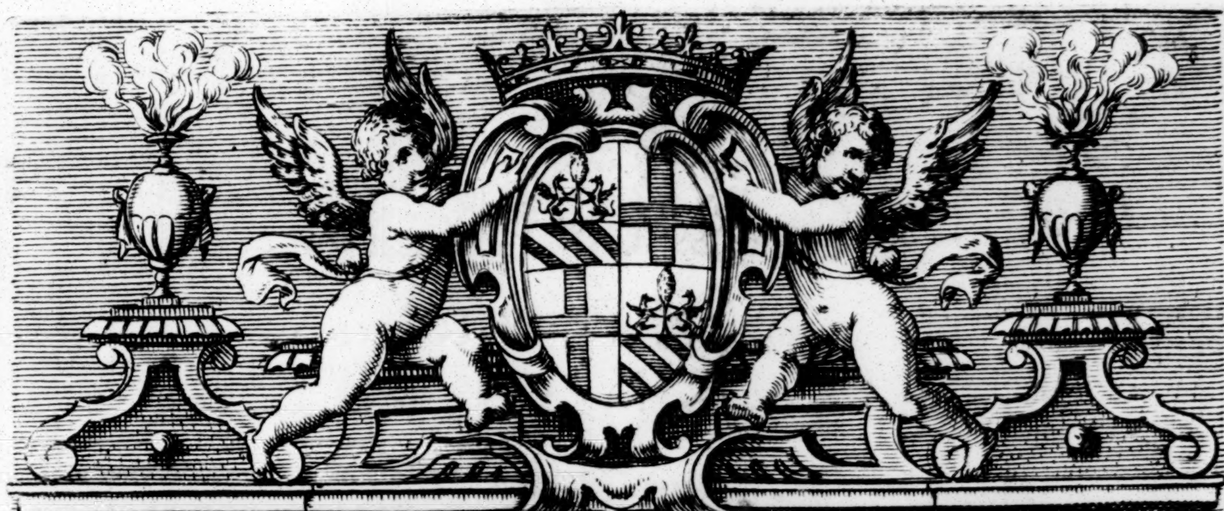

COMPENDIVM MALEFICARVM,

Ex quo nefandissima in genus humanum opera venefica, ac ad illa vitanda remedia conspiciuntur.

Per Fratrem Franciscum Mariam Guaccium Ord. S. Ambrosij ad Nemus Mediolani compilatum.

In hac autem secunda æditione ab eodem authore pulcherrimis doctrinis ditatum, exemplis auctum, & remedijs locupletatum.

His additus est Exorcismus potentissimus ad soluendum omne opus diabolicum; nec non modus curandi febricitantes, ad Dei gloriam, & hominum solatium.

MEDIOLANI
Ex Collegij Ambrosiani Typographia. 1626.

ILLVSTRISSIMO

D·D· ANTONIO SORBELLONO COMITI MVNIFICENTISSIMO.

F. FRANCISCVS MARIA GVACCIVS Religionis Ambrosianæ ad Nemus Alumnus fœlicitatem.

NTIQVI Philosophi artis, & Naturæ secretorum indagatores acerimi, si quæ reperissent olim secreta, ad prauorum hominum ne deuenirent notitiam, varijs occultare modis, ac figuris, consueuerunt. Sic docet S. Hieronimus, cum dicit, in Apocalypsi tot latere mysteria, quot verba. Iudeorum quoq; peritissimi confirmant, Moysen, simplicibus verbis, dum describit cęli, & terræ creationem, ineffabilia secretorum mysteria operuisse. Contra verò nostris temporibus, qui studuerunt, & student animæ, & corporis hominum sanitati, quidquid diabolica arte contra humanum genus, Sagæ, Lamiæ, Necromantici, & id genus facinorosorum hominum moliri student, illa, tamquam nota, & aperta, per ipsorummet confessiones, Sortiariorum, omnia scri-

ptis, per ipſos nobis innotuerunt. Cum autem diabolus, qui olim in Idolis, vt ait Hieronimus habebat domicilium, ab illis diſiectus ſit; nunc peiora
Collat. Idola in Hereticorum animis fabricauit. Caſſia-
7. c. 32. nus enim, non magis antiquus, quàm grauis Author affirmat audiuiſſe ſe diabolum dicentem; per Arium & Eunomium falſi dogmatis impietatem ſe parturijſſe. Quare factum eſt, vt ſicut expleto bello, milites hinc, inde diffuſi, vias occupando prædones fiunt: ita dæmones, deſtructis, quę tunc vigebant hereſibus, quaſi in quibus colebantur euerſis templis, noua habitacula in alijs hominibus quæſierunt, & quærunt. Et quemadmodum, vt plurimum famem peſtilentia ſequitur; ita hereſim, varia curioſarum artium ſequuntur genera; ratio eſt, quia, vt in fame coguntur gentes vilioribus vti cibis; quibus fit, vt corruptis humoribus oriatur peſtis: ita heretica vigente prauitate, dum homines, ſenſibus Scripturæ corruptis vtuntur, ad Magicas artes, quæ quaſi animi morbi ſunt, deueniunt. Quoniam verò peſtis hæc, per ſciendi cupiditatem innatam (indirectam tamen) breui ſe per orbem totum diffudit; Tartarea pro cœleſtibus; falſa, pro veris, & noxia, pro vtilibus obtinuit. Quamobrem, viros quamplurimos Sagacitate, Sapientia ac probitate ſuffectos, ad venenatas haſce euellendas herbas ſcriptis impulit; quos authores, ſicut qua potui induſtria legere non omiſſi, ſic de eorum diuitum menſa quaſi quibuſdam collectis micis, vtcunq; potui, in vnum adegi,

ac

ac id genus ſcientiæ eſurientibus, in hac ſecunda æditione multo copioſius, quàm in prima, libenter expoſui, vt non ſolum iuxta morbi genus ægris medicina paretur, ſed etiam, vt horum hereticorum cognita nequitia, diſcant gentes ab eis quàm longiſſimè fugere; ſunt enim, vt ait Apoſtolus, sydera errantia, quibus tenebrarum procella ſeruata eſt in æternum, & quiſquis illorum errorem ſequitur, portu æternæ ſalutis perdito, illos graui perire naufragio neceſſe eſt. Cum ergo de Patrono deligendo (quo auſpice tutus liber exiret) quærendum mihi eſſet, verebar docti viri iudicium ſubire, ſed quia alicuius erat ſubeundum, illum elegi, qui iudicare poſſet, cum non magis tutellam, quàm cenſuram amem, ſic dictante natura, & vſu, vt à peritis minus doceri, & moneri, quàm ab imperitis applaudi, & laudari grauer. Sagarum igitur, Magorumq; verſutias, & calliditates in humanam perditionem ex authoribus collectas (opus non mediocrè laborioſum) Illuſtriſſime Domine ea, qua decet humilitate, ſingularis in te meæ obſeruantiæ ſignum exhibeo. Nec eſt, quod nunc magnificentiam, ſplendorem doctrinam, celſitudinem, munificentiam, pietatem, ac præclariſſimas huius generis virtutes, & laudes tuas, ſcriptis præconer, quia hoc tentare eſſet, teda ſoli lumen addere, & aquæ guttula oceanum intumeſcere, cum vnaqueq; harum per ſe, tantum ſplendoris, nitoriſq; pariat, & præſeferat, quantum ad quaſuis denſiſſimas fugandas tenebras ſufficere

poſſet.

posset. Idcirco, multo laudabilius fore adiudicaui, silentio inuoluere, quàm minus sobriè de eo dicere, quod perfectè explanari minimè potest. Quare, si, vt spero, pro innata humanitate tua, tibi vni probatum fuerit, facilè tetricorum superciliosa iudicia contempsero. Dat. Faxit Deus, vt te nobis longeuum, & incolumem seruet. Ex Cœnobio nostro Sancti Ambrosij ad Nemus Mediolani sexcentesimo vigesimo sexto supra millesimum.

AD

AD LECTOREM

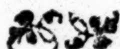
AVTHORIS PRAEFATIO.

INter innumerabilia Dei beneficia, quæ indies in vniuersum genus humanum, te in fideles præcipuè suos Diuina exercet misericordia, hoc vnum crediderim esse singulare, Cognitio, videlicet, malitiæ, & impietatis hostium tam visibilium, quàm inuisibilium nostrorum: vt cognita eorum calliditate, ponamus obstacula, vbi offendicula parant illi, & tentant. Quoniam Ps. 72. *verò superbia eorum, qui Deum oderunt indies gradatim ascendit, & crescit semper, & non veretur humani generis virulentus hostis, cuius sæuitia magis, ac magis incalescit, nobis acutissimas disseminare spinas, dolorum, tribulationum, infirmitatum diuersorum generum, quamuis sibi tribula metat: æterna supplicia propria augere, ac pœnas exacerbare, dummodo hominum multitudinem, quàm possit maiorem ad Inferna deducat, imaginemque excellentissimam, & Diuinam, Christi pretioso sanguine lotam decolorare, conspurcare, & inficere: & libertatem in seruitutem redigere valeat. Hinc est, quod eius malitiæ consultum habere vnicuique nostrum debet esse cordi; circuit enim tamquam leo rugiens, quærens quem deuoret: & quamuis hostile ferrum in suamet præcordia vibret, & conuertat, nihil tamen sinit intentatum, nihil inausum. Imò, si nouit animos imbecilles, ac pauidos, vim facit: si imperterritos, & constantes, vul-*

pem induit, vt fallat, quia mille nocendi artes habet, innumeris vtitur modis, superstitiosis artibus, & curiosis, vt mortalium animos à Deo abducat, & ad stulta eius commenta attrahat: quæ omnia per fascinationes, & sortilegia mirè exercet. Ergo huiusmodi eius malitia per se, & per membra sua à multis iam sæculis in perniciem, & corporum, & animarum disseminata, satis constat per opera Magorum, Maleficarum, Sortiariorum, & Sagarum, quarum specimen præ se fert præsens volumen, ex cuius animaduersione pullulabit veritas. Vt autem vnusquisq; consulere sibi possit, seriem hanc, cui, Compendium Maleficarum nomen addixi, & lectitet, & perlegat: & sicut diuersæ sunt artes nocendi per exempla patentes, diuersa sunt etiam remedia illis contraria, vt cognito contra, apponatur & pro. Si quid igitur, Lector, erit, in quod horum exemplorum lectio possit animaduertere, & inde etiam medellam trahere, manibus in altum elatis, Deo gratias; qui ad sui gloriam, Dæmonum confusionem: animarum exercitium: iustorum perfectionem, ac damnatorum pœnam permittit, ita grassari Dæmones ad omnium Doctrinam, & instructionem.

IN-

INDEX MATERIARVM, QVÆ IN HOC OPERE continentur.

IN PRIMO LIBRO.

b An

IN SECVNDO LIBRO.

IN TERTIO LIBRO.

FINIS.

INDEX AVTHORVM

In Opere Citatorum

Ordine Alphabetico distinctus.

Cos-

INDEX.

Hono-

Pe-

INDEX.

FINIS.

COMPENDII MALEFICARVM.

LIBER PRIMVS.

Quanta, & qualis sit vis imaginationis. Cap. I.

Doctrina,

E vi imaginationis multi multa ſcripſerunt, vt Picus Mirãdulanus lib. de imaginationib. Marſilius Ficinus li. 13. de Theolog. Platonica. Toſtadus in Geneſ. cap. 30. Michael Medina lib. 2. de recta in Deum fide c. 7. Vairus li. 2. de faſcino c. 3. & alij quàmplurimi: Omnes in hoc conueniunt, ſcilicet, imaginationis eſſe vim maximam: conueniunt etiam, corpus proprium imaginãtis plurimum in illud poſſe, & hoc docetur, tum ratione, tum etiam experientia. Ratione, quia imaginatio dum retractat rerum obiectarum ſenſu perceptarum ſimulacra, excitat potentiam appetitiuam ad timorem, vel ad pudorem, vel ad iram, vel ad triſtitiam, & hæ affectiones ſic hominem afficiunt, vt calore, vel frigore, alteretur corpus, palleſcat, vel rubeſcat, vt quaſi exiliat, efferatur, vel torpeſcat, ſeu deijciatur. *a* Quocirca D. Thomas optimè tradit imaginationem poſſe in corpus imaginantis omnia, quæ naturalem coordinationem habent cum imaginatione, vt ſunt motus, locales in dormientibus: nullam verò vim obtinere ad alias proprij corporis diſpoſitiones, quæ naturalem cum imaginatione coordinationem non habent,

a pag. 3. q. 13. 2. 3. in ad. 3. & lib. 3. contra gẽt. c. 103.

vt quis adijciat staturæ suæ palmum vnum,& quæ sunt similia.

Experientia verò probatur hoc indies in ijs noctambulis, qui in somnis mira faciunt, in quibus constat hæc per imaginationem fieri sensibus sopitis. de his plura vide apud Martinum Delrio magic. quest. lib. 1. cap. 3.

Exempla.

Lib. 1. disquisit. magicar. ca. 3. q. 3.

REfert Martinus Delrio, quòd Legione factum est ante paucos annos in quodam Collegio Religiosorum: Erat laicus quidam, qui die solebat pueros rudimentis Cathechismi imbuere: cogitationes eædem dormienti recurrebant, ita vt in somnis & doceret,& hortaretur,& increparet pueros æquè clamosè,& feruenter, vti solebat vigilans, sic turbabat vicinorum somnum; itaque laicus alter, qui illi propinquus erat, de hoc sæpe illum monuerat: quodam die illi per iocum minatur, vt si ediderit iterum hos clamores, surrecturum se noctu,& ad Thalamum eius iturum, & flagello ex funiculis facto illum verberaturum. Quid Gundislaus? (sic. n. vocabatur) surgit circa mediam noctem dormiens, & egressus, vt decubuerat, stat im cubiculum fratris collegæ ingreditur, manu forfices tenens,& recta ad lectum alterius, qui fuerat minatus tendit. Vide Dei prouidentiam: Luna lucebat,& nox clara absque nubibus erat,& frater iste vigilabat, videt accedentem,& ipse statim se de lecto deijcit ab ea parte, qua murus erat aliquantulum remotior: Dormiens lectulo proximus, forficibus ter, quaterue percutit culcitram, & confestim reuertitur vnde venerat. Mane facto, interrogatus, negat se meminisse, neque id facere vnquam in animum vel leuiter induxisse, sed tantum cogitasse, si alter cum flagello ad se accederet, illum forficibus perterrefacere, & abigere.

Duo sodales simul peregrinabantur, tendentes patriam versus, accidit, vt peruenirent vno die ad oppidum quoddam, in quo vnus eorum habebat amicum, apud quem diuersatus est, alter verò in diuersorio apud cauponem pernoctauit, vt die sequenti eorum iter simul etiam aggrederentur. Factum est, vt Caupo nocte dum dormiret peregrinus, auiditate auferendi ipsius pecunias, illum occideret,& postquam occiderat, secum ipse cogitabat quomodo cadauer clam extra vrbem deportaret ad sepeliendum. In ipsa nocte affuit occisus per visum sodali dormienti,& diuersanti apud amicum, dicens. Sodalis, sodalis auxiliare mihi, quia Caupo vult me occidere. Post spacium aliquot horarum affuit secundo,

dicens: ah sodalis non es mihi auxiliatus, & ecce, quòd crudelis Caupo perdidit me. Post aliud temporis interuallum ipsiusmet noctis affuit tertio in somnis, dicens, quæso Sodalis, vbi mihi opem non tulisti, vt eriperer de manibus interficiẽtis, nunc exanguis iaceo, & cogitat homicida corpus abstrahere meum, ad sepeliendum in campis extra vrbis mœnia, iamque illud intra stercora super currum præparata inuoluit, ne patiaris hoc rogo pro tua in me beneuolentia, sed cura saltem, vt eo honorificentiori modo, quo fieri poterit, sepulturæ tradatur. Mane facto expergiscitur socius, & perterrefactus somno, surgit statim, & adit Sodalem suum: petit à Caupone, vbi nam Sodalis meus? qui respondit verba Cain, nunquid ego custos sum eius? surrexit, & abijt, secum asportans sua; quo ierit nescio. Perstitit aliquantulum socius, secum cogitans quid sibi agendum esset, & interim videt in curia currum stercoraminibus onustum: afflictus imaginatione somni misellus, & non inuento socio, rem tacitus intra se perpendit, & expectato aliquo temporis spacio, percunctatur adhuc, an redierit socius, nõ redijt, resp., fortasse iter suum est aggressus. Eia, inquit, comes viuus, valeto, si uenerit socius meus, dicito ei, quòd ego iter præiui, me sequatur: & directo gressu ad Prætorem Capitalem factum de socio suo aperit, dat signa onusti currus stercoramine, ac ea omnia suppeditat, quæ ad informationem sunt necessaria. Mittit Prætor Satellites, qui à longe stantes attendebant quid nam caupo facturus esset: Existimans autem homicida omnia esse sedata, quia socius mortui iam discesserat, emittit currum è domo, iter habens extra Vrbem: hoc Sattellites attendunt, occurrunt, & aiunt; quo, quo bone vir, ad quid hæc stercora? nobis est impositum intercipiendi ipsa, & euerso in terram curru, inueniunt peremptum socium intra stercora illa iacentem: comprehenditur homicida, & dat condignas delicti atroces penas.

Nobilis quidã hispanus cognomẽto, Tarpius, miras per somnũ patiebatur passiones, ita vt nocte surgeret, & in domo sua multa hinc inde discurrens perageret, semper tamen sopitus. Domestici autem eius sibi timentes, iuxta lectum vas aquæ sistere consueuerunt, qua madefactus, statim euigilaret, vti experientia in noctãbulis compertum est. Factum tamen est, vt quadã nocte, sub estu, Tarpius eo animo surgeret, vt refrigerij gratia, in non longè distans flumen nataret. Quarè leui palio, & subucula solum indutus, domus portas recludens, exiuit, semper dormiens. In exitu autem Ciuitatis, factus est ei obuius homo alter, qui sciscitatus ab eo, quo nam tenderet sub noctis medium, respondit Tarpius, quòd

vi æstus exagitatus, statuerat proximum flumen natando traijcere. Cui subiunxit alter. Et ego eademmet causa iter hoc aggredior, vt immergar, quarè, vna progredi, ne quæso graueris. Eia, dixit Tarpius, sequamur, & sic inuicem colloquentes, ventum est ad flumen. Tarpius subucula exutus immergere se parabat, alter vero illum deridens, ait, mihi videris natatoriæ artis satis imperitus. Cui Tarpius, scito, me, nec tibi, nec cuiuis in hoc esse secundum. Subdidit alter, nunc nunc videre licebit, si quod ego paratus sum facere, & tu feceris. His dictis, pontis ibi fixi summitatē petiuit, & in globum cruribus, manibusq; aptatis, se præcipitio in fluminis alta dedit, qui natando clamabat, ò tu, qui tanta de te promittis, per eandem viam me sequere. Tarpius, ne videretur tunc timori cedere, adiuit, & ipse pontem, & sic dormiens in aquā se demisit, quarè madefactus, statim euigilauit, tremens, ac stupens; cępit tamen doctè natare, respicereq; in quam partem diuertisset sodalis (sibi enim videbatur verè natare.) Verum, videns se à dęmone illusum, Virgini Marię deuotè se commendans, multo labore interim tranauit; inde ad pontem reuersus, vbi pannos reliquerat, palium, ac subuculam suam tātummodo reperit, & tunc certior fraudis factus, domum versus, pauens, iter est aggressus, & domesticis eius eum quęrentibus obuius factus, omnia ordine eis, vt acciderant, explanauit, sicq; factum est, vt deinceps Tarpius somno vteretur leuiori, & sua magis prudenter exequeretur, ne iterum à dęmone deciperetur.

De Magia. Cap. II.

Doctrina.

Agiæ quatuor sunt species, quarum vna dicitur naturalis, alia physica, alia præstigiatrix, & alia dæmoniaca. Naturalem Magiam cum cæteris scientijs Adamo Deus largitus est, à quo posteritas edocta, per manus, & orbem eam propagauit. Hęc nil aliud est quàm exactior quædam arcanorum Naturæ cognitio, qua cœlorum ac syderum cursu, & influxu, & sympathijs, atq; antipathijs rerum singularum obseruatis, suo tempore, loco, ac modo, res rebus applicantur, & mirifica quædam hoc pacto perficiuntur, quæ causarum ignaris, præstigiosa vel miraculosa videntur: Veluti, cum Tobias paternam cœcitatem felle piscis discussit, quam vim Callionymo pisci tribuūt cum Galeno pleriq;. Itē,

cum

cum tympani ex lupina pelle sonus, aliud tympanum ex agnina tensum disrumpit. Præclara illa sunt, quæ, refert Augustinus *a* de pauonis carne nescia putrescere: de paleis frigore suo niues conseruantibus, & calore suo fructus maturantibus vi contraria: De calce, quæ cum ignitam in se vim habeat, aqua accenditur, & infuso oleo, non accenditur. De Agrigentino sale, qui liquatur igne, & aqua induratur, & crepitat. De Adamante, qui maleo resistit, & sanguine hirci rumpitur. De Magnete, qui ferrum ad se trahit, & paleas aspernatur. De lapide Asbesto, qui semel accensus, ardet inextinguibiliter. De ligno fici Aegiptiaci quod in aquam proiectum, mergitur, & cum benè humectatum fuerit, aquis supernatat. De fonte illo, cuius aqua die adeo frigida est vt potari nõ possit, nocte verò adeo feruescit, vt tangi minimè possit. De alio fonte illo, in quo intincta accensa face extinguitur, & extincta accenditur. De argento, quod cum ex sui natura album sit, notas tamen in carta nigras effingit. De Salamandra, quæ in igne degit, & non comburitur. De igne, qui lapides adustos albefacit & ligna è contra nigrescunt. De carbone, qui digitis teritur, & ignis virtute fit incorruptibilis, ita vt, si in fundamentis ædificiorum ponatur, per secula integer perseuerat. Et alij Patres addunt, vt Tertullianus, de Dictamo herba, quo Ceruus sagittas expellit: & de Chelidonia herba, qua hirundines cæcos oculant pullos. De Psyllis, & Marsis, iuxtà Plinium, odore serpentes soporantibus, & impunè lacessentibus. De Pici Martij herba cuneos adactos expellente, ita vt communiter dicatur eam serras aperire. Prætereo alia permulta ab Aristotele, & alijs narrata. *b* Apud Triezium authorem lib. de dœmonum deceptionibus quædam narrantur, meritò pacti Satanici suspecta, Helitropiam facere homines inuisibiles: item argento viuo inter duas arundines posito, incantationes impediri. Rutam, furto sublatam, & Ocimum, siue Basilicam herbam, cũ conuitijs plãtatam, vberius prouenire. Item, septem quædam herbulei gramina iacta in conuiuio, conuiuas omnes ad rixas prouocare, vah, quot vana scripsere homines.

a lib. 21. de ciu. Dei cap. 4. & 6.

b lib. de admir. auditionib.

Physica, seu Artificialis Magia, mira quędam per humanam industriam perficit: & hanc Mathematicam voco, quæ nititur principijs Geometricis, Arithmeticis, vel Astronomicis, huius exempla sunt, ille in Syracusarum obsidione nauium per specula combustiones. Archite Tarentini Columba lignea volans. Leonis Imperatoris Aues aureæ cantantes; & Boetij aues æreæ volantes, & cantantes: Serpentes ex eodem metallo sibillantes, & similia multa. Supponimus autem, nihil hanc efficere posse, quod rerum naturæ

turæ repugnet, imo indigere causarum naturalium ope, certo motu, & dimensionibus applicatarum, vt in speculis illis Archimedis patet. Quare, si quis effectus proponatur causarum naturalium efficacitatem superans, ille ad præstigiosos referri debet, etiamsi humana industria ad instrumenti confectionem, motumuè concurrerit. Quamobrem, non est subscribendum Medinæ, & aliorũ opinioni asserentium caput Aeneum Alexandri Magni, humano artificio articulatè locutum, quia humana industria nundum huc vsq; pertingit, nec naturalis ratio patitur, vt res inanimata, uocẽ humanam, ad lubitum interrogantium respondendo, emittat, hęc enim, vitam, & respirationem in loquente perfectissimam vitaliũ organorum cooperationem, & quendam discursum loquentis, requirunt, quæ omnia, cum huic capiti defuerint, si loquebatur, ille loquebatur in capite dœmon, qui in statuis Idolorum oracula dabat, hoc probatur. *c* simulacra gentium argentum, & aurum: os habent, & non loquentur, neq; enim est spiritus in ore ipsorum.

c. Psal. 134

Alia est species Magiæ præstigiatoriæ mixtorum effectuum ex veris, & falsis, siuè apparentibus tantum. Ad præstigiatores refero, quod de Pasete proditum est incantamentis quibusdam fecisse, vt repentè Conuiuiũ sumptuosum exhiberet, rursus ad libitum suum euanescerent omnia: solebat etiam res emere, & prætium numerare, sed mox numi clam à venditore, ad emptorem redire cernebantur. Talia sunt pleraq; quæ de Simone Mago legimus apud D. Clementem Romanum; eum ex aere nouum hominem creasse, & quibus volebat, inuisibilis fiebat. Saxa, quasi lutum penetrare videbatur: Statuas animare; in ignem positum, non arsisse: duas facies instar Iani se habentem ostendisse: In ouem aut Capram se immutasse: in aerem sublatum volasse: Aurum plurimum repente exibuisse. Ad hanc etiam artem pertinent pleraq; eorum, quæ à Circulatoribus, & funambulis creduntur fieri incantationibus, cum fiant pedum, vel manuum agilitate: Interdum etiam fiunt, per animalia longo vsu edocta, vt quæ narrat Ioannes Leo. *d* descriptione Africæ de Asino, & Camelo. Interdum, per meatus occultos, aliquibus subingressis vt faciebant Beli Sacerdotes, qui à Dracone cibos deuorari fingebant. *e* Hæc Magia naturalis per se bona est, & licita, sicut omnes artes bonæ per se sunt, sed per accidens est illicita, scilicet, quando in malum finem refertur: quando scandalum oritur, eo quod putentur hæc fieri ope dœmonum: si aliquod indè spirituale, vel temporale damnum corporis, & animæ immineat ipsi Circulatori, vel spectatoribus, quia damnantur, qui sine necessitate, vel causa iusta, se mortis peri-

d. lib. 8. & 9.

e. Daniel. 14.

culo exponunt per lusum. Notandum autem est à diabolo sic medium disponi posse, vt vna res, alia videatur, & talia experimenta plurima à Circulatoribus fieri. Sciendum est etiam, eos solere, decem magicis præstigijs, vnum subtilitatis, seu agilitatis artificiosè actum miscere, vt persuadeant, quæ ab ipsis aguntur, citra præstigium fieri, sed sola dexteritate, & arte, vt si quid sortilegij admiscent, id agilitatis, & subtilitatis esse videatur. Amat, diabolus homines ad risum prouocare, vt læti, ac hilares sequantur impietatem, sic præstigiatores isti iocularij, Circulatores, ipsos Iudices sæpè ad ineptam quandam lætitiam, & admirationem pertractos fascinant, vt cuncta ipsis iocatoria solum videantur. Reliquum est, vt agamus de Magia Dœmonica.

Antequàm ad Magiam dœmoniacam demonstrandam deueniamus, opere pretium esse duco prius perquirere, an sint dœmones, à quibus dœmoniaca Magia nomen sortitur. Dœmones ergò esse, credo omnes pro certo habere, quia non solum fideles, sed, & infideles hoc indubitatè tenent. Plato enim philosophus, vt refert Augustinus. *f* diuidit spiritus rationales in tres differentias, Deorum, scilicet, dœmoniorum, & hominum. Primi, aiebat ille, cœlestia, secundi, aerea; tertij, terrestria corpora informant. Et quis est, qui non nouerit insignem illam Platonicorum diuisioné, de Cacodœmonibus, & Calodœmonibus, idest de bonis, & malis spiritibus? Idem Plato, *g* affirmat, quòd omnes nos indigemus Diuino auxilio contra dœmones. Taletes Milesius philosophus scripsit, mundum esse plenum dœmonibus. Lactantius ait, Socratem habuisse spiritum familiarem. Hermetes Trimegistus asseruit dœmones esse; de his etiam diffusè scribit Calcidius supra Timeum. Probatur etiam auctoritate veteris, & noui Testamenti. Nam Gen. 3. dicitur, quòd tempore quo Adam, & Eua nudi erant in Paradiso erat alia quædam creatura alterius speciei rationalis præter hominem, cum dicitur; sed, & serpens erat callidior cũctis animantibus terræ, &c. quiquidem serpens, non propria natura, sed quadam intellectuali natura serpenti aduentitia Euæ loquebatur, & hanc rationalem creaturam præter hominem, dicitur fuisse diabolum. Iob quoque cap. 20. legitur. Vadent, & venient super eum horribiles omnes dæmones, tenebræ absconditæ sunt in oculis eius. Item Matth. cap. 25. discedite a me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & angelis eius. Hæc igitur sunt testimonia, & authoritates philosophorum asserentium dœmones esse: Omitto authoritates Poetarum, quia, vt plurimum fictio-

Probatur quòd sint dœmones.

f. lib. 8. de Ciu. Dei.

g. in lib. de legibus.

fictionibus vtuntur. Videtur tamen Virgilius apertè hanc veritatem confirmare his versibus.

At phœbi nondum patiens immanis in antro
Bacchatur vates, magnum si corpore possit
Excussisse Deum; tanto magis ille fatigat,
Os rabidum, fera corda domans, fingitq; præmendo.

Sed, quid aliud sunt tres illę infernales furiæ. Alecto. Tisiphon, & Megera, quàm dœmoniorum qualitates? Alecto, idem sonat, quòd, Instabilis, & diabolus nunquàm quiescit. Tisiphon, irata vox, sonat, vt scias quòd diabolus te impellit ad odium, indignationem, & vindictam. Megera, idem est, quod, lis, & controuersia; & diabolus suscitat rixas, & contentiones. Quarè, isthæc Testimonia in medium adduxi, non pro Christianis, qui hanc veritatem ex sacris litteris nouerunt, sed pro illis, qui nimis contentiosè philosophari volunt, probando dœmones non esse.

Describitur eorum natura.

In principio creauit Deus Cœlum, & terram, Cœlum repleuit spiritualibus substantijs, idest, Angelis, & Intelligentijs, semper mobillibus, sapientissimis: viribus præstantissimis, & supra modū pulcherrimis. Ex his, quidam gratia Dei orbati sunt, quia à Creatore sunt auersi, idcirco, de cœlorum habitaculo depulsi, & ad Inferna destinati sunt, tamquam in malo confirmati. Spiritus, qui in cœlo remanserunt, nomen Angelorum sortiti sunt, & qui ceciderunt, dœmones, siue diaboli, dicti sunt. Horum, vtriq; sua naturalia retinuerunt: illi, gratia, & fœlicitate: isti, culpa, & miseria associati. Sunt igitur dœmones pulcherrimi, doctissimi, fortissimi, sicut Angeli cœlestes, respectu naturæ suæ, verum eorum culpa effecit, vt nec pulchritudine, vi, nec sapientia possint contra homines potiri, nisi quantum à Deo permittitur, Quo ad eius pulchritudinem, si posset dœmon, oculis nostris se exibere sub ijs formis, quibus vellet, cum eius substantia sit inuisibilis, certumest, quòd speciosiores, & elegantiores formas artis, & naturæ apprehenderet, sed Deus, qui vult docere nos, quòd, & si dœmones naturaliter pulchri sint, culpa tamen eorum facti sunt deformas; propterea vult, ipsos se obtutibus nostris, sub horribillibus formis, quibus homines perterrefaciant, præbere. Hinc est, quod, dum loqueretur Euæ, sub forma serpentis apparuit, qui ex sui natura horribilis est. Scire tamen debes lector, diabolum fulgenti, & lucido cristallo, non esse dissimilem; quia, si quis illud atramento coinquinet, totum tenebrosum videbitur, quamuis ex sui natura lucidum sit; sic ille, quàmuis ex sui natura pulcherrimus sit; malitia tamen, qua superabundat, horridum, & tenebrosum, reddit.

Ha-

Habent præterea dœmones mirabilem ſcientiam,quia, quàm grã dis ſit cœli,corporumq; cœleſtium virtus,optimè nouerunt: naturam,& vim elementorum, herbarum, & lapidum , non ignorant. Sunt Mathematici perfecti, optimiq; Medici; & tandem , omnes ſcientias,& artes poſſident. Quarè, ſi Deus permitteret, vt contra nos exequi poſſent quidquid volunt, quis euaderet eorum manus? Sed,ſicut non permittit Deus vt eorum ſcientia ſit in detrimentum noſtrum, ſic etiam , vt contra exiguas vires noſtras, eorum vim maximam exerceant, non patitur. quanta autem poſſit diabolus,alibi demonſtrabo.

His,ita ſe habẽtibus,dico,plurimos eſſe,qui fatẽtur eſſe dœmones,ſed negare,hanc Magiam à dœmonibus,ſeu diabolis,pullulare. Iſti tribuunt effectus huius Magię immediatè Deo per Magos huiuſmodi operanti,quod blaſphemum,& execrandum eſt dictu: vel tribuunt Deo,per Angelos bonos ea perficienti,quod etiam erroneum eſt aſſerere. Nos dicamus cum catholicis, quòd, nec per ſe,nec per bonos Angelos,his magicis operationibus Deus ſe immiſcet Magis, quã cæteris rebus in quib. cõcurrit vt cauſa vniuerſalis:Quarè,cenſeo hæc oĩa,ſicut inſtituta fuerũt à malis Angelis, ſic etiam ab illis perfici,& adminiſtrari, & contrarium aſſerrere, error eſt. Hoc probatur ex pariſienſibus Articulis.9.10. & 23.cuius verba ſunt hæc. Quòd Deus, per artes magicas, & maleficia inducatur compellere dœmones ſuis incantationibus obedire,error eſt. Quòd, boni Angeli includantur in lapidibus, & conſecrent imagines,vel veſtimenta,aut alia faciant,quę in iſtis artibus continentur. Error,& blaſphemia. Quòd,aliqui dœmones boni ſint,alij omnia ſcientes:alij,nec damnati,nec ſaluati,error. Probatur etiam per Arnobium contra gentes, his verbis. Magi, non tantum ſciunt dœmonas,ſed etiam quidquid miraculi ædunt, per dœmonas faciunt, illis aſpirantibus, & infundentibus præſtigias ædunt,vel quæ non ſunt,videri; vel quæ ſunt,non videri. Probatur etiam à Ioanne Salisb. *h* his verbis. Eos antem, qui nocentiora præſtigia,arteſq; magicas, & varias ſpecies Mathematicæ reprobatæ exercent, iam pridem Sancti Patres ab Aula iuſſerunt exire, eo quod omnia hæc artificia vel potius maleficia, peſtifera quadã dœmonum,& hominum familiaritate nouerunt profluxiſſe. Probatur ratione per Martinum Delrio. *i* his verbis. Hi ſpiritus, boni dici non poſſunt eſſe,tum,quia iubent ſe,tamquam Deos adorari,& ſacrificia ſibi fieri,quod boni Angeli,non audent iubere:tum quia,hæ artes,non minus diriguntur ad inferendum alijs exitium, per furta,neces,adulteria,&c.quàm ad iuuandum : tum quia immiſcent

h lib. 1. de nug. curia-libus ca. 9.

i lib. 2. mag. diſq.

miſcent multa mendacia, & deceptiones: tum, quia docentur Magi in ſpiritus vti imperio, & coactione, imo, & minis rerum impoſſibilium, ac plenè abſurdarum, quorum nihil Angelis bonis poteſt conuenire.

Sciendum, præterea, hanc dœmoniacam Magiam diuerſa ſortiri nomina, ſicuti diuerſimodè per Magos exercetur. Dicitur enim Onomantia, & Theophania. Chyromantia. Axiomantia. Lecanomantia. Catoptromantia. Pyromantia. Geomantia. Necromantia, ſiue Necyomantia. Capnomantia. Coſinomantia. Hydromantia. Coſmologia, & Aeromantia.

Onomantia, & Theophania eſt, quæ conſtat, ex numeri paris, & imparis exceſſu, & per hanc Achiles cognouit ſe Herculem necaturum.

Chyromãtia eſt, quę fit per lineas manus, nã lineis manus conſideratis fit diuinatio de occultis, & futuris. Hæc diuiditur in phiſicam, & Aſtrologicam. Phyſica Chyromantia licita eſt, quæ eſt ars Phyſionomiæ, hæc per lineas, & partes manus cõſiderat ipſam corporis temperiem, & ex temperie corporis, probabiliter demonſtrat animæ propenſiones. Hanc artem probat Ariſt. *l* Aſtrologica, vana prorſus, & illicita eſt, nec ſcientiæ nomen meretur; Sixtus enim. V. Pont. Max. in bulla ſuper hoc ædita, definiuit non eſſe ſcientiam, eamq; damnauit. Hanc etiam tamqam vanam damnauit Franciſcus Valeſius. *m* doctiſſimus medicus. Ars iſta palmam manus primo in certos colliculos, areolas, & lineas diuidit: Areolis planetas ſingulos, & lineis aſtra quædam præficit; hanc vanam artem profiteri ſolet gens illa, quæ vulgo (zingari, dicuntur) quæ totam peruagatur Europam.

l lib. 1. hiſtor. anim. cap. 5. & 30.

m fac. philoſo. ca. 32.

Axiomãtia eſt, quæ fit ſecuribus, & alijs inſtrumentis ad dolandum aptis. Securim enim rotundo infigunt palo, & ex eius motu furem depræhendunt, ſed quando petitur diuinatio ſucceſſus futuri, tunc imponunt ſecuri Gagatem lapidem, vt ait Plinius. *n* Lecanomantia eſt, quæ fit peluibus, quas Græci, lecanas, vocant; Vnde apud Perſas dicebantur lecanomantici Magi, quaſi ex peluibus diuinantes, vt meminit Strabo *o* Hodiè Turcæ ea vtuntur, nam in peluim aqua plenam inijciunt præcioſos lapides, auri, argentiq; laminas cum varijs characteribus, & tunc reſponſum ex peluis fundo auditur.

n lib. 36. cap. 19.

o lib. 15.

Catoptromantia eſt, quæ fit per ſpecula, de huiuſmodi meminit in Iuliano Spartianus cum ait; Carmina prophana incãtauerunt, & ea, quæ ad ſpeculum dicunt fieri, in quo pueri præligatis oculis, incantando, futura reſpicere dicuntur. Sed, & de Pythagora me-

morant recentiores, solitum concauo speculo scribere litteras humano sanguine, speculumq; lunæ opponere, & sic diuinare.

Pyromantia est, quæ fit per ignẽ, fulgura, & lumina, ac strepitus, huius inuentor fuit Amphiaraus.

Geomantia est, quæ fit per terram ad aliquod occultũ inquirendum, per protactionem punctorum, vel per considerationem figurarum, quæ proueniunt ex plumbo liquefacto, in aquam proiecto; seu ex quibusdam cedulis scriptis, vel non scriptis in oculto repositis, dum consideratur quis, quam cedulam recipiat; vel etiam taxillorum proiectione, quis plura puncta proijciat: vel etiam dũ consideratur, quid aperienti librum occurrat, quæ omnia superstitiosa sunt, & illicita, quia consortio dœmonum exercetur.

Necromantia, siuè Necyomantia est, quæ fit per euocationes vmbrarum, & per inferorum colloquia, à qua nomen sumpserunt Necromantici, quorum incantationibus, mortui resuscitari, diuinare, & ad interrogata respondere videntur. Huiusmodi, quidam volunt fuisse Samuelis animam à Phytonissa euocatam arte dœmonis, asserentes fictitiam fuisse, nempe, dœmonem laruatum aduenisse, non veram animam Samuelis. Verum S. Augustinus *p* quem sequitur Tostatus, Liranus, & alij, asserit affirmanter, veram Samuelis animam apparuisse Sauli Regi, non vi carminis magici euocatam, sed Dei imperio aduenisse, vt impium Regem repræhenderet, eumq; ad pœnitentiam, denuntiatæ mortis metu, prouocaret. Hanc artem, nonnulli Scyomantiam vocari putant verum inter Scyomantiam, & Necyomantiam aliqui distinguendum putant, quòd videlicet, in Necyomantia, ad erigendum cadauer sit necessarius sanguis, in Scyomantia verò solum sufficiat vmbrę euocatio.

p li. de cura pro mor. agen. ca. 5.

Capnomantia est, quæ fit ex fumo aræ, cuius motu futura cognoscebant.

Cosinomantia est, quæ fit per cribrum, quo genere in hanc vsq; diem mulieres nonnullæ in Galia vtuntur, ad inuestiganda, quæ per furtum illis fuerunt ablata.

Hydromantia est, quæ fit per aquam, vnde scribit August. *q* Numam Pompilium Hydromantiam fecisse, vt videret imagines Deorum, vel ludificationes dœmonum, à quibus sciret, quid in sacris constituere, atq; obseruare deberet. Varro, hoc genus diuinationis dixit originem traxisse à Persis, quo præter Numam Pompiliũ, Pythagoram quoq; vsum fuisse. Cosinologia est, quæ fit ex figuris nonnullis, ac Arabum litteris ordine distinctis: per hanc fatentur multa, & varia præscire.

q lib. 7. de Ciu. Dei.

Aeromancia est, quæ fit per ventorū varios flatus, per aeris constitutiones, & quasi stellarum formas scintillantium.

Reliquum est nunc, vt videamus, quā diuersimodè vocetur diabolus à Magis, Necromanticis, sortilegis, & facinorosis huiusmodi hominibus. Dœmones igitur ab Hebreis vocantur, Malachim, Raaim, idest, Angeli mali; Rashe, Galyoth, idest, principes captiuitatis. Satainim, & Elilim, idest, vanitates, seu simulacra, & Sedim, idest, dœmones, spiritus deceptores, spiritus improbi, qui terrorem incutiunt. Latini appellant eos, Manes, lares, Genij, laruæ, Lemures. Sed præter hæc nomina diabolus vocatur etiam, Hecate, triuiorum, & quadriuiorum præses, triplici facie, dextra equi, sinistra canis, media fœminæ. Hoc spectrum immittit terrores, circundatur enim multitudine canum, qui emittunt latratus, & vlulatus terribiles, & cum mutat speciem, Empusam, vocant, quæ idem est, cum Proserpina Plutonis vxore.

quàm diuerso nomine vocetur diabolus.

Vocatur, Pluto, eo quod mortem in orbem induxerit. Vocatur, Charon, idest, iracundus, & furore plenus. Dicitur Cerberus, idest, canis terræ, sic appellatus à Zoroastre. Dicitur, Alastor, idem cum Nemesi, nam Nemesium finxerunt scelerum vltricem, & Zoroaster vocat illum carnificem, quia nihil eum latet eorum, quæ Deus permittit perdere ac destruere. Alij dicuntur. Satyri, quorum Princeps, Faunus; huic terribiles, & inopinatos sonos tribuunt; hunc Psellus vocat Asinipedem. Item vocantur, Talpæ, & Vespertiliones, quasi odientes lucem. Dicuntur Aegijpanes quasi Capripedes, quales fingunt poetę. Ex his spectris lucifugis, & nocturnis est Princeps Succuborum dœmonum, quem Hebrei vocant, Lilith, idest, apparitionem nocturnam, quia non solent tales dœmones vijris esse infesti, nisi nocte sic enim orat Ecclesia sancta cum Patre nostro Ambrosio.

Procul recedant somnia,
Et noctium phantasmata,
Hostemq; nostrum comprime;
Ne polluantur corpora.

Incubi dœmones etiam de die grassantur, quorum principem constituunt, Pana, Hebrei hunc uocant, Haza, nos verò per excellentiam, In cubum, à verbo latino, ineundi, ardere enim hunc dœmonem, & ei subditos, amore improbo fœminarum veteres censuerunt, non quòd delectentur concubitu, sed quòd gaudeant ab hominibus Deum offendi, & genus humanum tam fœdè contaminari. Verum est enim omnes dœmones optare grauissima mala hominibus inferre (si Deus permittat) quia hostile odium in ho-

hominès est: grauius in Christianos: sęuissimum in Religiosos, & Virgines Deo dicatas, quamuis non noceant, nisi quantum Deus permittit nocere. Vocatur etiam diabolus, Eurynomus, quem dicunt, longis, & prominentibus dentibus esse; corpore liuido, ac cadaueroso, formidabilem, pelle Vulpina vestitum, cadaueribus mortuorum vesci solitum, & vsq; ad ossa deuorantem. Est, &, Sphinx, monstrum illud apud Thebanos, cuius caput, & manus puellæ: corpus, canis; alæ, auis: vox, hominis: Vngues, Leonis; cauda, draconis: Item, Syrenes, quas Theodoretus vult fuisse dœmones, ad voluptatem incitantes. Sunt, Erinnyes, siue, Eumenides, infernales furiæ apud Poetas, quas latini Pœanas, vocauerunt. Sunt &, Nymphæ, quarum, quædam aereæ, vt Sibilla apud Plutarchum: quædam Terrestres, vt Oreades, Napeæ, Driades, Hamadryades: quædam aquaticæ, ut Nereides, & Naiades, maris, & fluuiorum incolæ, quas omnes dœmonum spectra fuisse constat. Vocatur etiam, Acco, Alphito, & Mormo, spectrorum genus, quo Nutrices consueuerunt infantes terrere, vt quiescant, hæc autem nomina sunt desumpta à personis Comicis, quæ eorum deformitate terrorem adferunt. Sunt & Lamiæ, de quibus Isaias. 13. Has D. Hieronimus, & alij Patres vera dœmonum ludibria, siue spectra fuisse docuerunt.

Vt autem regrediamur ad propositum Magiæ præstigiatoriæ, & dœmoniacæ, sciendum est, huic pessimæ arti adherere semper siuè expressam, siuè tacitam diaboli inuocationem, quia quidquid fit ab homine ad futura cognoscenda illud ope, & consilio dœmonis fit. Grande mehercule opus iniquitatis illud est, sese diabolo dedere, vt futura cognoscantur, quapropter dicam, cum doctissimo Gaietano, quòd sicuti Dei amici sæpe ab Angelis, diuersis apparitionibus sanctis confortantur, & visitantur, quibus spes futurę fœlicitatis æternæ ipsis impenditur; ita istis, quibus apparent dœmones, aut, qui à falsis, & apparentibus visionibus eorum decipiuntur, certum, & indubitatum æternæ mortis, & infernalis damnationis pignus datur. Idcirco damnabillissimam hanc artem vetat Scriptura sacra *r* Ait Dominus. Ne declinetis ad Magos neq; ab Ariolis aliquid sciscitemini. Item *s* Nec sit Maleficus, nec incantator nec Pythones consulat, nec Diuinos, nec quærat à mortuis veritatem. Item *t* Dominus damnat Magos dicens. Vir, siue mulier, in quibus Pythonicus, vel diuinationis fuerit spiritus morte moriatur: Lapidibus obruent eos, & sanguis eorum sit super eos. Sacri tandem Canones habent tales infames, scelestos, & reos homines priuantes eos communione Sancta. Et Augustinus

r leuit. 19.

s Deutron. cap. 18.

t leuit. 20.

habet

habet omnes Magos apostatas, Dei inimicos, & mentecaptos, quia diabolum sæuissimum hostem, in scelestissimis rebus perficiendis consulunt.

Exempla.

COloniæ citabatur uirgo quædam, quæ mira in conspectu nobilium fecisset, quæ arte magica videbantur fieri: mappam enim quandam dicebatur lacerasse, & subito in omnium oculis redintegrasse. Vitrum quoddam ad parietem a se iactatum, & confractum, in momento reparasse, & similia: manus Inquisitoris euasit excommunicata.

Narrat supra citatus quidam, quòd in Francia Triscalinus Circulator coram Carolo nono, aliàs laudato Rege, à quodam Nobili ab eo remoto pelliciebat cunctis videntibus torque annellos ad se sigillatim, eosque manu recipiebat aduolantes, vt videbatur, nihilominus mox torquis integer, & illæsus repertus fuit. Hic conuictus multorum, quæ, nec arte, nec artificio humano, nec natura fieri poterant, confessus est, opera Diabolica cuncta perfecisse, quòd ante obstinatus negauerat.

Ioannes Tritemius refert ex antiquioribus, quòd anno 876. tempore Ludouici Imperatoris, Sedechias quidam Religione Iudæus, professione Medicus, stupenda quædam coram principibus viris fecit; videbatur enim hominibus ipsum deuorare currum onustum fœno, cum equis, & Auriga: insuper amputare capita, manus, & pedes, quę peluì coram imposita sanguine stillantia, cunctis spectanda præbebat, & ea statim hominibus illæsis suo quoque loco restituebat. Media bruma hortum amænissimum in Cæsaris palatio arboribus, herbis, floribus, cantu auium, subito natis, & auditis producebat.

a Decade 2. rerum siculatum lib. 5. ca. 2. Idem c. 1. lib. 3. decade 1.

Thomas Phazellus *a* mira refert de quodam Diodoro, quem vulgus Liodorum vocat, hunc Magica arte imbutum miranda prestigiorum machinatione Cattanæ floruisse. Is potenti carminum suorum vi, homines in bruta animalia conuertere, omniumq; ferè rerum formas in nouas Metamorphoses commutare, longissimisque à se spacijs disiunctos, repente ad se trahere videbatur. Cattanenses præterea adeò crebris lacessebat iniurijs, & cōtimelijs dehonestabat, vt vanissimæ credulitatis circumuenti, ad illum adorandum concitarentur. Hic, cum capitis reus tradendus esset supplicio, eliciorum carminum arte præstantissima, è Cattania Bizantium, cuius imperium eo tempore Sicilia agnoscebat, & rursus è

Bi-

Bizantio Cattanam è lictorum manibus dilapsus, paruo temporũ interstitio per aerem deuehi se iussit; quibus veneficijs adeo Populo factus est admirabilis, vt in ipso quandam numinis potentiã esse rati, errore sacrilego, cultum sacris ei debitum exhiberent. Tandem à Leone Cattanensi Episcopo Diuina virtute ex improuiso captus, in media vrbe coram omni populo in fornacem igneam iniectus, ignis incendio consumptus est: sic Diuina Iustitia prȩualuit, vt qui se Iudicibus forte minus iusto zelo mortis eripuerat, è Sancti Viri manibus elabi non potuit.

Nostris temporibus Cæsarium Maltesium Parisijs captum fuisse, sed è carceribus astu elapsum ferebant: idq; ei Bazius Inquisitor inter cætera in Iudicio obijciebat. Sed cum vrgeretur, & damnationem metueret, à Gubernatore, qui tunc erat, Iudicibus Ecclesiasticis supersedere iussis, ereptus, in Aulam irrepsit, & ibi multa de nouo cæpit edere. Cartas lusorias in alterius eas tenentis manu, ipse distans sic mutabat, vt bis, terque alia in eis figura appareret. In altera mensæ parte posita vasa ad se alliciebat, moto vitri tantum frustulo. Cogitationes nonnunquam diuinabat alienas: vt cum sparsa saccari minutorum granorum in mensam magna multitudine, quod quis sibi granum mente delegisset indicabat, etiam si quis in deligenda re proposita dubitasset, addebat hæsitationem, & resolutionem. Iactabat quod alter esset electurus, id se diu prænouisse, & alia multa: propter quæ tertio in ius ab Illustriss. Archiepiscopo Mechliniensi D. Honio Anno 1600. vocatur, cum sistere se pollicitus esset, aufugit ad asylum omniũ Antichristi præcursorem. Princeps ille, qui præstigiatorem Iudicio, authoritate, non iure, eripuerat, vix biennium superuixit, & florente ætate interijt, nec quidquam illi, postquam malæ causæ defensionem susceperat, postea fœliciter in gubernatione cessit. Ex quo patet, quod nunquam Deus impunitos Principes sinit, hostium suorum defensores, cum nominatim vetuerit [a] ne prȩstigiatricem quis viuere patiatur.

[a] Exod. 22. v. 18.

An hæc Magia habeat quosdam effectus veros?

Capit. III.

Doctrina.

QVI asseruerit omnes effectus Magiæ esse veros, vel credat omnes esse præstigiatorios, raphanus sit, non homo. Sæpius Dæmon decipit, quia pater mendacij est, & præstringit oculos, aut sen-

ſenſib.alijs illudit obiecta vana imagine: nec rarò Deus impedit, vt quod ipſe vellet,ac poſſet verè facere in Magorum gratiam,nō faciat:quod cū cernit,ad præſtigia venit,ne impotētia ipſius detegatur.Quando autem Deus permittit; & Dæmon vult verum effectum producere,ſi is eius vires non ſuperet, nihil profectò prohibet,quominus verum effectum producat,tunc enim applicat actiua paſſiuis,& cauſæ naturales verum effectum gignunt: id probat D.Dionyſius *b* Athenienſis,dum aſſerit,quòd Diabolus peccādo, non amiſsit ſua dona naturalia,vnde fit,vt habeat vires naturales valentiſſimas,cum diuturna,& multiplici experientia,vt verè effectum, quem cupit, poſsit producere. Verùm opera Magorum cum ſint præſtigiata,non ſunt vera,ſed apparentia, & hoc probatur per Glicam *c* quando loquitur de Magis Aegypti,qui videbātur facere,quæ faciebat Moyſes,& vtitur his verbis: Ipſi quidem virgas in ſerpentes commutabant, verùm virga Moyſi ipſorum virgas deglutiebat.Mutabant & ipſi aquam in ſanguinem,ſed im mutatam ſemel, naturæ priori reſtituere non poterant. Educebant & ipſi ranas,ſed ab iiſdem ędes Aegyptiorum repugnari nō poterant. Iiſdem facultas erat Aegyptios vexandi, ſed ſanandi ſupplicij poteſtatem nullam habebant:quinetiam ipſorum corpora Deus magis puſtulis afflixit,quàm reliquorum,vt hinc manifeſtum fieret; non ſolum ipſos pœnas diuinitùs irrogatas inhibere non potuiſſe, ſed etiam cum cæteris eadem ſupplicia pertuliſſe.

b cap. 4. de Diuin. nominib.

c p. 2. annal. Exod. 7.

Quo ad verò certamen Magorum Aegipti cum Moyſe de miraculorum patratione,defendi quidem poteſt opinio eorum, qui putauerunt Magorum ſerpentes & ranas præſtigioſas ſolum fuiſſe. Sed probabilior videtur ſententia cæterorum, quia non ſolū ſcripturæ eſt magis conſentanea, ſed etiam, quia à Philoſophię ſcitis non abhorret. Nonne dicuntur Magi,ſic feciſſe ſicut Moyſes? ſed Moyſes veros ſerpentes,& veras ranas produxit,ergo,& illi.Si Magorum fuerunt apparentes ſolummodo, cur hanc fraudem non detexit Moxſes? non enim in re tam graui, paſſus eſt Deus illum decipi.De modo,huius productionis adhuc vertitur controuerſia, ſed videtur eorum ratio potior,qui cenſent diabolum,non aduertentibus ſpectatoribns,virgas ſubtraxiſſe,& earum loco veros ſerpentes ſuppoſuiſſe,tam ſubito,& ſubtilliter,vt Aegiptij ſpectatores,crederent omnino,ipſarum virgarum ſic commutatam formā fuiſſe, & propter hoc erroneum iudicium ſpectatorum, dixiſſe ſcripturam,virgas in dracones conuerſas,non rei veritate,ſed hominum opinione.

Exem-

Exempla.

Sanctus Gregorius Magnus in vita S.Equitij refert quòd Basilius Magus, suis incantationibus, tam fortiter Iuuenem quandam Monialem in eius amorem accendit vt se crudeliter dilaniaret, & ferè moreretur, quia non poterat illum videre. Idem Magus, sæpius suis carminibus, per dœmones in aera S.Equitij Cellam subleuauit.

Legitur quòd Pasetes Magus incantamentis quibusdam faciebat, vt repente conuiuium sumptuosum exhiberi videretur: rursus vbi libuisset, omnia euanescerent. Solebat quoque res emere, & pretium numerare, verùm mox numi clam à venditore ad emptorem redijsse cernebantur &c. præter ea, quæ iam dicta sunt de Symone Mago, consueuit. Suidas ex Appione in verbo pa-ces.

Reges facere, eosque deijcere potuisse. Falci præcepisse, vt ipsa iret, & meteret, eamq; iuisse, & decuplo plus cæteris mesuisse. Idē, cum esset aliquando Selene Meretrix in Turre quadam, & accurrisset multitudo ingens ad eam videndam, Turrimq; vinxisset illa multitudo, & astantium corona, fecit, vt illa per cunctas fenestras Turris illius omni simul populo prospiceretur, & procumbere videretur.

Anastasius Nicenus, inquit *b* Simon Magus statuas faciebat ambulare, & in igne volutatus, non comburebatur, & in aere volabat, & ex lapidibus panes faciebat: Serpens fiebat, & in aliquas alias bestias transformabatur: duas habebat facies, in aurum conuertebatur: in conuiuijs exhibebat spectra omnis generis: efficiebat, vt multæ vmbræ eum præcederent, quas dicebat esse animas defunctorum: Vasa, quæ erant in ædibus faciebat videri, tamquā quæ sua sponte mouerentur ad ministerium ijs, qui portabant non visis. b q. 23. in Sacra scriptura.

Dubrauius narrat, quòd Ziton Boemus Magus, artem suam ostentans, nunc sua, nunc aliena facie, staturaq; : Item in purpura, & serico, ac cōfestim in lana, & panno sordido Regi se offerebat; ambulantiq; in terra, ipse tanquàm in aqua nauigabat. Aliquoties equis rhedarijs vectum gallis gallinaceis ad epiredium suum alligatis subsequebatur. Conuiuas præterea Regis variè illudebat, interdum manus illorum, ne illas ad patinas porrigere valerent, in pedes boum, interdum in vngulas equorum ttansformabat, & quandoque frōti eorum ceruina cornua latissima adijciebat quoties videlicet e fenestris ad subitum spectaculum prospi- lib. 23.

cerent, ne rursus caput, & ora ad mensam referre possent. Triginta sues bene saginatos ex manipulis fœni effingit, illosq; pastum proximè Michaelis cuiusdam pistoris locupletis extrudit, proponitq; venales, quo pistor voluit pretio, hoc tantum Emptorem monens, ne gregem nouum ad flumen lotum compellat, qua ille monitione neglecta, cernit in flumine manipulos fluitare, suibus submersis: ergo diù venditore quæsito, atque in Taberna tandem vinaria reperto, in qua porrectis pedibus in scamno recubabat, dũ stomachabundus altero pede correptum excitare vult, eum à corpore protinus cum femore euellit: clarè Zitone quæritante, & obtorto collo, Emptorem ad Iudicem trahente; pistor in manifesto deprehensus facinore, vt sibi videbatur, damnum damno addidit: De hac iactatoria arte Magorum, vide Plinium, & Aulum Gellium lib. 10. cap. 12.

lib. 35. 36. 38.

Magi per Diabolum mira faciunt. Cap. IV.

Doctrina.

MIrum, à miraculo, discerni potest pluribus de causis. Primo, si effectus superet vires rei creatæ, & naturam, tunc miraculum erit. Secundo, si effectus non habeat propositum finem bonum, vtputa salutem spiritualem, vel corporalem, sed solum finem malum, vt curiositatem, vel quid simile repugnans bonis moribus, aut veræ fidei, tunc non est miraculum. August. a & ex hoc probatur, prodigia & stupenda illa opera Antechristi, vera miracula non esse futura, sed falsa; tunc enim temporis Deus laxabit diabolo habenas, vt viribus suis naturalibus vtatur, & tunc talia præstabit, simulabitque maiora facere posse, vt in errorem inducantur quamplurimi, verum, non erunt miracula illa, nisi apud illos, qui minimè nouerint diaboli vim, & potestatem, dicentur tamen opera miranda, sed miracula falsa, & apparentia. Tertio, dœmonum mira sæpè deficiunt in minimis, sed miracula perfecta sunt: vtpote Dei opera, patet Exod. 8. de certamine Magorum cum Moyse. Quarto, dœmonum mira, veris miraculis superuenientibus euanescunt, vt virgæ Magorum à virga Moysis deuoratæ, & oracula dœmonum coram Sanctis hominibus obmutuerũt. Denique miracula fiunt, per apertam, & seriam Dei inuocationẽ, mira autem Magorum semper admixtis, abditis, vanis, ridiculis, aut superstitiosis precibus, vel signis.

a lib. 10. de Ciu. Dei cap. 16.

His

His sic se habentibus, dicimus quòd miracula propriè dicta, nullus Magorum efficere potest, tum quia, facere miraculum est potentiæ infinitæ,& ideo Diuinitati reseruatum;tum quia,omnis creaturę potentia,naturæ cancellis limitatur,quod si non esset,nõ haberemus efficax argumentum probandæ veritatis fidei, quam semper Ecclesia miraculis confirmauit. Dicimus etiam quòd Magi,non possunt absolutè mira operari,hoc patet,quia, nihil re vera absolutè,& per se mirum est, quod non idem sit miraculum. Verum est quòd Magi possunt operari multa mirabilia secũdum quid,seu respectu nostri,dœmone adiuuante,& Deo permittente; probatur,quia plurimi sunt miri, & occulti effectus rerum, quos omnes nouit diabolus,& quoscunque naturaliter nouit posse produci,eos celerrime,non tamen in instanti, producere potest. Potest mulcere lac de Capra, & de Vacca, illudque transferre ad mãmas statuæ æreæ,siue marmoreæ, ita vt omnibus videatur statuam ipsam emittere lac illud. Potest possidere humanum corpus,& ita mouere humores vt varias febres, diuersos dolores, & grauissimas ægritudines generet.Potest impedire motum linguæ, manuum,crurium,retinendo in venis spiritus vitales, & potest impedire:ne ijdem ad membra genitalia difluant, & sic impedire virtutem generatiuam, ita vt non possit vir vxori debitum soluere,nec cæteris mulieribus commisceri.Potest generare grandines, pluuias,niues,glacies, quod intelligendum est semper, Deo permittente. Potest ita mouere intellectum nostrum,vt vitia facilius apprehendat,& in malo callidus fiat,quod contra efficit Angelus bonus,quia confortat intellectum,vt cognoscat clarè veritatem, & illam amplectatur.Potest diabolus memoriam iuuare, eius organum adaptãdo,vt facilius recipiat,& firmius species retineat, vel motu locali noxia repellendo,vel iuuantia applicando. Potest etiam modis contrarijs plurimum debilitare, & tollere vt fuit obliuio Simonis Thuruaij Angli, quæ ex Dei iusta punitione profluxit.Hic cum esset Dialecticus acutissimus, & Artium liberalium,magni nominis Parisijs professor,palam in Scholis, non verebatur iactare,se scire totam Christi legem,ac improbãdo, posse eam annihilare:Sed ita subita obliuione percussus fuit, vt primarum litterarum oblitus,nec sciret Dominicam orationem pronunciare,nec Alphabetum legere. Dixi superius quòd potest mouere intellectum nostrum ad malum, sed potest etiam meliorem, & subtiliorem reddere quoad functiones ingenij, & iudicij, & hoc facit per commodiores organi dispositiones depulsis, motu locali, humoribus densioribus, vel agentium naturalium adhibi-

tis medicamentis, vel spiritibus sensitiuis expurgatis & ad organa illis attractis, aut sanguinis defecatione iisdem spiritibus multiplicatis, sed hoc Angelorum bonorum quasi officium est, sic Martinus Delrio.

b lib. 1. mag. disp. que. 24.

Dæmon motu locali corpora mouere potest velocissimè, ita vt possit rem aliquam oculis subtrahere tam cito, & aliam substituere, vt animos oculosq; intuentium fallat, eisq; persuadeat prioris in hanc posteriorem integram conuersionem. Tales credendæ Gentilium Methamorphoses; Diomedis sociorum in aues: & Iphigeniæ in Ceruam, vt Diuus Augustinus obseruauit, *a* & fraudem aperuit Astirius, cuius facta Eusebius *b* ab obliuione vindicauit. Quare præstigiatorij effectus duabus regulis deprehenduntur. Prima est, si effectus non oritur à motu locali, & superat actiuitatem causarum naturalium applicatarum (vt esset suscitatio mortui, vel veræ cæcitatis curatio) tunc interuenit deceptio, & præstigium. Altera est, quando id, quod uisum est, statim euanescit, est præstigiosa machinatio. Exemplum prioris est, quando Magus posito in camera arcu de certo ligno, & sagirta alterius ligni, & corda certi fili, sagittam eiaculatur, & ita facit apparere in loco flumen enatum tantæ latitudinis, quantæ fuit sagittæ ictus. *c* Posterioris, ut cum uidetur lacerare equm, qui mox sanus sistitur. Item in illo facto Magi, vt infra, de simulato serpente, qud narrat Nicetas *d* Verum, ad etiam maiorem intelligentiam sciendum est, quod Diabolus pluribus modis decipit sensus nostros. Primò quando uisui totum obiectum, quod coram est occultat, uel saltem ex parte aliqua. Secundo, si imbuat medium aliqua qnalitate, qua species per medium transeuntes, sic modificantur, ut non representent obiectum quale est, ut si aceto immisceatur sal, & pannus lineus hoc acetum ebibat, postmodum uerò supposita candela inflammetur pannus, tunc formidabiles admodū facies præsentium exhibebit: uel si de semine Asinino, & cera fiat candela, illa accensa omnes quotquor aderunt onocephali uidebuntur *a* Tertiò, si uapores intermedij aeris inspissentur, unde putamus à gallo galinaceo trabem trahi, & est festuca. Quartò, si moto aere medio simul species moueantur, unde fit, ut nauigantibus uideantur ad nauigij motum arbores mouere. Quintò, quando offertur spectantibus corpus aereum siue fantasticum simile rei putatitiæ. Sextò, celeri agitatione rerum ostensarum, subita occultatione, uaria collatione, separatione, uel conglutinatione latente, ut faciunt Circulatores, uarijs ligaminibus, globulis, &c. Septimò, si humores agitentur, uel perturbentur, res conspicientur

a libr. 18. de ciuit. Dei. ca. 18.
b libr. 7. Eccles. histor. ca. 14.
c Guliel. Parisien. cap. 22.
d libr. 4. Annalium. idem c. 23.
a Guglielmus Parisien. c. 22.

tur aliter, quàm sunt, ut contingit ebrijs, ac furiosis. Tandem dico, quòd Diabolus potest sic componere, & ordinare fantasmata, ut quis etiam uigilans (quod dicitur) somniet more dormientium, & putet se ea sentire, quæ non sensit, iuxta Caietanum 2. 2. q. 95. artic. 3.

Exempla.

CAesareæ Philippi, quam phænices Paneada uocant, fertur uictimam quandam, in quadam diei festi Gentilium solemnitate mactatam conijci in fontes, qui illic ex radicibus montis Panei prorumpunt, ex quibus Iordanes, emanare dicitur, eamq; Dæmonis ui, ac potestate mirandum in modum ab eorum aspectu euanescere miraculumq; uideri presentibus valde memorabile: quibus dum agebantur Astyrium quodam tempore forte inter fuisse, & cum uideret tam multos illius rei admiratione stupefactos, eorum erroris admodum misertus est, deinde sublatis in Cœlum oculis Deum omnium moderatorem per Christum supplicē precatum, ut Dæmonium illud, quod populum tanto errore cecauisset, comprimeret ipsum à fraude, & fallacijs, quas hominibus solet intendere, coerceret. Hoc modo cum Deum orauisset, repentino Victimam fontibus supernatasse visum est, atq; ita res illa, quam tantopere admirari consueuerant, ad nihilum deuenit, vsque adeo, vt nullum in posterum ex eo loco, ex ea omnino ederetur quid tale.

Cum ex altioris Pallatij Constantinopolitani loco Michael Sicidites nauiculam vidisset, qua ollæ, & patinæ vehebantur, carmine magico fecit, vt Nauta exurgeret, & vasa non prius ferire desisteret, quàm in pulruerem redegisset. At miser, paulo post barba apprehensa cum lamentatione amota iam caligine, coepit deplorare. Quæsitus cur merces suas ita tractarit, respondit, cum dolore: quod cum esset remis intentus horribilem serpentem super vasa iacentem, oculis in illum conniuentibus conuersum instar deuoraturi, vidit, qui prius volutari non destitit, quàm vasa confracta essent.

Audite aliud exemplum, quod propter eius lepiditatem scribendi laborem minimè recuso.

Tempore Sigismundi primi Regis Poloniæ, Iacobus Melstinch Prætor Oppidi Brezinij leuitate quadam animi ductus, authoritatem, nomenq; Christi sibi adsciuit. Petrum Zacorschi Cracouiensem, cæterosq; sibi similes latrones duodecim elegit, singulisq; nomina

mina Apoſtolorum impoſuit,ſe verò Ieſum Chriſtum appellauit,
qui per Villas vbiq; ambulantes prodigia præſtigiatorum more
exercebant,ſicophantaſq; alios, & latrones velut mortuos ſubor-
natos ſuſcitabant: piſces in paludes lutoſas primò impoſitos,vbi
nunquam eos naſci poſſibile erat,in nomine Chriſti ſuis manibus
capiebant: panes in furnos imponebant, in nomineq; Chriſti ſui,
cnm illic ante non eſſent, promebant cum ingenti ſimplicis Vulgi
admiratione. Quodam tempore ad Ceſtochouiam monaſterium
B.V.Mariæ imaginæ celebre cum ſuis Apoſtolis venit, cumque il-
lic aliquot diebus morarentur,vnum ex ſuis,quaſi obſeſſum à Dæ-
mone ſubornarunt, cuius opera victum aquirebant; ille enim per
hoſpicia ambulans, carnes de coquina rapiebat, & in ſuos proij-
ciebat,qui cruce illas munientes carnes comedebant. Cumq; illic
ingens concurrſus eſſet populi ad D.V.imaginem: Sicophantæ illi
obſeſſum ſuum ad altare ducunt duplici ueſte indutum, in cuius
intercapedinem neceſſaria imponere poſſet: Lapillos uerò intra in
duſium illi impoſuerunt,cumq; ad altare duceretur, ille è mani-
bus deducentium furibundus ſeſe proripiens, in altare denarijs
onuſtum irruit,pecuniaſq, rapiens,in ueſtis duplicatæ intercape-
dine eas abſcondit.Monachus ab altari diuino intermiſſo officio,
aufugit,cæteri Monachi accurrentes cingulum eius ſoluunt,ibi la
pilli dumtaxat in terram ceciderunt,pecunia uerò in ueſte dupli-
cata remanſit.Monachi,pecuniam arte Dæmonis in lapillos con-
uerſam putantes,exorciſmis eam in priſtinam formam transfor-
mare nitebantur,ſed cum lapilli permanerent; Monachus librum
ſacrum indignabundus in terram proiecit dicens, ſimilem Dæmo
nem numquàm habuimus,abite cum eo ad omnes Diabolos;Sico-
phantæ illi cum pecunia recta in Sileſiam fugerunt,ubi apud Ma-
tronam Nobilem in quodam pago diuertentes, cum illa uiro ab-
ſente eos recipere nollet ſaltem mappam,uel telam ad ſacrifican-
dum petierunt, at mulier faſciculum telæ illis obtulit, tunc illi,
hanc nobiſcum accipiemus,& Chriſtus tibi benedicet, ut tibi linũ
abundantiùs creſcat, oſtende aliam ſi habes, quam cum ſimiliter
accipere uellent,mulier recuſauit,maritum timens,illi autem fru
ſtulum fomitis cum igne in telam clam inuoluentes mulieri tradi
derunt; itaque arca à tela, ab arca uerò domus accenſa fuit com-
buſta Viro domum reuerſo,Vxor ob Chriſtum cum Apoſtolis ma
lè tractatum hoc ſibi iuſtè contigiſſe dixit, at uir ira accenſus, la-
tro,inquit,hic fuit nequiſſimus,non Chriſtus itaq; cum uicinis eos
inſequitur,& in quadam Villa eos inuenit. Tum pſeudo Chriſtus
ad illum,qui vocabatur Petrus,dixit, iã mea paſſio Petre, calixq;
quem

quem bibiturus sum appropinquat, cui Petrus, & mihi, vt video Domine, imminet; ille verò dixit. Petre, ego hinc aliter nō possum euadere nisi per fenestram; tum Petrus, & ego te quoad viuam nō derelinquam, sed quocunque fugeris, sequar. Ergo per fenestram aufugit, cæteri quoq; Apostoli, qua potuerunt, euaserunt; Rustici eos sequuti, baculis, fustibusque ceciderunt, dicentes. Prophetiza nobis Christe cum tuis Apostolis, in qua sylua baculi isti creuerint. Ergo plagis emendati, vitam suam postea emendauerunt, dicentes, difficile est nobis Christi passionem, Apostolorumque tormenta subire. Sic Poloniæ Cronica.

Quas nam formas consueuerit induere diabolus ad homines decipiendos. Cap. V.

Doctrina.

Diabolum semper studere hominis damnationi, & exitio certissimum est, quia est mali author, nequitiæ origo: corruptor seculi: homini semper insidiatur: laqueos tendit: lapsus parat: foueas fodit: ruinas aptat: stimulat corpus: pungit animas: cogitationes suggerit malas: immittit iras: dat odio virtutes: vitia addit amori: errores seminat: discordias nutrit: pacem turbat: affectus dissipat: humana violat, & Diuina tentat. Hinc est, quòd cum retibus suis incautos irretiuit, plectit eos plaga tumoris superbiæ: doloris inuidiæ: fœtoris luxuriæ: ardoris auaritiæ: torporis desidiæ, & mœroris tristitiæ. De tumore dicit Isai. 1. Vulnus, & liuor, & plaga tumens, non est circumligata, nec curata medicamine. Hac plaga percussus fuit Rex Ozias, quia præsumpsit offerre Thus Deo fungens Sacerdotis officio. De dolore Hierem. 15. factus est dolor meus perpetuus, & plaga mea desperabilis. Hac plaga percussus fuit Antiochus 2. Machab. 9. De fœtore dicitur. 1. Machab. 14. quòd contaminabant omnia, quæ in circuitu Sanctorum fuerunt, & inferebant plagam magnam castitati, & hæc est plaga lepræ, de qua fit mētio, Leuit. 13. De Ardore. Leuit. 13. plaga combustionis est, & Is. 16. his, qui litantur super muros cocti lateris, loquimini plagas suas. De torpore, Hierem. 6. omnis plaga tristitia cordis, & istę, sunt plagæ vitiorum quibus diabolus plagat, & vulnerat sequaces suos, qui tamquam cæci, non considerant mortis horrorem: Iudicis terrorem: Inferni dolorem; & diaboli furorem. Induit igitur

igitur diabolus corpus,& exibet se,obtutibus hominum, sed corpus illud viuificare non potest, nec in eo operari opera vitalia, sicuti esset edere,bibere,dormire,& generare,& quamuis apparenter videatur talia operari, non tamen verè comedit, bibit, aut dormit,& si comedit,cibus qui intra stomacum descendit, non cõuertitur ad nutriendum corpus illud,cum non habeat animam informantem.

Sciendum est igitur,diabolum posse assumere varias formas, & nisi impediatur à Deo,posse,qua velit apparere forma; humanam perfectam, & omni ex parte pulchram, atq; pulcherrimam exhibere,qualem fortasse se exhibuit B.Alberto Carmelitæ,à quo crucis signo fugatus fuit; Solet tamen ei obstare diuina voluntas, vt semper adsit aliquid,quo detegatur eius fraus,& impietas, Deus enim,certis animalium formis,nondum vti permisit dœmonia, videlicet,Columbæ,seu Agni,eo quòd Agnus verus sit Christus,& in Columbæ specie spiritus sanctus consueuerit apparere,quia etiam hæc animalia dolo carent, & nullum solent inferre damnum. Libentius induit animalia,in quibus aliqua sunt,quæ culpentur.Forma hirci ei est antiqua, quia hac vtebantur hebrei in sacrificij. Hac tempestate, quando init pactum expressum, se se offert conspicuum virili forma; post verò pactum, quando adorandus est, semper in forma hirci,& quidem fœdi,aspectu,atri,ac olidi.Huius rei ratio varia est, primo,quoniam ob reuerentiam incarnati Verbi Deus non patitur eum tunc assumere humanam formam,& huc pertenet illud Apoc.13.traduntur impij bestiam adoraturi,idest, diabolum in bestiæ forma. Secundo,quia olim coluerunt diabolum in hirci forma,ideo dœmones vocantur,Sahirim, hoc est, pilosi seu hirsuti. Alia causa reddi potest,videlicet,huius animalis superbia, & alia vitia, quæ moribus, & actionibus suis dœmones studiose imitantur, vt ostendit Remigius *a* Deniq; hircum, seu capram induit,quia hircorum,qui à sinistris locandi sunt in Iudicio,caput est,& hac forma,vt plurimum adoratur.

a lib.1.ca. 24.

Quãdo igitur familiaritatis, & fidei specimen præbere vult sumit effigiem canis, vel felis; si quis aliquo est deuehendus, induit formam equi. Si per locum angustum, vel rimam subiturus, vel custodibus illusurus, fit mus,Vespertilio, vel mustella. Si quis fit præsens, & colloquium possit impedire, vel ipse velit latere, muscam induit,& ad aures appropians, quæ vult suggerit. Si intendit greges lacerare, vel in homines sæuire lupum induit. Si quos vult terrere,aut turbare,fit gallus gallinaceus magnus,& ferox,sic apparuit Pachomio. Vt coruus,aut vultur, S.Romualdo.

Vt

Vt Vulpecula S. Hilarioni. Vt canis, Dunstano. Vt serpens Leonardo Corbeiacensi. Vt Draco. Sanctæ Margaritæ, & Ferdinando Castellę Comiti, eiusq; exercitui. Si vult inducere ad malum, specie boni, induit formam Christi, vt S. Martino, vel in forma Dei, vt Theodoræ, viduæ, vel in forma Angeli, vt S. Iulianæ. Deniq; formam assumit, quæ instituto maximè sit accommodata, & quia ad omnia ferè idonea est humana, hanc, vt plurimum assumit, non tamen eodem modo. In nuptiarum pompa apparuit calamistratus, siue rufus, procaci vultu, & actiosus. Maximo Rhegiensi apparuit, vt nauis. Euagrio, visus est vt Clericus hæreticus. Machario, semel apparuit vt messor, semel vt pharmacopola. Nathanaeli semel vt seruus lorarius, semel asinarius, agens asinum. Apelli, visus est, vt pulchra, & compta, & illecebrosa mulier. Morituris solet maximè apparere terrifica specie, vt S. Martino, qui dixit, ei, quid astas cruenta bestia? Florentio, visus est, ore vastam flammã naribus, fumum fundens sulphureum, Sanctæ Oportunæ apparuit in specie nigerrimi æthiopis, capilli, & barba stillabant quasi picẽ calidam, & liquidam, oculi, ferrum ignitum, & stricturas scintillans, cuius rei rationem Angelus reddidit S. Aichadro, videlicet, hoc à Deo permitti, vt talis terror, tam terribilis visionis purget in sanctis si quid adhuc expiandum est in illis. Quamuis autem studeat diabolus, & velit hominis pulcherrimam similitudinem, vt plurimum induere, quæ Dei bonitas est, tantum solet assumere, quàm, & qualem illi Deus permittit, teste D. Chrysostomo *b*, & ideo vel ipso inuito fieri videmus, vt qui non obesæ nimium mentis sint, semper, si attendant, fucum studeant apprehendere. Vel sese offert diabolus humano corpore atro, illuuioso, squalido, fœtente, tetro, ac formidabili, aut saltem, obscuro, nigro, fœdoq; vultu naribus, vel deformiter simis, vel immane aquilis oris rictu sparso, profundoq; luminibus valdè abditis flammantibus, manibus, pedibusq; aduncis, instar vulturis; strigosis brachijs cruribusque, & admodum pilosis, caprinis, etiã vel asininis tibijs, vno, vel vtroq; pede bifido, & corneo, interdum & solido vngue, interdum mutili pede altero, vel vtroq;, demum statura corporis nunquam iusta, ac decora, sed, cui semper adsit aliquid insolitæ notæ, deformitatem, prauitatemq; dæmonis demonstrantis.

b hom. 6. de lazaro.

In assumpto corpore diabolus loqui potest, & solet, & cum loquitur, vtitur, vt plurimum sermone regionis illius incolæ, teste Pselio *c* Sed utitur voce stridula (quòd etiam notandum est, ad cognoscendam eius deceptionem) subsibilante, confusa, obscura, debili, pusilla, & quasi ex dolio, vel testa nascente rimosa; hoc

c li. de dæmonibus.

D do-

d li.1.dæmonolat. cap.8.

docent sagarum confessiones apud Remigium *d* & quando loquitur potest audiri, à quibus vult, & videri in assumpto corpore, & quibus non vult, solet latere idq; naturaliter. Quòd autem corpora assumpta sint uera corpora, nec ne, & ex qua materia sint, æquum est, vt inquiramus.

Asserunt Doctores huiusmodi esse vera corpora, quia habent mensuram, & colorem, quæ quidem accidentia, non sunt sine substantia iuxta philosophum dicentem; accidentis est esse in esse. Verum isthæc corpora, non sunt vera corpora secundum naturæ veritatem, quàm exhibent, Vrsi, Leonis, serpentis, &c. quia si essent vera corpora, non statim euanescerent, vt fit. Quæ corpora igitur erũt? Terrestria forte? nequaquã, quia terra non potest tota simul statim euanescere absq; vestigij nota. Erunt forte ignea? minimè, quia arderent, & calefacerent. Erunt ne ex aqua? non quia aqua nõ est resolubilis, vt sunt corpora à dœmone formata, & assumpta. Erunt igitur aerea, aut ex aliquo crasso vapore generata; hoc docet experientia, quia, quandoq; corpora huiusmodi fuerunt ense, lancea, vel securi percussa, nihilominus tamen partes diuisę, iterum in vnum sunt coniunctæ, vt patet per exempla passim notata. Ratio autem cur diabolus vtatur simili deceptione. Respondetur, quòd, cum eius liberum arbitrium sit in malo fixũ, & induratum, nõ potest, nec vult reuerti ad bonum; idcirco, quidquid vult, illud est ad aliquod malum, & damnum, & hinc fit, vt aliquando exhibeat se in forma alicuius iam defuncti, dicens se esse animam illius, eo solum consilio, vt familiariter eo vtatur, cui apparet, & illum facilius decipere possit. Quando quis illum inuocat, aut coniurat, exhibet se videndum, aut sentiendum, vt credant homines incantationibus à Diuina lege vetitis, & damnatis. Fingit se trahi funibus, herbis, versibus, & caracteribus, vt homines facilius in errores inducantur. Obedit illis, qui illum inuocant verbis sacris, vt credatur, illum habere partem cum Diuina Iustitia, & quamuis non subdatur diabolus corporibus cœlestibus, sub eorum constellatione, inuocatus tamen fauet apparenter inuocantibus, vt erroribus eorum detineantur, qui tribuunt virtutem aliquam syderibus, quæ in homines necessitatem inducat. Fingit tãdem se amare virgines, & libenter illis se repræsentat, vt credant homines, illum esse pudicitiæ amatorem.

Exempla.

✠ NObilis quidã Hispanus à monte Rupel oriundus, nomine Antonius Costilius, animo constans, & viribus non spernẽdus,

qui

qui plerumq; in armorum conflictu strenue se gesserat, is erat, qui sibi illatas iniurias, irritas esse minimè patiebatur, idcircò nonnullis odiosus erat; ipse verò, ne ab inimicis imparatus aliquãdo deprehenderetur, semper diuersorum armorum genere munitus incedebat. Quadam die, equo insidiens, domo, lancea armatus, exiuit, & ad pagum, cui Villanoua nomen est, rerũ suarũ necessitate ductus, secessit. Nocte satis atra superueniente decreuit, nihilominus domũ reuerti. Transacta Villanoua, erat Romitoriũ, clatris ligneis in anteriori parte firmatũ, intus verò ardebat lãpas. Substitit Antonius aliquantisper, insidiens equo, vt oraret, & du preces fundit; introspiciens Romitorium, videt tres visiones è medio illius paulatim de terra, pullulare, tandiuq; crescere, donec tectum Romitorij capite attingerent, & sic tacitæ subsistebant. Antonio, spectatis illis, cęperunt præ timore obrigere capilli, itaque retractis habenis, equitando iter suum est aggressus. Sed statim eleuatis oculis, videt tres illas visiones simul sibi præire, quasi ipsum comitaturæ; quare, ipse se Deo commendans, signoq; se Crucis sæpius muniens, equum, hinc inde diuertebat, illæque uicissim semper ipsum præibant. quo factum est, vt ipse stomachabundus, impulso in uisiones equo, lãcea illas, quasi uulneraturus est aggressus, uerumtamen eodem gressu, quo Antonius, mouebãtur illę: si currebat ipse, currebant & illæ: si stabat, stabant: si lento gradu incedebat, eodem gradu mouebantur, & ipsæ, nunquam tamen longius ab Antonio recedebant. Quare (etsi inuitè) passus est illas semper habere itinerarias sodales, donec domum suam perueniret. Ante ædium fores grandis erat Cors, & ipse equo desiliens, cum ingressus esset, ipsasmet umbras ante se spectauit, Tandem peruenit Antonius ad domum, vbi erat coniux, qua uocata, fores patefactæ sunt, & sic ingressus domum, euanuerunt laruæ. Fuit tunc tẽporis Antonius animo adeò consternatus, colore squalidus, & uiribus ita destitutus, ut uxor non dubitauerit, sibi aliquid infortunij accidisse. Sciscitabatur illa, sedulò causam inquirebat ab ipso, ille tamen interim nil respondebat. Accersiuit uxor intimum eius amicum, uirum nobilem, præclarum, & doctum, qui uiso Antonio mortuo. non dissimili, petiuit ab ipso, ne grauaretur, quidquid haberet illi aperire. Antonius cœpit singillatim ordine omnia recẽsere amico; ille tamquã prudens multa subiunxit, quibus suaderet timorem à se pellere, & cibum sumere. Facto post cœnam temporis interuallo, decubuit Antonius, & tũc amicus, relicto apud decumbentem lumine, foras prodijt; sed statim exclamãs Antonius alta uoce, succurrite, succurrite; introgressi omnes, qui exierant, exposuit, tres illas umbras, iterum aduenisse, quæ terram mani-

bus effodientes, illam in eius oculos proijciebant, & ipsum excæcabant. Numquam deinceps domestici ipsum solum reliquerunt, quin assisterent & alij secum; Verum, transacto septimo die, sine febre occubuit.

Recentius unum notabo, cui uix simile auditum est, hoc memoriæ proditum fuit à Gaguino historiarum Francorum scriptore, ait igitur. Philippo Bello Rege, quidam Conuersus Monasterij Vallis Sarnariæ, nomine Adamus, paulò antè Natalitia festa, sūmo mane, ad Monasterij negotia peragenda, vnà cum famulo se uiæ commisit equester. Illi sese offert arbor ingens, gelu, & pruinis obsita, ad ipsum properans, quasi conferre gradum, & corpus cupida; Equus perterrefactus, caput retrorsum flectit, & uiam, quā peregerat, remetiri conatur. Adamus ingenti conatu iumentum retinet, & calcaribus cogit, propinquior ut fuit arbori, illa confestim euanuit, odore teterrimo sulphureo, nempe relicto. Credit Adamus dœmonicum esse spectrum, sicque se Deo precibus commendare satagit, ac iter subsequitur. Paulò post respiciens, uidet nigrum quendam uirum equo insidentem subsequi se, cui iratus Adamus, quomodo, ait, infelix, & damnatæ audes me his apparitionibus aggredi? An nescis, fratres meos, qui domi sunt, pro me, & salute mea supplices ad Deum preces fundere? Abi quantum potes, nihil in me possides. Abit malus, sed ecce mox redit similis uiro gracile & protensum collum habenti. Adamus, tot molestijs pertæsus, gladium, qui ad ephippium ligatus erat, stringit, & ter, quaterue ense per aere uibrato, spectrum abigere conatur. Hoc, subitò personam mutat, & sistit se statura mediocris uiri, cui caput cappa, & scapulario monachi corpus ornatum exhibet, oculi scintillātes instar æris radijs Solaribus oppositi. Adamus aliquoties hostem petit, sed irritis, & cassis ictibus, aere cedente. Tum maiori despectu, & irrisione, dœmon induit formam Asini. Perterritus famulus, hero suadet, gladio circulum in terra ducere, & in circuli medio crucem formare. Adamus consilium exequitur, sed spectrum non desinit: mutat auriculas Asini in cornua, & sic minatur in circulum irrumpere se uelle. Denique lusus iam saturatus, in rotam se uertit, & se ipsum uoluens monachum inuadit, & super illum continua latus rotatione (ut uidebatur) transit circulum, monacho prorsus illæso, conspectum fugit. Fidem rei fecerunt, longa famuli ob terrorē subsecuta ægritudo, & diuturnus fetor uestium Adami, eiusdem raucedo, atque difficilis respiratio, à quibus ægrè conualuit: equi tandem subita mutatio, qui ex mansueto, post uisionem hanc, ferox, calcitrosusq; esse cœpit.

No-

Nobilis hispanus quidam-cuius patria,nomenq; honestatis gratia subticetur,diuitijs fultus, Dei timorem neglexit. Is igitur statuit Monialium quarundam septa intrare, quod vt facilius exequeretur claues Ecclesiæ adulterinas conflari curauit, vt per scalas quæ Sacristiæ deseruiebant, sibi aditus patefieret. Quoniam verò Monasterium ab oppido erat seiunctum, sub noctis atræ medium equum conscendens,eò peruenit solus,quò scelus suum fortius occultaret. Desilit equo,quo retinaculis seorsum alligato, ad Ecclesiam peruenit.Dum autem anteriores plateæ portas recludit spectat Ecclesiam patere, intusq; lumina quamplurima, ac faces ardere: voces item cantantes,quasi funus exequentes,audiuit.Obstupuit ille,& nouitate rei ductus,accessit,vt videret quid esset.Spectat Ecclesiam vndequaq; Clericis,& Fratribus, qui funeri operã dabant,refertam,in quorum medio,feretrum magnificentissimũ, facibus vndiq; septum ardentibus,clericos quoq; & fratres, cum cætero populo, cereos accensos in manibus tenentes, vidit. Sed quod magis admirationem augebat,illud erat, quòd, illorum ne vnum quidem nouerat. Post spectatum diù factum,ad vnum Clericorum illorum accessit, petiuitq; quis nam esset defunctus ille, cuius exequias solemnes celebrarent. Resp. Clericus, quòd in proximo erat vita decessurus Nobilis talis, ipsumq; hispanum nominauit,& idcirco, funus eius faciebant. Subrisit tunc hispanus subdens,falleris,nam hic nobilis,quem nominas mortuum, viuit. Subiunxit Clericus magis deceptus es tu,nam verè mortuus est ille,& non longè abest à sepultura,& his dictis,reuersus est ad alios cantantes. Hispanus valdè interim conturbatus, accessit ad aliũ eorum,à quo idem expiscatus,idem responsum accepit;quare magis perterrefactus ille,absquè mora ex Ecclesia resiliuit,sicq; equũ conscendens, iter cæpit domum versus. Verùm,vix gressus mouere coepit,quòd hinc,& hinc,duo terribiles, & atri molosi illi associantur,medium ipsum tenentes. Vim, ense districto faciebat nobilis, vt illos fugaret, sed frustra semper, donec domum suam peruenit,descendit equo,& ingressus,obuiauerunt pueri,& serui,qui illum attendebant. Mirabantur isti de eius adeò mutato aduentu,vt mortuo non esset dissimilis; expiscabantur huius mutationis causam,& enixè vrgebant,vt eam aperiret, quibus, nobilis omnia ordine,vt acciderant, recensuit, sicq; colloquendo ventum est ad hostium thalami sui,quibus expletis verbis,introgressi sunt prædicti canes atri,qui illum aggredientes,dentibus in frusta comminuerunt,& sic omnium destitutus auxilio miserrimè occidit,dum adhuc eius funus apud Moniales ageretur. Accipe ali-

ud eiusdem matteriæ, exemplum, ad cognoscendam Dei vindictam contra facinorosos.

Salamanticæ in hispania degebat Theologiæ studiosus quidam primæ nobilitatis, hic pristinæ castimoniæ, & pietatis oblitus, nocte magno periculo, & labore, parietibus transcensis, in quoddam Monasterium Sanctimonialium vsq; ad dormitorium peruenerat; ibi, sic permittente Deo, priusquã ad cellulam, quã animo voluebat, pedetentim perueniret, obijcit se illi spectrum specie viri grauis, & honesti, prolixo capillitio; & barba, lorum ingens in manu tenens, & nullo verbo facto, flagra minitatur. Venerat ad sacrilegium, incestum, & stuprum miser ille, scuto gladioq; probè armatus: stringit gladium; scuto se tegit, ictus uibrat, & vt sibi videbatur, latus aduersarij lorum subiens, multoties haurire, & brachia illi, lorumq; rescindere certò tenet, sed semper brachium corpori, lorum parti amputatæ subito iunctum apparebat. Tandem spectrum decussatim illi vtrumq; humerum sic viuenti bouẽ mortuum impegit (sic videbatur) vt miser in terram prolapsus, vix trepidus se fuga eripuerit, & domum reuersus, deprehendit ad modum crucis sibi in pectore, & in tergo, ad quatuor digitorum latitudinem, notã contusionis, rubore, liuoreq; mixtæ impræssam. Tumuit mox vibex, siue, percussionis signum, & cum intollerabili ardore, quasi vermiculare nescioquid, quod grauissimum cruciatum adferebat, miser sub cute sensit (& ne vanum visum putes) secundo tertiouè die miserrimè vita functus est. Notent lasciui, quis nocturnarum ad stupra discursationum vtriq; fructus fuerit, vt discant Deum timere, & Virgines Deo sacratas, non violare, quàmq; inanis sit ista persuasio de gladij vibratione cõtra vim dœmonis, alia plurima huiusmodi exempla passim inuenies, legendo, de varia assumptione corporis spectrorum.

Miros effectus olim veteres Magis tribuerunt.
Caput VI.

Doctrina.

IOANNES Sabisbenensis. *a* Domino inquit permittente Magi per Dęmones Elementa concutiunt, rebus adimunt species suas: ventura plerunq; pronunciant: turbant mentes hominum: immittunt somnia, hominesque violentia duntaxat carminis occidunt &c. Saxo Gramaticus *b* apud Septentrionales scribit, Gigantes,

a lib. I. Policratici. c. 10.

b lib. I. Histor. Dan.

tes, Magosq; inauditi generis miracula diuersis præstigijs exercuisse,& per summam ludificandorum oculorum peritiam, proprios,alienosque vultus varijs rerum imaginibus adumbrasse,illicibusq; formis veros conspectus obscurasse, & alia mirabilia fecisse, vt supra de Simone Mago docuimus. Pithagoras *c* femur suum aureum ostentauit:carmine Aquilam cicurauit,cum qua frequens colloquebatur.Baianus *d* Bulgariæ Rex, se quoties volebat in lupum, vel in cuiuslibet alterius bestiæ formam mutare cernebatur:interdum faciebat, vt à nullo videretur. Refert Glicas *e* de Simone Mago præter ea,quæ supra diximus,quòd cum aliquando à Cæsare perquireretur,terrore perculsus,alteri sua forma relicta, aufugit. Insuper, illum habuisse canem alligatum catenæ in limine domus deuorantem eos, qui ad Simonem iniussi adire conarentur: Canis verò Petrum intrare iussit,& humana voce Petrum adesse nunciauit.Vides Diuinæ virtuti,quæ erat in Petro, Diabolicam uim cessisse,& Cerberum adulatum fuisse Petro cui non poterat nocere. Numa Pompilius cœnæ opipare apparatum exhibuit, cum nihil domi obsoniorum habuisset. Ollerus, osse incantato, tamquam nauigio uastissima maria superabat, hoc ait Tritemius in Cronica Hersaugiensi;Ericus *f* Rex Gottorum, quocunq; uerteret pileum, inde uentum prosperum eliciebat. Apuleius ipse multorum testimonio Magus *g* scribit admiratione digna de duabus fœminis, & primo de hospita quadam Sagarum Regina, in sequenti exemplo.

c Pausa. libro I.

d Sabellicus lib. 3. Ennead. 2.

e parte 2. & p. 3. annalium.

f Saxo li. 3. Dan.

g lib. 1. de Asino aureo.

Exempla.

HAec superius citata, amatorem suum, quod in aliam temerasset,unico uerbo mutauit in feram Castorem, quòd ea bestia captiuitati metuens,se ab insequentibus præcisione genitaliũ liberat, ut illi quoq; simile,quod Venerem habuit in aliam,proueniret. Cauponem quoq; uicinum, atq; ob id æmulum deformauit in ranam,& nunc,ait citatus, senex ille dolium innatans uini sui,aduentores pristinos in fæce submissus officiosis ronchis, raucus appellat. Alium de foro quendam,quod aduersus eam loquutus esset,in Arietem deformauit. Eadem,amatoris sui vxorẽ,quod in eam loquaciter probrum dixerat,iam in sarcinam imprægnationis,obscepto vtero,& repigrato fœtu perpetua damnauit prægnatione;& vt cuncti numerant,octo annorum misella illa, velut Elephantem paritura distenditur. Subiungit idem author *h* de Pãphile: Maga primi nominis, & omnis carminis sepulcralis magistra

h lib. 2. de Asino aureo.

gistra creditur, quæ surculis, & lapillis, & id genus friuolis inhalatis, omnem istam lucem mundi syderalis, imis tartari, & in vetustum chaos submergere nouit; nam simul quemque conspexit speciosæ formæ iuuenem, venustate eius capitur, & illico in eum, & oculum, & animum detorquet: minus morigeros, & viles fastidiens, in saxa & in pecua, & quoduis animal puncto reformat, alios verò prorsus extinguit.

Hæc omnia supradicta certum est præstigiatoriè fieri, sed sancti, in Dei nomine, & in fide perfecta miracula, & mirabilia fecerunt, vt ait Apostolus, *i* Sancti per fidem impetum ignis extinxerunt, vt fecerunt pueri hebræi, K vt fecit Sanctus Franciscus de Paula, & alij multi, attende sequens exemplum, in quo cum fide, meritum quoque religiosæ obedientiæ respondet.

i Heb. 11. vers. 34.
K Dan. 3.

Scribit Scardeonius huiusmodi. Accidit aliquādo fortè vt Præpositus quidam Prædicatorum D. Augustini, apud Iesuatos D. Columbini sectatores ad prandium inuitatus, accumberet; qui amoris epulis, dataque loquendi venia, cæpit de Dominicæ Passionis merito copiosè admodum arroganterque differere, tacitè exprobrans eis, quod professionem trium votorum cum inter Cœnobitas connumerarentur, publicè, palamq; cum ceteris Monachis solita non profiterentur forma. Ad id Iesuatorum Præpositus, homo Idiota sanè, sed prudens, & Deo dilectus argutè respondit. Vis, ait, Pater, quoniam in hos sermones incidimus, vtrum ex nostris fratribus vnus ita simplici Deo quodammodo oblatus, an comes iste tuus publicè tria vota professus, superiori suo obedientiā exhibeat sinceriorem? Annuit ille ignarus quidem, libens. Tum Iesuatus, ad hunc nostrum Marcum quamprimum conuersus, qui ibi fortè accumbentibus ministrabat, ait. Marce frater, hi sodales nostri frigent, in virtute sanctæ obediētiæ, adfer huc eis citò è coquina nudis manibus ardentes prunas, vt confestim calefiant, & ille haud cunctabundus (vt erat ad obedientiam promptus) nihil fore credens, quod fieri non posset si sub obedientiæ præcepto mandaretur, festinus nihil hæsitans è coquina ad mensam, ardentes prunas quamplurimas ambabus manibus iunctis, absque vllo detrimento, aut læsione sui portauit, vtrique eas porrigens ad frigus tollendum, quas iterum iubente Præposito, cunctis admirantibus, ad locum vnde detulerat, reportauit. Hinc Præpositus ille Dominicus vltra modum obstupefactus comitem suum intuetur, quasi idem esset illi statim præcepturus, at ille cognita re, nihil cūctandum ratus, quamprimum in hæc verba prorupit. Ne me quæso respondit Pater iubeas tentare Deum, adferam si voles ignem

Theodor. lib. 5. hist. eccl. c. 21.

prout

prout soleo, testula non manibus, at illi admirabundi ob tantum miraculum, hinc taciti intra se stupebant, hinc repentino comitis responso delectati, se mutuo inspicientes, subriserunt.

De pacto expresso, & tacito Magorum cum diabolo. Cap. VII.

Doctrina.

Operationes magicæ omnes innituntur pacto per Magos cum dæmone inito, itaut, quotiescunq; voluerit Magus aliquid agere auxilio artis suæ, expræssè, uel implicitè teneatur à dœmone poscere, vt expacto concurrat: probatur per D. Ciprianum *a* dicentem, Magos habere fœdus cum dœmone, probatur per August. *b* cuius verba sunt hæc. Artes huiusmodi omnes, vel nugatoriæ, vel noxię superstitionis, ex quadam pestifera societate hominum cum dœmone, quasi pacta infidelis, & dolosæ amicitiæ sunt constituta. Probatur etiam Articulis parisiensibus, his verbis. Inire pactum cum dœmonibus tacitum, vel expræssum, Idolatria, siuè Idolatriæ species est: & intendimus esse pactū implicitum in omni obseruatione superstitiosa, cuius effectus, non debet à Deo, vel à Natura rationabiliter expectari. Et sciendum est dœmones, non coactè, sed spontè accurrere ad hoc faciendum, quia graui odio hominem prosequuntur: nec putare debemus eos gratis accurrere, sed expectare prætium aliquod operis sui. Est autem conuentio hominis, & diaboli, qualis est duorum latronum quorum alter palam in sylua vagatur, alter verò latitat, excitatusq; certo sibilo, vel alio signo prioris, viatorem posterior dolosa sagitta, vel quoduis ictus transfigit, & necat, priore sæpè id nec vidente, nec sciente, in viatoris tamen mortem consentiente: priori Magus, posteriori diabolus similis est. Hoc pactum, dœmon potest vel præstare, vel fallere; ratione, & experientia probatur. Ratio docet dœmonem cogi non posse ab homine, vt stet promissis: Experientia docet mendacissimum esse, & decipiendi cupidissimum, & ideò rarò præstare quod policetur. Si aliquando stat promissis (quod sæpe facit) non facit coactus, sed spontè, ac dolosè, vt sic retineat sibi Magos deuinctos, & alios alliciat, & huiusmodi nugis vim istam inesse persuadeat.

a lib. de dupl. martyr.

b lib. 2. de doct. christiana c. 23.

Pactum igitur huiusmodi duplex esse solet, expræssum, videlicet, & tacitum. Expræssum fit ipsi diabolo in corporea aliqua for-

ma apparenti coram testibus,& fidelitas,ac homagium promittitur; tunc enim aliquando diabolus loquitur,& auditur, sed non videtur,& tunc paciscens negat Creatorem suum ore,& diabolus vicisim illi diuitias,& honores pollicetur. Aliquando fit per libellum supplicem,quem diabolo præsentat. Aliquando fit per vicarium,idest, per Magum, cum paciscens reformidat dœmonis aspectum,vel colloquium,& hoc pactum illud est,quod Grillandus c vocat tacitum pactū,quamuis enim professio hic fiat alteri, quàm dœmoni, fit tamen expræssè, & in dœmonis nomine. Fortasse ad expræssum pactum pertinet forma illa in exemplo fœminæ Germanicæ,quæ obuerso tergo ex balneatorio exiliens,dicebat,quantum à Christo sic saliendo recedo, tantum ad dœmonem magis accedo. In omnibus eorum cum dœmone pactis, quædam sunt communia, quæ vndecim gradibus continentur,sequentibus.

c quest.3. num.1. & sequen.

Primò abnegant fidem,& Christianismum, obedientiæ Dei se subtrahunt: Beatæ Virg. Mariæ patrocinium repudiant, & insuper illam conuicijs diris inhonorant vocando illam ruffam,&c.& attribuit sibi Dæmon honores,vt notat Augustinus d contra Faustinum cap.22.Quare Hyppolitus Martyr e scribit,quòd Dæmon eos cogit,vt dicant, nego Creatorem cœli,& terræ,nego baptisma,nego adorationem Deo à me præstari solitam, tibi adhæreo, in te credo,ideo Dæmon,vnguem illlis in frontem inijcit, fingens se Chrisma abradere,& baptismi caracterem delere.

d lib. 10. de ciuitate Dei capi 10. & lib. 20.

e libr. de consumm. mund.

O dies infausta, & amara horum scelestium, in qua renuntiantes Deo, diabolo se dedunt, tunc enim incipiunt eorum dies mali, imò pessimi, dies laboris, & poenalitatis. Eccles. 40. occupatio magna creata est hominibus vsq; in diem sepulturæ. Dies foetoris, calamitatis, & luxuriæ. Ezechiel. 16. in die ortus tui, non est præcisus vmbilicus tuus, & aqua non es lota in salutem, nec sale salita. Dies furoris, & superbiæ. Iob. 15. cunctis diebus suis impius superbit. Dies cruoris, & crudelitatis. Esai. 22. dies conculcationis, & interfectionis est, & Malach. 4. dies veniet succensa quasi caminus. Dies palloris, & fallaciæ, cum semper fallaciter agant. Iob. 17. noctem verterunt in diem, quia eorum vita peccatrix, quæ nocturna est, diurnam apparere faciunt. Dies indignationis. Hierem. 18. dorsum, & non faciem ostendam eis in die perditionis eorum. Dies separationis, quia separantur à bonis, vt mittantur in caminum ignis. Amos. 6. separati estis in diem malum, & appropinquatis solio iniquitatis. Dies tribulationis. Sophoni. 2. dies iræ, dies illa, dies tribulationis, & angustię, dies calamitatis, & miseriæ; dies tenebrarum, & caliginis, dies nebulæ, & turbinis; dies tubæ, & clangoris, quia Domino peccauerunt. Dies desperationis. Prouerb. 24. si desperauerit in die angustiæ, &c. Dies percussionis, in die illa percutiam omnem equum in stuporem. Dies obliuionis. Isai. 23. Vlulate naues maris, quia vastata est fortitudo uestra, in die illa obliuioni eris, ò Tyre. Dies tandem combustionis. Iudith. 16. Deus in die iudicij uisitabit illos, dabit ignem, & uermes in carnes eorum, ut urãntur, & sentiant usq; in sempiternum, & Isai. 66. ignis eorum non extingnetur, & uermis eorum non morietur. Forma autem professionis sagarum, quam faciunt diabolo talis est. ✠

Grillandus quæst. 7. ex confessione unius Maleficæ refert sequẽtia. Hęc Saga sub spe uitæ omnia recensuit, quæ professio ipsa requirit, & recensuit singula illius capitula. Primum enim dixit, quod quando adducta fuit per illam eius Magistram ante tribunal Principis earum, qui est diabolus in forma Regis, præsidens in solio Maiestatis; instructa prius à Magistra quid factura erat, uenit, & oportuit primo abnegare baptismum, & omnia Christianæ fidei documenta relinquere. (Apostasia) Deinde Ecclesiastica Sacramenta cuncta proijcere, pedibusquè proprijs conculcare crucem, & imagines B. Mariæ Virg. & aliorum sanctorum. (sacrilegium) quamuis hæc vltima, non fiant coram eo, fiunt tamen alibi postea, satis est, quod ista promittant se facturas quàm primum feret occasio. (Professio). Deinde fecit obligationem, per solem- ✠ Forma professionis Sagarum.

lemnem ſtipulationem in manibus ipſius Principis, quę uouit, & promiſit, quod perpetuò illi erit fidelis, & obediens, & omnibus eius mandatis parebit. (Votum). Deinde medio iureiurando tactis ſcripturis, ſuper quodam magno libro obſcuras paginas habente, præſtitit homagium, ſiuè perpetuum uaſſallagium (iuramentū fidelitatis) Et quod nunquā redibit ad fidem Chriſti, nec diuina præcepta ſeruabit, ſed ſolum ea, quę per ipſum Principem erunt decernenda; & quod perpetuis futuris temporibus erit obediens illi, & ueniet, continuè, cum uocata fuerit ad ludos, & congregationes nocturnas, & quæ in eis, per alias mulieres fiunt, ipſa faciet, & quod etiam aderit ſacrificijs illorum nocturnis, & ſolitas preces, & cultum adorationis præſtabit. (Idolomania) Vota quęcumq; quæ ipſam præſtare contigerit, pro uiribus adimplebit, & quoſcunq; poterit alios ad eandem profeſſionem adducet. (decretum obſeruandum.) E'conuersò autem ipſe Princeps, egregia fronte, promiſit eidem mulieri ſic præſenti præſtare perpetuam fœlicitatem, gaudia immenſa, & uoluptates quaſcunq; in hoc mūdo habere deſiderauerit, & demum poſt hanc uitam, longè maiora munera conſecuturam. Hæc ille.

Secundò, fictè quoque illos tingit lauacro noui baptiſmatis.

Tertiò, negato priore nomine, nouum illis inditur, ut Rouerenſis Cuno, uocatus fuit Barbicapra.

Quartò, cogit abnegare patrinis, & matrinis, tam baptiſmi, quàm confirmationis, & nouos illis alios aſſignat.

Sed

Sed immolant etiam diabolo (quod peius est) carnes suę car nalitatis, per gulam panes suæ facultatis per auaritiam; fortitudinem, per superbiam: simplicitatem per malitiam hypocrisiæ: iucunditatem, per inanem gloriam: iniquitatem, per luxuriæ fœtorem, & infamiam: Idcircò, per hæc elongantur à Deo; discordant cum proximo: excecant lumen mentis: expugnant, & fatigant eorum corda, & aliorum: eneruant ius: turpe lucrum frequentant suscitant fallacias: infamant proximum ac illum in tormentis, per maleficia tenent. Sed vt omnia in peius ruant, per hæc illorum sacrilega facta, obnubilant cor nubibus ignorantiæ: obstruunt os vocibus insolentiæ: capiuntur retibus fraudulentiæ, & eorum corpora detestanda inuoluunt fluctibus violentiæ; sunt enim fallaces, & proditiosæ, loquaces, & garulosæ: tenaces, & glutinosæ: ardentes, & luxuriosæ: cautæ, & malitiosæ: leues, & curriculosæ; rebelles, & litigiosæ: nociuæ, & periculosæ. Quarè non immerito cōparātur Sui, per fœditatem luxuriæ: stercori, per vilitatem Infamiæ: Vrso, per insatiab ilitatem àuaritiæ: Vento, per instabilitatem lasciuiæ: Scorpioni, per fallaciam malitiæ: Leoni, per superbiæ elationem: Draconi, per nequitiæ crudelitatem: Laqueo, per adherentiæ tenacitatem: Stillicidio, per discordiæ rixositatem, ideò tales absorbet infernus, infernus enim similis est ceruo, qui naribus absorbet serpentes de cauernis suis, ac ipsos deuorat, Iuxta Isidorum: sic diabolus, absorbet hos maledictos serpentinos, & venenosos de cauernis huius mundi, vt ipsos in vtero suo, idest, in Inferno degluttiat, & transportet.

Quia

Quintò, dant Diabolo frustum aliquod uestimenti, quia Diabolus partem singularum rerum sibi studet uindicare: ex spiritualibus bonis, fidem, ac baptismum, ex corporalibus, sanguinem, ut in sacrificijs Baal, ex bonis naturæ, filios, ut demonstrabitur alibi ex bonis fortunæ, frustum uestis.

3. Reg. 18.

Sextò, præstant Dæmoni iuramentum super circulo in terram sculpto, fortasse, quia cum circulus sit symbolum Diuiniatis, & terra scabellum Dei, sic certè uellet eos credere eum esset Dominum cœli, & terræ.

Sep-

Septimò, petunt à Dæmone se deleri de libro uitæ, & scribi in libro mortis, & sic legimus Magos Auinionenses inscriptos libro nigerrimo.

O petitio damnabilis, & detestanda, quid hac turpius? quid hac detestabilius? quid hac odiosius? per hanc enim indurant in malo mentis uoluntatem; captiuant mẽtis libertatem: subiugant diabolo mentis dignitatem: occultant culpæ ueritatem: denegant cœli uoluptatem: procurant mortis grauitatem: aggrauant mentis agilitatem: obstinant cordis nobilitatem: frequentant casus necessitatem, & dissipant morum fertilitatem. Ecce quot mala in hac petitione faciunt, nec mirum est si à Deo despiciuntur: à Paradiso proijciuntur: à diabolo recipiuntur, & ab inferno transgluttiuntur, quia Infernus est propriè Cemiterium horum scelestissimorum Magorum, & facinorosorum hominum. Adde insuper uiperarum huiusmodi genimina, hoc genere petitionis, uoluntariè à diabolò expiscari pœnæ æternę, & insatiabilis, durationem, quia ibi perpetuò sunt cathenis illaqueati, ubi est clauis Diuinæ sententiæ, & ordinationis, quæ perpetuò ibidem eos includit. O pelagus inexaustum tormentorum, ab his scelestissimis, tamquàm fallacis amicitiæ diabolicæ sectatoribus, electum. Sed id non est mirandum, quia in hac uita associantur Angelo crudeli, de quo Prouerb. 17. Angelus crudelis mittetur contra eum, qui præcedit eos scandalosè, conducit malitiosè: impugnat uiriliter: accendit crudeliter: destruit sæuissimè: adblanditur sagacissimè: ministrat eis promptissimè, & sic eos diuertit à Deo callidissimè, ut sint tot Antichristi, cuius officium sicut erit Deum denegare; sanctos molestare: signa perpetrare: modicum durare; uitam fulmine terminare: sic isti Pseudochristi Deum negant, per inobedientiam, & rebellionem: sanctos, & bonos molestant crudeliter, eos tribulando: signa uidentur posse facere, quoad mundanorum, & fatuorum æstimationem, per fallaciam, & deceptionem: modicum tamen durare inueniuntur, per suæ corporalis uitæ præuentionem; & tandem fulmine atrocis supplicij infernalis perire, per damnationẽ. Idcircò dicitur. Ioan. 2. Antichristus est, qui negat Patrem, & Filium, negat, scilicet, malè operando. Imò dico quòd unusquisq; istorum diabolus est. Io. 6. unus ex uobis diabolus est: quia, sicut diabolus habet naturā inuisibilẽ: malitiam immutabilẽ, habet etiam sæuitiam immitigabilem: sic verè isti peruersi sunt inuisibilis apparentiæ, ut patet, quia in occulto faciunt sua. Ioan. 3. qui malè agit, odit lucem. Sunt immutabilis malitiæ, obstinati in peccatis, quia in illis semper perseuerant. 1. Ioan. 3. ab initio diabolus peccat,

cat. Sunt immitigabilis sæuitiæ, quia persequuntur crudeliter, pauperes,& vicinos. 1. Petri. 5. Aduersarius vester diabolus, tamquam Leo rugiens,circuit quærens, quem deuoret, quia habent in mente malignitatem; in animo crudelitatem; in malignando rapacitatem; Ideò sunt diaboli, per patrem, quem imitantur; per fraudes,quas machinantur; per iras, quas operantur;& per pœnas, ad quas reseruantur, pater enim diabolus eorum mentem indurat:visum obscurat:aurem obturat: & damna procurat.

q. de stri-gib.c.2.

Octauò, pollicentur sacrificia, & quædam striges promittunt se singulis mensibus, vel quindenis vnum infantulum strigando, i.exsugendo,occisuras,vt refert Batholomæus Spineus.

Sic olim facere consueuerunt, qui sacrificabant filios, & filias suas dœmonijs;,& in aliquibus Indiæ partibus aliqui adhuc sunt, qui Idolis suis immolant,& sacrificat semetipsos:coram enim Idolo se occidunt, & sic pro Deo se mori dicunt. ò sacrificia verè diabolica, hæc enim sunt sacrificia superbiæ, sicut legitur. 3. Reg. 22. Adhuc populus in excelsis sacrificabat. Sunt sacrificia pigritiæ, vt est in psal. comederunt sacrificia mortuorum,quia pigri dicuntur mortui. Sunt sacrificià iniustitiæ,de quibus. Sapien. 12. legitur,quòd odibilia opera faciebant, per medicamina, & sacrificia iniusta. Sunt sacrificia luxuriæ, de quibus. Sapien. 12. legitur, quòd Egiptij obscura sacrificia faciebant,hoc est, opera luxuriæ, quę sæpe volunt fieri in obscuro. Sunt sacrificia rapinæ,de quibus legitur. Eccles. 36. qui offert sacrificium de substantia pauperis,

quasi

quasi, qui victimat filium in conspectu patris, ecce quomodo sunt sacrificia diabolica. Sed quid mirum quòd sint talia, cum à fide apostatauerint? Sicut enim iuxta Senecam lib. de naturalib. quęstionibus, ranæ quandoq; in nubibus generantur, vel ibi a'vento, vel turbine raptæ, eleuantur, & introducuntur, quæ tandem rupta nube cum pluuia cadere videntur; sic verè fit, quòd huiusmodi improbi, quos turbo diabolicæ impressionis in nube fidei apparenter sustulit non habentes stabile fundamentum, solent cadere, & fractis nubibus, idest, fidei liminibus, in qua videbātur manere, inde per apostasiam recedere, & inferius ad infidelitatem descendere, & vagari, hoc patet in primo Angelo apostatico, qui à nube cœlestis habitationis cecidit: in Adam, qui à claustris paradisi recessit: In Iuliano Apostata, qui nubē Ecclesiæ, & fidei dereliquit, & cum pluuia mundanæ voluptatis, inferius ad statum damnationis diuertit, dirusq; Christianorum persecutor factus, bella, & tribulationes contra Ecclesiam suscitauit: bene igitur legitur Prouerb. 6. quòd homo apostata, uir inutilis, graditur ore peruerso, terit pede, digito loquitur, prauo corde machinatur malum, & in omni tempore iurgia seminat.

Nonò, quotannis aliquid suis Dęmonibus Magistellis pendere tenentur, vt vel plagarum metum, vel earum quibus ex pacto sunt obnoxij præstationum, redimant vexationem, nec legitimum est aliquid, nisi sit atri coloris, vt refert Nicolaus Remigius. Lib. I. de Monol. ca. II.

Decimò, corporis alicui parti, modo huic, modo illi, Characterem

rem suum, velut de lapide emptis mancipijs fugitiuis solent imprimere, quod est insensibile etiam, aut perforatum, vt per exempla patebit. Non enim omnes, sed eos tantum dæmon inurit signo, quos inconstantes putat fore: signum autem non est semper idem forma, quia aliquando est simile leporis vestigio: aliquando buffonis pedi: aliquando araneæ; vel catello, vel gliri. Nec minus in eodem loco semper inurit, quia in viris sæpe videtur sub palpebris, sub axillis, sub labijs, in humeris, in sede ima: fœminis autem in mammis, vel mulieribus locis, vt obseruarunt Daneus, & Godelmus. Et sicut Deus in veteri testamento signabat suos Circuncisione, in nouo verò, signo sanctæ Crucis, quod circuncisioni successit, vt aiunt Nazianzenus, & Hieronymus; sic etiam Diabolus, qui amat Deum imitari, ab incunabulis Ecclesiæ hæreticos illos, qui Magicis simul implicati sunt, certa insigniuit nota, vt docet Irenæus, *e* & Tertullianus. *f*

e lib. 1. ca. 24.
f lib. 1. de præscript. aduers. hæret. post medium.

Vndecimò, sic signati promittunt complura, vt puta, se nunquã Eucharistiam adoraturos, iniurios se perpetuò, ac contumeliosos in B. Virginem Mariam, reliquosq; Sanctos, futuros, non verbis tãtum, sed & factis: conculcaturos quoque conspurcaturos, & confracturos quasuis Sanctorum Reliquias, ac imagines: Signo Crucis: aqua lustrali: sale benedicto: cereis, & reliquis ab Ecclesia benedictis, consecratisq; se abstenturos: confessionem peccatorum integram se nunquam Sacerdoti manifestaturos: istudq; cum Dæmone commercium silentio pertinaci obscuraturos, certis, & statutis

diebus ad conuentus, si possint aduolaturos, & quæ illic peragentur, non segniter obituros, denique quotquot poterunt Dæmonis seruitio adiuncturos. Et Diabolus vicissim pollicetur se illis semper præsto futurum, se in hoc mundo votis eorum satisfacturum, & post mortem illos beaturum,

Sciendum est etiam, quod Sagis hæc lex est perpetua, vt notat Remigius, *g* quando plures Sagæ simul conueniunt consilio perdendi aliquem, & irritum fit consilium earum Dei voluntate, quia fortasse ille, cui nocere volunt, commendat se quotidie Deo per orationes, munit se aqua lustrali, & tuetur se ab eorum operibus Diabolicis per sacramentalia, tunc contenditur inter eas, in quam earum cõe malum recidere debeat, vt impleant legem, quæ est; vt quod perperam in aliorum caput conantur, ac moliuntur, id in se admittere postea cogantur, quia nõ patitur Dæmon irrita apud eas esse sua consilia: & tunc res ad sortem reuocatur, & illa, cui luitio sorte obtigerit, pro omnibus noxam pendere cogitur, Hanc necessitatem Dæmon attulit Cattarinæ Præuotiæ; Cum enim eam fortè libido inuasisset veneno perdendæ filiolæ, quam vnicam Michael Cocus eius vicinus sustulerat, atque id, & sæpe, & frustra aggressa esset facere (quia eam mater quotidianis orationibus, lustrationibusq; contra malas incantantium artes munitam habebat) tandem, vt hanc veluti prædе frustrationem assiduè incusanti Dæmoni, cumulatiorem etiam reponeret, quem in cunis adhuc habebat infantem Odillum nomine, immisericors Mater veneno perdidit.

g ibr. 1. de monolatriæ. ca. 14

In Froisẽ oppido.

Sed vt reuertamur vnde digressi sumus, quid inducat demonem ad pactum cum Maleficis, & obsequium, seu obedientiam huiusmodi assignatam, videtur esse quædam similitudo malitiæ Maleficorum, & dæmonis, quæ amicitiæ similem aliquam familiaritatem gignit, ex hac paulatim nascitur mutua confidentia, hæc gignit minoris in maiorem quandam præsumptionem, & audaciã quasi impetrandi, & in maiore, voluptatem aliquatenus præstandi, quod à fœderato imperatur, & ita fit, vt Maleficus Dæmoni cõfidat, cui se putat imperare, & Dæmon simulat se imperium agnoscere, vt bene, & diffusè ostendit Abbas Tritemius *h* Talia pacta cum Dæmone facta, vt plurimum sunt vana, & inania, nam Demõ nunquam fidem seruat, nec vllo promisso, se ligari putat, qui Christo ausus est mentiri, cum dixit, hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me.

h quest. 5. li. 8. quæstionum.

Cypriano Mago pollicitus est fruitionem Iustinæ, & tamen nihil præstitit, quia à MENDACII PATRE VERITATEM EXPE-

Matthæi cap. 4.

CTARE SVMMA DEMENTIA EST. Vide Originem *i* Sed non solum vana, & inania sunt hæc pacta cum Dæmone, sed periculosa, & pernitiosa supra modum, vt duobus exemplis nunc, alijs in locis pluribus docebo.

i lib. 8. co-ntra Celis.

Exempla.

l li. 1. dæmon. ca. 9.

THEODORVS Mailotius, vt refert Remigius, *l* Iuuenis amplissima familia natam Adolescentulam in Matrimonium sibi dari petit, & illi eius potiundæ spes omnis est abscisa, & erepta (nam, & fortuna egens, atq; humilis, famulatusque mercenaria conditione, in qua tum erat ignobilis, & despicatus, nullam vel detegendi quidem amoris sui honestam satis rationem videbat.) Ergo, vt desperatis rebus, & ipsa se iam deserente expectatione; homines ad quod vis consilium se facilè conuertunt, ac vllo delectu fugienda, sequenda ve amplectuntur. Mailotius, Conseruum ex germania, cui audierat Dæmonem esse ad quæcunque paratissimum, adit, huicque suam ægritudinem aperit, rogans, vt si quod ei remedium afferre potest, id ne grauatè faciat; ingrato enim nō iri locatum beneficium. Hanc Germanus occasionem libens accipit, vt cui ex pacto intra dies paucos necesse erat, vel se suo Dæmone liberare, atque expedire adducto alio, qui vt æs alienū istud in se transcriberet, vel ab eo obtorta ceruice necari, atque interfici (siquidem hæc ei pacto lex addita fuerat) Agendo itaq; ei negotio consequentis diei diluculum in clauso, atq; recondito quodam conclaui condidit, vbi vix dum se sisterant, repente patefactis foribus, se infert lepida, & liberali forma puella (hoc habitu Dæmon primum se ostendere volebat, ne Mailotius ad formidabilem eius aspectum exhorresceret) eamque sese prædicat, quæ illi nuptias, quas tantopere ambiebat faciles esset confectura, modo vellet in ijs, quæ esset præceptura obsequi: ac illi auidè, attenteque expectanti, quæ nam eius esset sententia; cœpit in primis dicere, vt furtis, crapulis, libidinibus, blasphemia, cæterisque, quæ animum inquinant vitijs temperaret, pietatem coleret, inopes facultatibus sublenaret, se ipsum bis in hebdomada ieiunio maceraret, solemnes, & quotidianas preces ne intermitteret, eaque sedulò omnia faceret, quæ Christianum hominem decet, & æquum est facere, istis enim omnibus si se vellet nuncupatis verbis obstringere, futurum, vt petitis Thalamis sine vlla difficultate, potiretur. Hæc sic eloquuta, ac constituto intra quem responsum auferret die, foras prodiuit. Mailotius, qui viderat tam sanctis, atq; honestis conditionibus

bus tantum sibi beneficium obtendi, iam nihil cunctandum puta-bat, quin id gratus, ac lubens acciperet. Sed dum magis, magisq; in eam rem cogitationem intendit, atq; hic illuc variè inter spē, & metum impellitur, ex eius vultu, domesticus quidam Sacerdos conijciens aliquid subesse, quo sic distraheretur, eum blandè adortus, ac quid animo agitaret expiscatus, monitis suis peruicit, ne amplius ad colloquium vllum cum Dæmone descenderet: sicque frustratus sua expectatione Germanus, non longe abijt, quin ex pacti formula pœnas daret, non enim multis post diebus, equo plena, atque aperta via decidens, inque caput proruens, exanimis momento temporis repertus est.

Refert Ioannes Niderius, quòd in minori Basilea paulò ante præsens Generale Concilium, domicilium habuit, quidam vir malę vitæ, & fortasse de Maleficijs satis suspectus. Hic habuit filiam, quam in domo Iuueni cuidam nuptui tradidit, & tandem senex pater ægrotare cœpit, & ad filiam, & Generum, demonstrato quodam scrinio dixit, hoc vasculum non moueatis, alioquin vos pœnitebit, sed in loco stare permittite, vsq; post meum decessum, & ita breui vetulus mortuus est. Transacto autem tempore plurimo, nec filia, nec eius maritus magni fecit patris iussum, sed de domo priore in aliam domunculam transferentes, scrinium, quod satis modicum fuit portauit extra domum hospitium nouum versus, sed in ipso itinere tanti ponderis esse cœpit, vt in ipso viriles artus deficerent, & exinde pro adiutorio vxorem vocauit. Hæc autem vxor, an postea in domo scrinium aperuerit, vel alio modo incautè se circa vas habuerit, nescio, vnum constat, quòd in domum nouam cum infantulo, quem genuerant parentes prędicti venerunt, & ecce subito vxor velut rabida super cunas irruit, eum necare volens, quòd Maritus intuens vi Vxorem inuasit, ac eam à dęmone esse obsessam didicit, quæ cum exorcizaretur, minatus est dęmon, se non exiturum, nisi eam necaret, & ita factum est sub Exorcistæ manibus. Altera die Maritus per viam incedens publicè, casum, lapidis recepit inopinatissime de superiore parte cuiusdam canalis cadentis, & in facie cooperatione Dæmonis (vt videbatur) percussus est tam deformiter, vt vix homo videretur. Lib. 5. Formicarij.

Ecce quomodo Dæmon vltus est, fortasse, pactum initum cum illo sene, vt qui aperirent Scrinium, siue mouerent, necarentur, ab ipso. De his inclusis dæmonibus multa docet Crespetus, scilicet, quòd suis Dominis, aliquando, si sunt præsentes, quosdam esse Saturninos, alios Iouiales; alios venereos, alios mercuriales, &c. colendos certo ritu, statis vicibus noctu possessorem

suum.

ſuum excitare, & nonnunquam niſi malum malint, ab eo alloquendos.

Reliquum eſt nunc, vt aliud referam exemplum, de Sagis retorquentibus mala tentata, & irrita, in ſeipſas, prout in doctrina dixi. *m* Catharina Præuotia ſuperius nominata proprio ore referebat ſequentia; Cum conſilium vna iniuiſſemus, ſcilicet multæ Sagæ, de faſcinando Freſentij Sutoris pecore, atque id neſcio quo facto impedite nequiuiſſemus facere, patrandum nihilominus fuit aliquid, quo ſcilicet illi, qui eam veluti prædam certus expectabat aliqua ratione eſſet ſatisfactum. Sorte igitur experiri placuit, in quam hæc faba cuderetur: ducta eſt, & in Agnetem Eyſuuitz omnium nequiſſimam, flagitioſiſſimamque fœminam incidit, quæ nihil facti morata, atrocitatem alacri animo præſentibus socijs, viginti annorum proprio filio Petrus nomine, medicatam potionē propinauit, vnde non multo poſt, illi totum corpus prodigioſè diſtortum deprauatumque fuit. Hoc nimirum faciendum erat, vt à dæmone, qui nihil vnquam condonat, morte etiam duriora pateretur.

m In Freiſen 4. non. Septemb. 1589.

Sortilegi diris Imprecationibus, & factis petunt pluuiam, grandines &c. *Cap. VIII.*

Doctrina.

VEnti ſunt vapores frigidi, & ſicci, ex terris, & aquis per calorem reſoluti, aerem per ſui incorporationem fortiter cōmo-

mouentes, & impellentes. Ex pluralitate horum fiunt turbines, quæ nil aliud sunt, quàm diuersorum ventorum sibi in aere occurrentium mutua colluctatio, quo fit, vt aer valde turbetur, puluis eleuetur, & domus, ac arbores nonnunquam eradicentur, & euellantur. Ab his turbinibus deferuntur sæpius in terris, ad sata, & alia destruenda, grandines, qui nil aliud sunt, quàm vapores ex frigido, & humido in aere generati, qui si circa terram generentur, tunc grando maior, impetuosior, & frigidior generatur, & per consequens, & maiora infert damna; quæ omnia si naturaliter generantur, mala in pernitiem nostram afferunt; possunt etiam dæmones, & eorum sequaces malefici, in fulminibus, tempestatibus, grandinibus, &c. potestatem habere, Deo permittente. Hoc testatur scriptura, Iob. 1. &. 2. vbi diabolus accepta à Deo potestate, fecit sabeos, boues, & Asinas ipsi Iob auferre, aliaq; mala, quæ scriptura commemorat, perpetrare. Vbi D. Thomas super Iob, ita scribit. Necesse est fateri, quòd Deo permittente possunt dæmones perturbare aerem, uentos concitare; efficere, ut ignis de cœlo cadat. &c. Verum hæc damna, quandoq; diabolus solus infert, sic disponente Deo, ad uindictam peccatorum hominum, & quandoq; concurrunt Malefici cum dœmonibus ad perpetranda mala, & libentius diabolus, concurrente Malefico, affectat hominibus nocere, quia, per hoc Deus magis irritatur, & inde maior facultas exoritur puniendi, & affligendi homines. Sed non omnes, quos uolunt, possunt Malefici offendere, ut alibi dictum, est, sed ut testatum reliquit Maleficus, eos solum lædere possunt, qui Dei destituti sunt auxilio, propter peccata mortalia, nec in eos possunt, qui signo crucis se muniunt. Modus autem, quo vtuntur ad hæc peragenda, præter eum, quem alibi docui, talis est.

Primo certis uerbis in medio camporum, uel in desertis, Principem dœmoniorum Luciferum implorant, qui aliquem de suis mittat, & percutiat à Maleficis designatum; deinde eidem dœmoni in biuio, pullum nigrum immolant, illumq; in aerem proijciunt, quem diabolus suscipit, obedit, & statim aerem concitat, non tamen semper in loca à Maleficis designata, sed iuxta Dei permissionem, grandines, & fulgura deijcit. Vnde legitur de quoddam Stadlio Malefico qui quotiescunq; uolebat è uicinis agris tertiam partem frugum, uini, fœni, frumenti, ordei. &c. nemine uidente ad proprium pelliciebat: procurabat grandines uiuacissimas, & auras pestiferas cum fulminibus: In conspectu parentum, filios prope aquam ambulantes, nullo uidente, in ipsam proijciebat. Sterilitatem in hominibus, & iumentis procurabat; occulta alijs mani-

festa-

fascinabat: in rebus,& corporibus quibuscunq; modis lædebat. Ictu fulminis nonnunquam, quem uellet,interimebat,ac multa alia pestifera procurabat,quando sic Deus permittebat.

Cum igitur dæmones sint spiritus nequissimi, humanæ naturæ hostes accerrimi,& sæuissimi,cupidissimiq; nobis nocendi, & possint tempestates mouere; hoc fit dupliciter, uel Deo permittente, ut uires angelicas exercere possit, uel Deo uolente. Permittit Deus, illos multa mala facere ad obstinatorum damnationem, ad peccantium punitionem,ad fidelium probationem,& exercitationem,uel ad Dei gloriæ manifestationem,ut tradit Ioan.Gerson.1. par.tractat.de erroribus circa artem Magicam. Procurat igitur diabolus, concitat,& mouet turbines,procellas, & diuersas alias tempestates,& calamitates,incommoda permulta,& infirmitates ex Dei uoluntate, tamquam minister iustitiæ Dei, & in hoc punitionis actu duas habet voluntates;prima est contraria Deo præcipienti,quia si posset hominibus nocere absq; hoc quod Deo obediret,faceret. Secunda est,ira,odium, & rancor homines flagellando.Fit tamē aliquādo vt huiusmodi punitio ex Dei voluntate, exequatur quādoq; à bonis,& quādoq; à malis Angelis. De bonis Angelis,irā,indignationē,& furorē Dei exequētibus multa sunt in sacris litteris testimonia Gen.cap. 19. de Angelis, qui Euerterunt Sodomam,& Gomorram. Item 4.Reg.19.de Angelo,qui de exercitu Regis Senacherib vna nocte occidit centū octoginta quinq; millia hominum propter blasphemiam Regis. Item tempore S. Gregorij,de Angelo percutiente,Romam,peste. De Angelis verò malis extant etiam in scriptura sacra multæ authoritates, quas citat Couaruuias lib.4.variarum resolut. cap.6. quia, vt dixi sunt vltores,& executores Diuinæ iustitiæ.Psal.77.misit in eos iram indignationis suæ, indignationē,& irā,& tribulationē, immissiones per Angelos malos. Narrat etiam Discipulus in sermone.105. in quadam Angliæ regione, innumeram nigrarum, magnarumq; muscarum comparuisse multitudinem, quæ paruo temporis spatio,segetes,herbas,arbores,& sata omnia,ad quinq;, & vltra,miliaria deuastauit, & corrosit, Incolæ autem cognoscentes id sibi accidisse propter eorum peccata, apprehensa vna illarum muscarum, viderunt in vna alarum scriptum, ira; in altera ala. Dei.

Experientia compertissimum est,Sortilegos non pluuiæ tātùm, grandini,& ventis imperare,sed & fulminibus quoq; Deo permittente. Quare Andræas a Cæsalpinus Peripateticus ita scribit. Viri reperti sunt,qui non solùm grandines, sed & fulmina concitabant,

a In Dæmon.inuest.ca.11.

bant, non tamen lædere posse fatebantur quoscunq; vellent, sed eos tantùm, quos Deus dereliquisset, idest, (sic reor intelligendũ) qui per mortale peccatum Dei gratia excidissent: possunt insuper tenebras excitare; Vnde legitur apud Marcum Venetum *b* Tartaros adeo pollere Dæmonum præstigijs, vt tenebras cum velint, & vbi velint inducant, semelq; a latronibus hac arte se circumuentum, vix euasisse; Haitonus *c* quoque narrat, prælio inclinatam Tartarorum aciem à Vexillario Mago, qui præcãtatione tenebras hosti obscurissimas offudit, restitutam vicisse. Possunt fluuios ad tempus sistere: fontes venis exsiccatis durare: scopulos, & saxa nouis fontibus terra productis diluere: aquas dirimere, & in caput repellere, vt retrofluere videantur, quod suis temporibus accidisse *d* Plinius fatetur. Multa exempla refert Remigius *e* verùm ponam hic nonnulla alia.

b In peregrinatione Asiatica.
c In hist. Sarmatarum.
d lib. 2. ca. 103.
e lib. 1. ca. 25. & lib. 29. demon.

Exempla.

IN ditione Treuirensi Rusticus fuit, qui cum filiola sua octenni caules plantabat in horto, is filiam forte collaudauit, quòd aptè hoc munus obiret: illa sexu, & ætate garrula iactat se nosce alia facere magis stupenda, pater quid id foret sciscitatur: secede paululum, inquit, & in quam volueris horti partem subitum imbrem dabo: miratus ille, age, secedam ait; quo recedente scrobem puella fodit, in eam immeit, lotiumq; bacillo inturbidat, nescio quid submurmurans, & ecce subito adest pluuia de nubibus in dicto loco. Obstupefactus pater, inquit, quis te docuit hoc? Mater, resp. illa, huius, & aliorum similium peritissima. Zelo incitatus Agricola, post paucos dies, inuitatum se ad Nuptias simulans, vxorem cum filia, festiuè nuptiali modo exornatas in currum imponit, in vicinum Oppidum deuehit, & Iudici tradit maleficij crimen supplicio expiaturas.

Habetur in Malleo Maleficarum, quòd, cum quæsitores quidam vellent periclitari in venefica muliere, quam forte in vinculis habebant, vera ne essent; quæ de sua in commouendis tempestatibus potestate sortilegi prædicarent, eamq; ob id manu sua misissent (nam tantisper dum in reatu manent, magicas vires omnes illis esse ademptas certum est) secedens illa in confertum arboribus locum ibi scrobem, quam manibus ipsa foderat, lotio impleuit, quod demum digito mouere non destitit, quoad ex eo suscitatus, atq; elatus vapor in nubem opacam concresceret, quam statim tonitrua, ac fulgures crebri intersecarent, maximo cum aspicientiũ

metu,ac formidine. Sed illa,bono estote animo,inquit,iam faciã, vt nubes hæc,in ea quæ voletis loca tota deportetur, quæ cum illi in propinquas solitudines designassent,cò subita ventorum vi, ac tempestate delata nubes properè in saxa,ac grandines desilijt,calamitate interim omni inter demonstratos,iussosque fines se cohibente,ac continente.

Ferè primo simile est sequens. Rusticus quidam Suauiensis querebatur vehementiùs de siccitate, qua tum laborabatur, conquerenti forte fit præsens eius filiola octo,vel decem circiter annorum & ait,si ita iuberet,agrum, in quo tunc vnà erant, se largo imbre statim esse irrigaturam: & cum pater dixisset se id percupere, illaq; paululum aquæ ad id sibi dari postulasset,ad Torrentem, qui in propinquo decurrebat,deducta est,vbi exagitata vnda, Magistri illius (aiebat) auspicijs, cui se mater addixerat,tantum illico pluuiarum Cœlo decidit, vt satis essent ei agro abundè irrigando, cæteris interim quaqua versum perinde, atque antea sitientibus.

f lib. 1. demonol. ca. 31. Alexia Graniana Saga,narrauit (vt refert f Remigius) cum itidem nubibus permixta vectaretur,ac forte præteriens,in eum per uenisset locum,unde despiceret ex municibus suis quendam equos pascentem,cui nomen erat Ioannes Vehon, ex improuiso astitisse sibi atra,ac prægrandi figura hominem,qui uelut obsequendi cupidus rogaret,esset ne aliquid illic,per quod illi rustico uellet malè esse, se in promptu habere unde illum ulcisceretur, & cum ipsa respondisset,sibi cum illo graues esse inimicitias, quod unicum filium olim in eius pascuis equitium habentem, penè uerberibus necasset. Eia,inquit ille,assentire modo,iam faxo, ne diutiùs id inultum ferat,ac dicto citiùs in sublime elatus,uel quo nulla queat intendi oculorum acies,illico fulmen cum ingenti flamma,ac fragore in subditos equos contorsit,ex ijsq; duos prostrauit,uidente,ac multum trepidante Rustico,qui uix triginta passus ab eo loco aberat,sicuti ipse est eloquio suo testatus.

g lib. 5. bel Neapolis Iouianus Pontanus g refert, quòd Ferdinandus Neapolitanorum Rex, Marcos Oppidum, arci montis Draconis ad Massicorum montium exitum sitæ, subiectum, Andegauensium factioni fauens, arcta obsidione premebat, & defectu aquarum quasi ad deditionem compulerat: cum quidam impij sacerdotes Magicis artibus imbres elicere ausi sunt: inuenti enim sunt ex oppidanis, & obsessis,qui nocturnis tenebris, deceptis castrorum uigilijs, per asperrimas rupes furtim profecti ad litus,trahentes secum imagi-

gem

nem crucifixi, maledictis illam prius, ac diro prosequuti carmine, post in mare execrabundi, immiserunt, cælo, mari, terrisq; tempestatem imprecantes. Quo etiam tempore, Sacerdotes quidam mortalium omnium scelestissimi, dum satisfacere profanis militū artibus student, ritum nefarium sequuti, vt huiusmodi imbres eliciantur; Asino pro ædis foribus constituto, tamquam agenti animam cecinere funestum carmen, post Diuina Eucharistia in illius os palatumq; iniecta, conclamatum Asinum funereis cantibus viuum tandem ibidem pro templi foribus humauere. Hic verò vix dum perfecto sacro obnubescere aer, ac mare agitari ventis cum cœpisset, diesq; medius offundi tenebris, ac nunc cœlum micaret ignibus, nunc lux omnino eriperetur, tonitru Cœlum terraq; horresceret, volitarent euulsæ ventis arbores, discisaq; fulminibus saxa complerent auras fragoribus, prorupit e nymbis tanta pluuia, imbresq; tam validi, vt non Cisternæ modo colligendis aquis sufficerent, sed arentia saxa, rupesque exustæ solibus, torrentes unde quaque prolapsos diffunderent. Ita Rex, qui sola in siti potiundi oppidi spem collocauerat, spe frustratus, ad Sauonem vetera in castra redijt. Hoc exemplum, lector, ideo notare volui, vt monearis qui abusus in quasdam Regiones irrepserint, trahendi Crucifixi & Sanctorum imagines. In Germania, & aquitania ad impetranda commoda anni tempora, contra quos in Cantabria Martinus de Arles edidit librum de superstitionibus.

Quid possint Magi circa esterna. Cap. IX.

Doctrina.

Nter Sagas & dæmones ea est lex præcipua, vt cum accedunt ad ludos sem per aliquid mali noui patrati à superiori conuentu ostendant, quòd si à superiore conuentu nullo se nouo scelere obstrinxerint, non impune euadunt. Ne verò in hoc se ignorationis vlla excusatione defendant, improbus earum Magister, singillatim de omnibus, quæ à suis postulat, scholas habet, præceptaq; tradit, veluti de frugibus inferenda calamitate: de immittendis in arbores, fruticesq; locustis, bruchis, Campe, limacibus, papilionibus, erucis, atque id genus infestis vermibus, quæ omnia deuastant, sata, olera, fructus: item de fascinando pecore: de segetibus pelliciendis, labefactandisque erugine, aut tabe quauis alia: de spargendis venenis, atque adeo, de perdendo quantum in eis est vniuerso mortalium genere; vt vnumquodque horum singuli testatum sua confessione reliquerunt. Helena *a* Armentaria *b* Anna Ruffa. Ioannes *c* piscator. Coleta eius vxor, & plurimi alij quos breuitatis gratia omitto. Hæc Remigius libro 1. capit. 22. & alibi, vt est uidere apud ipsum.

a Dusæ prid. cal. Octob. 1586.
b Ibidem Cal Octob uoni 1586.
c Gereuillei 4. nones Maij 1585.
d in Eclog. Virg.
e in apolog.

Possunt præterea greges, & armenta perimere, quod faciunt sparso ueneno, uel exhibito, uel immittendo dæmonem in eorum corpora, & tunc ea præfocat, præcipitat, uel discerpit, Possunt messes, & fructus alienos aliò traducere, ut narrat Seruius, *d* & Apuleius,

Possunt quaslibet fruges, terreq; fructus perdere, & agris sterilitatē inducere. Magi enim malo carmine, diabolum inuocant, ille fruges mox perdit, & anni prouentū. Solent à diabolo acceptum puluerem minutum spargere; inde, erucæ, bruchi, locustæ limaces, Campe, & id genus, pestes agrorum, & hortorum confestim enascuntur, & omnia deuastant, & depopulantur, sata, olera fructus. Interdum hoc facto murium copiam excitant, qui statim in terram se abdunt, & germina, radicesq; consumunt. Interdum iumentis furorem immittunt, à quo tandem iteratis aculeis, crudeliter interficiuntur. Interdum lupos ex caua arbore (ut uidetur) educunt, & in quod uolunt ouile immittunt, unde non nisi graui strage illata reuertuntur. Hæc omnia in iudiciarijs confessionibus constant apud Remig. *e* qui censet tunc à diabolo non produci de nouo has pestes, sed undiq; celeriter ab eo collecta in

e lib. 1. ca. 8. & 24.

locum

locum unum congregari, quod quidem an possit facere, non est ambigendum. Lupos illos nocentes; & insidiantes gregi. verisimile videtur esse dœmones, qui specie lupina stragem faciunt. locustæ verò, mures, & alia id generis insecta, quia ex putredine, applicando actiua passiuis nasci possunt, censemus diabolum illa posse producere, tempore tamen ad id requisito, quod breuissimum esse potest.

Ait Augustinus f Possunt igne domos consumere, vt contigit in quodam Oppido, sicuti suo loco dicemus, quod in Sueuia g anno 1433. fuit à quadam Saga concrematum.

f lib. 8. de Ciuit. Dei. g Lycosti lib. de prodigijs.

Possunt

Possunt exhibere conuiuia, vel fantastica planè, vt exhibuit Scotus Parmensis, ex cuius epulis saturi, vt sibi visi Conuiuæ, mox fame vera cruciabantur: vel ex ueris cibis, sed sunt mali gustus, & odoris tetri, quia Deus non permittit, ut suaues cibos apponant *h* Sal, ut plurimum deest, sæpe panis, quia fortasse baptismo sal miscetur, & in Eucharistia pascimur uiuifica Christi Domini carne, panis speciebus siue accidentibus uelata. Possunt etiam Deo permittente & sal, & panem apponere, ac cibos sapidos, ut ipse Sagæ Iudicibus confessæ sunt, sed hoc rarò fit. Quando Deus uult, possunt captiuos carceribus, & uinculis eripere motu locali tantum, & ad hoc opus est fractione; quòd cum homines facere possint, cur non & dæmon; extat apud Tritemium narratio memoratu digna, pro ut inferiùs.

h Remig. li. 1. c. 16. ex indiciis confessionibus Sagarum.

Exempla.

SVperioribus Annis Treuiris affecta fuit ultimo supplicio maga, nominis notissimi, quæ in domus suæ pariete inserto Epistomio, lac omne uaccarum alienarum eliciebat, uidelicet, dæmon eas mulcebat, & celerrimè lac eò transportabat.

i li. 1. c. 13.

Rusticus quidam, ut refert Remigius, *i* apud Vegesos, nomine Desiderius Financius, si quando cum popularibus discumberet, pedibus aduolutum canem habebat, à quo demissa clam manu ue nenum acciperet, quod deinde cui uellet infunderet, ex eoq; satis multos perijsse, priusquam illius fraudis in eum vlla transferretur suspicio.

l li. 2. c. 21.

Idem author *l* refert, quòd Vuelsch Antonius rogatus: vt Sortilegorum Sodalitati hortum, quem apud domum suam habebat in noctis sequentis saltationes commodaret, primùm quidem negauit se id facere posse, quia dicebat sibi ea nocte peregre esse oportere, sed cum nihilominus pergerent rogare, atq; adeo pro suo iure instare, exorari quidem se sciuit, sed tamen sicuti ante causatus fuerat, aliò profectus est. Postero igitur mane domum reuersus, ac hortum forte ingressus, eum passim campis, ac limacibus depastũ reperit, ipsisque bestiolis etiam num oppletam vndequaque horti aream, quod tamen tacitus tulit solita scilicet nefariæ illius sodalitatis vestigia agnoscens.

m In Chronic. Hirsaugien.

Anno Domini 1323. Fridericus *m* Dux Austriæ, qui contra Ludouicum Bauarum Imperator delectus erat, inter Oetingam, & Moludorphum magno prælio victus, Ludouico traditus, qui in Arcem munitam eum asseruandum misit. Magus interim quidam

Lu-

Lupoldo fratri eius in Austria promisit se sua arte Fridericum incolumem educturum vnius horæ spatio, si digna sibi merces numeraretur. Dux liberaliter promisit. Ergo Dæmon ad Fridericum ablegatus auolat in Bauariam, formaq; peregrini assumpta custodiam ingreditur, inquiens, si ex captiuitate vis liberari, hunc equum ascende, & te in Austriam ad fratrem tuum Lupoldum incolumem perducam: Cui Dux, quis es tu; ad quem ille, noli interrogare quis sim, quia nihil ad rem, sed ascende hunc equum, quem tibi exhibeo. Hic, cum Ducem etiam audacissimum horror inuasisset, & se signo sanctæ Crucis muniuisset spiritus cum nigro equo disparuit, & vacuus ad mittentem reuersus est, à quo interrogatus & increpatus cur non adduxisset captiuum, rei ordinem gestæ narrauit.

Ollerus Magica arte apud Suecos, armis clarus euasit; adeo vt Diuinitatis opinionem sit adeptus, authore Saxone Grammatico, n qui de Oddone Danico pirata sic scribit lib. 5. Absq; naui fretū perlustrans, hostilia sæpe nauigia concitatis carmine procellis, euertit. negotiatoribus infestus; clemens agrestibus. Inito cum Normanis Conflictu, ita vi carminum hostilem hebetauit aspectū, vt Danorum districtos enses eminus radios iacere putarent, cominus verò ne ferrum quidem vagina exstractum visu excipere poterant, victa quippe fulgore acies præstigiosæ coruscationis impatiens erat. De Tartarorum contra Polonos memorabili victoria Cromerus o his sequentibus.

n l.3. Dan.

Poloni Tartaros Anno Christi 1240. ad Legnitiam commisso prælio grauiter urgebant, & fugientibus instabant. Erat in extremo Tartarorum agmine inter alia signa Vexillum insigne, cuius pictura X. litteræ figuram præseferrebat, in cuspide uerò figura erat tetra nigraq; capitis humani barbati. Id Vexillum cum Signifer uehementius quateret, fumum, atque nebulam densissimam, & fœdissimam exhalabat. Ea nebula non modo aspectum barbarorum Polonis adimebat, uerum etiam odore teterrimo eos necabat, incantationibus id quibusdam Tartari fecerant, quibus iuxta ariolationibus, diuinationibusq; cæteris, cum alias, tum in bello plurimum utuntur, ex humanis etiam factis, de futuris euentibus coniectare soliti. Barbari, ubi Polonos trepidare senserunt, cohortati sese inuicem, impressionem in eos faciunt, perturbatisque ordinibus, magnam cædem ediderunt. Tantus eo prælio Christianorum numerus fuit interfectorum, ut singulis singulæ aures à Tartaris præcisæ, nouem ingentes saccos expleret.

o In Anastasio li.8. histor. Polon.

Chinenses Normam Virginem pro sancta colunt, de hac scribit

Con-

p Lib. 1. [illegible] chin. cap. 2.

Gonzalnus p Mendoza, eam hunc cultum Magicis artibus adeptam fuisse. Nam cum quidam Dux belli, Compo nomine Regis iussu Classem in quandam insulam duceret, is nulla ui anchoras soluere potuit ad nauigandum; tandem aduertit nauis ultima parte inopinam Noemam assidere; accedit uenerabundus, & opé, consiliumq; implorar, illa refert, nisi se ductrice Chinenses uictoria non potituros. Vnà ergo proficiscitur, & hostes Magicis præstigijs fidentes, maioribus præstringit. Illi Deo in mare fuso, quasi Classis incendio absumeretur, oĩa fictitijs flammis inuouebant. Noema estinguebat, & similia eorum ludibria pellebat arte efficatiore; adeo ut, cum oĩa in cassum conati se uiderent, uictos se professi Compo dediderint.

q lib. 20. rerũ Romanarum.

Pergamenses etiam olim conati sunt se Magicis artibus obsidione liberare, irrito conatu operam luserunt, vt narrat Paulus Diaconus q.

Tempore Leonis Isauri, Masalmas Princeps Saracenorum Pergamum nullo negotio occupauit, quamuis Ciues freti Mago quodam horrendũ Diabolo sacrificium immolassent, secta pręgnante fœmina, & fœtu viuo extracto, & in cacabo elixato, cunctisq; bellatoribus manus dexteræ manicam tam impio sacrificio funestantibus. Author Theophanes.

r in hist. Boemi.

Vratislaus Lucensis Dux (verba sunt Aeneæ r Siluij) Vratislauiæ Conditor, bellum contra Gremozislaum Bœmiæ Ducem nepotem suum susceperat, ibi mulierem fuisse tradunt, quæ priuignum bello periturum, Vratislaum in pugna casurum, maioremq; populi partem cum eo interituram, prædixit, posse tamen euadere Iuuenem, si sibi pareret. Adolescenti imperata facturum respondenti iussit, vt primum, qui obuius fieret, occideret, mox gladio inter priores equi pedes cruce in terra facta, & deosculata, vtrisque auribus prius occisi abscisis, & in pera reconditis, fugam maturaret: pugna in campo, cui Tusco nomen est, commissa, cæso Vratislao, adolescens, qui nouercæ paruerat, domum incolumis effugit, sed vxorem, quam valde amabat interemptam reperit carentem auribus, pectusq; confosam, sic quas hosti amputauerat aures, cõiugis suæ fuisse stupens, tristisq; cognouit. Digna profecto merces consultæ de victoria Sagæ, fortassis, & vxor Venefica fuit, & se prælio immiscuit, quòd solitæ mulieres Boemæ, vel Dæmon per imaginem lethalem in prælio exhibitam, domi interea, miseram ijsdẽ vulneribus mulctauit.

An

An Dæmon possit verè ditare suos. Caput X.

Doctrina.

Egitur *a* Stuphium Magicis pecunijs exercitum stipendiasse. Scribit Psellus *b* nihil eorum quæ Diabolus promittit, ex se præstare illum posse, sed visu tantum inania suis cultoribus præbere. id si de eo, quod facere solet loquatur verum est, si autem de eo, quod facere potest, omnino falsum. Imò dico, quod Diabolus, si Deus permittat, & ipse velit, potest ditare suos: item, si Deus iuberet, & ipse nollet, quia inuitus Deo cogeretur obedire, sed nec nisi raro Dæmon vult, nec Deus vnquam iubet, permittit verò non nisi rarissimè. Dœmonem nolle patet, quia videmus eum suos plerunq; ludisicare, & licet paucis aliquando paucas, & veras largiatur pecunias, vt Treueris fecerat Doctori Vlaet decipit tamen, vt plurimum inani spe, & specie, quod multis exẽplis confirmat Remigius, *c* testis oculatus. his verbis.

Seneel Armentaria, *d* accepta dono à Dæmone, vt sibi videbatur pecunia, gestiens domum properè redijt; vt eam numeraret, sed excussa crumena, nihil nisi testas, & carbones reperit. Catarina Metensis *e* stercus suis. Claudia Morelia *f* Benedictus Drigeus *g* Dominica Petronina *h* Ioanna à Banno, *i* cum numũ anreum carta inuolutum in via reperisset, sicuti Dæmon euenturũ prædixerat, & eum cupide marito ostentaret, aduertit tandem, non sine pudore pro auro nactam se calculum ferrugineum, qui etiam contactu primo, facile in frustra desilijt; reliquæ arborum folia loco numorum acceperunt. Catarina K Ruffa agnoscit se tres numos semel ab eo sine fraude accepisse.

Hæc exempla libenter citaui, quia fide publica Notariorũ sunt stipata. Plurima etiam alia possem ad hoc describere, quæ tamen censeo prætermittenda, cum hæc sufficiant.

Lauren. Ananias, *l* cur nolit Dæmon suos ditare causam reddit aliam. Malos genios esse deditos auaritiæ, & Thesauros, ac pecunias huiusmodi asseruare Antichristo filio perditionis, vt ei ad sumptum sufficiant, idq; Dæmonem Ariolo cuidam respondisse, quamuis Dæmoni, vt mendaci minime sit credendum, res tamẽ à vero parum distat: certior tamen causa erit, si dixerimus Deum id nec iubere vnquam (quia non cooperatur ad malum) nec nisi raro permittere, imò, quibus spondet Dæmon diuitias, dignitates,

a In annalibus Boiorum.
b C. de collationibus auri, & virtutis.
c lib. 1. de monolatriæ ca. 4.
d Du fe. prid. Cal. Octobris. 1586.
e Dusæ pridi. non. Nouemb. 1586.
f Seræ 3. Noni[9] Decembr. 1586.
g Haracuriæ 18. Calend. Ian.
h Pangei 13. Calen. Nouemb. 1586.
i Manerlij 3. non. Iulij 1585.
K Velleæ ad Mosellã 5. Cal. Augusti 1587.
l lib. 2. de natu. Dæmonum.

honores, Principum gratiam, nihil esse vilius, abiectius, egenius, odiosius: & si ante diuites erant, fiunt pauperes: si pauperes, numquam ditantur. Et qui arte sua thesauros quærunt contra leges humanas persuasione Diaboli, vt est videre leg. 1. C. de thesauris, tum eos, vel metu exanimat, vel crudeliter præfocat. Andreas Theuetus, *m* narrat ab oculato teste se accepisse de Græculo quodam Macriano eum dum in Paro insula thesaurum quæreret, à terra absorptum. Similia quædam in Anastasio refert Cedrenus, & alij alia plura, vnum inter alia scribam admiratione haud indignum.

m lib. 8. cosmog. c. 9.

Exempla.

Staphius in chron. Heluetiorum.

CIrca annum Christi 1520. Basileæ, quidam Sartor ingenio simplex, voce balbus, incertum qua arte criptam illam, quę Augustæ Rauracorum patet ingressus, & vlterius quam vlli alij vnquã patuerunt progressus, miranda quædam spectra referebat. Cereo consecrato accenso in criptam descendens, primo per ferream portam se transiuisse aiebat, inde ex vna camera in aliam, atq; etiam in hortos pulcherrimè virentes: in medio aulam magnificè ornatam spectari, & formosissimam Virginem auro diademate caput cinctam, crinibus solutis, infernè in horridum serpentem desinentem. à qua manu ad scrinium ferreum deductus fuerit. Scrinio duos molossos nigros incubare, & terribili latratu accedentes arcere, at Virginem minabundè similiter eos compescere, tum clauium fasce, quem collo alligatum gestaret, soluto, arcam aperuit, & omnis generis numismata aurea, argentea, ærea deprompsit, quorum non pauca liberalitate Virginis ex ipsa cripta se retulisse ostendebat. Addebat Virginem narrare solitam, diris imprecationibus sese, cum Regio esset orta natali, iam olim deuotam, in tale monstrum mutatam fuisse, neque aliam salutis recuperandæ rationem superesse, quàm si ab illibati pudoris adolescẽte ter deosculata fuisset, tunc enim formam pristinam sibi restitutam iri, & dotis nomine Thesaurum omnem, qui eo loci lateret, liberatori concessuram. Affirmabat etiam, bis sese Virginem deosculatum, bis tam horribiles gestus in ea præ gaudio speratæ liberationis obseruasse, vt sibi, ne viuus ab ea discerperetur, metuendum fuerit. A quibusdam Nepotibus inganeum deductus, nunquam postea aditum ad criptam inuenire potuit, nec dum ingredi.

Quis non depræhendit illusionem? Iuuenis ille mentis non bene compos, vel Magus, illa de genere lamiarum, Dæmon osculum petebat,

tebat, deuoratura post tertium, non permisit Deus: canes illi duo, alij Dæmones vel veri, vel fictitij Thesauri custodes, numismata quædam forte vera, & Deo permittente data.

Post aliquot annos alius Ciuis Basiliensis eandem criptam ingressus, vt familiæ suæ paupertatem leuaret, nihil præter cadauerum humanorum ossa inuenit, & subito correptus horrore, festinus egressus, intemperijs actus fuit, donec transacto die tertio miserrime interijt. Idem Stumphius supra, & Rhenan. lib. 3. Germanorum.

Paucos ante annos quidam Prior Marguline, cum duobus socijs, fossam quandam in Spelunca Regis Salai prope puteolos, Thesaurorum causa ingressus, miserè interijt, nec amplius visus est, iuxta *n* Villamontium.

Andreas *o* Cisalpinus scribit hæc, Thesaurorum quidem indagatores per Magicas facultates multos nouimus, sed qui assequuti fuerint, compertum non habeo.

Pisis tentauerunt quidam nostris temporibus effodere, sed rei difficultate victi ab opere cessarunt.

Tandem anno elapso, locum, in quo Neronis ædificia extitisse ferunt, hodie autem sacris Virginibus dicatum effodere cœperunt vbi erat ingens Pini arbor, sed à Dæmonibus adeò infestati sunt, vt præ timore, ab incæpto opere desistere coacti fuerint, quo tempore multæ ex Virginibus locum habitantibus à Dæmone obsesse sunt. Quid mirum, si hanc thesauri illicitam scrutationem in suo solo fieri permiserant? ideo puniuit eas Deus in hoc seculo, vt in futuro parceret. Paulus Grillandus *p* præ cæteris acuratius scripsit.

n Lib. 1. itinerarij sui. c. 23.

o In sua dæmonū inuestigat. c. 12.

p libr. de sortileg. q. 3. nu. 12

An possint Magi aliqua sensibilia mixta arte sua gignere?
Caput XI.

Doctrina.

ANIMALIA imperfecta, vt muscas, vermes, ranas, & huiusmodi insecta, & alia quæ ex putrefactione nascuntur, possunt producere celeriter, non creando, sed actiua passiuis applicādo, hæc est opinio D. Augustini, *a* quem sequuntur Theologi. Solent hæc producere Magi, ex pacto, per Dæmonem actiua passiuis applicantem, nam ipsi Magi plerunque nesciunt quomodo ista gi-

a lib. 3. de Trinitate cap. 7. D. Bonau. & alij in 2. d. 7. D. Tho. 1. p. q. 114. ar. 4.

gnantur,& cauſas ignorant,vt quando Diabolus dat ſagis parum puluis,cuius in aerem iactu, naſcuntur diuerſæ ſpecies locuſtarū, brucorum, murium,erucarum,& ſimilium animalculorum. Poſſet etiam Dæmon,talia iam producta,in locis remotis,vbi nata videantur fouere,alere,& reſpirare facere,vtpotè inter ſaxa,in quibus non rarò imperfecta naſci conſueuerunt,muſcæ,mures,& ſimilia, & hoc crediderim contigiſſe in canibus illis, quorum mentio fit à Guglielmo Neubrigenſi *b* his verbis;. Dum in quadam lapidicina petra igens ferramentis finderetur; apparuere duo canes capacem ſui in eadem petra capacitatem replentes abſq; omni ſpiraculo (intellige perceptibili) videbantur autem eſſe ex eo canū genere,quos leporarios vocant,ſed vultu truces, odore graues, pilorum expertes,& vnus quidem eorum,vt dicitur,citò defecit. Alterum verò ſtupendæ, vt aiunt edacitatis Henricus Vuintonienſis Epiſcopus diebus plurimis in delicijs habuit:hos igitur canes,qui niſi ex prolifico ſemine non credo potuiſſe generari,potuit Dæmō ex materno vtero callidè educere,& eductos ibi occultaſſe. Poſſunt quoque Dæmones producere quædam inſolita monſtra, quale illud in Braſilia,altum palmos 17. tectum corio lacertæ, mammis prætumidis,brachijs leonum,oculis rigentibus, & flammeis, ſcintillantibus ſimili lingua, *c* qualia fortè monſtra,quæ in Saxonię ſyluis,ſemihumana facie, capta anno 1240. *d* Niſi fortaſſis illa ſint ex nefario hominum ac ferarum coitu nata, quæ monſtrorum plurimorum eſt origo indubitata. Sic enim peperit olim bello Marſico Alcippe Elephantem *e* Sic anno 1278. apud Heluetios alia leonem *f* Sic anno poſtea 1471. quædam Papiæ cattum, Brixiæ canem alia. Sic 1531. Mulier Auguſtæ Vindelicorum eodem partu enixa primo caput humanum membranis inuolutum, mox ſerpentem bipedem, tertio porcum integrum *g* Quæ varia huiuſmodi leguntur apud recentiores. *h* Illud ſuperat admirationem reliquorum, quòd Caſtanneada retulit in Annalib. Luſitaniæ.

b libr. 1. Hiſt. Anglorum c. 28.

c Anan. li. 4. de natura dæmonum.
d Lycoſtē de prodig.
e Alex. ab alex. li. 2.
f Stumphius in chron. Helvetiorum.
g Lycoſt. vbi ſup.
g Cardanus. li. 16. de varietate Lemniū li. 1. de occultis nat. mirac. c. 8.
h Vide Torquēadam horti floridi dię log. 1.

Exempla.

MVlierem ob quodam crimen in inſulam deſertam naui deportatam,cum ibi expoſita fuiſſet,eam Simiorum, quibus frequens locus,agmen circumſtetiſſe fremebundum, ſuperueniſſe vnum grandiorem cui reliqui loco ceſſerunt,ab hoc mulierem blādè manu captam,in antrum ingens abductam,eique & ipſum, & interea copiam pomorum,nucum, radicumque variarum appoſuiſſe,

fuisse, & nutu, vt vesceretur, inuitasse, tandem à fera coactam ad stuprum, facinus hoc multis diebus continuatum, adeò vt duos ex fera liberos susceperit, ita miseram victitasse per annos aliquot, Donec Deus misertus, nauem eò Lusitanam detulisset, cumq; milites in terram aquatum ex proximo ad antrum fonte, descẽdissent, abessetq; forte Simius, fœminam ad inuisos diu mortales accurrisse, & accedentem ad pedes supplicasse, vti se facinore, & calamitosissima seruitute eriperent, assentientibusq; & casum misera ntibus illis, eam cum ipsis nauim ascendisse, sed ecce tibi Simium superuenientem inconditis gestibus, & fremitibus Coniugem, non coniugem reuocantem, vt vidit vela ventis data, concito cursu de liberis vnum matri ostendit, minatur ni redeat in mare præcipitaturum, nec segniter fecit quod fuerat minatus, tum recurrit ad antrum, & eadem velocitate ad litus rediens, ostendit alterum, minatur, & demergit, subsequitur, & ipse furens, tamque diu nauem natatu insequitur, donec vndæ natantem vicere. Rem tota Lusitania teste notissimam, & à Rege mulierem Vlisiponæ ignibus cõdemnatam, quorundam precibus vita impetrata, lethum cum claustro perpetuo commutauit. Miraris lector? En tibi Saxo Grãmaticus cum duobus magnis Vpsalensibus Episcopis. Narrant Gothicos Reges ex vrso, & Virgine nobili originem ducere, & Ioannes de Bartos Pegusianos, & Sianitas Indiæ gentes, à cane, qui cum muliere corpus miscuerat.

Verum ego horum minimè sum credulus, cum homo hominẽ generet, & si quid horum sit verum dicam quòd Dæmon incubus calidum horum animalium semen illis infuderit, & quòd dicitur de Regibus Gothorum, putarim hoc dicendum, quòd Dæmon in ferarum talium effigie fæminas compresserit, quòd hoc possit, docebit sequens exemplum, & subsequens postea capitulum.

In Belgio fuit nefarius quidam, qui Vaccæ se commiscuit, post visa bos prægnans, & post aliquot menses edere masculum fœtum, non vitulum, sed puerum: Adfuerunt plurimi, & de matris vtero cadentem conspexerunt, leuatumq; de terra nutrici tradiderunt. Adoleuit puer, baptizatus, & institutis Christianæ vitę præceptis, pietati se addixit, & pro patre seriò pœnitentię vacat operibus, homo quidem perfectus, sed qui sentiat in animo propensiones Vaccinas pascendi prata, & herbas ruminandi. Quid de hoc sentiendum? non ne hominem esse? plane crediderim, sed ex Vacca matre natum, nego. quid ergo? Diabolus peccati illius gnarus, & impulsor mox vaccam prægnantem fecit videri, cum voluit, aliunde

infantem surreptum attulit, & Vaccæ parturienti, quæ vento grauida erat, puerum sic supposuit, vt à Vacca nasci videretur.

An verum sit, quòd Dæmones fiant succubi, & incubi, & an ex tali concubitu possit sequi generatio. Cap. XII.

Doctrina.

SOlent Malefici, & Lamiæ cum Dæmonibus, illi quidem succubis, hæ verò incubis actum venereũ exercere, communis est hæc sententia patrum Theologorum, & Philosophorum doctiorum, & omnium ferè sæculorum, atque nationum experientia comprobata. Plato in Cratylo, Philo, Iosephus, & vetus Sinagoga. D. Cyprianus. D. Iustinus martyr. Clemens Alexan. Tertullianus, *a* & alij, qui in eo quod voluerunt Dæmones posse cum mulieribus rem habere, optimè senserunt. Solidior ergo adhuc probatio huius sententiæ sumitur à D. Hieronymo in cap. 6. ad Ephes. & D. *b* Aug. quem communis Theologorum schola, cum D. Isidoro lib. 8. sequitur, & pro eadem pugnat Bulla Innocẽtij 8. Pontificis contra Maleficos.

Hæc probantur ratione; quia Dæmones possunt defunctorum corpora assumere, vel de nouo sibi ex aere, & alijs elementis ad carnis similitudinem palpabilia effingere, possunt illa ad libitum mouere, & calefacere. Si ergo possunt, quem natura non habent sexum artificiosè exhibere, & viris specie fœminea, fœminis specie virorum abuti, & has subijcere, & illis se substernere: possunt etiam aliunde acceptum semen adferre, & naturalem eius emissionem imitari.

Addo, quòd potest ex huiusmodi concubitu Dæmonis incubi proles nasci; quare ad huius rei declarationem, sciendum est, quod potest Diabolus semen aliunde acceptum, vt puta, à somniante viro illuso, deferre, & sua agilitate, rerum naturalium peritia, calorem prolificum in semine quantumuis subtilis, & aereus sit, ac facilè dissipabilis, conseruare, & illud, quo momento ad concipiendum mulier optimè est disposita, tum illud matrici sic infundere, vel naturali vi attrahendum exhibere, & muliebri semini commiscere. Veruntamen illud est, quod non possunt Dæmones vi sua, & ex propria substantia, more animantium generare; ratio est, quia nec habẽt inter se vllam indiuidui, vel speciei multiplicationem, nec vllum semen, ne dum prolificum quantumuis tenue. Et quomodo

a Videte hos citatos apud Sixtũ Senen. lib. 5. Bib. sac. an nota. 77. & Pameliũ ĩ error. Tertul. annot. 2. adde Plethonẽ. lib. de mirabil. & longæuis. Pereriũ libro 3. in Gen. d. 1.
b lib. 15. de ciu. Dei cap. 23.
c Alex. de Alex 1. p. q. 78. D. Th. D. Bonau. Scotus. Durãdus Gabr. in 2. dist. 8.

modo proprium ſemen habere poſſunt, cum ſemen ſit ſubſtantiæ corporeæ viuentis pars, & reſiduum cibi optimè concocti, iuxtà Simpoſianum in problematibus, Dæmones verò ſint ſubſtantiæ incorporeæ? Dicimus ergo, ex concubitu incubi cum muliere aliquando prolem naſci poſſe, & tum prolis verè patrem non eſſe Dæmonem, ſed illum hominem, cuius ſemine Dæmon abuſus fuerit. Accedunt plurima exempla à multis narrata. Hunnos ex Arlunis Strigibus Gotthicis, *a* & faunis natos Chieza ſcribit, *b* in hiſpaniola ſolitam Corocoton Dæmonem miſceri mulieribus, & ex eo natos, bicornes naſci. Xacam ſuum Iapones talem eſſe volunt; nec deſunt, qui Lutherum in hanc Claſſem retulerint. *c* Et ante decennium in primario Brabantiæ oppido, punita fuit mulier, quòd ex Dæmone peperiſſet. Reliquum eſt nunc, vt reſpondeatur rationibus in contrarium adductis.

a Iornandus de rebus Gothicis, & Luitprandus. b cap. 27. p. 2. hiſtor. Peru. c Fontan. in hiſt. ſacra de ſtatu Relig. d Quolib. 6 artic. 8. ad 6.

Remigius ponit primum argumentum, quod eſt tale. Dæmon, & homo ſpecie differunt, ergo ex hac copula non poteſt ſequi proles. Reſpondetur cõſequentiam eſſe nullam, tum quia ex equo, & aſina, & alijs ſpecie diſcrepantibus animalibus naſcuntur Muli, Caneslupi, Leopardi, Pantheræ, &c. tum quia generatio hic non tribuitur Dæmoni, ſed homini, cuius eſt ſemen, vt ait D. Tho. *d*

Secundum argum. eſt tale. Dæmon eſt expers vitę, & origo mortis, ergo nequit eſſe author, & origo actus vitalis. Reſp. vim hanc vitalem non ineſſe Dæmoni, ſed ipſi ſemini, ſicut vis calefaciendi, non ineſt ſcipho propinanti, ſeu tubo fundenti, ſed ipſi vino. Vide D. Thomam ſupra. & Sprengerium. *e*

e 1. par. mallei. q. 4. ad 2.

Tertium erat huiuſmodi. Semen quòd Dæmon infundit, Sagæ fatentur eſſe frigidum, & nullam afferre voluptatem, ſed horrorẽ potius, quare, nec poterit inde generatio ſequi, hæc eſt ratio Marci Epheſij, & confirmata a Remigio confeſſione Sagarum, dicentium, omnem voluptatem abeſſe à tali copula, imò ſummum dolorem ſe percipere. Reſp. quòd Dæmon, quando vult ſub certi alicuius viri ſpecie deludere, & non vult ſciri ſe eſſe Dæmonem, tunc, quàm poteſt aptiſſimè imitari, quæcunque in veri viri, & mulieris copula requiruntur; & ideo neceſſario tũc curat; vt ſi quidem vult generationem ſequi, quod fit rariſſimè, quia ſua cauſa, nunquam generationem intendit, qui ſibi ſimile non poteſt generare, ſed aliquando duntaxat in gratiam ſuccubę id optantis conatur generationem ex alieno ſemine) adhibeat neceſſaria ad generationẽ, quare & prolificum ſemen quærit, & inuentum conſeruat, & tanta celeritate perfert, vt vitalis ſpiritus non euaporetur & quando eſt opus, tunc infundit, quando verò non intendit generationem, infundit aliquid inſtar ſeminis, calidum tamen, ne fraus deprehen-

hendatur; semen autem, quod est frigidum, est cum Sagis, quæ nouerunt eum, & sciunt ipsum esse Dæmonem. Deinde, vt docet Sprengerius, *f* solet sæpe interrogare succubas num velint impraegnari? quæ si assentiantur, assumit verum semen aliunde actu carnali decisum, vt dixi.

f p. 2. malei. q. 1. ca. 4.

Quartum argumentum erat. Non esse credendum Deum cõcurrere ad huiusmodi actum, aut animam tali corpori ex huiusmodi coitu nato infundere, quia sic adderet coronidem Dæmonis operi. Resp. Dæmonem quoad naturæ operationem, hic solum esse instrumentum, & applicare tantũ agens principale, quod est verum semen humanum, & propterea Deum concurrere ad vltimam dispositionem organici corporis ab humano semine nati, accidentarium verò quid esse, & morale solum pecatum Sagæ, & Dæmonis malitiam. Iuuat Deus, vt author naturæ, naturam; sed peccato, cuius non est author non adminiculatur quòd si valerent argumenta, sequeretur, nec ex fornicatione, nec ex adulterio, Stupro, incęstu, prolem gigni posse. Obicijunt denuo, quòd principium gignendi est cor, ergo cum desit virtus cordialis temperans calorem, vt oportet, non potest sequi generatio. Res. siue a corde sit, siue à cerebro vis generandi, spiritus genitalis ipsi semini est insertus in ipsa seminis ab humano corpore decisione, & Dæmon hunc spiritum cum calore solum conseruat.

✠ Sed quæritur à nonnullis, an ipsi Malefici, ex ijs spurcitijs, quas exercent cum dæmonibus incubis, & succubis, originem traxerint, ad quod Resp. cum Augustino *g* hoc verum esse, videlicet, omnes superstitiosas artes ex abhominanda & execranda hominum, & Dæmonum societate originem traxisse. Imò D. Thom. in solutione cuiusdam argumenti, ait, quod illi, qui nascũtur, & geniti sunt ex Dœmonibus incubis, sunt maioris virtutis, quam sint cæteri homines, & hoc confirmatur ex scriptura Gen. 6. Isti sunt potentes à seculo viri famosi &c. & probatur etiam ratione, quia Dœmones nouerunt virtutem seminis decisi ex dispositione eius, à quo sublatum est, sciunt etiam mulierem aptam ad suscipiendum illud, & constellationem concurrentem ad effectum corporalem, quibus rebus sic concurrentibus, dicitur, tales sic genitos, esse fortes viribus, & magnos corpore. Vt autem satisfiat petitioni propositæ, dicimus ex hac nefanda copula Maleficos quidem originem traxisse, & multiplicationem pariter quia diabolus attendit, non ad illius delectationis causam, sed corruptionis. Nec obstare potest Textus assignatus Gen. quod illi

g lib. 1. de doct. christiana cap. 26. q. 2
h in 2. sen dis. 4. ar. 4.

Gigan-

Gigantes,& viri famosi,non fuerint malefici, cum maleficia, non fuerint facta tempore legis naturæ,propter recentem mundi creationem, vnde, nec tunc Idolatria locum habuit, sed tantum hoc euenit, postquam creuit hominum malitia, quia tunc diabolus vidit,ad seminandum hoc genus iniquitatis oportuniorem habere occasionem.

Sciendum est præterea, quod Malefica matrimonio coniuncta, & si per maritum conceperit, per commixtionem tamen alterius seminis à dæmone incubo infusi,conceptus infici potest. Obseruat autem diabolus ad has abhominationes patrandas, sacratiora, vt plurimũ,anni tempora,vt puta,Natalis Christi, Paschatis, Veneris sancti, & huiusmodi, quo Deus grauius offendatur: crudelius Maleficæ in animabus puniantur, & vt Deus sic grauiter offensus, ipsis dæmonibus maiorem in homines potestatem sæuiendi relinquat: spurcitias tamen illas in locis sacris exercere minimè possunt, ob efficatiam Angelicæ custodiæ; quo nam verò modo misceantur Maleficæ dæmonibus,non indignum est scitu.

Sciendum est, sępius Maleficas à circumstantibus visas fuisse in syluis,Agris,& nemoribus iacentes, ad vmbilicum tenus denudatas,& iuxta dispositionem actus illius coeundi,adaptatis membris tibijs, & cruribus se agitantes cum dæmone, quandoq; in forma hominis apparente,& aliquando,nõ apparente actum detestabillissimum exercere;& aliquando completo actu, visus est vapor nigerrimus è Malefica sursum eleuari in aere,Longitudinis hominis vnius,sed hoc perraro contingit. Aliquando visus est diabolus in forma hominis à maritis Maleficarum has spurcitias exercere, cũ eorum vxoribus,qui putantes verè hominem esse,indignabundi arma tulerunt, quibus vtrosq; simul confoderent, sed euanescente statim diabolo,& alijs mulieribus brachia obijcientibus,illos deridebant,& obiurgabant, tamquam mente captos, aut tamquam si à dæmone essent obsessi. Illud etiam non est subticendum,quòd dæmones incubi,non solum mulieres ex eorum spurcitijs procreatas, aut ab obstetricibus illis oblatas, vehementer sollicitant, sed etiam student infestos esse sanctioribus quibuscunq; virginibus, per maleficas quoquo modo seductas. quomodo misceãtur maleficæ dæmonibus.

Circa autem horum spirituum matteriam, vt paulo, diffusius loquamur,quidam cœlestes, alij ætherei; marini alij,nonnulli terrestres,aliqui fontani,& alij fluuiatiles Dij sunt appellati,vt Dryades, Napeæ, Nymphæ, Hamadryades, & Oreades. Dryades, & Hamadryades erant fluuiorum Nymphæ præsides. Napeæ, siue Naiades erant fontium, & fluuiorum Nymphæ. Oreades autem

rant montium Nymphæ. Horum ſpirituum, & alij vocati ſunt Lares, & Penates, qui habebantur Dij domeſtici, quamuis ab aliquibus, Dij agrorum vocati fuerint. Alij dicti ſunt Indigetes, qui erant Dij, ex hominibus facti, & hoc nomine vocatus fuit Aeneas. Apud Seruium verò dicebantur Dij Patricij, qui præſunt ſingulis Ciuitatibus, vt Minerua, Athenis: Iuno, Cartagini. Alij dicti ſunt ſummani, vt Pluto ſecundum Ouidium *l*. Alij dicti ſunt Telchines, & Choribantes, qui habebantur Mineruę, & Solis filij, apud ſtrabonem *m* Alij dicti ſunt Medioxumi, hoc eſt, Dij poteſtatis mediæ apud ſeruium *n* Huiuſmodi ferunt fuiſſe Herculem communem Deum vtriuſq; naturæ, medium inter mortalitatem, & Diuinitatem. Alij dicti ſunt, Anculi, qui erant Dij Ancillarum apud Feſtum.

l lij.6.faſt.
m lib. 10.
n lib.8. aeci.

Ex hoc igitur genere ſpirituum ſunt, qui fiunt Incubi, & ſuccubi, vt plurimum ex ijs, qui in aquis, vel circa eas diuerſantur, iuxta ſententiam Laurentij Aneniæ *o* Hi igitur, vt ſupra diximus diuerſa ſunt ſortiti nomina, quare aliqui appellarunt eos Panos, & Pan, latina lingua Incubus dicitur. Huiuſmodi Incubi ſunt nocturna phantaſmata mortalibus terrorem inferentia. Hunc nepharium cum hominibus concubitum ante vſq; diluuium nonnulli cæpiſſe volunt, intelligentes verba illa, Gen. Acceſſerunt filij Dei ad filias hominum: per filios Dei, in filias hominum, immundos hos ſpiritus inuaſiſſe tunc temporis fœminas vltra modum laſciuientes, & petulantes, & hoc factum fuit mira dœmonum calliditate, propter frequentiſſimam eorum, cum hominibus ſocietatem. Ex hoc congreſſu hominis cum diabolo, ferunt Aeneam, ex Venere, & Anchiſe. Ex Ioue, & Semele, Baccum. Et ex Marte, Romulum habuiſſe originem; Nec deſunt, qui Alexandrum Magnum, & Neronem, in hunc quoq; modum ortos fuiſſe aſſerunt, cum his etiam enumerantur alij quamplurimi Hereſiarchæ; vt Maumethus, & Lutherus. Quarè, inuentæ ſunt nonnullæ miſerrimæ fœminæ, quæ violenter ſtuprum ab Incubo dœmone paſſæ ſunt, eæq; potiſſimũ, quæ obſcenis cogitationibus indulgent, & locum dant, haſq; eorum cogitationes exterius produnt, vti eſt videre apud illas, in nutrienda coma, in Concinnandis crinibus, in exornando corpore, diuerſo veſtium, & gemmarum genere, & quæ faciem vnguentis, & ſtibio componunt, ac fucant nimis ſolertes. Remedia autẽ contra huiuſmodi Incubos, & ſuccubos, intertio libro adſcribẽtur afferamus aliqua exempla Dæmonis ſuccubi, vel incubi præter ea quæ dicta ſunt.

o li.4.de mob.

Exempla.

Exempla.

ANnus iam decimus quintus agitur, cum Bebburgi (oppidum est Vbiorum) supplicio affectus fuit quidam Stumphius Petrus, eò quòd cum Dæmone succuba plus quatuor lustris coiuisset: ab hac donatus fuit lata quadam Zona, qua cum cingebatur, & sibi, & alijs in lupum verti videbatur. Hoc schemate ter quinque pueros iugularat, eorumque comederat cerebrum. Duas nurus suas deuorare conatus fuerat. Propriam filiam, & Comatrem suam vxorum loco habuerat. Constant hæc omnia actis iudiciarijs, & Iconibus in æs incisis palamque venalibus.

Refert exemplum Remigius, *p* quod à probatæ fidei viro Melchiore Errico, Serenissimi Ducis Lotharingiæ à secretis, & consilijs interioribus, audiuit. Fuit, aiebat ille, Henamenij, me eius loci Dinastæ res procurante, sortilegus quidam, qui iussus à Iudice dicere, quomodo primum esset ad tantam nequitiam adductus, ac quibus potissimum artibus illum dæmon ad se pellexisset, eam rem sic liberè ac apertè est eloquutus. Cum bubulcus communis egò prima luce ostiatim armentum cogerem, atque vna è puellis, quæ illud stabulis emittebant præ cæteris animum meum amore titillaret, cæpi in eius cogitationem noctes, diesq; esse intentior, Tandem euenit, vt eam mihi ardentius inter sola pascua animo voluenti apparuerit, similis occultanti se post dumetum: accurro ad optatam prædam, assequor, atque adeo amplector vel reluctantē. Post aliquot tandem repulsas, ea lege sui facit copiam, si se pro hera haberem, ac vel ipsum Deum illi posthaberem. Conditionem accipio; fruor, imò sic ipsa deinceps me cœpit frui, vt ex vno eius miser semper pependerim arbitrio.

p lib. 1. de monol. c. 6.

Hector Boethius *q* refert, quòd in Marrea Regione Puella altis natalibus, forma conspicua, complurium nobilium auersata connubium, in nefandam cum Dæmone incidit consuetudinem, quæ cum vterum ferret, parentum rigore coacta edere stupratorem, Adolescentem mira pulchritudine frequentius secum noctu, inter diu nonnunquam conuenisse, vnde venisset, quo ve abijsset, nescire se respondit. Parentes, tametsi filiæ parum crederent, accuratius rem aduertentes, consilio, quis esset, qui filiæ expugnasset pudicitiam, explorandi, cognito tertio post die, indice Ancilla, stupratorem adesse, clausis foribus, accenso tedarum ingenti numero, cubiculum ingressi, horrendum monstrum, figura supra humanam existimationem terribili, in filiæ amplexibus sunt conspicati: cu-

q In tractatu de rebus Scoticis li. 8.

currere ociùs complures, ad fœdum excitati spectaculum, inter eos Sacerdos probatæ vitæ, sacræ disciplinæ non ignarus, cæteris, aut trepidè abeuntibus, aut pauore terræ illisis, cum Ioannis Euãgelij initium recitare cœpisset, ad eum locum. Verbum caro factum, est, cum perduxisset, malus Dæmon horrendo clãmore dato, cubiculi tectum secum asportãs, omni supellectili incensa, abijt. Fœmina periculo seruata, enixa est monstrum vndequaque fædum aspectu, quale nusquam antea (vt ferunt) inter nostrates visum. Id obstetrices, ne obseruatum, contumeliæ esset familię, accensa ingenti pyra citissimè concremarunt.

Idem author paulò ante docuit, Dæmonem succubum fieri, sic scribens. In Gareotha Regione in vico quatuordecim vix passuum millibus ab Aberdonia, Adolescens multa formositate corã Aberdonensi Antistite quæstus est palam, sese à Dæmone succuba (vt dicunt) gratissima omnium, quas vidisset forma, multis antea mensibus infestatum. Eandem occlusis foribus noctu ad se ingredi, blãditijs in suis amplexibus compellere, dubia luce abire, sine strepitu penè, nullo se posse modo, cum plures attentasset, à tanta, ac tur pi vesania liberari. Iubet statim optimus Episcopus Adolescentẽ aliò se conferre, & vt Christiana religione, magis laudatis ieiunijs & orationibus plus solito accommodaret animum, & sic iuxtà Venerandi Episcopi consilium paucos post dies Adolescens fuit liberatus à Dæmone succuba. Alia alibi describam.

An Sagæ verè Transferantur de loco ad locum per nocturnos conuetus.
Cap. XIII.

Doc-

Doctrina.

Multi eorum, qui sequuti sunt Lutherum, & Melanctonem, tenuerunt Sagas ad conuentus accedere animi duntaxat cogitatione, & diabolica illusione interesse, allegantes quòd eorum corpora inuenta sunt sæpe numero eodem loco iacentia, nec inde mota fuisse, ad hoc illud pertinens quod est in vita D. Germani, de mulierculis conuiuantibus, vt videbantur, & tamẽ domi erant dormientes. Huiusmodi mulierculas sæpenumero decipi certum est, sed semper ita fieri non probatur. Sicut verò Michol vxor Dauidis decepit milites patris Saul, substituta statua in locum Dauidis, sic dicimus Dæmonem posse, & solere assumpto corpore, & in lecto locato decipere maritum, nam Strix ad Conuentum profecta, ne maritus eam abesse deprehendat, solet eum consopire, vel aliquid aliud, quod eius vicem gerat, supponere, vt maritus expergiscens vxorem esse putet. Hoc docet actis Iudiciarijs Nicolaus Remigius. Bertrando *a* Tonstrix id sæpe fecisse prodidit, atque ad sopiendum tali somno maritum, sæpenumero illi aurem vellicasse, dextra manu eò prius illita vnguine, quo viam ad huiusmodi conuentus affectans, solebat se ipsa inungere. Eller *b* vxor decani in Ottingem, infantis culcitram; alij scopas supposuisse memorauerunt, postquàm essent nomen sui Dæmonis præfatæ, sicque maritis fucum sæpe fecisse. Maria *c* vxor Sartoris in Metzer Esch, stramentorum fascem veluti vnguine infuscatum, qui statim atque ipsa domum esset reuersa, euanesceret. Catharina Ruffa, ipsum Dæmonem sua accubitatione, eiusmodi vices aliquando gessisse declarauit. Hæc Remig. lib. 1. cap. 12.

Altera, quam verissimam esse duco, est, nonnunquam verè Sagas transferri à Dæmone de loco ad locum, hirco, vel alteri animali fantastico vt plurimum eas simul asportanti corporaliter, & conuentui nefario interesse, & hæc sententia est multo communior Theologorum, imò, & Iurisconsultorum Italiæ, Hispaniæ, & Germaniæ inter Catholicos; hoc idem tenent alij quàm plurimi. Turrecremata super Grillandum *d* Remigius *e* Petrus *f* Damianus. Siluester *g* Abulensis *h* Caietanus *i* Alphonsus à Castro *l* Sixtus Senensis *m* Crespetus *n* Spineus contra Ponzinibium. Ananias, *o* & alij quamplurimi, quos breuitatis gratia omitto.

Sed, sciendum est, quòd priusquam vadant ad Conuentum vngunt se, siue quasdam corporis partes vnguento confecto ex varijs

a Forpachij. caleu. Septemb. 1587.
b Eodem loco, & die.
c Hombergij nonis Iunij. 1590.
d lib. 2. de sortileg. q. 7. nu. 8.
e li. 1. dæmonol. ca. 14. 24. 29.
f Epist. 4. c. 17.
g In verbo hæresis num. 3.
h in 4. ca. Matth. q. 47.
i 2. 2. qu. 95. art. 3.
l lib. 1. de iusta hæretic. punit. c. 16.
m in libr. 5. Bibli. annot. 73.
n de odio Sathanæ disc. 15. lib. 2.
o lib. 4. de nat. dæm.

rebus insulsissimis, maximè ex vnguine infantium occisorum, & sic inunctæ solent quādoque vehi hastili baculo, scopis, arundine, furca, colo, quibus rebus inequitant transferendæ: quandoque vtuntur Crematre, Tauro, hirco, aut cane, sic solent ad ludum diuehi, quandoque eunt pedestres, cum nō multum distat locus, quorum omnium sunt exempla apud Remigium *p*.

p libr. 1. cap. 14.

Postquam conuenerunt hæc Diaboli membra, ibi vt plurimum habent ignem accensum, tetrum, & horridum: ibi Dæmon est conuentus Præses, in solio sedet forma terrifica, vt plurimum hirci vel canis, ad illum accedunt adorandi gratia. ô scelus inauditum, vt honor Deo debitus, diabolo exhibeatur: à fidelibus enim adoratur Deus, vt honoretur, vt pacificetur; vt homo concilietur; vt sēsus illuminetur: vt diabolus exuperetur: vt anima purificetur: vt gloria ęterna aquiratur. Sed hæc diaboli membra, contra, diabolum adorant, vt honorem à Deo auferant: vt Deus irascatur magis contra eos: vt facilius ipsimet à Deo reprobentur; vt sensus erroribus magis inuoluantur: vt anima obtenebretur: vt gloria æterna perdatur, & ab eis elongetur, & tandem, vt diabolus honorificetur illi honorem exhibent, id namq; ab ipso summoperè desideratur; horrendis, scilicet, superstitionibus coli, sicut narrat Adoricus de quoddam Idolo Indiæ, qui sanguinem quadraginta virginum quandoq; petebat, & hoc præcipuè fit, quia superbię sedet in rupibus. Iob. 19 at vos contra me erigimini: quia luxuriæ iacet in foecibus. Matth. 8. at illi exeuntes abierunt in porcos: quia sæuitiæ

clamat

clamat cum vocibus. Marc.15.at illi iterum clamauerunt, crucifige eum: quia stultitiæ credit sermonibus, dum adheret potius malis consilijs, quàm bonis, vnde dicitur de Roboam. Reg.2. paral. 10. at ille reliquit consilium senum, & cum iuuenibus tractare cæpit: quia ignorantiæ latet in nubibus. 3.Reg. 14. Ille non poterat videre, quia caligauerant oculi eius præ senectute: quia vinolentiæ natat in fontibus, vnde de Lot ebrio dicitur. Gen.19. ille non sensit, nec quando filia accubuit cum eo: Idcirco tandem à sedibus gloriæ pellitur paradisi, quia, vt dicitur. apud Matte.22. de illo, qui intrauerat absq; veste nuptiali, quod obmutuit, & propterea eiectus est, ita diabolus eiectus est in tenebras exteriores Inferni. Verum. non eodem semper modo, sed interdum complicatis genibus supplices, interdum obuerso tergo stantes, interdum cruribus etiam in altum iactis, nec capite in anteriorem partem prono, sed resupinato, adeo vt mentum ad cœlum feratur.

Tum candelis piceis oblatis, vel vmbilico infantuli: ad signum homagij eum in podice osculantur. His, & simillibus flagitijs, & abominationibus execrandis commissis, procedunt ad alia, vt inferius dicemus: sed prius dicamus, quanam hora eunt ad conuentus.

Remigius loco proximè citato refert, pro vt accepit à Sagis ipsis Iuridice examinatis, quòd hora constituta conuentus Sagarum nocturni, est ea tempestas, quæ vna atque altera hora mediam noctem præcedit, apprimè idonea, & opportuna, non solum illis cõuenti-

nentibus, sed etiam quibuscunq; alijs Dæmonum terriculis, ludibrijs, occursationibus, & strepitibus, quæ sequi tur, non ita ijs esse obnoxiam, causam non reddiderunt Sage, nec ego eam ariolabor. Hoc testati sunt Ioannes à Villa, *q* & Agatina Francisci Sartoris eius exor. Hoc vnum addam, nullas in tota nocte horas suspectiores habere istius umbrarum apparitionis, qui earum metu aliquo tentantur, ac trepidant: Siquidem experientia docet, illas præcipuè spectris, tetrisque imaginibus esse infames, prout Veteres id scriptis suis testatum reliquere. Aristomenes *r* apud Apuleium. Plinius *s* & Plinius iunior *t* Inter recentiores Alexander recitat, terrificos laruarum tumultus in ædibus quibusdam Romæ à se esse auditos, medio fere noctis silentio. Et silentium, boni authores interpretantur intempestam noctem, idest (ut ait Censorinus, de die Natali cap. 9.) quæ mediam proximè antecedit. Vnde infert Eusebius Cæsariensis, *u* noctem intempestam, quæ certè gallicinium proximè antecedit, conuenientiorem esse malo Dæmoni ad nefarios sermones euocando. Intempestam noctem Seruius, *x* mediam. Macrobius, *y* quam media proximè sequitur; tum enim Principi tenebrarum accommodatissimum tempus est rebus agendis cum hominibus importunum, atque inactuosum esse incipit. Et, vt repetam galli cantum, refert Remig. loco citato, quòd habuit à quadam Saga n examine Iudiciali, cuius nomen Latoma fuit, quòd nihil æque illis infestũ, atq; inimicum accidere potest, quàm si gallus interea, dum se ad ea parant, caneret. Et Ioannes Pulmius, eiusq; uxor Desideria ambo Sagi, retulerunt in Iudicio pariter, quòd Magistelli sui sæpe, cum demittendæ cõcionis tempus instat, idem consueuerunt clamare; Eia facessite properè hinc omnes, nam iam galli canere incipiunt, quod uidelicet sic interpretari licet, negotium suum eos ultra id tempus non posse trahere: quid uerò causæ sit, quòd timeant galli cantum, nescio.

q Villæ de cimo calend. Nouemb. 1570.

r Lib. 1. de asino aureo.

s Lib. 7. cap. 6.

t Lib. 7. Epist.

u Genial. dierum li. 5. cap. 24.

x In confutatione cõtra Hierocl. quarta.

y 3. Aen.

z Saturnal. 1. c. 3.

Sed quid ueritatis huic experimento subest? Crediderim tenebriones istos galli cantum odisse propter mysterium aliquod illis odiosum. Et fortasse, quia diei ales prænuncius, ad Dei laudem homines excitat. multaq, peccatorum genera, quæ obscuro suo peplo, siu ueste, nox obtexerat, solari lampade pelluntur. Vel quia meminit diabolus dominica resurrectione se triumphatum, & collisum, quæ post noctis medium contigit. Vel recordatur poenitentiæ Petri Apostoli ad gallicantum ut lapsus prædictus fuerat, inchoatæ, & electissimæ, sibi bucellæ sic ereptę: Hæc Ecclesiæ digna uidentur consideratione, propterea cum Patre Ambrosio canit,

Præco

Præco diei iam sonat
Noctis profundæ peruigil.
Hoc omnis errorum chorus
Viam nocendi deserit,
Mucro latronis conditur.
(ecce vna causa.)
Ferunt vagantes dæmonas
Lætos tenebris noctium,
Gallo canente exterritos
Sparsim timere, & cedere.
Lapsis fides reuertitur;
Hoc ipso petra Ecclesiæ,
Canente culpam diluit.

ecce altera causa
Prudentius de galli cantu in hymno ait.
Inuisa iam vicinitas
Lucis, salutis, Numinis,
Gallus negantes arguit.
Gallo canente spes redit.
Iesu labentes respice
Tu lux refulge sensibus,
Mentisq; somnum discute:
Te nostra vox primum sonet,
Et ora soluamus tibi.
ecce reliquæ

Hoc vnum scio, ex Plinio, Aelianoque z gallorum cantum Leoni, Scolopendrisque esse formidabilem; rursus si ij sint præposteri, ac insueti de nocte præsertim, ostenta habere multa, quale etiam illud fuit, quod Volateranus *a* in Matthæi Magni Vicecomitis Mediolanensis filij natu maioris Natali nocte euenisse memorat, in qua videlicet, non cessarunt galli, vel ad tædium cantare, vndè, & Galeatij nomen illi inditum est, & sic facundia, laudeq; militari floruit, vt inquit Iouius. *b*

z Lib. 10. cap. 21.

a Philologiç lib. 25.

b In Elogijs clarorum virorum.

In conuentibus illis nocturnis referunt ipsemet Sagæ, vt notat Remig. lib. 1. cap. 16. maximam utriusque sexus conuenire multi-

tudinem, sed mulierum numerus, attestante Barbellina Raiel de Blainuilla ad aquas, *c* longè maior est, quam virorum, Ioanna *d* à Banno, & Nicolea *e* Ganatia ex oppido Maynerij Lotharingiæ, tantam extitisse Maleficorum copiam quoties illis interfuere, affirmauerunt, vt non parum illas humanæ conditionis miseresceret, cui tot hostes, ac insidiatores superesse viderent, valdeque mirum esse, quòd ab eis mortales pluribus incommodis non afficerentur. Catharina Ruffa *f* retulit, non minus, quam quingentos à se visos ea nocte, qua primam in eorum numerum est allecta.

c Idibus Ianuarij 1587.
d Tercio nonas Iunij 1585.
e Octauo idus Iulij.
f De oppido Vellei ab Mosellam 8. Calen. Iulij 1587.

Cur autem fœminarum maior sit numerus, quàm virorum, ea assignari potest ratio; quia sunt superstitiosiores, & hoc fit pluribus de causis, quarum prima est, quia naturaliter sunt facilioris impræssionis ad reuelationes capiendas, quo fit, vt benè vtentes ea, sint valdè bonæ; abutentes verò, pessimæ reddantur. Altera est, quia sunt valdè credulæ, & cum diabolus studeat principaliter fraudare fidem, idcirco eas magis sollicitat, iuxta illud. Eccles. 19. qui cito credit, leuis est corde. Tertia est, quia cum à natura sint garrulæ, & loquaces, non nouerunt retinere secretum, ideo, quæcunq; sciunt, alijs fœminis communicant. Adde insuper, quod sunt iracundæ, & cum propter virium imbecilitatem, non possint vindictas vlcisci, ad maleficia declinant, vt sic expleant diabolicè in proximo suo occultè, quod palam illis negatur per vires. quare, Eccles. loco citato, sic scribit. Draconi, & Leoni commorari magis placebit, quàm habitare cum muliere nequam. Quarta, & vltima est, quia, vt ait Terentius, mulieres instar puerorum in sententia sunt leues, igitur mala fœmina, cum naturaliter in fide cespitet, etiam fidem facilius abnegat, & hoc est in Maleficis fundamentum quare, non est mirum, si plures reperiuntur fœminæ maleficæ, diabolum insequentes, quàm viri. quo nam verò modo studeat diabolus, tam mares, quàm fœminas ad se trahere, non est subticendum.

Sciendum est igitur, diabolum à minoribus incipere semper, vt paulatim incautos ad maiora deducat. Solet ergò aliquando huiusmodi ad se trahere per tædium, idest damnificando illos tam sæpe in bonis temporalibus, vt damnificati à Maleficis arte dæmonis, cogantur quodammodo accedere ad Maleficas auxilij, & consilij gratia hoc patuit in homine vectore in Augustiensi diœcesi, cui, per quadraginta quatuor continuos annos, fuerunt illi maleficio affecti equi, quo facto vxor eius tanti damni affecta tædio consuluit Maleficam, quæ in posterum equos præseruauit. Fuerunt

sunt, & aliæ mulières, vt ipsemet testatæ sunt iudicialiter, quæ, cũ multa damna sentirent ex amissione lactis Vaccarum suarum tũ propter alia etiam damna alijs iumentis illata, consultis Maleficis, illæ promisserunt remedium, dummodo earum Magistellis, nõ nulla promitterent minimi ponderis, super quasdam obseruãtias, certis temporibus in Ecclesia ad tempus ordinatis, videlicet, aliqua subticendo, & alia dicendo; vt quando Christi corpus in Missa eleuaretur, in terram spuerent, vel oculos in terram figerent, vel aliqua verba inutilia proferrent; vel in Confessione subticerent mortalia peccata, & ita paulatim diabolus trahit incautas ad fidei santæ detestationem. Trahit, etiam, & allicit, per actum carnalem, & per paupertatem, quia, cũ Iuuenis corrupta est ab Amasio, & postea ab illo despicitur, cui se credebat matrimonio iungi, hac spe frustrata, ad quæcunq; tunc diabolica præsidia se conuertit, vt vlciscatur iniuriam, vt euenit Papiæ de serua quadam quę stuprata ab Amasio, & postmodum neglecta, diabolo se submisit Incubo, sed re cognita, fuit abiurata, & fidelis facta est, quoniam verò talium Adolescentularum, satis copiosus est numerus, experientia teste; sic nec minor est numerus Maleficarum ex eis insurgentium. Alia fassa est, sic fuisse se à diabolo deceptam. Cum ait, viæ me commisissem, visitandi gratia Amasium meum, fornicationi studens, diabolum humana specie obuium habui, à quo Incubo cognita fui; ille postea petens a me, num illum agnoscerem, Resp. non noui, at ille sobiungens ait, diabolus sum, & si volueris, ad tuum beneplacitum semper ero paratus, & in omnibus te necessitatibus iuuabo, cui cum annuissem, decem & octo annis, idest, vsq; ad vitæ meæ consumationem, immunditijs illis diabolicis inseruiui: facta tamen fidei abnegatione. Quare, ex his facile est colligere quãtis calliditatibus studeat humani generis hostis animarum perditioni, sed redeamus, vnde digressi sumus.

Ibi habent mensas appositas, & instructas, accumbunt, & incipiunt conuiuari de cibis, quos Dæmon suppeditat, vel ijs, quos singuli attulere: Omnibus in confesso est, quos sic sua dignatur mensa, adeò omnes eius epulas sordere, siue earum apparatus oculis, siue odor naribus percipiatur, ut vel famelico, ac latranti stomaco facilè nauseam parere possint, Barbellina proximè citata, *g* & Sybilla Morelia, aiunt, cibos illic apponi omnium generum, sed adeò viles, illiberales, ac malè conditos, ut uix sint comestione digni. Nicolaus Morelius, *h* ita tristem, astrictum, amarumq; esse gustum illis, vt sumptos confestim prę molestia sibi necesse fuerit expuere, quod Dæmon videns, adeò indignè ferebat, ut uix manus abstineret. Vinum eorum præterea instar atri, atque insinceri sanguinis in sordido aliquo scipho epulonibus solitum propinari. Nullam ferè copiam rerum illic deesse asserunt, præterquã panis, & salis. Addit Dominica *i* Isabella, apponi etiam humanas carnes, quod, & apud Scitharum Sortilegos in usu frequenti fuisse prodidit Belosorestus *l* Pleriq; eorum Conuiuarum asseruerunt huiusmodi cibis non expleri famem, nec sitim sedari, sed cibi, potusq; auiditatem, atq; appetentiam tantam superesse, quã ta antea fuerat maxima. Addidit Ioanna *t* Michaelis, quòd illis, qui huiusmodi conuentibus intersunt, non sunt certi, integriq; oculorum sensus, sed omnia perturbata, confusa, atq; incerta illis apparere, ut ijs, quibus ex ebrietate, metu, somno, alioq; uitio natant, ac caligant oculi, aut arte aliqua perstringuntur. Sic uere ali-

g Serræ 13. Cal. Septemb. 1586.
h Serræ 14. Cal. n. Februar. 1587.

i Rogauillæ in agro tentreo anno 1583.
l Cosmographiæ Tom. 2. c. 6.
m In agro Stiuesi 4. nonas Iunij. 1590.

aliquando ibi Sagæ præsentes existunt: sepe etiam, cum ab ijs absint, ac arctiore somno domi detineantur, uidentur tantum sibi adesse, ludificante nimirum sensus Dæmone, cuius fascinationibus multæ imagines in dormientium animos solent irrepere, quæ deinde uigilantibus ueritatis opinionem insitam relinquant, quasi iam non id fuerit somnium, sed potius quędam certa atq; indubitata corporis actio, sic enim uersipellis Dęmon gestit res suas plerunque.

Sequuntur his choree, quas in girum agitant, semper tamen ad leuam progrediendo, & sicut choreæ nostræ solent esse voluptati, ita istæ choreæ, ac tripudia, labores, tædia, atque ærumnas grauissimas nusquam non pariunt, siquidem ab ijs adeo fessas se domum reuerti, Barbellina iam dicta, ac plereq; omnes Sagæ, quibus contigit interesse, memorauerunt, vt sæpe integrum biduum præ lassitudine sibi fuerit decumbendum, & quod miserrimum est, atque iniquissimum, excusationem contra, nemini afferre licet, sed si quis eum laborem, ætatis, aut valetudinis occasione detrectat, ac fugit, huic præsto sunt verbera; pugnis, & calcibus, non aliter contunditur, quàm quę exossantur malleis salsamenta.

Cum accedunt ad Dæmones eos veneraturi, terga obuertunt, & cessim eum cancrorum more, supplicaturi, manus inuersas retrò applicant: colloquturi, in terram figunt obtutum, & id genus alia ab omni consuetudine reliquorum hominum alienissima; Vtcumq; res sit, ipsa nos experientia satis commonefacit, id saltandi studium inter homines fere semper malo exemplo inualuisse ad luxuriam, ac nequitiam, quod suo tempore conquerebatur Scipio Aemilianus, n & Macrobius lib. 3. Saturnalium cap. 4.

n In oratione contra legem iudiciariã Tiberij Grachi.

Interdum tripudiant ante comeſtiones, interdum poſt illas; ibi ſolent diuerſæ parari menſæ, ſiue tres, ſiue quatuor, in quibus pro dignitate, aut opibus ſinguli locantur, aliquando ſuus cuique Dæmon aſſidet, aliquando Malefici ex vna parte, & ſuus cuique Dæmon ex aduerſo. Nec menſæ ſua deeſt benedictio, hoc cætu digna, conſtans verbis blaſphemis, quibus ipſum Beelzebub & Creatorem, & Datorem, & Conſeruatorem omnium profitentur. Eadem ſententia eſt actionis gratiarum, quam ſubdunt menſis ſublatis. Poſt conuiuium, apprehendit vnuſquiſque Dæmon ſuam, quam cuſtodit, diſcipulam manu, & vt omnia fiant ritu quàm poſſunt abſurdiſſimo, dorſis inuicem obuerſis, & in orbem iunctis manibus, iactantes capita farneticorum more ſaltant, nonnunquam candelas manu tenentes, quibus Dæmonem prius adorantes vſi fuerant.

Cantant in Dæmonis honorem obſcæniſſimos cantus, ad cantum, vel ſonum tympani, & fiſtulæ alicuius in bifulcata arbore, tũ ſuis amatoribus Dæmonibus fœdiſſimè commiſcentur.

Sed quid mirum ſi cæteris ſceleribus hoc vnum ad iungatur, cũ hoc vitium adeo ſit tenax, & improbum, quod, vt ait D. Pater Ambroſius, vbi ſemel irrepſerit, tantæ improbitatis eſt, vt reſeret palatia Principum: penetret Prælatorum domos: poſsideat Clericorum aulas: ſubuertat Contemplatiuorum currus: & abrumpat Religioſorum cellulas? In ſenibus fumigat: in Iuuenibus militat: mulieribus imperat: totum fœdat: totum inficit, & S. Hiero- mala quæ facit luxuria.

Hieronimus, ait, luxuria est ignis infernalis cuius materia gula cuius, flamma superbia cuius scintillæ praua colloquia, cuius fumus infamia: cuius cinis immundicia: cuius finis gehenna. Idcirco, horum præsertim maleficorum luxuria est tenax, quia nunq; eos dimittit: est procax, quia sunt insolentes, & inuerecundi: est turpis, quia in hac inuoluuntur deliciosè, instar suuium in volutabro cœni: est grauis, quia iniuriantur Deo, fœdans eius imaginem, & propria corpora contumelijs afficere non veretur: est caliginosa, quia hanc exercent præcipuè de nocte, vel in locis abditis, & obscuris, propter turpitudinem suam, vt imitentur Vrsos, qui, quando volunt coire, quærunt profundissima, & abdita loca: est tandem monstruosa, quia habent rem cum diabolo, & cum ipso fœdissimè commiscentur, tamquam hirci foetentes per luxuriam; tamquam Vituli salientes per superbiam, & tamquam arietes lanam portantes per auaritiam, & hæc omnia scelera committunt, quia non curant Domino placere, cum sint in vitijs obstinati: nolunt alijs indulgere, quia nunquam parcunt ijs à quibus sunt offensi: permittunt pauperes indigere, quia ipsis nolunt misericorditer condolore: iracundiæ student, psal. extendes iram tuam à generatione ingenerationem: amant insani apparere, cum nesciant habere modum, nec in lætitia, nec in ira: sapien. 14. dum Lętantur, insaniunt, ant certè vaticinantur falsa: tentant contra Deum valere, quia semper repugnant Diuinæ voluntati. Esai. 10. Exaltabitur serra contra eum à quo trahitur: nesciunt furore abstinere. Abacuch. 3. nunquid in fluminibus iratus es Domine, aut in fluminibus furor tuus, aut in mari indignatio tua? Soient consilio care. Miche. 4. nunquid Rex non est tibi, aut consiliarius tuus perijt? Nesciunt in tempore tacere, cum sint loquaces. Iob. 13. voca me, et ego respondebo tibi, aut certè loquar, & tu responde mihi. Student alienum habere, cum sint auari, & raptores, ideo Paulus. 1. Corint. 5. docet societatem talium fugiendam; dicens; si is, qui frater in teruos nominatur, est fornicator, aut auarus, aut Idolis seruiens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax, cum huiusmodi nec cibum sumite: quærunt semper in peccatis iacere quia nunquam volunt poenitere. Hierem 13. si mutare potest æthiops pellem suam, aut pardus varietates suas, sic, & vos poteritis bonū facere, cum didiceritis malum, & quoniam tales sunt, ideò cogentur in Infernum perpetuo dolere, & lugere. Ioel. 7. nunquid mare sum ego, aut Cætus, quia conclusisti me carcere, scilicet, infernali,

ad

Ad hos conuentus, vt diximus, solent conuenire noctis mediæ silentio, cum viget potestas tenebrarum, interdum etiam conueniunt, in meridie, quo refertur illud, de Dæmonio meridiano. Solent prætera habere statutos dies diuersos iuxta diuersas regiones. In Italia frequentant noctem diei Iouis circa noctis mediũ, vt ait Sebastianus *o* Michael. Lotharingicæ Striges conueniunt nocte diei Mercurij, & nocte Sabbati, succedente Dominica, teste Remigio, *p* & apud alios legi, obseruare noctem diei Martis. Dies statuti conuentus Maleficarum. Psal. 9. o Scolia 7. p Lib. 1. cap. 4.

Ex his igitur, quę hucusq: descripsimus, & quæ Sagæ ipsæ confessæ sunt iudicialiter, patet luce clarius, & exemplis ipsis confirmabitur, Sagas circumferri à Dæmonibus corporaliter per aera ad conuentus, & non solum circumferuntur ipsæ, sed Dæmonis auxilio possunt ipsæmet alios proprijs humeris deferre, vt docebunt exempla; imò nonnunquam conuentu subitò dissoluto, repertæ sunt mensæ aliqua supellectilia argentea, postea à Dominis cognita, & confessæ Vxores se illa secum ad conuentus detulisse.

Hoc vnum subdam, quòd, qui asserunt isthæc non esse vera, sed somnia esse, & ludibria, certè peccant contra reuerentiam Ecclesiæ Matri debitam, quia Ecclesia Catholica non punit crimina nisi certa, & manifesta, nec habet pro hæreticis, nisi qui in hæresi manifestè sunt deprehensi; *q* Striges autem iam à plurimis annis pro hæreticis habet, & iubet per Inquisitores puniri, & brachio sæculari tradi, vt patet ex Sprengerio, Niderio. Iaquerio, Michaele, & docet experientia, ergo vel Ecclesia errat, vel isti, qui talia dicunt. Ecclesiam errare in re ad fidem pertinente, qui dicat, Anathema, Maranatha sit; Concludo igitur verè illas transferri à Dęmone sæpius, aliquando etiam vadunt suis pedibus; *r* Quando volunt corporaliter transferri, inungunt se, vt iam dixi, vnguento ex infantulis corpusculi adipe, Quando verò conuentibus volunt tantum interesse per insomnium, tunc in sinistrum latus cubant. Quando autem malunt vigilantes cernere quæcunque fiunt in cõuentu, vt coram se geri, tum opera Dæmonis, ex ore vaporem quẽdam crassum euomunt, in quo gestorum imagines, vt in speculo intuentur. q Consului isti 2. q. 5. r Remig. lib. 1. c. 14

Certis authoribus *ſ* compertum habemus extitisse quasdam, quæ cum domi in eodem lecto cum marito manifestè pernoctassent, recenserent tamen postero mane, ac confidenter dicerent multa ad eiusmodi conuentus pertinentia, quibus se superiore nocte interfuisse affirmarent. Alias etiam visas inter dormiendum ſ Fr. à Turrella. & Ioan Bodin.

à suis propinquis,& necessarijs,quibus iniecta erat suspicio, commoueri vehementiùs,quasi,qui ingenti aliquo dolore conflictantur, t vel etiam in sedili, aut alia quapiam re equitare, vti, qui viam,admotis calcaribus accelerant; cæterum non egredi domo, sed tantum experrectas, lassitudinem præseferre, veluti qui peregrè redeunt,ac miranda, quæ sibi fecisse videbantur narrare; & quod magis est,illis irasci, ac succensere,qui fidem ijs non adhiberent: quæ res multos impulit, vt crederent,hæc mera esse somniorum visa, quæ dæmon in eorum animos immitteret, quos laqueis suis irretiuisset.

t Olaus magnus in hist de gête Septentrionali.

Exempla.

IN Prouincia Deirorum res mirabilis contigit,quam refert Martinus Delrio u Societatis Iesu, qui à puero adhuc eam cognouit (parum enim distabat à loco suæ natiuitatis.) Est Vicus aliquot à Mari orientali miliaribus distans,iuxta quem famosæ illę aquæ sunt,quas vulgo vocant,Vipsę. Ex hoc vico Rusticus quidam ad salutandum amicum, in proximo Vico commorantem profectus, multa iam nocte minus sobrius remeabat, & ecce de proximo tumulo,qui duobus vel tribus stadijs à Vico abest voces cantantium,& quasi festiuè conuiuantium audiuit, miratus, quinam in illo loco solemnibus gaudijs intempestæ noctis silentium rumperet,hoc ipsum curiosiùs inspicere voluit,vidensque in latere tumuli ianuam patentem,accessit, & introspexit, viditque domum amplam,& luminosam, plenamq; discumbentibus tam viris quam fœminis,tamquam ad solemnes epulas, vnus autem ministrantium cernens stantem ad ostium,obtulit illi poculum,quo ipse accepto,consulto noluit bibere,sed effuso contento,& contrinente retento,statim abijt, factoque tumultu in conuiuio pro sublatione vasculi,& persequentibus eum Conuiuis,alacritate equi, quo vehebatur,euasit,& in Vicum cum insigni se præda recepit. Denique hoc vasculum materiæ incognitæ,coloris insoliti, & formæ inusitatæ,Henrico Seniori Anglorum Regi pro munere oblatum est, ac deinde Dauidi fratri Reginæ, Scotorum Regi traditum, annis plurimis in Thesauris Scotiæ seruatum est, vt est videre x

u Lib. 2. disquisitionũ magicarũ q.16.

Inter Striges Auinionenses, vt narrat Michael y puer captus fuit, qui iudicibus narrabat, se à patre in Sinagogam (sic enim conuentum vocant) deductum,& ibi vidisse patrari multa nefaria,& horrenda,itaque exterritum muniuisse se signaculo Crucis,

x In lib. rerũ Anglicarum. cap. 38.
y Scholia 6. præam.

&

& dixiſſe, Ieſu,quid iſthuc rei eſt? ſimulque cum dicto turbam totam diſparuiſſe,& ipſum ſe ſolum ibi deprehendiſſe ,poſtridiè domum redijſſe,quæ tribus à Sinagoga miliaribus germanicis diſtabat,& patrem ad iudices detulit,vnde & puero in vicinia nomen inditum eſt,Maſquillon,hoc eſt,paruus Sortiarius , & hunc puerũ cum ipſe Michael iſta ſcriberet anno 1582.Auinioni adhuc captiuum fuiſſe.

Bartholomæus ſpineus, 7 narrat ſequentia,his verbis. Quidã egregius Medicus Ferrarienſis,& in eadem Ciuitate publicè curis infirmorum intendens Magiſter Sozinus Bencius nuncupatus,mihi fideliſſimo teſtimonio ſuperioribus diebus narrauit , quod cum ſuperioribus annis, quaſi tribus elapſis , ruri eſſet , inuiſendarum poſſeſſionum ſuarum gratia, contigit cum ſuo Villico ſermonem de Strigibus eum habere,cumque Medicus deliramenta eſſe diceret,quæ referuntur de Strigibus , & hoc præ cæteris , quòd ſcilicet corporaliter ferantur ad opinatum curſum; è contra ſtatim Villicus ille, qui adhuc ſupereſt,& vocatur Thomaſinus Pol aſtros , de territorio quidem Mirandulæ , ſed modo habitans in confinibus illis in loco,qui vocatur Clauica Malaguzi, aſſeruit quendam aliũ ibi propè morari Ruſticum,qui narrat ſe mulieres, & viros in maxima multitudine nocte chorizantes,& voluptatibus vacantes vidiſſe ; ſuper quo ſtupens Medicus,rogauit Villicum ſuum, vt Ruſticum illum ad ſe vocaret , qui vocatus , & de his interrogatus, ita reſpondit . Quadam nocte, dum per tres horas ante diluculũ ſurrexiſſem,vt cum bobus , & plauſtro veniens villico huic veſtro in quodam negotio auxilium darem , perueniſſemq; ad hanc planitiem,quam manu oſtendo , (prope enim erat) vidi à longe tamen ignem copioſum in diuerſis locis , quaſi luminaria magna, inter quæ multitudinem magnam quoque conſpexi virorum, ac mulierum , veluti ad inuicem decertantium , ſeu etiam chorizantium .

7 quæſt. de Strigibus Tom. 11.pa. 1 cap.17.

Propius autem accedens pluſquam ſex millia hominum , clara per ignes cauſata luce intuitus ſum . & menſas paratas,& eorum nonnullos comedere , ac bibere , plurimos chorizare , diuerſique generis ibi ludorum exerceri , plures etiam laſciuire licentiùs, quàm fas ſit loqui. Inter eoſdem autem aliquos mihi notos , vidi viros , ac milieres , & nonnullos eorum tunc etiam ſum alloquutus, ſed poſt horam quodam ſigno facto, velociſſimè , vt videbatur curſu , omnes inde fugerunt , ac velut aſportati nebula nuſquam comparuerunt; hoc igitur accepto teſtimonio Medicus mutauit ſententiam, & ne dum poſſibile ; ſed etiam de facto contin-

gere iam credidit, quæ prius deliramenta putabat.

Accipe adhuc ex Grillando sequentia eius verbis, facto nempe homagio, statim Princeps Dæmonum, dæmonem vnum ad custodiam ipsius mulieris constituit, quam nunquam relinquere debeat, sed illi inseruire in omnibus, quæ ipsa cupiet, & quotiescunq; contigerit ad ludos accedere, hoc ipse intimabit mulieri, & illam defferet, & instruet, qui quidem dæmo associatur ei tanquam maritus vxori: sæpe ad Congregationes illas accedunt maleficæ, vbi maxima mulierum numerositas congregatur, & non vident illa in mente, aut intellectu, aut in apparentia, sed in vera, & naturali forma accedunt ad loca prædicta, hoc modo, & ordine, quia primum per vnum, vel duos dies antequam fiat congregatio intimatur sibi per dæmonem illum, qui est ad ipsarum custodiam constitutus, qualiter nocte tali, & tali hora se praparet ad veniendum ad ludum, quæ mulier si haberet iustam causam impedimenti, adducit, & auditur, dummodo sit causa verâ, & excusabilis, quæ legitimè excusare possit, alioquin si fingeret habere causam, quæ nulla esset, vt non accederet, non defertur inuita, sed remanet in domo sua, nihilominus pro pœna sui mendacij adeò fortirer cruciatur à Dæmone, & in mente, & in corpore maximis, & continuis doloribus, & ægritudine intrinseca, vel extrinseca, tam fortiter vexatur, quod diu, noctuq; nihil penitus quietis habet, sed semper tribulatur, & omnia, quæ ipsa agit euanescunt, & pereunt in fieri, adeo quòd necesse est, vt tot mala cessent, quòd peccatum suum fateatur, & promittat etiam medio iureiurando, quòd amplius non recusabit accedere: cum verò promittit accessuram, statim adueniente nocte, & hora vocatur voce quadam velut humana ab ipso Dæmone, quem non vocant Dæmonem, sed Magisterulum, vel Magistrum martinetum, vel Martinellum, quæ sic vocata exit domo, & inuenit semper Magisterulum suum in forma hirci illam expectantem ad ostium, super quo mulier ipsa dixit, quòd equitabat, & applicare solebat fortiter manus ad crines, & statim hircus ille ascendebat per aerem, & breuissimo tempore deferebat ipsam vsque ad Nucem Beneuentanam, & ibi suauiter deponebat,

a lib. 2. de sortileg. q. 7.

Narrat Paulus Grillandus, a sibi, Anno 1524. vt Inquisitori oblatam quandam Lucretiam, quę dum ex congregatione ludorum domum deportaretur, & sub auroram matutinos campanæ pulsus, quo ad orandum populus vocatur, fuisset auditus, subito illam à Dæmone vectore prope fluuium in agro spinis obsito derelictam, Iuuenis fortè ei bene notus illac transibat, eum ergo

misera

misera nomine proprio vocat;Iuuenis videns eam nudam totam, præter verenda femoralibus tecta,& sparsis crinibus accedere formidabat. illa alliciebat blanditijs, tandem appropinquauit, & quæsiuit causam moræ eo loci, in eo statu illa primum multa finxit mendacia,sed iuuenis incrudelus negauit se illi opem allaturum,nisi verum diceret,illa fidem secreti stipulata, cõfitetur quid sibi acciderit,& qua ex causa;Iuuenis eam secreto domum suam perduxit,& illa ei donauit plurima dona, sed tandem datæ fidei immemor,rem vni,atque alteri narrauit,& sic paulatim sparsa fama mala,mulier capta,& iuuenis testimonium veritati perhibere coactus,hæc omnia Grillando narrauit.

Mulier quædam Sabinensis Diœcèsis,hanc profitebatur Diabolicam artem,de qua cum maritus suspicionem haberet, interrogauit eam multoties, quæ semper negauit; Maritus verò in sua suspicione persistens,anxiè veritatem inquirebat, qui adeò astutè se gessit,quòd vidit illam quadam nocte se vnguento quodam vngentem, qua vnctione peracta, vidit illam celerrimè quasi auem recedentem,illam Maritus sequens,vt videret,quo tenderet, amplius eam non vidit, & accedens ad portam domus inuenit eam clausam,quæ res magnam illi præbuit admirationem. Die verò sequenti iterum Maritus vxorem interrogat quod anxiè scire cupiebat,& illa constanter se nescire dixit,Maritus verò, vt amplius negare non posset mulier,aperte ei dicit omnia, quæ nocte præterita illam fecisse viderat, deinde fustibus percussit illam grauiter,quia iuxta sapientem;Cor durum baculo frangitur,durioraq; minatur verbera,nisi veritatem dixerit, quam si apertè exposuerit, veniam omnium promittit. Mulier igitur videns se iam celare non posse,veritatem aperuit,& veniam à Marito petijt,quam illi Maritus hac conditione indulsit, vt illum ad tales Congregationes adduceret. Illa,vt veniam impetraret, facile petita promisit,& promissum ex licentia Sathanæ impleuit. Adductus igitur ille ad locum,vbi ludi fiebant,ludum,& choreas,& cætera omnia contemplatus est, & tandem ad mensam cum reliquis, vt vesceretur sedens,cum cibos insipidos iudicaret,petijt sibi dari sal, quod deerat in mensa,& quamuis iterum atque iterum petijsset, nunquam illi dabatur,tandem post eius importunitatem, & prolixam expectationẽ,sal illi datur,& ipse ait,nunc laudetur Deus, quoniam iam venit sal,quibus verbis prolatis Dæmones statim recesserunt,& reliqui oẽs disparuerunt, luminaribusq; extinctis ille solus mansit nudus. Mane facto vidit quosdam Pastorès,quos interrogauit, quę nam esset illa patria,in qua erat, illi verò respon-

derunt, agrum esse Beneuentanum in Regno Neapolitano, qui locus distabat à patria Viri centum miliaribus, quare licet esset diues, vt domum rediret, per viam mendicare opportuit. Vbi domũ peruenit, statim vxorem suam de lamiarum crimine accusauit, & totam rem, & eius exitum Iudicibus narrauit, qui omnia bene, vt oportebat, examinantes, vera esse, quæ diximus inuenerunt, & mulieris illius confessione confirmata sunt.

b qõn. de strigibus. cap. 17. & seq.

Bartholomæus Spineus sacri Palatij Apostolici Magister, *b* nõ minus certa protulit, ex quibus hoc vnum est. Quædam Puella, quæ cum matre Bergomi morabatur, inuenta fuit nocte Venetijs in lecto sui affinis, quam mane repertam nudam recognitamque, quia consobrina erat, cum interrogassent, quomodo illuc venisset aut ibi esset, & quare? plorans illa postquam vestita ab eis fuit, hac sequentia narrauit diceus: Hac nocte cum in lecto vigilarem, vidi matrem meam, quę me dormire putabat, surgentem de lecto, & exuta camisia, se quodam vnguento, quod ex vasculo sumpsit de sub laterib. extracto, perunxit corpus, & statim in assumpto baculo quodam ibi præparato, in modum equitantis ascendens extra fenestram deportata est, & à me nequaquam est amplius visa, tunc & ipsa quoq; de lecto snrgens meum perunxi corpus, vt fecerat mater, & extra fenestram statim educta, in hunc locum sui deportata, vbi matrem puero huic lecto decumbenti insidiantem vidi, ex quo ego territa, cum matrem quoq; ob meum aduentum perturbatam vidissem, & mihi comminantem, nomen Domini Iesu, & matrem eius inuocaui, & ex tnnc matrem non vidi, egoq; hic nuda, & sola remansi. His auditis à puella, scribsit omnia hæc affinis ille narrantis, Patri Inquisitori Bergomensi, à quo capta mulier, & tormentis exposita, omnia confirmauit per confessionem, & addidit se à Dæmone plusquam quinquagies deportatam, vt puerum illum prædicti affinis occideret, non tamen vnquam præualuisse, eò quòd semper illum inuenisset signo crucis, & sanctis orationibus à parentibus benè munitum.

Quidam Antonius Leo Carbonarius Ferrarię habitator de Valle Tellina, narrauit hoc anno se in patria sua, ab eo, cui infrascripta contigerunt cognouisse, quod cum suspectam haberet ille vxorem suam ex relatione multorum, quòd iret ad Conuentum Sagarum, quando ipse nocte dormiret. Finxit se quadam nocte profunde nimis dormire, quod vbi animaduertisset vxor, surgens de lecto, inunxit se vnguento ex vasculo prius absconditо, & statim disparuit. Stupens aũt vir eius, & quadam curiositate ductus, de lecto surgens idem fecit, quod vxor, & statim per caminum, vt sibi

vide-

videbatur, per quem etiam sibi visum fuerat ascendisse vxorem, delatus in quandam cuiusdam Nobilis Comitis cellam vinariam deportatus est, quo loci etiam vxorem suam cum alijs pluribus inuenit. Eo autem viso, vxor eius statim cum alijs quodam signo facto discessit, viro suo in illo loco relicto, qui mane à seruis illius domus inuentus, & cum clamoribus quasi latro captus, & ante Comitem constitutus, accepto loquendi spacio, cum rubore factũ narrauit, & ex eo accusata vxor illius apud Inquisitorem, & tandẽ confessa, pœnas dedit suorum scelerum dignas.

Nicolaus Remigius sequentia exempla refert, sic scribens. Luthzei (locus in radicibus montis Vogesi) Mense Maio, anno 1589. à Vicarijs celebrabãtur paganalia: ex eo Vico Claudius Cotheius in vicinum cuius nomẽ est Vuisembach aduesperascente redibat, iamque eius Montis, qui inter vtrunq; Vicum assurgit bonam partem conscenderat, cum subito correptus turbine stetit circumspectanter attonitus, num alicubi rei insolentis causa aliqua appareret, nam aer alibi tranquillissimus, quietissimusq; erat, aduertit in secessu quodã laruatas mulieres sex, instructatas multo auro, atq; argento, mensam quandam saltando circumeuntes, & sua iactantes capita, ad instar eorum, qui intemperijs agitantur, tum ijs astãtem in nigro Tauro hominem, qui eas, vti otiosus aliquis in triuio, spectabat, ibi igitur constitit tantisper, dumse colligit, ac rem totam certius oculis agnoscit, quòd dum facit, momento turba illa disparuit, ac se ab eius aspectu subduxit. Amoto igitur eo metu, se denuo viæ committit ac iam montis verticem superauerat, tum ecce mulieres illę à tergo insequuntur, capita sua, vt antea iactantes, atq; altum silentium tenentes, pręibat homo atra facie, manibus in harpaginis speciem incuruis, quas etiam parabat illi in frontem immittere, nisi obstitisset districto, atq; opposito ense, siquidem hoc facto insultare destitit, quasi de vita metuens, & euanuit. Ostendunt se iterum mulieres illę, vnaq; cum ijs homo, quem modo dixi Tauri assessorem chorearumq; spectatorem, ad quem iam factus confidentior Cotheius accessit propiùs, & infert, item tu ne is es mi Desideri Gazete? (sic.n.vocabatur) obsecro si quid potes serua me, nam tibi fidem meam polliceor, me nihil eorum, quæ vidi relaturum nemini, vixque hæc dixerat, cum turbo illum seu nebula inuoluit denuo, eo demum euoluto quàm festinatissimè potuit, domum se recepit. Triduo post id testimonium ad aliud postea à Iudice quæstionis rursum vocatus, hoc ex abundanti superioribus addidit, recordari se, cum propiùs ad mensam accessisset, visurus ex quibus epulis esset instructa, Dæmonem sibi

Lib. 1. demonol. ca. 14.

è ve-

è vestigio vnguibus in os inuolasse, ac dum se contra ferro defenderet, inter hæc vehementiori vento iterum sublatum, atq; ad Côbri Montis cataractus, qui locus à priore, non minus ducentos passus aberat, fuisse deportatum. Quod, ne quis deliramentum esse putet hominis non sobrij, & noctis lociq; solitudine tum forte exterriti, id etiam Sandeodati vndecimo calen. Iunij 1589. Barbelina Gaxeta ex mulieribus illis vna, superiore mense totidem ferè verbis apud Inquisitorem recitauerat, hoc adijciens, tritici mensuras duas, caseosque bubulcos totidem Cotheio illi à Desiderio Gaxeto eius coniuge dono datos, quo celatum haberet, quod sic viderat, qua de re coram compositi conuenerunt per omnia præter hoc vnum, quòd Barbellina diceret, non esse in Cotheium à Dæmone intentatas manus, quia sic se mensæ propinquum intulisset, vt is in elogio suo fuerat mentitus, sed quòd aureum craterem ab ea furto parauerat tollere.

Ioannem ab Hembach, vix ab Ephebis egressum, Venefica mater secum ad nocturnos Dæmonum conuentus deduxerat, & quia fidibus sciebat, illum canere iusserat, atq; in proximam arborem, quo rectiùs audiretur iussit ascendere, quod dum facit, ac saltantium choreas otiosus oculis collustrat, fortè insolentiam admiratus (quia ibi præpostera, & ridicula erant omnia) Deus bone inquit, vnde isthæc vobis tam stulta, amensque turba? vixq; hoc dixerat, cum in terram prolapsus, altero humero debilitatum, se sensit, & cum astantium opem imploraret, solus inuentus est, quod dum palam prædicasset, & variè de eo sentiretur, alijs visum, alijs rem gestam esse contendentibus, sequuta est postmodum, quæ eã dubitationem tolleret occasio. Nam Catharina Præuotia, c earũ vna, quæ choros illos duxerat, ob sortilegij suspicionem non multo post comprehensa, rem omnem, vt supra memorata est, eius rumoris, quem Hembachius seminauerat ignara, & nulla interrogatione præeunte hæc confessa est.

c In Freisẽ 4. non. Septemb. 1589.

Rediens Nicolea Langbernard è Moletrina Guermingensi Assenuncuriam, ante 8. Cal. Augusti anno 1590. ac iter secundum sepè siluestrem aperto meridie faciens, aduertit in aruo finitimo chorũ in orbem saltantium, tum virorum, tum mulierũ, verùm quòd præter solitum aliorum hominum morem auersi tergaq; ostendentes id faciebant, attentiùs eos aspiciens, vidit præterea, qui caprinis bubulisq; pedibus deformes una intermixti, saltatorium illum 10 bem uersarent; tum penè metu emortua, Iesu salutare nomen inuocare cæpit, ac rogare suppliciter, ut ad suos modo salua incolumisq; redire posset. Illico euanuere omnes, qui tripudiabãt præter

unum,

Vnum, qui vocabatur, Petrus, cui ocius in aerem sublato, elabi in terram, atq; excidere visum est penicillum, vt fornarij consueuerunt furni sui aream priusquam panem in eam condant, extergere; inter hæc vehementiori quoq; illa correpta vento, vix anhelitum ducere, ac spiritum trahere poterat, tum etiam domum reuersa, triduum integrum ex valetudine decubuit, cuius rei fama, cum ipsa eiusq; propinquis spargente, iam, vniuersum pagum peragrasset: Petrus ille, ne videretur eius dissimulatione tantum crimen agnoscere, ac fateri, primum quidem apud Iudicem iniuriam ferocius agere cœpit, sed tandem veritus, ne non succedente lite, maius ipse sibi periculum pareret, eam consulto deseruit, quę res multo etiam magis eius facti suspicionem auxit, æstimantibus multis malè meatis conscientia, illum eam quàmprimum in animum adeo auidè reuocauerat, iniuriam musitare. Ergo Iudex cum in eius vitam, moresq; tanto diligentius inquireret, ac certis indicijs rem non esse vanam comperisset, comprehendit, tum ad criminis, non adeo inuitam confessionem adducere, tandem & alios, qui cum illi eius sceleris societas fuerat, coarguere, ac iam manifestos facere, inter quos fuere Barbelia Ioannis Latomi vxor, *d* & Mayeta Laurentij *e* supermaioris item vxor Dusæ, quæ diuersæ totidem tamen verbis, illud de saltato à se auersis vnà cum intermedijs cornupedibus Choro proditum à conscio indicium verum esse agnouerunt. Accessit & earum confessioni tertius, Ioannes *f* Michael armentarius, hoc etiam ad maiorem rei fidem addens, se interea dum hæc fierent Tibicinis functo officio, pedum quoddam forte oblatum ori admouendo, ac micantes ei digitos, vti cum ad numerum verè inflantur tibiæ, adducendo. At cum Nicolea illa Iesum tremebunda inuocasset, seque præterea crucis signo muniuisset, è quercus altiore ramo, cui tum insidebat, præcipitem decidisse, demum turbine inuolutum, ac in pratum nomine, Veiler, in quo pascentem gregem paulò ante reliquerat deportatum fuisse. Eius rei grauissimum, fortissimumque argumentum denique hoc fuit, quòd locus vbi sic in orbem agitatæ fuerant choreæ, ille postridie quemadmodum Nicolea ante monuerat, apparuit circulo impressus, qualem habent hyppodromi, vbi in girum aguntur equi, sed & signatus vngularum, caprinarum, bubularumque recentibus vestigijs, quæ & videri potuerunt, dum aratro denuo reuolutum est aruum illud bruma sequenti.

d Dusæ 6. Cal. Febr. 1591.
e 14. Cal. Martij. eiusdē anni.
f Dusæ Cal. Martij eiusdē anni.

In Holandia, erat in Pago Oostbrouch, non procul à Traiecto Mulier vidua, quæ habebat seruum ad obeunda onera domus, vt

res postulabat. Is cum iam sæpiùs, vt solent esse curiosi serui, per transcenam animaduertisset. Heram nocte intempesta, statim ac se quieti tradidissent domestici, quotidie in stabulum ad certum, præfixumque locum venire, atque porrectis manibus præsepi contiguum fœnile apprehendere; admiratus tandem ille, quid nam hoc negotij esset, statuit, & ipse inscia Hera idem semel experiri, atque eandem pertentare aleam. Hera igitur ex consuetudine ad solita veniente, atque sicuti videbatur digressa, subsequitur, & ipse locum contemplatur, atq; exemplo heræ fœnile complectitur; ibi ille ex tempore in aera raptus differtur in Oppidũ Vuijch, in abditum, & subterraneum specum, vbi cœtum Maleficarum de maleficijs conferentem inter se inuenit. Hera admirata propter præsentiam famuli inopinatam, petit, quo gestu, aut qua tandem ratione momento temporis illuc peruenisset, Respondit ille ordine, vt sese habuerat res, tum illa cœpit indignari plurimum, & excandescere, verita, ne nocturni, atq; clandestini conuentus illi hac ratione tandem noti fierent: cũ consortibus igitur deliberat quid in hoc ambiguo negotio faciendum suadeant, conuenit tandem inter eas, vt amicè exciperetur, silentium stipularentur, atq; hæc arcana, quæ illi præter meritum atq; opinionem videre contigisset, se nulli communicaturum, nec relaturum iuraret. Ille interim pollicetur, adblanditur, & vt mitius agant, simulat se omnibus votis hoc vnum expetere, vt cum illarum gratia liceat posthac Sortilegarum interesse Collegio. Interim dum consultatur labitur hora, etiam abeundi tempus instat, in dubium iterum, instigante hera iam vertitur, remittendus ne domum sit totius cœtus periculo, an publico bono, necandus. Communi tandem omniũ consensu, mitior placuit sententia, quæ iuramento adactum, domum deferendum decerneret. Suscipit eam prouinciam Hera, atque fide data in humeros receptum domum delaturam pollicetur: accinguntur operi, euroque ocius per aera feruntur. Sed ecce transacta iam maiori parte itineris, conspicuum sese dedit lacus arundineto obsitus; ibi Malefica illa Anus occasionem nacta, verita, ne iuuenis pœnitentia ductus quòd furialibus istis feris initiatus esset visa tandem eliminaret, peruolans à se deiecit Adolescentem, sperans, vt suspicio est, eundem casus violentia partim enectum, partim lacus ipsius altitudine absorptum iri. Verum, vt est Deus misericors, non volens mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat, vesanæ illius menti metas constituit, neq; passus est iuuenem insontem submergi, sed aliquanto æquiore conditione permittit, vt in hunc vsq; diem vltra protraheretur: fortè in arun-
dine-

(arund)inetum decidens, læthalem plagam ex casu non accepit, violentia impetuq; casus per arundinetum quodammodo refractus, interim miser ille, qui solius linguæ ministerio iam vtebatur, dum illucesceret, mille distorquebatur cruciatibus, ac suspiria trahens, tantisper ingemiscebat, dum prætereuntes insolita lamentatione attoniti, facta indagagine, cóopererunt hominem prorsus elumbé, & cui vtraq; excidisset coxa; rogant vnde sit, quo eo calamitatis deuenerit? narrat ille ordine singula, defertur tandem curru Vltraiectum; Ibi nobilis vir Ioannes Chulemburgh Vrbis Prætor rei nouitate quodammodo perculsus, admirabundus singula perquirit, atque indagine facta fascinatricem Heram comprehendi iubet, vinculisque constringi; illa simul ac in manus Præfecti venisset, nihil negauit, sed singula confessa est.

Narrat Cumanus, g quòd in Oppido Mendrisij Comensis Dioecesis contigit iam ferè annis 60. vt cum ibi quidam Inquisitor nomine Magister Bartholomeus de Homate, Dominus Laurentius de Concorretio Prætor, & Ioannes de Fossato Notarius contra has Striges procederent, vno die ipse Prætor, quadam curiositate ductus, volens experiri, an verè, & corporaliter Strigæ irent ad ludum, facta conuentione accessit quodam die Iouis sero cum Notario suo, & quodam alio extra oppidum ad quendam locum, sicut illi Malefica prædixerat, & dum ibi prope essent illi tres, viderunt ibi plures personas congregatas, coram quodam, qui erat Diabolus in forma hirci, ad modum cuiusdam magni Domini sedente: & ecce subito omnes illæ personæ ibidem congregatę, iussu diaboli, adeo illum officialem, & omnes eius socios Deo permittente baculis percusserunt; quod ex talibus percussionibus ille officialis, Notarius, & tertius ille alius, infra quindecim dies mortui sunt.

g In Lucerna inquisit. nu. 3.

Florimundus Raemundus, h Senator Regius in Burdegalensi curia, Vir pius, catholicus, & eruditus tradidit aliquos ritus Sagarum satis nefandos & sacrilegos, scribit igitur sequentia verba.

h Lib. de Antichristo cap. 7.

In hac curia Anno 1594. audita fuit Muliercula Adolescentula Aquitana, non inscita forma, quæ sine tormẽtorum cruciatu sponte sua fatebatur, se teneriore adhuc ætate cum foret à quodam Italo corrupta, & postea, quæ D. Ioannis Præcursoris diem præcedit nocte media in agrum quendam abducta, illic Italum fagina virgula circulum in terra designasse; certaq; verba in libro quodam nigro lecta submurmurasse, subito deinde hircum grandem planè atrum astitisse, probè cornutum, comitatum fœminis dua-

bus,& mox accessisse virum vestitu,ornatuq; Sa cerdotali:Hircum quæsijsse ab Italo,quæ puella isthæc foret? Respondisse hunc,eam à se adductam, vt hircus in suarum numerum illam referret, quo audito iussit hircus,vt illa signum crucis manu læua efformaret,& quotquot aderant salutatoriè venerationis officio fungentes, accederent *propius*: fecerunt illi & osculum sub ipsa cauda labris impressere. Inter hirci cornua,nigri coloris candela tetrum lumē præbebat,de hac,quas singuli manutenebant, accenderunt, & cū hircum adorabant,stipem pecuniariā in peluim, quæ aderat inijciebant,hoc primo factum tempore,postea Italus fœminā in eundem iteram locum reduxit, tunc hircus ab ea postulauit corollā, seu sertum de capillis suis: Italus capillos dessecuit,& illi obtulit, hoc signo desponsam seduxit hircus à turba, & in vicinum nemus deductam,solo appressam iniuit, quę fæminæ commixtio, vt aiebat, mirè ingrata, & voluptatis planè expers fuit, imò, & cum sensu acerbi doloris,& horroris ob semen hirci, quod glaciei instar frigidum experiebatur. Singulo quoq; mense, Mercurij, & Veneris diebus semel generale capitulum (sic vocabat) celebrabatur apud puteum de Dome, ad quem conuentum ipsa infinitis vicibus accesserat,cum alijs plusquam sexaginta, qui singuli candelam nigram secum adferebant, quam hircus admotam postico posteriore illo subcaudino flatu accenderat, quo peracto omnes tripudium orbiculare, obuerso inuicem tergo, iunctis manibus auspicabantur. Missæ quoq; simulacrum exhibebatur, quòd qui peragebat (quem illa nominauit) casula nigra,cui nulla erat intexta crux, vestiebatur. Loco sacrificij incruenti, & sacræ hostiæ, eleuabat resegmen, siue orbem ex rapa tinctum fuligine, & eo eleuante clamabatur à præsentibus vnanimi voce. Magister adiuua nos. Calici,loco vini,aqua infundebatur: lustralem verò aquam sic conficiebant. Scrobi in terram. defossæ hircus immingebat,hac vnda pura,scilicet sacrificus, & aspergillo atro cunctos aspergebat. In hoc conuentu ministeria sortilegij singulis distribuebantur,& singuli rerum à se gestarum rationem reddebāt. Disceptabatur de venenis,maleficijs,veneficijs,ligaminibus,& remedijs Magicis,de perdendis frugibus,& similibus criminibus.Hactenus Raemundus.

Nunc videamus, quomodo Sagæ per aera in nubibus circumferuntur à Dæmonibus, extra tempus nocturni conuentus. In Belgio; Nobilis,& spectatæ fidei vir Vanderburchtius Decanus Ecclesiæ Mechliniensis Municeps sclopetam deferens, deambulabat extra Municipium,cui ecce obstrepunt multæ, ac multæ, aues ex

ob-

obscænis, corui, & picæ in arbore prope viam: sclopum ille collimat, & displodit: visus sibi vnam certo ictu percullisse, & decidisse de ramo, reperit solam ferream clauem de cingulo muliebri delapsam, capit, & domum rediens narrat amico, & num norit clauē inquirit, Resp. alter, se nosce clauem vicinæ domus. N. Itur ad domum, reperiunt ianuam clausam, inserunt in seram clauem, recludunt, ingrediuntur pro familiaritate, quæ erat illis cum patrefamilias; ingressi inueniunt matremfamilias glande latus ictam.

Martinus Delrio, *i* subdit sequentia, his verbis. Versabar ego, Anno 1587. Caleti (quando fœlicibus auspicijs Sereniss. Archiducis Alberti vi expugnatum à Catholici Regis militibus tenebatur) ad pontem Neuleti. Duo signa Valonum præsidio posita limitem contra Bolonienses, tum hostes tuebantur, sub vesperam sudo cœlo, procubitores duo vident nubem subnigram aduolare, & in ea videntur sibi audire confusas voces multorum quos nulli videbant, tum alter audacior, quid hoc rei est? sumus ne sat securi? si tibi videtur bonum librabo tormentum manuarium meum in ipsam nubem; assentitur socius: cum tonitru sclopi decidit de nube ante pedes mulier ebria, nuda, bene obeso corpore, & media ætate, femur traiecta duplici vulnere: capta, se mentis impotem simulabat, nec ferè aliud loquentibus referrebat, quidnam? hostes ne, an fœderati? quid ad hæc, qui negant transferri? negabunt credere sese, maneant increduli, qnia nec oculatis, quos possem plurimos abducere, credent. Cur? quia, nec viderunt, nec audierunt, & quosdam interrogauerunt, qui se nihil scire responderunt. Hæc ille.

i lib. 5. disquisit. magicarum. sect. 3.

Cape lector, & alia, quæ alij oculati testes, non auriti tantum in actis iudiciarijs, sacramento veritatis adacti professi fuere, verbis Nicolai Remigij quæsitoris proponam. Est Girumcuriæ, ait, in Vogesorum Prouincia Castellum satis firmum, è cuius summa arce, cum tegularum aliquot ordines fulmine essent deiecti, se Sebastiana Piccarda, non molto post, nempe 10. Cal. Nouemb. 1580. in eo pago sortilegij rea forte, & id apud Iudicem professa est, Dęmonis suaq; simul opera esse patratum, cum enim, ait, è nube vna in illum proruissemus, eo consilio vt funditus eam euerteremus, non fuit tamen in nostra potestate id exequi, sed tantum pauxillum id ruinę attulimus, vt esset quòd eius conatus nos non omnino pœniteret, simile est quod sequitur.

Cuninus quidam nomine, Magistratum in D. Clementis fanno Roncai vbi commorabatur obtinens, Calen. Decemb. 1586. cum

ruri fœnum inter domesticos curaret, cęlumq; iam magnis tempestatibus commotum cerneret, domum fugam parabat, sed dum ad eam se instruit, subito fulminis ictu proximè se quercus sex radicitus vidit euersas, ac eam, quæ septimo loco adhuc stabat, totã tamquam vnguibus laceratam, ac discerptam, cum iam multo magis properaret, amissis etiam præ festinatione pileo, ac instrumentis ijs, quæ tum manibus gestabat, ecce de integro audito fulminis fragore illi visa est in summa quercu, quæ in propinquo erat hærere mulier, qua (vt credibile est) nubes se eo impetu exonerarat, eam igitur consideratius intuens agnouit, è vicinia vetulam esse, quam illico sic cœpit verbis increpare. Tu ne pessima es Margarita Vuarina, ad quam quantum nunc comperio, non immerito ante hac sortilegij suspicio apud omnes pertinuit; vnde tu nunc nobis, ades isto habitu; cui illa, ignosce mihi hoc quæso, ac celatum habe, quod nunc vides, faxo si hoc de me ita promerueris, vt nunquam à me tibi tuisque vel minima oriatur iniuria, ac ne quis de istis dubitet, sciat, non modo esse probata Cunini illius testimonio, quod iureiurando apud quæstorem sanctissimè firmauit, sed etiam ipsius Vuarinę agnitione, & extra tormenta sępius repetita, & in ipso vitæ vltimo momento multis audientibus confirmata.

Huc etiam pertinet, quod ex alijs quæstionibus capitalibus eorumque, qui exercuerunt eas, fida renunciatione compertum habeo. Coorta enim magno fragore, tonitribusque tempestate, qui armenta reliquosq; pecorum greges in collis Alemani iugo custodiebant (is ad vicinos huecariæ campos, quæ est in Vogesorum præfectura pertinet) se, vt in operto essent in proximas syluas abdiderant ecce verò illis ex improuiso, visi sunt duo Rustici summis arborum, quæ proximè stabant ramis inhærentes, ac velut implicati, adeoq; animis consternati, vt facilè iudicarent illuc non consilio, sed casu, atque inauspicato aliquo impetu eò deuenisse. Tum autem vestitus fœditas, atq; deprauatio quasi per lutum, sentesq; omnes fuissent raptati suspicionem augebat, eo loci à Magistello suo eiectos, detrusosq; fuisse, postquam is eos hac, atque illac more suo traxisset, confirmabatur; & ideo magis, quod cum illic tanto temporis spatio consedissent, quantum satis esset ad probandam, asserendamq; oculorum fidem; momento tamen, aduerteteq; nemine dilapsi apparere desijssent, tandem & dubitationẽ omnem amouit, quæ nõ longo post tempore subsequuta est illorum ea de re spontanea, atque armentariorum verbis confirmata confessio, cum ad interrogata ex vinculis responderent.

Est

Eſt etiam villa, quæ ſe Bellimonte Vitellium contendentibus ſiniſtrorſum oſtendit, ibi in ſummum tectum, cum forte & ijdem, e procelloſa nube præcipites decidiſſent, magnaq; difficultate, Rotarius (id erat alteri nomen) afficeretur, quemadmodum ex tam arduo loco ſe incolumes poſſent in terram demittere. Amantius, qui a prima pubertate in dæmonis ſeruitutem à parentibus abductus, maturè ſe ijs aſſuefecerat, ridens ſibi, ait, bono eſto animo ſtulte, nam qui nos habet ſua poteſtate àd difficiliora habiles, atque idoneos Magiſter, hoc etiam negotium facile, ac ſine vlla difficultate expediet, nec dictum res diutius morata eſt, nam ſubito turbine vna correpti ſine vlla noxa, in terram ſunt depoſiti, ipſa tota ſic contremiſcente domo, vt à fundamentis diuelli videretur. Hocq; ipſi diuerſi, totidem tamen verbis recenſuerunt; imò, & cũ villaticis commiſſi de die, deque tumultu, ac trepidatione omni, inter eos liberè, ac conſtanter conuenit, ac tandem, quos viuos criminis ſocietas coniunxerat, eoſdem mortuos flamma Iudicis condemnatione abſumpſit: Hęc Remigius.

In Oppido quoddam iuxta Rhenum Conſtantienſis Diœceſis, Malefica oppidanis cum eſſet plurimum odioſa, & ad quaſdam celebrandas nuptias, non fuiſſet inuitata, cum tamen ferè omnes aliæ illius oppidi illis intereſſent, indignata, & vltioni ſtudens, dœmonem vocat, & ſuæ mœſtitiæ cauſam aperit, petens, vt grandinem ſuſcitare, cunctoſq; de choreis diſpergere, ac deturbare, velit. Diabolus præſto eſt, & ſtatim illam ſubleuat, & per aerem, ad quendam montem prope Oppidum (paſtoribus quibuſdam cernentibus) tranſportauit ſed, vt ipſa faſſa eſt, aqua ſibi deficiente, quam in foueam ab ipſa defoſsam, infunderet (qui mos ab ipſis obſeruatur ad grandines excitandas) lotium aquæ loco intulit; quod, cum digito, more ſuo, aſtante dœmone mouiſſet, ſtatim diabolus humorem illum ſubleuans, grandinem ſatis copioſam, & vehementem, inſtar lapidum ſuper chorizantes, & ſaltantes oppidanos immiſit, quare illis in diuerſa loca diſperſis, & mutuo de facto conferentibus, Malefica oppidum ingreditur, quo factum eſt, vt ſuſpicio magis augeretur. Sed cum paſtores, quæ viderant patefacerent, ſuſpitio adhuc vehementius in Sagam creuit, quare, capta Malefica, & teſtata cur hoc malum intuliſſet, dixit, quia non inuitata fuerat ad nuptias; & ſic alijs criminibus detectis, igni tradita, quas meruit atroces pœnas, dedit.

An possint Magi transformare corpora ex vna specie in aliam?
Cap. XIV.

Doctrina.

Comment. in Senec. agamen. V.690.
a ex cap. Epist.26. c.5.
b lib.18. de Ciuit. Dei. c. 18. & de spiritu ex litter. ca. 28. fin.
c Pli. lib. 8. cap. 22.
d In Melpomene.
e In Polyhistore ca. 20
f Sigebert. in Chron. Leith. lib. 3. cap. 8.

VLLI dubium esse potest Magorum artes, & Metamorphoses omnes illusorias, & deceptrices esse, & cum natura pugnare, hominis in beluam degenerationem. Addo contrarium asserenti anathematis imminere pœnam, *a* quæ sententia authoritate S. Augustini, *b* fulcitur, idem ratio persuadet, nequit enim anima humana informare corpus beluinum, vt nec aĩa Leonis equinum corpus, vel anima equi corpus humanũ, quia quælibet forma substantialis, vt suum esse tribuat informando, requirit peculiares, sibiq; conuenientes dispositiones, & organizationem corporis propriam, ideo anima definitur actus organici corporis: vnde fit, vt nec ferina anima humanum corpus, nec humana ferinum queat vt dixi, informare. Istiusmodi prodigiosæ transformationis opinio, non recens solum, sed & fuit veterum ista iam à multis seculis inueterata persuasio. Euantes *c* magni nominis author recitat ex Archadum annalibus gentile fuisse in Anthei familia hoc factum, vt vsus ex ea quotannis sortito ad Stagnum quoddam perductas, positis vestibus tranaret, confestimq; belua ex homine fieret, ac nono post anno, si interim humanum sanguinem non gustasset, pristinam formam reciperet. Neuros etiam, qui Borysthenen accolunt, semel quotannis ad aliquot dies lupos effici, ac rursus exacto spatio, quod ei sorti attributum est, in pristinum habitum redire solitos recensuit Herodotus, *d* & Solinus. *e* Sed non id solum ita contigit, illis moribus, & ætate, quibus nulla adhuc fulgebat Christianæ veritatis lux hominibus, sed & Bulgariam Baianum *f* quendam habuisse eius Symeonis, qui aliquando in ea imperauit, filium, qui se in lupum, aut quamuis aliam bestiam, cum vellet, mala arte immutaret. Et Rusciæ Dux quidam, cum audiuisset in ditione sua esse hominem, qui se in eam, quam vellet formam mutaret, accersitum illum, ac prius catenis constrictum, iussit in hoc artem suam properè, vt ostentaret, quod cum ille dixisset, se quidem libenter facturum, modo in propinquo conclaui liceret se paululum esse, idque illi esset concessum, è uestigio egressus, lupi quidem natiua specie, sed ijsdem, quibus antea catenis impeditus, in magnam omnes, qui aderant

fu-

ssi admirationem traduxit, sed in ferocissimos duos canes, quos
sux insidijs ad id collocauerat incidens miser, dilaniatus, atque
discerptus est.

Nulli tamen in mentem cadere debet, vt iam dixi, verè hominem posse in beluam commutari, & beluam in hominem verum, sed hæc magica esse portenta, ac præstigias, quæ habent speciem, & non veritatem earum rerum, quas ostendunt. Diabolus enim diuersimodè solet decipere sensus nostros, vt alibi docui, quia solet aliquando aliud corpus substituere, & illis absentibus, vel alicubi in abdito loco soporatis ipse assumpto lupi corpore, vel ex aere formato, & sibi circumdato ista gerit, quæ putant homines ab illo misero absente, & dormiente patrata, quod stratagemma à Sancto quodam viro cunctis manifestatum, narrat Guglielmus g Parisiensis. Aliquando ex pacto Magis aeream circundat effigiem beluæ, & membra membris, quoad patitur similitudo circumponens, caput capiti, os ori, ventrem ventri, pedem pedi, brachia brachijs, accommodat, hoc solet contingere, quando ad hoc inunctionibus certis, h vel solis verbis conceptis vtuntur, vt superius adductum exemplum de illo, qui fuit à canibus laceratus, & tunc relinquunt vestigia lupi terræ impressa. Hoc autem vltimo casu nihil mirum est, si postmodum verè inueniantur saucij illis membris humanis, quæ in ferino corpore ritum acceperant, nã leuiter cessit circumiectus aer, vulnus vero corpori inhæsit, quando autem verum corpus abfuit, tunc Diabolus in absentis corpo-

h Pli. lib. 8. cap. 22.

re eam partem consauciat, quam scit in ferino corpore sauciatam
i lib. 2. cap. 5. fuisse, de huiusmodi affert Exemplum Bartholomæus Spineus i
his verbis.

Exempla.

HVius etiam apparentis conuersionis Strigum in Cattos, testis in hac eadem Ciuitate Ferrariæ Philippus nomine, artificio cerdo, sub iudiciali iuramento mihi asseruit trigem quandam ante tres menses ei imposuisse, ne prohiberet venire circa puerum (à se fortè strigatum) quam curandum assumpserat, si quos blandientes, & alludentes videret Cattos. Eadem igitur die dum discessisset illa, viderunt post horam ipse, & vxor sua Cattum magnam, & hactenus ab eis inuisam, quæ ad puerum accedebat concito gradu, quam cum ex timore parentes sæpius abegissent, postremo contra venientis vexationem ad impatientiam exarserunt, clausoq; ostio vir ille grauissimè Cattum hinc inde fugientē diutius hasta percussit, & demum ex alta fenestra se iactare compulit, vt toto collisa videretur corpore Cattus. Ex tunc autem, Strix illa vetula toto confracta corpore per plurimos dies lecto decubuit, quo factum est, vt leuis, quam prius habebant suspicio, quod Striga esset, & puerum suum, qui hac infirmitate fascinatus grauissimè laborabat, ipsa Fascina esset, in vehementem transijt, imò, & violentam, etenim percussiones, & plagæ, quæ in Catto infixæ sunt, in illa vetula sunt inuentæ quoad membrorum correspondentiam.

l Bla villæ ad aquas Id. Ian. 1581. Refert Remigius, *l* quòd fere omnes, qui sortilegij crimine deprehensi in manus suas peruenere, se ex homine in felem toties migrasse retulerunt, quoties se in alienas ædes latenter intromittere volebant; vt ibi noctu sua venena spargerent. Barbellina

m Dalhe- mij. 1581. Rayel, *m* se in felem indutam fuisse fassa est, vt in ea specie, ac figura Ioannis Ludouici domum, & faciliùs ingrederetur, & tutiùs peruagaretur, quod cum aliquando faceret, ac eius infantem bimum incustoditum reperisset, puluere medicato, quem tum in pedis palma conclusum gestabat, eum consperfit, ac interemit.

Petronius Armentarius, si quando, quod in procliui est inter pares, odio, aut inuidia mouebatur, contra vicinorum pecorum custodes, in lupum se, conceptis quibusdam ad eam transformationem verbis, immutabat; demumque tutus eo prætextu ab omni noxæ suspicione obuiam quamq; pecudem dilaniabat, ac discerpebat;

Se-

Sequens exemplum narrauit clarissimus comes Paulus à Salm, sacri cubiculi in Regia Lotharingiæ summus præfectus. Hess. Fittelangij, in quo Oppido ipse ditionem habebat, iuxta vetus institutum debentur sibi,familiæ suæ ab incolis gratuitæ,& anniuersariæ operæ. Eas cum fortè ij præstitissent, facta cum curribus suis lignatione,ac vicisim pro remuneratione cibum caperent, in castelli atrio orta,vt fit inter canes rixa,quos secum habebant, ex ijs vna in proximum hypocausti furnulum se condidit, ac cum huic cæteri vehementius latrarent, incolarum vnus introspiciens, ac præ cæteris aspectu horridam intuens, suspicatus id quod erat (nam ea regio strigibus vulgo est infamis) telo,quod tunc gestabat in eius os iniecto,vulnus graue inflixit, quo accepto statim illa se foras proripuit,saltem desijt amplius videri. Postmodum totam vrbem peruasit rumor,vetulam esse quandam, quæ decumberet ex vulnere, quod vbi accepisset nesciretur; suspicari omnes cæperunt quod verum erat, rabidam illam esse canem, quæ in atrio telo esset percussa, atque tum ex hac suspicione, tum ex ea qua pridem laborabat fama, comprehensa, & in custodiam tradita, tandem etiam de hoc diligenter interrogata, liberè rem omnem,sicuti hic recensetur, simul & malefica alia quàm plurima patefecit.

Audite,& hoc quòd refert Remigius sibi narratum à Clarissima Heroide D. Diana Dommartinensi vxore Illustriss. Principis D. Caroli Philippi Croij Marchionis ab Haurech, his verbis: Non ita pridem Thiecuriæ,qui pagus in eius ditione est mulier fuit huiusmodi malis artib. addicta, cui, & ei induendi alienas formas à Dæmone fuit tributa facultas. Eam igitur, cum eius pagi opilionem odisset impendio,ac quoquo pacto malè mulctatum caperet,in eius gregem pascentem lupi forma, atq; habitu aliquando irruit,sed ab illo accurrente iniecta,atque impacta securi, vulnus in femore accepit, quo debilitata coacta fuit se illico in proximũ dumetum inferre,vbi ab assequente opilione reperta est vulnus ligans vestis discissæ peniculamentis quo sanguinem,qui ex eo magna vi diffluebat, sisteret, sicque eo inditio delata, ac comperta, rem omnem, vti hic recensetur,agnouit, & tandem ignis supplicio pœnas luit.

In Flandria, in Oppido quodam parum distante à Dizmuda, Rusticus quidam vnà cum filio adolescente in Taberna bibens, hospitam signantem ceruisiam,quam propinabat,obseruabat, & videns quòd notaret duplo plus, quàm propinaret, dissimulauit nihilominus, vsque ad solutionem compotationis. Perfecta po-

tatione, vocat hospitam, vt ponat rationem expensi, petit ista quātum signarat creta: negat ille, & multis vltro, citroque iactis, pecuniam in mensam proijcit, quam sciebat sufficere, & discedit. Stomachabunda hæc, tu verò, ait, non hinc hodie poteris domum ire, vel non ego, quæ sum; abijt contemnens mulierculæ minas, vbi peruenit ad fluuiolum, in quo scapham reliquerat, non potuit pater vnà cum filio admodum forti, summa ope eam à ripa contis depellere, ita vt dixisses clauis fixam in ipso solo, fortè duo, vel tres milites illac iter habebant, vocat, dicens quæso contubernales boni venite, & opem ferte, vt hanc nauiculam de ripa deducamus, promitto enim pro mercede largum potum, accedunt, & ingressi quantum possunt protrudunt, diu frustra vim fecerunt, anhelans vnus, & sudās, ait efferamus sarcinas, & hęc onera, fortè vacuam commodius deducemus, fit, & ecce mercibus expositis, vident in sentina ingentem luridum buffonem scintillantibus oculis illos intuentem, non tulit vnus militum, sed gladij cuspide perforatum ad guttur in aquam proijcit, ille quasi exanimis in tergū prouoluitur ventre resupinato, vulnera natanti cæteri imponunt alia, & repente nauis soluitur. Lætus Rusticus auxiliatores ad idem vnde recesserat hospitium reducit; potum petit, præbet ancilla, quærit ille vbi hospita? audit, pessimè se habere, & animam in lecto agere, quid, inquit, inepta ebrium me putas? vix media elapsa est hora, cum ego illam istic sanam, vt tu es, reliqui, vadā; & videbo, quid istuc rei sit. Intrat cubiculum, inuenit collum, & ventrem vulneribus confossam, laceramque expirasse, vnde hæc, exclamat, vulnera? nescire se profitetur ancilla, nec domo illam, quòd sciat pedem extulisse, itur ad Magistratum, vulnera cæsim, punctimq; illata inueniuntur ijsdem in locis, quibus buffonem, qui nusquam comparebat, milites occiderant.

An bestiæ loqui possint, & inteligere arte Magorum.
Caput XV.

Doctrina.

Ruta nonnunquam ab egregijs scriptoribus dicuntur ratione prædita, non quod verè habeant rationem, sed quia multa tam solerter faciunt, quàm homines solent, qui sunt ratione præditi; dicuntur etiam prudentiam habere, quia sic operantur, ac si prudentia duce operarentur. Hoc benè explicat Fracastorius.

a In

a In hanc sententiam videlicet, Quosdam, actiones animalium omnes ad instinctus naturales referre, sed an hi instinctus, cum cognitione coniuncti sint, vel ne, debuit explicari. Alij dicunt hos dirrigi ab intellectu, qui fines cognoscit, & errare non potest, hoc totum igitur erudité, & ingeniosè explicat, sic dicens. Quando Deus hanc vniuersitatem creauit, eadem virtute, & potentia, qua omnia fecit, facultatem etiam singulis naturis propriam dedit, qua peruenire possent ad fines rerum vniuersitati debitos, & congruentes. Inde contingit, vt multa à particularibus fiant, quæ alium finem intendunt per se, & alium finem intendit natura, & ordo vniuersi. Nam, quod calor ille genitiuus tam mirabilia operetur, calefaciat, attrahat, propulset, figuras det membris vias, receptacula, situs, ordines, iuncturas, ac tandem animal producat, ac si singulorum fines cognosceret. Arbores etiam, ac plantæ, folias, gemmas, flores, fructus, semina, mira solertia faciant (vt videntur) custodiant, muniant, certum est hæc à non cognoscentbus fieri; sed dicendum est, hęc fieri ab illis, partim per accidens, partim per se: per accidens quidem quatenus est particularis quædam vna natura, per se verò, quatenus est pars vniuersalis naturę, quàm ordinauit Deus ad finem illum quem ipse cognoscit. Sic, ait, & quædam bruta faciunt, non cognoscendo fines, & quasi per accidens, quatenus sunt naturæ particulares, quatenus verò sunt partes vniuersalis naturæ à Deo ordinatæ per se faciunt, & intendunt fines, non sibi, sed Deo cognitos. Verbi gratia, dum oua sunt matura, auis vult illa deponere, pondere grauata, & molestia ouorum: hic finis aui est notus. Alius est finis ratione vniuersi scilicet, conseruatio speciei, qui est aui incognitus, sed Deo cognitus; Deponit itaq; auis ouum per se, propter stimulum, per accidens respectu prolis: respectu sui quatenus est hæc auis; sed respectu vniuersi, quatenus est pars eius, excludit prolem per se; sic etiam aui insurgit apetitus deponendi oua loco tuto per accideus ratione prolis conseruanda, sed per se, quia ouum amat, vt partem sui. Quare (ait Fracastorius) magna prouidentia, & sapientia Dei videri potest, qui totum vniuersum ordinaturus, modum naturis omnibus dedit, quæ nescientes fines, omnia tamen faciunt, perquæ fines consequuntur, quos ipse solus cognoscit. Ex his hactenus deductis videre est, illam, quæ in brutis apparet prudentiam, non esse, sed solum instinctum naturalem, & ordinem vniuersi à Deo præstitutum; Nunc videamus an bruta possint loqui.

a lib. 2. de intellectione.

Fit aliquando Diuina virtute, vt cui nulla inest naturalis virtus

b Nu. 22. loquendi, illud tamen loquatur testante Scriptura sacra, *b* de asina Balaam. quo autem modo Deus efficiat, hoc ipse nouit, qui est fabricator omnis loquutionis: puto tamen, vt plurimum vti Angelorum opera, qui per illas inanimatas res vel per bruta loquantur. Per bruta in ipsismet formata loquela corporibus, & talis loquutio est vitalis actio ipsius animalis, non tamen est actio intellectualis, sed dicitur intellectualis tantùm respectu Angeli; hoc fit in illis, quæ habent organa apta ad loquendum, vt Picca, Psitacus, Coruus, & similia; in brutis autem non habentibus apta organa ad loquẽdum, vt Asini, boues &c. putarim id facere, eo quòd ipsemet Angelus, iuxta ea sermone in aere formato loquitur. Ita dicendum de insensibillibus, igne, aqua, Terra, aere, cadaueribus, quibus sic stantibus, facile erit iudicium facere, & respondere quærenti. An verò bestiarum voces Magi intelligant, scribit Porphyrius, *c* quod sua ętate de Apollonio Tianeo dici solitum: illũ, cum, audisset passerem cum multis vociferantem, exposuisse sodalibus suis, quos secum habebat, quòd passer indicabat cæteris, asinum onustum frumento ante Vrbis portam cecidisse, frumentũq; humi fusum. esse. Volebat enim Apollonius hoc facto fingere, se garritus auium intelligere, sed hæc sunt incredibilia. Quòd autem beluæ inter se intelligant, saltem eiusdem speciei, per eorum effectus corporis, vel vocis, hoc quotidiana docet experientia, & hoc conatus est probare Porphyrius: piscis enim, qui confractum laqueum euasit, alijs periculum indicat, vnde fit, vt eo die huius generis nulli pisces compareant, Vide Petrum Gregorium, *d* hæc ipsa memorantem, prudenterq; monentem, intelligentiam veram, & discursum animantibus deesse.

c lib. 3.

d liq. 35 de repub. cap. 5.

Exempla.

e histor. lib. 3.

REfert Antonius Bonfinius, *e* quod anno circiter tertio post cladem ad Nicopolim, Sigismundo Imperatore à Turcis acceptam, cum multi in eum campum descenderent, emissam inter ossa subinde vocem audierunt, Iesu Christi Saluatoris, & Mariæ Virginis nomina inuocantem, loquaxque inter cadauera caput inuentum, quod vbi homines sibi adesse nouit, quid nam, ait, stupidi hic statis viri? Christianus ego sum, inconfessus in hoc bello occubui. Maria Mater me æterni supplicij reum esse non patitur, hic me adhuc linguæ compotem seruauit, vt delicta fateri, & animum sacris apostolicis lustrare queam, proinde Sacerdotem, qui confessionem audiat, & me expiatum reddat, accersite

quæ-

quæso; Rogatus, cur tantum à Virgine beneficium promeruisset, respondit, sibi peculiarem in eam fuisse in vita deuotionem, & septena eius festa quotannis reuerentissimè celebrasse, religiosisq; ieiunijs, pane solum, & aqua decorasse. Quare accersito è Pago proximo sacerdote, Confessionem ritè transegit, & impetrata erratorum omnium remissione, & absolutione, repente conticuit, perpetuoque quieuit.

Simia Dei Diabolus, conatus multa similia, sed pseudo miracula, interdum Deo permittente facere, ad Diuinam vindictam demonstrandam, & eius iustitiam facit. Flegon Tralianus, ait, *f* Policritus, post Locridem vxorem ductam, & postquam tres noctes cum ea obdormisset, tertio die vita functus eam reliquit grauidam, quę monstrum ex duplici sexu peperit, quod cum in mediã concionem populi ductum fuisset ad consultandum, quid id præsagiret, quid ve de eo faciendum esset, comparuit in medio populi Spectrum Policritus, & futuram Aetolis, & Locrensibus prædixit cladem, & impotente ad resistendum populo, filium suum monstruosum dempto capite deuorauit, & euanuit, mox & caput eandem cladem eloquutum est.

f Lib. 1. de mirabil.

Addidit idem Auctor ex Antistene Philosopho Peripatetico. Quo tempore Acilius Glabrio Consul vicit Antiochum Regem Asiæ, deterritos Romanos oraculis, ne amplius inuaderent Asiã, & Publij Ducis Romanorum caput relictum à lupo, qui corpus deuorauerat, vt ipse prædixerat furore Diuino, vt putatur percitus, cecinisse longo sermone aduenturam Cladem Romanis.

Facillimè Magus potest per Dæmonem efficere, vitiatis organis corporeis, vt homo latrare, vlulare, crocitare, hinnire audiatur, conans loqui, videmus enim artificio id nonnullos fœliciter consequi.

Legitur, quòd Anno 1546. Margarita Essingensis ex ventris doloribus ita intumuit, vt ventris moles totam faciem obtegeret, ac in circumferentia decem palmos excedere videretur, audiebantur à circumstantibus lectum, gallorum cantus, gallinarum crocitationes, anserum strepitus, latratus canum, balatus ouium, porcorum grugnitus, boum mugitus, hinnitus equorum. Eduxit mirè magnitudinis vermes, atque serpentes ex latere circiter. 150. quo miraculo fidem faceret, cum tamen nil nisi præstigiæ Dæmonum à matre puellæ lucri causa confictæ forent.

N. in lib. de prodigijs.

An Dæmon possit facere, vt quis tormenta non sentiat, & inediam longo tempore perferat. Cap. XVI.

Doctrina.

N Dæmon possit facere, ne actu sentiat, quod natura sensibile est, V. g. ne crucietur quæstioni subditum; Iamblichus *a* scribit multos prophetarum admoto igne non vri, vel si vrantur, vstionem non sentire, nec alia vlla tormenta: loquens de vatibus gentilium, & ait, id fieri Deo intus adflante, qui repellit ignem, illaq; cætera hebetat. Quis est iste Deus Iamblici Magi, nisi cacodæmon quispiam Eurycles? qui sunt isti prophetæ, nisi malefici? *b* Hodie quidam impij milites se fore inuulnerabiles putant, si arma certo ritu incantent, vel sacrilego ausu crucifixi imaginem compungant, vel comminuant, aut confringant, *c* ita Codronchus, *d* vel si ferant interulam horrendis imaginibus descriptam, quam vocant, Inferni camisiã, vel si periapta quædam ferant varijs caracteribus Magicis insignita, aut orationes, quas blaspheme admodum, & mendaciter tribuunt D. Leoni, vel Carolo Magno, insignitas magnis, (vt dicunt Magi) Dei nominibus; sic deludit Diabolus suos, vt est videre in Exemplis.

a lib. de myster. Aegyp. paulo ante medium.

b Vide Ioseph. Anglez in 2. q. de dæmonib ar. 4 diffic. 5. dub. 1.

c Spren. ger. 1 mal. p. 2. q. 1. c. 16.

d lib. 2. de morbis venefi. c. 12.

Nunc ad inediam redeamus. Non est dubitandum posse diabolum efficere, ut quis multorum mensium ferat inediam, nam potest & hoc naturaliter fieri. Indi enim ferunt habere se herbam vnam nomine, Coca, quæ ore gestata famem depellit. Dioscorides scribit Scythas adinuenisse herbam circa Boeriam crescẽtem, magnæ quidem commendationis, quod in ore habentes eam, famem, sitimq; non sentiant, & apud eosdem, Hippice, herba sic dicta eundem effectum præstat, scythasq; his herbis, ait, per duodecim dies durare in fame, & siti. Gemma *f* fatetur inediã naturalem multorum annorum. Si sit in corpore humor flegmaticus, crudus, lentus, atq; viscosus; tunc calor naturalis illo vtitur pro alimento, donec totus absumatur humor. Idem fit, si ex summa cerebri humectatione; materia quædam subtilis, & pituitosa à capite in corpus descenderit quia tunc corpori in alimentum illa cedit, nec homini cibus opus est donec hic humor penitus

f lib. 1. cosmocri. cap. 6.

con-

consumatur. Huiusmodi censetur fuisse inedia in puella Anglicana Rogerij Bacconi filia, quam ferunt viginti annis nihil comedisse: Et tempore Nicolai V. pontificis, Gallus Sacerdos biennio toto, cibo, potuq; abstinuit, quod si hæc fieri naturaliter possunt, multo melius diabolus efficere potest, ea industria, qua prauas corpori alias affectationes immittit.

Exempla.

REfert Martinus Delrio *e* se nouisse studiosum quendam iuris, nomine Quirinum Baccalaureum, qui, cum tali membranula fretus, audacter se iurgijs, & pugnis immiscuisset, sæpe ictus, nunquam tamen saucius; tandem Romæ anno 1572. vel 1573. in Symposio minimo vulnere fuit interemptus, huic simile est sequens.

e lib. 1. disquisit. magic. q. 21.

Niderius in suo formicario scribit, quòd in territorio Bernensium, primus auctor maleficiorum fuit quidam Scafius dictus; qui publicè de hoc gloriari audebat, quòd quandocunque vellet, ipse se omnium suorum in æmulorum oculis velut murem facere valeret, & dilabi à manibus inimicorum suorum lethalium, & ita capitalium suorum inimicorum manibus sæpe, vt dicitur euasit: Sed cum terminum suæ malitiæ Diuina iustitia facere voluit, tandem per hostes suos in Stuffa quadam, prope fenestram quandam sedere explorabatur cautè, quo in loco, cum nullum de sibi insidiantibus suspectum haberet, per fenestram gladijs, & hastis inopinatè transfixus est, & ob sua facinora ibi mortuus miserabiliter.

Tormentorum sæuitiam quotidiè Malefici in eculeo eludunt, omnem enim cruciatum, vel risu, vel somno, vel silentio superant. quo in genere Stupenda est narratio Charondæ, *f* quæ talis est. Quandam fœminam quinquagenariam sibi notam sic elusisse infusionem laridi liquati toto corpore factam, & omnium membrorum diram distractionem, vt nihil sentiret prorsus: ex Equleo sublatam omni sensu doloris vacuam, integram, & illæsam fuisse, nisi puòd pollex pedis euulsus in quæstione, redditus non sit, cuius tamen illi iactura noxæ vlli, vel impedimento nō fuerit, quam omnia tormenta eludentem, & pertinaciter omnia negantem, elisa in carcere gula, Diabolus necauit, qui eam maleficij per energumenam accusarat.

f libr. de Antichristo reuelato uota. 1.

Prope Samarobrinam anno 1599 capta fuit puella Strigatrix, quæ nec pedum exustionem sæuissimam, nec flagra validissima

ſentiebat, donec Sacerdotis cuiuſdam monitu, illi Agni benedicti ceram in collum iniecerunt, tum enim vi ſacrati amuleti, Dæmonis præſtigioſa ludibria depulſa, illam vim doloris cœpit ſentire, vnde patet hanc indolentiam, quam agnoſcit etiam Toſtatus, g minime naſci ex vlla phyſica cauſa, ſed opera Dæmonis induci.

g q. 254. in Genſ. cap. 13.

Remigius h refert hæc ſequentia. Cum Iſabella Pardea ob ſortilegij crimen comprehenſa, vt bis perfecto partem corporis à Dæmone ſignatam indicaſſet, ſubijt ei in animum experiri, verum ne id eſſet, quod de huiuſmodi ſtupore ferebatur: ergo iuſſit in eam aciculam penitiſſimè infigi, atque inculcari, quòd cum in ſatis magna hominum frequentia eſſet factum, & incruentum omnino vulnus apparuit, & nullum Saga doloris, vel minimi indicium aſpicientibus dedit.

h lib. 1. c. 5. Spinalij pridie nonas Mai. 1588.

Claudia i Bogarta tormentis iã exhibenda, cute, vt moris eſt detonſa fuerat, ob idque cicatricem in ſumma fronte nuda oſtendebat. Suſpicatus igitur inquiſitor, quod verè erat, ſcilicet à Dæmone impreſſi vnguis veſtigium, quod ante capillis tegeretur, in id iubet aciculam altiſſimè infigi, quod cum eſſet factum, nec illa doloris vllo ſenſu affici, nec vulnus vel tantillum cruore manare viſum eſt: perſtitit tamen, verum negare, ac dicere eum olim ex iactu lapidis torporem eſſe obductum, ſed poſtmodum tormentis admota, non tantum agnouit id ſibi à Dæmone inflictum fuiſſe, ſed & plurima alia, quæ indigniſſimè ab eo paſſa fuerat, enumerauit.

i Brindusij 3. Calẽ. Nouemb. 1590.

Eſſei, qui pagus à ſupradicto loco miliario ab eſt, cum hoc loci Dynaſta præſens in Mugeta ſortilegij rea lictorem periclitari iuſſiſſet, ac is illam idcirco nudam ſtatuiſſet, inueſtigaturus ſicubi ſignum illud inueniret, tandem in ſiniſtro femore macula verucæ inſtar apparuit; in quam, cum ferrum vel quantum poterat adegiſſet, nec à Mugeta vocem, nec ab ipſo vulnere ſanguinis guttam vllam elicere, & exprimere potuit, cum rurſus locum maculæ proximum leuiter etiam vulneraſſet, ingentem ex eo dolore clamorem edidit, largusque cruor ſeſe inde effudit.

l 18. Cal. Iulij 1591.

An Magicis Artibus, & opera Dæmonum Sexus immutari poſſit. *Cap. XVII.*

Doctrina.

De ſexu mulieris in maſculinum, vel maſculini in fœmininum commutatione, quam naturalem ex Medicis huius ſeculi fatetur

tetur Cosmocrit. 1. Gemma. quæritur. Factos ex mulieribus viros multos legimus. Hippocrates *a* scribit, Abderis Phætusam vxorem Pithei, partui vicinam, misso in exilium marito, aliquot mensibus, cessante fluxu menstruorum, cunctis in membris magnos perpessam dolores, corporis habitu in virum mutatam, idemque apud Thasios accidisse Anamisiæ vxori Gorgippi. Titus Liuius, *b* idem refert. Plinius, *c* ex fœminis, ait, mutari in mares, non est fabulosum. Martinus Delrio, *d* refert sequentia, his verbis: Ipse in Africa vidi mutatum in marem nuptiarum die L. Cossitiũ Ciuem Tisdritanum, viuebatque cum hæc proderem.

a lib. 6 Epidem. p. 8.
b lib. 24. de Spoletana mulier e.
c lib. 7. cap. 4.
d lib. 24. 22.

Notant Medici aliqui huius mutationis esse naturalem rationẽ, qua id natura det effectum, & conari illam semper in id, quod est perfectius. Mulier enim est quasi imperfectus vir quidam, nec in aliud à viro distat, quàm, vt quæ sunt intus vasa seminaria, fori appareant, sumpto incremento, & pingui velamine, cui inuoluitur fracto, protrudatur in virgam, cui similis est, sed abscondita, & inuoluta fuerat prius, & expellitur caloris naturalis vrgentis impetu. Si autem id potest natura, quod multi authores confirmant, putarem, Deo permittente, diabolum etiam causis naturalibus inherendo, idem efficere posse. De viro verò fœminam fieri, crediderim id esse impossibile, non solum naturę, sed etiam diabolo, quia hic opus est nimia retractione partium perfectarum in locos fœmineos. Hic conatus, in Nerone Mago perfecto irritus fuit, quando sexum masculinum in fœmininum mutare tentauit. Verũ est Ausonium Epigr. lib. 1 de virili sexu in fœmineum degenerante locutum fuisse, his verbis.

Fœmineam in speciem conuertit masculus ales,
Pauaq; de Pauo constitit ante oculos:
Nec satis antiquum, quod Campano in Beneuento
Vnus epheborum Virgo repente fuit.

vbi ait, ex puello, puellam, & ex pauo pauam factam, quod difficillimè crediderim, nisi fortè vterq; eis sexus fuerit, ocultatus vnus, manifestus alter, vt accidit in leporibus, de quibus Ouidius.

Alternare vices, & quæ modo fœmina tergo
Passa marem. nunc esse marem miremur hyænam.

quia Plinius lib. 8. si bene memini tradidit illam vtroq; sexu præditam esse.

Augustinus *e* memorat ex Gentilium scriptis, & mulieres homines, & gallinas in masculinum sexum fuisse conuersas, non tamen arte Magica, sed naturaliter, quia magi hoc efficere non

e vlt. cap. lib. 3. de ciuit. Dei.

possunt verè, sed apparenter, vt decipiant, fascinando per Dæmonem sensus nostros, vt alibi docuimus, ad.

Exempla.

f In hist. Neapolis.

IOuianus Pontanus, *f* narrat Caietæ mulierem piscatori cuidam annis quatuordecim nuptam, in virum migrasse: & aliã, cui nomen Emilia, nuptam Antonio Spensæ Ciui Ebulano post annum nuptiarum duodecimum in virum mutatam: soluto matrimonio vxorem duxisse, & liberos procreasse. Addit idem aliam fœminam, cum marito filium vnum peperisset, subito exorta virilitate, marito relicto, alteram duxisse, & ex ea liberos generasse.

g lib. 9. exempl.
h libr. 9. exẽplorũ. Dial. 1.

Nonnulla narrauit consimilia Cocceius Sabellicus, *g* quibus omissis duo ponam, quæ nostris temporibus Hispania dedit, & fuerunt descripta fidelissimè ab Antonio Torquemada. *h*

Vixit in Oppido Ezgueira Lusitaniæ distante à conimbrica nouem leucis vir quidam nobilis, cui filia erat nomine, Maria, Pacheco, quæ cum esset iam eius ætatis, qua fœminis menstrui flores inchoantur, loco liquidi humoris, erupit ei è locis, vel aliter natum foras prodijt virile membrum; sicque ex puella subito Adolescens Ephebus apparuit, cum sexu virilem vestitum, nomen quoque assumpsit, Manuelis Pacheci, Nauim conscendit, in Indiam profectus, rebus fortiter gestis strenui militis existimationẽ, opesque maguas comparauit. In Patriam rediens vxorem nobilem duxit, de liberis mentionem subdit nullam Amatus Lusitanus, *i* sed ait illum imberbem permansisse, facie in fœmineam declinante, quæ sunt indicia non perfectæ virilitatis. Vltimo loco subdit Torquemada, se ab amico viro magnæ authoritatis, & fidei pleno accepisse.

i Sabellicus libr. 9. exẽplorum

Non procul ab vrbe Beneuentana Hispaniæ Vxorem cuiusdam rustici fortunæ mediæ, quæ, quòd sterilis esset, minus à marito benignè habebatur; pertæsam malæ tractationis, quadam nocte aufugisse, sumpto vestitu famuli domestici, sic ornata, virumque mentita, varijs in locis opera seruili vitam sustentauit, post aliquod tempus, siue quòd calor in ea naturalis tam efficax foret, siue quòd imaginatio nata, & confirmata continuo habitu, & ministerio virili eam efficacitatem nacta sit, certe ipsa se in virum mutatam deprehendit, statuit ergo quæ diu fuerat vxor, agere maritum, fœminam sibi matrimonio copulat, diu res latuit, illo non audente cuiquam rem narrare, donec quidam, ei prius optimè no

tus

tus cernens tam similem esse facie vxori profugæ Rustici illius, interrogauit, num fortè frater esset talis mulieris, huic rem omnem, vti contigerat narrauit, sic res in lucem venit.

Fulgosus scribit *l* Neapoli Regnante Ferdinando Primo, cum Ludouicus Guarna Salernitanus Ciuis quinque filias suscepisset, quarum natu maioribus duabus, alteri Franciscæ, Carolæ alteri nomen erat, postquam ad decimum quintum annum peruenerunt ambabus genitalia membra in marium morem eruperunt, mutatoque habitu, pro maribus habiti sunt, Franciscus, & Carolus nuncupati. l lib.1. exẽplor ũ. cap.6.

Item Ebuli, sub eodem Rege, Puellæ, quæ iam quatuor annis viro promissa sponsæ nomen habuerat, qua nocte Primum viro tradita cum eo cubauit, siue ex confricatione, siue ob aliam causam, quæ ignota sit, effractis membranis, quæ vt mulier videretur efficiebant, virilia membra prodierunt, domumque reuersa in iudicio dotem repetiuit, in virorum numero postea habita.

Phlegon *m* scribit. Virgo quædam Smirnæ nata Philotis nomine, cum matura Viro nuptui à parentibus esset tradita, masculino enato membro, in virum abijt, quin & Laodiceæ, quæ est in Syria mulier Aeteta nomine etiamnum cum marito degens, è fœmina vir extitit, cui Aetetus nomen præside Athenis Macrino, Romæ Consulibus Lucio Lamia, & Aeliano vetere. m li.1. de mirabil. & longeu.

Michael *n* Montanus testatur suo tempore Vitriaci fuisse puellam nomine Mariam, quæ cum saltaret violentius. Subito virilibus erumpentibus in virum mutata est, & ab Episcopo Suessionensi confirmationis sacramento mutato nomine Germanus vocari cœperit, eius postea mento barbam natam, diu vixisse ad decrepitam vsq; ætatem, vxorem tamen duxisse nunquam. Sed si illud natura potuit, quod tot asserunt authores, putarem Deo permittente causis naturalibus fretum etiam posse Dæmonem ipsum. n lib.1. experimentorum. c.21.

An animæ Defunctorum Mortalibus possint apparere. Cap. XVIII.

Doctrina.

ORTVORVM animas posse, ac solere nonnunquam Diuina potentia, atq; virtute viuentibus apparere omnibus Christi fidelibus consentaneum est. Legimus enim primo Christum B. Petro Apostolo apparuisse persequutionem vitanti, & dixisse se Romam contendere, vt iterum crucifigeretur.

De apparitionibus animarum testatur D. Pater noster Ambrosius

a Episto. 8 ad Demoph. sius contra Auxentium de Basil. noua tradenda. Auctor est D. a Dionysius Areopagita, Iesum multis Angelis comitatum apparuisse, & inclementiæ nomine reprahendisse, quod lapsi fratris, & seductoris pœnam expeteret.

b Apolog. II. ad Imperatorē. Iustinus Martyr b testatur redire animas mortuorum, & apparere aliquando, asserens Samuelis animam uerè fuisse euocatam. Idem affirmat Tertullianus his uerbis; Sed si quorundam reuocauit animas in corpora Dei uirtus in documenta iuris sui, non idcirco communicabitur fidei, & audaciæ Magorum, & fallaciæ somniorum, & licentiæ poetarum. c lib. 7. Origenes c Celsum impugnans utitur his uerbis. Improba uerò anima & prauis facinoribus in terram retracta, ita ut adspirare ad superiora nequeat, uagabunda in terra uolutatur, nunc circa sepulcra oberrando, ubi etiam umbratilium animarum phantasmata sunt sæpius uisa, nunc terras has obeundo, cuiusmodi hos spiritus esse credendum est, qui omnibus seculis, & coerciti sunt, & præpediti ueneficijs &c. Et Origenis tempore B. Potamiæna Basilidi carnefici apparens, eum ad d li. 6. c. 4. fidem conuertit, ut docet Eusebius, d & ipsemet Origenes contra eundem Celsum lib. 1.

B. Gregorio Taumaturgo Beatam Virginem Mariam, cum B. Ioanne Euangelista apparuisse narrat Gregorius Nissenus scriptor e de visionibus nocturnis. epi. 12. & 69. eius uitæ grauissimus. Vide D. Cyprianum, e & arguit eos, qui huiusmodi uisiones contemnunt. Sanctus Ambrosius f de B. Agnete ait, parentibus ad eius sepulcrum uigilantibus, quadam f Serm. 90. nocte cum apparuisset, sic ad eos loquuta dicitur, ne me parentes mortuam lugeatis, &c.

Post annum Christi. 300. Apparuit Christus B. Petro Alexandrig Surius tom. 6. die 15. Nouēbris. no g in forma pueri quærentis uestem suam ab Ario discisam. Adrianus tom. 2. Epis. decret. & Synod. 7. siue Concil. Nizen. 2. act. 2. Gregorius Turonensis h De gloria martyrū cap. 8. e Surius tommo 6. die 12. Decembris Gregorius Cæsariensis apud lipom. tom. 6. in oratione de Nicena Synodo. Nicephorus lib. 8. cap. 23. B. Basilius lib. de uera Virginitate paulò ante medium. Et Gregorius Nazianzenus in oratione in laudem Cæsarij.

Anno Christi 400. B. Martini transitus, B. Seuerino, & B. Ambrosio absentibus ostensus est, quod etiam narrat Gregor. Turonen. libr. de miraculis Sancti Martini, & lib. de gloria Confessorū. Sanctus Ambrosius didicit, ubi nam iacerent corpora SS. Geruasij, & Protasij per uisionem eorum, teste D. Augustino. Lib. 22. de Ciuit. Dei c. 8. & lib. 9. confess. cap. 7.

Circa annum 429. B. Virgo Maria, cum B. Ioanne Baptista, & B. Joanne Euangelista apparuit Abbati Ciriaco, & negauit se in eius cellam ingredi uelle, quia ipso ignaro erant repositi duo

libri

libri Nestorij hæretici contra Beatam Virginem Mariam.

Extat insignis authoritas D. Hieronymi, *i* per quam uno ictu iugulātur omnes hæretici, qui dicunt animas teneri in carcere ubicunq; sint, usq; ad diem Iudicij. Hęc sunt propria uerba S. Hieronymi. Ais, uel in sinu Abrahæ, uel in loco refrigerij, uel subter aram Dei animas Apostolorum, & Martyrum consedisse, nec posse suis tumulis, & ubi uoluerint adesse præsentes: Senatoriæ uidelicet dignitatis sunt, & non inter homicidas teterrimo carcere, sed in libera, honestaq; custodia infortunatorum insulis, & in campis Elisijs recluduntur. Tu Deo leges pones? Tu Apostolis uincula inijcies? ut usq; ad diem Iudicij teneantur custodia, ne sint cum Domino suo, de quibus scriptum est, sequuntur Agnum quocunq; vadit; si Agnus ubiq; ergo & hi, qui cum Agno sunt ubiq; esse credendi sunt, & cum Diabolus, & dæmones toto vagentur in orbe, & celeritate nimia ubiq; pręsentes sint; Martyres post effusionem sā-guinis sui arca operientur inclusi, & inde exire non poterunt? hactenus Hieronymus.

i libr. aduer sus Vigilan.

Vt autęm intelligeremus, hoc non accidere lege ordinaria, sed speciali Dei priuilegio, & permissione singulari. Augustin *l* hæc sequentia uerba de matre sua scripsit, quæ aduersarij calumniosè in nos detorquent, audite. Si rebus uiuentium interessent animæ defunctorum, ut de alijs taceam, me ipsum pia mater nulla nocte desereret. De singulari enim permissione illa, alias apertè asseruit, quòd de continua, & ordinaria lege hic negauit capit. 15. ait, mitti ad uiuos aliquos ex mortuis diuina scriptura testatur, & Samuelis, atque Moysis apparitionibus id confirmat.

l libr. de cura pro mortuis agenda. c. 13.

Infinitæ, vt vno verbo concludam, sunt authoritates ad hanc materiam pertinentes, ideo ne sim tædio afferam tantum quasdam author. quorundam Theologorum, sicuti Thomæ de Media. uilla. *m* Petri de Palude *n* Scoti ibidem quæst. 1. art. 4. Dionisij Cartusiani, & in opere de quatuor nouissimis, & in lib. de Nouitijs ordinis sui. Soti. *o* Et Peltani libr. de Purgatorio capit. 5, Petri Canisij, *p* & Ioannis Gregorij de Valentia in tertia parte distinctione 6. 9. & vndecima punc. 1. disposit. 11. quæst. 1. parte 1. ac aliorum quam plurimorum nunc ad Exempla veniamus.

m In 4. distinct. 45. q. 3.
n Eedem loco.
p In 4. distinct. 45. q. 1.
p In 4. distinct. 45. q. 1. art. 4.
q Lib. 5. c. 20. c. 21.
r Lib. 1. c. 8.
Lib. 1. c. 5.

Exempla.

REferunt Socrates, & Ruffinus, *q* quòd Sanctus Spiridion filiam habuit Irenem nomine, quæ cum ei bene ministrasset, Virgo defuncta est. Post eius obitum venit quidam dicens, se ei

quod-

quoddam depositum commendasse; rem gestam ignorauerat pater, perquisitum in tota domo, nusquam quod poscebatur inuentum est, persistebat tamen ille, qui commendauerat, & fletu, ac lacrimis perurgebat, vitæ quoque suæ se illaturum exitium, nisi commendata reciperet, testabatur. Permottus lacrimis eius senex, ad sepulcrum filiæ properat, atque eam ex nomine vocat; Tum illa de sepulcro, quid uis, ait, Pater? Commendatum, inquit, illius ubi posuisti? at illa locum designans, illic ait, defossum inuenies, regressus domum, rem sicuti filia de sepulcro responderat, repertam, tradidit reposcenti. Quæ potuit respondere, non ne potuit apparere? sanè; sicut & illi, qui mortui sunt Nicenæ Synodo subscripsere, audi sequentia.

Historiam admirandam prodidit Gregorius Cæsariensis præsbiter apud lipom. in oratione de Nicena Synodo, sic scribens.

Duo Sancti Episcopi Chrisantus, & Musonius, cum nondum decisioni suas adiecissent descriptiones, accidit, vt Diuina prouidentia morerentur. Diuini ergo Patres, cum venissent ad communem locum, in quo dormiebant, cumque simul cum eis essent, & quæ dicebantur audirent O fratres, dixerunt, & patres, preclarè nobiscum certamen certastis, cursum perfecistis, fidem seruastis: Si ergo quod factum Deo gratum iudicatis (nunc enim purius cernitis) ne quid sit impedimento quominus vos quoque decisionem subsignetis, hæc simul, & dixerunt, & signata decisione Sanctorum Patrum loculo imposita, totam illam noctem insomnem peragunt in oratione, die autem sequenti, cum venissent ad loculum, solutis quæ erant imposita signaculis, cum sanctam reuoluissent decisionem, inuenerunt SS. Patrum ad eos adiectas supscriptiones. His proprijs verbis. Chrisantus, & Musonius, qui cum patribus omnibus in Sancta prima Oecumenica Synodo consensimus, quamuis corpore translati, manu tamen propria nos quoque libello subscripsimus. Ex quo patet, animas Diuina permissione ad nos redire posse.

B. Paulinus Diaconus (non tamen Nolanus ille) In vita Sancti Ambrosij, ait, Eodem quo die obijt, sicut textus Epist. loquitur, quæ à Simpliciano successore eius venerabili viro, suscepta est de partibus orientis ad ipsum, tamq̃ adhuc viuentem nobiscum directa, quæ nunc vsq; Mediolani habetur in Monasterio quibusdam sanctis uiris apparuit, orans cum illis, & imponens illis manus, habet enim diem epistola, quo directa est, qua lecta inuenimus diem esse, quo ille obijt. Intra Tusciam uerò, in Ciuitate Florentia, ubi nunc uir Sanctus Zenobius Episcopus est, quia promiserat

ferat se illos sæpius visitaturum frequenter ad altare, quod est in Basilica Ambrosiana, quæ ibidem ab ipso constituta est, visus est orare, sicut ipso sancto viro Sacerdote Zenobio referente didicimus. In eadem etiam domo, in qua declinans Eugenius mansit, tempore quo Radaguisus suprascriptam Ciuitatem obsidebat, cum iam penitus desperassent viri Ciuitatis, per visum cuidam apparuit, & promisit alio die salutem illis affuturam, quo referente Ciuium animi sunt erecti, nam altero die adueniente Stilicono Comite cum exercitu, facta est de hoste victoria. Hec Pansofia Religiosa fœmina, matre pueri Pansofij referente cognouimus. Mazcezeli etiam desperanti de salute sua, vel exercitus, quem ducebat contra Gildonem, baculum tenens manu in visu noctis apparuit, atque cum prouolueretur ad pedes viri sancti Mazcezel, percutiens terram senex baculo, quo regebatur (tertio hac enim specie illi apparuerat) ait, hic, hic, hic signans locum deditque intellectum viro, quem visitare dignum fuerat arbitratus, vt agnosceret se in ipso loco, in quo sanctum Domini viderat Sacerdotem, die tertio victoriam adepturum, atque ita securus bellum inchoauit, & consummauit.

Nos tamen ea Mediolani positi ipso Mazcezele referente cognouimus, nam & in hac prouintia, in qua nunc positi hæc describimus, plurimis hoc ipsum retulit Sacerdotibus, quibus etiam referentibus securius ante nobis cognita huic libro adiungere arbitrati sumus.

Sisinij etiam, atque Alexandrini Martyrum, qui nostris temporibus post obitum Sancti Ambrosij in Agauniæ partibus persequentibus gentilibus, martyrij coronam adepti sunt. cum Reliquias Mediolani summa cum deuotione susciperemus, adueniente quodam Cœco, & referente cognouimus, qui eodem die tacto loculo, in quo Sanctorum Reliquiæ portabantur, lumen recepit, quòd per visum noctis vidisset nauim appropinquare littori, in qua multitudo erat albatorum virorum, quibus descendentibus ad terram, cum vnum de turba precaretur, vt sciret qui essent viri illi, audierit, Ambrosium, eiusque consortes; quo audito nomine, cum deprecaretur, vt lumen reciperet, audiuit ab eo, perge Mediolanum, & occurre fratribus meis, qui illò venturi sunt (designans diem) & recipies lumen; Erat enim vir, (vt aiebat ipse) de littore Dalmatico, nec se ante venisse in ciuitatem asserebat, priusquam recto itinere reliquijs sanctorum occurrisset, nondum videns, sed tacto loculo videre cæpisse.

Constantinus presbiter in vita Sancti Germani Antisiodorensis Cap. 28

scribit. Cum vir Sanctus in loco quodam spectris infesto moraretur intrepidus, subito ante os legentis astitit vmbra terribilis, & paulatim sub oculis intuentis erigitur; parietes etiam saxorum imbribus colliduntur; tunc verò deterritus lector, præsidium sacerdotis implorauit, qui statim prosiliens effigiem terribilis imaginis intuetur, & præmissa obsecratione nominis Christi, imperat, vt quis esset, quidq; illic ageret fateretur; qui protinus terrifica vanitate deposita, voce humili, more supplicantis eloquitur; se, comparemq; suum authores fuisse multorum criminum, insepultos iacere, & ob hoc inquietare homines, quia ipsi quieti esse nō possent, rogat, vt pro eis Dominum precetur, quatenus recepti requiem mererentur. Ad hæc vir sanctus indoluit, imperatq; vt locum ostenderet, quo iacerent, tum verò cereo pręcedente dux vmbra prægreditur, & inter difficultates maximas ruinarum intempesta nocte locum, in quo proiecti fuerunt, indicauit. Vt verò mundo redditus est dies circumiectos incolas inuitat, hortatur ipse operis maturator insistens. rudera tumultuarië superiecta ad tempus rastris auulsa purgantur. inueniuntur corpora fusa sine ordine, ossa ferreis adhuc nexibus illigata, ad legem sepulturæ fossa dirigitur, membra exuta vinculis, linteis induuntur, humus superiecta componitur, oratio intercessionis impenditur, requies defunctis obtinetur: ita vt post eandem diem, sine vllo terroris indicio, domicilium frequentato habitatore floruerit.

Apud Surium mense Iulio. Pratt. spiritual. ca. 195.

Omni fide digna est historia, quam de Sinesio Cirenes Episcopo, & Euagrio philosopho Sophronius memorię mandauit ex Leontio. Cum assiduè Sinesius Euagrium conaretur ad Religionem traducere, isq; obijceret doctrinam Christianorū de resurrectione corporum, deq; mercede bonorum operum, maximè centuplo pro eleemosina post hanc vitam recipiendo, sibi non posse non fabulosum videri, tandem tamen Episcopus nihil diligentiæ prætermittens ei persuasit Christianum fieri, & cum liberis baptizari. Cæterum non multo postquam baptizatus, dedit Episcopo auri tria centenaria in vsum pauperum, dicens, accipe aurum istud, & distribue illud pauperibus, & fac mihi cautionem manu tua, quòd Christus mihi ipsum reddet in futuro seculo: qui suscepto auro promptè illi cautionem fecit, vt petebat, Vixit itaque post baptismum annos aliquot philosophus ac tandē infirmatus est ad mortem; cum verò morti proximus esset dixit filijs suis; quando curabitis funus meum cartam istam in manibus meis ponite, & me cū illa sepelite. Mortuo autem illo, fecerunt filij sicut eis ipse præceperat, sepelieruntque eum cum chirographo. Tertia post sepulturam

ram die, apparuit Episcopo Sinesio nocte quiescenti, dicens, veni ad Sepulcrum vbi iaceo, & accipe chirographum tuum, accepi enim debitum, & satisfactum mihi est, atque vt certior rei fias propria mea subscripsi manu, ignorabat enim Episcopus quòd chirographum illud consepelissent: Mane facto, accersitis filijs eius dixit, num aliquid cum patre vestro in monumento posuistis? illi putantes quòd eos de pecunijs interrogaret, dixerunt ei, nihil domine præter pannos consuetos, quid igitur, nunquid vel cartam consepelistis ei aliquam? tunc recordati filij dixerunt ei, ita sanè Domine, cartam enim quandam moriens dedit nobis, & ait, quando sepelietis me, cartam istam in manibus meis date, nullo penitus sciente. Tunc dixit illis Episcopus somnium, quod nocte illa viderat, sumensque illos cum Clericis, ac primarijs Ciuitatis accessit ad Philosophi tumulum, quo aperto inuenerunt iacentem Philosophum, cartamque manu Episcopi scriptam suis manibus tenentem: accipientes autem cartam ex eius manibus aperuerunt, inueneruntq; in ea nouiter manu Philosophi subscriptum ita. Ego Euagrius Philosophus tibi Santiss. D. Sinesio Episcopo, Salutem. accepi debitum in his litteris manu tua conscriptũ, satisfactumq; mihi est & nullum contra te habeo ius propter aurum, quod dedi tibi, & per te Christo Deo, & Saluatori nostro. Idem narrat Hugo Eterianus.

Abbas Menas narrabat, audisse se Elogium Alexandrinum Patriarcham dicentem. Cum profectus essem Constantinopolim, fui in contubernio apud Dominum Gregorium Romanum Archidiaconum singularem virum, qui narrauit mihi de Sanctissimo, ac Beatissimo Leone Romano Pontifice, dicens, haberi scriptum in Ecclesia Romana, quod cum scripsisset Epistolam ad Sanctum Flauianum Constantinopolitanum Episcopum contra impios Eutichem, & Nestorium posuerit eam super tumulum Principis Apostolorum Petri, & orationibus, ac vigilijs, & ieiunijs vacans orauit ipsum summum Apostolum, dicens, si quid, vt homo, vel minus caute posui, tu cui à Domino Saluatore Nostro Iesu Christo, & Ecclesia, & hæc sedes commissa est, emenda. Post quatuor verò dies apparuit ei Apostolus, & dixit, legi, & emendaui, sumensq; Epistolam de Sepulcro B. Petri, aperuit eam, & inuenit Apostolica manu emendatam. Idem cap. 148. *Lib. de regressu animarum ab inferis. ca. 16.*

Theodorus Sanctissimus Episcopus Dornæ, quæ est in Lybia narrauit nobis dicens. Cum essem cubicularius Sancti Papæ Eulogij vidi in somnis virum Religiosi habitus, statura procerum dicentem mihi, nuntia Eulogio aduentum meum, ad quem ego, quis es

tu, qui iubes, vt nuntiem? Resp. ille, Ego sum Leo Romanus Pontifex: ingressus ergo, ego nuntiaui dicens, Sanctissimus, & Beatissimus Papa Leo Romanæ sedis Antistes conuenire vos vult, cum retulisset hoc, Papa Eulogius exurgens concitus occurrit illi salutãtesq; se inuicem, oratione facta consederunt; tunc verò Dominus, & Eximius Leo dixit Sancto Eulogio: Scitis quare huc veneri im ad vos? Resp. ille, non; ait ipse: veni, vt vobis gratias agerem, quia ritè, & magnificè pro mea Epistola Respondistis, quam scriptam missi ad fratrem meum Flauianum Constantinopolitanum Patriarcham, sensum quidem, & sententiam meam aperientem, hæreticorum autem ora obstruentem: Scito autem frater, quia non mihi tantum vestrum diuinum laborem, studiumq; contulistis, sed etiam supremo culminis Apostolorum Petro, & ipsi præ omnibus, quæ à nobis prædicatur veritati, qui est Christus Deus noster, ista non semel tantum, sed bis terq; conspiciens trina apparitione firmatus enarraui Sancto Papæ Eulogio.

Circa Annum 587. Guntrammo Regi de Chilperico pessimo Francorum Tyranno visio huiusmodi fuit ostensa, quam ipsemet Rex apud Gregorium Turonensem sic narrat. Vidi, & ego aliam uisionem, quæ huius interitum nuntiauit: Adducebatur enim in conspectu meo à tribus Episcopis vinctus catenis, quorum vnus Tetricus, alius Agricola, tertius vero Nicetius Lugdunensis erat, ex quibus dicebant duo soluite quæso eum, & castigatum abire permittite, quibus è contrario cum amaritudine tertius Episcopus respondebat: non fiet ita, sed igne cremabitur pro sceleribus suis, & cum diu, multumq; quasi altercantes hæc inrer se verba facerent, conspicio eminus Aeneum super ignem positum feruere vehementer. Tunc me flente, apprehensum infælicem Chilpericum confractis membris proijciunt in Aeneum, nec mora inter vndarum vapores ita dissolutus, ac liquefactus est, vt nullum ex eo penitus indicium remaneret.

Lib. 8. hist. Frãs. ca. 5.

Anno 600. Beatissimus Gregor. I. Romanus Pontifex, & Ecclesiæ doctor refert sequentia de B. Musa, quòd quadam nocte ei per visionem Beata Dei Genitrix Virgo Maria apparuit, atque coæuas ei in albis vestibus puellas ostendit, quibus illa cum admisceri appeteret, sed se illis iungere non auderet, Beatæ Mariæ Virginis est voce requisita, an velit cum eis esse, atque in eius obsequio viuere, cui cum puella eadem diceret, volo, ab ea protinus mandatum accepit, vt nihil vltra leue, & puellare ageret, & à risu, & iocis se abstineret, sciens per omnia, quòd inter easdem Virgines, quas viderat, ad eius obsequium die trigesimo veniret, quibus visis in cũctis suis;

Lib. 4. dialogorum. cap. 17.

suis moribus puella mutata est, omnemq; a se leuitatem puellaris vitæ magna grauitatis deterſit manu: cumque eam parentes eius mutatam esse mirarentur, requiſita, rem retulit, quid sibi Beata Dei Genitrix iusserit, vel qua die itura esset ad obsequium eius indicauit. Tunc post vigesimum quintum diem febre correpta est, die autem trigesimo, cum hora eius exitus appropinquasset, eandē B. Dei Genitricem cum puellis, quas per visionem viderat ad se venire conspexit, cui etiam se vocanti respondere cœpit, & depressis reuerenter oculis aperta voce clamare. Ecce Domina venio, in qua etiam voce spiritum reddidit.

Hugo Aeterianus narrat de anima Domini vnius balnei, qui pro suis culpis post mortem Thermarum caloribus deputatus, eodem in loco iussus lauaturis sedulo ministrare, quam operam cum Centumcellensi Præsbytero non semel præstitisset, Presbyter ei charitatis causa duas oblationum coronas detulit, sed ille mærens, afflictusque respondit, mihi ista quare das pater? iste panis sanctus est, ego hunc manducare non possum, ego etenim, quem vides huius loci Dominus aliquando fui, sed pro culpis meis hic post mortem deputatus sum, si autem mihi præstare vis opem, omnipotenti Deo pro me offer hunc panem, vt pro peccatis meis interuenias, & tunc te exauditum esse cognosce, cum huc ad lauandum veneris, & me minime repereris; quibus dictis disparuit, & is qui homo esse videbatur, euanescendo innotuit, quia spiritus fuit. lib. de regressu animarum c. 14.

Anno 1139. Alphonsus Lusitaniæ Rex, commissurus prælium contra quinque Saracenorum Reges, iussus est in somnis à Christo, bono esse animo, & signo vti in prælio, cui quinque vulnerum imago inscripta est. obtinuit victoriam memorabilem, & hinc fluxit Lusitaniæ Regnum insigne. Decimoquarto post anno Alphonsus Rex Castellæ Baezam obsidebat, ei apparens B. Isidorus author fuit prælij committendi, nec ferè alia victoria contigit illustrior.

Mariana l. 10. cap. 17. apud Lipsium l. 6.

Admiratione dignissimū est quod narrat Constantinus Episcopus oculatus testis de translatione Reliquiarum sanctæ Euphemiæ Martyris, præstrictum splendorem miraculorum Leonem Isauricum clam sustulisse Martyris Reliquias, & earum loco ossa arida imposuisse, veras autem Reliquias cum loculo in mare proiecisse. Incidere Nautæ quidam in loculum rei ignari, ac putantes Thesaurum aliquem in eo repositum, suscepere, & aperuere, & mirifice, qui inde exhalabat odore perfusi, cognouere sacras esse Reliquias. Cumque hærerent ignari cuiusnam forent, eadem nocte

vide

viderunt lumina,& cereos,virosq; mire candicantes,Deumq; laudantes. Cumq; appulissent Leuinum,& Somno se dedissent, viderunt inquiete Glyceriam Martyrem occurrere Euphemię Virgini, amplecti illam, & osculari, & aduentum gratulari, ex eo cognouerunt cuius essent Reliquiæ illę. Ter inde soluentes. Ter ventis reflantibus eodem relecti sunt. Denique Euphemia astitit illis in somnis,& quæ foret edocuit, ac se ibi velle subsistere dixit, ex quo fuerat ab impio Leone in mare proiecta.

Anno 800. eò Raymirus Rex Hispaniæ fortissimè totum diem cum Saracenorum maxima multitudine pugnauit. Sub nocte cū exigua suorum manu in collem quendam se recepit. Regi vigilanti,& Deum precanti B. Iacobus adstitit, iussitque omnes confessione lustrari,& sumpta Eucharistia prælium conserere. Mane, cum omnes obtemperassent ad vnum monitis Diui, signa contulere, hostium sexaginta millia trucidauere. Visus in eo prælio Apostolus albo vectus equo vexillum gestans niueum, quod rubra crux transuersa distinguebat. Authores sunt Rodericus *a* Episcopus,& Mariana. *b*

a Cronicū generale Alphonsi Regis. *b* lib. 7. c. 13.

Anno 1117. Cum plurimis prodigijs inter cætera trepidaret Italia. Cremonæ quidam infantulus in cunis iacens, pannis obsitus, in primam loquendi vocem contra naturam os aperuit, matremque suam fratri suo maiori escas parantem, qui plorando panem petierat, à corporis curis compescuit, asserens sibi uisam Dei Genitricem Mariam ante Tribunal Christi stantem, instantissimisque precibus pro iudicio, quod mundo propter peccata sua intēderat, ipsi supplicantem, ac post hæc deposuit eloquium vsque ad tempus humanæ conditionis congruum: verba sunt Dodechini in historia.

c lib. 9. e äēplorū. cap. 11. & Ioan. Nauclerc. 2. p. f gener. 34.

Narrat hæc sequentia Fulgosius *c* Cum Vdo Magdeburgensis Episcopus, ne signis quidem, ac Diuinis vocibus commonitus ab impudicitia se temperaret, viri Religiosi Deum, vt Episcopum aut corrigeret, aut tolleret rogauerunt. Inter eos, cum nocte in Cathedrali Ecclesia Sancti Mauritij Fridericus Canonicus huiusmodi precibus operam daret, vehementioris venti afflatu, omnia, quæ in Templo erant lumina extingui perspexit, nec multo post duos Iuuenes venire, duo candelabra accensis cereis ferentes, & Christum cum Matre eius,& Apostolis subsequi, a quibus cum essent vocati Sancti homines, quorum corpora in Templo quiescebant, visus est inter eos Mauritius venire, qui longa, atque graui oratione Vdonem Episcopum accusauit, quem haud multo post Christus nudum adferri à duobus iussit, atque damnauit. Is, cum

pugno ab ipsorum altero, qui eum portauerunt grauiter in medijs renibus percussus esset, Christianā hostiam, quam in communione eius diei pridie sumpserat, reuomuit in calicem, qui altari impositus fuit, atque securi percusso Vdone, rerum illarum omnium visio euanuit: quare vehementer territus Fridericus, cum ad altare accessisset, calicemque in eo esse cum Christiana hostia inspexisset, & simul Episcopum mortuum humi iacentem, alios Religiosos viros excitauit, qui ablatum inde Episcopi corpus in agro sepelierunt.

Cum duo locupletes Mercatores non ignobiles, per Taurinos saltus in Galiam proficiscerentur, ampliorem humana specie virum obuium habuerunt, & ab illo mandatum in hæc verba susceperunt. Ludouicum Sfortiam fratrem meum alloquimini, & has litteras illi nomine meo date; obstupentibus illis & percunctantibus quisnam esset: se Galeatium Sfortiam esse respondit, & mox ab oculis eorum euanuit. Illi Mediolanum properè redierunt, inde Vigleuanum vbi Maurus degebat. Litteras Ducis offerunt, quarum hoc argumentum erat.

O', ò, ò Ludouice caue tibi, quoniam Veneti, Gallique tuam in perniciem coituri sunt, tuamq; à stirpe rem euersuri, verùm si mihi tria millia aureorum dederis, dabo operam, vt conciliatis spiritibus, sinistra fata auertantur, idque consequuturum spero, si mihi aduersatus non fueris. Vale. Subscriptio hæc erat, Galeatij fratris tui spiritus.

Illud ipsum licèt alij, vt commentum irriderent, non tamē multo post Princeps à Ludouico XII. Gallorum Rege Principatu deiectus, & captiuus abductus est. Hoc testatur oculatus testis Barnardus Arlunus.

Ludouici Alodisij pater Imolæ Dominus haud diu postquā decesserat, homini à secretis, quem filius Ludouicus Ferrariam mittebat, in itinere venanti similis equo insidens cū accipitre apparuit, huicque, vt filium in hunc locum ipsum postera die venire iuberet, præcepit, quoniam magni momenti res ei prædicturus erat. Ea re audita Ludouicus, tum quia non credebat, tum quòd insidias verebatur, alium pro se misit, ei illa ipsa vmbra, quæ ante apparuerat obuiam facta, vehementer indoluit, quòd filius non venisset, longè enim plura ei dicturum se fuisse affirmabat, sed tunc illud tantum referri iussit, quòd transacto 22. anno, ac præterea vno mense, die quoque specificè addito, vrbis imperium, quod obtinebat, esset amissurus, cum tempus, quod vmbra prædixit aduenit, adhibita magna cura, ea ipsa nocte, quam patris manes suspectā facerant, Hist. Mediol. Ject. 3

Du-

Ducis Philippi Mediolanensis confœderati milites ad muros penetrarunt, adhibitisque scalis, glacie magna constrictis fossis, vrbem cum ipso Principe cæperunt. Hæc Sabellicus.

Franciscus Guicciardinus narrat fama vulgatum spiritum Ferdinandi Regis Neapolitani Iacobo Chirurgo filij Alphonsi Regis ter diuersis noctibus apparuisse, & prima vice mansuetis, ac mitibus verbis, posteris verò minabundè, & increpanter imperasse; suis Alphonso verbis denuntiaret, non esse, cur vana spe seipsum lactaret, vires Francorum sustinendi. Statutum enim, ac definitum fatali lege, stirpem Aragoniam infinitis casibus iactari, & tandem regno priuari.

Cæsar Baronius, de Michaele Mercato seniore testatur, ei cum Marsilio Ficino summam intercessisse amicitiam studiorum consuetudine, & Platonicæ Sectæ vinculis strictius colligatam: accidisse autem aliquando, vt ex more, quidnam post obitum supersit homini ex eiusdem Platonis sententia, sed non sine tamen trepidatione deducerent, quæ labantia, fidei Christianæ Sacramentis fulcienda essent, eo enim argumento extat eiusdem Marsilij ad ipsum Michaelem Mercatum erudita quidem epistola, de animi, & Dei immortalitate; cum verò inter disserendum eorum progressa longius fuisset disputatio, eam ad calcem perductam, eo clauserunt corollario, vt iuncta simul dextra pacti fuerint, vter eorum ex hac vita prior decederet (si liceret) alterum de alterius vitæ statu redderet certiorem, quibus inter se conuentis, ambo iurati abinuicem discessere. Interlapso autem haud breui temporis spatio, euenit, vt cum summo mane idem Michael senior in philosophicis speculationibus vigilaret, ex inopinato strepitum velociter currẽtis equi, eiusdemque ad ostium domus cursum sistentis audiret, vocemq; simul Marsilij clamantis, O Michael, ò Michael vera, vera sunt illa, ad vocẽ animi Michael admiratus, surgens, fenestramq; aperiens, quem audierat vidit post terga ad cursum iterum acto equo candido, candidatum prosequutus est eum voce, Marsilium, Marsilium inuocans, prosequutus est oculis, sed ab eis euanuit, sic ipse noui actus stupore affectus, quid de Marsilio esset sollicitus perquirendum curauit (degebat ille Florentiæ, vbi obijt) inuenitq; eundem illa ipsa hora defunctum, qua eo modo auditus, & visus est sibi. sic scribit Bartholomæus.

Annal. Tom. 5. an. 453.

Cum annis ab hinc paucis, admirando illo opere Alexander Farnesius Antuerpiam obsideret, Batavi, Angliq; vt obsessis opem ferent, & obsessi eodem tempore, vt hostem arcerent à se, facta eruptione acerrimè pugnabant, aggeremq; iam Regio militi

ereptum possidebant securi, vt sibi videbantur, tum à Regijs militibus primo paucioribus conspectus est prope aggerem Petrus de Paz hispanus Tribunus vir, & militaribus, & pietatis ornamentis laudatissimus, qui iam mensibus aliquot ante erat defunctus: visus hic armatus, vt solebat legionem præcedere, & suis quondam militibus manu aduocatis, imperabat, vt se sequerentur. Inclinant primi secundis, hi tertijs, hi sequentibus, vident omnes idem, mirantur, animisque resumptis, notum sequuntur ducem: præit ille, & recta in hostem ducit, fit pugna, sed Bataui in naues compulsi, aggerem regijs reliquere. Hoc momento oppidum munitissimum spe victoriæ, & sese tuendi decidit. Hoc testimonio confirmatum est multorum militum oculatorum illius temporis.

Horrendum planè, quod legitur accidisse non longe Papia mense Aprili anno 1601. in Diœcesis Ticinensis oppidulo, quod Corretum uocatur. Cum iusta in templo cuidam Notario persoluerentur funeralia repente è sandapila se cadauer erexit, & conuersum ad quendam cognatum suum, qui funeri intererat, ait illi, propera domum meam, & tibi scripta quædam instrumenta cape, eaque loco tali pio restitue, propter quæ suppressa ego defunctus,, iuxta Dei sententia incendijs inferni sum adiudicatus, quo dicto caput vti prius reclinauit. Hoc à Deo permissum est, vt discant mortales, quam graues pœnæ scribas huiusmodi perfidos, piorum legatorum interceptores, maneant,

Anno 1590. ex litteris Peruanis, siue Francisci Bencij, siue secundum alios Gasparis Spitilli verbis commemoratur sequens historia, præ cæteris scitu digna. Agebat in domo præcipuè cuiusdam Dominæ Adolescentula sexdecim annorum circiter, quæ bello capta, ac baptismo tincta, Catharina vocabatur. In ea cum ætate crescebat libertas, & mores dissoluti, etiam si non raro ab hera reprehensa castigaretur, quæ eò peruenit malitiæ, vt cum perditis quibusdam clam consuesceret, nec tamen propterea à confessione abstineret, sed hoc peccatum labris premeret, ne meretricula perditis moribus haberetur; Hæc igitur Cal. Augusti 1590. morbo depressa sacerdotem vocauit, cui animi noxas aperiret: sed id fecit non integrè, vt in eadem ægritudine nouem alijs vicibus recedente sacerdote præsentibus alijs famulabus contemptim ridebat, hac fermè oratione, aliud quod agerem non erat, quàm vt peccata faterer, adiectis etiam turpibus, & inhonestis verbis, quibus offensæ cæteræ singula ad heram referebant, quæ merito Catharinam increpans, tãdem vultu, & voce mutatis amicè rogauit,

quæ nam illa essent, quæ patri aperire non vellet. Narrauit illa non difficulter, adiunxitque quoties patrem in morbo vocasset, vt se purgaret confessione, stetisse ad læuam quendam Aethiopi simi-lem, qui monebat, ne fateretur, quòd ea peccata leuissima essent, & nullius momenti, & ex illorum confessione à patre dissolutior haberi posset, à dextra verò manu apparuisse Sanctam Mariam Magdalenam exhortantem, vt quidquid esset liberè euomeret: accersitum itaque rursum Patrem, Domina de omni eo, quod acciderat instruxit, qui modis omnibus tentauit, vt ad integram animæ expiationem induceret, sed frustra, quo enim exhortabatur magis, eò reddebatur obstinatior, ita vt, nec nomen Iesu enuntiare vellet. Alio etiam tempore, cum illi sacram Crucifixi imaginem offerret, vt in eum intueretur, & aĩo reuolueret Christum pro nobis crucifixum, & in cruce mortuum, summa cum indignatione, & animi commotione respondit. Iam scio, sed quid vultis faciam? ad quod Domina, vt ad Christum te conuertas, qui commissa peccata remittet, si fatendo recognoscas, cui Catharina; obsecro, vt desinatis iã mihi esse molestæ, cumq; hera discessisset, cœpit amores suos, & turpitudinem cantare, durauitq; ad plures dies hæc agendi, & dicendi ratio, donec quadam nocte accersita cum ancillis hera, hæc in verba prorupit, torqueor, & aĩo angor plurimum ob violatam confessionem, & ab ea hora vsq; ad mediam noctem toto corpore obriguit, vt crederetur mortua, & de humatione, & sepultura esset cogitatio, sed ad se reuersa, vocatoque Sacerdote, nihil de antiqua fatendi consuetudine remisit, tres post horas paulò antequã expiraret exhortata asseruit, vt apprehensa manu cruce, & cereo sacro nomen Iesu inuocaret, respondit, quis est ille Iesus? eum non noui, ac in vltimam partem lecti reflexa, sedensq; audiebatur cum alio quodam, qui tamen non videbatur, colloqui: ac alia serua, quæ eodem in loco ægra decumbebat vehementer Dominam rogauit, vt in distinctum cubiculum transferretur, quod vt aiebat, laruas quasdam atras videbat, quibus admodũ terrebatur. Nocte ea, qua Catharina mortua est, domus tota tam fœtido, ac putri odore perfusa est, vt necessarium fuerit cadauer loco patente exponere. Dominæ etiam frater è cubili brachio extractus est. Ancilla quædam in humeris veluti calce percussa est, pertulitque aliquot dies eius læsionis signa: equus mansuetissimus alioquin actis in murum calcibus, huc, & illuc discurrens tota nocte insanijt. idẽ fecerunt & canes multa discursione, & lattatu. Humato iam corpore, cum ex Ancillis quædam locum intrasset, in quo Catharina decubuerat, nemine conspecto sensit in se vas quoddam, quod tabula-

bula-

bulatis impositum erat, iaci, maior præterea pars illius vrbis vidit multo strepitu, & sonitu huc, & illuc plurimos lateres, & tegulas, etiam ad duo millia passuum proijci, non quod in Palatio vllus sit later vel tegula, cum vt pleraque huius vrbis ædificia omnia palma tegantur. Ancilla alia spectantibus multis pede protracta fuit longissimè, etiam si quæ traheret, non videretur;

Septimò Octobris, cum quædam serua vestiarium esset ingressa vt inde vestem aliquam sibi sumeret, vidit Catharinam erigētem se se in pedes, vt vas quoddam arriperet, fugiente illa tanto impetu vas in murum impulit, vt in mille partes frangeretur. Die sequenti, vestiario annexa fuit crucis imago cartacea, quæ vno impetu à muro euulsa, in conspectu omnium tres in partes discisa est. Eodem die cum in horto Domina cænaret, medius later lanci iniectus totam cœnam euertit, cuius filius annorum quatuor eo ipso tempore clamare cœpit Matercula, Matercula Catharina me præfocat, appensisque ad collum SS. Reliquijs, ab ea pœna liberatus fuit. Hæc Dominam coegerunt, vt ædes mutaret, & in consobrinæ domum se reciperet, relictis ancillis quibusdam ædium custodibus. Decimo dicti mensis, cum ex ancillis aliqua in officinam dispensatoris iuisset, sensit se ter à Catharina vocari, quam timore nimio dilapsam cohortatæ sunt cæterę, ut inuocato Domini nostri auxilio, cereoque sacro accenso regrederetur assumptis duabus, quæ cæteris animosiores uidebantur securè redijt, quam defuncta monuit, ut dimissis alijs, & cereo abiecto, quòd pœnam inferret, sola persisteret. Emittebat Catharina ex omnibus corporis iuncturis flammas, incredibili cum fœtore, caput cum pedibus ardebat, cincta erat veluti ignita fascia octo, aut decem digitos lata, quæ in terram vsque protendebatur, videbaturque libidinis, & admissæ turpitudinis pœna, & castigatio quædam. Viso hoc spectro tremere, ac albescere cœpit serua, ad quam infœlix defuncta, accede huc, quoties ego te vocaui? respondit serua penè exanimis, Bone Iesu, quis non horreat te visa? quæ cum diceret, in eundem locum descendit formosissimus puer albis vestibus, qui seruam hortatus est, vt deposito timore forti esset animo, notaretque diligēter, quæ à Catharina acciperet, & in alios disseminaret, ac simul atque ab hoc loco abscessisset, confessione maculas omnes expiaret. Tum in hæc verba Catharina. Scias inferno me mancipatam, & grauissimis me subiectam pœnis, quod cum Sacerdoti aduoluerer, ut peccata faterer, leuissima tantum referrem, cuiusmodi sunt, quòd garrula essem, & loquax, in iram procliuis, & id generis alia, silentio uero inuoluerem libidines, & consuetos cum adolescentibus

congressus. Tu igitur disce bene confiteri,& nullum crimen tacere, horumque vos commoneo, quod ita mihi imperatum est cogor que in aliorum exemplum hæc uerbis aperire. Iam pulsus ad salutandam Virginem Mariam audiebatur, defuncta mox in angulum quendam secedit,& euanescit. Angelus uerò(is enim erat Iuuenis ille pulcherrimus)abire ad suos famulam iubet, quod & fecit. Placuit hanc omni fide dignam historiam contestatam hic ponere, quia in ea omnes apparitionum species concurrunt. Angeli; Beatæ Mariæ Magdalenæ: Dæmonis in specie æthiopis; animę dānatæ in assumpto corpore, ut arbitror non suo, sed aereo ad sui corporis speciem formato.

In Chron. fratrum prædicatorū in com mu fol. 99.

Neapoli circa annum 1370. in conuentu Sancti Dominici, accidit, ut post Completorium (sic refert Fr. Antonius Senensis) refectionis locum ingrederetur, cui erat illius commissa cura, qui mox in ingressu uidet illum fratribus circumquaque refertum, & illi erant induti Cappis,& tamquam hora foret collationis faciendę, illum expectarent, sedebant. Accurrit ille sine mora ad Priorem, & illud aperit ei. Prior fratrem delirum putat, uel somnia narrātem, attamen dum urgetur, uadit, uidet, & credit: & ille quoque turbatur; rem mox confert cum Monasterij grauioribus patribus, & prudentioribus, de quorum consilio sacras uestes sumit,& sacrū Christi corpus deferendo, toto conuentu commitante, se illuc confert,& ad illum sermone directo, qui honoratiore loco sedebat, eos adiurat, ut aperiant, qui nam sint, & ad quid uenerint, & quid uelint,& ut ad hæc respondeant illis præcipit in nomine illius Domini, quem gestat in manibus. Vt autem, Prior coram eis comparuit cum Venerabili Sacramento, illi omnes assurrexerunt quidem,& capita inclinarunt, capucia tamen taliter demittentes, ut eum minime uiderent, & hoc facto iterū sederunt, ita iussi à Priore, ut responderent ad proposita inclinarunt. Tandem, qui inter eos uidebatur præcipuus respondens dixit. Nos fuimus eiusdem ordinis Religiosi,& pro maiori parte Magistri, Priores superiores, Bacalaurei, Lectores, & alijs officijs donati; & quòd omnes damnationis sententiam acceperant, quoniam ambitio multa, superbia, inuidia, & alia huius generis uitia eos fecerant damnatione dignos, sed quòd Diuina permittente Clementia iussi fuerant illuc uenire, ut eos,& uniuersos ordinis cultores commonefacerent, ut suæ uocationi facerent satis. Nam illi, quia id minimè præstiterant, omnes damnati erāt, & flammis cremabantur æternis, & in signum huius ueritatis, cuncti in eos aspicerent, & hoc dicto omnes illi Cappas aperuerunt, & singuli eorum flammis circūcincti,

& incensi visi fuere; & tunc idem præcipuus manu in mensa signũ dedit, & sic illa visio euanuit, & totus Conuentus mansit timore consternatus.

Huic rei probandæ aliud testimonium, non minoris fidei obiter adscribam. Anno 1599. Neapoli Frater Tiberius homo Sanctimoniæ laude præstantissimus, qui sæpius hoc sanctitatis titulo fuit superior, sibi coram rem ita narrauit accidisse. Cum quadam die sub noctem Frater Tiberius inuiseret Fratres, an in lecto de more accubuissent, transiuit per Refectorium, vbi uidit pleraque lumina, & vocem audiuit hominis de superiore loco legentis: Vidit plerosque ministrantes: tandem, qui superioris locum tenebat, facto super mẽsam signo, sic loquutus est. Ambitio, & crapula duxerunt nos ad Tartara; & nunc etiam superest uelut cicatrix in mensa, perinde ac si igne tacta esset.

Petrus Cluniacensis hęc refert. Tempore, quo Rex Aragonensis Alphonsus Regnum maioris Alphonsi Hispaniarum Regis iam mortui obtinebat, contigit, vt contra quosdam, qui in regione, quæ Castella dicitur ei repugnabant, exercitum commoueret, & vt de singulis Regni sui domibus, singuli illuc pedites, vel equites dirigerentur, edicto sanciret. Ego edicto coactus vnum ex mercenarijs mercede mihi seruientibus, Sancium nomine, ad exercitũ destinaui; paucis post diebus decursis, omnibusq; qui expeditioni interfuerunt ad propria redeuntibus, ipse quoque domum reuersus est; non longo deinde tempore elapso more humano, morbo correptus nec diu cum morbo luctatus, defunctus est, inde post quatuor ferè menses, ex quo è vita decessit, dum apud Stellam in domo mea hyemali tempore iuxta ignem in lecto iacerem, subito iam dictus Sancius circa mediam noctem mihi adhuc vigilanti apparuit, qui igni assidens, & carbones quasi ad calefaciendum, vel ad clarificandum huc illucque reuersans, multo magis se mihi demonstrabat cognoscibilem, erat autem nudus, & absque omni vestitu, excepto paruo, viliq; tegumento, quo velut inhonestiora corporis obuelabat, quem cum vidissem; quis inquam, es tu? at ille humili voce, Ego sum, ait, Sancius famulus tuus. Quid, inquã, hic agis? vado, ait, Castellam, iterque meum multus exercitus comitatur, vt vbi deliquimus, ibi, & delicti debitas pœnas exoluamus: & cur, inquam, huc diuertisti; est, ait, mihi spes veniæ, & si misereri volueris, celeriorem mihi requiem comparare poteris. Quo modo? quando, ait, nuper expeditioni, quam nosti, interfui, hostili inuitatus licentia, Ecclesiam quandam cum quibusdam socijs inuasi, quę intus sunt inuenta diripui, vestimenta insuper Sacerdo-

Lib. 1. miracul. cap. 28.

talia

talia mecum rediens asportaui, pro quo specialiter diris pœnis subactus affligor, & remedium à te, sicut à Domino meo quantis possum precibus, expostulo, nam poteris mihi subuenire, si beneficijs spiritualibus me studueris adiuuare, rogo insuper, vt Dominam meam vxorem tuam ex parte mea, vice functus mea depręceris, ne octo solidos, quos pro seruitio meo mercenario iure mihi debebat, reddere iam moretur, & quod necessitatibus carnis, si adhuc viuerem reddidisset, animæ meæ longè amplius his egenti, erogando eos pauperibus, largiatur. Iam ego tali colloquutione magis animatus, quid, inquam, de Conciue nostro Petro Deioca nuper defuncto actum est? rogo, si quid de illo nosti, aperias. Illum, ait, opera misericordiæ frequenter quidem, sed maximè præteritæ famis tempore impensa pauperibus beatorum requiei adiunxerunt, & vitæ æternæ participem effecerunt. Cumque eum tam promptè, & facilè mihi respondere audissem, subiunxi. Et de Bernecio alio Ciue nostro ante paruum tempus similiter, vt nosti, defuncto, aliquid ne tibi notum est? Illum, respon. Infernus possidet, quia ad terminandas huius villæ lites, & iudicio dirimendas prælatus, multa sæpe muneribus, aut gratia illectus iniustè iudicauit: & quia cuidam pauperi Viduæ quodam tempore baconem vnum qualecunque vitæ eius subsidium crudeliter auferre, non timuit. Tunc longè amplius ad maiora quærenda animi feruore succensus adiunxi. De Rege nostro Alphonso ante paucos annos defuncto, tibi ne aliquid notum esse potuit? ad hæc quidam alius in fenestra capiti meo proximè supposita residens; noli ait, hoc ab isto quærere, quod ignorat, quoniam recens eius ad partes nostras aduētus hoc notum fieri nondum permisit: mihi verò, cui à die obitus mei quinquennalis cum huiusmodi spiritibus mora, plura quam isti nouiter nota fecit. Quod de Rege quæris ignotum esse non potuit; ac ego rursus nouæ vocis auditu attonitus, ac videre cupiens authorem, conuerti oculos ad fenestram, adiutusque lunę splendore, quę lumine suo omne tunc domus spatium clarè illustrabat, conspicio hominem in inferiori fenestrę margine residentem, quem in eodē habitu, quo alium videram, cernens; & tu inquam, quis es? Ego, ait, eius, quem aspicis socius sum, & Castellam cum isto, & multis alijs proficiscor; Et tu, inquam de Rege Alphonso vti dicebas aliquid nosti? noui, ait, vbi fuerit, sed verò vbi modo sit nescio. Nam aliquandiu tormentis acribus inter reos cruciatus, postmodum à Cluniacēsibus Monachis inde sublatus est, exinde verò de eo quid factum sit prorsus ignoro. His dictis, ad Socium, qui igni assidebat verba conuertens, ait, Surge, & iam iter inceptum peragere incipia-

cipiamus, ecce enim iam omnes vias, quę intra, vel extra Castellā sunt subsequens nos exercitus sociorum impleuit, & iam multis velocissimè prætergressis, vt festinanter eos sequi debeamus vrgemur. Ad hanc vocem Sancius surrexit, & flebili voce quod prius rogauerat ingeminans; rogo ait Domine, ne mei obliuiscaris, & vt Dominam meam coniugem tuam, quatenus quod corpori debebat miseræ animæ meæ restituat, oro sollicitè exhorteris. His dictis statim vterque disparuit. At ego mox Coniugem iuxta me in lecto dormientem citata voce exsuscitans, priusquam ei, quod videram, vel audieram narrarem, interrogaui vtrum aliquid Sancio communi nostro mercenario pro mercede deberet, qua respōdente, quod ego nondum ab aliquo nisi à mortuo audieram, se videlicet, eidem Sancio adhuc octo solidos debere, nequaquam vltra dubitare potui, cui fidem, & mortui relatio, & mulieris confirmatio conferebant. Facto mane, octo illos solidos à Coniuge accipiens, & de meo quod congruum visum est addens, pro eius, qui apparuerat salute pauperibus distribui, & sacrarum missarum adiutoria ei à Sacerdotibus mea prece, ac studio impensa ad pleniorem peccatorum eius remissionem adiunxi.

In hac tam clara, tam certa, & commendabili visione, docemur, quod mortuos opera sua sequantur.

De Dæmonum apparitionibus, siue spectris.
Cap. XIX.

Doctrina.

Bonorum, malorumq; spiritum apparitio non est difficilis cognitu, nam si in apparitione post timorē succedit gaudium, boni spiritus est apparitio: si autem incussus timor perseuerat, spiritus malus est qui videtur; de hac autem cognitione paulo diffusius agetur in secundo lib. cap. de reuelationibus, &c. Apparitiones Angelorum à beatorum hominum apparitionibus aliquibus cognoscuntur, iuxta sententiam quorundam eruditorum asserentium humanas animas, quæ iam beatæ sunt lœtiore vultu apparere, quę verò adhuc igne purgatorij expiantur, nubilo, ac tristiore vultu uideri, hoc uidetur satis probabile. Addunt, sic, Angelicas apparitiones ab humanis discerni, dicentes tunc humanas esse animas, si se barbatos, senes, uel pueros, uel fœminas exhibeant, aut moesto habitù, quia nihil horum Angelos decet; Insuper,

per, si quæ humanam cognitionem superant, prædicant, aut docent, si preces, uel quid aliud subsidij postulant, animæ sunt: Verũ hæ sunt incertæ notæ, nam in uitis patrum habetur scriptum, Angelum Anachoretæ iudiciorum Dei inscrutabilem abyssum intelligere desideranti, senili facie, & uultu apparuisse. Notissimum est etiam illud, quod de Sancto Augustino cogitanti de Trinitate, refertur, puerum illi apparuisse, qui irrito conatu, concludere nitebatur cochleari omnia maria intra paruam scrobem, & hunc Angelum fuisse, non est dubitandum. D. Laurentius Iustinianus affirmat, in fasciculo amoris, sibi virginem quandam sole candidiorem apparuisse, quæ se, sapientiam Dei esse dicebat, quæ propter hominum reformationem, humanam formam susceperat & ab eo in sponsam recepta, dato pacis osculo, recessit, atq; hunc fuisse D. Nostrum Iesum Christum illi hac forma apparuisse volunt, illius vitæ scriptores; melius tamen censerem dicendum fuisse Angelum, quia si Christus ipse fœminea in forma apparuit, cur non Angelos eadem in forma conspiciendos nonnunq; credamus? Hæc igitur, & alia permulta, quæ possent adduci similia, ne notis ab illis assignatis indubitanter assentiar, me retardant, Verum, quia hæc definire affirmatiuè temeritatis esset, satius est cum B. Augustino lib. de cura pro mor. cap. 16. vt meam ignorantiam hic fatear, quam temerariè quidquam iudicem, & definiam, res enim hæc est altior, quàm ut a me posit attingi, redeamus ad Angelos malos.

cap. 5. il. 1. cap. 16. Peltanus, & Thyreus nobis tradiderunt certiora signa ad cognoscendos malos spiritus. Primo, si signum crucis, nomen Iesu, Mariæ, vel aliorum sanctorum, eorumq; reliquias: Agni Dei cereã effigiem, lustralem aquam, panem, salem, cereumuè benedictum, aut alia huiusmodi sacramentalia fugiant, aut detestētur. Si quod semel exegerunt præstitum, ad huc frustra rursus appareant, & sint importuniores (nam animæ, cum satisfeceris, vel nõ redeunt, vel semel tantum, vt agant gratias, contra dæmones, causas ex causis nectunt, instar funiculi, vt uel obsideant, aut saltem grauiter decipiant) his ergo concurrentibus, diabolus est. Secundo, si, se dicat animam esse alicuius damnati, mentitur, & diabolus est, vt plurimum, quia ferè nunquam damnatorum animæ permittuntur egredi. Tertio, si apposuit apparitioni causam falsam, vel malã, V. g. si dicit, se apparere coactum vi coniurationis Magicæ, vel vt reuelet curiosa parum necessaria, aut quæ nesciri expediret diabolus est. Quarto, si aliter eius oratio sit falsa, superstitiosa, malè suadens, desperati, superbi, libidinosi, vindictæ appetentis, aut

aliter

aliter perturbati præferens animi ostentationem, diabolus est. Quinto, si appareat forma humana, non formosa, & benè formata, sed tetra, deformi, aut vili, vt puta, canis, serpentis, suis, draconis, aranei, bufonis, vel similium, vel nigri Aetiopis, diabolus est; si verò forma humana bona, Angeli, vel beati, vel Dei, tunc consideranda est operatio, si ex genere suo est improba, vt blasphemiæ, superstitionis, mendacij, homicidij, luxuriæ &c. vel dolosa ex modo operationis, vt si primo congressu lætitiam adferat animo, & tranquilitatem, postea horrorem, & turbationem, vel desolationé, vel etiam magno cum fœtore, strepitu, vel clade abeat, diabolus est. His ita se habentibus, reliquum est, vt videamus quot nam sint genera horum malorum spirituum.

Sciendum est multa esse Dæmonum genera inter se certis gradibus distantia; Primum Dœmonum genus appellatur igneum, quod circa superiorem superuagatur aerem, nec vnquam ante Iudicij diem ad inferiora demergitur, nec vllum habet cum hominibus in terra commercium.

Secundum genus dicitur aereum, quod in aere errans nobis propinquo commoratur. Hi possunt ad Inferiora descendere, & assumptis corporibus de crassiore aere quandoque hominibus apparere. Deo permittente sæpius aera turbant: tonitrua, & tempestates concitant, & omnes simul in perniciem humani generis cõspirant.

Tertium genus dicitur terrestre, & hos de cœlo in terram prolapsos, pro suis demeritis minimè dubitamus; ex his autem dæmonibus alij versantur in syluis, atque nemoribus, qui venatoribus ponunt insidias: alij verò degunt in campis, qui nocte aberrare faciunt itinerantes, nonnulli morantur in locis abditis, & cauernis, reliqui cum hominibus in obscuro demorari delectantur.

Quartum genus dicitur aquaticum, quoniam se humoribus immergens circa fluuios, & lacus inhabitat, ira plenum, turbatum, inquietum; & fraudulentum, quod in mari tempestates concitat, nauigia demergit in profundum, & vitam aufert in aquis. Isti dæmones quando videntur, in sexu fœmineo frequentius apparent, quam masculino, eò quòd in locis versentur humidis, & moliorem vitæ ductum sequantur, qui verò habitant in locis sicciorībus, & subaridis, vt plurimum in viros se transformant.

Quintum genus subterraneum dicitur, quod in speluncis, & cauernis montium remotis concauitatibus demoratur. Isti dæmo-

nes affectione sunt pessimi, eosque inuadunt maximè, qui puteos, & metalla fodiunt, & qui thesauros in terra latentes quærunt, in perniciem humani generis paratissimi. Hiatus efficiunt terræ, ventosq; flammiuomos suscitant, & fundamenta ædificiorum cócutiunt.

Sextum genus appellatur lucifugum, propterea quod lucem maximè horrent, & detestantur, quia nec diebus vnquam apparent, nec alio modo corpus, quàm de nocte possunt assumere. Hoc genus dæmoniorum imperscrutabile est, ac penitus tenebrosum, passionibus frigidis agitatum, malitiosum, inquietum, & perturbatum, quod occurrentes homines violenter comprimit, nocturnis horis, sæpiusq; Deo permittente aut flatu quosdam interficit, aut contactu; de hoc genere fuit fortasse Asmodeus, de quo legitur in historia Tobiæ. Maleficis non conuenit hoc genus dæmonum, neq; carminibus arctari potest, quia lucem fugit, & vocem hominum, simulque omnem tumultum.

Exempla.

Remig. lib. 2. cap. 28.

AVriga quidam Nanceianus, cum forte in Heneo saltu esset, qui locus parum distat ab oppido Nancei, inter lignandum sæuior inopinata tempestas oppressit, vt autem se ab eius casu protegeret, tecto alicui festinanter succedendum fuit, quod dum facit sub ea quæ se in proximo densam, latamq; magis ostendit, arbore, atq; ibi consistit, expectans dum sedatur tempestas: ecce sibi astantem ex improuiso lignatorem alium videt, quem dum attentius considerat (vt fit dum in ignotum incidimus) aduertit illi nasum, nunc se enormiter in litui morem producentem, nunc in iustam pristinamq; formam momento contrahentem, tum pedes corneos, bifidosq;, ac totam corporis molem extramodum. Primum igitur ingenti pauore deijci, ac pene emori visus est, ac mox, (quod Christiano more in difficultatibus fieri solet) se symbolo, fiduciaq; muniuit, tandem se solum, vt antea cœpit videre, atq; adeò obstupefactus extitit, vt quæ illi ante in vrbem Nancei, etiam velatis, vt dici solet, oculis, errari non potuisset via, tunc ab attentissimo etiam, ac diligentissimo ignoraretur, in quam quoq; vrbé, sic lingua hærens, oculis stupens, totoq; corpore trepidans appulit, vt quæ acciderant narranti facile fuerit credere, cuius rei fidé non parum auxerunt, quæ lignatores alij eminus à se visa prædicauerunt. Eo enim loci infuscatus aer, ac densiore fumo auolutus illis apparuerat.

Huic

Huic simile est quod idem author refert loco citato, anno 1588 Desiderij maioris Scutellani dolaria vasa Nicolaus Stephanus ex conducto emerat, pactamq; mercedem per Iacobetam vxorem (hæc insignis erat Venefica) sæpius atq; incassum sibi reddi poposcerat. Hanc Iacobeta interpellandi prouinciam tandem pertæsa, ac præterea frustrari tandiu laboris indignitate non parum commota, hoc sedulo agebat; quomodo eam tergiuersationem in desiderium noxa aliqua animaduerteret, quærebat quàm tantù ad id latens aliqua occasio. Commodum inter hæc iussus est desiderius in solas terras excedere, quòd eius domum pestilentia forte inuasisset, habebatq; is sub agresti domo seorsum familiam, ibi eù sera iam nocte, cum solo filio degentem, dæmon (sic postulante Iacobeta) adoritur strepitu, fremituque adeo horribili, vt cœlum ipsum solutis compaginibus in eius domum ruisse videretur: neque falsum fuisse hunc terrorem, aut à Desiderio malitiosè excogitatum, dum sibi placet vanos in vulgus rumores disseminare, indicio postea fuit quod ipse cum filio ex eo in talem morbum inciderunt, qui omnium, qui viderunt opinione pro desperato haberetur.

Colomberij, qui pagus sex miliaribus à Leucis abest, nostra memoria accidit; in eius extremo vico, qua iter est Salsuriam, Rusticus casam habebat humilem quidem illam, sed satis pro fortuna lautam, ac nunquàm quòd esset auditum spectris vllis infamem: occupauit tamen illam dæmon, solis primum contentus lapillis domesticos citra noxam de nocte impetere, sed vt id ex assuetudine ab illis negligi, ac etiam ludibrio haberi vidit, hunc contemptum non ferens, ignem Casæ profunda iam nocte immisit, quo sic momento exarsit, vt fere solo tota æquaretur, quę cum illac aliquot post dies iter faciens ab accolis audiuissem, locum adhuc ruinis deformem ipse præsens videre volui, quo rem omnem clariorem, testatioremque apud alios relinquerem.

Torquemadius vir hispanus vernaculum vernacula lingua refert. Salamancæ inquit, Matrona fuit, cuius ædes importunis eiusmodi lapidationibus infestæ vulgo habebantur, eo rumore excitatus vrbis Præfectus periclitari ipse voluit, vera ne essent, quæ de ea re adeò constanter prædicabantur, an potius à domesticis regendæ alicui nequitiæ effingerentur, nam in ijs erant duæ, non illiberalis formæ adolescentulæ, cum quibus amatores liberiùs per eam occasionem congredi velle, atque in hoc omnem istam fabulam adornare erat suspicio. Ad illas igitur ædes ea se hora Præfectus confert, qua ferebatur frequentissima esse lapidatio; accur- *In Hexamer. Dia. 3.*

runt vnà populares, non minus viginti, è quibus aliquot dimittit, qui adhibito lumine inuestigarent, quis nam in superiore domo esset, qui sic domesticos saxis appeteret. Redeunt, peragratis diligenter omnibus latebris, renunciantque omnino reperisse se nihil, vnde ea timeri deberent. Placuit tamen ad imos ædium, quorum è Cænaculo deuenerant gradus consistere, atque aliqua mora hoc quidquid esset amplius probare, & experiri. Ecce autem, vix dum eò loci constiterant, cum ingenti tumultu lapides cæpere in agmem deuolui, qui tamen singulorum crura innocui præterlaberentur. Denuo igitur mittuntur, qui viderent vnde hic lapidũ imber sese tam creber effunderet, sed & vbique solitudo, vt antea reperta est, iam a multis conceptam ea de re opinionem non parũ confirmauit, videlicet, hæc dæmonum arte, ac præstigijs omnia fieri, auxitque adeò, quæ non cessauit grando eorum capitibus allabi, qui se etiam ex illis ædibus præ metu foras eiecerant, ex quibus tandem vnus loci securitate factus iam ferocior, sublatum, ac diligenter oculis notatum lapidem in aduersum tectum hoc præfatus proiecit: si is à te est ò dæmon, eundem mox in me reijce, quod cum illico esset factum, licet casu irrito desitum est amplius dubitari, quomodo res ita sese haberet, vt illam prius in vulgus Matrona ediderat.

Memini anno circiter. 1563. me, cum grassante Tolosę Pestilentia in Auscorum Augusta essem, ac forte apud D. Abelium in eius vrbis Metropolitana Ecclesia sodalem ludo noctem ducerem, vti tunc ætas erat, atque otium, ab eiusmodi petulanti Dæmone, omnibus qui tum vnà in eodem atrio inclusi eramus, exhibitã sæpius inter ludendum non leuem molestiam fuisse hinc, illinc temere iactis lapidibus, qui tamen sine cuiusquam noxa, atque iniuria, in terram decidebant. Eius atrij foribus pessulus intus obductus erat, nulla in eo pręter abacum mensam, atque sedilia suppellex, vnde techna vlla oriri, atque instrui posse crederetur, & hæ quidem sic sunt bonorum, malorumque dæmonum in aggrediendis hominibus rationes, odij, terroris, noxæ, & iniuriæ, hactenus Remigius loco superius citato.

Io. Nider. lib. vltim. Formicar. Cum propter hæreses Regnum Bohemiæ tumultu, ac cædibus concuteretur, circa metas Regni præfati, nocturno tempore versus vallem quandam auditos clamores, & congressiones equestriũ virorum, qui & coloribus varijs induti sæpius sunt visi. Fuerunt tunc duo armigeri audaces satis in castro non multum distanti à loco Spectrorum, qui omnino scire volentes, quid veritatis sibi visa portenderent, nocte quadam versus vallem, vbi solita videri

con-

conſpexerant, iter arripiunt, antequam autem iis appropinquare auderent, conpunctus vnus dixit alteri, ſufficiat nobis iſta vidiſſe, ego ijs non approximabo, dictum eſt veterum, cum talibus nullũ debere iocari, quem alter velut pauidum increpans, equum pupugit, & cum eo congreſſu omnibus antedictis exercitibus appropinquauit, de quibus vnus egrediens, caput illi amputauit, & ad ſuos redijt, quo viſo ille, qui timidus ſubſtiterat, fugam inijt, & funeſta noua nunciauit. In craſtino autem truncatus reperitur, & caput quidem in valle vbi acies viſę fuerant, nullius autem hominis, vel equi veſtigium repertum eſt, ſed tãtummodo in lutoſis locis ſigna quædam, & veſtigia auium viſa ſunt.

Addit aliud fide dignum ſibi narratum ab Epiſcopo Maguntino. Nominauit nobis quendam Rheni ſibi notum militem, cuius pro tunc filius viuebat, qui miles ſuper omnes penè inferioris Alemaniæ Nobiles ſemper extiterat nimis in rebus bellicis imperterritus; gerebat autem, & patiebatur nonnunquam propter ſuam animoſitatem, vel fortitudinem ab alijs graues pugnas, propter quas, non ſemper de die ſed nocturno tempore ad loca ſibi commoda equitare ſolebat. Hic igitur quadam nocte, ſumptis ſecum famulis per ſyluam circa Rhenum equitare voluit, & principium eiuſdem intrauit, antequam verò ad finem ſyluæ peruenirent, vltra quam Campus latus erat, pro vt moris eſt eorum, qui verentur inſidias, præmiſſit famulum, vt in termino ſyluæ videret, num in campo inſidiæ aliquę eſſent. Luna ſplendente, vel aſtris relucentibus hęc videri poterant: famulus igitur cum per arborũ ramos exploraret commiſſum, vidit per campi longitudinem exercitum ſatis mirabilem appropinquare in equis, quo viſo conſiderata nunciauit militi, qui ait, ſtemus ad modicum, quia veriſimile eſt pro huius exercitus cuſtodia ſubſequuturos alios, ad hos properabimus, & an inimici ſint, qui præceſſerunt, an amici percunctabimur, nec paucos timebimus. Morula tranſacta, de ſylua miles cum ſuis recedit, in campum venit, & neminem niſi quendam equeſtrem, in equo ſedentem, & ad manum alium ducentem eminus ſequentem ſuos intuitus eſt. Ad hunc cum miles veniſſet, quis eſſet quæſiuit his verbis: nunquid tu Coquus meus es? ita enim ſibi à longinquo videbatur; paulo etiam ante Coquus eiuſdem militis obierat, qui reſp. Sum Domine, cui Miles quid hic facis? & qui ſunt hi, qui præceſſerunt, cui defunctus. Domine, hi qui præceſſerunt ſunt nobiles, & armigeri tales, & tales (multos enim expreſſit nomine) quos oportet, & me cum eis nocte iſta eſſe Hieroſolymis, quia hæc pœna noſtra eſt, & miles iterum, quid ſibi vult equus iſte, quem du-

cis nullo insidente? ad vestrum, ait, obsequium erit, si mecum ad Terram sanctam venire velitis: securus esto per fidem Christianā recedendo, & reuertendo viuum reducam si meis obtemperabitis monitis. Tunc miles ait, diebus meis mira attentaui, his hoc addam etiam mirabile; dissuadentibus igitur illud famulis, de equo proprio miles desilijt, defuncti equum ascendit, & ab oculis famulorum vterque equester subtractus est. Sequenti autem die, famulis iuxta condictum locum expectantibus, miles, & defunctus redierunt ad locum, vbi primum cōuenerant. tunc defunctus militi ait, Ne phantasma omnino fictū istud fuisse credatis, duo vobis do rara, reseruate in mei memoriam, inde protulit mappā paruam de Salemandra, & cultellum in vagina. Primum, ait, cum immundum fuerit igne purgate; alterum cautè tractetis, quia ab eo vulneratus intoxicatus erit.

Cromerus diligens scriptor refert sequentia. Naclum Arcem Pomarenorum munitissimam Vladislauus primus Polonorū Rex obsidebat, ibi nocte lucente Luna aspiciebantur crebro ab excubatoribus quasi armatorum hostium acies, & apertis campis ad Pollonorum statiua equitantes, & incursantes, cum id sæpius acci deret, indignati Poloni inquietabantur, seu nec vsquam in apertū certamen prodibant hostes, nocte quadam, cum ibidem hostes adesse nunciaretur, fremebundi agminatim è castris sese proripuere, diffugiētesq; casso labore longius prosequuti sunt. Obsessi tumultu Polonorum audito, & excursione è castris animaduersa, erumpunt subito, & ignem in opera, atq; tuguria militum, stramine, arundineq; contecta, conijciunt, quo celeriter pluribus in locis se diffundente, paucis, qui in castris remanserant se defendētibus, facilè opera cum magna castrorum parte incenderunt. Nocturnas vmbras illas fuisse autumant, quæ hostilis exercitus speciem ostentantes, Polonos ita Diuino permissu exagitarunt, propterea quod solemne omnibus Christianis quadraginta dierum ieiunium priore expeditione promiscuo, ac temerario vsu carnis, ac lactariorum, moribus ac institutis Ecclesiæ Catholicæ cōtemptis temerauerant. Huiusmodi apparitiones permittit quandoq; Deus propter peccata, vel ad exercitium bonorum, vel ad denunciandam Pestilentiam, bella, mutationes Regnorum, & similia, sicuti docent sequentia.

Nocte, quæ seditionem Antiochenorum præcessit, visa est mulier ingens, & aspectu formidabili, aerem scutica tam fortiter verberans, vt tota sonus vrbe audiretur.

Gennadio Patriarchæ Constantinopolitano nocturno tempore

ac-

accedenti ad altare templi, vt Deum pro salute publica deprecaretur, horrendum spectrum se obtulit quod cum ille sacro ritu cōiurasset. Respon. quandiū Gennadius viueret sibi non licere damna, quæ imminebant Ecclesiæ illius inferre, sed eo mortuo, sæuissimè se in illam grassaturum.

Cābades Rex Persarum, cum intellexisset in Collimitio Persiæ, & Indiæ in munitissima Arcæ Zudaderensi prętiosissimorum lapidum, auri, & argenti thesaurum maximum à Dęmonibus asseruari, qui mortales omnes aditu arcerent, eò cum exercitu profectus Castrum vi conatus occupare, fortiter propugnantibus Dæmonibus, repulsus fuit, confugit ergo ad Iudæorum, & Magorum artes, quæ, & ipsæ irritæ fuerunt. Ergo cum ei persuasum fuisset, *a* Christianorum ad Deum precibus hoc potiri posse, auxilium à quodā Christianorum in Perside degentium Episcopo, petijt. Is indicto Christianis ieiunio, precibus, & Synaxi Diuina peregit mysteria, & ad locum accedens coniuratos Dęmones ibi degentes exegit, Castrumque Cambadæ nullo labore potiendum tradidit. Talis erat Dęmon illæ Basiliensis, de quo supra actum est.

a Cedrenus in Anastasio

Glicas' pagin. 4. annal. & Cedren. vbi supra.

Filinium, Demonstrati hospitis, & Charitus matris, filia, Machatem hospitem amare cœpit: indignè id ferentibus parentibus, mœrore mortua, & publicè fuit tumulata. Sextò post obitum mense, cum eò reuersus fuisset Machates, ingressa ad illum Filiniū, hospiti se post longa colloquia commiscuit, non semel illo vesperi, quo, & cum eo cœnam sumpsit, & annulum ferreum, & poculū inauratum à Machate dono accepit, ipsi vicissim, annulum aureū, & fasciam pectoralem dedit. Nutrix, dum pergit sedula, ne quid hospiti desit, satagere, videt cum eo in lecto iacentem alumnam, læta parentibus id annunciat, illi stupentes accurrunt, & altero die vtrumque deprehendunt, & cum eiulatu, dormientem cum hospite filiam amplectuntur. Sed toruis in eos intuens Filinium oculis; O vos crudeles, ait in filiam parentes, ergo ne vos inuidisse mihi meo Machata paterna in domo, vel triduum solidum fui? magno vobis dolore hæc, siue curiositas, siue duritia stabit, renouabitis dolores præteritos, & filiam iteratò sepelietis; his dictis expalluit, & concidit cadauer mortuo iterum simile, seu potius, vt erat. mortuum. concidere simul oppressi mœrore parens vterque. Re populus, & Magistratus intellecta, iubent sepulcrum aperiri, vacuum id corpore repertum, erant in eo duntaxat annulus ferreus, & sciphus auratus, dona Machatæ, sed in cubiculo & lectulo inuentum cadauer Filinij, & Hili cuiusdam auguris consilio, vt prodigium eiectum extra vrbis limites, auibus, ac feris deuorandum.

Phlegon lib. de mirabilibus, & longęnis.

dum.

dum. Ipse Machates à Spectro videns se delusum, sibi paulò post manus, ignominiam non ferens, consciuit.

Hinc cernuntur multæ falsæ resurrectiones gentilium, & constat, cum Sagis, vt plurimum induto cadauere Diabolum, siue incubum, siue succulum rem habere, vnde & in hoc genere hominũ cadauerosus quidam fœtor graueolentiæ cernitur.

Remigius lib. 1. c. 2.

Germanorum scriptis vulgata non ita pridem de Aulico quodam extat historia. Hic accepto de Vxoris obitu nuncio, ac quemadmodnm eius cadauer esset sepulturæ traditum; propere domum reuersus domesticis rationibus, vt prospiceret, ac multa iam nocte eam cum animo suo voluens, vt fit, vbi rei alicuius desiderium penitus insidet, inter hęc aduertit, illam suo more uestes deponentem, ac notum cubile inire volentem, sed cum ne hoc faceret aliquantisper restitisset, qui tam constanti rumore mortuam intellexisset, victus natiua loquentis voce, & conspicua sese ostendẽtis corporis imagine passus est vnà secũ concumbere, ac tantisper in quotidiana vitæ consuetudine habuit, dum Exorcistæ cuiusdã efficacibus verbis Dæmoni, qui refossum illud cadauer illudendo, ac si posset perdendo marito obsederat, abeundi necessitas imposita fuit: quæ certè nulli imponi eo pacto poterat, si suo ipsa corpore inclusa fuisset anima. Sed sicuti eum, qui iniuste quid occupat, leges facilè deijci patiuntur, ita & Dæmonem ex insidiosa huiusmodi cadaueris obsessione exturbari nemo adeo mirabitur, qui sciet quantæ sunt adiurationum, atque exorcismorum in ea re vires.

In Apollonij Tranei vita.

Simile quiddam Philostratus refert, Menippo Demetrij Cenici discipulo olim accidisse. Is inquit, cum Corintho Cenchreas proficisceretur, obuiam habuit quandam imaginem puellæ peregrinæ lepidæ, ac vt videbatur prædiuitis, quæ diceret se illius amore correptam, inuitaretque familiariter, vt vellet in domum suam diuertere. Ille igitur vicissim eius amore captus sæpe cum ea concubuit, ac iam de ineundo matrimonio cogitabat; habebat enim ipsa domum regio ornatu apparatam. Sed Apollonius cum in ea domo singula considerasset, exclamauit lamiam esse, quæ propediem esset adolescentem ad extremum vel deuoratura, vel insigni aliquo damno, atque iniuria affectura.

lib. 2. de bono vniuersali c. 57. pag. 21

Thomas Brabantinus refert sequentia. Cunerchena Brabantiæ Villa est solemnis, & nota: in hanc quidam Iuuenis, Puellam virginem adamauit, cumque pro eius nuptijs parentibus suis loqueretur, & illi renuerent, puella medio tempore incidit in febrim acutam, qua ingrauescente omnibus mori visa est. Luctu ergo

facto,

facto, campanæ quasi pro mortua pulsatæ sunt, nec mora. Iuuenis amator puellæ, de Villa eadem in crepusculo noctis transibat ad aliam, & cum per dumeta pergeret, audiuit vocem quasi fœminæ lamentantis. Sollicitè ergo discurrens, & quærens auditam, inuenit puellam, quam mortuam existimabat, cui & dixit, mortuam te plangunt tui, & huc vnde venisti? Ecce ait, vir ante me vadit, qui deduxit me: obstupescens ad hoc Iuuenis, cum neminem alium, nisi puellam videret, audacter rapit eam, & in domum protinus extra Villam occultauit. Hinc regressus in Villam amicis suis loquitur: ingreditur ad patrem puellæ cum amicis suis sedentem ad funus, petit, si filiam suam sibi daret, quam quasi mortuam plangebat, cui pater admiratus, respondit. Nunquid pro Deo mihi es, vt mortuam resuscites, & accipias in vxorem? cui Iuuenis, tantum ait, libens spondeas, vt filiam tuam habeam in vxorem, si viuam reddidero, & sanatam, cui pater consentiens, dictum coram omnibus confirmauit, mox Iuuenis reuelato linteo, quo cooperta putabatur, figmentum mirabile, quale à nullo hominum fieri potuit inuenerunt. dicitur autem ab his, qui figmenta huiusmodi Diabolica inspexerunt, esse interius putrido ligno similia, leuique exterius pellicula circunducta. Hinc reducta puella est, redditaq; patri sana etiam, post dies aliquot dictum Iuuenem Maritum accepit, & vsque ad Tempora nostra incolumis perdurauit.

Narrat vetus scriptor, quòd nocte quadam vir sanctus vidit Malignum Diabolum ad chori aditum consistere, & conari quidem sæpius ingredi, sed frustra tamen, habebat, formam Rustici præcincti, nudis, longisq; tibijs ferentis à tergo sportulam, & ad pectus lignum funibus innexum, cœpit porrò producto collo circuire chorum, oculos in fratres attentè conijcere, si quid posset forsitan sibi gratum in aliquo cernere, At viro Dei instantius orante, & fratres à torpore excitante, improbus explorator diu frustra expectans, cum nihil se proficere videret, somnolentos cachinans spreuit; se noxijs cogitationibus occupatos, mirum in modum tripudians applausit, tandem inter nouitios reperit Iuuenem quendam animo ad illicita euagantem, nec nisi solo corpore illic præsentem, imò etiam clandestinam fugam meditantem, animaduertens igitur illum suæ sortis esse, fuscinula apprehensum in fiscellã suam proijcit, & celeriter inde se proripuit, cernens id vir sanctus, multum pro salute illius anxius, & sollicitus, mane diligenter illũ inquirit, sed ille ante Auroram vagus, & profugus, excusso suaui iugo Christi, sequutus erat inimicum; addidit autẽ se hominibus In vita S. Roberti Abbatis

ſceleratis, deditusq; latrocinijs, non diu poſt captus eſt, & capite plexus, miſerrimè interijt.

Policronici author Ranulphus, narrat Comitem Ricardũ quadam nocte ſolum orationis gratia ingreſſum in templum, inueniſſe ibi mortui capulum, in quo cadauer erat repoſitum; dum autẽ Comes oraret, ſubito mortuus ille magno cum ſtrepitu è feretro exilijt, ac extenſis brachijs quaſi in amplexus eius ruiturus, ad Comitem acceſſit, quem cum Comes ſignum crucis fronti ſuæ imprimens, fruſtra intenſius, vt recederet adiuraret, ſtricto gladio illum diſſecuit, & exinde ſtatuit per totam terram circa funera vigilias celebrari. Lib.6.c.17

Vtroq; admirabilius eſt, quod ex Guaguini deſcriptione Moſcouiæ nunc adijciam. Scribit Populos quoſdam in Lucomoria Regione Ruſſiæ habitantes, quotannis vigeſima ſeptima menſis Nouembris die, vt ſolent hirundines, & ranæ, ſic & ipſos præ frigoris brumalis magnitudine mori, poſtea redeunte vere Vigeſima quarta Aprilis die, denuo reuiuiſcere. Addit hos, cum ſibi mortem imminere ſentiunt, merces ſuas certis in locis deponere, quas Grutenſij, & Serponoutzij vicini populi, ſuis mercibus interim æquiualentibus eodẽ loco relictis, auferunt. illi reuiuiſcentes, eas merces, ſi iuſtæ videantur, pro ſuis accipiunt, ſin minus eaſdem repetunt, vnde lites, & bella ſæpiſſimè inter eos oriri dicuntur. Verùm idem narrans Sigiſmundus lib. Baro habet pro fabula. fol. 86. moſcouiæ.

Quid poſſint inter ſe Cacodæmones per Magiam.
Cap. XX.

Doctrina.

DE hoc ſolidè diſputat Toſtatus ſub his verbis. Non eſt aſſerendum hominem poſſe conſtringere, & ligare in loco aliquo particulari Dæmonem, niſi virtute Diuina, videlicet per exorciſmos, & præcepta, ſed cum Magi non intendant ſibi ſubijcere dæmonem, niſi vi ſuorum carminum, & ſignorum, vel factis a Chriſtiana Religione alieniſſimis, idcirco impoſſibile eſt, ai, quòd minor poteſtas, quæ eſt homo, ſubiiciat ſibi maiorem, quæ eſt Dæmon, cum non ſit poteſtas ſuper terram, quæ comparetur poteſtati dæmonum. Quare non erit aliquid naturale, vel cere- Iob.c.40.
moniale, per quod Dæmones poſſint ab homine cogi, vt veniant,

aut

aut respondeant, aut aliquid operētur, nisi, vt dixi per exorcism os Ecclesiasticos; & tunc dicendum est, quòd coguntur ad aliquid .s. ad recedendum à corporibus obsessorum, vel ad non nocendum, & hoc fit per Deum in quantum instituit id, quod ab Ecclesia fit, ibique operatur virtus Diuina latens: attamen in operibus maleficiorum, quibus Dęmones cogere volunt, nō operatur Deus, cum sint contraria Diuino honori. Sed Dæmones ipsi mentiuntur, & simulant se cogi, quia in hoc stat maximè virtus suasionis eorum. Verè tamen non possunt demones cogi ab hominibus per maleficia, imò si cogi possent, nō docerent ipsi homines modum, quo eos cogerent, quia per hoc dæmones miseriores efficerentur, si verè hominibus subijcerentur. Fingunt ergo se subditos, vt fallant, cū tamen non subdantur, imò simulant se captos, vt te capiant: se vinctos, vt te vinciant: se tuo imperio subditos, vt te sibi subdant; à te inclusos, vt contra te finaliter concludant: fingunt se tua arte, vel imaginibus, vel lapidi alligatos, vt funibus peccatorum religatū ad Infernum te perducant. Quare, vt vno verbo concludam; fingunt cogi, cum tamen spontè, & voluntariè ad tempus cum placuerit, seruiant.

Eusch. li. 5. de præ. parat. c. 6. Aug. lib. 21. de Ciuit. Dei. c. 6. Fran. Pi3 cus. lib. 2. de prænot. cap. 4.

Exempla.

CONcurrerant in Aulam Anglicanæ Reginæ duo Magi iucundum exhibituri spectaculum: paciscuntur una in re sibi inuicem parendi, necessitatem singularem. Prior iubet alterum per fenestram despicere, quod cum facit, natis subito ceruinis ex capite cornibus, cunctorū sanijs, & ludibrijs diu fuit appetitus, quare quam impotens iniuriæ, tam cupiens vindictæ atrocioris: pingit carbone humanam in pariete affigiem, tum priori Mago imperat, subire effigiem illam, & parietem cessurum ingredi, mortem sibi cernens præsentem, horrere hic, & deprecari capit; vrgebat alter conuenta: subit ergo coactus, & visus corpori paries locum dare ingredienti, sed ingressus nusquam postea comparuit, quia videlicet superior dæmon illum occiderat, & corpus in desertum, vel speluncam alicubi abdiderat.

Aliud scribam, notatum à quodam Iurisconsulto Germano. Præstigiator quidam nobilis in diuersorio publico hospitis famulum, ita petentibus reliquis conuiuis decollauit. cum autē ei rursus caput imponere vellet, animaduertit esse alium Magum, qui eum in hoc proposito impediret: Rogat hic eum, ne hoc faceret, verum cum admonitioni repetitæ alter non pareret; prestigiator

W. lib. 1. de almijs c. 3. nu. 19.

in mensa lilium crescere fecit, cui cum caput, & flores amputasset, concidit statim absque capite de Mensa Magus ille, qui alterum impediuerat, & præstigiator absq; vllo impedimento famulo caput imposuit è vestigio, & ex hospitio, vrbeque aufugit ne à Magistratu propter cōmissum homicidium deprehēderetur.

Præstigium fuit hic in simulata capitis abscissione, & etiam repositione: item in lilij productione, & truncatione. Certamē fuit inter Dæmones Magorum, quorum inferior satis fortis erat ad impediendam vim præstigij, potentiori tamen coactus (non vt reor inuitus) cedere in Clientuli sui nece, qui verè interemptus est.

Rerū Boemicarum lib. 23.

Ioannes Dubrauius Episcopus Olmuziensis hęc narrat. Venceslaus Imperator, & Bohemorum Rex, affinitatem cum Principe Bauariæ Ioanne inijt, ducta in Vxorem filia eius Sophia. Socer, vbi Generum ludicris Spectaculis, & Magicis præstigijs delectari cognouit, plenum ludionum, & præstigiatorum plaustrum secum Pragam vehit, ibi dum præstantissimus artificum ludibria artis ad permulcendos oculos explicat, adest inter spectatores Zito Venceslai Magus, ore vsque ad aures dehiscente, accedensque propiùs, artificem illum Bauari cum omni apparatu protinus deuorat, solos duntaxat calceos, quia luto obsiti videbantur expuens: secessumque inde petens uentrem insolita esca grauem, in solium aqua plenum exonerat, præstigiatoremq; adhuc madidum, spectatoribus restituit passim deridendum, adeo vt cęteri quoque eius socij à ludo desisterent.

Illud de deuoratione merum fuit præstigium, sed verè abreptus miser, in solium aquæ fuit iniectus à Dæmone, non per alui vias emissus.

Lib. 3. cap. 20.

Olaus refert, quòd Magus quidam Gilbertus cum Catilla præceptore de artis præstantia contendens, cum exiguum bacillum, characteribus gotticis, vel Ruthenicis inscriptum à præceptore proiectum, manibus apprehendisset, statim obriguit, & in insula lacus, dicti, Veter, apud Ostrogothos in cauerna subterranea fertur ligatus.

Finis Libri Primi.

COM-

COMPENDII MALEFICARVM

LIBER SECVNDVS.

In quo agitur de diuersis generibus Maleficiorum, & de quibusdam alijs scitu dignis.

De Maleficio Somnifico. *Cap. I.*

Doctrina:

COnſueuere Sagæ, & Malefici, alios potione, malo carmine, & certis ritibus ſoporare, vt interea illis venenum infundant, vel infantulos rapiant, aut necent, vel furto quid ſubtrahant, vel ſtupro, adulterioue contaminent, & hoc fieri poteſt naturalibus venenis ſoporiferis, vt erit videre per exempla. Et hæc non ſunt fabulæ, quia ſi multa ſunt, quæ naturaliter, vel infuſa, vel admota, non ſomnium aut ſoporem tantùm, ſed etiam ſtupo- Binsfeld. de cõfeſſ. malef. p. 1. concl. 5. Vita D. Bern. lib. 2. c. 6.

rem

rem, torporémque aduersus vehementissimos quosque crucia tus inducant, quæ chirurgi optimè norunt, si quando ab humano corpore membrum aliquod absque doloris vllo sensu resecturi sunt: cuius artis facetum quidem, sed tamen miseratione dignum exemplum memorant de Narbonensi adolescente à Thracio Pirata in seruitutem adducto, cui interea, dum ex medicata potione altior somnus obrepit, tam bellè testes secti sunt, vt experrectus se ipsum miraretur sic dempta virilitate nouum hominem. Rursus aliud à Mathiolo recitatum de Hetruriæ Asinis, quos cicutæ pastus adeo graui somno consopire solet, vt pro mortuis sæpe efferantur, detracta etiam, ac, direpta iam pellis bona parte, vix tandem excitari se in pedes erigant, misereque redeuntes ad præsepia sua, proripiant: multa igitur sunt nota, accommodata vsu apud pharmocopolas, vt lolium, solanum, iuncus, vulgo Euripice dictus, mãdragora, castoreum, papauer. &c. quæ omnia, si somnum arctum, ac diuturnum conciliandi facultatem habent sola vi ac potentia à natura illis ad id administrata; quid quæso suis artibus, ac machinis efficient Dæmones, qui non modo rerum omnium, quas edidit natura latentes, atque arcanas vires perfectissimè nouerunt, sed & sic Deo permittente, multa possunt etiam sine vllius rei aduentitiæ, atque externæ adiumento?

 An verò diabolus possit quantitatem corporum sic mutare vt penetratio partium sequatur, quo possint Maleficæ commodius sua venena effundere, spargere, & disseminare, breuiter censeo ad hoc

hoc negatiuè respondendum, quia maior philosophorum pars cũ Arist. & D.Thoma, partium corporaliumq; dimensionem naturæ non permittit ideo, non potest diabolus sic mutare quantitatem corporis, vt homo instar catti, muris, vel mustellæ, per tenuem rimulam in cubiculis irruat, & penetret, multo minus per ianuas clausas ingrediatur. hoc benè docuit Ioa. Beets Carmelita in prima præcepti expositione.c. 4. Quare mentiuntur Striges Lotharingicæ, quæ Remigio persuaserunt, solere diabolum veteratis Lamijs potestatem reipsa dare, vt possint ędes pęnetrare, & per quasuis angustias nullo impedimento viam sibi facere, in mures, fęles, locustas, atq; alia huiusmodi parua animalia, contractæ, & deminutæ, intromissæq; priori formæ restitui si uelin,t hæc enim deliria sunt omnia, & illusoria: quomodo autem id fiat, crediderim diabolum præcedere, qui latenter aperit, & claudit ianuas, vel fenestras corporis earum capaces, & per eas intromittit deceptas, quæ se putant formam huiusmodi animantium induisse; & hoc Italicæ prudentiores Maleficæ Grillando confessę sunt. Hanc autem apertionem forium, fenestrarum, & ostiorum tam subtiliter facere potest diabolus vt dormientes in cubiculo, non euigilent, si quis verò de hoc dubitet, meminerit, iam ab Angelo factum, cum eduxit Petrum de carcere, dum inter custodes dormiret; & si quis dicat illam Ianuarum reserationem, miraculosam fuisse, nihil refert, quia Crisostomus hanc vim Angelis tribuit, cum scribit, Abachuc ab Angelo demissum, & reductum de lacu Leonum clauso, integris sigillis permanentibus, tunc enim id factum est, non Angeli, sed Diuina virtute. Modus verò, quem Lamiæ recensent, scilicet, diabolum ipsos parietes aperire, & per quandam quasi fissionem, & disruptionem, ingressum illis præbere, & egressum; post, iterum partes coniunctas facere coalescere; huc pertinet, quod refertur Cordubæ, de famosa illa Magdalena Crucia, vt hiante subito pariete, a transeuntibus orans puella conspiceretur. Sed hoc præstigiosum ego putarem, vel cum Delrio lib. 2. mag. quest. 7. diabolum maxima celeritate eximere lapides quot sufficiunt, aliosq; ne ruant sustinere, & postea eadem celeritate, & dexteritate, iterum eos in locum suum reponere, quia cum homines, hanc celeritatem diaboli nequeant comprehendere, iudicium facit de aperto pariete, per partium compressionem.

Consueuerunt præterea Malefici vti, ad concitandum somnum, certis luminibus, quorum fumum ab Apuleio (nebulam fumi) arbitror vocari. interdum accendunt pedes, vel manus mortuorum iunctas prius oleo quodam à Dæmone accepto, vel ad singulos

digi-

digitos candellulis affixis, interdum facibus excantatis, de certi generis lychno, & nota illis pinguedine, & vtuntur vel accensis sibi prælucentes, vel eas domi certo loco defigentes accensas, & sopor durat, quandiu lumen illud ferale: nonnunquam partes aliquas cadaueris certis locis suspendunt: nonnunquam alia adhibent, æquè omnia scelesta, quæ tamen ex pacto tantum efficacitatem sortiuntur. Vtuntur quoq; caracteribus magicis, ad effugienda, & superanda tormenta à Iudicibus illis illata, ut patebit per exempla.

Muniant igitur se Sacramentalibus, qui se somno dant, recitando. Qui habitat in adiutorio altissimi. vel, In te Domine speraui. vel quid simile. Signando se signo Crucis, recitando. Salue Regina Mater misericordiæ. Pater noster. Aue Maria &c. si volunt esse salui ab huiusmodi insidijs; habendo etiam apud se ceram benedictam agni Papalis, vel reliquias. Deuotiones enim sunt tutissimum præsidium, ac propugnaculum contra omnes tenebrarum Principis insidias.

Exempla.

MArgarita Ienina, cum filium suum Iaquelinum malè odisset quod de consequendis in proximas Alsatię nundinas pecunias sæpius obtunderet, ac illius tandem se quauis ratione flagitationibus expedire decreuisset, id vt faceret, nocte intempesta, vna cum ijs, quas patrando sceleri socias sibi adiunxerat, à Dæmone in illius ædes, quæ erant in Saxbingen, est inuenta, vbi dormientem ex composito adoriuntur, ex lecto deturbatum ante focum constituunt, uiuum assaturæ, si in se fuisset, sed facto aliquo impeditæ, animum suum ad aliam iniuriam conuertisse: ac fortè humi repertam testam eius lateri facto prius vulnere, quod tamen momento coalesceret, inseruisse, vnde etiam post multorum mensium vexationem videntibus multis erupit.

Forpachij. 7. calen. Septemb. 1587.

Huic non est dissimile, quod sequitur, Bertrandæ Tonstricis, quæ se earum ope quibusdam sortilegij erat sodalitium cuiusdam nomine Elisę, collo, ob denegatum lactis vrceolum os infixisse agnouit.

Dusæ prid. cal. Octobr. 1586.

Item illud Seneæl Armentariæ recensentis se in summum pedē cuiusdam Philippi Pistoris nomine os è veruecina coxa inseruisse, cum prius admota piscis spina vulnus fecisset, quod deinde callo obductum, ingentes, ac diuturnos dolores illi pareret, vt ab eo pistore etiam rescitum est.

Qui-

Quidam Benignus nomine conscius cædis Consiliarij Serenissimę Christianæ Reginæ Danorum pœnam capitis facilè effugere poterat, quod tum cum in eum inquireretur, peregrè esset, ac saluti fuga posset consulere, sed fretus caracteribus magicis, quibus à circumforaneo quodam donatus fuerat, fiducia ipse, se iudicio volens obtulit. Nec in eo sua spe quidquam frustratus est, siquidem priusquam ipse, tormenta omnia sunt defatigata, atque ita & incolumis, & inconfessus illis solutus est. Verum iam è reis eximendus cum tanti sceleris conscientiam amplius ferre non posset, eius se sponte fecit manifestum, ac tandem capite luit.

Paris de puteo in sindic. de tortura.

In Leodiensis ditionis oppidulo, Hugo, secundùm alios, vel Dinanto, iuxta cæteros, nocte ad diuersorium venere duo, qui se à via admodum fessos simulabant, cœna sumpta, negāt se cubitum alio ituros, sed importunè admodum, & instanter, tandem à Caupone impetrant, vt liceat ad ignem in culina somnum capere: interea Ancilla domus, cui non satis peregrini isti placebant, clanculum per foramen quodam peruigil conspicit quid sint acturi. Nocte intempesta videt è marsupio manum abscisam mortui depromere, & digitos inungere, tum admotos igni incendere, omnes lumen recepere vno excepto, id verò Magi mirabantur insolitum, sæpius ergo tentant, & flammæ admouent, frustra semper. tum corū vnus, quid tum, ait, si vnus dumtaxat in domo sit vigil? & affixa ad caminum manu, quatuor digitis velut candelis obscura flamma collucentibus, domo egressi, noto sibilo vocant socios ad prædam Ancilla subsequitur egredientes domo, & reuoluta ianua excludit eos, inde irrumpit in herile talamum, inuenit omnes altum adeo stertere, vt nulla vi (nam in medium cubiculi extra lectum illos traxerat) potuerint euigilari. Interea fures per fenestram quandā se dirigebant in domum, occurrit ista, & scalis deturbat, instant tamen, & aliò moliuntur ingressum. Hæc luminis memor, & suspicione hanc esse soporis causam domesticorū, omnes digitos extinguit, & luce emortua, dormientes experrecti ad clamorem accurrunt, & domo protellant manifestarios: post dies aliquot capti, facinus confessi sunt. Quid mirum igitur si Sagæ nocte irrepant ad cunas infantulorum, & aliorum quos eunt perditum?

Cesar. Cisterciens. li. 6. miracul. cap. 10.

Petrus Binsfeldius sic scribit. Cum Anna mater Ioannis Cuno de Rouer, & aliæ duæ Sagæ conuenissent, vt de nocte virum quendam Zelosum persequutorem maleficorum maleficio conficerent, Magisterulus præcedens fenestras, & ianuas aperuit; ipse autem Ioannes Cuno pro concite à matre, & alijs adductus fuit, vt candelā ardentem, quæ non naturalis, sed arte diabolica confectu erat, teneret.

Comment. in tit. de malef. & math. ad lib. 4. in fi.

nerer. Venientibus autem eis in cameram maleficiandi in Ciuitatem Treuirensem: cum Maleficiendus pro more bonorum Christianorum se signo crucis, & pijs exercitijs antequam se quieti traderet, muniuisset, nihil efficere potuerunt, sed re infecta, reclausis ianuis reuolare debuerunt. Vir autem bonus, cui nocere voluerunt adhuc viuit Dei gratia, & tandiù viuet quamdiù Deo placuerit, Hæc narrauit ipse Ioannes Cuno, & mater eius, cum examinaretur super articulis propositis, eodem modo confessa est. Necromantici, qui sunt superioris ordinis maleficiarij, non habent necesse hanc candelam sibi prælucere, sed accensam defigunt in aliquo remotiori loco, vt est videre in sequenti.

Lib.3.p.1. q.3. disquisit. Magicarum

Auiris fide dignis accepta sunt, quæ, & nunc scribam, & Martinus Delrio refert, ideo exaranda censeo, vt etiam videamus in Sortilegis, & Necromanticis Diuinam vltionem: prætermittam personam, locum, & ordinem, quia sic expedire iudico. In Hispania, in vrbe quadam; magni nominis vir quidam familiaris erat cuidam Nobili, cui formosa vxor, sed casta matrona erat: Hanc cæpit adamare, nec diu ignem fouet occultum, aperit animum, & mulieri flagitium nititur persuadere. Illa certa tuendæ castitatis, sedulo conatur ad saniorem mentem reuocare à dementia, sed erat oleum camino addere, vt naphtam accensam vehementius aqua iniecta exasperat, vt gliscat incendium, sic monitiones hunc vltro inflammabant nec desijt vrgere, donec pertæsa molestiæ, statuit vlcisci nebulonem: rem totam marito aperit, quem non minus, quã Atridas dolor vrgebat; eius iussu vxor tempus addicit; venit nox optata malè amanti: Maritus cum aliquot famulis egregiè armatus erat in propinquo conclaui, familiarem hunc haud familiariter, excepturus. Tandem, en tibi accinctum gladio, & pugione amatorem: deducentem illam audacter subsequitur, & postquam consedisset, veterem cantilenam iterat; mulier refutat, & negat, vt solita; fecerant audatiorem nocturnæ tenebræ Mæchum, & vim parat: vis vi repellitur, tandem verita mulier exclamat, & condictum marito signum contenta tali voce, surdo (quod aiunt) fabulam, nec Maritus, nec quisquam accurrit, quid ageret? fugeret? tenebatur brachijs fortioribus: consentiret? mors probro, & peccato potior honestati: vngues ergo & dentes arma stringit muliebria, & faciem deformat, sed præ furore hæc ille vix sentiebat. Gladium deposuerat, dorso pugiunculus hærebat, vt aduertit Matrona inter luctandum, manu eum eripit à tergo, & stricto mucrone perforat aduersarium, & vita priuat: collabitur cadauer, Victrix vix sui compos, currit in conclaui, vbi Maritum abdiderat, inuenit

nit illum,& famulos omnes mortuis magis,quam viuis similiores: clamat,vellicat,trahit,nihil non agit,vt expergefaciat, at illi con sopiti manebant. Suspicata (quod erat) maleficio id fieri, & videns sibi in se ipsam spem omnem locatam, cadauer domo effert, & in plateam abijcit,cum gladio,& crueto pugione. Interea dum ibi iacet,circuitores nocturni in cadauer incidunt:ferunt in carcerem,facie lota,etsi non facile,tamen agnoscitur vir. Hoc prudentia Prætor pollebat, silentio imperato præsentibus, summo mane adit domum viri ait se de re maxima cum domino coram tota familia agere optare,iubeat omnes ad vnum simul conuenire, facit dominus;conuenere viui omnes,nam mortuus ille solus deerat.Prętor ait,videri sibi aliquem deesse, re animaduersa,dominus, verè, ait,omnes adsunt excepto tali,qui fortasse nunc se ad quoddã negotium parat,ipse quoque subdit ille,vocetur. Mora haud longa futura,currunt nonnulli,vt vocent: cubiculo clauso,pulsant ostiũ, nemo rspondet. It ergo cum domino ipse prætor,& ianuam vi reserant,nemo erat in cubiculo, duntaxat fax ardens, & obscurum lucens defixa erat in camino,mirari omnes, & stupere cœperunt. Tum Prætor Domino domus narrat,vbi,& quale inuentum cadauer,& dum illud auferunt è carcere, vt prophanæ sepulturæ merito tradatur,ecce tibi Nobilis ille cum vxore, & rem omnem narrant: conferuntur momenta temporis, reperiuntur vigilasse, quo fax extincta,sic & perfidia hipocritæ omnium detestatione, & mulieris castitas,atque fortitudo totius viciniæ celebrata.

Cæsarius Cisterciensis refert,quòd homo quidam simplex Engilbertus nomine de Prouincia Tulpeti natus,ante paucos annos mortuus est. Iste cum esset Cæcus natus, propter varia dona,quibus hominem interiorem eius illuminauerat Diuina gratia, in diuersis Prouincijs noscebatur, & à multis magnisq; personis vtriusque sexus venerabatur. In cappa simplici,& tunica lanea, nudisque pedibus tam æstate, quam hyeme incedebat, & puero se regente sic limina sanctorum satis remota sæpius visitauit, carnibus nunquam vescebatur,non lectisternijs, sed modico tantum straminis, vel fœni noctibus vtebatur,& multos tam verbo, quam exemplo ædificauit. Hic tempore adolescentiæ,cum nocte quadam in domo Materterę suæ Matronæ diuitis, inter alios eius seruos se cubitum collocasset, in ipso conticinio duo fures parietem effodientes ingressi sunt,qui igne discooperto, accenso lumine, cistis apertis, intrepidè colloquebantur,quos vt prædictus Engilbertus audiuit, fures eos esse non dubitauit,cum seruos ex vtroque latere dormientes excitare non posset, subselio cultello suo perforato collo iniecit,

Lib.6. miracul.c.10.

cit,& claua manum armauit,& quia illos, vt Cæcus videre non potuit,duce auditu,ad illos tēdens,& clauam vtraq; manu vibrans, ex omni parte quidquid tangere potuit, quasi furiosus feriens, de domo illos eiecit,quos vsq; ad foramen sequutus, dum aditum scala obstrueret,& illi stantes extra domum, neminem præter ipsum solum vigilare sensissent,de tali expulsione confusi, habito consilio denuo nixi sunt intrare;quòd vt ille ex motu scalæ sensit,vnam partem scalæ arcæ magnæ,in qua continebantur grana,vt erat foramini continua supposuit,alteramque vtraque manu seruauit, illos intrantes vsque ad vmbilicum Engilbertus dorsa eorum, quia proni iacebant, per scalam fortiter pressit, vt non solùm eis progressum, imò etiam regressum prorsus adimeret,qui quasi sub turculari positi,dum mane capi timerent,veniam postulauerunt, datis verò terribillibus iuramentis, quòd nunquam personam eius læderent,vel domum illam intrarent,dimissi sunt:Mane,cum prodēte Engilberto à vicinis nulla arte dormientes possent excitari, & quærerentur circa domum maleficia,quorum virtute hæc nouerat fieri.supra foramen de tecto pendentem,quasi spinam humani cadaueris repererunt, qua amota mox omnes excitati sunt. Post multis annis elapsis ijdem fures, fama, & virtutibus iam dicti Engilberti excitati, eiusque vt opinor precibus compuncti, eum adierunt, & quia ipsi essent confessi deinceps duxerunt vitam religiosam.

Lib. 2.c.3. & 4. Vergauillæ x. cal. Febr. 1589. Scribit Remigius,quòd Margarita Loudmā,in Iudicio agnouit inter scelera hoc quoque: se nocte quadam ædes quasdam fuisse ingressam,eo animo ut somno sopiti,faucibus uenenum infunderet, idque incæptum quin perficeretur parum abfuisse, ita in procliui uidebantur esse omnia,sed contra quem putabant, excitatum illū è somno fuisse comperetunt, adeò ut re infecta cum facinoris socijs ipsa se in fugam dare coacta est. consectante interim illo manu armata ac tandem cum assequi non posset,minas ferocius intētabat,ea igitur de re ad ampliorem cognitionem interrogatus ipse testis,omnem ut illa saga prænarrauerat,certis,disertisque uerbis recensuit.uidelicet apetitum esse,sicuti dictum est ueneno,hocque unum illis ne præberent fuisse impedimento,quod forte experrectus (nundum enim illarum unguine delibutus fuerat) se crucis signo,atque oratione dominica contra tantum discrimen, atque periculum muniuisset,uerumque illud omnino esse, quod illas cum hasta multum uiæ esset prosequutus, nec tamen assequutus; postea ferè omnes criminis rei deprehensi, in Germania, quæ est ditionis Lotharingicæ,asseuerant concorditer, eam sibi à Dæmonibus

nibus penetrandarum ædium facultatem esse tributam, ut supra dixi, illiniendo primum per artus omnes, cui moliuntur interitum ne euigilet, tum firmiter ac validè os ei deducendo, ne potionem agitatione excludat, tandem venenum faucibus ingerendo, admota lucerna, quæ sulfuream flammam euomat.

Sagæ vtuntur Cadaueribus Humanis ad necem Hominum.
Cap. II.

Doctrina.

NOSTRAE ætatis maleficis hominibus moris est exhumare humana cadauera, ad humanā perniciem, & ea maximè quæ sunt supplicio affecta, & in malam crucem sublata: nam non solùm inde sortilegijs suis materiam mutuantur, sed & ab ipsis carnificinæ instrumentis, reste, vinculis, palo, ferramentis. Siquidem ijs vulgi etiam opinione inest ad incantationes magicas vis quædam, ac potestas.

Sed heu miseriarum miseria, quia tales duobus potissimum funibus ligantur, qui sunt, complacentia faciendi malum, & difficultas faciendi bonum. Iudic. 15. Sansonem ligauerunt Philistei duobus funibus. Duobus oculis priuantur, quia perdunt discretionē declinandi à malo, & faciendi bonum. Iudic. 16. Philistijm abstulerunt à Sansone duos oculos. Duobus asinis essociantur, quia hebetant

betant

betant in vsu rationis, ad præsentia gubernandum, & ad futura præuidendū, vnde de Leuita legitur Iudic. 19. quod ipse habebat secum puerum vnum, & duos asinos, scilicet, præsentium, & futurorum ignorantiam. Duobus filijs orbantur, qui sunt duæ fortissimæ virtutes, vna ad acquirendum Paradisum, altera ad euitandum Infernum. 1. Reg. 4. duo filij tui mortui sunt. Duobus cornibus ornantur, & hoc facit superbia, vnum, scilicet, præsumendo de se, alterum alios contemnendo. Daniel. 8. efferatus hircus in arietem, comminuit duo cornua eius. Duobus vitijs grauantur, quæ sunt mali exequutio, & boni omissio. Hierem. 2. duo mala fecit populus meus, dereliquerunt fontem aquæ viuę, & foderunt sibi cisternas dissipatas. Duobus vitulis, famulantur, dum adorant, & honorant vitulos aureos, idest, diuites, & auro fulgentes. 3. Reg. 12. dicitur, quod Hieroboam fecit duos vitulos aureos, & dixit, Isti sunt Dij tui Israel.

Alij totum corpus decoquunt integrum, dum in cinerem etiam ariditate abeat, vel in massam, adhibitis, ac commixtis quibusdam alijs coalescat, quod & Baptista Porta *a* Neapolitanus obseruauit sua ætate factum, & de hoc agit etiam Plinius. *b* His temporibus frequentes habet, quæ sub lotharingica ditione est Alemania, vt refert Remig. *c* se sæpe deprehendisse, ex eorum quæstionibus capitalibus.

a Lib. 2. magię natur. c. 6.
b Lib. 28. cap. 7.
c Libr. 2. cap. 3. Dusæ cal. Octobr. 1586.

Idcircò fugiēdi sunt huiusmodi, quia obstant Diuinę voluntati. Num. 15. aduersum Dominum rebellis fuit, ideo peribit depopulo suo. Quia fallunt, & dant se falsitati. 2. Reg. 3. quare dimisisti Abner ignorans, quoniam ad hoc venit, vt decipiat te? Quia fauent suæ fatuitati. 2. Reg. 25. dictum est de Nabal, qui secundum nomen stultus est. Quia obstant veritati. psal. diminutæ sunt veritates à filijs hominum. Et alibi. non est in ore eorum veritas, cor eorum vanum est. Quia subsunt mordacitati, idest, vitio detractionis, & murmurationis. psal. audiui vituperationem multorum commorantium in circuitu. Quia fauent loquacitati adulando. psal. mihi quidem pacificè loquebantur, & in iracundia terræ loquentes dolos cogitabant. Quia claudunt portam sagacitati. Sapien. 1. in maleuolam animam, non introibit sapientia. Quia nō credunt ritè Deitati. Sapien. 15. ignorauit eum, qui se finxit. Obsunt hospitum charitati. Sapien. 19. multi recipiebant extraneos, & Mat. 24. quoniam abundauit iniquitas, refrigescet charitas multorum. Quia obstant Diuinitati. Eccles. 10. initium superbiæ hominis est apostatare à Deo, quoniam ab eo, qui fecit illum recessit cor eius. Quia vacant ebrietati. Esai. 34. quoniam inebriatus

est,

est. Quia cedunt virtutum claritati. Esai. 13. stellæ non expandent lumen suum. Quia se dant mundi prosperitati. Hier. 17. dereliquerunt fontem aquarum viuentium Dominum. Quia repugnant æquitati. Amos. 6. conuertistis in amaritudinem iudiciũ, & fructus iustitiæ in absynthium. Quia student carnalitati, & luxuriæ. Rom. 8. sapientia carnis inimica est Deo: & ad Gal. 6. qui seminat in carne, de carne metet, & corruptionem. Quia vacant crudelitati. Gal. 1. supra modum persequebar Ecclesiam Dei. Et tandem, quia repugnant proterue vnitati. actu. 17. hi sunt, qui orbem concitant, & hoc ad hoc venerunt, & psal. cum his, qui oderunt pacem eram pacificus. ad ex.

Exempla.

ANna Ruffa fatetur operam suam commodasse se Lollæ cuidam Veneficæ in eruendo eiusmodi cadauere, quod recenti funere obrutum fuerat, atque ex eius exusti cineribus medicasse potionem, qua deinde ad certam eorum, quos vellent peremptos vterentur pernitiem.

Briceij Mag conueniens est huic testimonium de refosso scilicet infantis cadauere, quod pater eius nomine Vuolf Faber pridie extulerat, in hocq; tantum diuersus est à superiore, quòd non assatum in cineres, sed elixum in massam confecerit, quo commodius inde vnctionem pararet; ossa autem in cinerem redegisse aspergendis nemorum arboribus, vt glande sua deficerent. Forpachi sexto cal. Septemb. 1587.

Antonius Vuelch idem quoq; sibi narratum retulit ab Nichel Gross. & Beschess vxoribus, vtraq; ex sortilegij societate notissima sibi fœmina non adeo pridem refodisse se e cimiterio Guermingẽsi duo eiusmodi cadauera, quæ parentes Bernardus, & Antonius Lerchen recens humo condiderant, eaque igne consumpta in magicos suos vsus conuertisse, resecto prius vnà cum humero, costisque continentibus dextro brachio in vsũ luminis diabolici antedicti, si cui de nocte venenatam potionem forte vellent infundere; extremi enim eius membri digiti flamma sulfurea, ac violacea tantisper ardebant, dum perfectum, absolutumq; esset, quod aggrediebantur negotium, eaq; demum extincta, tam integri illibatiq; restabant, quam si lumini fomitem vllum ante præbuissent, idque quoties opus fuerat cum eadem digitorum incolumitate repetitum fuisse. Guermingæ 14. cal. Januar. 1589.

Ioan-

Ref. Pitte langlj.12. cal. Octob.

Ioanni Molitori à Vuelferdingen anniculus erat infans, præcipue eius deliciæ. Hunc Agatina à Pittelingen, & Maietta à Hochit cunis clam extractum in ardentem rogum imponunt, quem ipse ea causa in perarduo monte nominato (la Grise) extruxerat, eiusq; exusti cineres studiosè colligunt, tum rore ex segetum aristis graminumque summis herbis excusso perfundunt, atque massam vtrique friabilem concinnant, aspergendis scilicet vitibus satis, atque arboribus, quo statim læso flore perirent, fructibusque suis deficerentur.

De maleficio venenario, & quot sint genera Maleficiarum. Cap. III.

Doctrina.

quot sint genera maleficarum.

MAleficarum triplex solet esse genus. Aliæ enim possunt lædere, sed nō possunt curare; Aliæ curare possunt, sed non lędere, per aliquod pactum cum diabolo initum. Aliæ tandem sunt, quæ lædere, & curare nouerunt, & hæ sunt omnium pessimæ, deuorant enim (horribile dictu) propriæ speciei infantulos, & comedunt, & hæc est suprema species Maleficarum; sunt & aliæ ad alia attendentes, vt alibi dictum est, quæ grandines, & auras lędentes exagitant, sterilitatem in hominibus, & iumentis procurant: infantulos, quos non deuorant dæmonibus offerunt, aut occi-

occidunt,pro vt infra. Huiusmodi autem infantes sunt illi, qui ab ipsis in vtero materno perduntur,& baptismatis lauacro, nõ sunt tincti; qui autem deuorantur,sunt baptizati. Consueuerunt præterea infantes iuxta aquas gradientes, in ipsis nullo vidente, etiã in conspectu parentum,proijcere, vt alibi dictum est: equos sub equitantibus freneticos efficere:de loco ad locum per aera corporaliter transportari: Iudicum animos,ne eis noceant immutare: taciturnitatem sibi ipsis,& alijs procurare,etiam in tormentis: occulta alijs manifestare, & quadam futura,ex dœmonum reuelatione prædicere:absentia,tamquã præsentia aspicere: ad amorem, & odium inordinatum mortalium mentes immutare: ictu fulminis aliquando,quos volunt, siue sint homines,siue iumenta, interimere. Vim generandi,vel potentiam coeundi auferre, abortum procurare: Infantes in vtero matris,solo simplici tactu perdere;solo etiam visu, absq; tactu homines, & iumenta maleficiare, ac illis mortem præbere. proprios infantes diabolo dedicare,& tandẽ, vt vno verbo concludam,omnia pestifera, quæ aliæ Maleficæ procurare sciunt (quando Deus permittit) perpetrare nouerunt. Satisfaciamus nunc promissis.

Obstetrices maleficarũ,dum parturientibus auxilij gratia intersunt,multa mala perpetrare certum est, siuè occidendo infantes, acus in summitate capitis infigendo, vt moriantur, qui tamé acus non videntur, vel ipsos diabolo offerendo. Quare fit multoties vt ipsis obstetricibus inuitis, ad instantiam tamen malignorum spirituum, talia facere cogantur; nouit enim diabolus, quod ab ingressu Paradisi cœlestis propter pœnam damni,aut propter originale peccatum,tales pueri arcentur, quo fit, vt finale Iudicium diutius protrahatur,per quod æternis pœnis ipsi dœmones puniẽtur, cum numerus Electorum tardius completur, quo completo, mundus consummabitur. Ex huiusmodi ergo infantibus interemptis,diaboli suasione,conficiunt Sagæ vnguenta,vt alibi dictũ est, ad earum vsus accommodata. Quando autem non occidunt infantes,illos tamen (horrendum dictu) dœmonibus execrando in hunc modum offerunt. Nato puero,Obstetrix malefica,quando puerpera,non est sola, fingens aliquid agendum sibi esse pro restauratione pueri,illum ipsum extra cubiculum portat,& sursũ eleuans illum, Principi dæmoniorum,Lucifero videlicet, omnibusq; demonibus immolat,sub fumali, super ignem. Hanc autẽ sacrilegam oblationem vult diabolus sibi fieri, vt ipsa Maleficarũ perfidia amplius in sui augmentum crescat,dum ab incunabulis, sibi dicatas Maleficas seruant. Et sicuti exterior oblatio Deo

facta, in pane, vino, & terræ frugibus, fit in signum debitæ subiectionis, & honoris. Eccles. 25. non apparebris vacuus in conspectu Domini Dei tui, quæ res Deo oblatæ postea non applicantur prophanis vsibus: Sic diabolus, talem puerum vult sibi offerri in signum subiectionis, & honoris, vt postea implicetur diabolicis tantum factis execrandis. Nunc ad Maleficia venenaria accedamus.

Deo permittente, Maleficæ complures mortales maleficijs suis grauissimis morbis, ac etiam morte afficiunt. Hoc probatura D. August. & leges Italiæ, Hispaniæ, Galliæ, nec non Germaniæ hoc confirmant. Quæ fiunt extrinseca sortilegia, vt ait Grillandus sub certa quapiam forma composita intra vestes consuunt, vel in lecto ipsius maleficiandi abdunt, seu in aliquo loco subterraneo, facta fouea aut sub limine ostij, super quo destruendus sit transiturus. Ait etiam, quosdam exhumare mortuos, & vti eorum vestibus, carnibus, vel pinguedine, vel ossibus. Alios accipere nonnulla à suspendiosis. In applicatis extrinsecus solum venenis, sæpissimè diabolus ipse damnum infert; Et verius contingere videtur in veneno, quo, si stapes inungatur, equitem ipsum perire necesse est, quod tamen non credo euenire naturali vi veneni, sed ex pacto diabolum concurrere ad inferendum necem, nunc de intrinsecis.

Venena maleficialia fiunt per compositiones, & mixturas multiformium venenorum, vt puta ex herbarum folijs, festucis, radicibus, animalibus, piscibus, reptilibus venenosis, lapidibus, & metallis, aliquando in vngueta reducuntur. Sciendum insuper, quòd Sagæ inficiunt, vel introsumptione, vel applicatione exteriori per contactum. Primo modo per cibum, aut potum, quando vt plurimum venena in puluerem trita ijs immiscent. Secundo fit per inunctionem, maleficiando, siue masculus sit, siue fœmina, dormientē suis liquoribus, aquis, oleis, aut pinguedine, sicut alijs similibus vnctionibus, plura, & diuersa venena continentibus, inungunt, aliquando femora, aut ventrem, aut caput, guttur, pectus, costas, seu aliam partem corporis personæ maleficiandæ, quę sic dormiens nil sentit, sed est tanta vis, & potentia illius vnctionis, quòd paulatim durante calore ipsius dormientis, ingreditur carnes, & peruadens ad penetralia viscerum cordis maleficiati, causantur ingentes dolores in corpore eius, pro vt refert Spineus. Inficiunt tertio modo etiam per inhalationem, & hoc omnium pessimum est veneficium, quia ipsum tenuitate sua, ore attractum cito ad cor penetrat.

Exem-

Exempla.

REfert Villamontius scelerum omnium sceleslissimum quendam Venetijs Maleficum fuisse, qui damnatorum in Triremibus animas emebat, promittens liberationem à terrena illa seruitutæ pœnæ, & numerans decem aureos pro illorum anima, quam chirographo proprio sanguine notato vendebant, adijciebantq; dæmoni, & Malefico, mox ne retractare possent, certo contactos veneno subitò necabat, addit se interfuisse supplicio, quod de isto sumebatur. Quis vnquam talia vel fando audiuit. lib. 1. Itinerarij. c. 33.

Narrat Sprengerus duas in Episcopatibus Basiliensi, videlicet, & Argentinensi, concrematas obstretices, quia vna earum quadraginta, altera innumerabiles pueros recens in lucem editos necauisset, inditis clam in eorum capita grandibus aciculis. In malleo p. 2.

Domitiani tempore cæperunt multos, qui acubus veneno oblitis, quos collibitum esset pungebant, & læsorum multi sine doloris sensu moriebantur, quod, & Commodo Imperatori factum. Narratus ex Dion. Xiphilino.

In Teritorio Bernensi Refert Ioannes Niderius quosdam Maleficos vtriusque sexus suos proprios Infantes occisos deuorasse: idemq; factum ab aliis in ditione Lausanensi. Formicario lib. 5.

Iuris Consultus quidam Francofurtensis annis superioribus ait, q Comes quidam superioris Germaniæ octo Veneficas, quæ centum quadraginta Infantes interfecerant Vulcano traddidit. Anno 1553. captæ sunt Berlinæ fœminę duæ Veneficæ, quæ glaciē ad perdendas fruges perficere conatæ sunt, eæq; mulieres rapuerunt furto alterius vicinæ mulieris infantulum, & ipsum dissectū coxerunt: factum est Diuinitus, vt mater quærens infantem interueniret, ibiq; ollam, & imposita amissi infantis membra videret captis itaq; mulieribus, & in tortura examinatis, dixerunt, si processisset coctio, tunc futura fuisset ingens glacies, ita vt omnes fruges perderentur. Codelm. lib. 1. de lamijs. c. 7.

Circa Annum Domini 1526. Salassiæ circiter quadraginta viri coniurati, totidem fœminæ, inter quos carnifex erat, vt, cum pestis antea sęuisset, tunc verò iam mitesceret, vnguentum conficerent, quo tangentes portarum coronidas inficerentur puluerē, quoq; confecisse, quem super vestes clam spargerent. Latuit aliquandiu hæc res, sublatique multi; sed cum Ciuis cuiusdam nomine, Neri, fratrem, atque vnicum filium sustulissent, vixque alij, quam domini domuum, aut filii perirent, simulque animaduertissent Androginam se in domos insinuantem, atque eos maximè Cardanus lib. 15. de variet. rerum, c. 80.

perire, quorum domos ingrederetur, deprehensáque coniuratione, omnes exquisitissimis tormentis necati sunt: Confessi sunt etiã, decreuisse in pompa celebri Diui cuiusdam, subsellijs perunctis vniuersos Ciues occidere, paratasq; ad hunc vsum supra viginti ollas; tentarunt, & idem alij Geneuæ, & luerunt pœnas.

De Maleficio ligaminis. *Cap. IIII.*

Doctrina.

SOlent Striges malis verbis, & factis hominem reddere frigidum, & maleficiatum, id est, ad actum coniugij, minimè, aptum nullumq; hac tempestate frequentius est malaficium isto, quia in aliquibus locis vix audet quis clara luce matrimonium celebrare, ne quis malus coniugium hac mala arte illudat. Posse autem Sortiarios, & solere hoc facere, patet experientia quotidiana, probatur etiam Ecclesiæ consuetudine, quæ sic affectos, post triennij cassam experientiam, & adhibitis iuratis testibus, separare consueuit matrimonio iunctos, probatur exemplis, vt infra; & probatur ratione, quia potest hoc fieri naturaliter, castratione, ruptione, elisione, desicatione, infrigidatione, & similibus ex causis, quas cum diabolus nouerit, potest etiã illis vti.

Fit

Fit etiam sæpe, vt qui potest cum ceteris coire, non possit cum vna: item, non possit cum illa sola quam ardenter amat, item, vt soluto ligamine dūtaxat, fiat potens, qui prius erat impotens, ad hæc prestanda formis penè infinitis vtitur diabolus, sed.

A uiris doctioribus septem traditas inuenio causas proximas huius impotentiæ, quibus causis dæmon abutitur. Prima est, quando Coniugem alterum alteri reddit odiosum. vel inuicem odiosos facit per calumniam, suspicionem vè, aut morbi alicuius immissionem, sicut, vt aiunt, Medea iniecto pharmaco, fecit, vt omnes fœminæ lemni grauiter ore olerent, & sic illas mariti sunt aspernati.

Secunda causa est, quando corpora impedit, ne queant ad se mutuo appropinquare; & sic ea diuidit, vel diripiens ea in locis diuersis, vel cum conantur iungi phantasma, aut quid aliud inijcit inter medium, vt probabit exemplum.

Tertia est, si spiritus vitales prohibeantur transire ad membra genitalia, & sic seminis decisio impediatur, vt recte disseruit Ioannes maior. in 4. dis. 34. ar. 3.

Quarta est, si semen prolificum exsiccetur, & subtrahatur.

Quinta, si virga viri flacida fiat, & saltem, quando quis vult actum Matrimonij exercere.

Sexta, si quæ naturalia alia pharmaca applicentur, quibus vis patrandi quouis modo tollatur, hæc causę sunt apud Doctores vulgatiores,

Septima est rarior, nempè muliebrium locorum obserratio, vel nimia coarctatio, aut viri genitalium retractio, absconsio, vel vera ademptio, de virili huiusmodi calamitate narrationes varias proponunt Sprengerius, *a* & Remigius. *b* Hæc genera maleficiorum sunt in duplici differentia, vnum temporaneum. alterum perpetuum. Perpetuum vocant, quod vsque ad mortem duraturum est, nullo naturali remedio, nec alias licitè auferri potest. Temporaneum verò, quod est ad certum tempus duraturum. Quonam verò modo auferant Maleficæ virilia membra, & quomodo id fieri possit, non est subticendum. Student igitur sæpius virilia membra perdere, non quod in rei veritate illa a corporibus omnino auferant, sed arte sua præstigiosa ita occultant, vt non solum illis vti sit possibile, sed nec etiam omnino apparere oculis inspicientium aut palpari possint. Præstigium enim iuxta Alex. de Ales. *c* est illa dæmonis illusio, quæ non habet causam ex parte mutationis rei, sed solum ex parte cognoscentis, qui deluditur, siuè quoad exteriores, siuè quoad interiores sensus: quomodo autem diuersimodè diabolus

a. part. 2 mal. q. 1 cap. 7.
b. lib. 2. cap. 5.
*
c. par. 2.

bolus

bolus decipiat iam docui in primo libro, exempla plurima huius artis illusoriæ alibi reperies à nobis notata verum & hoc sequens hic ponere iudicamus non iniucundum fore.

Exempla.

* IVuenis quidam in Oppido Rauenspurgh adolescentulam adamauit quā pœnitentia ductus deseruit, vt autem longè factus est ab illa membrum genitale perdidit, præstigiosa nempe arte, ita vt nihil planè videret aut tangeret, præter planum corpus. Anxius huius rei, factum alteri mulieri aperuit, cui planum corpus cōspiciendum præbuit; illa petiuit, num suspectam haberet aliquam mulierem, subiunxit ille, vtiq; talem habeo suspectam, illamq; nominauit, tunc mulier ait, vade ad eam, & molibus vtere verbis, precareq; ne grauetur opem ferre pro recuperanda valetudine; si illa verba despexerit, factis durioribus vtere. Iuuenis in noctis crepusculo attendens uiam, perquam transire consueuerat Malefica, illam pro ualetudine sua interpellauit. Strix nil scire ostentans, se innoxiam asserebat. Tunc Iuuenis arrepto linteolo quodam, collum illius fortiter strinxit addens; nisi tu maledicta Lamia me nūc nūc sanum reddideris, manibus meis uitam claudes. iam facie pr̨e tumore nigrescente perterrefacta illa, desiste iam, ait, & te sanabo. Nodum laxat iuuenis, ipsaq; manum intra adolescentis genitalia immitens, subiunxit, iam sanus es; quare adolescens tunc tēporis anteq̄ manum extenderet ad probandum, an uerum esset, quod Malefica dixerat, probabiliter cognouit, membrum ex Maleficæ dumtaxat tactu, sibi fuisse restitutum.

d lib. 26. Hist. Anton. p. 2. sum. histor. tom. 16. cap. 7. h 4.

Vincentius Beluacensis *d* narrat sequentia. Romæ temporibus Henrici Tertij Imperatoris fuisse Iuuenem quendam locupletem & nobilem, qui recens uxore duxerat, & sodales suos opiparo Conuiuio nuptiali exceperat, exiuere in campum à prandio lusuri pila. Sponsus ludi dux pilam poscit, & ne excideret annulus sponsalitius inserit eum digito Statuæ Veneris æreæ, quæ in proximo erat, omnes unum petebant, sic cito defatigatus ipse a ludo secessit, & ad statuam rediens annulum recepturus, ecce uidet digitum statuę usque ad uolam manus recuruatum, & quantumuis conatus fuisset annullum recuperare, nec digitum inflectere, nec annullum ualuit extrahere: Reddit ad sodales, nec illis ea de re quidquam indicauit. Nocte intempesta cum famulo ad statuam reuertitur, & extensum, ut initio digitum reperit, sed sine annullo: iactura dissimulata domum se confert ad nouam nuptam, cumque Thorum genialem ingressus sponsæ se iungere uellet sentit impediri sese, & quidquam nebulosum, ac densum inter suum, coniugisque corpus uolutari, sentiebat id tactu, uidere tamen non poterat, hoc obsta-

culo

culo ab amplexu prohibebatur, audiebat etiam uocem dicentem, mecum concumbe, quia hodie me desponsasti, Ego sum Venus, cui digito annulum inseruisti, nec reddam. Territus ille tanto prodigio (inquit Antonius scribens hanc historiam ex Vincentio) nihil referre ausus est, uel potuit, insomnem duxit noctem illam, multum secum deliberans, sic factum est per multum tempus, ut quacunque hora cum sponsa coire uellet, illud idem sentiret, & audiret. Erat sane alias ualens, & domi aptus, & militiæ, tandem uxoris quærelis commonitus, rem parentibus detulit. illi habito concilio Palumbo cuidam Presbytero suburbano rem pandunt, is autem erat Necromanticus, & in maleficiis potens. Illectus ergo promissis multis, compositam Epistolam dedit Iuueni dicens, uade in tali hora noctis ad compitum ubi quatuor uiæ conueniunt, & stans tacitè considera; Transibunt ibi figuræ hominum utriusq; sexus, omnisq; ætatis, & conditionis equites, & pedites, quidam læti, & quidam tristes, quicquid audieris non loquaris, sequetur illam turbam quidam statura procerior, forma corpulentior curru sedens, huic tacitus epistolam trades legendam, statimq; fiet, quod postulas. Ille iuuenis totum impleuit, prout edoctus fuerat, uidit, que inter cæteros ibi mulierem in habitu meretricio mulam inequitantem crine soluto, per humeros iactato, uitta aurea superius constricto, auream uirgam gerentem in manibus, qua mulam regebat, pre tenuitate uestium penè nuda apparebat, gestus faciens impudicos. Vltimus Dominus turbe terribiles in iuuenem oculos exacuens, ab axe superbo smaragdis, & unionibus composito, caussas uiæ ab eo exquirebat, nihil ille contra, sed protenta manu epistolam ei porrigit, Dæmon notum sigillum non audens contemnere, legit scriptum, moxque brachiis in cœlum eleuatis, Deus, ait, omnipotens quandiu patieris nequitias Palumbi presbyteri? nec mora satellites suos a latere mittit, qui annulum extorquerent a Venere, illa multum tergiuersata uix tandem reddidit, ita Iuuenis uoti compos sine obstaculo potitus est diu suspiratis amoribus. Palumbus autem, ubi Dæmonis clamorem ad Deum audiuit de se, intellexit sibi præsignari finem dierum, quocirca omnibus membris ultro truncatis, miserabili pœna defunctus est, confessus coram populo Romano inaudita flagitia.

Godescalcus Hollenus Augustinianus sic scribit. Noui mulierem, quæ uoluit facere diuortium inter duos se mutuo amantes, propter quod deberet salariari. Scripsit in cartulis duos caracteres ignotos, cum aliis tamen deuotis uerbis, & dedit cartulas ut portarent, & tamen nulla sequebatur diuisio. Secundo scripsit hec eadem

Preceptorii fol. 20. litt. A.

eadem

eadem in caseo,& dedit illis ad comedendū,& accepit postea pullum nigrum,& diuisit per medium,obtulit unam partem diabolo, certo sacrificij ritu,& aliam dedit ad comedendum illis duobus, & tunc sequebatur maximum odium inter eos, ita ut unus alium uidere non posset,& unde hoc? nisi quod dæmon habuit tunc offertorium suum sic ille.

Liber. 13. de morb. malef. cap. 8.

Ioannes Baptista Codroncus refert, quòd in Oppido Sepino ditionis Neapolitanæ, erat quidam Iacobus nomine, cuius uxor tātum odium cum eo exercebat,ut a primo die, quo inter ipsos matrimonium contractum fuit, tantum abfuerit,ut se se inuicem copularent, ut etiam simul habitare non possent,& si quando Iacobus ad uxorem accedere uoluisset, tanto furore, ac rabie percita uxor esset,ut se se per fenestram potius præcipitem daret, quàm illum perpeti posset. Quod cum cuidam Religioso uiro ab ipsis hospicio recepto narratum esset, de hac re dubius, & ad fidem præstandam difficulter se habens, experiundi gratia illico mulierem accersiri iubet, eiusque maritus in interiorem ædium partem sese abdidit, ne eius præsentia vxor ingredi renueret. Venit mulier. quæ de odij sui causa contra Coniugem interrogata, suam vicem prius miserumq; fatum cum deplorasset, se nullam inquit eius rei rationem reddere posse, quin absentis mariti tanto desiderio, & amore se flagrare dicebat, vt id verbis exprimere nequiret, cum autem ad illum alloquendum, & videndum accedere vellet, illico imaginationi suæ, tot deformitatibus & turpitudinibus, totque horribilibus monstris maritum depictum apparere, vt mortem prius subire vellet, quam illum ferre,asserens quòd eius anima tota, omnesq; vires, spirituum partes in maritum,tamquàm in oblatum malum, & sui pernitiem ferebantur. Rursus eo absente eiusdem desiderio æstuare se aiebat,de cuius mulieris verbis, cum bonus ille Sacerdos periculum facere vellet, dixit mulieribus eam comitantibus, vt illam circum pedes, & brachia circa lectum valido fune in crucis modum vincirent, quo maritus omni repugnantia remota,expeditum accessum ad illam haberet; verebatur enim ille Sacerdos,ne ob deformitatem aliquam celandam mulier se ita affectam esse dissimularet. Vxor denique se ob mariti desiderium ligandam tradidit,rogans, vt ad se maritum admitterent, quo ingrediente,nullæ vnquam furiæ tam immanes visæ sunt, nulla fera tam efferata,nulla belua tam rabie, & furore concitata ei similis inuenta fuit,spumam ex ore emittebat, dentibus fremebat, oculos contorquebat,totumque corpus velut furijs agitatum, ac dæmonibus plenum videbatur,mulieresq; ibi assidentes retulerunt,

eius

eius ventrem, ac stomacum funibus contortum ipsis tangentibus refertum visum esse, totamque cutim, vt flagris cæsis redactam, nec furendi finis factus est donec maritus concertationis labore defessus, & illius misericordia motus illinc exijt.

Idem author. In Oppido Hetruriæ Sancti Geminiani, Iuuenis quidam adeo perditè veneficam mulierẽ adamauit, vt formosam, & honestam vxorem suam vnà cum filijs reliquerit, & cum pellice, suorum immemor, vitam eo vsque traduxerit, donec vxor de maleficio monita eò concessit, & clam maleficij instrumento perquisito, inuenisset sub lecto bussonem ollæ inclusum consutis oculis, eo igitur abrepto, & solutis oculis, postea cremato, cõfestim vir suorum recordatus, tamquàm è somno surgens, ad vxorem, & filios est reuersus. lib.3 ca.6. Cesalpin. cap.10. de dæmonol. in vestig.

De Maleficio incendiario. *Cap. V.*

Doctrina.

GEnimina infernalium viperarum Lamiæ, vt quæ sunt drabolo addictæ, ad quoduis malum sunt sempe paratę manus extẽdere, semper enim fraudem struunt, in malo obstinatæ, & diuersis mortalibus culpis implicatæ. parentes proprios, filios, & quosuis propinquos detestantur: pauperes grauant, & prædantur. socijs pessimis sibi similibus connumerãntur. & coaptantur:

tur, Diuina pacta aspernantur: Deo obedire, credere, & seruire dedignantur, imo illi semper aduersantur tamq; proteruæ, mordaces, foedæ mendaces, falsæ, rapaces, superbæ, voraces seueræ tenaces, discordes, fallaces, ac crudeles, idcircò nō solum diabolicis operibus animos inflammant, sed, vt facile apparreant esse ignis infernalis alimenta, corpora, domos, & integra Oppida igne in fauillas redigunt. Quia eorum domus, est domus ardoris. Abdie. 1. erit domus Iacob ignis, & domus Ioseph, flamma. Domus erroris. Ezechi. 10. domus repleta est nube, Domus horroris. Osea 6. in domo Israel vidi horrenda. Domus furoris Eccles. 4. noli esse sicut Leo in domo tua, euertens domesticos tuos. Domus gulositatis. Amos. 2. uinum damnatorum bibebant in domo Dei sui. Domus superbiæ. Amos. 6. Veh uobis qui opulenti estis in Syon optimates, capita populorum ingredientes pompatice domum Israel. Domus indigentiæ. Aggei. 1. domus mea deserta est. Domus impietatis. 2. paralip. 36. interfecit iuuenes eorum gladio in domo Sanctuarij. Domus rapacitatis. Esai. 3. rapina pauperis in domo vestra. Domus mendicitatis Michee. 1. domus mendacij in deceptionem regibus israel. Domus fraudulentiæ. Hierem. 5. domus eorum plenę sunt dolo. Et tandem domus miseriæ. Sophon. 1. erit fortitudo eorum in direptionem, & domus eorum in desertum.

Exempla.

lib. 2. cap. 3. REfert Remigius, quod Leherij, quædam Saga, cui nomen Iana Nigra Armacuriana, obnixè quidam à Francisca Huyna contenderat, quod cum impetrare nequiret, in desiderium vindictæ exarsit, nam accepto à Dæmone, linteolo quo erant inuolutæ minu tiæ quædam instar foeni dissecti statuit clam illud deponere in Huynæ ædes, ac propere facessere, fore enim, vt non multo post flammam corri peret subito, vnde ille cum omni supellectili consumerent. linteolum igitur glomo obuoluit, ac Huynæ, tum forte aliquid in furnaria agenti, venale offert, in tele quam ille adornare audierat licium, sed cum negaret eò sibi opus esse. quod ex domesticis operis speraret plus satis, sibi futurum, nihilominus bona illa in pistorium locum, qui prope erat, abiecit, addens se, si tum id vsui esse non contingeret, cum vellet restituturum, ac vix pedem extulerat, cum deflagrare cœpit cella illa farinaria, quæ depositum glomum continebat, deinde vniuersa domus adeo præcipti ardore, atque incendio, vt nullum ei remedium.

um ſatis maturè adferri poſſet, res vtriuſque diſſerta, atque ſeparata aſſertione, ſimul & ipſo euentu fidem ſibi apud omnes indubitatam vindicauit.

Minus latens incendium, ſed pernicioſius fuit, quod Lycoſthenes teſtatur. Ille ſic in Epiſtolis, Oppidum eſt in Heluetia nomine Schiltach, quod totum ſubito conflagrauit, eiuſque incendij cauſam, quantum illius loci municipes apud Friburgi *Magi*ſtratum renunciarant talem fuiſſe rumor eſt. Dæmon ſibilo ſignum dedit è quadam ædium parte, Caupo ſuſpicans eſſe furem, aſcendit, neminem reperit, ſed idem ſignum rurſus ex alto cœnaculo redditum eſt, & huc conſcendit Caupo, furem perſequens, cum nec illic quidquam appareret, ſibilus auditus eſt è faſtigio fumarij: illico tetigit Cauponis animum eſſe Dæmoniacum quiddam; iubet ſuos eſſe præſenti animo, accerſiti ſunt Sacerdotes duo: adhibitus Exorciſmus. Reſpondit ſe eſſe Dæmonem. Rogatus quid illic ageret, ait ſe velle eruere oppidum: minitantibus ſacrificis; reſp. ſe pro nihilo ducere illorum minas. Aliquanto poſt, mulierculam, cum qua habuerat conſuetudinem annis quatuordecim, cum interim illa quotanis confiteretur, & acciperet Euchariſtiam, ſuſtulit in aerem, impoſuitque fumarij faſtigio, tradidit ollam, iuſsit, vt inuerteret, inuertit, & intra horam totum oppidum combuſtum eſt.

In prodigijs. 4. Idus April anno 1533.

Paucis ab hinc annis, cum per Rhenanum tractum Incendiarij quidam graſſabantur, qui in aliorum domibus gladium, haſtam, ſcipionem, vel quid aliud caloris, aut ignis expers deponebant, atq; mox, poſt aliquot horas, inde prorumpens flamma quaſi ex malleolis ædes conſumebat.

Dæmon vult hæreditariam prosapiam in Sagis.
Capit. V I.

Doctrina.

CVm dœmones, iuxta August. de ciuitate Dei, sint spiritus nocendi cupidissimi, a iustitia pœnitus alieni; superbia tumidi: fallacia callidi, à Deo voluntariè peruersi, & auersi, in malitia obstinati; mente subtilissimi, humanę salutis inuidi, & absq; omni lucro ad nocendum hominibus semper parati, tentationes varias solent immittere, quibus mentes decipiunt, afflictionem enim, & damnationem humanam summopere appetunt id circo, nisi a Deo, vel ab Angelis bonis coerceantur, quanto magis nocuerint, tanto nocere amplius delectantur iuxta *Gregor.* a Causa verò cur homines suis fallacijs irretire cupiāt, multiplex assignatur. Prima est, ad corrumpendam fidem salutarem erroribus, & superstitionibus. Secunda, ad conseruandum hominem in illis. Tertia, ad inducendam viam contrariam virtutibus. Quarta, ad confirmandum hominem in suis iniquitatibus, vt finaliter pereat & damnetur. Quinta, & vltima, vt homo patiatur ægritudinem, & afflictionem, vt sic irascatur, & Deum offendat. Sic Henricus de Asia super Genesim. Hinc fit enim quod.

a 1. mora. cap. 32.

Sortilegij lues, sæpe in liberos ipsa parentum labefactatione, ac

ac veluti contagione demanat; dum scilicet Cacodæmonum suorum gratiam eo facto inire illi student. Infinita enim, atque inexplebilis semper fuit Sathanæ auiditas: sic, vt in quam familiam semel pedem intulerit, inde nunquam, nisi ægrè retulisse auditus sit. Et hoc quoque inter alia indubitatum, certumque inditium semper habitum est contra eos, qui sortilegij postulati, ac delati sunt: quod reperirentur ijs editi parentibus, qui illius criminis ante fuissent damnati. Et hæreditarij criminis exempla quotidiana apparent in liberis, si quidem Dæmon precipuè satagit suos indies numero cumulatiores, vt habeat: que res illi in procliui magis esse nequit, quam si eos. quos iam in potestate habet, ad liberorum talem corruptelam adigat, & impellat.

Et ideo, vt plurimum conuertuntur in foetentes, & luxuriosos, sicuti conuersi sunt socij Vlisis in porcos a Circe Maga potione. ✠ psal. conuertit aquas eorum in sanguinem, Fiunt tumentes, & superbi, vt fuit mutatio Hippomenis & Athlantis qui à Cybele cõuersi sunt in Leones, sic isti conuertũtur in Leones, idest, crudeles homines, & superbos. Fiunt frementes, ambitiosi, furiosi, iracundi, & inuidi, similes Hecubæ Reginæ Troianæ que in canem fingitur conuersa propter rabiem, & furorem. psal. conuertit cor eorum, vt odirent populum eius, & dolum facerent in seruos eius: nec est mirandum, quia cor eorum est malitiosum, pernitiosum, presumptuosum, obliuiosum, tortuosum, infatuatum, in malo duplicatum. Hæc autem eorum in peius conuersio, alio modo dicitur crux impiorum, & damnatorum quæ est crux peccati, & omnis generis vitiorum, qua plectuntur delinquentes, qui omnes plus habent de cruce, cruciata, & tristitia, quàm de gaudio, & lætitia, vnde dicebat S. Bernardus. O ambitio ambientium crux &c. hæc crux, est, laboris crux in executione; doloris in conscientiæ remorsione, timoris, in salutis desperatione, & figuratur in Septem filijs Saul Regis, qui crucifixi fuerunt a Gabaonitis *a* vnde, de Pistore Pharaonis, qui significat gulosos: de Aman, qui honorari cupiebat, & significat ambitiosos: de Rege Hay, qui significat superbos, & gloriosos, ligitur Gen. *b* Hester. *c* & Iosue. *d*. quod omnes in cruce suspensi sunt, fortioribus enim fortior instat cruciatio. Est etiam crux damnatorum qua æternaliter cruciantur; de hac Apoc. *e* si quis adorauerit bestiam, & imaginem ejus, & acceperit characterem eius in fronte sua cruciabitur igne, & sulphure in cõspectu Angelorum sanctorum. Bestia est bestialitas peccati, idest motus brutalis in cogitatione; imago eius est imaginaria, & falsa delectatio: character est impressus consensus, & opera: qui igitur

a. 2. Reg. 21
b. 41.
c. 7.
d. 6
e. 15. & 14.

ista

ista accipit, crucem & cruciatum in Inferno ignis, & sulphuris sustinebit.

Exempla.

Serræ 14. Cal. Febr 1487. NIcolea Morelia, nondum puberem se ad nocturnos dæmonum conuentus à patre fuisse deductam fassa est. Alia fuit quæ, quamuis nondum eius ætatis esset, quæ muliebris patientiæ legem posset accipere dicit tamen se proculà matre ductam fuisse in densam syluam, vbi lepidum adolescentem nancisceretur quem illico facilè reperiret, quod & ita vti prædixerat, euenit, sed vt illum in amplexus admisit, sensit illico se illusam: visa est enim sibi e marmore statuam aliquam complecti, adeo rigidus, & grauis incumbebat.

Vergauillæ mense Iul. 1568. Enricus, & Catharina parentes, Hennezelio filio succubam dederunt in vxorem. Ei quantum illi primo accessu aduertere licuit, crinale, & vestes erant atri coloris, pedes equinis vngulis deformes: nec eam tamen ob id minus deperijt, sed statim concubitus voluptatem sacrorum omnium abiuratione auidissimè depactus est; verum quasi in frigida oppletam specum immisisset re impedita, atque imperfecta, pudens, ac dolens abijt.

Giruncuciæ mense Octobr. 1586. Dominicus Petronius, cum nondum annum duodecimum ætatis suæ attigisset, itidem ad nefarios illos cœtus a matre, vt vxorem duceret est perductus: nam & illi matrimonia frequentari aiunt. Coleta piscatrix, ac aliæ multæ: imò Bertranda tonstrix, & Synchen May retulerunt se interfuisse eiusmodi nuptijs, cum forte de nocte ibi fierent, ac pro solito munusculo satis fuisse vocatis nuptijs in anum prono ore sufflare.

Ruppæ secundū monerium prid. Id. Iul. 2587. Dominica Falluæa, cum iuncos religandæ viti vnà cum matre diuelleret, ac humi iacentes se, vt fit a labore recrearent, cœpit post aliquos sermones illam mater monere, ne ad vllius rei aspectum formidaret, si quæ se fortè insolentior ostendisset, nihil .n. eb ea futurum periculi, ac cum hæc dixisset, momento astitisse humana forma aliquid, quod aspicientibus appareret calceario homini simile, erat enim accinctus ventrali sparsim pice contaminato, a quo tandem cum esset in eius verba iureiurando adacta, ac in nouæ militiæ signum iniecto in frontem vngue notata, tandem est compressa, ipsa vidente matre, quæ & vicissim se illi stuprandam præbuit præsente se filia, inde iuncti manibus in orbem aliquandiu tripudiauere, tandem accepta, vt videbatur pecunia (nam paulò post retracta puluis esse cepit) dilapso in auras incubo ad sua discessere.

Fran-

Francisca Hacquart, vix annorum septem filiam Ioannam nomine, vt se à Dæmonis molestia liberaret, dæmoni addixerat, idque inter alia admissa quæsitor fortè indicauerat. Villæ ad Ionam anno 1581.

Cum & ei rei consentiens esset filia, testimonium, fidemque præterea maximam facerent ea, quæ ipsa de nocturnis, quibus se interfuisse dicebat Sagarum conuentibus certa, ac propria afferebat, cœpit & omnium opinione eiusdem criminis cum matre manifesta teneri. Sed quia indigna ætas videbatur, in quam lege ageretur (nam nec vllum malum adhuc venenum fecisse inueniebatur) loci domina recepit creaturam apud se, vt ab nefanda illa consuetudine, quàm sanctissimis fieri posset institutis abduceretur. Ergo supplicio affecta matre, sic apud Matronam quandam seruatam, ac monitam per aliquod tempus habuit, vt resipuisse, ac pristinam libertatem, excuso Dæmonis iugo recuperasse omnibus videretur. Sed malum, cum nocte quadam inter ancillas media suo more decumberet, sublimem illam dæmon rapuit, quasi secum ablaturus, fecissetque, vt creditum est, nisi ab ancillis allatum esset impedimentum, inuocato sæpius nomine Iesu. Sic disturbatus, prædam inter tabulati tigna prædictam, ac pendentem reliquit, & abijt, nec id commentum fuit Ancillarum vanum in uulgus rumorem spargere gestientium. sed ipsa totius uiciniæ, quæ ad illarum clamorem accurrit, oculis res cognita, ac perspecta. Tum in filia stupor, ac conseruatio miserabilis, inedia, silentium, uigiliæque octo dierum, ac noctiū perpetuæ satis indicio fuere, nihil horum per fraudem, & malitiam affictum, excogitatumque fuisse, nam ultra septimum diem incolumi uita non posse perferri famem auctor est Plinius, quòd si ad undecimum trahi aliquando contigit, quemadmodum & is annotauit, id, uti quomodo narratū est, præter naturam euenisse fatendum est. Hist natural. lib. 11. cap. vlt. Lib. 2. c. 2.

Meminit Remigius legisse se in istiusmodi reorum quæstionibus, qui faterentur se in extremis unguibus uenenum habuisse absconditum, quod à parentibus accepissent, eiusque affricatione inter colludendum æquales sæpe infecisse, ac necasse.

Vnum nunc suppetit, quod ille loco citato describit, de nondum septenni infante Laurentio Arselaiensi, quem non modo constitit, ex ipsius etiam dissertis uerbis, ad nefarios dæmonum conuentus à parentibus fuisse deductum, ubi uertendo ueru, assàdisque carnibus minister adhibitus fuerat, sed & ab ingerente Magistello se, qui sibi Verd Ioli nomen fecerat, uenenum non semel accepisse, quo eorum, qui uel leuissimam exhibuissent mo- Serræ. 3. cal. Iun. anno. 1598.

lestiam

lestiam, iumenta deinde necasset, vti euentus ipse comprobaue-rat.

De Maleficio Amoris, & odij
Cap. VII.

Doctrina.

Matorium maleficium, uel odiosum, est quidquid dicitur, aut, fit, datur uè, ut in amorem, Venerisq; furias, uel odium quis inducatur. De his maleficijs exactissime differit Grillandus *a* his uerbis. Amatoria Sortilegia, uel fiunt intra corpus, uel extra illud, scilicet, maleficiandi. In corpore solent fieri ut plurimum per cibum, uel potum; in his admiscent frequenter Sacramenta Ecclesiæ Catholicæ, uel hostiam con secratam, uel nondum consecratam, sed circumscriptam litteris sanguineis, & super hanc dici curant, quando unam, quando duas, tres, quinq; uel plures missas, quibus celebratis, tradunt ipsam hostiam, non integram, ut est, sed in puluerem redactam subtiliter, personæ maleficiandæ, quam tradunt in cibo, ut in ferculo, uel in potu: Idem faciunt cum magnete alba mixta alijs speciebus, & tradita, ut dixi in cibo, uel potu, quia dicunt illam esse naturæ attractiuæ, & ideo poterit cor, & uoluntatem absorbentis trahere ad amorem personę tradentis. Sed sunt diaboli nugæ omnes & fallaciæ, hæc ille. Alia quoq; plurima in hac materia recenset sacrilegia, quæ breuitatis

a. de sorti leg. q. .ar. n. 15. & q. 5. ar. nu. 2.

gratia

gratia omitto,& qui volet,poterit illa apud ipsum legere. Sed addi etiam potest adeo nefarios esse hos sortilegos, vt fœminæ viris sua menstrua, & viri semen suum in cibum, potumque alijs permixta, & certis verbis condita præbeant, quod multorum constat confessionibus. Item stercora, & alia huiusmodi excrementa, & spurcitias,vt tradit Sprengerus. sequitur deinde Grillandus.

Extra corpus autem, siuè extra intestina fiunt maleficia amatoria,per aliquas mixturas compositas ex herbarum folijs, vel radicibus, metallis, & reptilibus terræ, plumis, intestinis, membrisuè auium, piscium, vel animalium, aliarumuè similium rerum naturalium. Adde insuper expetere,vel capillos, vel vnguium segmina,vel fasciem,vel quid aliud vestimenti,quod solitum est tangere corpus maleficiandi,& si quid huiusmodi habere non possunt,saltem Epistolam, vel quid aliud ex eius domo, & tunc adhibent quasdam ligaturas, quibus hæc inuoluta consuunt in tunica, vel alia vestitus parte maleficiandi, vel abscondunt sub capite lecti, vel inter plumas,vel anaclinteria,super quę ipse dormit,aut sub limine ostij, vel alterius loci, super quo ipse maleficiandus vir, vel mulier sunt transituri. In his admiscent Sortilegi sæpe aquam benedictam, scilicet, fontis baptismatis, aut communis existentis in Ecclesia,aut oleum Sanctum baptismatis,Chrismatis,vel extremæ vnctionis; ramos oliuarum benedictarum,ramos palmarum: candelas benedictas: Sacros Agnos Dei: thus benedictum: cereos paschales:& similia. Aliquando accipiunt, si quas habere possunt reliquias Sanctorum Martyrum, vt puta, ossium particulas,capillorum, vel vestium. Alij capiunt frustula quædam indumentorũ Sacerdotalium, vel aliorum panniculorum, quibus vtuntur ad Sacra misteria,vt camisiæ,purificatorij, corporalis, tunicellæ, manipuli, amictus, stollæ,candidæ, lapidis sacrati,mappæ altaris,patinæ, sudarij,calicis &c. Et istorum partem admiscere solent in sortilegijs armatorijs,adhibitis precibus nephandissimis, & diabolicis verbis ad turpes libidinis actus, tot Sacramentorum,& aliorum sacrorum perpetrantes abusum.

Subdit tertio loco aliud quoddam genus sorlilegij amatorij his verbis. Quidam ex his, qui sunt expressæ professionis, deferunt quandoq; imagines quasdam ad loca sacrificiorum, confectas vel cera, aut ex alia qua vis materia, illasq; baptizant prius nomine personæ maleficiandæ,sub deuotione,& inuocatione diaboli, cum eisdem cæremonijs quibus vti solet Ecclesia Sancta Catholica in Baptismate,& addunt quædam verba turpia, & nefanda; quibus imaginibus quandoq; aperiunt pectora,& ipsarum corda,ingenti

calore ignita reddunt, aut tantum detinent, quoad liquefiant, putantes, quod eodem modo cor hominis maleficiandi similiter comburatur, vel molificetur, & obediens reddatur ad votum sortilegi, vel amantis. De his imaginibus meminit Virgilius in pharmaceutria.

Limus vt hic durescit, & hæc vt cera liquescit
Vno eodemq; igni, sic nostro Daphnis amore.

Ouidius quoque in libro Heroidum, sic ait.

Deuouet absentes, simulacraq; cerea fingit,
Et miserum tenues in iecur vrget acus.

Sed quod isti referunt ad amatorium maleficium, videtur potius ad hostile referendum. Hac tempestate etiam ad hostile maleficium Buffones baptizant, & eis, (horrendum dictu) sacrum Christi corpus deglutiendum exhibent, sic quotidie fit peior mundus, & homines in grauiora scelera præcipitantur. De amatorio philtro vnum exhibebo exemplum; ad odium exempla alibi inuenies, in maleficio ligaminis.

b lib. de inuest. dæmon. c. 10.

Quoad maleficium, ad odium, scribit Andreas Cæsalpin. *b* solere Sagas, sub limine, vel in angulis domus, capita serpentum, & pelles defodere ad odium conciliandum. Sed hæ quisquiliæ signa tantum sunt pacti conuenti cum diabolo, nam maleficium odij authorem habet diabolum, non enim naturalia pharmaca possent aliud quam hominem atro, turbidoq; sanguine, & quadam melancholia graui afficere, item humores nimis adurere, vel frigus noxium inducere, vnde oriatur quædam ferocitas, morositas, crudelitas in vniuersum, qualis est in ijs, qui lupina insania laborant. Dirigit postea diabolus hoc odium in certam personam, omnes oportunas imagines phantasiæ odio obijciens, & velut ante oculos ponens, & in memoriam reducens, cum amaritudinis miris modis, & caussis, adeòut, cum illa recurrunt animo, vix possit homo non grauissimè irritari, & excandescere, etiam in illos, quos hac perturbatione cessante ardenter amat.

Nunc, reliquum est videre quid possit diabolus, in his amatorijs philtris. Sciendum igitur est, quod diabolus, vt hominem decipiat, solet præbere se se magis sapientem, & doctum, quàm reuera sit, fingens se futura scire, quæ tamen non sit, vt alibi docui. Ostendit se supra vires suas præpotentem dum fingit omnia sibi subdita esse, sicut quando dixit Christo: hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me, tunc enim mentitus est, quia disponere non potest de eo, quod Dei est, quamuis possit Deo permittēte aliquos iuuare bonis temporalibus, vt eueniet de Antichristo. Studet

insuper

insuper efficere, vt credamus se posse corpus, in aliud corpus commutare, idest, homines in iumenta transformare, & mentitur, quia vniuersi ordinem peruertere non potest; & si dixeris ipsum dæmonem alias socios Diomedis in auiculas transmutasse, respondeo, homines illos submersos apud Insulam Tremitem fuisse, sed illicò diabolus euolare fecit volucres, vt crederent gentes. Idolatræ, homines illos in volucres migrasse. Et si quis obiecerit factum de muliere Ioth, quæ in salis statuam conuersa est, & ita dubitare. Resp. non esse in hoc facto dubitationis locum, quia si transmutatio illa facta fuit ministerio bonorum Angelorum, non tamen virtute propria, sed Dei virtute factum est. Fingit etiam diabolus se voluntatem nostram mouere, ac illi dominari posse, sed à Deo hæc fieri certissimum est. Si verò diabolus impellit illam ad amorem, vel odium, hoc fit in apetitu sensitiuo, commouendo spiritus, & humores, & obijciendo virtuti sensitiuæ aliquid corporale, quod vi sua illam attrahit in sui amorem, vel odium, voluntati autem nostræ, quæ in Dei, & hominis potestate est solum, vim inferre minimè potest. Inducit ergo diabolus homines, & mulieres ad amorem, vel odium, non inferendo vim voluntati, sed mouendo apetitum sensitiuum virtute, siue apparitione alicuius rei corporeæ, quę flectit, & impellit hominem ad actum venereum, & ad desiderium coeundi cum illa, & quo vehementior est, eo fortius inclinat, & quasi abripit aliquando, nunquam tamen voluntati vllam necessitatem imponit. Appetunt mulieres amari, & propterea dedunt se incantationibus, fascinationibus, veneficijs, & huiusmodi, in quibus, constellationes, & planetarum motum, præcipuè verò Solis, & Lunæ obseruant. Lucanus *c* sic scribit. c lib. 6. farsal.

Carmine Thessalidum dura in præcordia fluxit
Non factis adductus amor, flammisq; seueri
Illiciti arsere ignes, nec noxia tantum
Pocula proficiunt. aut cum turgentia succa
Frontis amaturæ subducunt pignora fœtæ.

Teocritus, & Virgilius egerunt de carminibus, quibus inficiebantur amatores. Dioscorides scribit Circem consueuisse in veneficijs amatorijs vti Mandragora: idem confirmat Theofrastus *d* Virgilius, *e* qui vt ait Macrobius, omni scientia imbutus erat, affirmat indubitanter, incantationibus hominem velit, nolitque ad amorem cogi posse, nisi verbis. d lib. 9. c. 10. e Eneid. 4.

Hæc se carminibus promittit soluere mentes,
Quas velit, ast alijs duras immitere curas.

Incantationes, & ad amorem potiones, sunt sæpe, non solum

morbi causa, sed etiam mortis, vt ait Ouid.

Philtra nocent animis, vimq. furoris habent.

Scribit Eusebius Cæsariensis, Lucretium seipsum occidisse; prius tamen, ob potionem amatoriam, quam eius vxor Lucilla sumendam exhibuit, furiosus factus. Quare Sanctus Hieronimus scribens ad Ruffinum, ait. Lucilla decepta furorem propinauit, pro amoris poculo. Hyppolitus Marsilius Iuris peritus, scribit multos occubuisse propter comestibilia, & potabilia ad amorem facta. Sed transeamus ad Doctores catholicos. Sanctus Hieronimus in vita S. Hilarij scribit. Iuuenem quendam, amore Sacræ Virginis captum, post multas amatorias litteras, post dona, obsequia, & alia, diu, frustra tamen fatigatum, vt eam ad amorem suum alliceret, tandem incantationibus eam adeo exarsit, & coegit ad amorē vt proiecto sacro velamine, frenetica facta sit, & nunq; deinceps intermiserit acclamare, Iuuenis illius nomen. Idem scribit S. Gregorius in vita S. Equitij Abbatis. Nulli igitur dubium esse potest, quin diabolus, & Magus diaboli auxilio fultus possit homines ad amorem, & odium impellere, quomodo autem id fieri possit, intelliget, si ad superius dicta animum accomodauerit. Extrahit enim diabolus vi sua a Thesauro fantasię simulacra ibi reposita, illaq; virtuti sensitiuæ repræsentat, mouet, & trahit humores, spiritusq; qui in corpore sunt, & sic disponit voluntatem ad amandum, uel odio prosequendum quamlibet personam, quando à Deo non impeditur; concludamus.

Hisce philtris amatorijs, quod nullius uoluntas cogi potest, ad quem non vult, amandum, sed bene potest imaginatio perturbari, humores concitari, & totum corpus interius quasi accendi ad eò, vt quis, diabolo uarijs tentationum e illecebris interius certante, furore quodam libidinis uexetur, & sic uehementer trahatur ad desiderium carnalis copulæ cum aliquo in genere, quod si tunc temporis *Maleficus* amator accedat, & artibus, quibus solent mulierculæ capi, eam instanter vrgeat, uel diabolus de illo uno tam assidue memoriam, & phantasiam moueat, exhibendo speciem circunstantiarum, propter quas amore dignus uideatur, & subtrahendo eas, quæ indignum redderent, facilè fit, ut in nassam præda cadat Notandum tamen est, minus esse noxia philtra, quæ non dantur intus sumenda, quia, si per nudas incantationes facta sunt vt plurimum nocent solum menti: si per illigationes, aut contactum extrinsecum, etiam corpori solent nocere, si habeant venena mala admixta, quod in his non frequens est si verò

[sc]entur in potum,& cibum,solent vt plurimum valetudinem vehementer debilitare, & de mentis statu deijcere, quia eorum ingredientia solent esse admodum periculosa.vt sunt fluores menstrui,sperma, cerebrum felis, vel asinini pulli, vterus Hyenę,uirga lupi,remora,ossa rubetæ, finci, sed præ cęteris, Hippomanes, quod cum sit triplex,de illo intelligo videlicet, de pellicula, quæ reuellitur a fronte pulli equini recens nati, cuius odor equas in furorem adigit. iuxta Arist. lib.6. hist. animal. cap. 18. Plinius lib.8.cap.42.quam noxium sit hyppomanes docet interitus Caligulæ, qui mortuus est, cum ei Cesonia hoc potandum porrexisset Ex his igitur hactenus deductis,potest vnusquisq; clarè percipere,quod quamuis diabolus sit sapiens, & multa possit,non idcirco eius scientiam,& potestatem in nos,nisi sic Deo permittente,exercere potest, quia sæpenumero confunditur, quando semel hoc,& illud egit Dei permissione, & non potest iterum, vel alio tempore idem, in eodem efficere homine, re enim ipsa compertum est diabolum non potuisse infideles suis commentis ad amorem declinare,vel odium,sic permittente Deo, occulto eius quodam iudicio,sic exigente,quod nos inuestigare, non licet.

Exemplum.

THomas Bossius, Oratorij præsbiter, lib.14. cap.7. de Notis Ecclesiæ hęc scribit. Nouum miraculum contigit Aufidi in Piceno. Siquidem, anno 1273. quædam mulier cum sumpsisset ore Eucharistiam,nō deglutijt,sed seruatam secum detulit, vt illa vteretur ad amorem mariti sibi conciliandum per veneficia. Quamobrem,sic malis artibus edocta,super prunas in tegula repositas proiecit, quo, facto (mirabile dictu) cœpit Eucharistia apertissime in carnem conuersa, latè sanguinem emittere ita vt prunas extinxerit,neq;cohiberi potuit cruoris eruptio,donec canduerunt carbones, quamuis mulier nihil non egerit,iniciēdo cinerē,puluerē ceramq; apponēdo. Tum nouo euētu attonita,linteo tegulam cum carne Diuina, & sangnine inuoluens, stabuli propinqui stercoraminibus inuoluit,& infodit. Latuit factum annos septem,quamuis aliquot mirabilia euenerint, quæ vndè nascerentur,alios latebat,sed non mulierem,facti,ac sceleris sui consciam. Ijs exactis illa tandem aperuit rem Sacerdoti, qui cum se eo contulisset reperit intactam carnem sanguinemq; recentem,& linteum illæsum. Miraculum patefactum, cunctisq; diuulgatum est, ex omnibus locis, innumeros ad sui spectaculum

commo-

commouit, & commouet adhuc, post annos trecentum quinquaginta. Conspicitur enim caro, videtur sanguis vitreis ambullis inclusus, ad tantæ rei memoriam sempiternam, neq; post tanta temporum interualla: quidquam ex ijs est corruptum, aut tabefactum. Ecce quomodo Deus muliercułæ sortilegium, inhibuerit. de sortilegio odij, iam assignaui exempla.

Sagarum diuersi in genus humanum modi uindictæ.
Cap. VIII.

Doctrina.

Mulier ex sui natura leuis, & ea præcipuè, quæ in diaboli tutella est, instar arudinis à vento agitatę in hanc, & illam deflectit partem, de malo in peius semper ruens, quo fit, vt procliuius sit ad iracundiam; effrontè obstinetur: fictè conuertitur: superbe efferetur: acerbè effrenetur, verbosa, & garrula: imò dolosè amicatur, vt noceat, verbis infestatur curiosa, anxiè solet inimicari, & dolosè inquietari, idcirco ad vindictam semper parata, quia semper æstuat igne luxuriæ, discordiæ malitiæ inuidiæ, Sæuitiæ, iracundiæ, auaritiæ, ac cuiusuis generis nequitiæ. In ea enim deficit humilitas, cum per superbiam intumescit psal. defecerunt in vanitate dies eorum. Deficit pietas, cum per auaritiam exarescit psal. defecerunt sicut fumus dies mei,

mei, item psal. esurientes, & sitientes, anima eorum in ipsis defecit, nam esurire, & sitire, significat ardorem, & insatiabilitatem auaritiæ. Deficit castitas, cum per luxuriam insolescit Eccl. 26. in filia non auertente se, firmam custodiam adhibe, ne inuenta occasione abutatur se. Deficit veritas, cum per fallaciam tenebrescit. psal. saluum me fac Deus, quoniam defecit Sanctus, quoniam diminutæ sunt veritates à filijs hominum. Deficit firmitas, cum per accidiam computrescit. Eccles. 22. Super mortuum plora: deficit enim lux eius: mortuus enim, qui non potest se mouere desidiosum significat.

Deficit charitas, cum per inuidiam refrigescit. Hierem. 6. defecit sufflatorium, in igne consumptum est plumbum. Deficit honestas cum per insolentiam expallescit. Esai. 15. defecit gramen viror omnis interijt, deficit iucunditas, cum per tristitiam obtupescit: vnde Thren. 5. defecit gaudium cordis nostri, versus est in luctum chorus noster, veh nobis, quia peccauimus. Deficit vnitas, cum per discordiam euanescit. Zachar. 13. percutè pastorem, & dispergentur oues gregis, dispersio enim, discordiam, & diuisionem significat. Deficit stabilitas perseuerantiæ, cum per desistentiam dissuescit. Esai. 40. deficient pueri, & laborabunt, & iuuenes in infirmitate cadent, per pueros, & iuuenes, homines imbecilles denotat, qui ad modicam tribulationem, vel laborem solent deficere, per impacientiam turbari, & per inconstantiam deperire. Deficit tandem fidei sinceritas, cum per doctrinæ carentiam consenescit. Amos 8. deficere facitis ægenos terræ. Ideo.

Ab re non est, quòd passim formidabiles sunt, qui sortilegij suspecti habentur: quam vis enim non est illis infinita, quibus volunt nocendi potestas, vti in Sarræ maritorum percussore Asmodeo innotuit. Quoniam tamen nostra nos, sic volente Deo, peccata illorum iniurijs sæpe obnoxios reddunt, & nemo est adeò integer vitæ, scelerisq; purus, quem admissi alicuius conscientia, nō stimulet, ac terreat: nemo in colenda religione tàm attentus, & diligens est, cui præcipitantibus fortè negotijs non accidat, eas preces, votaque omittere, quibus se in Dei præsidium, ac tutellam quotidie commendare solet, non iniuria metus ille securissimum quemq. tentat, atq. afficit. Tum quotidiana eius rei experientia satis est documento, quā non leue ab ea re periculum plerunque nobis impendeat. Siquidem, non solum inopinantes, ac sæpe dormientes de nocte venenis suis aggrediuntur; sed etiam vigilantibus sic struunt insidias, vt humano Consilio, ac prouidē-

tia

cia vix vitari posse videantur. Extant quidem variæ de his in alijs huius libri partibus narrationes, quę lectori in hoc abundè satisfacere queant, verum quoniam se denuo hic ingerunt, & non omnino iniucunda, ingrataque futura est eorum commemoratio non pigebit, & sequentia paulo copiosius illis ascribere.

Exempla.

VXorem admodum adolescentem duxerat vir senex, ianua Castri Bassumpetrani tum forte custos. & alterius, cum qua ante nuptias stupri consuetudinem habuerat, etiamnum vxorem attrectabat: dolens igitur illam Mæcam sibi præferri, nec ætatis flore, nec formæ liberalitate vlla ex parte conferrendam: vicinæ mulieri (vt fit) ægritudinem suam aperit, consiliumque, si quod habet, sibi super ea re dari postulat. Iubet vicina, Laire vocata, eam bono esse animo, habere enim se in promptu, quod illi malo adhibeat remedium, herbulamque ex horto lectam illi porrigit, ex qua si ius marito cōdiat, illico missum facturus sit peregrinum illum amorem. Condit in proximam cænam, atque apponit. tum ex illo primū capitis grauedo, deinde somnus arctior complectitur, quo postridie tandem solutus: ademptam sibi virilitatem omnem, non sine pudore reperit, narrat tamen vxori infortunium, quod alioqui illam diutius celare non poterat, quæ se sua imprudentia, ac leuitate deceptam videns, quòd cum partem alteri inuidet, tota ipsa excidisset: rem omnem marito, vt incępta, perfectaque fuerat, aperit, erratique veniam petit, huius in eum amorem, quo illum summo prosequebatur causam reijciens, ignoscit facile maritus, qui sciret se ad id malum, per lasciuiam, ac libidinem occasionem primum obtulisse, locique Dinastæ (huic Francisco à Bassumpetra nomen fuit) eius patri ordine omnia exponit: Is igitur officij sui esse ducens, & homini, quem habebat in famulatu Sartam, tectamque valetudinem curare, & scelus adeò indignum, dignis in muliere venefica pœnis animaduertere: accersitam, ac minis territam adeò adegit, vt quibus sic per sortilegium fraudasse videbatur hominem, ea illico illi restituturam se reciperet, quod, & fecit alia quadam herba, quam degustaret, illi data. Sicque ipsa suo iudicio comperta, ac deprehensa flammis non multo post meritū dedit suppliciū. Ex quo cōstat liquidò nihil quidquam veri inesse ibi, sed vbique falli, ac decipi inspicientium oculos, sic refert Remig. lib. 2. cap. 5.

Idem. Barbelina Rayel, Ioannem Ludouicum maximo pro-

ſequebatur odio,& ideo huic primum traijcienti riuum quendam ac ad molēdinum properanti,adnitente Dæmone, tritici ſaccum vehiculo excuſſit grandem, tum eius equis ſuperiniecit nonnihil pulueris,à magiſtello ſuo medicati, quo factum eſt, vt ex illis duo è veſtigio morerentur, reliqui morbo conflictati, languorem in multos dies traherent. deinde non multo poſt felem mentita, atque hoc habitu eius domum noctu ingreſſa, eodem puluere bimū adhuc puerum lethaliter infecit, tandem, & medicatum pyrum in via,quam is Cerbeuilleum contendens initurus erat, depoſuit, quaſi id è viatoris pera forte excidiſſet,quo is imprudenter ſublato,& guſtato, ſtatim graui morbo correptus, vix pre dolore domum pedes ſe referre potuit; hæcq; ſingula Dæmonem vti euenerunt,non ſolum prædixiſſe,ſed etiam illud de ponēdo in viam pyro conſilium eius proprium fuiſſe.

Catharinæ Metenſis inimicitias, & odium in ſe concitauerat Lolla Geleathanc ob id illa impendio vlciſci cupiebat. ſed qua ratione id faciens noxę ſuſpicionem effugeret, non videbat, quod ſuas inſidias ſciret ab ea diligenter obſeruari, reperit igitur viam Dœmon, qua id tuto exequeretur, ac monuit, vt poſtridie cum è fornacibus Salinæ,quæ Duſæ omnium quas habet lotharingia celeberrima eſt,vnà cādentes carbones ſitellis ſuis promere domum referrent, præſto adeſſet, cum Lollæ ſua ceu turbine deijceretur, ac in eius os properè halitum ſuum efflaret, ſic enim futurum, vt partum ſuum ante tempus,atque in maximis doloribus eijceret; quod vti verbis præceperat,ita re ipſa eſt conſequutum, namq; ad ſignum deturbatæ ſitellæ a Dæmone perflata Lolla impuro Catharinæ ſpiritu,è veſtigio in vehementiſſimos partus dolores incidit, vixq; domum ſatis maturè peruenire potuit. Duſæ rid. non. Septemb. 1587.

Condei; Iana Granſanctua ſera iam nocte nens ad lucernam ſola, animo voluebat, quomodo de Barbara gratioſa, à qua paſſa erat iniuriam,pœnas exigeret:præſto fuit dæmon felis ſpecie conſpicuus,authorq; fuit,vt limacis teſtā in puluerem comminueret, eoq; illius veſtem conſpergeret: amplexata hoc conſilium obſeruauit ſicuti commodè id explicare poſſet,nec longius illam remorata eſt occaſio, nam repertam Barbaram obſcuro ſtabulo in pecudum præſepia paleas comportantem,vna cum pecudibus,quæ ibi erant, illo puluere ſuffudit,fuitq is protinus omnibus ad vnum lethalis. Menſe Iul. 1582.

Eo poſtea minus noxiè vſa eſt in plectenda filia Antonij Giboſi;nam cum itidem illo eam abundè aſperſiſſet membra eiu, leui tantum morbo debilitauit, ac cum aliquot poſt dies ſanandi ani-

mo illam eodem resperſiſſet, à morbo recreauit,

Doctrina In quo, hoc aduertendum eſt, pharmacis, quibus ſic vtuntur, nō eſſe inſitam aliquam vim certam, vel necandi, vel ſanandi, neq; eadem res ad tam repugnantiæ ſimul efficax eſſe poteſt, ſed ea omnia Dæmonem pro ſua poteſtate latenter moliri, atq; efficere, ſatisq; illi eſſe, ſi Sagæ operi manus tantum admoueant, quo ſe noxę, maleficijq; conſcias reddant ac participes.

Blainuillæ ad 2. vuas. 17. Cal. Febr. 1587. Alexiæ Belhoriæ frequentes erant rixæ cum marito, vt fieri ſolet, vbi quotidiana eſt Domi inopia, atq; egeſtas, reſq; in tantum odium peruenerat, vt iam non voluntate, ſed difficultate vlciſcendi tantum teneretur. Hoc ad ſe dæmon recipit facere, ſi ſe dignū iudicaret, quem de ea re obſecraret: adhibentur preces, quam dimiſſis verbis voluit: prouinciam ſuſcipit: forte eo die, qui dies erat pridie Natalis Chriſti Domini noſtri, miſer maritus in vicinam vrbem erat profectus, vt ibi emeret, que vſui eſſe ſolent familiæ illis diebus ſolemnibus, ac ſera iam nocte domum redibat. Hunc in itenere violenter correptum, ac uerberibus acceptum dęmon ſemiuiuum deiecit in criptam Donalibariæ (ſic enim appellabatur) ac ad bonam eius vxorem aduolans, ei, que a ſe geſta erant nunciauit: quibus auditis, in uiam ſe dat confeſtim, tum ut officioſam, ſe de hoc eius reditu ſtudio, ac curæ demonſtraret, tum maximè, ut ipſa oculis ſuis uideret, quam adeò pridem animo ſuo concupiuerat illius miſeriam, ac calamitatem: ac tandem iacentē, & lamentabiliter in fortunium ſuum conquerentem nacta; Heu mi uir, ait, conobar tibi obuiam, quæ te ſcirem ruri adeò multa nocte redire, ſed quid hoc ſibi uult? quod te ſic humi proſtratum, ac dolentem video? edocta igitur, quod iam ipſa ſciebat, illum ſubleuauit, ac quod potuit humero adminiculata domum reduxit, ubi ex plagarum intolerabili dolore illa ipſa nocte interijt. Poſtridie inclamata uicinia eius cadauer, ut erat cæcis, ac liuentibus ictibus ſaucium, nudum exponit, narratq; uti pridiè ſicariorum manibus elapſus, eo habitu domum ſe inuehens anhelans retuliſſet, quod apud omnes facilè fidem obtinuit, nam neque ea ætate, ac forma erat ut mæchos introduxiſſe putaretur.

Haracurię. 13. cal Ianuar. 1586. Odilla Boncuriana dixit, moris eſſe Sortilegis, qui in facinore deprehendi timent, uenenatum puluerem ibi diſſeminare, qua uiam facturos putant, quibus calamitatis aliquid ſtruunt, ac moliuntur, cui conuenit illud Roſæ Gerardinæ. 1588. quæ Stephanum Obertum popularem ſuum in morbum lethalem conieciſſe faſſa eſt, cum eius limen tali puluere antelucanis horis conſperſiſſet.

Iacobus quoque Agathius eam tollendæ uxoris Hillarij a Ban-

no longè commodiſsimam uiam ſe a Dæmone edoctum fuiſſe memorauit.

Iſabella Pardea: Martha Mergelatia nunquam ſe fruſtra eam contra quemquàm tentaſſe, præſertim ſi hoc a Demone ſuo iuſſæ eſſent facere.

Laherij. 9. cal. April. 1588. Spinatij prid. nonas Maij. 1588. Baijs 4. nonas Iunij. 1588.

Franciſca Perina, pyra aliquot, quæ ex arbore uicini (Riberiano ei nomen erat) deciderant, tranſiens ſuſtulerat, propter quod ea durius uapulauit, id ergo ipſa dolens, ac aliqua ratione ulciſci cupiens, non longè abijt, quin dæmon explendi deſiderii occaſionem aliquam aperiret, ea uerò fuit, iter, quo Riberianus ſummo mane ad operas ſuas contendere ſolebat, herbula, quam tum illi tradidit, ut inſterneret, quod cum feciſſet, ac ille inſidiarum ignarus locum eum eſſet ſupergreſſus, illico in eũ morbum incidit, qui uitam illi non multo poſt cruciabiliter abrumperet.

Barbelina Rayel ſe contra Franciſcum Tibicinem (cuius viciniæ non pridem commigrauerat) id adhibuiſſe, ac cum poſticum per quod pecus adaquabat puluere virulento contaminaſſet, poſtridie ex eius equabus tres eſſe ad præſepe repertas exanimes, atque ſupinas.

Claudius Morelius, cum pro foribus Vuolfangi Hadouuillei affinis ſui id feciſſet, ac eo loci forte iter haberet eius filia, confeſtim contracto morbo ex eo non multo poſt miſerrimè interijt, illac etiam iter habens crus fregit. 1586.

Catharina Metenſis, acerbè ferens Piſtoris cuiuſdam repulſam, a quo mutuum panem rogauerat, & vt hanc rependeret gratiam, dæmonis ſui implorat auxilium: aſtat is momento pro ſuo more diligens, atq; officioſus ad quamcunq; vindictæ occaſionem, atq; ea gratia illi herbas ſuggerit conuolutas papiro, monens vt eo loco illas diſpergeret, vbi frequentior is, eiuſq; familia eſſet, nec mora acceptas effudit in porticum, per quam neceſſarius in vicum erat regreſſus, cui, dum inſiſtit Piſtor, poſtq; eum vxor, & liberi, omnes eodem morbo correpti, non prius conualeſcunt, quam Saga miſericordia ducta à dæmone impetraſſet, ex ea valetudine vt emergerent, atq; in id herbas denuo accepit, quas clam eorum ſubmiſsit cubili, ſicuti facere edocta fuerat ſicque confirmata à morbo valetudine, ad priſtinam ſanitatem omnes rediere.

1586. Duſæ pridi. non. Septemb.

Drigens, & Odilla, cum in eius pagi, vbi domicilium habebant, collatione, indictioneq; ab exactoribus præter modum (vt ipſi reputabant) eſſent cenſiti, atq; eam iniuriam inſigni aliquo

damno coercere, ac vindicare cuperent, non defuit, qui pro ea offensione gratum, conuenienſque conſilium afferret, dęmon: Tale autem id fuit, vt ibi quam latiſsime venenum ſpargerent, vbi eius pagi pecus frequentius pabulari ſolebat, quod vt magis eſſet illi in promptu, indicauit poſſe confici ex primis quibuſque, qui ſe offerrent vermiculis, vbi eſſent ſatis ad diſpergendum attriti, & comminuti, hoc igitur cum feciſſent, intra dies paucos periere in eo pago pecudes centum quinquaginta (vt Drigeus dixit) vel centum & ſexaginta (ut Odilla) diuerſi enim interrogati, in cæteris præterquam in numero conuenerunt.

[illegible] ad [illegible] ſoli [illegible] menſe Aprili 1580. Ioanna Foirelia, cum à ſe medicatam offam vniuerſa vicini familia degustaſſet, ei tamen ſoli interitum attulit, quem ipſa animo ad cædem deſtinauerat.

Buxerij ad [illegible] 3. Calend Martij. 1589. Hubertula Buxeriana, huic iniquè iniurius fuerat è municipibus quidam, eumque abundè vltura iam ſibi videbatur, ſi vaccas quinq; quarum prouentu ſe, familiamq; ſuam ſuſtentabat, veneno tolleret: periculum tamen erat, ne in facinore deprehenderetur; ſi ſua manu illud ipſa patraret ſingulas medicata virga contingens, quem morem in aliis ſuis veneficiis tenere ſolebat. Iſto igitur metu, vt eam liberaret eius Magiſtellus, monet, vt antelucanis horis paſcua, ad quæ frequentior pecoris erat appulſus, venenato, quem à ſe ante acceperat puluere, conſpergeret, reſtare quidem primum illam, ac vereri, ne ea lues ad vniuerſum pecus perueniret, cui tamen volebat parcere, præterquam illius vaccis, quę vnum tali infortunio mulctatum cupiebat; recepit Dæmon intra eum quinq; vaccarum numerum futuram omnem noxam, idque euentus tādem comprobauit, nam ſolæ ille ex omnibus perierunt, aut in morbum inciderunt.

Laherij 5. Cal. Apr. 1588. Iana Armacuriana, ea ſpicarum faſciculos tres ex agro vicini ſubtraxerat, atq; in Alexię Cabuſiæ proximum hortum, quòd is occultando furto maximè eſſet opportunus, depoſuerat, ſed non ita clam, quin & Cabuſia fortè tum in ſemota aliqua horti parte opus faciente aduerteret, quæ cum, vt eſt mulierum ingenium, uicinis, quòd uiderat palam feciſſet, atque ex eo Iana non modo malè audiret, ſed etiam in diſcrimen aliquod ueniret (nam furti pœna, etiam oleris ex horto alieno ſubducti eſt fuſtium in Lotharingia) dici nequit quanta ira, atq; indignatione in illam exarſerit, vt quæ poſt hęc non ceſſauerit omnes uias, rationesq; exquirere, quò tam inſignem iniuriam pro libidine tandem exequeretur. Ergo ardentius hoc in ſolutione meditantem, dæmon ille, cui ſeſe addixerat eam aggreditur, increpatque ignauiam, quæ hanc in ani-

mo suo ægritudinem passa esset tandiu residere, cum paratum se, atque obsequentem ad quamcunque vindictæ occasionem, toties esset experta, assentiretur modo, aut prouinciam demandaret, sic enim, non longius inultum iri eam linguæ petulantiam; nec mora, vt se id dixit Iana cupere, aduolat sedulus ille minister ad Alexiam (iumenta tum fortè ea custodiebat in pascuis, atque ex eis vnum, quod in proximas segetes euaserat, ad armentum tentabat reducere) turbidine correptam impingit in humum tanta vi, vt illi crus frageret, de cæteroq; relinqueret adeò ex eo casu attonitam, vt domum semiuiuam referre oporteret.

Sequitur aliud exemplum de Bernardo quodam Bloquatio, quem cum Iana à Banno opus in quodam rure faciens cum bigis prætereuntem, ac fortè argentoratum, vbi merces aliquot compararet, properantem animaduertisset, memor pridem acceptarum, & adhuc tamen inultarum iniuriarum, deuotione, ac execratione sua infortunium illi peperit. Nam vix adhuc imprecari cœperat, cum ille è curru in quo sedebat præceps tanta vi deiectus est, vt illico exanimatus sit, integro nihilominus toto corpore, nec vel vulnere vllo saucio, vel liuore decolorato, vel tumore inæquali, vel denique laxato, intorto, aut vlla sui parte læso, vt illi interclusam animam, interceptosq; omnes vno momento spiritus fuisse à Dæmone credibile sit, cui rei fidem, ne quis putet à sola Sagæ illius confessione, esse medicatam, sciat, & ei in omnibus cōsentientem fuisse Ioannis Aurigæ, qui in illa profectione Bloquatio operam suam locauerat, affirmationē, vel multis ante diebus, quam à Saga cognosceretur, in vulgus sparsam, atq; indicatam, prætcrquam quod necis illius noua, atque inaudita ratio argumentum dedit allatæ ab insolentiore aliqua vi, ac potestate infortunij. Mauetij 3. nonas. Iul. 1585.

Nanceij, quædam Malefica, cui asinariæ nomen vulgus fecerat, ostiatim stipem expostulare solebat, ciusq; ætas, ac incommoda valetudo, sic iam misericordiam potentiorum erga illam concitauerat, vt ab ijs ceu in demensum aliquid quotidiè acciperet, quod satis vitæ haud ægræ tolerandæ esse posset. Cum igitur suo more stans ad propræsidis fores eam sibi dari importunius peteret, ac tum in auspicatò egrediens maior natu eius filius iussisset in aliam horam, vt facesseret, quòd tunc forte domesticis non esset erogandi otium, hoc illa indignè ferens, quod promptum habent in ore Sagæ omnes, illi est imprecata: nec mora, quasi pedē in silicem is impegisset, casu adeò violento procubuit vt præ dolore domum se statim referre cogeretur, vbi omnem rem domesticis,

sticis, quod pacto accidisset ordine enarrans, hoc adiecit, ab imprudentia sua, aut inconsulto gressu non esse partum sibi illud infortunium, sed à maiore vi aliqua, quæ se à tergo perculisset, nihilque iam dubitare quin ex eo membrum fracturus fuerit, nisi cadenti Deus opem tulisset, nam & ei, aiebat, me signo crucis muniens primo mane suppliciter commendaueram; nihilo magis tamen post hæc quieuit Malefica; nam cum indignabundus Dæmon quòd sic frustra tentauerat ei renunciasset, multo vehementius illum rogare, ac obtestari cœpit Adolescentem, vt pergeret quouis modo perdere, quod quidem illi facilè erat facere, si imparatum ab eo matutinarum precationum, crucisq; munimine aliquando adoriretur: hoc siquidem impedimentum superioribus conatibus ipse dæmon causatus fuerat. Euenit igitur non multis post diebus, vt is adolescens è Cœnaculi fenestra brachium proferens, pendentes è proximo muro passerculos nido detracturus sublimis à tergo tolleretur. perque eam fenestram præceps tanto impetu deijceretur, vt pro mortuo demum referetur, vbi tamen post aliquot horas factus vtcunque sui compos, patrem etiam lachrymis, lamentisq; deditum iuxta se intuens: noli, inquit, Pater mi quidquam mihi ob istud succensere infortunium, nam certè procul hic culpa à me est omnis, sed extrusit me foras etiam renitentem nescio quid à tergo imminens, super inducta etiam re grauiori aliqua, quo vehementius deprimerer, ac deijcerer; & certè iuxta illum iacentem, ac prostratum repertum fuerat lignum ex strue, quæ in superiore horreo ad vsum familiæ cõgesta fuerat, atque hæc constantissimè perstans dicere, aliquot post dies vita functus est: Accidit etiã intra paucos alios, vt Asinaria illa tum ex Aliarum Maleficarum indicijs, tum ex diuturna, qua laborauerat sortilegij suspicione, ac diligenti super ea re inquisitione in vincula conijceretur quam ex elogijs testium interrogauit Remigius, qui refert hanc historiam, tandemq; rationibus, ac sine vlla tormentorum vi eò adegit, vt sua secus admissa omnia ingenuè fateretur, inter quæ, & hoc fuit, quòd totidem, quibus puer ille verbis magna confidentia recitauit. Nam statim, ac patratum fuerat à dæmone facinus, is ad eam in macelli vicinia tum commorantem aduolauerat, ac rem omnem, vti gesta erat, enarrauerat, perrexitq; hæc illa asseuerare, dum mors, subijciente flammas carnifice, ipsam occupauit.

Lib. 1. cap. 11.

Rustici quidam, quorum vnus luxuriantes ex arbore ramos amputans, alius tundendas fruges ex horreo in aream deijciens; in summo alius curru fœnum concinnans, ac adaptans, nihil etiã

temere

temere periclitantes, detrusi tamen, ac compacti sunt in terram adeò violenter, vt semineces inde efferri oporteret, nullo qui impulisset, ac deturbaret vllibi apparente.

Pyrrus erat in deuio nemore, è quo Ioannes Rotarius sibi fructus pridem destinauerat legere, nec putabat tam abdito loco atq; obscuro à quoquam animaduerti posse, qui bolum hunc illi è faucibus eriperet; notata nihilominus est & ea arbor à Desiderio Saleto eius tribuli, qui prior occupans pyra decerpere, atq; in ipso facto deprehensus, non longe abijt quin Rotario præreptæ prædæ pœnas daret, siquidem facile fit, quod istiusmodi hominum monstris doleat, quodq; ad vindictam accendat. Ergo, vt illi consueto in alijs more diras est imprecatus, turbine subito inuolutus, ac in terram deiectus, crure altero sic est debilitatus, vt se loco prius mouere non posset, quàm accurrentes ad eius clamorem, qui in nemore porcorum greges custodiebant, subnixi, atq; adminiculati, domum eum reducerent, nec adhuc vulnus coaluerat, cum Rotarius illa primum spontanea sua confessione patefecit.

Huius generis est & hoc de Apra Hoselotia: ea filium habebat in famulatu Ioannis Halecuriani, in hunc herus sæuitiam adhibuerat ob furtum, cuius illum præcæteris, qui erant in familia assimulabat, id dolens mater ac cupiēs vlcisci, occasionem sedulo captabat, quo id faceret, ac cum aliquando is iumenta è pascuis domum reduceret, atque horum vni otiosus insideret, accedens illa vnà cum suo Dæmone, subducta tamen omnium oculis, collum equo tum cōmodè depressit, vt per id dilapsus sessor, atq; in humum depulsus, crus perfringeret, quod & adhuc ex eo lapsu claudum, distortumque apparebat, cum is Veneficæ testis committebatur. In subnubijs D. Apri, ad Tullum. 10. Calend. Mart. 1587.

Claudiæ Felleæ Maielaiensi cum vicina muliere rixæ frequentes fuerant, vti sæpe vicinitas inter æquales parere solet iurgandi occasionem, ac procliuitatem, pridemque secum illa cogitauerat, quemadmodum vicinam latenti aliquo vlcisceretur infortunio, id enim clam erat faciendum quod populares omnes, si quid sibi deterius accidisset, id factum in Felleam illico reijcerent. Initur de hoc cum Dæmone consilium, placet eam suo more opus ruri facere, interea, dum is in vrbe partes suas exequitur, ne qua eius quod accipiebatur facti, si domi fuisset suspicio eam attingeret. Ecce verò vicinarum ædium occlusis, obseratisque foribus auditur intus miserabiliter eiulans puer, quem mater abiens solum domi reliquerat. Accurrere, qui audiebant omnes, ac pro- Lanfranc. 7. idus Maii, 1588.

pere effringere, visuri quidnam illi contigisset, quo clamores tantos ederet reperiere illum prunis candentibus vndequaque coopertum, atque obrutum: excussere citissimè, tum cunis detraxere, vt quantum possent seruarent incolumem, sed iam animam agebat, ac inter ipsas illorum manus moriebatur. Peruagatur igitur rumor Felleæ haud dubiè hoc esse inceptum, quæ simili damno plures alios ante mulctasse, dicebatur. In illam idcirco de hoc, alijsq; facinoribus, quorum pridem insimulabatur disquisitiones fieri cœperunt, ac tandem eò res redire visa est, vt ingenuè id crimē vti suum agnosceret, & amplecteretur, singula quemadmodum essent à Dęmone suo rogatu patrata, enarrans maximèq; illud de candentibus carbonibus, quos in proximo foco sub cinere repertos bacillo extraxerat, ac miselli infantis cunis super iniecerat.

Pangei. 1584. 13. cal. Ianu. Rustico cuidam nomen fuit Mauleticeo; huic castrum ad Mosellam summa luce properanti, vt è lactis prouentu pecuniæ aliquid exhauriret, in sumptus rei familiaris: violenter turbo, reliquo aere alioqui placidissimo, omnem spiritum sic intercepit, vt diu vitæ dubius, ac incertus iaceret. Hanc illi perniciem per Dęmonem suum parauerat Franciscus Felleus, quo animum suum multis iniurijs exulceratum expleret, vti ipse spontè, ac sola admissi pœnitentia ductus post agnouit.

Gerbeuil-lei. nonis Maij. 1585. Coleta Piscatrix absens Claudium Iaquiminum Municipem suum alterius oculi clade mulctauit, cum de ea re mandatum dęmoni suo dedisset, vti ipsa apud quæstorem de sortilegio respondens sincerè est confessa. Cuius rei fidem etiam adauxit quod idē Iaquiminus post retulit, vulnus illud oculi sibi inflictum, quasi ab impingente, ac demisso per vim ramo, cum tamen hinc indeq; arbores nullæ vel multis passibus starent, obidq; iam tum fuisse suspicionem arte aliqua mala id damni illi datum fuisse.

Iacobeta Vueher, cum, ait, multis de causis perosus mihi esset Rusticus quidam vnà in ijsdem ædibus mecum habitans, nec viderem qua ratione circa deprehensionis periculum vlcisci possem (erat enim is acer, ac diligens mei obseruator) tandem viam reperi, qua id facerem; nam efflagitante me, Dæmon in eius genu, dum inter dumeta opus aliquod faciens versaretur, spinam vehementius incussit, vnde integrum timestre saucius, non prius conualuit, quàm ego miserta tam diuturnum dolorem, rursus illi à Dęmone curationem impetro, qui eam obiter, dum aliquot post dies in interiore silua lignatur insuso in vulnus vnguine statim conualuit.

De morbis varijs à Dæmone illatis.
Cap. IX.

Doctrina.

AVicena, & Galenus, cum Hippocrate negant vllos morbos per Dæmones mortalibus inferri posse & hos sequuti sunt Pomponacius, Leuinus, & Lemnius, non quòd Dæmones id velle non credant, quos malos esse non negarunt, sed quia morbi omnes naturalibus ex causis nasci queunt. Verum minus recta hæc ratiocinatio est; poterunt morbi ex naturalibus causis oriri, & non poterunt Dęmones morborum irrogatores seu immissores esse? Codroncus, Cæsalpinus, Fernelius; Valescius, & alij optimi Medici cum D. Hieronimo, *a* D. Chrisost. *b* D. Thoma *c* & alijs Theologis contra sentiunt. Juristæ quoque, ex quibus Burchardus *d* optimè probant. Grillandus *e* sæpe citatus, sed pluris adhuc facio sacræ Scripturæ firmiora testimonia. Nonne Diabolus percussit *f* Iob vlcere pessimo à planta pedis vsque ad verticem? Non ne Diabolus linguæ, *g* & aurium vsum alteri vsurpauit, quem Mattheus lunaticum vocat? Nonne Saulem Dæmon *h* per atram bilem diuexabat? apertè hoc docet historia, ait enim, exagitabat eum spiritus nequam, qui pulsante Dauid Citharam recedebat, nunc videamus, quo nam pacto Dæmon

a in 4. cap. Matth.
b Hom. 54. in cap. 17. matthei
c. 1. p. q. 115. art. 5.
d. lib. 19. decretor. ca. de re magica.
e c. 6. vsq; ad nu. 13.
f Iob 2.
g Marc. 9. c. 9. Luc. c. 9. vers. 39. Matt. 17. versic. 14.
h 1. Reg. 16. versic. 14. 15. & 23.

i lib. 2. de occul. nat. miracul. c. 3. & sacra Philosop. c. 28.

morbos inferat. Hoc Franciscus Valesius *i* accuratè docuit, nempè illum esse causam externam eò quòd extrinsecus aduenit corpus inhabitaturus, & morbos illi illaturus, si morbi ex materia pendeant, mouet internas causas, sic melancolicos morbos excitat, quia principio mouet atram bilem, quæ corpori inerat, & fuligines in cerebrum, & internorum sensuum cellulas propellit: adauget atram bilem, admotis causis exurentibus, vel detento humore ne expurgetur. Epilepsiam, Paralysim, & similes noxas affert, per succi crassioris delationem, obturato ventriculo cerebri, vel obstructis radicibus neruorum. Cæcitatis causa est vel surditatis, noxa excrementa ad aures, vel oculos coaceruando. Sæpe etiam ad odium, amorem, ad alias animi perturbationes inducendas mouet imagines, vt in imaginatione firmius inhæreant. Ad corporeas verò affectiones excitandas, spirituosam ex ipso sanguine substantiam deligit, eam separans, & expurgans à crassitie materiæ, deinde spiritibus istis vtitur quasi proximo animæ instrumento, ad efficacissimè, & velocissimè agendum, dico ex rebus venenosissimis eum educere quandam quasi quintam essentiam, & ea inficere ipsos spiritus vitales & sic eum malefico morbo imbuere, quod aduertit prudenter Cæsalpinus, quòd cum facit, ægrè ars humana satis celebria, & efficacia remedia potest, vel solet adhibere, quo enim hæc materia subtilior, & tenuior, hoc quodque ad lethum acrior, & efficacior, solet omnem præuenire medellam. Qui verò morbi dependent ab externis tantum impedimentis nocumento, vel noxio afflatu, vt plurimum per se operatur, vt quando instrumenta maleficij, vnctiones, signa, defossa, vel similia apud ipsum veneficium nullam vim naturalem habent, sed sunt pro signis tantum, ad quæ ex pacto Dæmon operetur, quòd docuit idem Andreas Cæsalpinus dicti operis cap. 17.

a' Lib. de demonum inuestigat. c. 16.

Exempla.

Sprenger. p. 1. mal l. q. 1. c. 12.

HOnesta quædam persona, & vni ex familiaribus Archiducis matrimonio copulata in presentia Notarij secundum formam iuris deposuit. Cum tempore virginitatis suæ, cuidam ex Ciuibus famularetur, accidit, vt vxor illius graui dolore capitis langueret, pro cuius cura, cum quædam mulier accessisset, vt suis carminibus, & certis praxis mitigare dolorem haberet, ego, inquit, eius practicam diligenter obseruabam, perspexiq; quod cōtra naturam aquæ fusæ in scutellam quandam, ipsa aqua in ollam aliam descendisset, cum alijs ceremonijs, consideransq; quòd ex

illis

illis dolor capitis in Domina non mitigaretur, aliquantulum indignata, hæc verba in Maleficam protuli, vos non facitis nisi superstitiosa, & hoc propter commodum vestrum. Tunc Malefica statim subiunxit, an sim superstitiosa, vel ne, tertia die tu scies, quod rei probauit euentus. Nam tertia die manè, me sedente ad fusum apprehendit subito tantus dolor corpus meum, ac inuasit primo interiora, ut non esset pars corporis, in qua non punctiones horribiles sentirem, Secundo non aliter mihi uidebatur, nisi quòd continuè igniti carbones capiti meo superfunderentur.

Tertio in cute corporis à uertice, usque ad plantam pedis, nō fuisset spatium acus, vbi non fuisset pustula sanie repleta, sicque in his doloribus eiulando, ac tantummodo mortem optando usque ad diem quartum restiti. Tandem maritus dominæ meæ, ut stabulum quoddam intrarem iniunxit, at ego paulatim incedendo, eo præcedente, dum ante ostium stabuli eramus, ecce, inquit, peccia panni albi super ostium stabuli, & ego, video, tunc ille, quantum potes remoue, quia fortè melius habebis, tunc ego quantum potui uno brachio me ad ostium tenente, cum altero pecciam apprehendi, aperias inquit Dominus, & considera diligenter ibi reposita, tunc ubi pecciam solui plura ibi inclusa reperi, præcipuè autem grana quædam alba ad modum quo postulæ inerant corpori meo, semina quoque, & legumina, quorum similia, nec edere poteram, aut intueri, cum ossibus serpentum, & aliorum animalium sum intuita, & sic stupefacta, dum inquirerem à Domino, quid nam agendum foret, iniunxit, ut in ignem cuncta proijcerē; proieci, & ecce subito non post horæ spatium, aut quartale, sed in momento, ut res illæ in ignem fuerunt proiectæ, omnem sanitatem pristinam reparaui.

Subdit idem. Mulier quædam nupta & honesta accessit, & iuxta iuris formam, ut supra deposuit. Retro domum, inquit, habeo uiridarium, est & illi contiguus hortus uicinæ meæ, unde cum quadam die transitum fieri ex horto vicinæ ad viridarium meū, non absque damno perspexissem, stans in ostio viridarij, & apud me ipsam conquerendo tam de transitu, quàm de damno, vicina subito superuenit, & an suspectam haberem inquisiuit, & ego territa propter malam eius famam, nihil aliud, nisi hæc verba protuli: gressus in graminibus damna demonstrant, tunc illa indignata, quia ad eius fortè beneplacitum, me litigiosis verbis cum ea implicare nolebam, discessit cum murmure, & verba, quæ protulit, licet audirem, intelligere non potui, post paucos verò dies ingens infirmitas mihi superuenit, cum doloribus ventris, &

acutissimis torsionibus à latere sinistro versus dextrum, & vice versa, quasi duo gladij essent pectori infixi, & sic diù, noctùq; clamoribus vicinos omnes alios inquietaui; & confluentibus hinc inde pro consolatione, accidit, vt Lutifigulus, præfatam vicinam, & Maleficam adulterino flagitio habens in Amasiam, simili modo visitationis gratia accedens, & infirmitati meæ compatiens, post verba consolatoria abscessit, sequenti tamen die festinè redijt, & inter alia consolatoria subiunxit experimentum capiam, an ex maleficio vobis hæc infirmitas contigerit, quòd si sic repertum fuerit, sanitatem vobis recuperabo: accepto ergo plumbo liquefacto, & me in luto recumbente, plumbum in scutellam aqua plenam super corpus meum appodiando infudit, & vbi quædam imago, & figuræ diuersarum rerum ex plumbo congelato apparuissent, ecce ait, ex maleficio vobis hæc contigit infirmitas, & super limen ostij domus, vna pars maleficij continetur, accedamus ergo, & illis amotis melius sentietis, sicque maritus meus cum eo pariter ad tollendum maleficium accedunt, & Cementarius limen ostij eleuans marito dixit, vt manum in foueam, quæ apparuerat, mitteret, & quæcunque inueniret, extraheret, quod & fecit, nam primo imaginem quandam ceream in longitudine vnius palmi vndique perforatam, habentemque duas acus ex aduerso per latera admodum quo ipsa punctiones à sinistro latere, vsque ad dextrum, & è conuerso persenserat: extraxit; demum peccias panniculorum diuersas, & plurima tam grana, quam semina, & ossa continentes, sicque illis in ignem coniectis ego conualui, sed non ex toto, nam licet torturæ, & punctiones cessassent, appetitusque comedendi redijsset ex integro, pristinæ tamen sanitati vsque in præsens minimè sum restituta, vnde hoc quærebam, quod pristina sanitas nō redibat, Respon. sunt, & alia instrumenta alibi abscondita, quæ inuenire non valeo: & qualiter prima instrumenta reposita cognouisset, dum inquirerem, Resp. ex amore, quo amicus amico reuelare solet, hæc cognoui.

Post calcē lib. 2. Cosmogr.

Omnem superat admirationem, quod narrat Cornelius Gemma, de quadam puella Louaniensi, quæ vocabatur Catharina Gualteri, annorū quindecim, cuius curæ ipse præfuit anno 1571. quæ cum obtrusum à gentili, & coætanea libamēti frustulum comedisset in morbi simptomata incidit prorsus prodigiosa, quorū ipse spectator quotidianus vidit illam eijcientem, tot talia, & tanta, vt ipse crediturus non fuerit oculis alienis. Octauo morbi mense, magno nissu per posticum eiecit Anguillam viuam, &

perse-

perfectam; magnitudine pollicis digiti, longitudine sesquipedali, cui & squammæ, & oculi, & cauda vniuersa, vt anguillis solet, triduo antequam foras erupit, auditum narrat bis ter ve in vtero sonum, non ipsi puellæ modo, sed & astantibus quoque velut argutum, & tenuem ab angue productum, & cum egereret, manifeste puella retulit se sensisse, quod primum exerto capite retraheret per posticum, inde cum impetu exiliret. Post anguilla, quam mortuam exenteratamque suspenderant loco sublimi ab animalibus tuto, repente euanuit. Puella interim, cœpit euomere ingentem humoris aquosi copiam humano lotio non absimilem, saporis absurdi, durauit ea vomitio plusquam quatuordecim dies, singulis profecto diebus exonerans supra, libras vigintiquatuor. Præterea vrinam interea reddebat quotidie bis, terue copiosam. Nullus in ventre tumor nulla in toto corpore inflatio exterius apparebat, & ipsa puella potus, & cibi parcissimi erat, vix vnum vini, aut ceruisiæ, vel alterius materiæ sciphum potitabat, eò venit hæc aquæ excretæ abundantia, vt spatio duarum hebdomadarum facilè amas duas implere potuerit. Post hanc aquæ copiam, cœperunt & pili confestim exire per vomitum alui, copiosissimi numero, digiti longitudine, sed longiores alij, alij breuiores, eiusmodi sanè quales annosis canibus euelluntur, auctaque est indies ea pilorum quantitas, vt facilè pilas quamplures iustæ magnitudinis implere potuerit: eiecit hos omnes magno fastidio, & vomitus difficultate. Interiectis deinde nonnullis diebus, successere aliqui vomitus, qui flocos ingentes pilorum eijcerent cum materia purulenta instar saniei, interdum similes stercori columbino, aut auserino, in qua colluuie, & frusta lignorum, & membranarum tenuia rudimenta, sed lignorum partes adeò viuæ, vt ex caudicibus absoletis defractis inæqualiter comminutæ portiones viderentur, vnguis amplitudine aliæ, aliæ crassitiæ, intus fungosæ, foris obductæ, vetustiore cortice nigræ. Paulò post cœpit alius vomitus niger, vt carbo, dixisses attramentum verum, vel sæpiæ succum, immò carbones minutissime tritos, atque permixtos, singulis diebus prodentes ad quantitatem librarum duarum, aut trium, sæpissimè cum pilis tam copiosis, vt nuci iuglandi includi non possent, omnibus albis, prolixis, & durioribus, quę cum per triduum ita durassent, eiecit semel, & puri sanguinis tāquam è vena dissecta libras duas, nullius rei alterius generis permixtas. A vomitu sanguinis rursum sequutus est ater, ac si antimonio trito tinctus fuisset humor, omnino liquidus indies fere ad libras quinque, aut sex, atque hoc portentum sepptimanam integram

gram conſtanti horarum lege, ac ſpacio perdurauit. Ceſſauit aliquandiu diuinis, humaniſque remedijs adhibitis, interea pillos adhuc, ſed pauciores, gradatimque atriores cernebat, imò & breuiores indies, vt cum prius ex flauo rubeſcerent paulatim liuidi, nigri, tandem aterrimi, ac velut diſſecti in fruſta minutiſſima per vomitum redderentur, quandocunque his, & virulentus humor, & craſſus, quandoque ſimillimus limo. Circa Septembris medium, membranę fruſta maiora, tamquam ventriculi partes euomuit, habebant hæc ſpeciem tunicæ craſſioris, carnoſę, lentæ, fractuque contumacis, quibus profecto, vt fœtus Charoeidi, etiam venarum ductus inarati ramoſa propagine ſpectabantur, interdum medij palmi longitudine, has aliæ ſunt è veſtigio ſubſequutæ tenuiores multo, ſed penitus nigræ, venarum dumtaxat veſtigia referentes, membranæ tenui non diſſimiles. Poſtremo venerunt, & tertij generis tunicæ vaſorum prorſus expertes aliarum omnium tenuiſſimæ, vt locum interioris vuluæ partis retinerent, ſed erat his alia multæ ſubſtantiæ, atque figuræ ratio, quam in agninis fœtuum inuolucris, nam huic tenuitati aderat mira ſoliditas, figurarum ratio quouis miraculo maior; fragmenta illius varia, ſed tria præ cæteris rara duorum palmorum amplitudinē ſuperabant, intertexta canalibus profundis ſine terminis, quæ ſeſe à vertice ad baſim ſecantes, mutuo cancellos in rhombi ſpeciem efformabant. Non habeo, cui melius conferam, quàm cum ſenecta viperæ, quamquam nihil hactenus à me conſpectum fuit, cui poſſet merito comparari, ſed hoc in eo præcipuè admirandū, quòd ſecundum longitudinis ductum, velut canalis quidam profundior appareret inculptus fibris tranſuerſis, & raris prorſus, vt in aſpera pulmonis arteria. Erat hæc regio pęnitus caua, & circularis in vnius membranæ faſtigio paulatim anguſtior anguini capitis veſtigium repræſentans cum expulſione figuræ mammillaris, ſeu proceſſu mamillari, in alterius fine ſenſim lateſcens, neſcio quid ventricoſum, & inæquale etiam biſurcato vertici non diſſimile præſeferret. Vniuerſæ partes inuicem coaptatæ totius anguillæ longitudinem, atque craſſitiem ſatis luculenter expreſſerant, illud autem tabernaculum papillare viam fuiſſe reſpirationis exiſtimo, per quam fortè & ſolidis, & humidis ad ſui nutricationem neceſſarijs veſcebatur.

Poſtquam haſce membranas eiecit, ſequuti ſunt lapides ferè innumeri, quos veſperi ſemper, ac ſtata horarum periodo magnis cum tempeſtatibus, animique deliquijs eructabat: forma fuit eiuſmodi, quæ paſſim in vetuſtis ædificiorum ruinis ſolet occur-

rere, lapides solidi, angulosi, inæquales, tum specie, tum magnitudine quæ subinde ad nucis iugulandis quantitatem accessit, non absque suffocationis manifesto discrimine; videbantur quandoque obtecti calce & coagmentati variè, vt ab illis, qui parietibus detrahuntur distingui non possent.

Semel me præsente quendam eiecit lapidem angulosum vix cum duplicis castaneæ mole librandum, saxum illud magna spiritus contentione proiecit, ut & uomentem uiderim manifestè, & in lebetem sonitum cadentis audierim, magno horrore, cum animi mei, tum turbæ undique circumfusæ. E uestigio magnam quoque ligni portionem pollicis longitudine pariter, & crassitudine, sed minori difficultate secreuit; erat hoc satis porrosum staminibus rectis insigne, cui & commissura quædam insignior uelut per medium totius longitudinis excurrebat, interea tamen, & pili per uices sed minores ordine pauciores, ac nigriores, accessit aliud, quod omnem excederet fidem, os enim triangulare solidum foris, intus cauum, ac spongiosum reddidit, tale, ut planè constaret esse fragmentum cruris bubuli, & puellæ parens diceret se tale uidisse pridie in suis carnibus iusculentis, nec mora, sequenti die articuli ossei, tali, digitorum acies, rotulæ uariæ speciei, & magnitudinis prodierunt, interdum tamen, & pili, & lapides intermixti, atq; omnium postremo uitri, atque æris portiuncula. Gemma merito censet horum mirabilium Dei permissione dæmonem fuisse ministrum, qui causis tamen naturalibus, ordine etiam seruato, quoad potuit, usus est.

Narrat Sprēgerus de muliere Zabernensi, quòd Obstetrix quędam eo quòd non fuisset uocata ad puerperium à puerpera, grauiter irata noctu cum duabus alijs maleficis ad puerperam accessit, & dixit ad uindictam se aliqua in eius intestina uelle immittere, quorum dolorem post semestre dumtaxat sentire inciperet, dixit, & uentrem eius manu tetigit, ad quem contactum puerperæ uidebatur sibi extrahi intestina, & ijs immitti quædam, quæ tum oculis dignoscere nequibat, post sexto uix mense finito, internorum uiscerum tortura ipsam subito tam dira inuasit, ut nec (uerba sunt Sprengerij) diebus, nec noctibus à clamoribus omnes inquietando abstinere posset, & quia deuotissima Virginis, & Reginæ misericordiæ extitit, in pane, & aqua singulis sabbatinis diebus ieiunando, ideo & per ipsius suffragia credidit se liberari, unde, & quadam die ubi opus naturæ perficere uolebat, tunc omnis illa immunditia à corpore prorupit, & aduocans maritum cum filio dixit, sunt ne res istæ fantasticæ? nonne dixi, post

In Mall. p. 2. q. 1. c. 13.

dimi-

dimidium anni spatium res ista cognoscetur? aut quis uidit unquam Spinas, ossa, simul etiam ligna me comedisse? erant enim Spinæ rosarum longitudine unius palmi cum alijs uarijs rebus innumeris immissæ.

Romig. li. 3. c. 1. & habetur in vita S. Petri Tarentarij à Gaufrido scripta. Et apud Surium Tom. 3. Maij 8. cap. 23.

Castellum est Sancti Symphoriani Lugdunensis Ecclesiæ paucis ab urbe miliaribus distans, ubi uir fidelis, & Religiosorum sedulus susceptor magnæ conuersationis pariter, & opinionis, Abbatem ad hospitium suum aliquando, quasi uim faciendo pertraxit: huic Iuuencula erat filia miserabili incommoditate laborans; egerat enim quædam mulier Venefica per nequitiam inuidiæ Socrus inducta, ut langore tabesceret desperato, nec uiri sui præsentiam, nec aspectum ullatenus toleraret: Affectione muliebri genitrix persuasa, ut Sathanas Sathanam eijceret, famosum quendam maleficum accersiuit: adfuit, explorauit, agnouit, & mulierculam asserens inferratam terit arborum cortices, pocula uerbis, & herbis infecta propinat, mordet etiam dentibus proprijs brachium miseræ mulieris, res mira, res noua, res hactenus inaudita, ab illo quidem langore conualuit, sed interdum ex corde procedere sentiens uelut acus, cruciabatur atrociter, donec per morsuram brachij, quam nulla cicatrix obduxerat acus educeret uis occulta: crudele remedium, sed huiusmodi congruebat authori, plures in hunc modum, quam triginta per temporum interualla prodierant, quædam ut uulgo dicitur excapsetæ quædam admittendis filis idonea foramina præmittentes. Præterea prædictus Abbas, ad domum ubi hæc fiebant aduenit, celebris est persona, cuius hoc opus, & alia non indigna admiratione narrantur, sed parcendum adhuc superstiti, & nomen credidi reticendum, huic pater anxius miserabilem exhibet filiam, nec sine lachrymis lugubrem explicat tragediam, eadem hora fit fides dictis, & sentiens acum mulier gemebunda deplorat, iam peruenerat ad foramen, solitus iam præcesserat cruor, iam cœperat apparere, iam particulæ eius exierant, & accedens unus ex fratribus laicis eidem Abbati deseruiens cruentam extraxit annis pluribus ad Testimonium conseruandam. Erat Abbas & locum uulneris tangens in uirtute fidei pollicetur, nec ferrum ultra, nec chalibem inde processurum. factum est, sed mutata materia est, malitia nec dum prorsus extincta. Cœperunt lignei sudes paruuli, quales uulgo brochas appellant, ex quercino robore, uel fraxinei pro ferreis acubus egredi crassiores spinis, & modicè longiores, nec unius tamen omnes, sicuti nec acus fuerant longitudinis uel crassitudinis erant. Sexdecim in hunc modum intra annum, &

Paucos

paucos menses ex muliere ligna prodierunt. Adfuit demum Reuer. Petrus Antistes, cui diuinitas seruabatur tanti miraculi plenitudo, offertur mulier missarum solemnia celebranti, sicut præceperat vespere præcedenti, eadem hora septimum decimum lignum ex muliebri corpore egreditur, quod sub oculis omnium Sacellanus extraxit, confitentem itaq; mulierem Præsul absoluit, & sacram ei tradens Eucharistiam ab omni deinceps cuiuscumque materiei progressu iubet esse securam, sic ab omnibus iam præstigijs liberata adhæsit viro, filiosq; procreauit, & vt dicitur, hodieq; superstes prædicat virtutem, quam in se ipsa fœliciter meruit experiri. Petrus de Fraxineto dicitur Pater notus, & honoratus inter vicinos suos, vt si quem dubium nouitas tanta reddiderit probare forsitan liceat, quod credere detractant.

His verbis sequentia scribit Cæsalpinus. Contigit hoc anno Pisis hæc vidisse multis spectantibus; quædam à Dæmonibus obsessa, sæpius modo inter adiurandum, modo postea eiecit corpora, & magnitudine, & forma per se ineptissima, vt deuorarentur: clauos ferreos prælongos, ossa, lapides, globos laneos, carbones, aliaque multa, in culcitra autem ea regione, qua thorax incumbebat, præcipuè qua cor globuli multi reperti sunt ex palmis affabrè efformati diuersis figuris, sed plurimi instar rosarum perpetuis plumarum tenuissimarum ordinibus, nunc filo implicati, nunc solo glutine compacti, alia genera reperta sunt, in ceruicali, qua caput residebat. De inuestigat. Dæmonum cap. 17.

Quare Deus permittat Dæmonem sic grassari per maleficia. *Cap. X.*

Doctrina.

QVis nam poterit narrare artes quibus diabolus vtitur innumeras ad perdendum homines, quando sic Deus permittit? Afferam in medium verba Augustini, *a* quæ sunt hæc. Quemadmodum hoc faciant Angeli, vel potius Deus, & quantum fieri velit, per Angelos, & quantum fieri velit etiam per Angelos malos, siue sinendo, siue iubendo, siue cogendo, ex occulta sede altissimi imperij sui, nec oculorum acie penetrare, nec fiducia rationis enucleare, nec prouentu mentis comprendere valeo. Res profecto magni ponderis est, quod Deus permittat diabolum affligere seruos suos, non innocentes solum, sed etiam perfectos, & sanctos, vel vtendo proprijs viribus, & calliditatibus, vel inducendo homines perditos eorum incantationibus, & maleficijs ad nocendum in re, vel in carne. In carne, legimus in Euangelio, quòd dum Christus prædicaret Iudeis, diaboli tunc possidebant, & varijs tormentis diuexabant nonnullos homines, eos in ignem immittendo, & in aquam, quos Saluator noster sanauit. In re, legimus, quod Iob fuit à diabolo damnificatus in filijs in pecoribus, Iumentis &c. & in carne ipsa, quando ita percussit illum vlcere pessimo, vt à planta pedis vsq; ad verticem, nó

a Lib. 3. de trin. c. 10.

esset

esset in eo sanitas, sedens in sterquilinio, ad radendum vlcerum saniem testa. Legimus S. Antonium, prout testatum reliquit Athanasius, acriter fuisse à dæmonibus percussum. Quare, non est mirandum, si quis videt proximum suum vexari per Maleficos, & Sortiarios, inducendo eum, præter damna, ad terrores, pauores, & furores, ei apparendo sub diuersis formis animalium terribilium, pro vt superius docuimus. Idcirco videmus incantatores mala arte sua reddere homines infirmos, fatuos, freneticos, furiosos pro vt permittit Deus per occulta, & imperscrutabilia eius iudicia, quæ difficillimè à nobis inuestigari possunt. Vt nonnullis tamen satisfaciam, qui scire desiderant, cur hoc faciat Deus, hic assignabuntur nonnullæ rationes à Doctoribus inuestigatæ, quare sic à Maleficis male tractentur homines, & à dæmonibus. Augustinus *a* Gregorius *b* Et Chrisostomus homelia prima facta Antiochiæ, antequam esset Episcopus, de hoc diffusè tractant, nos autem breuiter isthæc describemus.

[a] Lib. 15. de trin. c. 7.

[b] In prolog. in iob.

Prima igitur causa, est peccati vindicta, quia homines cum sint superbi, vana sequuntur. Zachar. 9. disperdam superbiam philistinorum. Sunt mendaces, qui falsa loquuntur. Psal. disperdat Dominus vniuersa labia dolosa, & linguam magniloquam. Sunt hypocritæ, qui fictis vtuntur. Amos 1. disperdam habitatores de campo Idoli, campus enim Idoli est status hypocritarum. Sunt malitiosi, qui nequàm creduntur. psal. in malitia corũ disperdet illos dominus Deus noster. Sunt proterui, qui nulli subduntur. psal. manus tua gentes disperdidit, gentes .n. qui sine lege viuunt, dicuntur. Sunt Auari, quia terra fruuntur. Amos. 1. disperdam habitatores de Azoto, azotus enim interpræ tatur, incendens, & significat auaros, qui semper per affectum terrenũ ardent. Sunt carnales, qui cito labuntur. 4. Reg. 10. dicitur quod Rex Israel insidiosè agebat, vt disperderet cultores Baal, qui ventri indulgebant. Sunt iracundi, qui rixis aguntur. Zachar. 9. disperdam quadrigam, & effraim, quadriga enim tumultum iracundiæ, & discordiæ significat.

Secunda causa est neglectio mandatorum, & scripturarum Dei, & curiositas intelligendi aliquid per media, quæ Deus abhorret: hi autem non sunt innocentes, & sancti, sed peccatores curiosi, & vani, qui quærunt diabolo fautore, & non Deo adiutore, quæ scire volunt, idcirco æquum est, vt qui discedit à veritate, erroribus implicetur, & à diabolo decipiatur, confirmatur exemplo. Ochozias Rex infirmatur, & consulit Idola, vt sciat, an sibi viuendum, vel moriendum sit, hoc facto iratus Deus nunciat illi

per Eliam prophetam, nunquid non est Deus in Israel, vt eatis ad consulendum Beelzebub in Acharon? Propterea, hæc dicit Dominus, de lectulo super quem ascendisti, non descendes, sed nocte morieris. Huic causę subscribit August. in cap. nec mirũ & eius verba hęc sunt; Hæc potestas ideò datur dæmonibus, vt peruersos homines sibi aptent, hoc est, prauos homines seducant, illos scilicet, qui spernunt veritatem, & credunt mendatio. Hanc Augustini sententiam confirmat Cancellarius Parisiensis in tractatu de superstitione vnius medici, in sexta conclusione, dicens. Sicut vera, & Christiana fides mirabilia operatur in bene credentibus, sic & falsa, ac mala credulitas, Deo permittente euentus malos interdum operatur, vel potius demeretur, quod quotidie experimur in male credulis.

Tertia causa, cur velit Deus, vt diabolus operetur iuxta voluntatem Magorum, & incantatorum, est experiẽtia fidei: vult enim Deus, vt cognoscatur, quę sit fides, & constantia seruorum suorũ. Ideo Crisostomus homel. supra allegata scribit sequentia verba. Amantis est, nunquam abijs, quæ amato complacent abstinere: mollis, & ignauus statim ex primo impetu concidet, vehemens autem, si millies interpellatur tanto magis instabit, quanto magis repellitur. Sic, quis magnę & fortis fidei ad Deum est, fidem non relinquit, quantumcumq; grauiter stimuletur. Sciendum tamen est hanc Dei permissionem, & liberam facultatem, quam Deus dat diabolo adiuuandi intentionem Magorum, efficere, vt homines deueniant ad sui cognitionem, & inde vberiores referant fructus, acquirẽdo paradisi pręmia. Quare, cum venit tentatio, duo potissimum secum affert bona, dummodo resistas, & vincas: probat, scilicet, te, & coronat. Iob tentatus fuit, vicit resistendo, & fuit coronatus. Abraam fuit tentatus, & per tentationem cognouit magnam amoris sui, ac fidei in Deum vim, quia obediuit pręcepto sacrificandi filium.

Quarta causa, non est prętermittenda. Deum, scilicet, permittere homines incidere in laqueos diaboli, ac ministrorum eius, eo solum consilio, vt considerantes naturę fragilitatem, discant amplecti humilitatem, & in Deo spem figere, quia qui non tentantur à Deo per tribulationes, sunt vt plurimum superbi Eccles. 13. abhominatio est superbo humilitas. Turbantur tristitia, quia communiter nunquam sunt læti, sicut de illo Principe dicitur. Luc. 18. contristatus est, quia diues erat. Foedantur luxuria, vnde de Naaman dicitur. 4. Reg. 5. quod erat leprosus, quia lepra, quæ inficit denotat luxuriam. Cremantur inuidia.

Prouerb. 19. insipiens torquet labia sua. Rixantur discordia. Gen. 13. nequibant habitare simul. Iocantur lasciuia. Luc. 6. veh vobis, qui hic habetis consolationem vestram. Ligantur nequitia. Miche. 6. repleti sunt iniquitate. Priuantur iustitia. Eccles. 13. iniustè egit, & fremebit. Vexantur angustia. Eccles. 31. laborauit in congregatione substantiæ. Inflammantur auaritia. Luc. 16. dicitur de Epulone, crucior in hac flamma, flamma est auaritia, seu desiderium acquirendi. Non potantur sufficientiæ fonte. Psal. Eguerunt, & esurierunt. Spoliantur substantia. Iob 20. diuitias, quas deuorauit euomet, & de ventre eius extrahet eas Deus. Excecantur ignorantia Luc. 16. Zacheus pusillus erat, & non poterat videre Iesum. Relegantur à Gloria paradisi. Matt. 25. ite in ignem æternum, qui paratus est, diabolo, & angelis eius; Et sic separantur à seipsis in hac vita, dum per nequitias distrahuntur, à Deo, dum per abhominanda dissoluuntur. Ab Ecclesia dum per scismata disiunguntur. A proximo, dum discordijs dirimuntur. Et à Paradiso, dum in inferno includuntur. Paulus etiam à diabolo tentatus, & flagellatus dicebat. Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ. Angelus sathanæ, qui me collaphizet. Et Dauid alibi dicebat, bonum mihi, quia humiliasti me. Nouerunt planè Sancti, diabolum flagellare eos ad hoc, vt in desperationem inducantur, & sciunt sapè quod Deus permittit eos tentari, & ideò humiliantur, sunt patientes, quieti, & in orationibus solliciti. Imo, hoc subdo, homines à diabolo flagellatos, magis honorari, quia non laudatur nauta in mari tranquillo, sed cum iactatur procellis, & saluatur. Sic Sanctus laudatur cum tentatur, & vincit: imò, boni, ex flagellis, & tentationibus hauriunt, non parum solatij, scientes Deum in futura vita velle eos coronare, dicente Paulo, non coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Sed nulli dubium esse potest, quin hæc grassatio diaboli in homines, non fiat multis alijs de causis.

Primo, hoc fit, quia gloria hinc augetur in nobis, cum quædam gloriosa Dei attributa manifestantur in nobis.

Secundò, quia ostenditur constantia in decretis, quia vt hominem liberum creauit, ita liberè sinit peccare.

Tertio cernitur suauitas in gubernando, quia cum etiam Dæmoni liberum arbitrium dederit, ideo sinit aliquando illum id perficere.

Quartò elucet hinc clementia in genus humanum, quia si quantum vult, & potest Diabolus nocere permitteretur, nemo illæsus esset,

Vide Tritemium q. 5. lib. 8. quæstionum. Et Saquerium flagell. fascinar. c. 18. cum sequenti.

esset, quinimo omnes occideret homines; ideo Deus frequenter illi facultatem nocendi denegat.

Quinto sapientia elucet, quia cum Deus sinat Diabolum vti suis naturalibus viribus efficit tamen, vt pater iste superborum ab imbecillibus homulis superetur.

Sexto potentia elucet, quia quando permittit Dęmoni maiora, vt puta, aquam in sanguinem vertere, non sinit tamen eum perficere minora, vt est Culices gignere.

Septimo, Iustitia deniq; probatur, quia delicta hominum, etiã in hac vita sic punit Deus.

Exempla.

DAemon ex ore Energumenæ Laodunensis Caluinianos irridens, nihil sibi ab illis timendum clamabat cunctis audientibus anno 1566. quoniam amici essent, & fæderati; res est toti Piccardiæ notior, quam vt negari possit, hæc scribit Lindanus. *a*

Sanè fuit animaduersum, quo tempore Martinus Lutherus obijt in Geila Brabantiæ, ab obsessis dæmones ad lutheri funus aduolasse, vt scribit Bredembachius. *b*

Ioannes Archipresbyter scribit in vita B. Zenobij Florentini, *c* quod cum mulier quædam pagana, & illustris, & diues valde in hac Ciuitate mortuo viro, duos superstites haberet filios, quos delicatissimè nutriebat, cum ad perfectam iam peruenissent ætatem, quodam die in iram versi, Matrem propriam multis verberibus, & enormiter flagellauerunt, quod scelus ipsa impatienter abhorrens, corpora eorum horrendis imprecationibus detestata fuit, genibusq; procumbens, & terram manibus pulsans, Erynnem, cæterasq; infernales pestes in rabiem filiorum magno cum gemitu inuocat. Exaudiunt Dæmones ab imis tenebris: Iuuenes aggrediuntur, illos in furias agitant, qui statim, vt rabidi canes mordaciter ad inuicem sua membra corrodunt, concurrunt famuli, fit clamor ingens, alij funes, alij catenas ferunt, ligantur Iuuenes, nec rabie contineri valent.

D. Augustinus, ex quodam Pauli libello, hæc sequentia Pauli verba refert. Cum adhuc in patria nostra Capadociæ Cæsarea moraremur frater noster natu maior grauibus, atque intollerandis communem Matrem affecit iniurijs, in tantum, vt ei etiam manus non dubitaret inferre, quod nos omnes filij pariter, congregati patienter tulimus, vt ne verbum quidem fratri nostro, pro matre nostra, cur hoc faceret, dixerimus: illa autem fœminei

a Lib.1. de fugiend. Idolat. c. 14.

b Lib.7.c. 37. & 38.

c. Apud Surium tom.3.25. Maij.

Lib.22. de Ciuit. Dei c.8.

doloris stimulis incitata iniuriosum filium maledicendo punire constituit, cumq; ad sacri baptismatis fontem post gallorum cantus memorato filio suo iram Dei imprecatura properaret, tunc ei nescio quis in patrui nostri similitudine, vt intelligitur, Dæmon occurrit, & ab ea prior quo pergeret requisiuit, cui illa, ad maledicendum filio meo, ob intolerabilem contumeliam se ire respondit. Tunc ille inimicus, quoniam in mulieris insanientis corde locum facilè inuenire potuit, vt omnibus malediceret persuasit: illa autem vipereis inflammata consilijs, sacrum fontem prouoluta corripuit, & sparsis crinibus, nudatisque vberibus, hoc à Deo potissimum postulauit, vt extorres patria, & circumeuntes alienas terras, omne hominum genus nostro terreremus exemplo, mox maternas preces efficax vindicta prosequitur eundemq; continuo fratrem nostrum ętate, & culpa maiorem, tremor membrorum tantus inuasit, quantum in me vsque ante hoc triduum vestra sanctitas vidit, seruato autem ordine, quo nati eramus, ante vnum annum, eadem nos pœna omnes corripuit; videns autem Mater maledictiones suas ad tantam efficaciam peruenisse, impietatis suæ conscientiam, & opprobrium hominum diutius ferre non potuit, sed laqueo guttur astringens, luctuosam vitam termino funestiore conclusit, egressi ergo nos omnes opprobrium nostrum non ferentes, & communem patriam relinquentes, passim sumus per diuersa dispersi. Sequitur postea liberatio post diuturnam diuagationem.

In Flandriæ Comitatu (audite & pertimescite) Prioratus est (cuius & loci, & Monasterij & ordinis nomen subijcere æquum est) tres ibi nomine tenus Monachi degebant, re Ganeones, & Concubinarij, sua cuiq; erat, nec pudor vllus aderat, simul heluari, & libidinari; quadam die in seram noctem compotatione protracta, vnus, qui minus scelerosus, sat ait Bacco, ventriq; datum est, Deo gratias saltem agamus. Ego verò subinfert alius procatior Cacodæmoni gratias ago, & agendas censeo, cui operamur, & cum risu relicta mensa, ruitur, in cubilia, singuli cum Scorto: Vix decubuerant, ecce tibi in Triclinium, vi ianua reserata Dæmon, magni, atri, & trucis viri specie, habitu venatorio, & cum eo Coci duo paruuli, obambulat, & lectos circumspicit toruo vultu, deinde horrenda voce, ait, vbi, qui mihi gratias egit? adsum, referam? lecto abstrahit pauitantem, & quasi præ metu animam efflantem, traditum Cocis, iubet infigi veru, & luculento igne probè assari, parent promptè, assatur infœlix, emoritur planissimè, cæteri ferè erant præ formidine mortui; assi

corporis

corporis nidore cubiculum impletur. Demum Venator ad superstites sub stragulis trepidantes, vix viuos, ait, digni vos etiam pari supplicio estis, nec deest voluntas, vetor tamen vi maiore, inuitus abeo, & moneo, rescipiscite, sin minus manent terribiliora vobis.

Disparent laruæ, nec tamen his alijs animus redijt vel vox, nisi clara iam luce. Vbi surrexere, collegam inueniunt mortuū, (& ne visum inane putes) plene assum. Haud scio, an ab aliquot seculis quidquam ad exemplum vtilius acciderit.

Geila Vxor Ducis Franconię Sanctos Chilianum, Colimanum, & Tornanum iusserat occidi: res latebat, sed Deus authorem hoc pacto prodidit.

Vnus eorum, qui Sanctum Chilianum gladio peremerant subito à Dæmone correptus, ingenti voce clamare cœpit Chiliane acriter me persequeris, igne enim consumor, quod feci, celare non possum, video imminere mihi gladium tuo sanguine respersum, talia diu vociferans, & proprijs dentibus se dilanians, à præsenti migrauit ad pœnas æternas: de talibus quippè scriptum est. (Duplici contritione contere eos Domine.) Alter vero cædis consocius in rabiem versus seipsum interemit gladio, effusis visceribus, per tormenta præsentis temporis ad æterna peruenit.

Quis nam Geila talia cernenti tibi sensus tunc erat? infœlix cruciatibus aucta furebat, non multo post & ipsa belua de qua loquimur cruciatibus arrepta quantis poterat vocibus clamabat. Iustè torqueor, quæ Sanctis Viris tortores adhibui, rectè crucior, quæ cruciatus illis paraui. Acriter instas Chiliane, ignem accendis Chiliane, fomenta ministras Tornane, sufficiat vobis vicisse, nimis vestras vlciscimini iniurias. A calice dictus es Chiliane, sed nimis amaram mihi potionem infundis; his dictis miserabiliter torquebatur, ita vt à multis teneri vix posset; tandem cum magno cruciatu, ad cruciatus Diabolo paratos migrauit.

Apud Surium in eius vita Tom. 7. Maij 8.

Anno 1384. oculatus testis refert hæc præcisa verba. Historiam refero, quam ego præsens vidi oculis carnis meæ in Ecclesia Cathedrali Sancti Pauli Londini, vbi Venerandus Cantuariensis Antistes fœlicis recordationis Thomas Arundelius filius, & frater Comitum pro loco iudicij (assistentibus sibi Noruicensis Ecclesię tunc Præsule Alexandro, & alijs) residens Episcopali Sede, uerba quædam, & interrogationes proponebat de fide Eucharistiæ ad quendam Sartorem de partibus Vuigoniæ deprehensum in hæresi, cumque flecti animo non posset, nec aliud quàm benedictum panem sacratissimam hostiam uellet appellare, uel credere, tandem

Thomas Vualdensis lib. sacr. contra Io. Vuicleph.

dem iussus facere reuerentiam hostiæ Resp. blasphemus. Verè inquit, dignior est Aranea reuerentia: at illiço de alto culmine tecti descendens ingens, & horrida visu Aranea, ad os Blasphemi directo filo peruenit, & dum Sartor loqueretur, sollicitè laborabat Aranea, vt per labia polluta intraret. Astitit illustris Princeps Thomas Oxoniensis Dux, tunc Regni Cancellarius, & vidit prodigium, at prædictus Archiepiscopus statim surgens cum alijs exponit illic omni collecto populo quid vltrix manus Domini faceret in blasphemum. Dæmon in aranea forma blasphemum possedit, & vltus est Dei calumniam.

Sofronius his sequentibus verbis recenset vltionem B. Virgin. Mariæ. In Heliopoli Phœniciç Mimus quidam erat, Gaianus nomine, qui in Teatro sanctam Dei Matrem blasphemans, populo spectaculum blasphemiæ præbebat, apparuit ei Sancta Dei parens, dicens, noli quæso, noli ita lædere animam tuam, ille verò rursus deterius illam blasphemabat, vnde ipsa tertio ei apparens eadem repetebat, cum autem ille non se corrigeret, sed plus quoque blasphemijs adijceret, meridie dormienti sibi apparuit, nihilque dicens, digito signauit eius manum, & pedes, euigilans inuenit se truncatum manibus, & pedibus, atque ita infœlix, vt truncus inutilis iacens, confitebatur omnibus, cuius rei gratia, & quomodo hoc passus esset, atque propter blasphemias clementer cruciatus fuit, sic beati per se dulciter puniunt ipsi. In Prato spirituali cap. 47.

Tempore, quo in Vniuersitate Coloniensi Sacræ Theologiæ studio adscriptus fui, quædam virgo quindecim, vel sexdecim annorum moribus secundum seculum satis composita, in domo cuiusdam suæ Consanguineæ nutriebatur extra domum parentum: cumq; Cognatæ suæ sciphum satis vilem terreum casu fregisset, Cognata ira replebatur in lapsus negligentiam, & in ream virginem, quæ Virgo tanto hoc molestius tulit, quanto vasculum vilius extitit; in iram ergo commota Virgo, hora sumendi cibum, nec comedere, nec ad mensam præ ira se præsentare voluit, cuius Cognata ait, oportet, vt comedas, at virgo apud se submurmurando huiusmodi verba dicebat, si me oportet edere, in nomine Diaboli fiat, sic ad mensam accessit, benedictionem mensæ, quam sciebat neglexit, & in prima buccella panis, vt putabat, muscam ori illatam sensit, quam cum nulla arte eijcere valeret, deglutiuit, & immediatè obsessa fuit, semper tamen vsum rationis bonum habuit, licet sæpe satis vexaretur à Dæmone; cum autem in domum parentum cum magna mæstitia reduceretur, & diutissimè nullus reperiretur, qui eam liberare posset, tandem quidam Ioan. Nider. lib. 5. Formicar.

frater calamitati parentum puellæ compatiens, se in eius exorci- zatione intromisit, pacto tali præuio, vt si liberaretur, nihil terreni Exorcistæ daretur, sed puella in castitate solita, si vellet liberè, & non in matrimonio, de cætero militaret. Legit igitur præfatus frater missam, obtulit obsessa oblationem consuetam, in eadem adfuit per totam, & in nullo vexari videbatur, finitoque officio, post satis diutinum Exorcismi actum; membris omnibus Virginei corporis contusis penè, exijt Dæmon, & ita virgo deinceps Domino in castitate seruiuit.

Vir iste Magorum. Idem author sequitur, dicens. Postquam Petrus Maleficarum insignis Iudex, officium resignauit, & Ciuitatem Bernensem reintrauit, ibique domicilium tenebat, die quadam rediens ad castrum Blanchemburg, vbi cognatus eius in ipsius officium substitutus fuerat, in eodem Castro Petrus quædam negotia apud sibi notos expedire volebat. Tunc vna Malefica, & quatuor consortes eiusdem malitiæ viri de sero in loco vno machinamenta suæ artis voluentes, pro viribus vt Petrum grauiter Veneficijs læderent, vel occiderent, cogitabant, quem hæc latebant fraudis commercia. Adueniente igitur nocte Petrus se benedicendo crucis signo cubitum iuit sed nocte omnino surgere proposuerat, ad scribendas quasdam necessarias Epistolas, vt mane recedere à loco posset. Euigilans igitur intempesta nocte sibi videbatur ex inopinato, quod dies adesset, luce deceptus fictitia, de quo in se iratus, quia vt putabat noctem neglexerat non se, vt debuit muniendo, more solito vestimentis induit, per gradus altos versus locum vbi pugillarem habuit, descendit, & locum clausum reperit, de quo maiore ira exardescens, cum murmure per gradus, quos descenderat, versus lectum iterato scandebat emittendo vnicam ex indignatione maledictionem, per verbum satis breue, ac si diceret in nomine Diaboli, & ecce statim in tenebris densissimis Petrus proiectus est in præceps per graduum prædictorum passus adeò grauiter, vt famulus, qui desuper scalam in commodo dormiebat, excitaretur, & exiens, quid hoc esset conspicere volens, Dominum suum Petrum accenso lumine solum in terra priuatum rationis vsu, iacentem, & collisum per omnia membra, sanguinem plurimum è corpore emittentem reperit. Subdit post aliquod tempus confessione Rei vnius compertum, quatuor Maleficos cum vna Malefica sic Petrum gradibus deiecisse. Nota hic lector quàm noxa Crucis consignatio neglecta fuerit Petro.

Lib. 2. c. 1. Vali... tiæ anno 1586. Mirabile est, quod refert Remigius. Ianæ Blasiæ Termopolitanæ Cellerarius erat nomine Rayuerius vnaque ambo in ijsdem ædibus

bus ipsi habitabant. Huic Raynerio Claudius Gerardus eius popularis femoralia concinnanda pridem locauerat, nec instando tamen adhuc efficere potuerat, vt ea sibi aliquando vtenda redderet. Pertesus igitur tantam cessationem, ad Raynerium tandē ire pergit, vt sciret quando fidem tergiuersandi esset facturus, is tum forte domo aberat, solaque Socrus Blasia ad focum cum familia sedebat: ab ea igitur pannum suum sibi reddi postulat, quando se tam sæpe bonus ille eius gener esset ludificatus, reperturum esse se, qui industriè æquè, atque ille eam operam nauaret: quam rem illa indignissimè ferens, verbis tamen tunc sibi abstinendum rata, dum re hominem post modum vlciscitur, rogat vti velit in pauculos dies, intra quos sine frustratione id, quod poscebat esse allaturus, eam moram ferre: Interim etiam vnà secum ad focum pauxillulum sedere non dedignaretur, atq; ex pomis, quæ recens ibi cocta videbat, sibi quæ vellet haberet. iamq, Gerardus id facere non semel recusauerat, causans sibi non esse diutius illic morandi otium, & omnino nullum quem eius cibi offerebat, esse desiderium: ex pomis illis vnum eius volæ manus cum tanto ardore adhæsit, vt alteram ei excutiendo statim admouere cogeretur, verum dum id facit vtræque sic conglutinantur, vt in vnum coaluisse viderentur, medij pomi ardore interim increbescente, vt res illi parum abesset ab insania. Inclamat igitur quosque obuios, obtestans, vt sui misereseerent; attulerant quisque remedium pro se, quod poterant, hic aquam ad restringendum ardorem, ille instrumenta dirimendis separandisque manibus, sed cum nihil horum quidquam prodesset, & iam palam esset illi id malum aliqua arte confectum esse negotium, ex vicinis accurrens consideratior vnus monuit, vt eo reduceretur, vbi illum id malum primum inuasisset, quod cum factum esset, cæpit bona illa Blasia, ceu ridiculum quid contigisset hominem ludibrio habere, nihilominusque à superiore brachio ad manum vsq; quod intererat tantisper demulcere, dum id pomum illa exciderét, quo facto, confestim sedatus est dolor, cæperuntq; ei manus liberè, vt ante facere officium. Alia vis dicta.

Iurisconsultus quidam Germanus hęc sequentia verba scribit. Ioachino primo Electori Brandeburgico nupta fuit Ioannis Daniæ, Suetiæ, & Noruegiæ Regis filia Elisabeth, cui, vt alimenta se mortuo Regina haberet oppidum Spandero ad Sueui, & Haueli flumen confluentem maritus attribuit, in quo oppido ipsa adhuc viuente, Miles quidam per Marchiana iter faciens, cum morbo impeditus detineretur decumbens, tradidit crumenam pecunia Lib. 1. de Lamijs ca. de malitia I. .. heli.

refertam hospitæ asseruandam. Post aliquot dies cum conualuisset, repetit crumenam: Mulier auara, cum ægrè tantam pecuniã amitteret, deliberat cum viro, vtrum reddere debeat, ineunt consilium, vt mulier neget depositum: quare cum miles repeteret, illa confidenter negat se quidquam accepisse, simul se mirari impudentiam militis, qui ausit flagitare, quod non dedit seruandum. Miles indignitate rei motus, obijcit vicissim hospitæ perfidiam, quare maritus tamquam defensurus suam coniugẽ extrudit militem domo, is ante fores irritatus scelere hospitæ, stringit ensem, veluti impetum facturus in virum, & ferit ianuam. Hospes implorat auxilium vicinorum, & queritur suas oppugnari ædes, accurrunt lictores, & militem, quod vim publicam fecisset deducunt in cacerem. Post aliquot dies Senatus oppidi aliò mittit narrationem facti, & sententiam præscribi petit, constabat ædes publice oppugnatas esse quare fertur sententia, vt miles vltimo supplicio afficiatur, cumque iam instaret dies iudicij, venit Diabolus in carcerem ad captiuum indicans ei quam sententiam Iudices sint laturi, & pollicetur se hoc periculo eum liberaturum esse, hac conditione, vt se se Diabolo dedat. Miles constanter respondet, se potius moriturum esse, quamuis sit innocens, Cum verò Diabolus verbis multis exagerasset periculum, nec tamen inflexisset militis animum, tandem pollicetur ei liberationem sine vlla conditione. Cum veneris inquit, in Iudicium dic te imperitum esse forensium negotiorum, & patrono indigere, ibi adstabo cæruleo pileo tectus & ornato pennis: pete igitur, vt me iubeant causam dicere. Miles, qui hoc sine impietate facturus videbatur, ait, se hoc consilio vsurum: postridiè in Iudicium ducitur, adest etiam orator tectus cæruleo pileo, ibi cum actor peteret, militem propter vim publicam capitali supplicio affici: miles Resp. se imperitum esse forensium negotiorum, petere, vt liceat isti suo aduocato pro se dicere, concedunt Iudices; ibi Diabolus de Iure eruditè disputat, non esse capitali supplicio eum afficiendum, à quo non sit ortum rixæ, & tumultus initium, ait ab hospite militem vi extrusum, & spoliatum esse, iubet quæri saccum, & locum monstrat, ibi cum hospes vehementer negaret, addens etiam diras imprecationes, inunxit Diabolus: si hoc non fecisti, iura vt te Diabolus abreptum perdat, hanc imprecationẽ cum inuocatione Diabolicum aliquoties repetiuisset, ibi ille aufidicus omissa iam disputatione forensi adoritur hospitem, & comprehensum per fenestras, & per medium forum omnibus perhorrescentibus cum fragore abducit, nec postea vnquam corpus

hospitis

hospitis inuentum est.

Cum tres Combibones in Taberna mero incaluissent, orto de animæ immortalitate, & pœnis inferni sermone, vnus procacior, id totum pro nugis habere, & commentis sacrificorum, cæteri iocanti applaudebant: Interea aduenit vnus magna statuta vir, & vesco corpore, is assidens, qui sunt, ait, hi sermones? quæ risus causa? refert procax ille, & addit; se quidem licitanti haud magno prętio animam venditurum, quin & pecuniam in symbolum collaturum. Tu verò infert aduentor, quanti illam mihi indicas? nec mora conueniunt de prętio: hic animam addicit emptori, emptor soluit: potatur strenuè de præsente pecunia, denique sub noctem: Tempus, ait, Emptor ut ad propria quisq; redeat: sed uos ius dicite, si quis equum capistro ligatum emerit, non ne ius ei est cum capistro equum abducendi? & cum dicto uenditorē trementem in omnium oculis abripit, & sursum in aerem leuat, secumq; ad Infernum trahit, uisurum, quod credere noluerat: Animarum quippe mercator erat iste, cuius figura fuit Rex ille sodomorum dicens; da mihi animas, cætera tolle tibi.

Cantipratensis lib. 2. cap. 55. par. 3.

Idem Iurisconsultus. In Silesia, inquit, quidam Nobilis cum inuitasset conuiuas, & hora conuiuij iam instante, & apparatu facto spe frustratus esset, excusantibus se conuiuis, cum non comparerent, prorupit in hæc uerba iratus. Veniant igitur omnes Dœmones, si nullus hominum mecum esse potest, his dictis domo egreditur, & in templum, ubi Pastor Ecclesiæ Concionem habebat, ingreditur, & ut iram concoquat, auscultat aliquandiu, dum autem in templo moratur, ueniunt equites in aream domus, magni, & nigri, & iubent domus seruum, ut dominum suum aduocet, eique significet adesse hospites, seruus consternatus abijt in templum, & indicat hæc Domino suo, qui nescius consilij Pastorem consulit, Pastor abrumpens concionem, hoc consilium dat, ut tota familia domo exeat, quod cum fieret, & famuli, & ancillæ properarent, forte obliti sunt infantem in cunis iacentem, & dormientem secum non auferunt. Dæmones incipiunt comessari, & uociferari, prospicereq; per fenestras, formis Vrsorum, luporum, felium, & hominum, & monstrare pocula uino repleta, assaturas, & pisces. Hæc uicini nobilis Pastor, & alij cum uiderent. Ah inquit pater, ubi infans meus? uix cum hoc dixisset, unus ex Dæmonibus ulnis suis infantem ad fenestramq; portat, quasi monstraturus parentibus; Nobilis prorsus consternatus, & solicitus de incolumitate infantis, fidum habens seruum, illum interrogat, quæso dic quid agam? Seruus, Domine, ait, commendabo, & committam

mittam uitam meam Deo meo, & in nomine Domini ingrediar, & vt infantem auferam auxilio, & beneficio Dei, videbo; bene, ait, Nobilis, Deus tecum sit, & iuuet te, animumque tibi confirmet. Seruus accepta benedictione à Pastore, & reliquis ingreditur, & ante conclaue, in quo erant Dæmones congregati, procidit in genua, & se Deo commendat, & hoc animo aperit ianuam, & videt Dæmones horribili specie sedentes, stantes, ambulantes, serpentes, & vno impetu currentes ad se, & vociferantes, hui, hui tu, quid tibi hic? Ille sudans, & tamen Diuinitus confirmatus alloquitur Dæmonem, qui infantem gestabat: tu inquit mihi infantem redde: nequaquam resp. iste, iam meus est hic infans, dic Domino tuo, vt veniat, & accipiat infantem: cui seruus, ego fungor iam officio meæ vocationis, in quam me Deus collocauit, & scio quidquid in hoc officio facio, id Deo gratum esse, quare ratione officij mei, & auxilio, nomine, & virtute Iesu Christi aufero abs te infantem, & patri eius restituo, atque ita ipse apprehendit infantem, & brachijs suis amplexus est, Dæmones nihil aliud responderunt, nisi vociferantes hui nebulo, hui nebulo, relinque infantem, relinque, alioqui te discerpemus, ille nihil curans minas diabolicas abijt incolumis, & incolumem infantem patri Nobili reddidit. Dæmones postea aliquot diebus elapsis, euanuerunt, vt in ædes denuo migrare cum tota familia Nobilis potuerit.

Idem sequitur. In Saxonia Virgo opulenta formoso Iuueni, ac tenuioris fortunæ matrimonium promisit, hic præuidens quid futurum esset: illam prædiuitem, & sexus ratione mutabilem, fidem vix seruaturam esse puellæ respondit; Illa contra diris se execrari his verbis cœpit: si alteri quam tibi nupsero, tunc me Diabolus in nuptijs illis abripiat. quid fit? Post interuallum aliquod mutat animum, alteri nubit, priore Sponso spreto, qui eam semel, atque iterum promissi, diræque imprecationis admonuit, sed illa posthabitis his omnibus, nuptias cum altero sponso, relicto priore, celebrat. Ipso die nuptiali, Cognatis, Amicis, & conuiuis hilaribus, Sponsa, vigilante conscientia redditur tristior solito. Tandem Diaboli duo sub specie duorum equitum in ædes nuptiales aduenuint, excipiuntur, adducuntur mensæ, hisq; remotis choreæ subsequuntur, vnique ex his sponsa honoris causa tamquam peregrino adiungitur, cum qua bis saltauit, & tandem eam è conspectu parentum, & amicorum summo cum gemitu, & lamentatione per ostium in altum sustulit: Altero die parentes, & amici mæsti sponsam quærunt, vt delapsam forte sepelirent,

sed

sed ecce ijdem socij occurrunt, vestes, & aurum referentes, additis his verbis: non in has res, sed in sposam à Deo nobis fuit potestas concessa: Sic illa corpore, & anima tradita Diabolo, quæ promissionem nuptiarum violauit, & imprecationem addictam contempsit.

Petrus Bizarus hæc sequentia refert. In Sueuia Bauaris, & Franconibus finitima, fuit quidam Nobilis valde diues, & opulentus nomine Richibergerus, cuius annui redditus supra triginta millia aureorum extendebantur: hic tametsi in reliquis vitæ actionibus non vulgari laude dignus censeretur, ineffabili tamen cupiditate laborabat, eaq; factum est, vt quotidie opes, per fas, & nefas accumulare, omniaq; ad se rapere studeret. Cum itaque prospiceret annonæ caritatem, quę proximo anno in ea Regione subsequuta est, sua horrea tritico, & frugibus impleuit, magnoq; pretio ea diuendere cœpit, adeò vt indigenæ compulsi ab eo victum emere, ob inexhaustam eius auaritiam, vel fame prorsus perirent, vel si ali, & sustentari vellent, ad magnam egestatem, atque inopiam redigerentur, tam carè illis granum, & reliqua eius generis diuendebat. Ad hunc præter alios innumeros, venit quidam pauper, liberis onustus cum sex taleris, eumque rogauit, vt pecuniam acciperet, & quandam tritici mensuram sibi daret, seq; reliquam partem pecuniæ, quam illi deberet, breui bona fide persoluturum: at ipse hunc superbo vultu, & iracundis oculis intuitus à se protinus abire iussit, & quod reliquum erat pecunię secum adferret, si frumentum vellet, atque ita miser, ac mæstus diras imprecatus illinc recessit. Paucis post diebus, cum is quendã ex famulis in horreum misisset, vt illud de more inspiceret, ab ipso in reditu accepit, tres nigros boues intus esse, qui granum deuorarent, qui autem hoc retulit proximo die, lecto decumbens, haud multò post è vita migrauit. Idem quoque accidit cuidam generoso, quem illuc herus miserat, vt videret an ita res se haberet, sicut prior narrauerat, is enim, & boues, & equos inspexerat, cum igitur de hac re certior fieri vellet, ipsemet in eum locum proficisci statuit, iuitque ad portam horrei, & ibi per quasdam rimulas vidit totum horreum plenum varijs, atque innumeris armentis, quæ omnes fruges consumebant, hoc spectaculo ita perterritus est, vt statim furiosus, atque insanus fuerit, multaque dementer fecerit, donec tandem catenis astringeretur. Hic horribilis casus, magnam sanè admirationem attulit, cùm in ea prouincia, tum præcipuè in Aula Cæsariana, quæ illum antea prudentissimum cognouerat.

Epachius

Gregor. Turonen. lib. 1. de glo. mart. cap. 87.

Epachius Presbyter, dum temerè, quæ indignus erat agere præsumpsisset, Diuino iudicio solo proiectus occubuit. Hic enim dũ Dominici Natalis vigilias celebrare Ecclesiam petisset, per singula horarum momenta, egrediebatur templo Dei, & in domo sua pocula lasciua, spumantibus pateris hauriebat, ita vt affirmarent multi, eum post galli cantum in ipsa nocte vidisse bibentem. Sed cum esset ex genere Senatorio, & nullus in Vico illo Ricomagensi iuxta seculi dignitatem haberetur nobilior, celebrare missarum solemnia expetitur, nec dubitabat miser vino madefactus appetere, quod ieiunus quisque non sine metu potest terrente conscientia explicare. Verum vbi explicatis verbis sacris, confracto Dominici corporis sacramento, & ipse sumpsit, & alijs distribuit ad edendam, mox equini hinnitus ad modum vocem emittens, ad terram ruit, ac spumas cum ipsa misterij sacri particula, quam dentibus comminuere non valuit, ab ore proijciens inter manus suorum ab Ecclesia deportatur, nec caruit vltra hac Epilepsiæ infirmitate, sed per singulos lunares cursus incrementis, decrementisque hæc semper pertulit, quia ab haustu nimio vini minimè infœlix abstinuit.

Surius 8. Nouemb. in vita S. Gothfredi lib. 3. c. 12. Bredembachius de bello liuonico. pag. 37.

Paucis ab hinc annis, postquam Torpatenses in Lutheranam doctrinam concesserant; feria sexta solemne Paschæ festum proximè præcedente, finita Lutherani Ecclesiaste Concione, Ciuibus è templo B. Matri Virgini sacro reuerentibus, quidam alium Conciuem, & familiarem inuitat ad prandium, rogat vnà domũ comitetur, habere se egregium paratum Petasonem Vuestphalicum, alter parum abhorrens respondit, sibi esse gallum opipare elixum, quem cupit in Symbolum afferre. Dum ad mensam accumbitur, alter os quoddam galli edere volens, imprudens penè ipsum deglutit, quod cum neque transmittere, neque eximere valeret, eo ipso die suffocatur. Alter postridiè Paschæ malo spiritu corripuit, & non multo post rabie, ac furore exagitatus, animam vnà cum dæmone exhalat.

Lib. 2. miraculorũ cap. 1.

Petrus Cluniacensis hoc commemorat exemplum ad correctionem hæreticorum. Quidam Comes Matisconensis cum solemni die Matiscone in palatio proprio resedisset, eumq; multitudo tam militum, quam diuersi ordinis circumstaret, repente ignotus homo equo insidens, per palatij ostium ingressus, omnibus conspicientibus, & admirantibus vsque ad ipsum equitando peruenit. cumque ei astaret, se eum alloqui velle dixit, & ideo vt surgeret, ac se sequeretur, non tam monuit, quàm imperauit; Ille inuisibili potentia constrictus, nec iam resistere valens surrexit;

atque

atque usque ad ostium domus processit, vbi equum paratum inueniens, eumque ab eo conscendere iussus, conscendit, cuius stantis habenas ille arripiens, statim cum velocissimo cursu per aera ferri cunctis conspicientibus cœpit. Cumque immenso eius clamore, ac miserabili eiulatu tota Ciuitas commota ad tam inuisum spectaculum concurrisset, tandiu eum per aera currentem attoniti conspexerunt, quandiu naturali oculorum acie eum subsequi potuerunt: qui cum eum diu, succurrite Ciues, succurrite, vociferantem audirent, nec iuuare valerent, subtractus tandem visibus hominum, æternus quemadmodum meruerat est factus Dæmoniorum socius. Sic iste Ecclesiarum direptiones, & sacrilegia sua luit in hac, & in sequenti vita.

Scribitur in antiquissima Sancti Carilephi vita; quòd mulier quædam Gunda nomine, quam clandestinus supplantator illexerat spiritui sancto volens illudere, virili sumpta veste B. Carilephi Monasterium ingredi conata est, vt probaret, verum nè esset illius vaticinium, quod prædixerat sexui femineo, nunquam datum iri copiam in illud intrandi, sed iusto Dei iudicio, priusquam vel aspiceret Cœnobij clausos aditus, arrepta à Diabolo retrorsum ruit, ideoque fœdè ab illo vexata est, vt dicere me pudeat: caput enim illi adegit inter fæmora, sicque factum est, vt quæ sacratis liminibus falsa oscula imprimere tentauerat, immundas sui corporis partes osculari cogeretur, sexumque ipsa suum, quem virili habitu tegere voluerat, cunctis cernente volentibus palam proderet, ea res effecit, vt deinceps eò se conferre mulieres ausæ non sint. Surius to. 3. mens. Iulij.

De vana obseruantia, & superstitione.
Cap. XI.

Doctrina.

✠ SVperstitionis quatuor genera reperiuntur. Vnum quod dicitur Idolatria: alterum, indebitus Dei cultus. Tertium ars diuinationis. Quartum & vltimum, dierum, temporum, & numerorum vana obseruantia.

Idolatria est, cum quidquid quod Deus non est, vti Deus adoratur, & illud, Idolum, nominatur, velut cum Iudei: Vitulum; Aegiptij, Anubim, Romani, Quirinum, adorauerunt. Hæc, tria grauissima peccata, vt ait S. Bernardinus Senensis, secum trahit, primum est, quod Deo omnium Creatori debitum honorem aufert. Secundum est, quod adorat vilissima, vt puta, lapides, herbas, stipides, & animalia, quæ omnia digna sunt, vt igne, vel ferro plectantur. Tertium est, quod creaturam Creatori adequat. Quare, fuerunt aliqui adeò mentecapti, iuxta Clementem, in itinerario, qui Diuinum nomen, & honorem, ventris flatui tribuerunt. Et æthiopes Tonitrum diù pro Deo habuerunt. Idolatria igitur est sentina omnis vanitatis; fornicationis fundamentum: magistra ignorantiæ. Dei: inuentrix cæcitatis animæ: nutrix delectationis impudicæ; inimica honestatis, quæ vult contra Deum

omnipo-

omnipotentem vniuersi totius creatorem pugnare, & audet veri Diuini cultus fines adoriri. Hæc est, per quam regnat mors; omnium malorum esca: virtuti contraria: incorruptibilitatis inimica, quæ laudat præcipitia, & terrena spe sequaces suos implet. Hæc est amica sanguinis: caput inuidiæ: soror vmbræ mortis: quæ aduersatur æternæ gratiæ lumini: quæ peruersis operationibus vincit, qui illam sequuntur: quæ in nobis luxuriæ spiritum excitat, & canitiem venerandam ignominia, & dedecore implet, ita vt, non vereatur senex publicè saltare, & si quid est turpius huic ætati, adimplere. Hæc à Iuuenculis, honorem pudicitiæ aufert, dum Cæsariem nimia vanitate excolere, ac faciem stibio, & vnguentis linire, docet. Sui sequaces armat, vultq; eius festiuitatibus, gladijs districtis finem imponere, ac solemnitates eius, bestiarum immundo cruore decorare. Hæc, pisces depastos, & allium, cæpasq; paulo ante a nobis seminatas adorare impellit: inanimatis, animata sacrificat, imò, ligna adorat, quæ deinceps aræ supponit ad sacrificium consumandum.

Indebitus Dei cultus, est id pro Deo colere, quod Deus non est, & sic idem est, quod Idolatria: alius est minus deleterius, sæpe tamen læthalis, semper noxius, quem Firmianus sine causa videtur à superstitione excludere, vt si cui, qui debetur cultus, non quo debetur modo, exhibeatur: hâc vocant Theologi superstitionem indebiti cultus, eo quod, nō qualis debetur, præstetur, huius propriū nomen est, indebitus Dei cultus. iuxta August., *a* qui sic ait, quæ ad remediorum aliarumq; obseruationum curam pertinent, quæ non sunt diuinitus ad dilectionem Dei, & proximi, tanquam publicè constituta, sed per priuatas appellationes rerum tempo alium corda dissipant miserorum. Huius cultus disputatio, non est præsentis speculationis, nec prioris, quæ Idolatria dicitur, sed tantum intelligimus de ea, quæ implicita, seu tacita Idolatria est, quæ alio nomine, Magia omnis prohibita, de qua suo loco actum est.

a Lib. 2. de doct. Christian. c. 23

Diuinatio, quæ Diuinitatis imitatio, sonat, superstitiosis in honore est. Idcirco diabolus, qui Simia Dei est, fatuis hominibus persuadere studet, se futura scire, & ita Ariolum, & Diuinatorem se esse, vt ad eum, qui futura scire gestiunt, accedant. Dicitur autem diuinatio, Diuinitatis imitatio, quia nullus præter Deum, occulta, & futura scire potest nisi fuerint ab eo reuelata.

Futura ergo sunt in triplici differentia. Quædam habent eorum causam determinatam, sed infallibilem, qualia sunt, quæ agunt de corporibus cœlestibus, & de eorum motibus, hęc autem

possunt cognosci in eorum causis, non solum à Creatore, sed etiã à creaturis, vt est Ecclipsis: Solis, & Lunæ coniunctio, & oppositiones.

Alia sunt quæ habent eorum causam determinatam, sed fallibilem, vt sunt opera naturæ, cum natura determinetur, ad vnum: est autem fallibilis, quia potest multipliciter impediri; & huiusmodi possunt etiam à doctis cognosci, & præueniri. Alia tandem sunt, quæ habent eorum indeterminatam causam, & fallibilem, qualia sunt, quæ à voluntate nostra, & à libero arbitrio nostro, quod est in determinatum, quia ad opposita fertur, pendent, & potest diuersimodè impediri. Istech ergo quando euenire debeant, nullus hominum, nec Angelorum, nec diabolus scire potest, nisi Deus ipse, qui non dependet à creaturarum cognitione, quia certissimè cognoscit omnia, tàm ea, quæ sunt, quàm ea, quæ non sunt, & nobis contingentia. Quare sicut cognoscit omnia, sic ea reuelare certè, & demonstrare potest. Hæc reuelatio appellatur, diuinatio, quia cognoscere futura est actus Diuinus. Diabolus voluit in hoc Deum imitari, sed id assequi non potuit, idcirco occultat se amphibologijs, sicuti quando dixit Pirro. Aio, te Aeacida romanos vincere posse, & alibi, quando dixit, ibis redibis non morieris in bello. Qui igitur vult diuinare diaboli arte, aufert à Deo honorem, & diabolo eius inimico tribuit. Verum, etsi diabolus futura in se ipsis scire non possit; iuxta prædicta, est tamen tantæ perspicacitatis, & ingenij acuitatis, vt multa prædicere soleat ventura, & reuelationes singat; tamquam si naturaliter futura cognosceret. Quod si obieceris, diabolum prædixisse, quod aliquis breui erat in aquam casurus, qui postea cecidit in eam, & perijt, & ideo verum prædixisse. Resp. ipsum diabolum prædixisse malum, quod facere intendebat illi misero, & diuinauit, quia compleuit malitiam eius, sed multoties mendax visus est, quia non permissit Deus illum complere, quod facere intendebat peruersè. Ostendit tandem fictam potentiam sedandi bella; tribulationes, tempestates, & infirmitates, vt homines alliciat ad sibi sacrificandum. Quare, hæc diuinationis ars ea est, quæ alio nomine Magia dicitur. De vana autem obseruantia téporum dierum, & numerorum, infra. Sed vnde nam hæc dignosci possit videamus.

Quomodo dignoscatur vana obseruantia.

Dignoscitur primo, si constet quod effectus superet naturæ vires, & tunc attendendum est, an per scripturam sacram, vel Ecclesiæ definitionem, vel approbatam ab ea traditionem effectus iste Deo tribuatur, siue cõstet, effectum hunc esse diuinum, quod

si

si nihil huiusmodi reperitur, effectus tribuitur pacto cum dæmone inito, & censenda est magica superstitio, siuè vana obseruantia, cuiusmodi est remissio peccatorum extra Sacramenta, quoad mortalia, extra Sacramentalia, quoad venialia, item diuinatio rerum futurarum contingentium.

Secundo, si constat rem, cui tribuitur effectus, hanc vim à Deo, vel à natura habere, ex parte effectus, non est vana obseruantia: benè potest esse vana obseruantia ratione alicuius vitiosæ circumstantię, verbi gratia. ieiunium, cilicium, disciplina, quia affligunt corpus, & macerant, habent virtutem ad arcendas carnales concupiscentias; sed si his addantur, circunstantiæ ridiculæ, velut certa hora, definitus numerus, quem excedere, nec minuere liceat; vel vt fiat illa, vel illa manu, flagro serico, vel canabeo, & huiusmodi, erit vana obseruantia.

Tertio, si quis vtatur certis orationibus, sententijs, etiam sacris, aut operibus pijs in rebus vanis, & ad Dei cultum, & honorem directè, vel indirectè pertinentibus, quæ in aliquibus libellis à Pio V. damnatis continentur, eo quod dubias indulgentias, & remissiones peccatorum, & consecutionem rei optatæ promittāt, est vana obseruantia. Per certa verò ieiunia, & orationes sine humano labore, sed secundum instituta artis cuiusdam, scientiam infusione acquirere, pertinet ad Magiæ speciem, quia fit ex pacto cum diabolo expresso, & est mortale; forma communior huiusmodi talis est, quam describit Martinus Delrio. *b* Iubent discipulum in primis expiare conscientiam generali confessione, tum sæpe communionem sumere: ieiunia Ecclesiæ ad vnguem obseruare, & alios quosdam superaddere ieiunij dies spontè, præsertim feriam sextam, in qua solum reficiatur pane, & aqua: recitare quotidiè septem psalmos, & certas quasdam preces alias: hæc omnia per septem hebdomadas sunt obseruanda. Interim abstinere debet ab omnibus secularibus negotijs, quibus peractis, tradit libellum quarundam precum recitandum, & certas figuras exhibet adorandas; Constituit etiam certas horas, quibus preces istæ, & adorationes sunt persoluendæ, nempe, septem primos nouilunij dies, in ipso quotidie solis ortu. Ritibus his per tria nouilunia ter peractis, debere hominem sibi eligere diem aliquem, quo sit magis deuotus, & inspirationi recipiendæ magis accommodatus; tum hora tertia debere se solum sistere in templo, vel oratorio quopiam, vel in medio agri cuiuspiam genibus flexis, ac manibus, & oculis in cœlum eleuatis, pronuntiare ter versiculum illum. Veni Sanctæ Spiritus. Quod cum fecerit, repentè

b lib. 3. q. 4. mag. quorum.

pentè omni scientia impletum iri, adeò vt ipsemet obstupescat, de tam subita sui mutatione. Ecce mysteria huius diabolicæ artis, cultum enim hunc, & totum hoc adorationis genus diabolo exhibent, illi sacras preces, & Ecclesiæ Sacramenta offerunt, cui initiantur. Perditi homines, qui & corpus, & animam periculo exitij manifesti exponunt, testatur enim Cyruelus *c* multos huic arti vacantes, vitæ vtriusq; iacturam fecisse. Quare iure optimo hæc ars damnatur, quia vtitur cæremonijs, non ad hunc effectum institutis, dum obseruat dies, & horas ad hoc nil pertinentes, adorat figuras illas, quæ nec Dei sunt, nec Sanctorum, sed vanæ, & magicæ. Non igitur, qui infundit Deus est, nec Angelus bonus, sed diabolus, quia diabolo fundunt preces, diabolum adorant, diabolo ieiunant, & diabolum sunt habituri remuneratorem.

c lib. de superfti. par. 3. ca p. 7.

Quarto, quando gestantur reliquiæ: Euang. S. Ioannis, aut aliqui versus psalmorum, non ex deuotione tantum, sed adiunctis vanis circumstantijs, videlicet, vt sic, vel sic sint scripta, vt reliquię sint in vase rotundo, vel triangulato, tribuendo vim formæ, vel materiæ, vt scriptum sit in carta virginea: vel tempori, vt scriptũ sit oriente sole: vel personæ, vt alligatum sit à virgine: vel modo, vt tot filis, vel talis coloris. Insuper necesse est, vt nulla adsit figura, præter signum cruces, nulla imago, nisi Christi, B. Mariæ Virg., vel Sancti alicuius noti, aut Angeli boni: nulla Dei, vel Angelorum barbara, & incognita nomina, nil tandem sit vani, vel mendacis.

Quinto, huc referenda vanissima omnium animaduersio, siuè Omen. Quid enim sunt omina, nisi vana quædam obseruantia? Sæpe quis egreditur domo sua, & videt monoculum, vel claudum & statim, ominatur. Si virgini occurrit, sterilis dies ominatur. Plurima omina enumerat Augustin. *d* sic scribens. His adiunguntur millia inanissimarum obseruationum. Si membrum aliquod salierit. Si iunctim ambulantibus, lapis, aut canis, aut puer medius interuenerit: atq; illud, quod lapidem calcant, tamquam amicitiæ direptorem: minus molestum est, quàm, quod innocentem puerum colapho percutiunt, si pariter ambulantibus intercurrerit. Sed bellum est, quod aliquando pueri vindicantur à canibus, nam plerunq; tam superstitiosi sunt quidam, vt etiam canem, qui medius interuenerit, ferire audeant, non impunè. nãque à vano remedio, citò ille percussorem suum ad verum medicum mittit. Hinc sunt etiam illa, limen suum calcare, cum ante domum suam transit: redire ad lectum, si dum quis se calceat, sternutauerit. Redire domum, si procedens offenderit. Cum

d Lib. de doct. Christiana c. 20.

istis

vestis à soricibus roditur, plus timere suspitionem futuri mali, quàm præsens damnum dolere. Vnde illud eleganter dictum est Catonis, qui cum esset consultus à quodam, qui sibi erosas caligas diceret esse à soricibus, resp. non esse illud monstrum, sed verè monstrum habendum fuisse, si sorices à caligis roderentur. Hæc August. dicamus ergo, omina obseruare, semper illicitum esse.

Sexto, euenit vana obseruantia in strenis, primo die anni dandis, vt consueuerunt Ethnici Calen. Ianuarij facere, secundum Suetonium, & Ouidium, qui in honorem Iani illas solemniter celebrabant, & strenas inuicem dabant, ad omen bonum significandum. Hic ritus damnatur à D. Augustino apud Gratianum, & à Martino Papa, qui ait, non licet iniquas obseruationes agere Calendarum, & ocijs vacare, neq; lauro, aut viriditate arborum cingere domos, omnis enim hæc obseruatio paganorum est: easdem damnat Burchardus in pœnitentiali e his uerbis. Obseruasti Calen. Ianuarij ritu paganorum, ut uel aliquid plus faceres, propter nouum annum, quam antea, uel post soleres facere. Ita dico, ut uel mensam tuam cum lautitijs, uel epulis in domo tua præparares eo tempore, aut per uicos, & plateas cantores, & cheros duceres, aut circa tectum domus tuæ sederes ense tuo circumcinctus, ut ibi uideres, & intelligeres, quid tibi in sequenti anno futurum esset: vel in biuio sedisti super taurinam cutem, ut & ibi futura tibi intelligeres: uel si panes prædicta nocte coquere fecisti tuo nomine, ut si bene eleuarentur, & spissi, & alti fierent, inde prosperitatem uitæ tuæ eo anno preuideres. Ideo quia Deum Creatorem tuum (hæc faciendo) dereliquisti, & ad Idola, & illa uana te conuertisti, & Apostata effectus es, duos annos per legitimas ferias pœniteas. Ecce breuem enumerationem superstitionum illius diei, quas iure merito Concil. Antisiodorense lib. 2. uocat superstitiones diabolicas, & eas damnat.

e lib. 19. c. de art. magic.

Septimo, est superstitio illa, & uana obseruantia, dierum, mensium, & annorum, non ad Dei cultum, sed ad directionem negotiorum suorum, & hæc uocatur, superstitio temporariorum, cum obseruatur certus unus hendomadæ, uel mensis dies tantum, uel certa diei hora, in euellendis herbis, & lignis præcidendis, sicuti, qui colligunt herbas in die Sancti Ioannis, ad certos quosdam effectus, credentes eo die uim naturalem efficationem habere; uel inserunt arbores ipso die Annuntiationis Beatæ Mariæ Virg. uel in festo Sancti Stephani minuunt sanguinem equorum, attendentes naturalem causam, quæ nulla est, unde uanè ista instituunt,

quo

quo fit, ut festa in honorent potius sic, quam colant. Si uerò ista directè attribuerent merito Sanctorum, & Deo adscriberent effectum, ut Sanctos illos honorarent, uiderentur, & ipsi Sanctos illos honorare, & tunc non auderem eos damnare. Huc etiam pertinet, qui obseruant quosdam dies, uidelicet, diem Sanctæ Magdalenæ, diem Lunæ &c. tamquam infaustos, uel ut faustos ad iter, aut rem aliquam incohandam. Item cum surgunt, an primo induerint calceum, vel femorale dextrum, vel sinistrum, aut quo pede primum tangant terram, vel domo egrediantur, & huiusmodi nugatoria supestitiosa. Vel qui obseruant festiuitates certas, vt Conuersionis S. Pauli, Vincentij, Vrbani, vel aliorum, in quibus si pluit, vel cœlum sit serenum, augurantur sibi serenitatem, fertilitatem, & vini copiam, vel inopiam, aut continuatam pluuiam per tot dies, vnde superstitiosos fecerunt versus illos, qui incipiunt.

Clara dies Pauli, largos fructus indicat anni &c.

Exempla plurima harum superstitionum suggerunt patres explicantes illa verba Pauli Apostoli, ad Galla 4. Dies obseruatis, & menses, & tempora, & annos, timeo vos, ne frustra laborauerim in vobis. Quare D. Pater Ambrosius explicat, sic. Obseruant dies, qui dicunt, cras proficiscendum non est, post crastinum non debet aliquid inchoari. Si colunt menses, qui cursus Lunæ perscrutantur dicentes; septima luna instrumenta confici non debent; nona luna seruum emptum domū ducere non oportet. Tempora obseruant, cum dicunt, hodie veris initium est, festiuitas est, post cras Vulcanalia sunt. Item talia verum aiunt, Posterum est, domum egredi non licet. Posterum, significat aduersum, & præposterum, quasi elapsa commoditate serum. Annos sic colunt, dicendo, Calendis Ianuarijs nouus est annus, quasi non quotidie anni impleantur, sed vt Iani illius bifrontis memoriam recolant, superstitione hac vtuntur, quæ longe fieri debet à seruis Dei, quia si Deus toto corde diligatur, ipso propitio nil nobis obesse potest. hactenus Ambrosius.

Octauo loco, est vana obseruantia in medendis malis, & morbis sanandis, vt si quis faciat oblationem ex bonis per eleemosinam collectis credens eam maioris efficatiæ esse ad effectum consequendum. Qui putat crucem ex eleemosinis emptam, vel factam esse sanctiorem, & efficatiorem. Qui offerunt ceram sanctis, vel quid tale illi immiscentes capillos hominis, vel pilos ægri animalis. Qui imaginem mergunt in aquam pro pluuia petenda. Qui faciunt quasdam ligaturas, ne lac Vaccis subtrahatur.

Qui

Qui per annulum desponsationis metunt, vt liberentur malefi-cio. Qui stramen bipenni diuidunt, vt currentur digitorum, & manuum tumores, & alia huiusmodi quamplurima. Huc referendæ sunt innumeræ orationum formę, quibus vulgo vulnera sanantur, vel morbi curantur, vel infortunia arcentur, vt de his, & alijs exhibet formas, Delio, mag. quæst. lib. 3. quest. 4. section. 7. 8. & 9.

De sortibus. Cap. XIII.

SOrtes, incantationes, Veneficia, & diuersum superstitionis genus hoc tempore est in vsu. Sciendum est igitur, sortium, alias esse licitas, alias illicitas. Sors licita est, quæ vulgo dicitur, bona ventura, vt Petrus habuit sortē bonam; Et iuxta hoc genus locutionis, dico cum Augustino, quod bona sors, nil aliud est, quàm gratia Dei, qui habet hanc gratiam, bonam habet sortem, & qui viuit sine illa, malam habet sortem: Sed si voluerimus propriè loqui, dicemus, quod sors est ars diuinationis, siue id omne, quo vtimur ad sciendum, & inquirendum occulta, quod fit cum expressa diaboli inuocatione, vt moris est Necromanticorum: aut etiam fit sine expressa inuocatione, sed non sine sua instigatione, vt est in Geomanticis, & ijs, qui occultant festucas inequales: qui iaciunt tales: qui iudicant punctos;

qui iaciunt fabas, & similia, quæ omnia prohibentur fieri, quia qui talia agunt, honorem Dei diabolo tribuere volunt. Nulla creatura est, quæ possit futura scire, nisi solus Deus, vt supra docuimus. Et sicut Paulus Apostolus vocat auaros, Idolatras, quia adorant aurum, sic is, qui vtitur sorte dici potest Idolatra, quia à creatura cognoscit, quod solius Dei est.

Quot sint genera sortium.

Tria sortium genera inueniuntur apud Theologos. Prima sors dicitur, diuidens, secunda, dicitur, consilians. Tertia dicitur, diuinans. Secunda, & tertia, sunt semper illicitæ propter allegatam rationem, & propter pœnas à Sacris Canonibus sortilegis constitutas, de quibus dicitur. Anathema sit, qui ariolos, vel incantatores obseruat. Et iterum. Sors, nil aliud, quam diuinatio, & maleficium esse decernitur. Sorte diuidente aliquando vti possumus, cum inter fratres diuidimus hæreditatem, de qua inter ipsos est dissensio, nec possunt aliter conciliari, & de hac sorte dicitur Eccles. in diuisione sortis, dà, & accipe; iustifica animam tuam. idest, dà illi, quod æquum est, & accipe, quod iure tuum est.

Si autem quis obiecerit, sortem diuidentem, & diuinatoriam licitam esse, quia Sancti Veteris, & Noui testamenti his vsi sunt, cum Ionatas per sortem inuentus sit comedisse mel. Ionas per hanc sit iactatus in mare, quia cecidit super eum sors. Et Mathias electus sit Apostolus per sortem. Respondeo, permissum fuisse in veteri testamento, & post Ascensionem Christi, vti sorte in electionem, & pœnam, tunc quando nondum Spiritus Sanctus venerat super Apòstolos, & veritas adhuc plenè non fuerat publicata: sed deinceps amplius sorte non vsi sunt in electionibus, sed factæ sunt electiones per vota, siuè per scripturam; patet hoc, quia septem Diaconi electi post Pentecostem, non fuerunt electi per sortem, sed arbitrio Apostolorum. Vt tamen in his nullum intercedat peccatum, seruandæ sunt quatuor conditiones.

Primo, debet euentus à Deo expectari, & non à casu, fortuna, vel astris, quare, & Deus inuocandus est, iuxta psal. 30. In manibus tuis sortes meæ. quod, si quis expectaret certè euentum ab astris, vel fato, mortaliter peccaret: si à casu, fortuna, (accipiendo fortunam, vt Christiani sumunt philosophi) in re graui, foret veniale peccatum, & in re leui, vix esset peccatum.

Secundo, debet adhiberi simplex sors, sine vlla superstitione, vel abusu rerum sacrarum, aut scripturæ sanctæ, vt notat August. a non tamen est mortale peccatum, nisi magna adsit irreuerentia.

a Epist. 109. ad Ianuar. c. 3. 26. q. 2.

Tertio, necesse est, vt illi, qui sortiuntur æquali iure nitantur,

aliter

aliter esset iniusta sortitio, & quidem grauior, si de bono publico ageretur, vt puta, si de officijs publicis, digni, & indigni sortes mitterent: sors enim posset indigno fauere, cum damno Reipub., & iniuria dignorum.

Quarto, vt principalis intentio mittentium sortes, non sit inquirere voluntatem Dei modo extraordinario (quia talis modus omnino est incertus) sed præcipua intentio debet esse, vt auferantur lites, discordiæ, quærellæ, & inuidiæ, quare, si aliter concordia posset conciliari, res sorti non esset committenda, si aliter nequit discordia sedari, bonum pacis sortem permittit, seruatis his conditionibus. his non seruatis. dicamus in sorte, eum impiũ esse, qui ista vtitur, & magis impium, qui adheret incantationibus, & veneficijs diabolicis.

Metus incussus Maleficis, imò & verbera, sunt optimum remedium ad auferendas infirmitates, quas intulerunt. Cap. XII.

Doctrina.

IN confesso ferè est omnibus, quæ de hoc interrogantur Sagis: quo plus metuuntur, eò audentius nocere, ac minis, & iniecto de carcere metu apud se multum profici, vt suas fascinationes repercutiant. Quod autem maleficium possit tolli à maleficis ob minas, & terrorem illis incussum, fieri potest, vt liceat, si condi-

Remigius lib. 3. demonol. c. 3.

tiones quædam adsint primo, si certo sciatur auctor maleficij, quia suspectos tantum, nec iura, nec fas sustinet verberare, aut contumelia afficere. Secundo, si putetur nihil superstitiosi adhibiturus. Tertio, si non existimetur morbum in alium translaturus, quod ferè semper cõsueuerunt facere; ista enim videtur diaboli libertas, vt boni nihil vllis hominibus præstet, nisi cum æquali, vel maiori hominum damno, quo spectat narratio D. Greg. Magni lib. 1. moral. cap. 9. de virgine obsessa, quæ cum opera Magorum ab vno dæmone fuisset liberata, in vnius locum, sex, vel septem dæmonum millia successere.

Quare multa scitu digna notanda sunt. Primum, tempora ipsa, sua sanctitate, ac religione nocendi, vel voluntatem, vel facultatem Sortilegis non adimere: nisi Deus hoc sua singulari bonitate prohibeat, & auertat, vt exemplo illius, quæ aspergillo lustrali eam inter sacra lethaliter conspersit, quam iniuriæ noxiam alibi opportunius reperire non potuerat, & sæpius videntur disiecta, ac prostrata in delubris Diuorum signa fulmine, quod Dæmon aliquis vibrasse, ac contorsisse crederetur. Nam nullibi amant magis dæmones sua flagitia facere, quàm vbi fuco aliquo beneuola ominatione solent prætexere. Nec minus nouum est, vt aiunt Gelius *a* & Plinius, *b* reperiri, qui bene ominando, atque impensius laudando, arbores, sata, ipsosq, adeò homines effascinent, ac perdant.

a lib. 9. c. 4.
b Lib. 7. c. 1.

Secundum, nunquam esse solidam gratiam, aut plenum, integrumq; beneficium, quod conferunt Dæmones, (si beneficium rectè dici potest) sed statim, vel æquata, vel etiam grauiore aliqua iniuria, atq; incommodo luendum est ei, qui imperauit. Vix .n. morbum vllum à quoquam depellunt, quem in alium non illico transferant, & vnius salutem alterius interitu ferè semper paciscuntur, prout refert Greg. Turon. *c* factum aliquando à quibusdam Veneficis parisiensibus, quæ Mummolum Præfectum, quem in morbum lethalem mala sua arte coniecerant, ad valetudinem reducere aliter non potuerunt, quam prius eius consensu interfecto vix bimo infante, quem Chilperius pater vnicum in spem Regni alebat: quam versuram sæpe etiam iniquo fænore fecisse priscos illos mortales Dæmonum erroribus imbutos passim eius tẽporis loquuntur annales: Nam cum terra medio foro ingenti hiatu Romæ descedisset, responsum est non aliter eius labem coituram, quàm si primæ spei adolescens aliquis se se in eum hiatum deiecisset, In quo est facilè videre, quantum inter paternam Dei benignitatem, & tyrannicam Diaboli crudelitatem, & sæuitiam intersit

c Histor. Francorũ. Lib. 6. c. 35.

intersit; quia Deus per aduersa hominem ad Cœlum vocat; Diabolus verò per prospera (si verè vnquam quemquam prosperare potest) ad æternum interitum conuertit, & trahit.

Tertium, quòd per summam indignitatem, ac contumeliam, modum, quem Elisæus, *d* & D. Paulus, *e* & Elias, *f* sanctiq; patres multi in reuocandis ad vitam hominibus tenuerunt, ipsæ Sagæ in sanandis assimulant, & imitantur, dum sic deductis, passisque artubus in nouissima valetudine conflictatos toto corpore incumbunt.

d Reg. 4. c. 4. vers. 34. e Act. 20. c. vers. 10. f Reg. 3. c. 17. vers. 21.

Quartum, nihil ad curationem conferre, quæ Sortilegi exterius adhibent morbis à se incussis remedia, vt cum herbas, vnguẽta, balnea, & huiusmodi adhibent, sed ea prætexi quasi in tegumenta sortilegijs, quæ veriti legum seueritatem palam esse metuunt.

Quintum, sic esse dæmoni tenaces manus, vt non facilè sibi sinat, quod semel comprehenderit; ergo si quando suorum rogatu morbum immisit, is vel cum alio etiam grauiore commutandus venit, vt dictum est, vel in illud tempus curationem, sedationem ve eius reijci oportet, quod frustra quisquam ante capere suis apud eum precibus studeat, sic semper reliqui esse oportet aliquid, quod is lucro deputare possit.

Exempla.

Claudius Morelius aiebat, se nulla re magis adactum, vt leuaret quas semel intulerat iniurias, quàm cum de comprehensione, verberibus, ac vi aliqua terror offerrebatur, & ad hoc refert Remigius sequentia, his verbis. Vir quidam Serenissimi Ducis Lotharingiæ Consiliarius, cum de ea re fortè vnà sermonem haberemus, narrauit mihi; & særio quidem, cum aliquando renunciatum illi esset filiolum suum in subitum incidisse morbũ, atq; vt is ab Anu quadam per veneficium allatus existimaretur, de tota re primum nutricem esse percunctatum, nam tum forte ab ea gestabatur filiolus, cum illum morbus inuaserat, tum accuratè perpẽdisse, atq; æstimasse qualis is morbus esset, ex eorumne genere, nec ne; quibus via peruulgata naturæ consueuit ea ætas esse obnoxia: ac cum haud dubiè comperisset, non nisi mala arte, ac per fascinum illi confici potuisse, secum tandem singula reputans eò coniectura peruenit, vt nihil iam putaret sibi esse reliqui, quominus hanc filiolo ortam à bona illa Anu iniuriam crederet. Iubet igitur illam accersiri, atque admissam solam in ædes

Serræ 5. non. Decẽbr. 1586. lib. 3. c. 3.

interiores primum blandè appellauit, vt si quid opis huic malo conferre posset, libenter faceret, neque ingrato locaturam beneficium. Ac cum illam multa causari vidisset, quo suspicionem veneficij à se remoueret, tum de facienda medicina preces obstinatiùs reijcere, arrepto fuste, quem ob id parauerat, sic illi humeros, latusq; perfricuit, vt paratam se diceret, quæ imperaret facere. Postulat modo paululum temporis apponi sibi dum curat, quæ ad eam rem essent necessaria. Nec mora, dato illi, quod postulabat spatio, & facta copia, quæ vellet, ægro impartiendi, non multo post admotis quibusdam, in speciem scilicet, ac ad tegendam artem potius, quam quòd ijs ita opus esset, illum pristinæ valetudini restituit.

Simile est sequens, eiusdem authoris his verbis. Necessarius meus Antonius Blyestem in Dommartinensi ditione quæstor ærarius idem filiolo cuidam suo euenisse olim mihi narrauit. Cum is, ait, vt pueris mos est, in æde sacra à matre ludens longius euagaretur, præteriens vetula quædam illi manu quasi blandiens caput demulsit, ac benè precata, ceu aliò properans, foras exiuit.

Tum puer illico caput demittens, ac iam ægrè se sustinens, voce lamentabili morbum facilè indicauit. Eo igitur domum relato, ac morbo in horas ingrauescente, haud dubiè eius causam reiecere omnes, qui rem vti gesta erat, audiebant, in vetulam illam multorum veneficiorum iam suspectam, ergo per vim a vicinis quibusdam ea deducta, vt illatum morbum tolleret, statim, vt fuit coram cœpit ijsdem modis, quibus ille conflictari, ac primũ toto ore esse liuida, tum spumas agere, cum tanto aspicientium horrore, vt in rabiem iam iam itura videretur, successit nox, quam in eodem lecto cum puero ducere voluit, nonnunquam illis passis incumbens brachijs, ac os ori componens quasi quæ fouendo, atq; aspirando labètem eius vitam recreare conaretur. Matronatũ etiam qui aduigilabant sermonibus diuulgatum est genus impuri tabani sonum qualis feruente æstate esse solet, tantisper circa puerum auditum, dum desijt videri euangelici textus fragmentum, quod amuleti instar eius fortè pileo insutum hærebat, dubium reuellerit Saga, an eius dæmon; certè, qui pridie conceptã præcordijs mortem continere putabatur puer, primo diluculo valens, saluusque euasit: sed nec id bonæ illi nihil fuit, nam ipsa sibi beneficiũ, vt aliquatenus fœneraret, non longè abijt, quin in maximam pecoris partem, quod in illis ędibus stabulabat malè perderet.

Nicolea Stephana Sanpauliana mercede accersita, vt Domartinense

thense castrum pestilentia, qua tum affectum credebatur repurgaret (nam ei rei operas suas locare consueuerat) id quidem officium non indiligenter exequuta est, sed cum iusti dies excessissent, post quos contagionis metus cessare solet, ac ei numerata mercede facta esset abeundi copia, dolens quòd opinione citius mutandam sibi videret, non alioqui tenuis, ac illiberalis victus consuetudinem, putauit aliqua ratione eius abitionis tempus sibi esse trahendum, simul, & Castellani vxorem malo aliquo impertiendam, quòd in se ablegand a præceps esset, ac diligens. Ergo abiecta omni cunctatione placuit illam morbo aliquo distinere, in quo subleuando denuo rogaretur operam, studiumq; suum impendere. Nec mora ei astans ad fores cubiculi; en inquit, hera Strophij tui plicaturæ disturbatæ sunt; sine illas, vt paululum reconcinnem, adductaque per speciem officij ad collum manu solertissime excussit in eius dorsum pulueris venenati, quem digitis tegebat, micas aliquot, quo facto, tanto fuit illico membrorum omnium horrore correpta, quanto solent maximo quos febris primum occupauit: Nec adeò multo post tantis præterea pedum doloribus differri cœpit, vt ijs fœde auersis, ad talos digiti statim distorquerentur; qua re omni a domesticis perspecta, & intellecta, comprehensam, asseruatam, ac denique verberum iniecto metu exterritam, non prius dimissuros se sunt minati, quam fascinatione sublatam heram in pristinum valetudinis statum restituisset, nam & hoc veneficij suspitionem augebat, quòd ab ea aliquando audierant, se quidquid huius sciret, quo sic ad prohibendam, auertendamque pestem vteretur, acceptum referre cuidam Matthæo Amantio, non pridem ob sortilegij crimen capitis damnato, à quo etiam in tirocinij pretium stuprum passa, atque ex eo grauida facta fuerat. Domartini mense Decembri 1587.

Primum igitur magnis clamoribus testari insignem sibi fieri iniuriam, cui pro beneficio tanta calumnia reponeretur, ac de suspendio minas etiam iactare: sed cum nihilominus illos in sententia obstinatè manere videret, ac nihil iam à se ea via profici, consilium orationemque mutans, cœpit rogare, vt quando ea sibi medendi necessitas imponebatur sustinerent dum ad memoriam reuocaret, si quod olim simili morbo remedium audisset prædicari.

Ac non multo post reuersa dixit, reperisse se, in quo iam exploratæ salutis spem ponere, ac defigere possent: nosce enim se herbas quæ in balneis astrictæ eis dolori medicamentum præstantissimum essent allaturæ, orare modo, ne ægrè illis esset, si quæ mora

valetudini

ualetudini intercederet, neque enim eiusmodi morbum esse, qui ita sit ad sanandum facilis.

Inter hæc is, quem tum secum habebat filius, cum uideret matrem accipi, sibi idem timens, qui sciret se conscium, nocte intempesta è murorum pinnis per funem se demisit, sed postridiè è fuga retractus, uinctus, ac cur sic clam se foras eiecisset iussus fateri, rem omnem, uti hic narratur, explicuit. Hoc addens se toti ei fuisse caput, qui matrem ad illam impulisset, dum causam quærit, qua paratæ abitioni moram aliquam produceret, præterea nihil ad salutem conferre illa omnia fomenta, quæ ea sic accuratè ægræ adhibebat, sed ijs ita fucum fieri oportere, ut uideatur per conuenientia naturæ remedia processisse curatio.

Nam iam tum ab inteutatis illi uerberibus latenter antidotum eam admonuisse sed illo uinci, ac contrahi non posse, qui ab initio fuerat morbo impositus temporis modus: expectarent igitur dũ is, hebdomadæ dies, eaque hora bis recurrisset, qua præbitum esset venenum, certo enim tum ęgram conualituram, saltem ab omni doloris sensu iri liberatum, sola membrorum reliqua lassitudine, in quo datam expectationem neutiquam fefellit, nam in illo ipso, quem præstituerat temporis articulo morbus est sedatus.

Verum sequenti nocte recruduit etiam acerbior, nam Veneficam, vt postea est compertum, adhibiti remedij pœnituerat, quòd videret paratam inde rationem ad se maleficij coarguendam, ac etiam indubitato testimonio obruẽdam, nam nisi ab ea venefica, quæ morbum fecit, tolli, aut sedari vix posse certum est, vt supra docui in eorum legibus, ob idque ab illa repetitum iteratumque fuerat venenum.

Cum igitur postridiè filio prædictionis mendacium obiectaretur, multa malitiosè mussitans, hoc tantum dicere voluit, matrem, vt verberibus, quàm possent indignissimè acciperent, hoc enim vti aduertebat vnicum superesse contra eius tragiuersationem remedium. Arreptam igitur, denuo duo Validissimi Rustici, non prius cessarunt vitium malleolis contundere, pedibus obterere, pulsare, agitare, ac denique in obiectum ignem detrudere, quàm fidem suam astrixisset, se ægram eo ipso die imò hora persanaturam, quod & præstitit, postquam pomum illi comedendum præbuisset, quod ante candidulo puluere videntibus nonnullis medicauerat sic tandem facta abeundi copia, vti de hoc illi ante data fides fuerat, in lictores, eam ad castri portam præstolantes incidit; a quibus ex Iudicis, qui in eius vitam, moresq; inquisiuerat, decreto comprehensa, ac in vincula coniecta, de tota

re,

ſe, ſicuti hic habetur haud cunctanter confeſſa eſt, ac tandem igni vnà cum filio eſt donata.

Stephanum Noachum Madrenſem perpetui triennij morbus vſq; adeò excruciarat, vt res illi parum abeſſet ab inſania. Ergo deſperatus ab omnibus periclitatiſq; in caſſum, quæ ſolers medicorum cura ſuggerere ſolet, remedijs tãdem ad ariolos animum conuertit. Erat tunc temporis Cranuillei quidam præ cæteris eius artis fama clarus, ad illum præſentem præſens rem omnem defert, edocetur, hoc ipſi malum ab ea muliere confectum fuiſſe, quam domum reuerſus vnà cum vxore colloquentem eſſet reperturus. Compararet igitur è lento aliquo ſarmento vinculum, quod eius collo ſtatim, ac coram eſſet, inijceret, minareturq; ferocius, ſe illi animam mox eſſe intercluſurum, ni labefactatam valetudinem iamiam reſtitueret. Ingreſſus domum, vetulam offendit vxori ad focum aſſidentem, huic nomẽ erat Pariſete Nouanilanæ, eam vti monitus erat, re, verbiſq; quantum poteſt perterrefacit. Illico eius genibus illa aduoluitur, veniam petit, ac ſartam tectam ab omni morbo valetudinem certo promittit, modo in ijs, quæ præſcriberet obſequi vellet, ea verò eſſe, quam primum ne grauaretur pirum, quod erat illi datura comedere, quod enim ſilicis inſtar durum primo contactu videri poſſit, id non ita eſſe, manu enim attrectatum, proinde emolitum iri, ac ſi bene coctum conditumq; eſſet, tum, vt ſe ſtatim lecto componeret, futurum enim, vt illico morbus ingraueſceret ob id è vicinia lectas Matronas duas, quæ illi ea nocte vigiliam ſuam traderent, harum peſſima præſentia ſe defendere parabat, ſi quid obijceretur mala arte factum, quo adeò grauis, diuturnuſq; morbus tam facilè, ac cito abſceſſiſſet, neque enim huius, quod ad id ornabat quicquam palam facere decreuerat. conditionem nullam reiecturum ſe declarat Noachus, modo ex tam incommoda valetudine euaderet. Acceptum tamen pirum, primum negat morſu diuidi poſſe, vt quod planè eſſet ferreum, ſed dum hæc loquitur, ac paululum interim illud contrectat, ſenſit, non ſine admiratione in lanæ molitiem propè abijſſe. Eo igitur deuorato (nam erat guſtu inſuauiſſimum) ſtatim illi ſtomacus tanto ardore conflagrare cæpit, quanto vix maiorem candentes carbones excitare potuiſſent; ergo in lecto properè collocatur, agenti animam haud ita diſſimilis, adhibet trepida uxor, quæ ſecum ea nocte illum obſeruarent, Matronas duas, quibus ſe tertiam bona illa vltro adijcit, vultu adeò ad mæſtitiam compoſito, ut præ illa fictè uideri potuiſſent uxoris illius lachrymæ. Iam non indiligens uigilia ad

Cæſtine menſe Iulio 1586.

mediam uſque noctem proceſſerat, cum Venefica clam eſpertas comites letheo ſuo puluere, ceu Mercurius aliquis, arctiſſimo ſomno complectitur, ac interea ſublatum ægrum humeris transfert in proximam aream ibique oblato immani vrſo imponit. Tum repetitis ſpatijs ſæpius vehit, ac reuehit ipſa quaſi onere miquiore opprimeretur non ceſſante ingemiſcere belua, ea verò vox erat dolentis Dæmonis, quòd præter ingenium tali valetudinis beneficio operam ſuam accommodare cogeretur, ſed eius tarditatem illa increpans magisque, vt viam pergeret iſtis vrgebat verbis. Agedum ignaua, atque odioſa belua, nunc factis digna recipis tuis, quæ me primum ad hunc mulctandum, vel inuitam impuliſti; hæc à ſe audita trepidus ſeſſor poſt magna fiducia teſtatus eſt. Inter hæc, experrectæ, quæ ad cubile pernoctabant mulieres, id vacuum nactæ, totam feſtinanter inueſtigant, ac perſcrutantur domum ſicubi deſideratum hominem reperiant, ac tandem ſolum cum ſola Venefica in area offendunt, rogant ecq; ſe inſcijs, ita nudo, ac incomitato ſecedendi cauſa fuerit. an non aduertitis huc ea gratia à me pertractum, vt ſtercus faceret? ſed nullis cum ea commutatis verbis hoc ſolum ſatagerunt, vt hominem tollerent, ac quàm citiſſimè in lectum reponerent. Verum dum id moliuntur vix omnes ſimul magno nixu reportando præſtant, quod illa ſola nulla difficultate aſportando perfecerat. Porrò cum ea lex pacti præcipua fuiſſet, vt Noachus ſupradictis omnibus defunctus morbo penitus ſubleuaretur, & adhuc tamen doloris nonnihil ſupereſſet, cauſata eſt Venefica importunum mulierum aduentum, quo impedita fuerat, vt benè incœpta ad exitum perduceret, ſed ad ſummum ferendam eſſe octo dierum moram, poſt quos ſine vlla fruſtratione integra futura eſſet illi valetudo, quod & euenit. In his atq; alijs multis manifeſto deprehenſa, tandem eſt in carcerem incluſa, cuius tamen ruptis vinculis cuſtodiæ in curia euaſit, & abijt.

De somnijs, reuelationibus, visionibus, seu apparitionibus. Cap. XIV.

Doctrinæ.

TRia somniorum genera, vt hinc exordiamur, repe-riuntur. Vnum naturale, diabolicum alterum. Tertium Diuinum. Macrobius, *a* quem sequitur Salisberiensis *b* diuidit somnia, in insomnium, spectrum, somnium, visum, & oraculum. Sed Artemidorus hæc quinq; ad duo reducit, videlicet ad insomnium, & somnium. sub insomnio, spectrum; sub somnio, visum, & oraculum comprehendit.

a lib. 1. de som. scip.
b lib. 1. c. 2

Somnium igitur strictè sumptum, vt opponitur insomnio, definiunt gentiles, motum, aut figmentum animæ, multiformæ futurorum bonorum, vel malorum significatiuum, & huius prædictionis fundamentum statuunt experientiam, & quandam proportionis similitudinem rei somniatæ ad euentum. Primo inuestigant somnium ex quodam more, ac consuetudine. Verbi gratia. Abradi caput, honestum est *Monachis*, quia moribus ipsorum, & regulis consentaneum est; si ergo Monachus id somniet sibi accidere, prosperum erit somnium: si verò id somniet coniugatus dicet infaustum esse præsagium, quia dedecus est coniugatis incedere raso vertice. Secundo, ex vocabuli significatione, vt

si quis audit, vel legit Serapidis, nomen, morietur, quia Serapis idem est, quod Pluto, & orcus. Tertio, ex rei significatu hieroglyphico, vt si quis somniet cathena ad templum alligari, fiet sacerdos, & templo illi seruiet in æternum. Quarto à fabulosis narrationibus, vt si quis somniet, se in mari filium suum quærere peribit filius mersione. Quinto, de aliqua narratione physica, vel Astronomica longè petita, vt si quis somniaret se lumen à luna petere, cæcus fiet, quia luna proprio caret lumine. Item, si quis somniet, se manus vrsi habere, damnatus ad bestias, & ad palum alligatus, ab vrso deuorabitur, quia vrsus intra spelũcam latitans ori manum inserit, & veluti edens exsugit, & inde sumit nutrimẽtum. Sed huius artis fundamenta, etsi videantur ingeniosa, sunt puerilia, & ridicula cum Artemidoro, quia, quod vni semel accidit, trahit in consequentiam. Merito igitur damnantur, qui ad huiusmodi scripta animum adijciunt, sicuti, qui legunt libellum somnialem, qui Danielis prophetæ nomine falso circumfertur, de quo agitur in Decreto Gratiani. Dicendum ergo, quod quædam somnia verum euentum pronuntiant. Videlicet naturalia somnia, quando nascuntur à causis naturalibus, iuxta dispositionem, ac temperamentum corporis, vt si illud sit inedia exaustum, vel crapula repletum, vel si humore aliquo predominãte egrescit, vel alio interiore vitio laborat. Illi ergo, quibus sanguis est copiosior, somniant rosas rubras, crocum, hortos, conuiuia, choræas, amplexus, aerem, volatum, & læta omnia. Phlegmatici somniant mare, aquas, balnea, nauigationes, submersiones, onera grauantia, tardam, & impeditam à noxijs fugam. Colerici somniant colores flauos, rixas, pugnas, & incendia. Melancholici somniant fumos, caliginem, tenebras, per loca sola nocturnas oberrationes, tetra spectra, mortes, & huiusmodi tristia. Qui habent vesicam humore plenam somniant de lacubus, fluuijs, imbribus &c. Qui habent sucus puros, & finceros, somniant se volutari inter odoratos, & suaues flores. Contra verò, qui habent humores putridos, & sordidos, somniant se esse in sordidis cœno, cloacis, cadaueribus &c. Qui habent partes cerebri obstructas humore viscoso, sibi in somnijs videntur comprimi, & suffocari. Quare omnia deducta somnia ex his naturalibus causis, licitè possunt obseruari, & interpretari, quia pendent à causis naturalibus, & in hoc consentiunt Hippocrates, Galenus, Theologi. Quædam nullum, vel illusorium, & sic quędam obseruare, & quędam non. Hoc egregiè confirmatur à Prudentio in Hymno, his versibus.

Sed dum pererrat omnes
Quies amica venas,
Pectusq; feriatum
Rigat placente somno;
Liber vagat per curas
Rapido vigore sensus,
Variasq; per figuras
Quæ sunt operta cernit.
Quia mens soluta curis,
Cui est origo cælum,
Purusq; fons ab æthra
Iners iacere nescit.
Imitata multiformes
Facies sibi ipsa fingit,
Per quas repente currens
Tenui fruatur actu.
Sed sensa somniantur
Dispar fatigat horror,
Nunc splendor inter errat,
Qui dat futura nosse.
Plerumq; dissipatis
Mendax imago veris
Animos pauore mæstos
Ambage fallit atra.

Eccles. 5. ait, vbi multa sunt somnia, plurimæ sunt vanitates, & sermones innumeri, tu verò Deum time. Item Eccles. 34. somnia extollunt imprudentes, quasi qui apprehendit vmbram, & persequitur ventum sic, & qui attendit ad visa mendacia. Vnde infertur, eum peccare, qui ex naturalibus somnijs, etiam intrinsecis, futura contingentia diuinat, vel quæcunq; ab arbitrij libertate emanant, siuè somniantis, siuè alterius, multoq; magis, qui de ijs, quæ sunt gratiæ solitæ à Deo dari.

Diabolica somnia sunt, quæ mali spiritus, insidiosè dormientibus immittunt, vel ad perturbationes animi excitandas, vtpotè, libidinem, iram, odium, desperationem; vel ad occultorum, aut futurorum significationem. Eccles. 34. multos errare fecerunt somnia, & exciderunt sperantes in eis. De hoc genere fuit illud, quod de Venere Gazea scribit Marcus Historicus *c* testis oculatus. In loco, ait, qui vocatur quadriuium stabat statua marmorea, & dicebant eam esse Veneris. Erat autem super Aram marmoream; statuæ verò effigies erat nudæ mulieris, quæ palam ostentabat verenda sua. Statuam autem in honore habebant omnes ciues, maxime verò mulieres, lucernas accendentes, & Thure suffientes, dicebant enim eam in somnis respondere ijs, quæ volunt matrimonio iungi. Decipiebant autem se inuicem mentientes: sæpe verò iussi à diabolo inire matrimonium, tantū abfuit, vt id rectè eis procederet, vt inter eos fierent diuortia, aut malè cohabitarent. Huiusmodi sunt somnia Anabatistica, & admiranda quædam gentilium, quæ ad naturales causas, nullo modo ferè, possunt referri. Huc pertinet, quod scribit Blesensis; *d* non ignoramus astutias Satanæ. Mentibus hominum phantasticas illusiones immittens, nunc auium volatu nunc incursu hominum, nunc ferarum, somnijsq; aut alijs modis promittit scientiam

c in vita s. Porphirij Epis.

d Epist. 65

tiam futurorum, & sic rerum euentus lætos, vel infaustos denuntiat, vt quietem cordium vana curiositate solicitet, atq; vt aliquid paulatim de fidei sinceritate diminuat. Verumtamen, vt fidem habeam somnijs, nulla me somnia inducent; didici enim experientia ex ea visione, quæ mihi gaudium quandoq; nuntiauerat, postea contrarium reportari, somnia, itaq; ne cures amicæ carissimæ, sic ille.

Dæmoniaca somnia obseruare, vt fraudem diaboli caueas, licet, sed ad occultorum scientiam, vel euentus futuros, non licet, nec expedit. Prior pars patet, quia illud animæ est salutare, & quandoq; necessarium: posterior pars probatur, quia hoc Diuina lege prohibitum est. e f Non augurabimini, nec obseruabitis somnia. Item, quia horum interpretatio, non potest citra miraculum haberi, nisi ex pacto cum diabolo, quod illicitum est. Accipe ex Delrio g exemplum non contemnendum.

e Deutrō. 18.
f Leuit. 19.
g Lib. 4. q. 6. c. 3. in g. quæst. prope finem.

Cum Louanij degerem (ait ille) incidit quadam die, de somniorum vaticinijs sermo cū Iusto Lipsio mihi familiarissimo, qui mihi retulit fuisse Bruxellæ sutoris cuiusdam vxorem, annis, præteritis viginti, quæ plurima prædicebat varijs ab euentu ad vnguē comprobata. Spellium quendam (erat enim insignis prædo) in cruce suspendendum. Ludouicum Raquescenium Gabernatorem, ex morbo mox obiturum. Concilium supremum Regis vim passurum: & plerosq; Consiliarios carceri mancipandos, & similia non pauca. Hanc se non, semel vidisse, & audiuisse solitam dicere, in somnis sibi spiritum quendam se ingerere specie diffusi corporis candidi, cuius non posset lineamenta discernere; ab eo se doceri omnia. Cumque appareret, semper se tanto, tamq; cōtinuo horrore perfundi, vt animo linqui sibi videretur. Hunc cogere eam postea, vt vel cum vitæ periculo denuntiaret alijs, quæ in somnis erat edocta, nec sinebat quietam, donec iussa perageret. Fuit hæc muliercula satis alioqui contemptibilis, & simplex, non quidem diffamata, sed nec compertæ sanctitatis.

Varia subit animum de hac re cogitatio, vtrum Diuina, an diabolica fuerit. Solent Diuina mulieribus non minus, quam viris contingere; nec obstare vilitas, nec paupertas personarum. Solitus horror quidam Diuinas etiam apparitiones comitari: solita accedere ad dicendum coactio. Verum, cur potius suspicer ab atro, quam à candido spiritu ista esse deducta? Primum species illa diffusi candoris in formis semper, & continuum afferens horrorem, non cumulatum sequenti mentis lætitia, & tranquili-

tate, indicium facit non obscurum, authoris sui candorem mētientis. Sexus suspectus, & conditio nihil commendans, quam nec sanctitas, nec prudentia, nec deuotio, vel alia huiusmodi signa comitabantur: at lucrum illi nullum hinc sequebatur, sed sæpe verbera, & conuitia ferè semper, sic solet sagis accidere, & hanc mercedem solet diabolus suis rependere. Quæ prædicebat erant de rebus publicis, & eorum cognitio in publicum parum erat necessaria, quia tunc prædicebantur, quando vix præcaueri poterant, exiguo videlicet paucorum dierum interuallo, antequā euenirent. Frustra, item prædicebantur a sola muliercula, cui fidem præstare nullius prudentis viri fuisset: Non consueuit autem Deus, quæ præsciri, & præcaueri vult, sic nuda à persuasionum momentis omnibus indicare. Tandem, quæ prædicebat, huiusmodi erant, vt non solum dœmonis, sed etiam humanæ prudentiæ, & coniecturæ subiacerent. Spellij suplicium, quia sciebat diabolus eum iam reum esse, & per crebras accusationes occultarum delationum serio in eius actiones, & vitam inquiri. Ludouici Requescenij morbus; laborabat Anthrace, corpore simul obeso, & admodum biliosо, quis eum lethalem non iudicaret? iudicant Medici ex externis indicijs. Ordinum molimina contra Concilium status iam diù degerebatur ex consiliarijs, qui inuisi, qui magis, qui minus, probè omnia nouerat diabolus, quid futurum, & quæ ex similibus consequentia, non erat magnæ, neq; supernaturalis sagacitatis inuestigare hæc ille.

Diuina somnia, visiones, seu apparitiones, nobis à Deo mediantibus Angelis bonis inseruntur pluribus de causis. Primo, vt quis à malo terreatur, sicut factum est Abimelech Gen. 20. Regi Gerare, & Labano Gen. 31. Secundo, vt consoletur afflictos, & męstos perfundat lætitia, vt ait de se B. Angela di Fuligno cap. 16. Tertio vt adhortetur ad aliquod bonum, vt Gedeonem Iudic. 7. & Judam, eiusq; Exercitum 2. Machab. 15. Quarto, vt doceat quid agendum sit, vel fugiendum, vt S. Ioseph, & tres Magos. Matt. 1. & 2. Vnde Iob cap. 33. hanc causam suggerit, his verbis Per somnîum aperit aures uirorum, & erudiens eos instruit disciplina, ut auertat hominem ab his, quæ facit. Quinto, ut spiritum prophetię, uel aliud spirituale donū largiatur, ut legitur de Moyse. num. 13. his uerbis. Si quis fuerit inter uos propheta Domini, in uisione apparebo ei; uel per somnium loquar ad eum. Item Ioel. cap. 2. Senes uestri somnia somniabunt, & iuuenes uestri uisiones uidebunt, effundam spiritum meum super omnem carnem, & prophetabunt filij uestri. Sic datum fuit donum

sapientiæ

apientiæ Salomoni in somnijs 3. Reg. 3. Sexto ad reuelationẽ, alicuius Diuini mysterij. Gen. 28. & Daniel 7. Dicamus ergò, quod Diuinorum somniorum obseruatio licita est; sed interpretatio satis conuenit illis, quibus à Deo facta est interpretationis reuelatio. Antecedens patet, quia immittuntur à Deo, vt obseruemus, & ea nos doceant, moneãt, cõtingant; subsequens probatur verbis Dan. cap. 2. Mysterium, quod Rex interrogat, sapientes, Magi, Arioli, & Aruspices nequeunt indicare Regi, sed est Deus in cœlo reuelans mysteria &c. postea sequitur. Mihi quoq; non in sapientia, quæ est in me plusquam in cunctis viuentibus, Sacramentum hoc reuelatum est, sed vt interpretatio Regi manifesta fieret. Et paulus Corint. 2. ait, quæ Dei sunt nemo cognouit, nisi Spiritus Dei. Quomodo autem dignoscantur Diuina somnia visiones, seu apparitiones à diabolicis, nunc videamus.

Quomodo cognoscantur vera apparitiones a falsis.

Sciendum est ergò, quod quando visio docet aliquid contra Catholicam fidem, contra bonos, & pios mores, fugiendum est ab his visionibus, quia is, qui apparet diabolus est seminator praui consilij, heresum inuentor, & scandali amicus. Secundo, attendendum est diligenter, si in sermonibus illis, qui fiunt ab apparente, insit aliquid falsi, vel habeant vmbram aliquam falsitatis, quia tunc fugiendum est, & recurrendum ad Christi Domini nostri auxilium; recordari enim oportet, Christum, & Apostolos aspernatos fuisse diaboli testimonium, quia is semper inter vera, aliquid erroris seminat nec non mendacij, & tunc firmiter credẽdum est, huiusmodi visionem esse falsam. Tertio si apparens adulatur, laudat, & exaltat illum, cui apparet, certum est tunc nihil inesse boni, sed esse fictitium, & damnabile tale apparitionis genus. Quarto loco diligenter attendendum, si visio, quæ apparet est vniformis visionibus illis Diuinis Patriarcharum, Prophetarum, & Sanctorum noui Testamenti: nec quis debet esse credibilis, nec facilis ad consilia, ab apparente oblata. Hoc fecit Iacob Patriarcha, cui, cum narrata esset visio filij eius Ioseph, per quam aliorum fratrum sibi parauit inuidiam, tunc pater nihil certi voluit adiudicare, sed vt ait historia, rem pater tacitè considerabat. Apparet Angelus Iosue filio Num, forma viri armati; perquirit ille quis sit, nec adorat incognitum. Audit Samuel Deum, qui illum uocat, nec respondet Domino, sed currit ad Heli, donec monitus fuisset ab eo, qui erat Sacerdos Domini, quomodo se gerere deberet. Helias discernit inter turbinem, commotionem, ignem, & auram lenem, & cognoscit prudenter, in quo illorum Deus, se manifestaret. Beata Maria Virgo Dei Mater, cum

cum ab Angelo salutaretur, sustulit iudicium, & examinauit Angeli verba, & cogitabat qualis esset illa salutatio non id leuiter, sed maturè, & diù cognito, an illa esset illusoria à diabolo, an vera à Deo. Diuus Pater Ambrosius, quando per reuelationem didicit vbi nam essent, corpora Sanctorum Martyrum Geruasij, & Protasij, non irruit statim præcipiti iuditio ad videndum, sed prius prudenter voluit probare, si vera esset visio, vt sequeretur Pauli consilium, qui ait, probate vtrum spiritus ex Deo sint. Hoc fecit Episcopus Cyprius, cum D. Barnabas illi se manifestauit.

Tutum est nos non debere quærere, nec petere visiones à Deo, quia multi decepti fuerunt, vt ait August. Et post illum monemur à Gersone, his verbis. Enarrantur exempla Sanctorum Patrum, qui curiositatem huiusmodi visionum, vel miraculorum, tamquam pernitiosissimam, & fallacissimam fugerunt, à qua se Augustinus gloriatur suis confessionibus in Domino; quam etiam D. Bonauentura abhorrendam nimis esse determinat, totoq; conatu repellendam orationibus, increpationibus, flagellationibus propriæ mentis, & corporis, exemplo illius Sancti Patris, qui dum sibi diabolus transfiguratus in Christum diceret, Ego sum Christus, te personaliter visitans, quia dignus es, confestim clausit oculos, vtraq; manu dicens; Nolo hic Christum videre, satis est ipsum in gloria, si videro; & statim euanuit diabolus. Alter sub alijs verbis similem seruauit in huiusmodi illusionem, humilitatem. Vide, inquit, ad quem missus sis, ego certè talis non sum, qui sim dignus hic videre Christum, ad hæc autem nulla magis dispositio reperitur, quàm solidæ humilitatis, quia solis humilibus à Deo hæc cognitio datur, vt docet Moses apud Cassianum.

Subdit idem Gerson, pro cautella, vt non modo suspensum teneat iudicium, sed reuerenter quoq; cum Petro Apostolo dicat. Exi à me Domine, quia homo peccator sum, quia vilis sum, & visionibus tuis indignus sum, illas enim hic, neq; quæro, neq; accepto, sed repello: sit in alio, non in hoc seculo visio tua, tota merces mea Domine Deus, & sufficit. Sic etiam prudenter se gessit B. Virgo Coleta, quæ ipsi Deo multa ei secreta reuelare volenti, respondit. Domine Deus sufficit mihi te solum cognoscere, & peccata mea, eorumq; veniam à te obtinere. Quoniam verò, vt plurimum, qui reuelationes, vel visiones habent, recurrere solent ad suos Confessarios, vt decet, à quibus consilium petant, ipsis Confessarijs Gerson præscribit regulam, sic dicens. Caue, quisquis eris auditor, aut consultor, vt non applaudas tali personæ, nec laudes eam; non mireris quasi sanctam, dignamq; reuelatio-

nibus atq; miraculis. Obsiste potius, increpa durè sperne eam cuius sic exaltatum est cor, elati sunt oculi, vt ambulet in magnis, & mirabilibus super se, vt digna sibi videatur, quæ non humano more operetur salutem suam per doctrinam sacrarum Scripturarum, & Sanctorum, cum dictamine rationis naturalis, nisi consilium habere præsumat, & putet, ne dum ab Angelis, sed à Deo, nedum semel in necessitatibus, sed penè iugiter, velut in quotidianis collocationibus. Talem admone non sublimè sapere, sed sapere ad sobrietatem, quoniam verissimè, ait, qui dixit, superbia meretur ludi, & eo dignius, quo instar pharisei latentem, herentemq; ossibus superbiam. hæc ille.

Certum est enim Deum, numquam esse Deum diuisionis, idcirco si ab ipso sit visio certa, nunquam per alterius iudicium contrarium eam impugnabit, sed potius illi, quem vel vt superiorem, vel vt consiliarium saltem humiliter consuluerint, idem, inspiraturum, atq; in mentem missurum. Non enim patitur Deus, sperantes in se, & timentes, & quod in se est facientes in tanti momenti negotio falli. Debet autem ei, qui vidit reuelationem hęc ipsa certitudo, quam dixit, de superbia, & pertinacia esse suspecta, & tunc tutior pars est eligenda. His sic habitis, vt vno verbo bo cōcludamus, docemur à Sacra Scriptura infallibiliter, quę nam sit uera uisio, accipit enim uerba Iacobi Apostoli dicentis. Sapientia, quæ desursum est, pacifica est, modesta, suasibilis, bonis consentiens, misericordia, & bonorum operum plena, absq; simulatione iudicans. Si uisio impellit ad pacem, modestiam, obedientiam, misericordiam, ad bona opera, & ad rectè iudicandū, bene, bona, & sancta est uisio, si uerò contra suadet, non cælestis, sed diabolica est; Restat nunc uidere alias considerationes circa personam uidentis, ex quibus potest detegi fallacia diaboli.

Circa reuelationes, seu uisiones plurima sunt consideranda quoad personā uidentis, ut detegatur error à ueritate. Primò considerãda est fides illius, an sit sincere catholica; quia non est credendum reuelationibus dæmonicolarum, uel hæreticorum, sicuti fuit Anno 1601. in Oppido Gretij. Duo, Maritus, & uxor, qui penes se solos ecclesiam rèmansisse incolumem pertinacissimè iactabant, ideò communes liberos pater baptizabat, mater patrini more spondebat. Hi mundum illo anno periturum prædicebant; sed eorum morte suspensi interitum mundi præuenere.

Secundò uidendum est, an sint personæ arreptitiæ, quia harum reuelationibus, uel prophetijs nihil credendum; delusos à quadam multos tradidit Firmilianus ad B. Cyprianum.

Tertiò,

Tertiò, num fidei sinceritatem, uitæ, ac morum integritas, uirtutesq; commendent, an uerò uitia, & imperfectiones notabiles eam dehonestent: ideo non credendum superbis, ambitiosis, impatientibus, carnalibus, ebriosis, iram fouentibus, odia exercentibus, dissidia seminantibus, uel alios diffamantibus: nec etiam hypocritis, qui singularia quædam affectatę deuotionis, & pænitentiæ signa, per superiores ecclesiasticos non approbata, ostentant. Extat inter Cypr. Epist. nu. 75.

Quartò, consideranda corporis constitutio, nam si ualetudo parum firma; si præferat redundantiam bilis atræ; si habitus corporis inedia, uel insomnia plus æquo deformatus: si sit cerebro læso, uel nimis apprehensiuus, aut imaginationis turbidæ, & æquo uehementioris; quia tales, ut dici solet, etiam uigilantes putant se uidere, audire gustare, quæ nec gustu, nec auditu, nec oculis percipiunt, talibus dæmon facilè imponit, quia falsarum rerum imaginibus obseruantibus tenaciter adhærent, & assentiuntur.

Quintò, nec ætatis, nec sexus differentia negligenda est, nam si caduca sit ætas, delirijs periculum est, si puerilis, leuitatis, & morbi imaginosi, quia humidiore, quam par est sunt pueri cerebro, & pleni uaporibus, qui paruo negotio commouētur: quare per eos, ut aptiores suis conatibus, olim dæmones amabant oracula fundere. De feminco sexu constat hunc esse suspectionem, ut notat Io. Niderius in 1. præcep. c. 11. q. de diuinat.

Sextò, considerare oportet, vtrum sit in spirituali exercitatione persona veterana, an verò nouitia tantùm; an alias Diabolus eam sic decipere conatus fuerit, aut deceperit; an quæ illi aliàs reuelata vera fuerint: item quæ vera; quæ falsa fuerint. Si fuerit tyro, dubitandum de fraude, quia iuxta Gersonem nouitius feruor citò fallitur, si caruerit regente, præsertim in adolescentibus, & fæminis, quarum est ardor nimius auidus, varius, effrænis, ideoque suspectus. Hoc indicio Franciscus Picus detexit falsitatem cuiusdam reuelationis, visionisq; post & alia indicia accesserunt, vt quòd vana quædam bonis mixta, diabolus in forma Christi Domini cœpit suadere. Lib. 9. de prænot. c. 3.

Dixi superius, quod sexus ratio est habenda, quia si cætera sint paria, plus fidei virorum reuelationes merentur, quia cum sexus fæmineus sit imbecillior, naturales vel dæmoniacas suggestiones plurimum habet pro Diuinis. Sunt etiam fœminæ naturæ humidioris, & viscosioris, humidum verò facilè commouetur, & varias figuras percipit, ægrius autem, ac serius, à motu cessat, ideo mu-

lieres citius imaginantur, sed viri minus pertinaciter imaginationes fouent, & cum illæ minus ratione polleant, minus etiam prudentiæ habeant, procliuius est dæmoni eas similitudine falsa, & apparente decipere.

Insuper considerandę feminæ in earum moribus præcipuè præter lasciuiam luxum, auaritiam (vt notat Apolonius) vtrum garrulæ sint, vagæ, criminatrices, laudis cupidæ, aut cerebrosæ, & quæ se in docendi, vel prædicandi in Ecclesias, aut sacramentorum administrationes contra doctrinam Apostoli, ingerant. Nam quæ sunt huiusmodi, non se ipsas duntaxat fallunt, sed & viros eruditos tandem, si nimis illis credant, in præceps trahere consueuerunt, vt patebit per exempla.

Exempla.

Iosephus à Costalde nouissim. těporibus lib. 2. c. 11

FVit in Peruensi Regno vir magni pro illo tempore ingenij æstimatus, doctus Theologus, ac Theologię professor, idemque catholicus, ac pius diu habitus, & penè tunc huius orbis miraculum. Is familiaritate mulierculæ cuiusdam, quæ se edoceri ab Angelo magna quædam mysteria iactabat, quæq; extra se interdum rapiebatur, aut rapi simulabat, velut altera olim Philumene, aut Maximilla montani, ita deuinctus est, vt illam de summis Theologiæ quæstionibus sæpe consuleret, in omnibus pro oraculo haberet, magnis reuelationibus plenam, & Deo valde charam prædicaret, satis alioqui sordidam, & per exiguo sensu præditam, nisi ad instruenda mendàcia. Igitur, siue à Diabolo corriperetur (quod est facilius credere) cum eiusmodi estasim pateretur, siue callidè eam fabulam simularet (quod nonnulli viri prudentes existimarunt (ille Theologus, quod à muliercula magna, & mira de se audiret, ac multo grandiora futura conciperet, libenter ei se discipulum addixit, cuius patrem spiritualem agebat. Quid plura? eò abductus est homo, vt miracula facere tentaret, & fieri sibi persuaderet, cum miraculi vestigium, ne tenuè quidem extaret, ob hæc, & quòd propositiones aliquot ab illa prophetissa accepisset, à sensu catholicæ Ecclesiæ alienas, à Sanctissimę Inquisitionis Iudicibus toto Regno stupente comprehensus est, ibi per quinquennium ferè auditus, toleratus, examinatus, ac tandem patefactus est homo omnium superbissimus, ac insanissimus; Cum enim Angelum sibi Diuinitus datum, à quo omnia quæ vellet disceret, ac deinde summa Dei ipsius familiaritate, ac immediato colloquio se positum pertinacissimè differeret,

ret, in eas nugas delatus est, quas nisi ab homine prorsus mentis emotæ dici nullo modo sibi quisquam persuadeat. Erat verò ille tam integro sensu, quoad cerebrum attinet, vt mihi integrior nō sit. Itaque, & serio affirmabat, se, & Regem futurum, & Pontificem summum, Sede Apostolica ad hæc regna translata: concessam quoque sibi sanctitatem super omnes Angelos, & cælestes choros, atque omnes Apostolos, quin etiam oblatam sibi à Deo vnionem hypostaticam, sed ab ipso non esse admissam; datum quoq; se Redemptorem orbis quoad efficaciam, vt ipse loquebatur, quòd Christus solus quoad sufficientiam fuisset. Omnem statum Ecclesiasticum abrogandum, leges verò alias, se editurum faciles, & apertas, secundum quas cœlibatus clericorum tolleretur, multitudo vxorum concederetur, confessionis necessitas excluderetur: hæc atque alia tanta contentione affirmabat, vt nos teneret attonitos, quòd homo talia sentiens, non insaniret. Denique diu euolutis illius gestis, & plusquam centum, & decem propositionibus hæreticis, aut à sana doctrina Ecclesiæ alienis, condemnatis, iussi sumus, vt habet de more sacrum illud Tribunal, cum homine disputare, si forte ad veritatem, & fidem hominem reuocare possemus; conuenimus cum ipsis Iudicibus, & Episcopo Quitensi tres alij. Eò introductus homo, ea libertate, & facundia perditissimam suam causam defendit, vt ego in hodiernum diem etiam admirer, eò adigi posse mentis humanæ superbiam. Professus est doctrinam suam non posse monstrari, nisi Diuina Scriptura, & miraculis, quòd esset superior omni humana ratione: Scripturæ autem testimonijs longe se apertius, & efficacius explicasse, & probasse, quam probauerit Paulus Iesum Christum fuisse verum Messiam. Miracula autem se perpetrasse plurima, eaq; tanta, vt Christi Resurrectio non fuerit maior, nam & se verissimè esse mortuum, & resurrexisse, atque id euidentissimè (aiebat ille) esse ostensum. Scripturas verò proferebat memoriter, cum nullum librum haberet (atque ipso etiam Breuiario esset spoliatus) ex Prophetis, ex Apocalipsi, ex Psalmis, & alijs locis, tot, & tam longas, vt vel memoria esset admirationi; eas verò ita ad sua commenta adaptabat, ita allegorizabat, vt quisquis vel rideret, vel fleret. Postremò si miraculis rem agere nobis placeret, se libenter ea statim exhibiturum. Hæc ita dicebat homo, vt vel nos insanos putare videretur, vel ipse insanire, nam & per reuelationem sibi innotuisse iactabat Serenissimum Ioannem Austriæ bello nauali à Turcis esse superatum, & Regnum Hispaniæ à Philippo inuictissimo iam penè amissum, & Concilium Romæ habitum,

tum, vt de Gregorio XIII. deponendo, & alio subrogando ageretur, quæ ideò nobis significaret, vt quoniam erant nobis certis nuncijs nota, sciremus ei, nonnisi Diuinitus innotuisse,& cum essent omnia adeò falsa, vt amplius esse non possent, ab illo tamen asserebantur, vt notissima nobis. Denique, cum nihil profecissemus per duos dies disserendo, & ad publicum spectaculum esset cum cæteris, vt in hispania fieri solet delatus, intuebatur semper in cœlum, ignem in Inquisitores, & omnes grassaturum cælitus expectans, vt illi erat pollicitus diabolus, atq; ignis quidem nos nullus ex alto corripuit, illum verò, & Regem, & Pontificem, & Redemptorem,& Legislatorem, ex imò flamma rapuit, atque redegit in cineres. Hactenus Iosephus.

Surius 1. Iunij. Legitur quòd B. Simeon Monachus Treuirensis in verticem montis Synai iussu superiorum missus fuit ibi habitaturus: nocturnis horis illi dæmon in Angelica specie apparuit, & vt missam celebret hortatur. Ipse nec planè dormiens, nec perfectè vigilans contradicit, non debere sine presbyterij ordine aliquem hoc ministerium implere; contra inimicus instat, se Dei legatum esse, Christum hoc velle, nec decere sanctum locum ministerio tali diutius priuari. Renitentem ergo, & contradicentem, adiuncto sibi consortio alterius dæmonis, de lectulo educunt, ante altare iam vigilantem statuunt, alba induunt, de stola vtrinque altercantur: hostis more presbyteri, Simeon more diaconi contendebat sibi imponi debere. Tandem Dei famulus ad se reuersus virtute orationis, & signo crucis inimicum repellit, seque delusum ingemiscit.

Surius, 6. Iunij capi 27. Inter Religiosos Præmonstratenses fallax ille spiritus considerans quosdam idiotas, & sua illos quondam recognoscens fuisse vascula, in quibus suæ quieti, & voluptati indulgere consueuisset, ita illos falsa suæ illusionis sapientia repleuit, vt qui prius in libris vix legere nouerat, iam ex libris magna quædam dicerent, & de futuris prophetando maiora, & stupenda prædicerent. Danielis deniq; vnus ex eis prophetiam se scire asserebat, & de ea quædam duce mendacio loquebatur, vbi de quatuor, & septem, & decem cornibus,& Regibus propheta scribendo inducit, & de Antichristo, in quibus iam simpliciores quosque attentos reddiderat, & si fieri posset etiam ipsum Dei hominem, & Venerabilem Abbatem Simonem Sancti Nicolai in errorem induxisset, iam enim eo vsque progressa erat eius arrogantia, vt ipsis assidentibus, etiam in capitulo sermonem facere auderet, & qui vidit, & audiuit præbet huius rei testimonium: & hoc signum eius, quia de sermone profert

fert initium. Erat enim hic sermo. Estote fortes in bello, & pugnate cum antiquo serpente. Hæc spiritus ille mendax per organum illud suum proferebat, sed ad veritatem, quæ sequitur, videlicet, & accipietis regnum æternum, haud quaquam procedere nequam valebat; Porrò cum ab auditoribus veritatis, & dulcedinis fallax ille spiritus se ex parte deprehendi cerneret, vt est mirè atifex, maiori arte ad alia fallendi genera se conuertit, vt quia manifestè operationi intentos non poterat subuertere, saltem contemplatores quoslibet auerteret à contemplatione: nam idem ille Clericus laboris huius minister, subita quadam, & grauissima infirmitate corripitur, & qui prius de visibilibus responsa dabat, iam in cœlum os suum ad inuisibilia, & ineffabilia promenda ponere non verebatur, concurrunt fratres, vt consuetum est inungendum eum, concurrunt ad ea, quæ dicebat audienda, de se quidem magna, sed de pluribus circumstantibus asserebat maiora: de se, quòd eodem vespere, aut futurus esset cum Angelis in cælo, aut staret sanus cum cæteris fratribus in choro: de alijs verò, singulorum considerans habilitatem, quasi prophetando, & augurando dicebat; Hunc cum nuper in Ecclesia ad superiora raperer, vidi ad æternitatem vocatum, & sic de alijs varia.

Attende hic lector gradus superbiæ, quando Idiotas sibi eligit dæmon, & facit videri doctos; deinde facit illos scripturam interpretari, & etiam coram maioribus disserere in locis, vbi tacendum.

In Belgio paucis iam annis elapsis, cum in vna Vrbium Hannoniæ Religiosa quædam credita Energumena, & adducta ad Superiorem eiusdem ordinis, vt exorcizaretur, dum res in longum abit, & illa vocibus diuersis successiuè loqui incipit, quarum vna tenuior se Deum Christumque Dominum nostrum fingebat, alia Dæmonem crassior imitabatur: hac multa palam impia effutiebat illa, quædam ad pietatem (vt videbantur) pertinentia, ita creditum à quibus minimè decuit, in illa modo Iesum, modo diabolum loqui. Sic periculi plena, & fallaciæ res eò progressa est, vt muliercula solemni ritu, quasi per eam Christo loquente, hostiam incruentam, prolatis verbis canonicis consecrare auderet (& proh dolor) pi j, sed vel indocti, vel incauti consecratas (execratas potius dicendas) ab hac sacerdotissa (non tamen secundũ ordinem Melchisedech) azimas panis eulogias acciperent, & tanquam verum Domini corpus, allatis, & prælatis cereis in altari collocarent, & venerarentur. Duo tamen hic erant imposturæ indicia; tum quòd erat Energumena, tum quòd auderet Sacerdotale,

Ribadeneira lib. 5. c. 10. in tractat. de B. Ignatio.

dotale,

dotale, ac virile officium vsurpare: Sed Domine libera nos à similibus.

Ex superioribus exemplis duobus conuersationis mulierculárum fictè sanctarum, en quales fructus sunt pullulati: addam hoc loco tertium succinctè, de quo testis ipsemet Tertull. Sui temporis doctissimus, qui dum visionibus mulierculárum (vt ille qui de animæ quantitate, ac colore) confidit, immemor eorum, quæ doctissimè, & verissimè contra has ipsas scripserat, in absurdissimos errores dilapsus est.

Lib. de anima c. 6.

Exemplum subdit Franciscus Bencius sic. In Oppido quodam suburbano prope Aronam, ad triginta mulieres dæmone agitantur, omnes ferè virgines, infimæque conditionis, eæ præsertim, quæ sunt voto virginitatis astrictæ, mirum has quibus dolis circumueniat, quibus artibus oppugnet, varias induit formas, vt alliciat ad nefanda, ut deterreat ab honestis; assimulat modo personam, & pietatem Monachi, & quod audire aures horrent, ipsiusmet Christi crucifixi hortantis ad *impia*; quin & Vrsum, Leonem, Serpentem impetum facturus in virgines hianti ore, & deuoraturus vno haustu: minacem etiam militem cum sclopo parato, & instructo iam iamq; extruso pernicialem glandem cum flamma, tonitruque, nisi extorqueat assensum, sed simplicitas virginum vincit omnem astutiam Deo nixa. Magna omnino earum fides, eoq; clipeo ignea nequissimi tela extinxere; è plurimis narrationes duæ reponentur. Ex earum numero, quædam nobilibus orta parentibus, & molliter educata, cum haberet aliquando noctem infestam à diabolo insidiante, stratum deserit, & hyeme licet media, ac tempestate perfrigida in nudo pauimento nuda dormit, cum cresceret nihilominus flamma (vt magnum incendium aqua ingesta) clam cubiculo egressa in hortum secedit, ibiq; magni emulatione Francisci, quem eadem factitasse acceperat, corpus proiecit in aggerem niuium, tandiuq; peruolutauit, obstrepente licet dæmone (qui ab ea videbatur) & dentibus frendente, vt internum ignem externo frigore restrinxerit. Alteri item dæmon noctu se ostendit imagine B. Vrsulæ crucis vexillum præferens cum multarum virginum comitatu, atque ita loquutus est. Videt Deus amatque tuum istud studium tuendæ pudicitiæ, sed quoniam difficilè admodum est, in paterna domo in tanto strepitu, occursantium, & periculorum obiectu, non contaminari mentem aliqua ex parte, nos allegauit, vt te duceremus in Cænobium sacrarum virginum, omissis curis omnibus ipsius numini studiosè famulantium. Hæc Virgo Deo aspirante, cum

Ex annis litterr. prouinc. Mediol. anni 1590.

verens

verens diaboli insidias, dexteram duxisset manum à capite in pe-ctus, moxque à sinistra produxisset in dexteram, vt efformaret crucem, se talibus visis, tantoq; honore indignissimam esse pro-fitetur: neque verò vobis habeo magnam fidem, timeo, & in spe-ciosis consilijs fictos dolos, quòd si Dei legatione fungimini, has Sanctorum Reliquias (habebat enim illas ad collum alligatas) humiliter veneramini. Mirum dictu, procubuerunt in genua Laruæ venerabundæ, & tanto magis vrgent, vt maturet profectio-nem: At illa, mihi non licet quidquam grauius statuere patris mei spiritualis iniussu, neque ad eum ire decet nocte intempesta, conuenite vos illum, & exponite mandatum Dei, vbi diluxerit ego accedam, & vtar consilio illius: hoc responso dæmones abie-cta omni simulatione, in suas se tenebras abdiderunt, cum fremi-tu in irridentem puellam, quòd lingua solum bellarent, gratiasq; Deo suppliciter agentem, contumelias & probra certatim inge-rentes. Quid hac Virgine sapientius? sed decebat illum nimirum vera sapientia, cui se pudicitiæ zona colligarat.

Addam singularis cautelæ exemplum, quo docemur, nihil tu-tius esse, quam timere suum sequi iudicium, aut ab obedientia ma iorum vllius reuelationis etiam certæ fiducia recedere. Genebal-dus Laudunensis Episcopus per incautam cum vxore, quam dese-ruerat familiaritatem ex bono principio ortam, tandem quæ hu-mana fragilitas est, cum ea corpus miscuerat, sed postea ad cor reuersus, & B. Remigio Remensi confessus, in augustissimum lo-cum instar sepulchri reclusus fuerat, vbi cum septem annis pœ-nitentiam asperrimam egisset, septimo anno in vigilia Cœnæ Do-mini, cum idem Genebaldus in oratione Domini pernoctaret, & seipsum defleret, circa mediam noctem Angelus Domini cum ma gna venit, ad eum luce, in oratorium vbi pronus iacebat, & ait ad eum. Genebalde exauditæ sunt pro te orationes patris tui Re-migij: suscepit quoque Dominus pœnitentiam tuam, & dimissum est peccatum tuum. Surge, & hinc egredere, facq; Episcopale officium, & reconcilia Domino pœnitentes criminibus. Genebal-dus autem nimio terrore perculsus respondere nihil potuit; tunc Angelus Domini confortans eum ne timeret, hortatus est, sed vt gauderet in misericordia Domini sibi collata, qui animatus dixit ad Angelum, non possum hinc egredi, quia Dominus, & pater meus Remigius clauem huius ostij secum habet, quod & sigillo suo signauit: & Angelus ad eum, ne dubites inquit, ego sum à Do-mino missus, sicuti patet tibi Cœlum, sic & ostium istud patebit, & statim saluo sigillo, ac cera, ostium illud apertum est. Ecce

Apud Surium 13 Iannarij

verę visionis indicia, prius perturbatur, postea consolatur, verumq; ac apertum miraculum sigilli, & ceræ integritas.

Simeon Metaphr. ex ephremo, apud Surium 16. Martij.

Vah, quam contraria fuit illa Gandensis Virgo nostris temporibus: misella diu vacauerat orationi, & sacramenta frequentarat, sed vel non satis exercitata, nacta fuerat confessarium, vel si nacta, ei sua secreta spiritualia non pandebat, vel bene monenti non credebat, quidquid horum fuerit, paulatim varijs reuelationibus eam Diabolus superbiæ spiritu inflauit, tandem persuasit, meritis reliquis parem esse Virgini Mariæ, deesse fæcunditatem iunctam virginitati illibatæ, si pergat id quoque consequuturam. O Vafrum commentum, & muliebri ingenio accommodatum, iam illa se confessionis indignam non esse rebatur, itaque per annos aliquot eam intermittens, non abstinebat tamen à sacra communione. Quid plura? semel dum in templo versatur, & communioné expectat, ardentiusq; beneficium illud reliquum postulat, audit, bono sis animo dilecta, exorasse te scito, concessa tibi fœcunditatis cum castimonia prærogatiua, quam petis, de cœlo confide te grauidatam (commiscuerat enim se cum Dęmone, qui Angelum mentiebatur) domum reuersa, sentit vterum tumescere, iusto post partus tempore adueniente, pium quendam, & prudentem adit Ciuem, bene notum, narrat rem totam, petitq; vt in domus penetralibus sibi liceat parere, & stipulatur arcanum fore: ille nec credulus dictis de reuelatione, nec tamen sustinens Virginem domo excludere, veritus ne grassari iam incipientibus sectarijs materiam res vulgata præberet blasphemis hæreticorum dicterijs, atq; lædorijs, eam suscepit, & adhibita fida obstetrice partum expectat. Misera doloribus vehementer torquebatur, tandem magnam pro prole humana, horridorum, & villosorũ, fædissimorumq; vermium copiam effudit vtero, quorum tam dirus erat aspectus, vt omnes exhorrescerent, tam teter odor, vt fœtore pene exanimarentur. Sic demum misella se delusam intellexit, & superbiæ suæ fructum à superborum Principe retulisse, quem oportebat, sic fuit mulier decepta.

Greg. Turonen. de vita patrum cap. 10. & Surius primo Augusti.

Sanctus Friardus, cum Secundello Diacono eius socio in insula stetit immobilis, habebat tamen vterque eorum propriam cellulam, sed procul inter se positam, cumque strenuè in oratione persisterent, nocte Secundello Diacono apparuit Tentator in specie Domini dicens; Ego sum Christus, quem continuo deprecaris, iam enim Sanctus es, & nomen tuum in libro vitæ cum reliquis sanctis meis adscipsi, egredere nunc ab hac insula, & vadens fac sanitates in populis: his & ille illectus deceptionibus discessit ab insula,

insula, nec socio nuntiauit, tamen cum infirmis in Christi nomine manus imponeret sanabantur, reuersus autem post multũ tempus ad insulam, venit ad Socium cum magna gloria dicens; abij extra insulam, & virtutes multas in populis feci: cumq; conterritus ille interrogaret quid hoc sibi vellet, cunctat, fecerat simpliciter manifestauit, at senex obstupescens, suspiransq;, ac lachrymans ait; Veh nobis in quantum audio à tentatore delusus es, vada age pœnitentiam, ne vltra tibi præualeant eius doli. Secundellus intelligens se perisse, timens cum fletu ad pedes eius prosternitur, rogans, vt pro se Dominum deprecetur, cui, veni inquit, & pariter eius omnipotentiam pro salute animæ tuæ poscamus, non est enim difficilis Dominus se confitentibus misereri, cum ipse per prophetam dicat: nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat. Orantibus autem illis, aduenit iterum tentator in simili specie ad Secundellum Diaconum, dicens; Nõne præceptam tibi eò quod oues meæ morbidæ essent, & pastore indigerét, vt egredereris, & visitares, atque opem sanitatis eis tribueres? & ille, in veritate comperi, quòd seductor sis, neque te Deum credo, cuius te speciem mentiris habere, tamen si Christus es, crucem tuam, quam reliquisti ipsam ostende, & credam tibi, cumq; non ostenderet, Diacono crucem in os eius faciente confusus euanuit.

Narrat Albertus Leander, quòd cum B. Iordanes prædicatorũ ordinis Magister Generalis febribus acutissimis laboraret, fortè cum Vener. Patre erat quidam Cœnobij cuiusdam præsidens, quẽ Priorem appellant eiusdem ordinis, vir discretus, solers, prouidus, litteris callens, & moribus compositus, qui aliquando medicinæ operam dederat. Is igitur Iordanis Patris animum non ignorans, & sciens eum in ægrotatione sibi ipsi rigidissimum dixit. Pater, oportet ægrotum in omnibus medico se subijcere, si pristinam cupit nancisci sanitatem. Quapropter licet sis nostræ Religionis præfectus, & caput, ægrotus præfecturæ authoritatem dimittas, mihiq; te subdas, & obedias necesse est, quod si feceris, haud vereor quin breui incolumis hinc exeas. Annuit Vener. Pater humiliter, præter ergo ordinis consuetudinem super plumas ægroto quiescenti (sic enim prudens Prior iusserat) nocte Diabolus formam præseferens Angelicam apparuit, dicens; veluti admirabundus. Est ne hic Iordanes fama, & opinione apud omnes tam præclarus? Præfectus, & pater tam insignis Prædicatorum ordinis? essem anceps, nisi te ante hac diu nouissem. O quàm vilis, & imprudens factus es, qui veluti vnus de Dominis terræ in

In vita B. Iordanis cap. 21. & 22.

ſtrato plumis, & ſericis ornato quieſcis. O infœlix quale ordini tuo, & fratribus exemplum præbes? ſed non eſt tui Deus in finem oblitus, qui ad te corrigendum me miſit. Surge igitur è grabato, terræque protinus ſupplex inhæreas: ſtatimq; diabolo euaneſcente perterritus Iordanes in terram corruit, & ſic iacens poſtquam illuxit, à Priore, & fratribus inuenitur, quem Prior ſeuerè corripiens, coegit ex merito obedientiæ in ſtrato præparato decumbere. Sequenti nocte iterum Diabolus priſtina forma aſſumpta aſtitit, & durius, quàm antea redarguit velut ſibi inobedientem, moxque in ſolum ipſum deſilire præcepit, quem cum mane eius diei Prior iterato ſuper ſolum iacere vidiſſet, apprimè indignatus dixit. Miror tuam ſimplicitatem, ne dicam inſcitiã, qui non ſolum in corporis, ſed & animæ præiudicium contra obedientiam hoc facere præſumpſeris. Ego enim Deum Cæli terræque teſtor Dominum, quòd noluiſſem pro toto terrarum orbe, ſic grauiter contra Deum, & ordinem deliquiſſe, & hæc dicens in fletum maximum prorupit, quod cernens Ven. Pater, & ipſe lachrimans procidit ad pedes eius narrans viſiones, ſed magis illuſiones, & qualiter, vt conijcere poterat, diabolum illum fuiſſe, qui in Angelum lucis fuerat transfiguratus. Prior verò admiratione captus, ac quadam commiſeratione illius aliquantulum lenitus, iuſſit ipſum ſtratum aſcendere, ex hoc enim tantam membrorum debilitatem contraxerat, ſicque humores indurati fuerant, vt vix ſpiritum ad quieſcendum haberet. Tertia nocte diabolus, vt prioribus adfuit, quem vt conſpexit vir ſanctus, ait, ò impudice canis, ò nequiſſime humani generis hoſtis, ò immunda belua, quomodo meam auſus es ſimplicitatem deludere, ceu zelum qualemcunq; erga ordinem præterferrens? Et ego quidem niſi hoc omnipotentis Dei diſpenſatio permiſiſſet, ſapientius aduertiſſẽ, quòd multò melior eſt obedientia, quàm ſtultorum victimæ, & in in faciem expuens fugauit.

B. Meinulfus Diaconus, & Confeſſor, non longè ab obitu ſuo cuidam cubiculario ſuo per viſum in ſomnis apparuit hortans eum, vt mundo, & pompis eius ociùs renunciet, & in Regis æterni ſe conferat militiam at ille viſionem illam, non alio, quam illuſionis loco habens, nihil de vitæ emendatione curauit. Sanctus autem vir eius infirmitati compatiens, iterum èum, vt prius admonuit, ſed cum neq; ſic quicquam de vita rectius inſtituenda cogitaret, Tetio ei apparuit, aitq; ad eum neſcis miſer, neſcis quam immanis prædo mentem ſibi vendicet tuam, qui tibi author, & ſuaſor eſt, vt neque mittenti Domino, neque mihi ab eo miſſo obtem-

Apud Surium 5. Octobr. in vita Sancti Meinulfi.

temperes; certè cum tu malè viuendo planè desipias, neq; ab hac stultitia sponte recedere velis, diuina te admonuit reuelatio, vt vel sic ad frugem meliorem te reciperes. Tu autem stultè tibi pateris miserè, & perniciosè illudi, qui veram reuelationem pro phantastica habes illusione, neque enim quisquam fidelium ambigit illam visionem esse illusionis expertem, quæ ad Christianam pietatem, & Religionem inuitet, quod si quilibet faceret tibi vigilanti, nequaquam negligere deberes, sed quando te verba non corrigunt, ad facta veniendum est, itaque planè efficiam, vt visionem, quam tu intelligere dissimulas, re ipsa verissimam esse certo experiaris; His dictis ille expergiscitur, sentit à mento totam barbam auulsam, fugit procul ab oculis omnis somnus.

Quidam ex amicis eius (B. Mariæ Oigniacenæ) præcipuis à dæmonio meridiano perambulante in tenebris, aliquando tanto periculosius quanto subtilius infestabatur. Callidus enim hostis transfiguratus se in Angelum lucis sub specie pietatis ei familiariter in somnis apparebat, nonnunquam eius quædam vitia reprehendens, ad quædam etiam facienda bona eum fraudulenter adhortans, vt prius tãquam antidoti cuiusdam falsa specie oblata postea occultius venenum instillaret, & mellita lingua blandiebatur exerta, vt postmodum dentem infigeret, & ad extremum caudam suam quasi cedrum stringeret. Cum enim iam illi fides tanquam veraci haberetur, tum instar sophystæ, & impostoris veris quibusdam proditor ille falsa permiscebat bonorum intermixtione falsis quandam vmbram insidiosè prætexens, tandem suis machinis eò perduxit fratrem illum, vt res eius pessimum exitum fuerint habituræ, si non ancilla Christi reuelante Spiritusancto callidi veteratoris fraudes didicisset, cum autem diceret homini reuelationes illas non esse à Deo, sed maligni dæmonis illusiones esse, & ille è diuerso, non sancto, sed suo spiritu obijceret, cum tot beneficia præstiterit mihi spiritus ille, tot vera, & futura prædixerit, nullo pacto mihi vult imponere. Illa ad solita orationis arma confugiens (en bonum remedium, & scutum) pedes Domini rigat lachrymis, cœlum precibus instanter pulsat, nec facit finem, donec impius ille impostor, cum multo gemitu, & pudore ipsi nocte in cellula sua oranti astaret, quem illa commentitio splendore præditum intuens, quisnam es tu, inquit? aut qui vocaris? ille superbo, vt erat vultu, iam toruis oculis vicissim aspiciēs: Ego sum, ait, quem tu maledicta precibus tuis compulisti uenire ad te, quæ meum mihi amicum per uim auferre conaris somnium autem ego uocor: multis enim, præsertim Religiosis in somnis instar

Iacobus Vitriacus lib. 1. c. 9. B. Mariæ Oigniacenæ.

ſtar Luciferi appareo,mihiq; obediunt illi,& ex meis conſolationibus animis efferuntur,dignoſq; ſe putant, qui Diuinis, & Angelicis fruantur colloquijs: amicum illum meum, quem pro tua voluntate mihi abſtuliſti,iam eram à bono propoſito retracturus,& id ſanè euentus rei docuit, ſed oua aſpidum rupta ſunt, & maligni illius fraudulenta conſilia in lucem prolata.

Nicolaus Sanderus lib. 2. de ſciſmate Angelicano.

Hæretici inquietum, & turbulentum genus hominum ad commouendum Londinenſem populum, & ſeditioni, & hæreſi valde deditum,inauditum adinuenerunt ſtratagema. Induxerunt quippè quandam puellam 18. annos natam hæreſi ſimul,& prętio corruptam in eam improbam ſimulationem,vt ſe permitteret in abdito inter duos muros cuiuſdam domus angulo ad tempus includi,& per fiſtulam ad id aptatam eas voces ædere, quas iſtius ſtrophæ artifices ſibi ſuggererent. Nomen puellæ Eliſabeta Crofta erat; Doli author Dracus quidam:ita illa virgo inſtructa, & in loco ad fraudem accommodato locata;mirabiles emittit continuo ex antro ſuo voces, eaſque tam ſonoras, vt per omnes vicinas audiretur. Accurrunt vndiq; Ciues, quid ſit inquirunt, mirantur voces non mortalis hominis, ſed Angeli eſſe clamabant. Vrbi ac Reipublicæ ſpiritus iſte minatur miſeriam, ærumnas, mala omnia, ſi nuptias cum Hiſpano, aut communionem cum Papa Romano admittant: multa item contra ſanctum ſacrificium, & reliquam fidem catholicam quaſi oracula fundebat, erant ex conſpiratoribus, qui data opera ſe turbis aſtantibus ſemper ingeſſerant, qui huius ſpiritus propheticas, & obſcuriores ſententias ad Religionis euerſionem, & ſeditionem mouendam interpretabantur. Magiſtratus autem, ad multitudinem compeſcendam, & quid rei ſit luſtrandum accedit, fraus difficillimè apparuit. Sed tandem inito conſilio de defodiendo muro, & vicinis parietibus, vnde voces reddi conijciebant, miſera puella prodijt, ac examinata, quorum ſuaſu, & conſilio fecerit hoc, confeſſa eſt ſtatim, ſe quibuſdam ſeditioſis ſectarijs, & ab eo in primis, quem nominauimus, Draço, ad iſtam nequitiam inductam fuiſſe.

Quas

Quas leges habeant Malefici in inferendis, curandisq; morbis.
Cap. XV.

Doctrina.

SIcuti ad malum quodcunque semper patet via inter Maleficos, sic ad beneficium, ac salutem plurimas habet difficultates, & impedimenta: Idcirco Sagis ad inferendum morbum, & mortem omnia sunt prona ad id, omnía opportuna, venenum multiplex, imprecatio, incantamenta, fascinationes, his omnibus præsto est Diabolus, qui consentientibus maleficis semper prouinciam sumit nocendi, & hoc facit, vt apud eos gratiam aliquam promereatur, dum eius, quam tantopere concupiuerunt vltionis, compotes facit, & ipse ea præstat, quæ omnes omnium hominum vires vincere, ac superare videntur à sortilegis denique omnem noxæ suspicionem auertat, atq; amoueat, dum ea infert illis absentibus, ac ne digito quidem adiuuantibus: vbi autem agitur, vt aut restituatur valetudo, aut vita conseruetur, tunc nunqnam desunt, quæ contra capiantur causæ.

Exempla.

Exempla.

In agro finensi non. Nouemb. 1566.

ROsa Girardina pro comperto recensuit, non posse morbum tolli ab alio, quàm ab eo, qui illius causam dedisset, nec cuiquam licere, vt in messem alterius falcem suam immitteret, vt vtantur regula illa, quæ docet, quòd eius est soluere, cuius est ligare, & ita ab eadem manu, & metuenda iniuria est, & expectandum beneficium.

Oharmesij 6. Cal. Decembr. 1584. Haracuriæ 4. Id. Nouemb. 1586.

Dominica Eurea, dicebat, non posse restitui sanitatem ei, cui semel est adempta, quin idem morbus sæpe etiam grauior in aliũ transferatur, atque ab ipsa veluti permutatione semper maius nascatur compendium. Item medendi vires à Dæmone acceptas statim euanescere, vbi Sacerdos, aut medicus ægro sanitatis causa manus admouerunt.

Ardemontij . non. Decembr. 1584.

Alexia Drigea dicebat, nunquam esse integrum atque absolutum sanationis beneficium, sed morbi semper aliquid hærere, ac superesse.

Serræ. 1587.

Catharina Balandrea consueuit dicere, frustra aut sedationem, aut leuationem ægritudinis expectari ab ijs, qui sunt in sortilegij reatu, desijsse enim esse in Dæmonis manu, per quem hæc possunt omnia.

Huic consentiens est, quòd dixit Nicolaus Morelius, is cum iam vinctus rogaretur, vt medicinam faceret, puero Ioannis Chematij, quem non negabat à se in eum, quo tunc laborabat, morbum esse iniectum; respondit, eius rei nullam amplius ei esse sibi relictam facultatem, quando ea, quæ se ipse induerat criminis confessione dæmonem penitus à se ablegauerat, & omnino carceris locum, quominus id fiat sua sanctitate aduersari, neque enim cum ipse scelerum sit vindex, sortilegijs, quæ ad eam sanationem adhiberi oportebat, conuenire posse.

Nurcuriæ nonas Maij. 1591

Cattina Gilotia, rogata quid causæ esset, quòd Canassia Godefreda non conualuisset ex eo morbo, quo illam ipsa per veneficiũ ante debilitauerat, cum tamen ei poma, pruna, aliaque id generis esculenta, quę recuperandæ valetudini alijs administrare solebat, non semel sua manu præbuisset. Resp. id factum, quòd nullæ ante à Godefreda illa ad id adhibitæ essent preces.

Dombasosi ad Sãnicolaum prid. non. Martij. 1587.

Balial Basolus, & Coleta piscatrix nouum aliud impedimenti genus commemorant scilicet, quòd se inscijs atq; inconsultis, qui eiusmodi valetudine tentabatur, vota Diuorum alicui nuncupasset ac persoluisset, hoc enim contemptu præuentos nihil amplius

afferre posse, quod conferat ad laborantium salutem, verùm id absque suspitione, non est affectati quæstus, aut gratiæ, quarum maximè rerum sunt cupidi, & amantes, cum sint vt plurimum mendici, vitamq; elemosinis tollerent.

Nicoleæ Moreliæ, pater, sortilegij reus causam in vinculis dicebat, ex illius fortè verbis in eius criminis suspicionem adducta est, & filia, quam ob id apparitor, qui tum præsens erat iudici suadebat, vt comprehendi iuberet. De hoc dæmon Moreliam tum adhuc liberam monet, atque vt id damno aliquo in apparitorem vindicaret, hortatur, se eius rei prouinciam suscepturum libenter esse, si mandaret. Nec mora, vt assensa est, aduolat is ad apparitoris ædes, ac ibi nactus eius vxorem, infanti ante focum mammas præbentem, eas puluere adeò virulento ceu transiens suffudit, vt inde exucca, expersque lactis prorsus fieret: cuius rei causam facilè suspicatus apparitor, Moreliam iam tum custodiæ traditam adit, ac placatam libo, rogat, vt si quid ad hanc rem opis afferre posset, id non grauatè faceret, vicissim curaturum, se ne quid illi tolerandam vitam deesset tantisper dum maneret in vinculis, ac deinde foras se eiecit, expectans, quid nam illa super ea re consilij caperet. Succedit confestim Dæmon, multaq; cum illa iurgatus propter colatos cum apparitore sermones, tandem exorari se sinit, eiusque vxori denuo vbera lacte, vel si vellet etiam ad tædium distraherentur, quod & non multo post clam illato in ea, puluere albo præstitit. Serræ 14. Cal. Febr. 1587.

Catharina Ocrearia aliquando sua fide ampliata, ac denuo tum ex nouis suspicionibus, tum ex Serenissimi Principis Lotharingiæ, qui de toto negotio commonitus fuerat, disertissimoque mandato ad vincula reuocata, cum vni ex testibus, quibus committebatur brachium, quod illi, antequam in carcerem reuocaretur, mala sua arte perculisse, ac debilitasse ferebatur, manu violentius ceu irata comprehendisset, euenit, magna omnium, qui tum aderant, admiratione, vt id momento sanitati restitueretur, quodque captum, ac sine vllo officio plures ante menses fuerat, id statim vegetum, ac ad pristinas, solitasque omnes functiones promptum, atque habile efficeretur. Nanceii. 1564.

Malefici in curandis infirmitatibus admiscent aliquid Religionis.
Cap. XVI.

Doctrina.

CAllidissimè peruersorum dogmatum Magister Sathanas vires Religionis ad sortilegium in speciem adhibet, & hoc facit, tum vt homines, quorum mentes scit ad eius cultum esse procliuiores in superstitionis errorem facilius inducat, tum vt prodigiosarum sanationum, quæ eius opera fiunt, suspicionem aliò à suis tranferat, ne si eorum beneficio morbus leuatus videretur, idem & veneficio ante illatus existimaretur, vt patebit inferius. Silentia igitur, dimensiones, vigilias, murmura, figuras, ignes in expiandis scilicet religionibus interponunt, & quod peius est, in sanctos aliquos eam noxam reijciunt, qui fortè, aiunt, violatum suum numen ira vendicandum censent. Quòd verò intolerabilius est, admixtas sæpe precibus habent sordes, illuuies, excrementa, aliaque multa, quibus nihil fingi potest ab ea puritate alienius, quàm in Diuino cultu, ac cæremonijs adhiberi par est, cuius generis erunt sequentia.

Exempla.

FVit Nanceij intra annos quindecim, vel circa Venefica mulier, Thenota nomine, Ea cum aliquando rogaretur laboranti morbo vicinæ cuidam medicinam facere (nam ea causa vulgo adiri solebat) à Diuo Fiacro morbum illum esse dixit, cui ob id vouenda esset cum donarijs profectio, quam ipsa, si ita iuberent, libenter susciperet. Conducta est mercede, vt hanc nauaret operam. Aegram transuerso decussatim lino cerato primum dimensa est, tum linum in certum numerum complicauit, atque in sinum quasi fouendum imposuit. Deinde, & noctem, quæ proximè est insequuta, totam ad ædium, in quibus decumbebat ægra fores excubauit, ac primo diluculo se in viam dedit cum perpetuo silentio: cumque ad Diui Fiacri fanum peruenisset, id ingressa linum succendit, eiusque scintillantibus ceris figuras ad aræ maioris gradus in crucem duxit, ac tandem se foras eijciens, ipsum fanũ ter circundedit, lino illo interim flammas edente crepitantes, & ceruleas. Ijs omnibus sic peractis se in vrbem recepit.

Rusticus quidam Vogesius, cui fuit nomen Desiderius Financius. Is Valentinum Valerium municipem suum, cum quo inimicitias pridem gerebat, impensius vlcisci cupiebat, nec adhuc tamen explendi animi vlla tuta satis, ac opportuna sese obtulerat occasio. Cōmodum igitur illi viam per sola loca habenti occurrit obscuro loco vmbræ instar, ac apprehensum de equo tanta vi deturbat, vt altero crure prorsus debilitaretur. Sed aliquanto post misertus hominem, vt quem satis diuturno mulctatum infortunio videret, ad eum ceu aliud agens accedit. Rogat vnde id illi accidisset mali, causam prolixè edocetur, quam ipse multo melius sciebat, tandem remedium pollicetur, & certum, & præsens, si dicto audiens esse vellet. Nihil in ea causa facturum recipit rusticus, auidèq; expectat quid se illi præstare velit: præcipit igitur, vt è nouem stabulis diuersis fimum equinum precario conquireret, quantum satis esset ad implendum saccum, quo (tum crus cum labefactaretur erat indutum, eumq; sic consertum pro donario appenderet D. Benedicto, cuius celebre esset fanum in Berquel oppido Germaniæ, sic enim futurum, vt eius anathematis arcana vi, ac potestate illi membrum recrearetur, ac conualesceret. Ecce quomodo Sortilegis mos est curationibus suis istiusmodi Religionum expiationes prætexere, cum nulla tamen religione tangantur, ac potius eam omnem despectui, ludibrioque habeant. S. deodati. crid. id. Iulij 1581.

De prouocatione ad iudicium. Cap. XVII.

Doctrina.

PEriculosum est hominibus non compertæ sanctitatis has citationes facere, imò lethaliter peccant, qui scienter alios citant, quia nocent iniustè, & grauiter, & calumniantur Iudices tamquam oppressores innocentiæ. Si tamen hoc fiat citra odiū, aut vindictæ cupiditatem, vel impatientiam, iram, desperationem, vanitatem, aut aliam vitiosam affectionem, per iniustitiam oppressus quis hoc faciat bono fine, vt videlicet innocentia eius appareat, nec infamia grauetur, familia, aut vt liberetur mundus tali Tyranno, aut vt resipiscat, & terrore perculsus pæniteat, desinatque ab oppressione, & concussione miserorum: licita est talis citatio, nec talem citationem audet damnare Feuardenus, a quia cum finis sit bonus, puto actum esse meritorium. Non desunt

a Extremo cap. 33 ester.

b Genes. 16. c 1. Reg. 24. d 1. Paralip. 24. vers. 13.

ſunt exempla ſanctorum hominum. Sic dixit Sarra; *b* Iudicet Dominus inter me, & te; Sic dixit David *c* ad Saulem: Iudicet Dominus inter me, & te, & vlciſcatur me Dominus ex te. Sic Zacharias filius Ioiadæ. *d* Videat Dominus, & requirat, &c.

Exempla.

In Lib. Apú, & Cantiprat. et 7.

MEmoratu digniſſimum eſt, quod legitur apud Thomam Cantipratenſem, vbi habet hæc verba; Monaſterium B. Iacobi apud Leodium notum multis eſt, & acceptum iſtud; quidam Adoleſcens conſobrinus maioris Præpoſiti, deuotionis cauſa, & Religionis, intrauit, quod vt audiuit Præpoſitus indignè tulit, mox forti manu collecta ſatellitum, intrat violenter Cœnobium, rapit Iuuenem, & nudatum ſancto habitu, ſeculari induit. Abbas ergo Monaſterij, collectis Primatibus Ciuitatis Epiſcopo cōqueritur; & totum Clerum pro tantis iniurijs interpellat hoc autem cum indignanter vix vellet audire Epiſcopus, & Abbatem potius duris verbis impeteret: flexis Abbas genibus, cum moderamine verborum dixit. Iudicem contra te ô Præpoſite in terra habere non poſſum, & ideo contra te Deum ſummum Iudicem interpello, vt intra 40. dies vterque noſtrum compareat coram illo ſententiam pro meritis accepturus. Ad hoc Præſul cachinnās cum ſuis irriſit hominem, atque ſpreuit, & repulit exprobratum. Quid plura? quadrageſimo die circa Nonam mortuus eſt dictus Abbas, & cum pro eo ſolemniter pulſaretur, ſedens in balneo Præpoſitus quæſiuit à circumſtantibus quid hoc eſſet? moxque quidam ingrediens, reſpondit Abbatem D. Iacobi modo eſſe defunctum, & pro eo pulſationem fieri tam ſolemnem. Ideo ergo recordatus Præpoſitus, quadrageſimum diem eſſe, quo ſe citatum audierat ab Abbate, conſternatus animo dixit ſuis, citò videte, quid faciam? mortuus ego ſum, comparere me hodie ſummi Iudicis aſpectibus oportebit. Nec mora, poſt verba hæc, cum balneum egredi feſtinaret, in aſtantium manibus, cum diro eiulatu, & vocibus expirauit, ibi proculdubio reſpondere compulſus, vbi cauſarum ſtrepitus ceſſant, iuriſperitorum aduocatio conticeſſit, vbi nec preces, nec pretium liberant.

Fulg. li. 1. c. 5.

Armonicis Franciſcus Dux præfuit. Is ſumma crudelitate fratrem ex Anglia redeuntem de medio ſuſtulit, ſed viciſſim fratris citatione intra annum de medio ſublatus, Principatum cum vita amiſit.

De

De purgatione Monomachiæ. *Cap. XVIII.*

Doctrina.

NVlla purgatio ista olim fuit frequentior, quandocunque criminis cognitio, vel probatio erat obscura: tunc enim temporis, vel actor reum prouocabat, vel reus ipse offerebat se, aut suo loco aliũ. Constat hanc fuisse inuentionem antiquissimam, & Palæstinis ipsis in vsu fuisse, *a* ex Goliæ prouocatione, quem David superauit. Post Barbarorum in Italiam eruptionem fuit maximè in vsu apud Longobardos, & apud Germanos, & Francos, & etiam Hispanos. *b* Verum huiusmodi conflictus non probantur, quia repugnant omni iuri, iuxta communem Doctorum sententiam. Repugnant iuri naturali, vt docet optimè Susius, *c* & Petrus Messias; *d* Repugnant iuri ciuili, & hoc probant communiter Doct. *e* etsi ea lex non sufficienter conuincat, nulla tamen lege apud Romanos fuit approbata hæc pugna. Quòd iure Diuino prohibitum sit duellum, probatur ex omnibus locis, quibus prohibemur Deum tentare, & quibus prohibemur occidere. Apertior est probatio iuris Ecclesiastici, seu Diuini positiui. *f* vt in Concilio Trident. cuius hæc sunt verba. Detestabili duellorum vsus, fabricante Diabolo introductum, vt cruenta corporum morte, animarum etiam pernitiem lucretur, ex Christiano orbe penitus exterminetur, &c. & deinde paulò post subdit idem Concil. Qui verò pugnam commiserint, & qui eorum patrini vocantur, excommunicationis, ac omnium bonorum suorum proscriptionis, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant, & vt homicidæ, &c. perpetuò careant ecclesiastica sepultura. Extat Bulla illa laudatissima fælicis Recordatio. Gregorij XIII. quæ fuit producta Anno 1582. nono Decemb. quæ incipit his verbis. Crescente hominum malitia, facinorosi non desunt.

a Alciat. de singul. certa min. cap. 2.
b Lege Longobar. tit. qualiter quisque se defe. deb. tit. de purgat. rei tã de omicidio liberi hominis.
c libr. de iniustitia. duelli.
d p. 4. vari. lect. ca. 9.
e leg. 1. C. de gladia. lib. 11.
f Pet. Matthæus in Notis ad Bullã Gregor. XIII. mox laudandam.

Exempla.

GVlielmo Tertio Comite Annoniæ, Verpa quidam se finxerat sincero animo Christianis sacris baptismo initiari, suscepit ex fonte Comes, & Gulielmi filiolum nominauit, & apparitorem curiæ Montensis esse iussit. Non diu post, homo impius ingressus ædem Monasterij Cambronensis actus furtijs, blasphe- Anno. 1326.

mias

mias in Deiparæ imaginem multas effudit, & (horrendum) venabulo quatuor plagas inflixit, vnde sanguinis statim riui manarunt. Viderunt Faber lignarius quidam, & Monachus laicus Matthæus Lobbius. Faber ascia caput Iudæo findere parabat, sed à Monacho prohibitus: rem detulerunt igitur ad Abbatem Ioannem de Montibus; is ad Comitem; Iudæus pertinaciter tormenta elusit, sic dimissus quadriennio postea ab Angelo apparente, quidam senex nomine Ioannes Flander Estinnensis, & septenn.o, iam ex paralisi clinicus iubetur Iudæum accusare, & duello prouocare. Bis monitus, parochi iussu senex adhuc rem differebat, tertio illa ipsa Virgo quinque illis plagis sauciata se videndam præbuit, & imperat Monomachiam. Plenus spe, & fide senex adit Cambronem, cernit in imagine vulnera, quo viso, accedit ad Comitem, accusat mentitum, dies pugnæ dicitur, arma, rudes fustes, & scuta lignea supersunt hodie: Iudæus vesco corpore, ferox viribus, tibiales fascias tintinnabulis cinxerat, & sic senem ridebat, sed iuuit athletam suum Deus, tam impar commissus, æger sanum, debilis fortem, senex iuuenem prostrauit, & horrendè blasphemantem conuictum, sed non pœnitentem, Comes iussit caudæ equinæ alligatum trahi ad patibulum, & capite deorsum duobus ad latera molossis eum rabidè laniantibus appensum subito ignis fumo interijt. Narrat hoc fusè Robertus Hauportius, duobus ea de re libris carmine conscriptis.

Radislaus Curimensis Princeps Mistibogij filius, per iniuriam inuaserat Bohemiæ fines, coactus à suis tandem optimus Rex Venceslaus militem collegit. Cum iam dimicaturæ essent acies, si aliter inquit Venceslaus nisi prælio res componi nequit, cur non potius sine insontium sanguine ipsi inter nos singulari certamine decernimus? Nulla fit mora, loricam super cilicinam vestem indutus, paruoq; ensiculo subcinctus Venceslaus in campum prodit, at Radislaus Cataphractus, hastatusque cum ingenti machera se infert. Venceslaus signo Crucis frontem pingens, subito Angelos videt, atq; hanc vocem velut ab homine promptam audit. Ne feri: & repente Radislaus humi procumbens, veniam audaciæ poposcit, seq; potestati victoris permisit. Alleuans prostratum Venceslaus, monuit, data venia, & dignitate ei restituta, vt contumaciam in obsequium debitum verteret, ne post grauius ab irato Numine plecteretur. Hic Deus miraculo iustitiam causæ declarauit.

Vide Vuitichindũ libr. 2. & Vincentiũ li. 24. Speculi c. 70. & lib. 5. Histor. Bohem.

Quando miraculo Deus non fauet, fieri solet, vt res vel maneat dubia, vel iustam fouens causam iusto Dei iudicio succumbat.

bat. Prius in pugna duorum hiſpanorum nobilium accidit tempore Alphonſi Regis, qui Petri Regis Caſtellæ pater fuit; hi fuerunt Ruy Paez de Viedma, & Pay Rodriguez de Auila, ille hunc proditionis accuſauit, hic illum ſceleris grauioris viciſſim recriminatione pulſauit. Cum ventum eſſet ad duellum tribus continuis diebus ab ortu ſolis ad occaſum pugnarunt, multiſque ſe vulneribus affecerunt, & dubia prorſus, nec in vnum, alterumvè inclinante victoria, vtrunque Rex innocentem pronunciauit, & æquali virtute præditos, amicos eſſe voluit. Narrat fusè Petrus Meſſias. Silue var. lect. p. 1. cap. 10.

Post multas impietates à Maleficis patratas, Dæmon tandem conatur eos ad interitum per ipſorummet manus inducere.
Cap. XIX.

Doctrina.

OMnes quotquot fuerunt Dæmoni addicti, & in eius poteſtate illaqueati, fatentur adeò ſibi eſſe apud eum inclementem, atque iniuſtam ſeruitutem, vt ſæpe in animum inducat, eos ſibi manibus proprijs vitam exhaurire, ſiue per vulnus, ſiue per ſuſpendium, ſiue per præcipitium, ſiue per ſubmerſionem, vt tam inſuaue Dæmonis iugum excutiant, Et tam ſubita, ac repentina mors eius facinoris molitionem conſequitur, vt nullum ſatis promptū

ab

ab occurrentibus impedimentum contra afferri possit, adeò Dæmon rem vrget, & properat omnem, quem in hoc adniti certum est, vt postquam ætatem ferè omnem per tot impietates, ac scelera traduxerunt Sortilegi, quantulum illius superest, id per vim sibi sua manu præcidant, ac sceleratissimam vitam tandem interitu sempiterno abrumpant, sic, vt quos viuos flagitijs, eos defunctos supplicijs Dæmon indesinenter exerceat. Verum miseris illis non est tamen idem perpetuo, qui modo dictus est vitæ exitus, calamitatumq; finis. Sed vt est Diuini Pastoris ineffalibilis benignitas, & clementia abductas à lupo oues, sæpe ad ouile reuocat, denuoque cælesti gramine pascit, ac recreat: Et ideo vt plurimum, cum sunt in vincula coniecti admissorum confessiones, non eo vsque differunt, dum tormentis ab eis exprimantur, sed sponte, & cum magna animi alacritate exponunt læti, vt aiunt, sibi oblatam esse occasionem, qua possint leui miserrimæ vitæ dispendio tantam à se calamitatem æternum depellere. Neque enim ferit semper quodcunq; minatur arcus, nec semper est in manu Sathanæ, vt homines violentia sua, quo vult impellat. Vt tentet, hoc permittitur, vt præcipitet non ita. Hinc est quod non ipse desperabundos, vel in flumina conijcit inuitos, vel laqueis trabi annectit, vel cultris trucidat; sed tantum hortatur, vt id malè sani exequantur. His autem omnibus sæpe intercedit, qui imbecillitatem hominum misererur Deus, modo hoc, modo illud præsidium pro sua sapientia opponens, vt exemplis patebit.

Exempla.

Lib.3.c.5. REfert Remigius vidisse se Sontis cuiusdam Sedenarij nomine cadauer, cui collum tantum religatum esset ad os in parietem, non adeò tenaciter defixum tenui ex indusio fasciola putrido stamine intertexta, genibus in terram penè inflexis, ac deuolutis, ad id positum, tam commodè sua anima fuerat defunctum, quàm si è trabe sublimi canabea, validaq; reste innixum pependisset, ac carnifex aliquis haud segniter operi manus admouisset, & plerique omnes, qui sic vitam deserunt simili celeritate, ac facilitate pereunt.

Hambachi in Germania inferiori in cõfinibus Flandriæ, in Ducatu Serenissimi Ioannis Gulielmi Ducis Cliuensis, & Iuliacensis: cum ibidem ego essem ratione curę eiusdem Ducis, qui erat maleficiatus: cum ibidem ego essem ratione curæ eiusdem Ducis, qui erat maleficiatus; vocatus fuit Presbyter quidam Magus, Ioannes Author. nomine,

homine, nonagenarius, qui præerat curæ animarum in oppido Archiepiscopatus Coloniensis Diœcesis, nomine Lanch: hic reddiderat dictum Principem per maleficia furiosum, pauidum, & formidolosum, pro vt ipse confessus est. Huic, triduo, antequam fuisset vocatus à Principe, apparuit dæmon in eius ædibus Lanchi, & monuit, vt nullo pacto iret ad Principem, qui breui erat missurus ad illum, quia timebat sibi. Cui Magus, quid ad te? volo ire quocunque mihi libuerit: Dæmon nihil subdidit his auditis, sed demissis femoralibus, vt retulit ipse Magus (induerat enim formam Nobilis viri cum seruo sibi adhærente) ostendit illi anū, & emisit crepitum fœtoris adeò intolerabilis, vt per triduum non potuerit Magus, adhibito thure, ac alijs odoriferis suffumigijs, fœtorem tam grandem sedare. Venit ad Principem nonagenarius iste Magus, & examinatus, de maleficio, fatetur se, illum maleficio infecisse, inuocasseque tunc temporis Luciferum Dæmoniorum Principem in ijs caracteribus, in quibus erat maleficium, conscribendis. Apparuit illi Dæmon in Turri secundò, in qua ipse dormiebat, ac in desperationem illum, eò quòd esset igni tradendus, propter delictum confessum, inducens, proprijs manibus, gladioloque suo, die Dominico mane, qui fuit 25. Septembris anni 1605. proximè præteriti ipse se iugulauit: Et quamuis vulnus gutturi inhærens, tantæ virtutis non esset, quo statim moreretur, nihilominus tamen dæmon in ipso actu desperationis animam eius statim per vim arripuit, ad infernaq; deduxit, cum maxima omnium admiratione. Ego illum sic mortuum, & adhuc calidum vidi super fœnum iacentem; vt qui instar bestiæ vitam duxerat, etiam in bestiarum pabulo occideret; sic disponente Diuina Iustitia, quæ tribuit vnicuiq; iuxta opera sua; voluitq; Deus, vt qui nonagenarius vixerat Sathanicus, Sathanicis quoq; manibus vitam clauderet.

Ioannetta Galea amplum de hoc testimonium reliquit, cum supplex à quæstore efflagitauit, ne meritas à se pœnas longius traheret, se enim eas æquissimo animo paratam luere, vt eam impietatem, quam summam in Deum admiserat citius posset expiare. Sandoseti. nici 5. id Nouemb. 1586.

Nicolea Morelia, ab eo tempore, quo crimen suum iudici aperuit, non cessauit se beatam prædicare, quæ sic se vt antea posset Deo asserere ab omni dæmonis seruitute liberam; Iamq; triennium perpetuum hoc sibi in animo fuisse facere, sed non potuisse, ne attentare quidem, adeò tenax est suæ prædæ hostis ille. Serræ 14. Cal. Febr. 1587.

Catharina Latomia Marchensis non negabat, quin esset pro

Haracurie 3. non. Febr. 1587.

tantis suis flagitijs extremas pœnas merita, tum iudicis etiam summam indignationem; si quis tamen gratiæ locus superesset, hoc solum sibi adijci postulabat, ne mors vlterius differretur, quo se quam citissimè sistere posset pro eius iudicis tribunali, in quo spem suam omnem positam habebat, sibi enim vel grauissimo operi iam esse animam.

Prænei j prid. Cal. Augusti 1586.

Idatia Miremontana obnixè iudicem rogabat, vt se quàm citissimè morti addiceret, neque enim etiam si vinculis absolueretur, liberum vnquam futurum, vt resipisceret, ac ad meliorem frugem se reciperet, quòd dæmoni fidem suam obstrinxisset, quam vti importunissimo creditori, quin exolueret, defugere non posset, quandiu in vita maneret.

Frescnij 3. idus Augusti 1586

Apolonia à Freisen, morte sibi gratius nihil contingere aiebat posse, quo tandem sceleratissimæ, suæ vitæ finem aliquem inueniret: neque enim ab iniuria, & maleficio, quoad viueret temperare posse, quod ad ea dæmonem assiduum hortatorem haberet, cuius etiam mandatis, atque imperio nisi morte se exoluere non posset: crastinus igitur illi dies priusquam alius eas omnes miserias clauderet, viamque ad cœlestem patrem aperiret, ac patefaceret.

Emelij 3. Cal. Iunij 1591.

Antonia Mercatrix, nihil se iam æquè cupere, quam vt citissimè viua in ignem ponatur, quòd id sciat se etiam iudice pridem merita.

Sandeodati prid. id. Iul. 1581.

Desiderium Financium Mandrensem ob cumulatum patricidij sortilegium forficibus candentibus puniendum, ac deinde etiam viuum igni tradendum, Duumuirum Nanceianorum collegium grauiore sententia damnauerat. Id igitur, siue per dæmonem suum sciuerat, quod alijs multis euenisse, & monstratum est, & demonstrabitur, siue ipse tam horribilis sceleris conscientia præsagiebat; statuit spontanea, ac voluntaria morte effugere. Ergo arreptum cultellum, quem fortè custodia incautius in cista cum pane condiderat, in fauces quantum potuit adegit, atque ita interijt, & eodem anno in Lotharingia vltra quindecim fuerunt, qui sic vitæ suæ consuluerunt, vt se exemplo publico subducerent, verum ne horrore legentium animi perfundantur, de huiusmodi satis vertam igitur sermonem ad ea quæ exitus meliores habuerunt.

Ioanna à Banno spontanea confessione testatum reliquit nulla in re adeò importunum suasorem habuisse dæmonem, quàm vt se, aut in puteum deijceret, aut profluentem mergeret, aut reste implicaret, aut omnino quauis alia ratione perderet, diciq; non

posse,

posse, quàm in eo frequens esse cœperit, vbi præsensit illam iam iam in comprehensione esse deuinciendam, vt qui videret bolum sibi è faucibus eripi, ac ne post quidem ab incœpto destitisse, sed acrius, & maiori etiam studio, ac importunitate post iam comprehensionem vsum fuisse, vt id perficeret, quoque factum minus defenderet difficultatis excusatione, ostendisse in carceris angulo obscuro neglectam catenam, quam si vellet posset collo aptare, atque illa fauces sibi frangere; eoq; iam res processerat, vt placeret consilium, sed hoc ad consummationem defuisse, quod nihil se se offerret vnde catena religaretur.

Annæ Drigeæ idem etiam persuadere conatus erat, nam cum flammarum, quarum erat cruciatibus interficienda, horrorem simul, & exempli, quod editura erat, dedecus, atque infamiam coram oculis posuisset, tum facilè obtinebat, vt hæc morte voluntaria peruerteret, sed contra præsentis mali fuga, atque auersio quæ omnibus naturaliter inest, tum fortè salutis animæ certissima amissio, quæ à perditissimis quibuscunq; etiam metuitur, animum in contrariam sententiam distrahebant; ergo illud consilium constanter reiecit, tale id erat, vt in superiorem carceris fenestram sese extolleret, vnde paratum ostendebat præcipitium. Haracurie 4. idus Nouembr. 1585.

Desiderium Guerardum cum nullis ad huiusmodi facinus rationibus adducere posset, hoc etiam ad suasionis cumulum adiecit futurum, si sic vim sibi inferret, vt euaderet in sibi similem dæmonem, in cuius potestate futurum esset, quæ vellet agere, sed ne hoc quidem labefactare, ac à sententia dimouere potuit, si quidem tot eius antea elusus dolis, consilia eius omnia suspecta habebat, in nullaq; amplius morem ei gerere certum erat, Cum dæmonis sit tantum persuadere, sed non impellere iuxta illud Matthæi, si filius Dei es, mitte te deorsum. Venezalij 13. Calen. Nouemb. 1581. Matt. c.4.

Quos semel corripuit Dæmon, hos obnixè retinet etiam in tormentis constitutos ante Iudices, in interioribus sacrarijs, ac vbilibet. Cap. XX.

Doctrina.

QVam semel potestatem aquisiuit in homines dæmon, tam obstinatè tuetur, ac retinet, vt ne constitutos quidem in vinculis manu sua mittat, opeque destituat; sic veluti strenuus pugil non conquiescit, neque defatigatur, dum superest certandi copia, atq;

Occasio: nec prius vnquam destituit, quos semel habuit obsequentes, quam illi ipsi ceu agni lupo, fuerint erepti: quod etiam cum præsentit, ac coniectat futurum; sæpe vel prauis consilijs, vt cum ad suspendium, spontaneamq; mortem impellit; vel re, ac facto, vt cum collum ipse obtorquet, verberibusq; necat, vel aliqua alia via, quæ exitium afferat (si Deus non auertit) quod exemplis alibi est demonstratum; aut si ne hoc quidem licet, ingratum, iniucundumq; aliquid, si potest, facit, ne omninò innocuus abeat, quod etsi ita palam sit omnibus, vt otiosus videri possit, si quis de hoc fiat sermo, non pigebit tamen ad cognoscendas magis hostis nostri artes, nonnulla quædam describere. Nullus prætere a est adeò sanctus locus, nullus adeò religiosus, quem hostis antiquus audax, & temerarius, violare, tentare, & perrumpere non tentet, dum prædam suam sectatur. Templa, Conciones, Anachoritarum cellas perlustrat, in ijs frequens est, & assiduus, nec mirum hoc cuiquam esse debet, quando ausus est se etiam inferre conuentui, quem olim suorum Deus celebrabat, vt patet Iob; & vbicunque sit, quibus vult se offert conspiciendum, cæteris autem ibidem stantibus, nihil cernentibus prorsus, vt patebit per exempla.

Iob cap. 1.

Exempla.

Blainu Iæ 5. Cal. Maij 1587.

QVirinam Xalleam statim, ac in carcerem condita fuit dæmon immisit, monuitq; non euasuram illinc, nisi quæstionum tormentis durissimè exagitatam, atq; examinatam, ferret modo tacita exigui temporis dolores, certam post adesse libertatem, se interim vbi res postularet, non defuturum, atq; vt is prædixerat, ita illi non multo post euenit, nam dum in tormentis erat, ac valde ijs premebatur, ille se eius reticulo crinali submisit, non cessans, addere animum, ac spondere iam iam adesse cruciatuum finem: ac si fortè eos paululum, vt intermitteret tortori quæsitor innuebat, id ille præuertens ceu à se factum, miseræ illi prænunciabat; sed cum iam nullus esset dolorum modus, & amplius tolerari ne à fortissimo quidem possent, erumpēs illa. Amouete me hinc, ait, satis verborum hic mihi meus dedit perfidus, en parata sum verum fateri, & sic à dęmone, quem disertis verbis prius abiurare iussa est, libera, ordine rem omnem ab eo, quo se illi addixerat die recensuit.

Eodem loco, & Anno; Anna Xellea non absimile huic factum totidemq; ferè uerbis recitauit, nisi quòd non crinibus, sed imis faucibus dęmonem suum torqueretur, occlusum habuisse se dixit,

xit,

xit, nimirum quo facilius loquuturę uocem inhiberet, si fortè per doloris impatientiam admissum fateri urgeretur; nec ea res suo iudicio illos fefellerat, qui tum pręsentes affuerant: aduerterant enim forte fauces in eum tumorem excedere, vt mentum ipsum sua elatione propemodum adęquare uiderentur, tum adeò liuore decolorari, ut facilè intus angorem inesse maximum conijcerent.

Claudia Simoneta, quę obijt per ignem sortilegij damnata, pręter plerasq; alias quarum nomina, nunc non memini, una cũ Antonio filio obseruauit, inquientes sibi circa tempora obseruatum fuisse muscę specie dęmonem cum in carcerem ducerentur, diligenter monuisse, ne se ipsi intentati criminis manifestos sua confessione facerent, quamuis exquisitis tormentis ad id vrgerentur; confessos enim certissima, ac sæuissima supplicia manere, contra si linguam continerent, futurum vt propediem salui, incolumesq; euaderent. Castelleti 3. Calen. Octobr. 1588.

Eandem silentij necessitatem Francisca Fellæa sibi à dæmone allatam memorauit, ac præterea ita occlusas ad vocem iudicis aures habuisse, cum is primum illam interrogaret, nihilo plus audiret, quam si is nihil omnino loqueretur, sed tandem superata incantatione, ac veritate a se tormentis expressa, non cessisse ab eo tempore dæmonem de nece illi minas intendere: ob id rogabat illa, ne se incomitatam relinquerent, præsertim de nocte, cuius solitudo maximè esset opportuna illius iniurijs. Pergeh. 5. Id. Nouemb. 1584.

Eodem loco Anno 1587. Franciscus Fellæus, cum è capitis iudicio, bis celata veritate, ac superatis tormentis emersisset: tertio delatus, ac innoxa deprehensus, seras quidem, sed graues sceleris pœnas confessus tandem exoluit. Imò non defuerunt alij, qui vim quæstionis perferrent inconfessi, ac cum iam è reis essent eximendi, celatum eo vsq; crimen suum detegerent.

Huius rei fidem fecit Margarita Valtrina, quæ cum horæ spatium integrum in carnificum acerrimis tormentis mansisset, nec ob id durius in se quidquam esset loquuta, tandem iam dimittenda accersiri voluit Iudicem, apud quem primum obstinationis suæ precata veniam, à capite vti eam dæmon inescasset, ac deinde per omnia flagitiorum genera exercuisset, enarrauit.

Non est memoratu indignum, quod eodem anno Alexiæ Belhoriæ idem facere cupienti contigit, stupentibus præ admiratione, qui tum aderant omnibus, cum enim ad eiusmodi spontaneam confessionem se accingeret, ac à dominica oratione, vti mos est Christianis auspicaretur, in murum, quem post se habebat, Blainuillæ 17. Calen. Feb. 1587.

bat, auersa ruit tanto impetu, vt pro mortua iam multis tollenda videretur. Sed paulatim ad se rediens, ac deliquij causam rogata. Non videris, inquit, sub lecto prostratum carnificem, qui me modo faucibus comprehensam pene præfocauit? En etiam, vt terrorem vultu minaciter obijcit, atque quantum potest, inhibet, ne de se verbum vllum dicam. Nec me nunc quidem primum à verò dehortari tentat, nam iam cum torquerer, in aurem sinistram se pollicis instar intulit, monens sedulo, vt linguam temperarem, nec vinci me sinerem exigui temporis non admodum vehementi dolore.

Lib. 3. c. 11. Sequentia refert Remigius his verbis, quæ ipse præsens vidit. Veneficam quandam (cui vulgus Asinariæ nomen ab asinario marito fecerat) sic premebam dictis testium, vt iam tergiuersationi locus nullus ei relinqueretur. Itaque ob id se comparauerat, vt admissa omnia sua velle patefacere videretur, cum illi in vultu color subito immutari, oculi in aduersum carceris angulum cum stupore defigi, oratio, mens deniq; ipsa cœpit excidere. Peto, quisnam ipsam morbus adeò repente inuaserit, respondit, ex illius anguli superiore parte videre se Magistellum suum manus sibi ferociter ostentantem quales habent cancri bifurcas, ac dentatas, iamq; inuolaturo similem apparere; eò oculos conuerto; pergit illa obnixè, intento etiam digito demonstrare: nihil aduerto: iubeo tamen præsenti esse animo multa, & securè, & confidenter in Magistelli illius contemptum præfatus; ex eo igitur timore iam se collegerat, ac pergebat, de se narrare, quæ ante inceperat, cum denuo ex alio angulo prominentem illum enormiter aduertit, mutata iam persona, vti qui scænæ alicui seruiunt, ac certis cornibus instructa fronte, quasi eam illico esset impetiturus, sed rursum derisus, ac etiam conuitijs proscissus abijt, nec ab ea deinceps visus est, vti ipsa iam ad rogum profectura declarauit: alia exempla sacrarum ædium, & claustrorum alibi sunt demonstrata, & demonstrabuntur adhuc.

Summarium omnium scelerum Maleficorum paucis contentum.
Cap. XXI.

SEbastianus *Michael* in pneumalogia refert hoc exemplar sententiæ latæ Auinioni anno 1582. vt paucis concludat enormissima Sagarum, & *Maleficorum*, ac horrendissima eorum flagitia.

Sententia.

Visis

Visis processibus coram N. N. contra nobis constitutes reos accusatos, & delatos, quibus tam per vestram, & quorumlibet vestrum relationem, ac propriam confessionem, iudicialiter coram nobis factam, atq; sæpius repetitam, iuramento vestro medio, quam per testium depositiones, eorumq; accusationes, & alias legitimas probationes, ex dictis, actis, & processu resultantes nobis legitimè constitit, & constat, quòd vos & vestrum quilibet, Deum nostrum omnium creatorem, & opificem, vnum, & trinum abnegastis, & immitem diabolum, hostemque antiquum humani generis coluistis, vosq; illi perpetuò deuouistis, & Sacratissimo Baptismati, & his, qui in eo fuerant susceptores leuantes, & proparentes: vestræq; parti paradisi, & æternæ hæreditatis, quam pro vobis, & toto genere humano Dominus noster Iesus Christus sua morte acquisiuit, coram præfato Cacodemone in humana specie existente abrenunciastis: infundente ipso rugiente diabolo denuo aquam, quam accepistis vestro vero mutato nomine in sacro Baptismatis fonte vobis imposito, sicq; aliud commenticium nomen vobis imponi fictitio baptismate passi estis, & accepistis, atq; in pignus fidei dęmoni datę vestimentorum vestrorum fragmentum, & particulam illi dedistis, & vt à libro vitæ vos deleri, & obliterari pater mendacij curaret: signa vestra propria manu, ipso mandante, & iubente, in reproborum, damnatorum, mortisq. perpetuæ libro nigerrimo adhoc parato apposuistis, & vt ad tantam perfidiam, & impietatem vos maiori vinculo deuinciret, notam, vel stigma cuilibet vestrum, veluti rei suæ propriæ, iussit, & illius mandatis, & iussis iureiurando super circulo (quod Diuinitatis Symbolum est) in terram sculpto (quę scabellum pedum Dei est) per vos & quemlibet vestrum præstito, vos obstrinxistis, signo Dominico, & cruce conculcato; & illi parendo, adminiculo baculi, quodam nefandissimo vnguento ab ipso Diabolo vobis præscripto illiti, & cruribus positi, per aera ad locum constitutum intempesta nocte, hora malefactoribus commoda, statutisq; diebus ab ipso tentatore portati & translati fuistis, ibique in communi Sinagoga plurimorum *Maleficorum*, Sortilegorum, Hæreticorum, Fascinariorum, cultorumq; Dæmonũ, accenso igne tetro, post multas iubilationes, saltationes, comessationes, compotationes, & ludos in honorem ipsius pręsidentis Beelzebub Principis demoniorum, in formam, & speciem fœdissimi, & nigerrimi hirci immutati, vt Deum re, & verbis adorastis, & ad illum complicatis genibus supplices accessistis, & candelas piceas accensas obtulistis: & illius fędissimum, ac turpissimum anum

Apostasia cõsumma ra.

Transfugium.

Sacrilegium.

Lignũ sub cruribus positum.

Idolatria perfecta.

anum (proh pudor) summa cum reuerentia ore sacrilego deosculati estis: illumq; sub veri Dei nomine inuocastis, ac illius auxilium: Et pro vindicta in omnes vobis, vel infensos, uel petita denegantes exercendo efflagitastis: atq; ab ipso edocti, vindictas, Maleficia, fascinationes, tum in humanas creaturas, tum etiam in animalia exercuistis: atq; homicidia infantium quamplurima commisistis, imprecationes, ablactationes, tabes, & alios grauissimos morbos ope iam dicti Sathanę immisistis: infantesque per uos, nonnullis etiam scientibus tantum, & annuentibus arte iam dicta malefica oppressos, confossos, & interfectos fuisse, ac demũ in cimiterio sepultos noctu, & clam exhumastis, & in Sinagogam predictam, fascinatiorum collegium portastis. Deniq; demoniorum Principi in solio sedenti obtulistis detracta, & uobis conseruata piguedine, capite, manibus, & pedibus abscissis, trumcumq; decoqui, & elixari, & interdum assari curastis, iubenteque, ac mandante presato patre uestro comedistis, & damnabiliter deuorastis. Mala deniq; malis addendo, uos uiri cum succubis: uos mulieres cum incubis fornicati estis: sodomiam ueram, & nefandissimum crimẽ misere cum illi tactu frigidissimo exercuistis, & quod etiam detestabilissimum est, augustissimum Eucharistię sacramentum per uos in Ecclesia sancta Dei, aliquando sumptũ, iam dicti Serpentis à Paradiso eiecti pręcepto in ore retinuistis; illudq; in terram nefariè expuistis, ut cum maiori omnis contumelię, impietatis, & contemptus spem, Deum nostrum uerum, & sanctum dehonestaretis, ipsum uerò Diabolum, eiusq; gloriam, honorem, triumphum, & regnum promoueretis, atq; omni honore, laudibus, dignitate, authoritate, & adoratione honoraretis, decoraretis, & honestaretis. Quæ omnia grauissima, horrendissima, & nefandissima, sunt directè in omnipotentis Dei omnium creatoris contumeliam, & iniuriam: quam ob causam: Nos Frater Florus &c.

Vindicta in homines, & alia animanta.

Sepulcrorum violatio.

Fornicatio. Sodomia vera. Sacrilegiũ.

De purgatione vulgari per ignem. Cap. XXII.

Doctrina.

FVit aliquando hæc purgatio tribus modis: per rogum, per prunas: & per ferrum candens, & sic innocentia probabatur, si illæsus quis abiret. De ferro candente extat nunc mos apud Iaponicos, vt docent litteræ missæ anno 1595. à P. Luysio Froes Iesuita, quę

posten

ostea fuerunt impressè Moguntiæ anno 1598. In Francia vetustis temporibus licita tantum fuit in causis sæcularibus, vt colligitur ex Epist. Iuonis. *a* Inuenio ferrum istud ignitum vocari (iudicium) quod nomen arbitror commune fuisse instrumentis omnibus harum vulgarium probationum, vt notat Petrus Ioyeyr. *b* Meminere huius variæ leges Septentrionalium, omnes occupata à Barbaris Italia, & Gallijs latæ, apud Radeuicum *c* fit mentio legis militaris, qua seruus non deprehensus in furto, sed accusatus, iubebatur vel Domini iuramento, vel igniti ferri iudicio se expurgare. Leges Francicæ, & Longobardicæ iubebant per nouem vomeres ignitos, homicidij accusatū se expurgare. *d*

In Concilio Triburensi docemur *e* hanc probationem in Germania non fuisse nobilium, quibus iuratoria duodecim ingenuorum contestatio sufficiebat: sed ignobilium. Verum historiæ testantur etiam nobiles eam sæpe subiuisse, aliquando per laminā, aliquando per chirotecam, aliquando aliter. Anno 1215. vel circiter *f* Conradus Marpurgius Inquisitor Apostolicus, si accusati de hæresi negabant, iudicio ferri candentis experiebatur, & si cōburebantur, eos porrò committebat rogo, quod si factum fuit, contra Canones ab illo perperam factum. Iam enim id Stephanus quintus prohibuerat.

a 91. & 251.
b Libr. 2. despectris cap. 7.
c lib. 1. rerum Frideric. cap. 26.
d Lōbardi lib. 1. titu. 11. de parricid. Frācia lex lib. 4. cap. 56.
e cap. Nobilis 2. q. 4.
f Tritem. in chron. cap. 22.

Exempla.

FVerat in Ciuitate Omuræ Christianus quidam degens inter ethnicos, accusatus furti, & quia hoc crimen seuerissimè castigatur in Iaponia: sic vt de eo quantumuis minimo conuictus morte cum nulla spe veniæ mulctetur, nec tamen possent hunc Christianum verè conuincere; ecce mox gentiles eum obsident, & dum aliud non possunt importunè compellunt, vt ritu ipsis consueto edat iuramentum, quod erat, vt in folio cartæ subscripto scriberet quod erat iurandum, deinde folio in palmam manus deposito imponeret ferrum candens, manumque constringendo, in suum caput vindictam, & iram Chamis imprecaretur, si obiecti criminis reus foret, quòd si manus fortè comburatur, aiunt experientia probatum eum noxæ esse reum, si verò a læsione cum folio maneat immunis, esse innoxium. Cum igitur hic Christianus in has angustias adductus esset, quippe, vel iurandum illi erat, vel repudiato iuramento, quo se reum faciebat, vitæ discrimen adeundum, innocentiæ suę confisus dixit; fas sibi non esse tāquam Christiano, per falsum Chamis iurare, sed tantùm per ve-

Pater Froes superius citatus.

rum Deum: consentiunt Gentiles, vt per suum Deum iuret. Ille ergo signo crucis in folio expresso ferroq; candenti imposito, quia id facere cogebatur, magna animi confidentia ferrum manu cõstrinxit, singulare miraculum, nec manus, nec folium comburitur, itaque non solum solutus est pœna, quam gentiles illi minabantur, verum etiam culpa, quam falso illi impingebant.

Otho Tertius Imperator vxorem habuit Mariam nomine, lubrica fide, & conscientia nulla: Hæc vt noua Phædra Comitem Mutinensem in amplexus trahere conata, repulsam vertit in furorem, & odio eius, quem impotenter amarat, inflammata, crimen suum in innocentem reflectit: nec latuit dolus Comitem: hinc amor in Imperttorem; inde vrgebat honor proprius: cessit honor amori, quia Cæsaris honorem vitæ suæ præponebat, coniugi tamen suæ mulieri prudentissimæ, & quod rarum, forti, conatus Augustæ, responsum suum: calumnias illius, periculum suum aperuit, decretumque sibi dixit, mille mortes oppetere potius acerbissimas, quam tantum Imperatoris sui, de incontinentia, & perfidia Augustæ natum, dedecus in lucem proferat, proinde illam, se, si quid de ipsa bene vnquam meruerit, obtestari, virili constantia sexus, & coniugij oblita, sententiam, quæ impendebat, mortis ignominiosæ, vt perferret, se necato Coniugis animum. & memoriam resumeret, & animo imperterrito, nomen Mariti ab ignominia liberaret. Non diu post Comes culpam Augustæ suo capite luit, creduli Proeti iudicio condemnatus. Conuentu deinde Imperiali apud Roncalias instituto, quo die Viduis ius dicebatur, mulier prodit, & coram consessu ex lege Imperatorem ad talionis pœnam vocauit, eò quod maritum suum iniustè de medio sustulisset. Otho admirabundus, at tu, quo nam pacto, ait, viri tui, quam ostentas innocentiam comprobabis? Cãdenti lamina, respondit. Adfertur Imperatoris iussu ferrum bene ignitum, adlatam vidua sine noxa cunctis intuentibus apprehendit manu, & tenuit. Externauit miraculum Imperatorem, adeo vt, se quidem supplicijs dignum profiteretur, sed moram posceret subeundi.

Triplex vadimonium differo (respond. illa) Reginæ suppliciũ solùm posco, cuius nefaria calumnia, me Marito, te fidissimo milite; Rempublicam Ciue strenuo spoliauit. Cunctis æquissimum visa petere Augustus eam collaudat, & pro dilatis sibi vadimonijs, quatuor in Etruria castris donat. Augustam verò, quæ Veneris igne male arserat, carnificis manu in rogum coniectam, iustis flaminis absumi iussit.

In

In Saxoniæ oppido Vuitemburgo, excitati incendij publici crimen, impactum fuit cuidam; ille, & iureiurando, & iudicio incendij se innocentem probauit: Cum enim longo itinere ferrum candens manu tulisset, illudq; illæsus in terram deiecisset, ecce ferrum omnium oculis fugit, sed eo fermè exacto anno, cum quidã alius, qui incendij conscius erat, silicibus viam publicam in oppido pauiret, ferrum in arenam abditum prodit, manumq; validè comburit, mirantur omnes, & ferrum illud recognoscunt, & reum ad iudicem adducunt, qui quæstione admota, verum confessus est, & cruribus fractis noxius rotæ impositus est. Crancius lib. 8. Vandal. cap. 30. Gotifr. Viterb. in Chro. Crãcius lib. 4. Saxon. ca. 26.

Aliud æque mirandum apud Cæsarium, his verbis descriptum. Lib. 10. c. 35. Referre solet Dominus Bernardus de Lippia quandoque Abbas, nouisse se piscatorem in Episcopatu Traiectensi, qui cum quadã fœmina multo tempore fuerat fornicatus, & quia eius peccatum nimis erat notorium, tempore quodam in synodo imminenti accusari timens, statim ad sacerdotem veniens, magis, vt post patuit, timore pœnæ, quàm amore iustitiæ, peccatum confessus est, consilium quæsiuit, & inuenit: si habes, ait Sacerdos, firmum propositum nunquam peccandi cum illa, candens ferrum securè poteris portare, ipsumq; peccatum negare, spero autem quòd virtus confessionis liberabit te, quod ita factum est cunctis stupentibus, quibus factum innotuerat, læsus tamen ab igne non fuit, sed cum postea peccati iterandi in recidiuam voluntatem incidisset, & gloriaretur se non magis adustum fuisse à ferro illo candenti, quam ab aqua fluminis in quo tum nauigabat aquam quam manu hauriret, candentis ferri vicem egit aqua algida, & manum adusit, pelle tota detracta.

Idem narrat in hoc capite de quodam pessimo hypocrita, qui peregrinationis pallio scelera contegebat, is ab alio quodam nefario homine numis conductus, hospitis à quo benignè habitus est, ædes incendio consumpserat, bis exceptus, bis pro gratia incendium immisit. Territus Dominus multos detulit, de quibus suspicabatur, qui omnes expertes culpæ candenti ferro illæsi se expurgarunt: Domo tertio ædificata, ferrum in quodam domus angulo abiectum iacebat: venit post aliquod tempus pseudo viator, ille tertio humanè excipitur, videt ferrum, rogat, cui vsui? audit ab hospite, quid illo' actum, quin, inquit, illo deinceps ad alios vsus vteris, ne iaceat otiosum? simul manu apprehendit, sed illud repente incaluit, & manum validè adussit: ille cum eiulatu abijcit, hospes admiratione perculsus merito suspi-

catur hunc bis exustarum ædium reum, Ergo comprehensum sistit iudici. Iudex æquuleo iubet torqueri, ipse confessus omnia in rogam conijcitur. Tam admiranda sunt Dei iudicia.

lib. 2. Norueg. c. 27. Aliud adscribam ex vrna fœcunda Cæsarij. Rollo Normanorum Dux, qui Robertus postea vocatus est, nouerat suos in latrocinia, furta, rapinasq; propendere, idcirco seueras de his leges tulit, quarum metu pollicens sibi omnium securitatem, iussit Rusticos intrepidè Rusticani operis instrumenta in agris relinquere. Quidam ex agricolis domum reuersus, ab importuna vxore rogatus, cur instrumenta non apportaret, Ducis præceptum obiecit, at illa furtim ex agro instrumenta subduxit, & abscondit vt maritum redderet cautiorem: reuersus vir in agrum, vbi non reperit quæ reliquerat, rem ad loci præfectum defert, ille ad Ducem: vocatus à Duce rusticus pretium accipit amissorum, iubetur Præfectus ignis purgatione adhibita furem explorare, primus conatus irritus fuit, nam ignis furem non prodidit, licet omnes Rustici subijssent scrutinium. Tum Dux versus ad Episcopum. Deus, inquit, Christianorum, si est conscius secretorum, cur furem non prodit? Episcopus adhuc non benè firmatum in religione non corripuit, sed causam prætendit, quia ignis nondum furem attigisset, iubetur diligētius inquirere, Præfectus ēt apud Vicinas illas inquirit Villas, nec quisquam repertus est. Vocatus à Duce Rusticus, an cui indicarit, rem in agro esse, rogatur, ille, nemini præterquam vxori dixisse resp. Vxor quæstionibus admota, furtum fatetur; tū Dux marito, clam vocato, sciebas, inquit, vxorem furacem esse, an non? ille, sciebam, ait; cui Dux, cur ergo, aut non puniuisti, aut non indicasti? Ergo iussit ambos suspendi, & hac seueritate legem sanxit.

Greg. lib. de gloria Confessor cap. 14. Memoriæ etiam occurrit factum Catholici Hispani.

Arianum Gottum tempore Leuigildi ad probationem ignis prouocantis; cum enim verbis & rationibus nihil proficeret; est, ait, digito meo annulus aureus, ego eum in ignem iaceo, tu candentem collige: proiectumq; inter prunas annulum, ita igniri permisit, vt ei similis cerneretur, conuersusque ad hæreticum, ait; si vera est prosequutio tua sume eum ab igne, illo autem resistente, ait. Immensa Trinitas Deus, si quid indignum te credo, ostende, certè si recta est fides mea, nihil mihi præualebunt hæc sæua incendia, & ablatum ab igne annulum, diutissimè palma sustinuit, & nihil nocuit. Hæc non fuit iudiciaria inquisitio, sed contestatio veræ, ac sinceræ fidei.

Legimus de Roberto Cantuariensi Episcopo, cum Regi Eduardo

do persuasisset, vt Emmam matrem adigeret, ob suspicionem stupri cum Aduino Vintoniensi Episcopo, commissi, ad hunc se modum expurgaret, & ea igne maneret illæsa, timore correptam, incontinentem ex Anglia fugisse, ibique breui animi mærore contabuisse. Poli. Vergil. lib. 2. histor. Anglicar.

In vita B. Ioannis Elemosinarij mense Iunij legitur, Leuntium cum ægrotaret, & præsentiret mortem appropinquantem coram plurimis iussisse adferri turribulum plenum candentibus carbonibus, & eos accepisse carbones, & infudisse in sinum, & omnibus audientibus dixisse. Benedictus Deus, qui olim Rubum conseruauit incombustum, is mihi sit testis fidelis, quod quemadmodum meas vestes non attigit, hæc quæ est in igne vrendi vis, ita nec ego attigi mulierem toto tempore vitæ meæ.

Idem iudicium in Gallia subiuit B. Briccius, B. Martini in sede Turonensi successor: hunc enim populus reum agebat stupri cum muliere Religiosæ professionis commissi, quæ linteamina Episcopi lauare solita erat, & ex aliquo improbo pepererat. Briccius iussit ipsum infantem nondum menstruum in medium adduci, & coram populo interrogauit, num ipse pater eius foret? Resp. infans, eum non esse, sed alium, quem non nominauit. Fiebant hæc virtute Diuina, sed plebs dæmonis operæ adscribebat, prunis itaq; ardentibus biretum implet Briccius, & tota defert vrbe illæsus, se sic à libidinis carnalis flagitio alienum professus, quemadmodum flammis vestimentum intactum.

Petrus Massiliensis Presbyter suspectus de hæresi Antiochiæ ipso die parasceues, sacrosanctam Christi Domini Lanceam gestans manu, nudus corpore, per congeriem latam lignorum ardentem, mediosque ignes illæsus euasit.

Poppo Danus Presbyter in fidei Christianæ probationem vestem prius cera copiosa illeuit, eamq; indutus in medio populi circulo sic se in flammam intulit, & perstitit sine vllo doloris sensu (quod sanctè affirmabat) donec vestis tota corpori circumfusa, intacta flammis cute in fauillas redigeretur, eo permoto miraculo Dani, duelli purgatione sublata, ignis purgationem introduxerunt. Paulus Emil. hist. franc. lib. 4. Crantzius lib. 3. metrop. c. 47.

A Theodoro Lectore historia refertur huiusmodi. Tempore Martiani duos Episcopos, vnum catholicum, Arianum alterum, principio verbis disputasse de fidei dogmate controuerso, deinde catholicum conditionem concertatori proposuisse, vt vanis disceptationibus prætermissis, rogum ignis secum ingrederetur, & fidei suæ veritatem vterque hoc indicio Deo comprobaret teste,

denique

denique Arianum detrectasse ingredi, Orthodoxum nihil moratum, ingressumq; ex ipso rogo multis disseruisse, & nec minimum vstulatum egressum fuisse, vera narratio, sed res non sub Martiano, vt aiunt aliqui, sed sub Anastasio accidit, vt melius à Cedreno, & Nicephoro proditum est. lib. 15. cap. 23.

Petrus Archiepiscopus Florentinus, accusatus symoniæ, quòd pecunia dignitate potitus esset, cōstituto publico die purgationis per ignem. In publico duæ lignorum strues, longitudinis decem pedum, latitudinis quinque, altitudinis quatuor cum dimidio factæ sunt: inter vtrasque semita erat latitudinis vnius brachij ardentibus prunis strata. Facto ipso die sacro, & inuocato Dei auxilio ad eius innocentiam demonstrandam ingreditur per medios ignium globos, flamma in altum ascendente, calcatq; ardentes prunas, quæ erant in via, inter lignorum strues accensas, & cum vellet per easdem flammas reuerti, neque corpori, neque vestimentis vllo adustionis signo inhærente, à populo retinetur, illæsusque egreditur, & sic populus edoctus fuit rei veritatem. Vide quam mirabilis Deus in sanctis suis.

Guicciar. lib. 3. & Volater. in antrop. cū ijs quæ phil comi neus libr. 8. histor. c. 19. qui tempore illo vixit. Lib. 3. miracul. cap. 16. & 17.

Cæsarius Cisterciensis hæc refert. In Cameraco Ciuitate Episcopali infra quinquennium hoc plures hęretici comprehēsi sunt, qui omnes timore mortis suam perfidiam negauerunt. Missus est ab Episcopo Clericus, qui negantes per candens ferrum examinaret, adustos hæreticos esse sententiaret, examinati sunt omnes, & omnes combusti sunt, qui cum traherentur ad pœnam, vnus ex eis nobilis sanguine reseruatur à Clerico ad vitam, si fortè illum quoquo modo reducere posset ad pœnitentiam, cui sic dixit. Homo nobilis es, misereor tui, & compatior animæ tuæ, rogo, & moneo, vt adhuc de tanta perfidia resipiscas, & de errore ad veritatem redeas, ne per mortem temporalem, æternam ne incurras mortem; ad hæc ille resp. Experimento didici me errasse, si sera pœnitentia mihi prodesse posset, non renuerem confiteri: cui cum ille diceret, pœnitentiam veram nunquam esse seram, vocauit Sacerdotem, confessus est homo errorem suum ex toto corde, Deo promittens, si vita concederetur satisfactionem. Vt autem pius Dominus vim odenderet confessionis, mox, vt pænitens cępit peccata sua confiteri, cępit & ipsa combustura in manu pęnitentis paulatim minui, quę in tantum, & aspiciente decreuit, in quantum confessio profecit: Medietate confessionis peracta, media pars plagę est sanata, vt autem confessionem totam compleuit, & virtus ipsa confessionis combusturam, tàm in colore, quàm in dolore deleuit, & manus pristinam sanitatem recepit. Vocatus est

vir à iudice ad ignem, ad quem Clericus, quare eum vocatis? vt ardeat, inquit, eo quòd in examinatione combustus sit, tunc clericus ostendens manum eius sanissimam liberauit eum à pœnis, ceteris igne consumptis.

Magister Conradus Abbati recensuit sequens exemplum, quod ante paucos annos apud Argentinam recordabatur accidisse.

Decem hęretici in eadem Ciuitate Argentinę, quę & Stransburgh comprehensi sunt, qui cum negarent, per iudicium candētis ferri conuicti, sententia incendij sunt damnati. Die statuto, cum ducerentur ad ignem, quidam ex comitantibus vni illorum dicebat, miser damnatus es, age vel nunc pœnitentiam peccata tua confitendo, ne post incendia corporis, quę momentanea sunt, animam tuam ignis gehennalis ęternaliter comburat, cui cum ille diceret considero quidem me errasse, sed timeo pœnitentiam tantę necessitatis minus acceptam esse Deo, Respon. ex corde tantum confitere, Deus est misericors, & pęnitentiam suscipiet; mira res: mox enim, vt homo confessus est perfidiam, manus eius plenam accepit sanitatem; tardante eo in confessione, cum à Iudice vocaretur ad pœnam Confessor eius Iudici respond. Non est iustū, vt homo innocens damnetur iniustè, in cuius manu dum nullum combustionis vestigium reperiretur, dimissus est. Habebat idem homo vxorem non longè à Ciuitate, manentem, horum quę dicta sunt prorsus ignaram, ad quam cum venisset gaudens, dixissetque Benedictus Deus, qui liberauit me hodie ab interitu corporis, & animæ, causam ei exponens, Respon. illa; quid fecisti ò miserrime? quid egisti? vt quid propter momentaneum dolorem recessisti à fide tua sana, & sancta? magis debueras si fieri posset centies corpus tuum incendijs subijcere, quàm à tam probata fide semel recedere: sed quem non seducat vox serpentina? Immemor ille beneficij sibi Diuinitus collati, immemor tam euidentis miraculi consilio vxoris, acquieuit, & errorem pristinum resumpsit: Deus verò non immemor vindictæ pro tanta ingratitudine, manum plagauit vtriusque, renouatum est incendium in manu hæretici, & quia coniux auctrix extitit resumpti erroris, consors facta est recidiuiui doloris. Tam vehemens erat incendium, vt ossa manuū penetraret, & cum vti non auderent clamoribus in villa, quos vis extorsit doloris, fugerunt in nemus vicinum, illic vt lupi vlulantes, quid verbis immorer? proditi sunt, in Ciuitatem reducti sunt, simulq; in ignem nondum planè extinctum missi, & in cinerem redacti. Quid quæso rei? an hæresi flamma, quòd vmbra corpori?

Altero

Altero quoque stupendo planè euentu Deus comprobauit, & arreptitio vsus carnifice in hæretico puniendo, stet in ore duorum testium veritas, Bernardi, *a* videlicet Luxemburgi, & illius vetustioris Thomæ *b* Brabantini, cuius adscribam verba. Erat circa Cameracum quidam hæreticus astutus valde, qui metuens inquiri, & comburi à fratribus prædicatorum ordinis, qui in dicta Ciuitate eo tempore plurimos comburebant, finxit se arreptum à dæmone, & ob hoc ad Sanctum Aicardum in Aspera, obsessos curare potentem, ligatus ab amicis deductus est, vt in eo non hæresim propalatam, sed furiam putarent. Et vt audiuit quidam Clericus à Dæmone obsessus, & ligatus, quòd Eligius Boogris (sic enim vocabatur hæreticus ille) poneretur in loco, subsequente nocte idem Clericus obsessus Diuino nutu solutus est, & aggregans mattas, & stramina, atque Ecclesiæ scamna super ligatum hæreticum Eligium, cumulauit. Ludum autem, & furias credens ille dissimulat quò ad vsque Clericus ignem de lampade sumens, comburere hæreticum cœpit, & tunc hæreticus exclamauit, ad cuius vocem expergefacti custodes, cum ignem extinguere niterentur, clericus arrepto gladio, quem casu iuxta lectum inuenit, omnes violenter abegit, & hæreticum in igne consumpsit, Nec mora, Diuino exacto iudicio, clericus à dæmone liberatus est, & planè sospes apparuit.

a In Catha. hæreticorũ littera. c.
b Boni vniuersalis lib. 2. cap. vlt.

Gregorius Turonensis narrat historiam de Diacono catholico, cum presbytero Ariano disputante, & ad fidei veritatem comprobandam sic prouocante factis rei veritas approbetur. Succendatur ignis æneus & in feruenti aqua annulus alicuius proijciatur, qui verò eum sustulerit ex vnda feruenti, ille iustitiam consequi comprobetur. conditionem hæreticus accipit, interea Diaconus diffidentia quadam tentatus, vnguentis quibusdam brachium, manumq; illinit, hæreticus negat periculum subire; cum Catholicus brachium liniret, hæreticus vidit vnguentis delibutum, exclamat aduersarium magicis artibus, & præsidijs confidere, non fidei, oritur altercatio. His itaque litigantibus, superuenit Diaconus alius ab Vrbe Rauenna, Hiacintus nomine, sciscitansq; quæ nam esset illa altercatio, vt veritatem cognouit, nec moratus, extracto à vestimentis brachio in æneum dextram mergit, annulus autem, qui iniectus fuerat erat valde leuis, ac paruulus, nec minus ferebatur ab vnda feruenti, quàm vento fieri posse palea, quem diu, multumque quæsitum infra vnius horæ spatium repetit, accendebatur interea vehementer ignis sub dolio, quo validius feruens, non facilè posset assequi annulus à manu

Libr. 1. de gloria martyrũ c. 81.

quæren-

quærentis, extractusq; tandem, nihil Diaconus sensit in carne sua, sed potius protestatur in imo esse frigidum æneum, in summitate verò calorem teporis modici continentem. Quod cernens hæreticus valde confusus inijcit manum audax in æneo dicens præstabit mihi hæc fides mea, iniecta manu protinus vsque ad ossium internodia omnis caro liquefacta defluxit, & sic altercatio finem accepit.

Sanctus Cingulfus Martyr periculum facit de corrupta fide impudicæ eius vxoris, & ad quendam fontem veniunt, ipse, & vxor, & his vocibus vxorem compellat. Multa quidem de te coniux passim fœda, indigna natalibus tuis audio, & adhuc mihi quidem certo non constat, verè ne, an falso illa dicantur. Tum illa, etiam intrepidè iurando falsos de se rumores vulgatos, ait, nec vnquam alieno concubitu pollutam. At Cingulfus, Diuina, inquit, prouidentia, quàm nihil fugit; vt se res habeat iam certis declarabit inidicijs. En fons hic positus est, nec frigidus valde, nec immodicè calidus, in hunc igitur mitte manum, & è fundo lapillum extrahe, & si quidem à culpa es aliena nihil mali patieris, si autem polluta es, non sinet Deus latere scelus tuum. Illa Sancti Viri, sicut alios omnes, ita hos quoq; sermones vecordiæ ascribens, incunctanter manum iniecit in fontem. Ecce autem simul atq; lapillum secum retrahere conata est, membris ferè omnibus obrigescit, & in digitis, & brachio, quousque aqua pertigit, abstracta cute, nuda caro cernitur, nihilq; aliud misera, nisi repentinum interitum expectat. Conuictam adulterij vxorem deseruit, nec diu post vxoris hortatu ab Adultero occisus fuit. Apud Surium 12. Maij.

De superstitiosis. Cap. XXIV.

Doctrina.

QVi parui faciunt discere ritus superstitiosos, & eos exercere, sciant omnium superstitionum, & vanarum obseruationum inuentorem esse Diabolum; qui principio mundi statim in Idolatriam ferè totum genus humanum pellexit. Qui ergo superstitiosas obseruationes colunt, & amant, docent se non Christi, sed diaboli discipulos esse, & eius magisterium amare; in eius ludo doctos esse, & alienos à doctrina Ecclesiæ Catholicæ. Sed mirum est aliquem posse his præstigijs se dare, qui norit exitum infælicem Magorum, & præstigiatorum. Inuentor

Magiæ, clam, seu Zoreaster, fuit tandem ab ipso Dæmone, quem importunius sollicitabat: igne succensus, & concrematus, teste Clem. in lib. recognit. De Simone Mago notissima res est, quòd in aerem à dæmonibus sublatus, præcipiatusque, fractis cruribus cum ignominia, & dolore interierit; Henricus Cornelius Agrippa iam moriturus, à se canem suum Paredrium abegit, cum hoc dicto; Abi mala bestia, tu me perdidisti. Ioannis Portantij obitus in Antuerpiensi carcere qualis fuerit, norunt Ciues, apud Guillelmum Tirium, *a* duo *Magi* volentes *Machinas* Christianorum incantare, primi illis interfecti.

Zito nobilis ille præstigiator *b* ad extremum à diabolo viuens, cum corpore, & anima de medio hominum fuit sublatus. Ioannes Faustus famosus Magus his temporibus in Germania, tandem à Cacodæmone lecto extractus noctu, & strangulatus, inuersa in tergum facie, domoque tota concussa, & penè euersa, vt scribunt Camerarius, & alij: Franciscus Picus, *c* author est ex relatione sociorum, qui adfuerant, Magum quendam à dæmone viuum ablatum, nusquam vnquam comparuisse. Et Scotus Parmensis in Germania, nostris temporibus, obtorto à dæmone collo in diuersorio, miserrimè interijt.

a Libro 8. belli sacri cap. 15.

b Apud Dubrauiū lib. 23. hist. Bohe.

c libro 5. de præno-tat.

Exempla.

Refert Georgio Pictorius, subulcum quendam fuisse, qui in scipione suo pastorali schedulam nomini Sancti Blasij inscriptam habebat, cuius baculi vi, & potentia porcos suos, ab omni luporum vi, & raptu tutos credebat, ac tantum schedulæ numinis tribuerat, vt etiam porcos in agris solos pascendos abigeret. Tamen contingente quodam tempore, cum gregi pastor abesset, & quidam præteriens dæmonem custodire vidisset, ac illi dixisset, quid ipse hic custodiret, qui hominum salutis persequutor esset pessimus? Respondit, porcos custodio: retulit alter, cuius iussu? ait dæmon, stultæ pastoris confidentiæ, nam schedulam quandam suo bacillo inclusit, cui Diuinam ascribit virtutem, vel inde, quod Sancti Blasij nomine est inscripta, & eam porcos suos à luporum iniuria defendere, contra legem suam credit, mihi sua superstitione inhærens: vbi cum per me fuisset vocatus, & denuo vocatus, & non comparuisset, me Sancti Blasij vice huc custodiendum contuli, vt enim semper libens Dei, & sanctorum vices gero, ita & nunc libentissimè pro suo Sancto Blasio illi porcos custodio, vt stultum hominem in sua vana confidentia extollam,

Ex Abbate Spanhemensi in geg. de dæmonibus sublunaribus.

lam, ac roborem, & eò perducam, vt talem schedulam plurisquam Deum faciat.

Scribit Lucianus in Philopseude, de quodam Encrate quòd cum vidisset Pancratem quendam *Magum* Aegyptium multa facientem, mira se paulatim in eius amicitiam insinuasse, adeò vt omnia ei propemodum arcana communicaret. Tandem autem Magum hunc persuasisse ei, vt omnibus famulis in Memphi derelictis, se solus consequeretur, neque enim defuturos ministros, atq; ex eo tempore, inquit, sic vitam duximus. Cum in diuersorium quodpiam venissemus, homo accepto pistillo scopinavè, aut pessulo vestibus implicans, cum in id carmen quoddam dixisset, effecit, vt ambularet, atque alijs omnibus homo videretur. Illud ergo abiens, & aquam hauriebat, & cœnam parabat, instruebatque, atque in omnibus commodè subseruiebat ministrabatq. nobis, deinde vbi iam satis huius ministerij fuit, scobinam rursus scobinam, ac pessulum, pessulum, aliud recitans carmen reddebat. Hoc ego vehementer conatus, non inueniebam, quo pacto ex illo expiscarer, nam id mihi inuidebat, quamuis esset in alijs facillimus, & quadam die in angulo quodam sub obscuro delitescens, clam ab illo subauscultaui proprius incantationem illam, erat autem trisyllaba, tum ille cum pistillo mandasset, quæ curanda erant, abijt in forum, at ego postridie, illo apud forum occupato, acceptum pistillum, cum ornassem syllabas illas simili modo pronuncians, aquam, iussi vt hauriret, tum impletam amphoram cum tulisset, desiste inquam, nec amplius aquam haurito, sed rursus esto pistillum, at illud mihi amplius obtemperare nolebat, sed aquam hauriebat continuo, quoad hauriendo totam domum nobis impleret. At ego cum resistere huic non valerem (timebam autem ne Pancrates reuersus, quod etiam euenit irasceretur) correpta securi pistillum in duas partes dissero, & vtraque pars amphoram sumens hauriebat aquam, iamq. vnius loco duo ministri mihi esse cœperant. Interea Pancrates superueuit, ac re intellecta, huiusmodi ministris in ligna rursus, quemadmodum ante carmen erant, mutauit, & ipse me relicto clamculum, nescio quo se subducens, abijt. Vides hic curiositatem ferè causam fuisse, vt aquis submergeretur.

Accipe alterum de ijs, quibus periculum presentaneum fuit, ut se ipsos denasarent. Philippus Camerarius sic scribit. Cum aliquando Ioannes Faustus apud notos quosdam esset, qui de ipsius præstigiatricibus multa audiuerant, ij petierunt ab eo, vt aliquod specimen suæ Magiæ exhiberet. Hoc cum diu recusasset, Lib. oper. succesi-uę c. 70.

tandem importunitate sodalitij neutiquam sobrij victus promisit, se illis exhibiturum quodcunque expeterent. Vnanimi itaque consensu petierunt, vt exhiberet illis vitem plenam vuis maturis, putabant autem propter alienum anni tempus (erat enim circa brumam) hoc illum præstare nullo modo posse. Assensit Faustus, iam iam in mensa conspectum iri quod expeterent, sed hac conditione, vt omnes magno silentio immoti præstolarentur, donec illos iuberet vuas decerpere, si secus facerent, instare illis periculum capitis; hoc cum se facturos promisissent, mox ludibrijs suis huic ebriæ turbæ ita oculos, & sensus præstrinxit, vt illis tot vuæ miræ magnitudinis, & succi plenæ in vite pulcherrima apparerent, quot ipsorum adessent. Rei itaque nouitate cupidi, & ex crapula sitibundi, sumptis suis cultellis expectabant, vt illos iuberet rescindere vuas. Tandem cum istos leuiculos aliquandiu suspensos, in ipsorum vanissimo errore tenuisset, subito in fumum abeunte vite cum suis vuis, conspecti sunt singuli tenentes loco vuę, quam vnusquisque apprehendisse videbatur, suum nasum, apposito supernè cultello, ita vt si immemor præcepti dati vuas secare voluisset, se ipsum naso mutilasset.

Finis Secundi Libri.

COMPENDII MALEFICARVM.

LIBER TERTIVS.

In quo agitur de Remedijs Diuinis, & naturalibus contra vexatos, & de nonnullis quibusdam alijs.

An liceat tollere Maleficium ratione curandi maleficiatum. Cap. I.

Doctrina.

Aleficium est Magiæ species, qua quis ope dæmonis alteri damnum parat. *a* Signa autem maleficij voco, ollas, ligamina, claustra, plumas, leberides, & cætera similia, quæ ex pacto cum Dæmone inito, Magus adhibuit, vt aliquis maleficio lædatur. Pactum verò esse solet, vt quandiu ligula sic nodata fuerit, vel tale quid sub limine defossum, vel sera clausa manserint, tandiu talis persona sit maleficiata, aut moriatur, qui in tali loco erit, aut intrabit, vel exibit, & huiusmodi. Quare quæritur, vtrum liceat aperiendo claustrum, comburendo capillorum glomum, soluendo ligulæ nodum, vel effodiendo ollam, & exurendo, quæ in illa habentur, aut similia remouendo, perden-

a Extra de frigid. & maleficiatis.

perdendoq; maleficium destruere, & liberare maleficiatum; ad quod determinandum, vt paucis rem absoluam, dico quòd Henricus Gandensis. *b* habet hæc verba. Catholicum est destruere opus superstitiosum Diaboli, & in hoc ei contrariari, & sic dico, quod licitum est maleficium deponere simpliciter, quemadmodũ est licitum Idolum in cloacam proijcere. Scotus, *a* etiam ait, si per orationes sanctorum impediatur virtus Dæmonis, bene fit: si tamen Deus illas non exaudiat, tunc si sciretur maleficium, & destrueretur, Dæmon non fatigaret eum amplius, quia ex pacto nõn assistit, nisi dum durat aliquod signum: ideo non solum licet tollere, sed est meritorium destruere opera Diaboli, nec in hoc est aliqua infidelitas, quia destruens non aquiescit operibus malignis, & destructio talis signi imponit finem tali vexationi.

b Quodli. 5.q.3.

a In 4. sent.d.34.

Vides à Scoto hoc meritorium censeri, quem eius discipuli ad vnum sequuntur, vt Ioannes de Bassolis, *a* qui addit expresè meritorium esse, si fiat cum intentione curandi. Idem affirmat Antonius Andreas, *b* Iosephus Angles. *c* Sic Alphonsus à Castro. *d* Est etiam hæc sententia communis Thomistarum, vt Caiet. *e* vbi ait, duobus modis contingit maleficium à maleficis solui. primo per simplicem destructionem maleficij prius facti, vt puta, dissoluendo ligaturam capillorum cum annulo ligneo &c., & hoc absq; dubio licitum est, nec opus malefici, vt maleficus est, sed hominis scientis impedimentum boni proximi sui, quia nulla hic euenit inuocatio diaboli, sed sola dissolutio signi, quo durante diabolus

a q. 2. a. 3. b In 4. dist. 34.
c in 4 q. . .
d lib. 1. de iust. heret. punit. cap. 15.
e tract. 12 tom. 1.

statue-

statuerat malum alterius continuare: destruere autem per inuocationem diaboli, seu per aliud maleficium, proculdubio hoc mortale est peccatum. hæc ille. Ecce quomodo Caietanus hoc definiuit, vt indubitatum. Dominicus Sotus f dicit nos posse maleficum rogare, & ab eo pecunia extorquere, vt ligaturas, quas habet sepultas, aut suspensas, aut alicubi asseruatas, illinc dimoueat, quia illud maleficum facere, virtus est, & quicunq; sciret, vbi sunt, posset illas inde subtrahere, & idem asserit, meritorium hoc esse. Franciscus Zamanrinus in Thesauro Sacerd. quem collegit g dicit, hoc non tantum licere, sed quasi necessarium, & rituale præscribit, his verbis. Adiungo, quod illa ossa, & pennæ insertæ, vna cum alia, & multa, & quasi infinita talia, quæ in lectis inueniuntur à diabolo deportata, sicut clarè fuit deprehensum, sunt extrahenda, & igne comburenda, dum dicitur psal. Exurgat Deus. Nec sequenda est illa superstitio, quam vulgus ponit de mittendis rebus huiusmodi inuentis ad fluuium currentem &c. vnde patet hanc esse sententiam (vt alios multos authores omittam) communem Hispanorum, Italorum, Germanorum, Gallorum Britannorumq; Theologorum, Scolasticorum, Scotistarum, & Thomistarum, ex quibus multi Cardinales, & Episcopi, & Magistri Sacri Palatij fuerunt, cæteri, dignitatibus alijs, aut eruditione saltem, & pietate conspicui, Ecce simile, ad hoc spectans.

f In 4. dist. 34. q. 1. ar. 3.

g p. 2. tit. de exorc. c. 2. de maleficijs.

Si duo Reges sic inter se paciscantur, vt stante columna aliqua erecta, ipsi sibi mutuò auxilium ferant, contra tertium Regem aliquem: Si tertius iste pacti conscius, vt illi desinant, ipsum bello infestare, columnam illam deijciat, & demoliatur; non dicetur ille tertius propterea consentire in illorum fœdus, neq; cum ipsis, vel eorum altero, qui fortè illum monuisset, pactum vel societatem inire, Igitur, nec maleficiatus, dicendus est cum malefico, vel diabolo, ob id societatem inire, quia destruit signum, quod illi pacti sunt, vt à nocendo cesset diabolus, nec quidquam habet veri similitudinis, quod respondent aliqui etiam, hunc tertium cum prioribus pactum inire, quia beneficium ab illis expectat, non enim apud Theologos, nec apud Iurisconsultos inuenitur talis formula societatis ineundæ: immò destruendo columnā illam, potius pactum prius initum inter duos soluitur, adimpleto termino: sic etiam remoto signo, pactum diaboli, & malefici, conditione sublata expirat, & soluitur.

Item, si quis cum hoste paciscatur, vt suspensa de muro flammula candida, accurrat, & portam occupet, vrbeq; potiatur. Tertius verò quispiam Ciuium id sciat; nonne tollere licebit, immò, merebi-

meretbitur, si fecerit? quis quæso illum proditoribus consentire dicat? rectè estimantes iudicabunt, illum pacta conuenta illorũ non stabiliuisse, neq; approbasse, sed dirripuisse. Ergo eadem ratione, qui rescindit pactum diaboli, & malefici de olla, in perniciem familiæ defosa, & abscondita: poterit illam tollere, & tollendo censetur alienus ab eorum pacto. Tollatur igitur tale diaboli, cum malefico pactum, impediatur, & dissoluatur.

Exempla.

Anno 1589. GEnuæ Adolescens quidam pius ex imprudenti aspectu, ita effusè in amorem mulieris exarsit, vt Diuinum excluserit. Mittebantur vltro, citroq; litteræ furtiuæ, & munera, idq; trimestri spatio, post quod is graui morbo afflictus decubuit. Mirum certè quam immundas sordes, & varias ante ora astantium euomuerit, muliebres crines, ouium villos, linum, bombicen, crinales acus, & sutorias, vnguium segmina, ossium fragmina, & ferramentorũ non paruo numero, vnà cum sanguine. Quidam hortatur eum, ne amplius illigari se patiatur amore pestifero. Quærit deinde, numque essent ab ea munera, aut littera? litteras acceptas aiebat, sed deinde laceratas, non credens ille, qui quærebat, admonet familiares, vt eius arcam scrutentur, & si quid sit amatorium tollant; ea res cum ægro occulta voce quadam innotuisset, arcæ clauem horrendis clamoribus postulat, & acceptam eadem voce admonente, iniecit in os voraturus, nisi prohibitus fuisset, eam puluino supponit, oculorum vsum amittit, admonet mater, vt doctus malo reddat clauem, eam cum quærens non inueniret, furto ablatam credidit, tunc incipit magis vociferari, nec tamen reperta in toto lecto diligenter excusso, vi tandem cum arca esset reserrata, duæ litteræ amatoriæ sunt inuentæ, & igni traditæ sunt, quo facto restitutus est ei sensus videndi, & clauis non sine admiratione apparuit ante oculos quærentis exposita. Melius interea habere cępit, & corpore, & animo, & paulo post sanus omnino factus est. Facilè videt hic vnusquisq;, litteras, maleficij signum fuisse, quod ne tolleretur, dæmonem conatum fuisse, eoq; sublato, & combusto, desijsse nocere.

Spren ger. p. 2. mal lei. q. 1. c. 3. Comes quidam præclarus genere, Vuestrasiensis Territorij in cõfinibus Argentinensis Diœcesis, Iuuenculam simili genere præclaram duxit vxorem, quam tamen post celebratas nuptias, vsq; ad tertium annum carnaliter cognoscere non potuit maleficiali impedimento, vt rei probauit euentus. Anxius, & quid ageret

ignorans,

ignorans, & sanctos Dei iugiter interpellans; accidit, vt ad Ciuitatem Metensem ob negotiorum quorundam expeditionem applicaret, in qua dum per vicos, & plateas seruis, & famulis vallatus incederet, quandam mulierem, quæ ante illos annos Concubina sua fuerat, obuiam habuit, qua visa dum super maleficia sibi illata minimè cogitaret, improuisè eam blandè ex amicitia contracta antiquitus alloquitur, & qualiter se haberet, vt valeret, inuestigat; at illa cernens comitis pietatem, vice versa de valetudine sui corporis, & status diligenter inuestigauit, quo respondente, quòd benè, & prosperè cuncta sibi succederent, illa attonita paululum siluit, & Comes cernens illam attonitam, amplius verbis blandis eam aggreditur, ad collationem inuitando, at illa de statu vxoris interrogando, simile responsum accipit, quod bene in omnibus se haberet; tum illa an pueros generasset iam, inquisiuit. Et Comes, tres mihi ait, sunt pueri masculi, quolibet anno vnum genuit. Tum magis illa stupefacta paululum siluit: & Comes, rogo te carissima, cur tam diligenter inquiris? indica, nec enim dubito, quin meæ fœlicitatis congratuleris. Tum illa, verè congratulor, sed maledicatur vetula illa, quæ promisit se velle corpus vestrum maleficiare, vt carnalem actum cum vxore vestra minimè haberetis, in cuius rei signum, puteus, qui est in medio curiæ vestræ, continet in fundo ollam, certas res maleficiales continentem, quæ eadem de causa ibi fuit reposita, vt quandiu ibidem contineretur, tandiu coeundi impotentia vobis adesset, sed ecce omnia vana sunt, de quibus gaudeo. Comes diu non distulit, domum regressus puteum exhauriri fecit, ollam repetit, & cuncta concremando, potentiam illam perditam subito recuperauit.

Martinus Delrio Iesuita, ex Bellarminij publicis lectionibus iam per multos annos Louanij habitus contra sententiam Hesselij, refellendo illam, narrat sequentia his verbis. Concionator quidam Prædicatorum, quòd me puerum vidisse memini in Monte Pollitiano in quadragesima, cum vellet concionari, loqui non potuit; accidit id secundò, & tertiò: videns non esse rem naturalem in concione tantum sibi vocem præcludi, votum vouit Sanctæ Agneti, quæ erat loci patrona, inuenitq; signa in suggestu, capillos inter se ligatos, & similia, comburit ergo illa, & vox illi restituitur, & concionem postea habuit ad populum, vt prius; Hoc si peccatum fuisset, Deus à Concionatore inuocatus, eum non sanasset, neque signa ostendisset. *Lib. 6. disquisit. magic. cap. 2. sec. 1. quæst. 3.*

Narrat quidam author de presbytero quodam, qui cum pessi-

mè maleficio esset affectus, plurimis mensibus lecto decubuit, nec innumera remedia à Medicis adhibita quidquam ei profuerunt: inuentis autem in lecto plurimis signis veneficis, & combustis quouis mente, Luna reuoluta, alia, & alia diuersa instrumenta reperiebantur, quibus semper igne consumptis Dei auxilio, & Ecclesiasticorum remediorum, tandem pristinam sanitatem adeptus est, & hoc fuit paucis ab hinc annis.

Lib. 1. de morbis venef. cap. 8. Codronchus de filia sua habet hæc verba. Francisca filia mea decem menses nata apud nutricem insigni macie est affecta, sæpe, ac sæpius magna edebat suspiria, & quando defasciabatur semper plorabat, ægreque se ferebat defasciari præter puerorum morem, qui quamuis sint malè affecti, vel dolore aliquo detenti, cum fasciæ soluuntur, quiescere, ac delectationem tunc capere consueuerunt. Nulla inuenta causa præternaturalis effectus, nutriceque mutata, cum in deterius laberetur, subijt suspicio matri, quòd cum esset puella venusta admodum inuidentiæ causa, vel odio cuiusdam vetulæ veneficio esse affectam. Quapropter culcitram inquirens nonnulla venefici j signa reperit, cineres namq;, grana coriandorum, frustrum carbonis, & offis defuncti, rem quãdam compactam incognitam, quam fieri ab improbis fœminis ex quibusdam cum sanguine menstruo mixtis, retulit quidam peritus Exorcista. Præterea quasdam plumas, ita quibusdam filis artificiosè insertas, vt pileo, vt moris est applicari facilè possent, quibus omnibus igne benedicto combustis, & adhibitis per triduum exorcismis, alijsq; nonnullis remedijs sacris, cœpit melius se habere & carnem assumere, ita vt curatam fore existimaremus, nihilominus transactis quibusdam diebus, cum esset valde morosa, & multum ploraret, eodem lectulo denuo explorato, inuenta sunt nonnulla alia instrumenta, quibus combustis sanitati restitui visa est, attamen in plenilunio mensis, cum plorabunda noctem totam insomnem duxisset, mane colore cinericio fuit affecta, & ita mutata facie ab ea, quæ vesperi erat, vt esset res lachrymis magis, quam admiratione digna; Explorato denuo lectulo inuenta sunt frustula duo nucis siccæ, & albi offis, nouem, vel decem ossa piscium, quæ erant fabricata instar pectinum, quibus capita pectuntur, cum quibusdam corollis, mira arte, & varijs rebus paratis, quibus igni traditis, mutata domo, & pluribus alijs, & validioribus per Exorcistam peritum adhibitis auxilijs, Dei beneficio absque vllo remedio naturali conualuit.

Nobilis quidam in suburbanum profectus, ceruisiariam quandam tabernam prætereuectus equo insidens, vidit nonnullos suos

de-

debitores: statuit eosdem admonere debiti, atque ni persolutum, in ius vocaturum minatur, excusant alij moras; alij quibus ingenium hominis mitè prorsus perspectum esset, rogabant, aliquantulum temporis concederet, atq; inter hos prorupit quædam toruo vultu vetula fixis in terram oculis, quæ calcitrantem, cui insidebat equum admirata, sicuti videbatur, rogat quo nam pergat, atque interim monet, ne quid nimis equo suo confideret: subridés ille, & quid, ait, putas mihi incognitam huius equi in defessam virtutem, qui eo ad decem, & eo amplius milliaria citra vllam defatigationem, vti consueuerim? respond. illa, vereri tamen se ne ferrendo sit; Vir anilem esse fabulam suspicatus, subdit equo calcaria, qui præter consuetudinem iam primum admotum pigrior progreditur quidem sed labascentibus quodammodo, ac titubantibus pedibus. Admiratus igitur hanc subitam equi debilitatem, domum redit, equum manu pedetentim ducens, accirique iubet ex tempore Veterinarium; is cum sudore madentem videret equum, rogat, nunquid defatigatus fuerit, vtrum post diuturnam quietem subito extimulatus ad cursum, & num à concitatione cursu confestim biberit, & alia huiusmodi, quæ iumentis morborum origo esse solent, & cum nullam euidentem causam ad morbi huius generationem facere animaduerteret, petit, vt suę fidei committatur equus, pollicetur interim, se suo non defuturũ officio, atque omnem moturum lapidem, vt cognito tandem morbo, eidem auxiliares adferat manus. Conceditur Veterinarij fidei equus, atque ab eodem in stabulum deducitur, vbi equus doloris vehementia exagitatus, pedibus humum scalpens, protinus in terram deuoluitur, crebra trahens suspiria. Veterinarius consilij penè inops animo voluens, quot quantisque casibus morbosis impetantur equi, venit illi in mentem eosdem, aut propter empraxim, vt vocant, aut quoties suo tempore lotium non reddiderunt, grauissimis subiacere periculis, experiundum igitur censuit, num quòd vitium in ano, aut vesica esset: manum ergo ano ingerit, perscrutaturus, num quæ materia in eo contineretur, quæ huiuscemodi accidétia parere posset, consueuerunt namque equi, quibus durior est aluus, & quorum anus sybalis, quibusdam præcluditur, ex qualibet causa volutari, ac sudore perfundi, & cum nihil tale reperisset, equi membrum genitale attrectare cœpit, quem manu eductum, uidit arctissime, atque intricatissimè colligatum esse; tentat igitur primum unguibus nodum dissoluete, sed frustra, nexuum enim capita, cum occulta essent, obliquisq; in inuolucris uariè inter se al[illegible]ita, ferro tantum dissolui poterant,

Balduin. rõseus medicæ venation in Epist. 50.

erat autem nodus hic malefica arte, ut suspicantur omnes, contextus, ex canabis radicibus; in hoc gordium superans nodum, quod hic ex corni papiro plicabili, & in omnem partem flexili cōnexus esset, ille etiam ex ipsa radice dura, & ad complicationem rebelli. Nodo igitur dissoluto, prosilijt protinus equus, atque per totum, maxima copia concreti sanguinis reiecta, conualuit quidem, uerùm ita ut ad pristinum illum uigorem suum nunquam redierit.

De sortil. q. 8. num. 16. Refert Grillandus, fuisse Iurisconsultum quendam in Sabinensi agro coniugatum, sed maleficio impotentem factum, cui nullius Medici ars poterat opitulari. Is magum consulit, à quo iussus, ut ea nocte cum Coniuge dormiret, sumpta quadam potione priusquam decumberet sedulo tantum caueret, ne nocte illa, uel uxor, uel ipse signo se crucis communirent: neuè metuerēt si quid auribus, oculisuè insoliti obseruaretur. Paruit Iurisconsultus, & ad unguem cunctis obseruatis quinta circiter hora noctis, ecce illi pluuiæ, procella, tonitrua, fulguraq; maxima, moxque adeò pauendi terremotus, ut concussa domus ab imo nutaret, non secus, ac arbor à uentis penè euulsa; succeßere hominum clamores magni, & eiulatus, cumque in eam partem maritus oculos coniecisset, uidit in camera plusquam mille, ut apparebat, ad inuicem certantes & unguibus, pugnis, ac calcibus crudeliter pugnantes, & lacerantes alterius facies, ac uestimenta tota, inter quos uidit mulierem quandam, quæ erat alterius oppidi uicini, & dicebatur, quod erat Malefica, de qua ipse Sponsus multum suspicabatur ne ab ea maleficiatus fuisset, quæ ultra omnes maioribus gemitibus, & ululatibus cruciabatur, & crines faciemque suam totam unguibus lacerauerat, propter quæ ipse Maleficiatus dixit, quod aliquantulum timuit à principio, uerens ne quid sibi mali eueniret, deinde recordatus monitionum Magistri, reassumpsit vires, vxorem verò semper tenuit sub pannis absconditam, ne ista videret, postquam verò ita certauerant per mediam horam, vel circa, ingressus est Magister cameram prędictam, & erat tunc circa mediam noctem, ad cuius ingressum omnes illi pugnantes vnà cum muliere statim disparuerunt, & abierunt protinus. Magister autem accessit ad Maleficiatum, & illius humeros exigit manu perfricando aliquantulum, dicens, quod non dubitaret amplius, quia iam liberatus erat, post cuius discessum maritus conualuit, & deinceps liberis operam dare potuit. In hac narratione *Maleficus* ille coegit mulierem illam tollere, quod intulerat maleficium, immissis dæmonibus, qui sic eam specie pugnantium acerbissimè

crucia-

cruciarent. Sed hoc modo non licet tollere maleficium propter peccatum mortale, quod committitur, & præter peccatum, imminet satis periculi, quando inuocantur Dæmones, vt patet per sequens.

Quidam per Magum iusserat inuocari Dæmones, vt in quadam spelunca subterranea, afferrent sibi iuuenem quandam Amasiam suam. Adfuit Dæmon in figura pulcherrimæ illius Amasiæ, & cum stetisset in eius conspectu, manibus ipsum Amatorem strangulauit, fortiter contra parietem comprimendo, & accepto postea illo cadauere proiecit contra Magum tam fortiter, vt penè exanimis sit factus.

Siffridus presbyter in Chron. suo anno 1[illegible]60. in Misniæ.

De signis cognoscendi Dæmoniacos. *Cap. II.*

PEcularia possessionis Dæmonum maleficio inducta signa sunt cognitu difficilia, quando dæmon maleficio immissus immiscet se substantiæ alicui immundæ aliunde in corpus ægri intromissæ, vel ex proprijs ægri humoribus genitæ: nam quandiu hæc substantia in aliqua corporis parte latitat, sæpe, præter illius particulæ affectum naturalem functiones lædentem, nihil aliud se manifestat. Plerisque tamen horum paruæ sunt imaginationes, præcipuè in somnis, quæ dæmonem produnt, quod tamen indicium solum non sufficit, quia hæc eadem Melancolicis accidere consueuerunt. Spiritu autem locum mutante quem prius insedit, res clarius deprehenditur, vt.

Si tamquam animatum quid corpus res illa perambulet, ita vt obsessi sentiant sibi veluti formicas sub cute reptantes. 1

Si partes, quas petit quadam palpitatione commouet. 2

Si puncturis quibusdam molestiam grauem infert. 3

Si velut flatus à capite ad pedes descendit, & iterum à pedibus ad caput ascendens resilit. 4

Si vessicula in lingua excitetur, quæ confestim euanescat, vel plures appareant minutis granulis similes, ex quibus etiam multitudo inhabitantium spirituum arguitur. 5

Si ad gulam dumtaxat ascendens, eam tumefaciat, & siccam tussiculam excitet. 6

Si linguam petens, aut contorquens, inflat, vel impellit ad loquendum, non obsessi, sed Dæmonis ipsius conceptus: vel si ingenti oris hiatu linguam exerat. 7

Si in dorso sensum præbeat aquæ frigidissimæ quasi confestim per dorsum defusæ, & sursum, ac deorsum percurrentis. 8

Certiora

9 Certiora adhuc sunt signa quando alienis ægro incognitis linguis loquuntur, vel alios talia loquentes intelligunt, vel cũ rudes sint, de arduis, & sublimibus quæstionibus disserunt, vel renunciant occulta, aut iam pridem oblita, futura, vel arcana conscientiæ, vt peccata, imaginationesvè assistentium, vel eos conuicijs sine causa prouocant, aut ita furijs agitantur, vt à multis validis hominibus nequeant ligari, vel coerceri.

10 Quidam narrant, se vocem cuiusdam intra ipsos loquentis sentire, sed sententiam verborum percipere non posse.

11 Alij si interrogentur quid egerint, vel dixerint, fatentur se nihil eorum postea meminisse.

12 Quidam censent signum esse indubitatum, & inseparabile cum ægri arcentur à Diuino cultu, ita vt nullatenus aqua benedicta se ipsos aspergere, neque audire, neque proferre Diuina verba queant: si verò vi adigantur cæremonias Ecclesiæ peragere, vel Diuinis officijs, ac potissimum sanctissimo altaris sacrificio interesse, tunc vehementius longè vexantur, & ijdem cũ mente constant, testantur optare se quidem hæc omnia facere, & interesse, & sacrarum rerum auxilium desiderare; sed esse quiddam in ipsis, quod magnopere impediat.

13 Aliqui Dæmoniaci habent oculos terribiles, & dæmones mẽbra eorum, & corpus destruunt miserabiliter, & interficiunt, nisi eis cito subueniatur.

14 Aliqui fingunt se esse fatuos, & semper augentur, sed cognoscuntur si nolint recitare Psal. Miserere mei Deus, &c. vel. Qui habitat in adiutorio altissimi &c. vel initium Euangelij Sancti Ioannis. In principio erat verbum &c. vel similia.

15 Signum obsessi est, quando loquitur quis alienum sermonem à patria sua, si non fuerit ille extra patriam.

16 Signum euidens est, quando persona Idiota loquitur litteraliter, & congruenter latine, aut cantat musicaliter, sine scientia, aut dicit quædam, quæ ipse nunquam dicere sciuisset.

17 Abstinentia à cibo, & potu per septem, vel plures dies, signũ potens est.

18 Quando sentitur interna persuasio inducens possessum ad præcipitium, vel suspendium, vel iugulationem, vel quid simile.

19 Aliquando similes fiunt stupidi, cæci, claudi, surdi, muti, lunatici, & penè immobiles, cum prius fuerint veloces, loquerentur, audirent, viderent, & alia prudenter agerent.

20 Signũ etiã est, cum superueniunt terrores, & statim recedũt.

Cognoſcitur potiſſimum quis dæmoniacus, ſi quando legun tur exorciſmi, conturbatur. 21

Quando manus Sacerdotis poſita ſuper caput, ſentitur valde grauis, & ponderoſa. 22

Quando ſub illa manu ſentit patiens rem frigidiſſimam tãquam glaciem. 23

Quando deſcendit ventus per humeros, & per renes, qui eſt frigidiſſimus. 24

Quando caput in immenſum aggrauatur. 25

Quando videtur ſibi cerebrum conſtringi, & perforari, ac ſi gladio eſſet percuſſum. 26

Quandoque inflatur caput, & facies, & aliquando tota perſona, ac ſi eſſet ignis vapor. 27

Aliquibus euenit febris immenſa, cum dolore capitis, & totum corpus extenuatur, & angitur, ſed omnia iſta accidentia parum durant, quia coniuratio tollit Dæmonis vigorem. 28

Aliquibus ita conſtringitur guttur, vt videantur ſtrangulari. 29

Aliquibus ad orificium ſtomachi mouetur quædam res ad modum pilæ, ac ſi eſſent vermes, formicæ, aut ranæ. 30

Quibuſdam in ſtomacho mouetur magnus vomitus. 31

Nonnulli ſentiunt maximam torturam in viſceribus. 32

Quibuſdam venter vehementer inflatur. 33

Quibuſdam conſtringitur cor, ac ſi intolerabiliter feriretur. 34

Quandoque patefacit ſe Dæmon in aliqua corporis parte palpitando tamquam piſcis, aut ad inſtar formicarum ſe mouentium. 35

Quandoque maleficiatus habet in facie colorem cedrinum. 36

Aliqui oculos conſtrictos, & omnia eorum membra videntur ligata, & habent humeros deſiccos. 37

Duo potiſſimum ſigna ſunt, cordis conſtrictio, & oris ſtomachalis, & quando eis videtur, quòd habent bolum ſuper ſtomachum. 38

Aliqui habent puncturas in corde, tamquam ſi acubus eſſet punctum. 39

Nonnullis videtur ſibi cor corrodi. 40

Aliqui habent magnum dolorem in corde, & renibus, & videtur eis, quòd talia membra dilacerentur à canibus. 41

Nonnulli ſentiunt in gutture bolum aſcendentem, & deſcendentem. 42

Aliqui habent ligatam venam generationis. 43

44 Aliqui habent ſtomachum, ita indiſpoſitum, vt euomant quidquid comedunt, & bibunt, ſed hoc ſignum leuiſſimum eſt, niſi accedant alia accidentia.

45 Quibuſdam per ventrem diſcurrit ventus frigidiſſimus, aut calidiſſimus, ſicut ignis.

46 In aliquibus ſignum eſt indigeſtio cibi, & potiſſimum quando medicinæ applicatæ nihil proſunt infirmo.

47 Quibuſdam eſt circa collum pulſatio continua, quæ videtur tremorem inferre.

Signa cognoſcendi ſimplicem Maleficiatum. Cap. III.

Lib. 3. de morbis veneficc. c. 13.

SVperius ennarrata longè exactius collecta, & experientia comta fuerunt à Codroncho. Docet ſigna hæc vel communia eſſe cunctis maleficijs, vel peculiaria quibuſdam. Communia ducit à cauſa morbi, & à concomitantibus morbum. Signa à cauſa tradit, vt ſi morbus cœperit ex intenſiſſimo alicuius amore, vel irrationali, ſeu iniquo in aliquem odio: ſi ex maledictis, vel minis alicuius malefici: ſi inſtrumenta maleficij ſunt inuenta, qualia nos multa ſupra commemorauimus, & refert Andræas Cæſalpinus. A concomitantibus morbum ſunt parociſmi, & remedia iuuantia, vel lædentia: & communia ſigna ſunt.

De inuestigat. dæmonum c. 22.

1 Primò, quòd morbi maleficio illati ægerrimè cognoſcuntur, ita vt Medici in ijs hæſitent, & ambigui, huc illuc animo agitentur, nec certi quidquam de illis audeant proferre.

2 Quòd remedijs ex ante adhibitis morbus ſe non remittat, ſed potius exaſperetur, & augeatur.

3 Quòd more naturalium morborum non creſcat paulatim, ſed frequenter ſtatim ab initio, nullis peccantibus humoribus in cauſa exiſtentibus, cum grauiſſimis symptomatibus, & doloribus ſe morbus prodat.

4 Quòd valde inconſtans ſit morbus, & licet periodicorum naturam referat, raro tamen periodos ſeruet, & licet ſimilis videatur naturalibus morbis, in multis tamen diſcrepet.

5 Multoties licet ægrotans grauiſſimè doleat, in qua tamen parte doleat, nequeat referre.

6 Interdum ægri ſuſpiria (quæ luctuoſa vocant) abſque manifeſta cauſa emittunt.

7 Aliquibus appetitus reijcitur, aliqui cibos reuomunt, & ventriculum ita malè affectum habent, vt ſæpius aſtrictione laborent, vel etiam pondus in ipſo quodam, quin & rem aliquam

modo

modo descendere, modo ascendere per stomachum, & guttur percipiant: & si in superiorem partem delatum deglutire conentur, omnem operam ludant, re ipsa mox sponte desiliente.

In regione cordis punctorium dolorem percipiunt, adeò vt ipsum aliquando lacerari asserant. 8

In quibusdam circa collum arteriæ manifestè pulsare, & quasi tremere deprehenduntur. 9

Alij sæuo colli, seu renum dolore cruciantur, vel circa ventrem inferiorem torsiones acerbissimas, & sæpe flatum quendam frigidissimum per ventrem permeantem, & cito redeuntem, vel vaporem vti flammam ignis calidissimam simili modo illos infestantem percipiunt. 10

Quidam ad Venerem impotentes redduntur. 11

Consueuere quidam leuibus sudoribus præcipuè circa noctem corripi, quamuis tempore, & aura frigidiore. 12

Alij videntur habere particulas corporis veluti nexibus ligatas. 13

Morbi quibus laborant veneficio læsi, sunt vt plurimum totius corporis quædam extenuatio, & macies, & virium imbecillitas, cum summo langore, mentis stupiditas quædam, varia melancolia deliria, diuersa febrium genera, medicis multum negotij exhibentia: motus quidam conuulsiui, vnde epileptici videantur: membrorum quædam rigiditas speciem cõuulsionis præseferens: aliquando omnes capitis partes tumefiunt, aut talem circa totum corpus lassitudinem percipiunt, vt vix vllo pacto mouere se possint. 14

Plerunque tota cutis, sed vt plurimum faciei, flauo, seu cinericio colore suffunditur.

Aliqui habent oculorum palpebras, ita adstrictas, vt eas vix aperire possint, hi cognoscuntur experimentis quibusdam. 16

Veneficio affecti faciem Sacerdotis vix aspicere valent, nec oculis intentis vllo modo: album oculorum varijs modis mutatur. 17

Aegrotantes, cum instrumenta comburuntur, solent in deterius mutari, vel noxam quandam recipere maiorem, vel minorem, pro ratione leuioris, vel sæuioris veneficij, ita vt quandoque formidabiles clamores, & mugitus cogantur emittere: quod si nullam mutationem, vel læsionem percipiant, erit de salute ægri bene sperandum, paruo negotio bonæ valetudini restituendum. 18

Si fortè Veneficus ad visendum ægrotum accedat, statim in- 19

firmus ingenti molestia afficitur, aliquo terrore, seu tremore corripitur: si sit puer statim plorat: oculi ad fuscum colorem mutantur; & alia notatu digna in ægrotis mutatio obseruatur.

20 Denique, quando procuratione morbi quædam linimenta sacra ad oculos, aures, frontem, & quasdam alias partes sacerdos adhibet; si in partibus illis sudor, vel aliqua alia mutatio appareat, signum est veneficij.

Ad cognoscendum autem vtrum æger sit energumenus, solent facere sequentia. Schedulam aliquam sacra Dei verba continentem: reliquias Sanctorum, vel agnum cereum benedictum, vel quid aliud sacratum latenter ægro applicant. Sacerdos capiti Energumeni manum, & stolam imponit, sacra profert verba: ad ea æger tremere, & horrere incipit, & præ dolore multos motus inconditos edere, multaque inusitata, & dicere, & facere, Si Dæmon caput petierit, grauantur, & punguntur acrius in capite, vel caput vnà cum facie rubore, & calore quodam igneo perfunditur: Si oculos petijt, eos distorquet: si dorsum, conuulsiones membrorum, antrorsum, & retrorsum adducit, aliquando toto corpore rigentes, & inflexibiles adeò reddit, vt nulla vi allata flecti possint.

Aliquando velut mortui corruunt, ac si laborarent tertia epilepsiæ specie, aura quadam in caput irruente, & ad imperium Sacerdotis eleuantur aura remeante vnde discessit. Si fauces petat, adeò constringuntur, vt strangulari videantur. Si in partes nobiliores feratur, vt prope cor, aut pulmonem, anhelationes, palpitationes, ac sincopas excitat. Ad ventriculum si tendat, mouet singultus, ac vomitus, vt aliquando cibum sumere nequeant, vel assumptum continere: motum eiusdem rei ad instar paruæ pilæ circa os ventriculi, nec non rugitus, & alias voces absonas excitat, & circa præcordia torsiones vel flatus. Cognoscuntur etiam aliquando quibusdam suffitibus ex sulphure, aut alijs rebus fortis odoris.

De Tempestatibus multiplicibus. Cap. IV.

Doctrina.

✠ IN primo lib. probauimus Sagas posse excitare pluuias, & grãdines, quæ vulgo dicuntur, Tempestates, sed quia Tempestatum multa sunt genera, cum non satisfecerim ibi illa recensendo; ne deficiam, nunc, in eo, quod potuisset desiderari, statui hoc loco

de

de his agere plenè, cum malefici, non solum grandines, sed per multas alias immittant Tempestates.

Duplex ergò est Tempestas, spiritualis vna; Temporalis altera. Spiritualis tempestas dicitur peccatum, per quod plurimis calamitatibus inuoluimur in præsenti, & in futuro seculo, & de hac tempestate, non est præsens speculatio. Naturalis, siue temporalis Tempestas sic definitur a Bercorio in suo Dictionario, est quædam aeris distemperantia, quæ incuentibus, & sentientibus horrorem incutit, & timorem, quæ ex aqua, vento, turbine, fulgure, & grandine, ac alijs aeris impræssionibus generatur. Hę Tempestatum species ferè omnes continentur in versiculo illo trium puerorum, qui dicit. Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum, quæ faciunt verbum eius. Tempestas naturalis duplex est, rerum animatarum, & inanimatarum. Inanimatarum rerum Tempestas dicitur, quidquid impetu, ac vehementi concitatum spiritu, vel turbine vineas, oliuas, arboresque cæteras, & similia, necnon Turres, muros, ædificiaq; rumpit, eradicat, perdit, & ad nihilum redigit, vt ventus validus, turbo, nebula, vel erugo, procella, inundatio, alluuio, grando, fulgura &c.

Ignis, qui omnia consumit, & in se metalla transformat, dicitur Tempestas, & duobus modis, ex aeris regione cadere dicitur. Primo, quando mittuntur fulgura, quæ etiam cadunt sub nomine Tempestatis, & hæc multa damna temporalia inferunt. Secundo modo mittitur ignis sicut fluit aqua ex nubibus, & hoc modo legimus. Gen. 19. quod missus fuit ignis super Sodomam, & Gomorram ad Dei vindictam. Item Iob 1. ignis Dei cecidit de cœlo. Et hoc modo sæpius in Italia cecidit ignis de cœlo, iuxta Rosaccium in sua historia. Est, & aliud genus Tempestatis ignis artificialis, vel maligni videlicet, incendium, quando quis incendit agros, segetes, nemora &c. de quo Exod. 22. Si egressus ignis inuenerit spicas, & comprehenderit aceruos frugum, siue stantes segetes in agris, reddet damnum, qui illum succenderit. Et his incendiarijs multiplex reseruatur pœna in vtroq; iure. Immittitur etiam ignis per Sagas e cœlo multoties ad earum vindictam sumendam contra homines, & iumenta, vt patet in 2. lib., & ad incendendum domos, & oppida integra, vt alibi monstratum est.

Grando, quæ & ipsa est Tempestas, non solum fructus præsentes destruit, sed & futuros impedit: homines, & iumenta interficit, volatiliaq; deplumat, & occidit. Psal. Et occidit in grandine vineas eorum. De hominibus patet Iosue cap. 10. Cumq; fugerent filios Israel, & essent in descensu Beth horon Dominus misit super

eos lapides magnos de cœlo vsq; ad Azeca, & mortui sunt multò plures lapidibus grandinis, quam, quos gladio percusserant filij Israel. De iumentis constat. psal. 77. Et tradidit grandini iumenta eorum &c. Quanta autem sit vis, ac potentia huius tempestatis grandinis, patet ex eo, quod Deus comparatur illi Isai. 18. Ecce validus, & fortis Dominus, sicut impetus grandinis.

Gelu est etiam tempestas non contemnenda, quæ in vere maximè accidit, quando teneræ vites, arbores, herbarum, flores, nouiq; fructus sic à gelu siccantur, ac si ignis de cœlo cecidisset, & combusisset. hæc Tempestas à Deo infertur. Iob 37. flante Deo concrescit gelu. Aliquando infertur ab Aquilone, qui est ventus frigidus, rigidus, ac dissicatiuus, & multoties immittitur per Magos ad destruendum sata. Idem dicendum de glacie.

Nix immoderata dicitur Tempestas à I. C. Hæc dupliciter cadere contingit, quiete, scilicet, absq; vento, & valido vento agitata. Hanc Tempestatem esse probant, qui in Alpibus, in ipsa niue inuoluti obruuntur. Hoc probant, qui quasi à deuorante igne, tenera frumenta consumi, domosq; niuis nimio pondere destrui conspiciunt. Nix enim nil aliud est, quàm aqua congelata, sicut pruina est ros congelatus, vt ait D. Thom. in Iob cap. 38. Fit autẽ nix, quando nubes resoluũtur, & illa aqua fit pluuia antequam ad terram descendat, per frigiditatem aeris sic inspissatur, & in niuem conuertitur, & id fit velociter.

Aer est vita omnium viuentium, ita quod, sicut de Deo omnes fatemur, eum esse, in quo viuimus mouemur, & sumus; Sic de aere secundario dici potest, quod in ipso viuimus mouemur, & sumus. Hic vnus ex quatuor elementis, tria habet interstitia. Supręmum, dicitur Aeter, & est pars contigua sphæræ ignis calidissima, & subtilissima, ideo inhabitabilis. Infimum, est pars aeris contigua terræ vbi sumus, & temperatur propter reflexionem solis. Medium est media pars aeris obscura, caliginosa, & tenebrosa, vbi fiunt tonitrua, corruscationes, & similia, in qua parte dæmones multas concitant Tempestates. Aer secundum inferiorem partem est locus auium, & hic est ille, de quo omnes fatentur, quod corrumpi potest, & à fœtoribus cadauerorum alijsq; putrefactionibus infici, quo fœdato, pestes, & aliæ infirmitates generantur, de quibus. Deuteron. 28. percutiat te Dominus ægestate, febre, frigore, ardore, & æstu, & aere corrupto, & rubigine &c.

Ventus, est impetus aeris in vnam partem flantis, secundum Arist. lib. 3. Meteorol. huius, tanta est aliquando rabies, furia, atque Tempestas, vt turres, ac męnia ad terram prosternat, arbores,

quamuis

quamuis grandes frangat, eradicetq; & in maris pelago plurima nauigia submergat. Huius vis, tempore alicuius incendij periculosissima est, quia ex paruo principio, magnam syluam, domos, & palatia conflagrat. Est hic etiam tempore pestis Tempestas tremenda, quia putridos, ac corruptos vapores, & humores, hinc inde portat. de loco ad locum, de oppido, ad Ciuitatem, & de Ciuitate ad Prouincias, & Regna: hoc instrumento vsus est Moyses in inferendis plagis, vt patet de locustis. Exod. cap. 10. & 14.

Turbo, definitur à Cornelio Tacito, Calepino, & alijs; est ventus validissimus, & vorticosus, omnia deuorans. Hæc Turbinis Tempestas, quandoq; ex vno vento, quandoq; ex duobus inuicem occurrentibus prouenit, quæ, quo magis repentina, eo periculosior. Hæc in mari naues submergit, & in Arabiæ desertis homines arena cooperit, sepelit, & conseruat, ex quibus *Mumia* fit. Idcirco dicitur, Turbo, quia omnia turbat. Huius Turbinis terribilitatem demonstrat Spiritus Sanctus in scriptura. Iob. c. 3. Noctem illam tenebrosus Turbo possideat, & cap. 27. Tollet eum ventus vrens, & Turbo rapiet eum. Esai. 25. Spiritus robustorū, quasi turbo impellens parietem. Hierem. 23. Ecce turbo Dominicæ indignationis, & cap. 30. Turbo Domini furor egrediens.

Procella, seu tempestas maris, est vis venti, cum pluuia non multum durans, & in mari potius, & in fluminibus, quàm in terra, vnde Nahum. 1. Procellæ sonantes dicuntur. Hæc est, quæ vulgo dicitur, fortuna maris; quæ aliquando ita ferox, terribilis, ac furibunda, vt nauigia in mari concutiat; funes, & ancoras disrumpat, & in longissima loca à suis regionibus transmittat, ad rupes concutiat, atq; tandem eas absorbeat, & deglutiat.

Calamitas propriè dicta, significat calamorum fractionem, vel cōquassationem, & sic sumpta, idē est, quod miserrimus ille Tempestatis, effectus, factus in frumenta, & alias segetes, ante messem, quasi dicatur calamitas, idest, calamorum fractio, comminutio, ruptio, quibus spicę, aliæq; leguminis species sustentabantur. Ita declarat Plautus, quem sequitur Calepinus, verbo, calamitas, & hoc modo, dicitur illa calamitosa tempestas, quæ omnia comminuit, & conquassauit. Generaliter autem sumpta, calamitas, significat quamcumq; afflictionem dolorem, punitionem, Tempestatem, atq; pœnalitatem. Quare omnis Tempestas dicitur calamitas, sed non omnis calamitas est tempestas, vt notat Sanctus Damascenus lib. 3. paralel. cap. 43. vnde dicebat Iob. cap. 6. calamitas, quam patior, idest, qua grauiter afficior. Et Sophon.

capi-

capitulo primo. Dies calamitatis, & miseriæ, cum multis alijs, quos omitto.

Tempestates rerum animatarum.

INter tempestates animatas enumeratur, Bruchus, locusta, eruca, ærugo, vel Rubigo; Locusta igitur, iuxta Calepinum est genus insecti, infirmas habens alas, tam modicis à terra se volatibus attollens, vt saltare potius, quam volare, videatur. In Africa, corpore maiore, firmioribus alis nascuntur, & tanta est eorum copia, vt herbas, messesq; omnes, aut erodant, aut tactas adurant. In India monstruosæ magnitudinis nasci dicuntur, vt interdum trium pedum longitudinem excedant, ex quorum fœmoribus, & cruribus cum aruerint, serræ solent confici; de his Plin. lib. 11. cap. 29. Ex hoc genere igitur Tempestatis tanta esse solet copia in aliquibus Europæ partibus, vt cum eleuantur à terra solem obnubilent. Hæ generantur in terra in aliquibus vasculis, vel canulis. quæ, adueniente æstate, nisi priusquam reuiuiscant, colligantur, & comburantur, postea, tamquam ignis infernalis, omnes segetes, & messes deuorant, absq; vllo remedio, & consumunt. Aduertendum tamen est, quod his locustis non vescebatur Ioann. Baptista in deserto, vt aliqui putauerunt. Sed locustæ, quibus vescebatur, erant sumitates herbarum, ac plantarum, quæ dicuntur locustę, sic censuit Isidorus Pelusiota antiquissimus Monachus lib. 1. Epist. 132. ad Timotheum.

Bruchus, est genus vermis è locustarum genere, sine alis, herbas, & arborum frondes erodiens, & hæc fuit octaua plaga, quam Deus immisit Aegiptijs psal. 104. Dixit, & venit locusta, & bruchus, cuius non erat numerus. Hæc animalia pessima sunt, in eo, quod arbores denudant, rodunt omnia folia, quibus fructus tegebantur, & alijs tempestatibus expositos reliquunt. Hi vermes in Autumno sibi domos parant in quibusdam vasculis, tum arboribus, & parietibus affiguntur, inclusi, vsq; in sequentem annum.

Eruca, genus est vermis, qui in olerum folijs repit, & rodit, præsertim brassicas, vnde, ab erodendo, eruca dicta est, nascitur ex semine papilionum, & olera deuastat.

Erugo, vel Rubigo, in segetibus est illa, quam Nuyllam, idest, nebulam nos vocamus, qua spicæ marcidæ fiunt, & in puluerem fœtidum resoluuntur. Horatius lib. 1. carmin.

Nec pestilentem sentiet Africum fœcundauitis,
Nec sterilem seges rubiginem.

Hæ igitur sunt Tēpestates animatę, quę quādoq; à Deo immittuntur

tur propter peccata nostra, & quandoq; etiam à maleficis arte dæmonis, sic permittente Deo, ad vindictam malefactorum, & hæc sufficiant pro hac materia.

Diuinæ benignitatis, & Dæmoniacæ Tyrannidis argumentum recens. Cap. V.

REfert Martinus Delrio sequentem historiam, quam manu scriptam, & ore proprio narratam ab illo, cui hæc acciderunt affirmat, seque illam cum hæc scriberet præ manibus habuisse, videlicet, quòd Anno 1600. die Martij 22. N. Prutenus, vt aiebat nobilis, annos natus 22. ipsa hebdomadæ Sanctæ Feria Quarta, Collegium Iesuitarum ingressus est, cumq; vno ex ipsis spectante, & audiente in porticu inferiori collegij deambulans arrogantius gesticularetur, & cum crebra capitis quassatione verba in Deum blasphema, & plena desperationis audacius euomeret, monetur semel, atq; iterum, & sæpius vt se se habeat modestius, ac linguæ frænum inijciat, sed frustra, proficiebat enim in peius, & per omnia anxij afflictiq; animi signa præbebat; quamobrem accedens vnus eorum, quærit benignè quid habeat? cui rei vacet? & cur adeò creber in Dei nomen irreuerenter prorumpat? Refert ille, Perij miser, diaboli pedicis sum irretitus, nec tamen, quas promisit, & opto frui, delicias, frui datur, quibus auditis, Iesuita, graue quidpiam subesse veritus, manu apprehensum duxit in collegium, & blandè rogauit, quid hoc rei sit, ne sibi grauetur aperire. Tum N. cum lachrymis, ordine perturbato quidem, sed sequenti die tranquillius eo ipso quæ referam narrare, cœpit. Se nobilibus ortum parentibus, & re ampla educatum lautè, ac delicatè, & certis de causis (quas pudens reticeo) parentis gratia excidisse, & lare patrio profugere coactum, & pecunia, quam discedens copiosam secum acceperat, absumpta, in extremam ægestatem decidisse, tandem in via dæmonem cum vehementi vento ad se nocte quadã sub arbore iacentem accessisse, & recensitis ijs ipsi, quæ patiebatur, & quæ passurus esset incommodis, opem, & auxilium, pristinamque parentis gratiam promisisse, si modo dato chyrographo se vellet ad paucula quædam obligare: Se autem ea vice suggestioni, quam pernitiosissimam sciret, non obtemperasse, & dæmon eodem vento, & fragore cum quo venerat recessisse: prædixit tamẽ fore, vt eum aliquando non acceptæ conditionis pœniteret. Quæ cum non procul ab Vratislauia, iuxta quendam pagum accidissent,

Lib. 6. disquisit. magicarũ c. 2. sec. 3.

sent,

sent, inde se Vratislauiam contulit, vbi breui victus incommodis, die quodam sub vesperum egressus, seipsum, quòd fidem dæmoni non dedisset coarguentem, defleuisse animo conditionem, qua exciderat, & in quam inciderat, nulla sibi reliqua consilij, auxilij vè spe affulgente. Nox erat imtempesta, cum illi se dæmon Gigantea mole se offert conspicuum, & insultans ait, nonnè ego dixerã futurum, meam vt opem supplex expeteres? iure quidem tibi illam, vt indigno possem quantumuis supplici denegare, verum vt intelligas, quàm te ex animo diligam, en promitto auxilium: parentis gratiam pristinam, veteres delitias, iucunditatis annos solidos numero 12. quibus expletis, plena mihi sit in corpus, animáque tuam potestas: te vicissim stipulanti sponde, quę exigo, & nunc in primis Deum, Deique matrem, cœlites omnes, & fidem, quam docuere veteres eiura. Insuper fidem, mortalium te nemini hoc pactum manifestaturum, in nullum vnquam templum ingressurum, precarium codicem non lecturum, ac demum homines omnes, & eos potissimum, qui te ad pietatem incitare, hortarique voluerint, odio implacabili persequuturum, te vxorem non ducturum, sed concubinis pecunia conductis vsurum. Cum in tam perniciosam legem consensisset iuuenis, iamq; sola superesset singrapha proprio sanguine describenda: dæmon illi porrectam vltro sinistram tanta vi compressit, vt sanguine è trium digitorum extremitatibus expresso manum impleret, subministrauit etiam scriptioni materiam (nescio quam) pergameno molliorem, sed carta duriorem, & calamum, scribentique conceptis verbis præiuit, quę sibi præstari vellet, & quæ se vicissim præstiturum pollicetur. Conscripto traditoque chyrographo, miram se dicebat omnis generis instrumentorum armoniam audiuisse, & ad sonum obdormisse, adeò pacato, & alto sopore, vt sequenti die, nullo per vias publicas prætereuntium strepitu percepto in multam lucem stetterit, tandem euigilasse, & illico patrati facinoris pœnituisse, profectumque Vratislauia Olomutium, & inde Viennam, Gretium ibi diuertisse ad doctorem Venediger, ab eo se ad Dominum Stransbergerum directum, & commendatum, postremò venisse Marpurgum ad Doctorem Homelium ibi exilij pertæsum, se rursum indoluisse, quòd pactum cum dæmone initum non custodisset. Adfuisse sibi nocte denuo in lecto iacenti dæmonem, ac de pacto renouando in hunc modum actum esse, vt nimirum proprio sanguine, nouum dæmoni chyrographum conscriberet, ac in templo quodam nuper diruto, non procul Marpurgo noctu deponeret. Post paucos dies iterum se facinus damnasse, manus sibi violentas desperatione

ſperatione inferre voluiſſe, tandem ſuaſu cuiuſdam venit Gretiū, vt quæreret remedium. Pridiè tamen, quàm Marpurgo diſcederet, noctu adfuit Dæmon, & certum hic Gretij, prope Carlauu Tuguriolum deſcripſit, in quo trigeſimo Martij compareret, fore, vt tum fiat voti compos, & priſtino ſtatui ex pactis reſtituatur. caueret interim etiam, atq; etiam ne Ieſuitas adiret vnquam alioquin grauiſſimas pœnas eum daturum. Hæc omnia Iuuenis noſtro eo ipſo die narrabat, quem illi dæmon præfixerat, ad ſuum in illo Tuguriolo congreſſum, & quamuis illo die à tali congreſſu fuerit a noſtro detentus, nihilominus poſtridie (quæ fuit dic Veneris ſancto (poſt meridiem, nemine conſulto, aſſignatum ſibi à Dæmone locum infelix adijt. Adeſt Dæmon, exprobrat perfidiam, quòd contra ſuum præceptum nebulonibus Ieſuitis adfuiſſet, petit tertiò renouari pactum, hac ratione, vt medium digitū in pignus ei offerat, deinde recenſitis ab adoleſcentia peccatis, oſtendit animæ ſalutem eſſe deſperatam, allegatis è ſcripturis teſtimonijs, quamobrem ducat in bonis dies, ſimul libellum offert Iuueni, quo omnium Dæmonum nomina continebantur, & modus, quemlibet pro arbitrio euocandi, nihil tamen hoc Iuuenis acceptauit.

Sabbato Sancto, vbi reſcitum, quòd contigerat, maior Iuuenis cura haberi cœpit, non permittendo, ne vnquam ſolus eſſet, & ex eo tempore ab vno patre, cui peculiariter eius cura commiſſa fuit in rebus catholicæ fidei eſt inſtitutus. Sub finem Aprilis ſeſe ad confitendum generaliter præparauit, quo die confeſſurus erat, iuſſum, vt in præſentia patrum aliquot Diabolo renunciaret, & malè pacta bene reſcinderet. Dum recitantur Littaniæ, ad verba Pater de Cœlis Deus, corruit pene exanimis, hominem erigimus artubus contremiſcentem, ad glorioſum Dei Matris nomen denuo corruiſſet, ni titubantem vtrinque ſuſtinuiſſemus. Tandem facta ægrè renunciatione, & Dæmonis abiuratione, cibo refocillatus (deſtitutus enim erat viribus) poſt meridiem ductus eſt ad Templum, vt confiteretur, recitatis de nomine Ieſu, & de Angelis Littanijs, cum peccata recenſere cœpiſſet, ei dæmon in aurem ſuſurrat, huic nebuloni confeſſario ne credas, niſi velis ab eo improbè circumueniri. Totus Maius impenſus, tum vt in fide confirmaretur, tum, vt crebra confeſſione vniuerſos conſcientiæ receſſus expurgaret, non fuit dies, quo pater deſignatus cum eo non ageret, optima iam ſperari poſſe videbantur: patiebatur tamen Dæmonis inſultus varios, nam & nocte quadam, ter eſt ad ſpatium trium paſſuum de lectulo eiectus, abſq; vlla tamen vllius membri læſione,

ne,& alias se illi exhibuit Dæmon,& magnam præfererrens beneuolentiam suasit,vt Marpurgum rediret,quid hic se se affligeret? miror, ait, quòd cum noris te damnatam esse, non maiorem des operam, vt vitam hanc ducas hilariorem, reuertarisq; ad pristinas,quibus excidisti fortunas,pudet me tui,& miseret,quòd meus cum sis, vitam hic ducas adeò acerbam, & quoniam eo ipso tempore quidam studiosus obierat in domo pauperum (in qua etiam ipse degebat) pro quo nonnulli in valetudinatio, per totam noctem ad Deum fundebant preces,subiun xit,se nec posse, nec velle manere diutius viuis canibus inferius, in valetudinario, apud canem mortuum latrantibus; quamobrem rogat etiam,atq; etiam, vt vel semel ad dictum tuguriolum reuertatur, fore, vt ibi ea audiat noua, quæ nunquam antea.

Die 28. Maij Dominico Sanctæ Trinitatis, cum nostri Deo negotium assiduè commendassent, aliaq; nonnulla pietatis exercitia, mortificationesq; in hunc finem Deo obtulissent, dispositus est ad sacram Synaxim,& primum in multorum è nostris,& Congregationis sancti Spiritus præsentia in templo Sanctæ Catharinæ, ex carta conceptis verbis Dæmonem eiurauit, & pacta se rescindere nefariè contracta est protestatus, sed incredibili difficultate, dæmone sic sensus impediente,vt nec legere,& ægrè,tardeq; præeuntem sequi posset. Fecit deinde professionem fidei Catholicæ iuxtà formam Bullæ Pij Quarti relatam, vbi ad hæc verba ventum est. Ecclesiasticas traditiones,obseruationes,& constitutiones firmissimè admitto, & amplector: & septem esse vera, & propria sacramenta nouæ legis. Et in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè,& realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem,&c.& hæreses ab Ecclesia damnatas,ego pariter damno. Omnibus corporis viribus est destitutus; ereptus illi oculorum, aurium,& linguæ vsus, in tantum, vt sibi aliquantulum restitutus diceret, vereri se, ne eo loco sit moriendum; cum in illa esset sensuum estasi, frustraq; vrgeremus,vt quod corde credebat, exprimeret ore,credere,videlicet,se Christi in Eucharistia presentiam, placuit illi venerabile Sacramentum propius admouere,ad cuius præsentiam ita sibi restitutus est, vt velut è graui somno experrectus diceret,& credere se,& experiri copiosè Christi præsentis virtutem, licet etiam diuersum euenerit,vt Eucharistia in altari collocata loqui posset,& audire, accedente verò Sacerdote, tamquã Iuueni Sacramentum porrecturus esset, sensibus omnibus destitueretur,dentesq; tanta vi comprimerentur, vt nulla ope reserari posse viderentur,& recedente rursum cum Eucharistia Sacerdote,

videret,

videret, loqueretur, & audiret: dicebat verò se inscium eorum omnium, quæ illi in aurem inclamassemus, solum animaduertisse veluti forcipe sibi os claudi, atq; vt nihil relinqueretur intentatum, idem sacerdos relicta in altari Eucharistia digitum consecratum ori imposuit, postmodum verò vbi Eucharistiam ori admouisset, & veluti sumendam obtulisset, tum demum inimicus eum ore patenti exagitare, & multis renitentibus eum in aerem attollere cepit: cumq; adiuraretur, vt eum quietum esse fineret, & chyrographa restitueret, ea tertio ex ingenti fune dependentia in fastigio templi iuuenis solius repræsentauit obtutibus, cæteris nihil omnino tale videntibus. Eo die nihil aliud actum, præterquam quòd & multæ ibi ad Deum pro salute eius fusæ preces, & maxima recuperandorum singrapharum spes iuueni fuerit relicta.

Die tertia Iunij iuuenis templum ingrediebatur, cum hostis inopinato uultum eius quasi pallio diuerberauit, & simul manum sinistrā miserum in modum dilacerauit, ut sanguis copiosus diffueret, nemine tamen, qui hæc inferret uiso, sensit quoque ibidem collum sibi ab aliquo torqueri, nihil tamen incommodi passus est, præterquàm quòd diebus sequentibus remanserint in manu cicatrices cum minore dolore, quàm senserat, dum illi manus laceraretur. Eodem die multa fecerunt nostri ut ad Dei gloriam, fœlicem res tota haberet effectum. Excitatus ea nocte uentus ingens absque omnino pluuia, auditaq; uox iuueni uelut in uento miserabiliter lamentantis.

Die 4. Iunij Dominica infra octauam Corporis Christi in eodem templo sanctæ Catharinæ, post sacrum, & littanias, ad singulas sanctissimæ Trinitatis personas habitas, iussus ex carta detestari sua peccata, profiteri fidem, & coram Deo Angelis, & hominibus protestari Catholicum se esse, nunquam se de Misericordia Dei diffisurum; fecit id aliquandiu adiutus à nemine, cum ei uisus deficeret, prælegit alius, ipse tardè, ægrè, & cunctanter uerba efferebat, dæmone linguam impediente: uentum est, ut diceret. Quapropter ò bonæ Iesu &c. tunc nec legere id potuit, nec alios audire suggerentes. Adiuratur Dæmon, eique Dei virtute præcipitur, ne iuueni in hoc opere sit impedimento; exagitatur illico iuuenis, ac si foret obsessus, & inter hæc vnico velut momento linguam germanicam dedidiscit, quam beneficio Dæmonis loquebatur satis eleganter natiuo retento idiomate. Hoc animaduerso, aucta omnibus fiducia in gratiarum actionem recitatur. Te Deū Laudamus, Iubetur progredi, nequit dicere; Confiteor Deo omnipotenti &c. Domine non sum dignus &c. frustra, accedit Sacer-

dos cum Eucharistia, dæmonique in virtute Dei præcipit, vt hominem missum faciat. Tanta vi iuuenis tollitur in aera, vt decem duodecimve vix eum retinerent.

Ad verba nominis Iesu crebra, & Beatissimæ Virginis Mariæ inuocationem dæmon fractus abscessit; exclamat Iuuenis idiomate suo: aufugit à me. Quare illico flectit genua lætus, & magna alacritate, altaque voce progreditur: quapropter ò bone Iesu &c. oratione finita, his ipsis verbis subdit, laus Deo, iam sum alius homo, præparat se ad communionem, dicit, Confiteor &c. confitetur. Demum tantæ debilitatis fuit, vt nec sedere posset, liber tamen iam à Dæmonis incursu, nihilominus genua flectit, recitat, Confiteor &c. Domine non sum dignus &c. & alta voce profitetur credere se totis animi viribus Christu in Eucharistia esse præsentem, & sperare se ipsum sibi propitium futurum. Sumit Eucharistiam magno animi sensu flexis genibus, aliquandiu gratias agit, & tantas illico vires recuperat, vt templo egressus, nullam fuisse debilitatem videretur. Iam demum, ait, Dæmonem non timeo, & contemno ex animo, quod hactenus à me ipso, vt facerem vix impetrare poteram. Iam paratus sum centies pro fide Catholica sanguinem profundere, & multa subiunxit in commẽdationem charitatis nostrorum, qui de hominis nunquam visi salute adeò essent solliciti, horum apud Lutheranos esse nihil, aliaq; quæ verecundia non sinit referre.

Decima die Iunij, ipso Beati Barnabæ Apostolo peruigilio, nostri domi se rursum contra inimicũ armant ijs modis, quos nouit societas: Iuuenis quoq; ne sibi deesset tota die cilicium portat, & se sub vesperum sponte flagello acriter diuerberat. Ingens rursum tum eo tempore vesperi, tum noctis magũa parte ventus Collegium impetit. Ante vndecimam noctis horam adest inimicus alio, aliave comitatus, & per cubiculum, in quo cum alijs tribus iuuenis dormiebat, deambulans. Cernis, inquit ad sociam (nam saga quæpiam æstimatur) vt iacet hic nequam? & rursum, ò si aliter rem meam instituissem, non esset nunc sortita finem. Ante occiduum penè me abegissent; interim tibi hominem commendo, eũ quantum licuerit diuexa, & conuersus ad Iuuenem fremebũdus, perfide nebulo, homoq; leuissime, & inconstantissime nunquam fidem mihi seruasti, ò pectus ignobile, ac degener. Maiores tui maluissent, centies corporis, animæque iacturam facere, quam vel semel datam fidem violare. En tu habe, quæ mihi dederas, ego vicissim, quod meum est seruabo, & hoc dicto bis, aut ter, iuuene audiente strepitum fecit, velut cuiuspiam aliquid è carta eradentis,

&

& rursum sociæ, Pergam ad locum mihi constitutum, tu interim curam huius habe, rursumque iuueni, & existimas perdite nequam fore, manus meas vt euadas? coactus nunc tibi tua restituo; tu interim & Iesuitę Nebulones, me post hac à stultis fictisque cæremonijs vestris liberum esse sinite, quod enim tuum sit, nihil omnino habeo, licet plura longe post hac ex te sim accepturus, fides enim, quam suscepisti iniqua est, & per Papas (quos vos velut Sanctissimos colitis, ego autem in inferno tracto pro merito) conficta: quibus dictis, & manu frigidissima iuuenis collo, sine omni læsione contrectato, euanuit: Ad hæc omnia iuuenis nihil respondit, excepto hoc vnico, videlicet, vt abiret, habere se Deum propitium. Inter hæc iuuenis cæteros in cubiculo altum dormientes suscitare conabatur, eorum nomina inclamans, quorum vnus æger vocem audit, prosilit in pedes, & ad alterius sani lectum accedens eum excitauit. Hic ignem excussit è silice, sulphur accendit, sed priusquam candelæ admoueret, violenter ab aliquo extinguitur, idq; secundò, accendit tertiò, iamque candela lumen acceperat, cum simul, & semel materia sulphurata, candelaq; extinguuntur. Tandem venit homini in mentem, vt cereum benedictum accenderet, accendit, nec amplius valuit extingui. Habito lumine inimicus euanuit, & quamuis semel, ac iterum dixisset se Iuueni restituere omnia, quæ ipsius essent, nihil tamen ab eo iuuenis receperat. Cōponunt igitur se ad orationem, & qui lumen accenderat, ante imaginem B. Virginis Mariæ littanias recitat, post mediam circiter horam surgens vidit humi iacere cartam sanguinolentam, attollit, eique porrigit, cuius erat chyrographum: hic cognito suo chyrographo, gestire lætitia cœpit, osculari illud, & pectori admouere, & illico simul omnes Deo gratias agunt, & quatuor simul (tot enim erant) recitant. Te Deum laudamus. & ne fortè Dæmon illud recuperare posset, signo crucis muniunt, aspergunt aqua benedicta, & corona B. Mariæ Virginis circumligant.

Die Dominico mane vocatur Pater, cuius curæ iuuenis erat cōmissus, ostendunt, & tradunt ei recuperatum chyrographum, quod Marpurgi postremo conscripserat, in eoq; erasum e priori, cuius materiam dæmon suppeditarat, sanguinem: ne tamen doli mali quidpiam subesset, & fortè non omnia integrè restituta essent, quæ iuuenis erant in priori chyrographo, iterum de more à nostris ad Sanctæ Catharinæ templum fusæ ad Deum preces, recitatæ Littaniæ, prouecta iuueni Eucharistia, adiuratus, & sollicitatus Dæmon, vt si quidpiam esset residuum, quod ad iuuenem spectaret, illud Dei omnipotentis virtute restitueret. Sed quoniam

iuuenis dicebat satis sibi constare, quòd omnia integrè essent restituta, suumque animum esse per omnia quietissimum, placuit nihil amplius attentare; Quare actis Diuinæ bonitati ob tam grande beneficium acceptum, gratijs. Te Deum laudamus &c. regredimur læti vniuersi. Placuit tandem Serenissimo Principi Ferdinando Arciduci, & Reuerendissimo Seconiensi Episcopo, vt series tota, & processus pro concione populo proponeretur, quod factum 18. Iunij à meridie, & ipsum chyrographum vnà cum sanguine, quo alterum descriptum erat in templo nostro per Parochum Gretiensem iussu Episcopi in magno hominum concursu, & frequentia combustum fuit. Hæc historia rei gestæ verissima, in qua vides lector omnium fermè, & singularum catholicarum cæremoniarum efficacitatem, de quibus alia quam plura subdemus.

De Remedijs contra grandines, & Tempestates. *Cap. VI.*

Cturi de remedijs contra Tempestates, opere prætium esse duco prius uidere, num Tempestates rerum, tam animatarum, quàm inanimatarum possint coniurari, & excommunicari, ad quod, ut paucis rem expediam, respondendum est negatiuè. Possunt quidem coniurari, & exorcizari, ea solum ratione, quod hoc non fiat, ut credimus, Tempestates, uel animalia coniurationes ittelligere, uel ipsa primario coniurari, uel exorcizari, sed diabolus illa mouens, iuxta illud Luc. 10. Ecce dedi uobis potestatẽ calcandi super serpentes, & scorpiones, & supra omnem uirtutem inimici, & nihil uobis nocebit. Et quia tenemus Tempestates, & alia similia sæpe à dœmonibus in hominum perniciem excitari, ideò exorcismis utimur contra dęmones Tempestates excitantes; ait enim D. Thom. 2. 2. quæst. 20. ar. 3. quod praua res est adiurare creaturam irrationalem ad agendum proprium actum, quia cum illa non moueatur à seipsa, sed à Deo; uel eius permissu à diabolo, ad nocendum homini, idcirco adiurandus est diabolus, iuxta supra allegatum locum lucæ. Nauarrus enim in Manuali cap. 27. num. 13. probat, quod nemo excommnnicari potest nisi homo baptizatus, mortalis, & subditus, prout etiam probatur 2. par. Candelabri Aurei de sententia excommunicationis. Intentio ergo exorcistæ in coniurandis Tempestatibus, ea debet esse, non adiurandi excommunicandi, uel exorcizandi Tempestates, sed Deum benedicendo, illum præcari, ut misericordiam faciat,

arcendo

arcendo mala illa; uel imperare dœmonibus in nomine Iesu, ne nubes, aera, fulmina &c. moueant contra nos: ad rem igitur redeuntes.

Dico in primis Campanarum sonitum, non debere retardari, sed statim, cum grauis aliqua timetur aeris perturbatio, vel Tempestas, ad pulsandas Campanas recurrendum est; melius est enim, & tutius medicina infirmitatem præuenire, quàm postea infirmã curare; dicitur enim. Principijs obsta, sero medicina paratur. Campanæ enim fugant Tempestates ob benedictionem Episcopalem, in qua multa Sacramentalia interueniunt in illis benedicendis (dicuntur enim Campanæ Ecclesiæ Sanctæ Militantis Tubæ, quia ijs auditis, dœmones tremunt, contremiscunt, & fugiunt) Et ratione naturali etiam fugant Tempestates, quia & si non sint benedictæ, sonus ipse præcipuè si sit vox fortis, nubes rumpit dispergit, ac destruit, sicut vi sua naturali efficit ictus Bombardæ. His præmissis.

Sacerdos ante fores Ecclesiæ, solus vel cum ministro eleuet Crucem versus nubes; vel Reliquias sacras, sic dicens.

Exorcismus ex Breuiario Romano.

PEr signum † Crucis de inimicis † nostris libera nos † Deus noster. In nomine Patris † Et filij † Et Spiritus † Sancti. Amẽ. Credo in Deum Patrem omnipotentem &c. Chyrie eleison. Christe eleison. Chyrie eleison. Pater noster qui es in cœlis &c.
Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cœlum, & terram.
Vers. Sit nomen Domini benedictum.
Resp. Ex hoc nunc, & vsq; in seculum.
Vers. Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius.
Resp. Et fugiant qui oderunt eum à facie eius.
Vers. Exurge Christe adiuua nos.
Resp. Et libera nos propter nomen tuum.
Vers. Domine exaudi orationem meam.
Resp. Et clamor meus ad te veniat.
Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DOmine Iesu Christe qui fecisti cœlum, & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt, quiq; flumini Iordani benedixisti, atque in eo baptizari voluisti, & tuas sanctissimas manus, & brachia

sacra-

ſacratiſſima in Cruce † extendiſti, quibus aerem ſanctificaſti: obſecramus immenſam pietatis, & bonitatis tuæ abundantiam, quatenus has nubes, quas ante me, & poſt me, & ſupra me à dextris, & à ſiniſtris video aerem perturbare, diſſoluere, & anihilare digneris, vt alligata poteſtas dœmonum impiè deſæuientium deficiat, & turbetur ad laudem tui ſanctiſſimi nominis, & potentiſſimæ maieſtatis tuæ. Qui viuis, & regnas cum Deo patre &c.

Poſtea Sacerdos Signet nubes ſigno Sanctæ † Crucis ſic dicens.

CIrcundet te nubes Deus Pater † Circundet te Deus filius †
Circundet te Deus Spiritus Sanctus. †
Deſtruat te Deus Pater † Deſtruat te Deus filius. †
Deſtruat te Deus Spiritus Sanctus. †
Comprimat te Deus Pater † Comprimat te Deus filius. †
Comprimat te Deus Spiritus ſanctus. †

Obſecratio.

SAnctus Mattheus; Sanctus Marcus. Sanctus Lucas: Sanctus Ioannes Euangeliſta, qui Chriſti Euangelium per quatuor mundi partes diuulgarunt, ipſi ſuis meritis, & precibus hanc Tempeſtatem à termino iſto, & ab omnibus Chriſtianorum finibus ab eodem Domino noſtro Ieſu Chriſto obtineant effugari, & depelli.

Exorciſmus contra dœmones cum iperio dicendus.

ET ego peccator, & Chriſti Sacerdos, ſeu miniſter, licet indignus authoritate, & virtute eiuſdem Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti ſummi Imperatoris, non mea potentia innixus, & confiſus vobis præcipio immundiſſimi Spiritus, qui has nubes cōcitatis in virtute eiuſdem Dei, & Domini noſtri Ieſu Chriſti † Per Sanctiſſimam eius incarnationem. Per Sanctam Natiuitatem. Per Baptiſmum, & ieiunium ipſius. Per eius ſacratiſſimam Crucem † & paſſionem. Per Sanctam Reſurrectionem. Per admirabilem Aſcenſionem. Per tremendum aduentum eius. Per merita Intemeratæ, ſemperq; Virginis Mariæ; & Sanctiſſimi Patris Ambroſij, & per merita omnium Sanctorum, vt exeatis ab eis, & eas diſpergatis in locis ſylueſtribus, & incultis, quatenus nocere non poſſint hominibus, animalibus, fructibus, herbis, arboribus, aut

qui-

quibuscunq; rebus humanis vsibus deputatis. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Ipse vobis imperat dœmones, qui has nubes commouetis de quo de nube lucida dictum est. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. †

Ipse vobis imperat, qui sua sacratissima Cruce, & corporis sui sanctissimi in ea extensione aerem purgauit. †

Ipse vobis imperat, qui per mortem suam, vos, principem vestrum, mortemq; deuicit, & ligauit, atq; æternæ gehennæ mancipauit ignibus. †

Ipse vobis imperat, qui inferno spoliato surrexit à mortuis. †

Ipse vobis imperat, qui post quadraginta dies, nube susceptus, virtute sua ascendit in cœlum. †

Ipse vobis imperat, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Resp. Amen.

Postea ostendat Crucem in aera dicens:

ECce lignum Sanctissimæ Crucis, fugite partes aduersę, vicit enim vos, & mundum Dominus noster Iesus Christus filius Dei Imperator summus; Leo de tribu Iuda, Radix Dauid.

Postea dicatur. *Quicunq; vult saluus esse &c.*

Antiphona.

SAlue Regina, mater misericordiæ &c.

Sub tuum præsidium confugimus Sancta Dei Genitrix nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus, sed à periculis cunctis libera nos semper, Virgo gloriosa, & benedicta.

Benedicite omnia opera Domini Domino, Laudate, & superexaltate eum in secula. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. Sicut erat &c.

Dicatur totum, & in quolibet uersiculo addatur. Gloria Patri, & Filio &c.

Vers. Benedicamus patrem, & filium, cum Sancto Spiritu.
Resp. Laudemus, & superexaltemus eum in secula.
Vers. Ora pro nobis Sancta Dei genitrix.
Resp. Vt digni efficiamur promissioni bus Christi.
Vers. Exurge Christe adiuua nos.

Resp. Et libera nos propter nomen tuum.
Vers. Domine exaudi orationem meam.
Resp. Et clamor meus ad te veniat.
Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens sempiternæ Deus, qui dedisti famulis tuis in confessione veræ fidei æternæ Trinitatis gloriam agnoscere, & in potentia maiestatis adorare vnitatem quæsumus, vt eiusdem fidei firmitate ab omnibus semper muniamur aduersis.

PRotege Domine famulos tuos subsidijs pacis, & Beatæ Mariæ semper Virginis patrocinio confidentes à cunctis hostibus, & periculis redde securos.

A Domo tua Domine, quæsumus, spiritales nequitiæ repellantur, & aerearum discedat malignitas tempestatum.

AD te nos Domine clamantes clementer exaudi, & aeris serenitatem nobis tribue supplicantibus, vt qui iustè pro peccatis nostris affligimur, misericordia tua præueniente clementiam sentiamus.

LArgiri, & conseruare fructus terræ dignare Domine Deus noster, vt tēporalibus gaudeamus auxilijs, & proficiamus spiritualibus incrementis. Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum &c.

Si adhuc durauerit Tempestas. dicantur Litaniæ.

OPtimum est etiam remedium, recitare vnum nocturnū mortuorum pro animabus in purgatorio existentibus, quod remedium efficacissimum esse affirmabat frater Ioannes Spadinus Inquisitor Diœcesis Bononiensis Ord. S. Dominici anno 1591. dum adhuc viueret.

Agnus Dei consecratus optimum est remedium, contra Tempestates, fulgura, maris procellas, incendia &c. Ait enim Pontifex in sua consecratione, hæc verba. Tu eos bene✝dicere, Sancti✝ficare, & conse✝crare digneris, vt tua larga benedictione sanctificati eandem virtutem accipiant contra omnes diabolicas versutias, & fraudes maligni spiritus, vt illos deuotè super se ferentibus, nulla tempestas eisdem præualeat, nulla aduersitas dominetur, nulla aura pestilens, neq; aeris corruptio, nullusq; morbus caducus, nulla maris procella, & tempestas, nullum incendium, neq; vlla ini-

quitas

nitas dominetur eis, neq; præualeat homo, partus cum matre incolumis conseruetur &c.

Mirificè contra tempestates prodest, dicere Euangelium S. Ioannis. In principio erat verbum &c. deinde adiungatur sequens coniuratio Ioann. Nider. Inquisitoris. Adiuro vos grandines & ventos per tres Christi Diuinos clauos, qui Christi manus, & pedes perforarunt, & per quatuor Euangelistas Sanctos Mattheum, Marcum, Lucam, & Ioannem, vt in aquam resoluti descendatis.

Oratio.

DOmine Iesu Christe fili Dei viui, qui pro redemptione generis humani, acerbissimũ illum dolorem, in sacratissimarũ manuũ tuarum, ac pedum transfixione, charitate summa perpeti dignatus es: Te supplices depręcamur, ac petimus, vt prędentem, aliãq; omnem tempestatem, ac dæmonum perturbationem à termino isto atq; ab omnium Christianorum finibus tua potestate arcere, atq; per sanctissimos illos clauos auertere digneris. Qui cum eodem Deo Patre, & Spiritu Sancto &c.

Maximæ virtutis contra Tempestates, est antiph. Beatæ Mariæ Virginis. Salue Regina Mater misericordiæ &c. cum sua oratione, per quam Sacerdos quidam tempestates fugabat. Prodest. Psal. Qui habitat in adiutorio altissimi &c. Nec omittenda putamus verba, quæ sanctus Thom. de Aquino dicere solebat tempore Tempestatum, scilicet. Deus nostri causa mortuus est, & resurrexit. Miræ virtutis est, recitare Vesperas Immaculatæ B. Mariæ V. Conceptionis. Tandem, sciendum est, quod, inuocato sanctissimæ Trinitatis nomine, his verbis. sancte Deus. sancte fortis. sancte, & Immortalis miserere nobis, Tempestates, hominumque malitiæ coercentur. Discipulus in sermone 75. de Trinitate.

Benedictio contra vermes, locustas, mures, & alia animalia, fructus, terram, vel aquas inficientia. Cap. VII.

Sacerdos, superpelliceo, & stola indutus dicat.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cœlum, & terram.
Vers. Domine exaudi orationem meam.
Resp. Et clamor meus ad te veniat.
Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum Spiritu tuo. Oremus.

Oratio.

PReces nostras quæsumus Domine clementer exaudi, vt qui iuste pro peccatis nostris affligimur, & hæc auium, vermium, seu murium, aut locustarum, (vel aliorum animalium) persecutionem patimur, pro tui nominis gloria ab ea misericorditer liberemur, vt procul à tua potentia expulsi nemini noceant, & hos campos, agros, vel vineas, aut aquas, in tranquillitate, & quiete dimittant, quatenus ex eis surgentia, & orta, tuæ maiestati deseruiant, & nostræ necessitati subueniant. Per Christum Dominum &c. Amen.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, omniũ bonorum remunerator, & peccatorũ maximus miserator, in cuius nomine omne genu flectitur, cœlestium, terrestrium, & infernorum, tua potentia nobis peccatoribus omnipotenter concede, vt quod de tua misericordia confisi agimus, per tuam gratiam efficacem consequantur effectum, quatenus hos pestiferos vermes, mures, aues, locustas, aut alia animalia per nos seruos tuos maledicendo maledicas, segregando segreges, exterminando extermines, vt per tuam clementiam ab hac peste liberati, gratiarum actiones maiestati tuæ liberè referamus. Per Christi &c. Amen.

Exorcismus.

EXorcizo vos pestiferos vermes, mures, aues, locustas, aut alia animalia per Deũ Patrẽ omnipotentẽ, & Iesum Christũ filium eius, & Spiritum sanctum ab vtroq; procedentem, vt confestim recedatis ab his campis, seu vineis, vel aquis: nec amplius in eis habitetis, sed ad ea loca transeatis, in quibus nemini nocere possitis, pro parte omnipotentis Dei, & totius curiæ cœlestis, & Ecclesiæ Sanctæ Dei vos maledicens, quod quocunq; ieritis sitis maledicti, deficientes de die in diem in vos ipsos, & decrescentes, & quatenus reliquiæ de vobis nullo in loco inueniantur, nisi necessariæ ad salutem, & vsum humanum. Quod præstare dignetur, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Resp. Amen.

Oratio.

DOmine Iesu Christe, qui Iordanis flumen benedixisti, & in eodẽ baptizatus aquas mundasti, & purificasti, vt elementũ salubre efficerentur in remissionem peccatorum, & has aquas quoq; bene†dicere, & sancti†ficare, & mun†dare digneris, vt nihil in eis noxium, nil pestilens, vel inficiens, nil corrumpens remaneat, sed

omnia pura, & munda in eis efficiantur, quatenus, quæ ad vsum humanum ex eis creata sunt, cum salute nostra, & gloria tua assumamus. Per Christum &c.

Remedia contra Incubos, & succubos dœmones. Cap. VIII.

IN triplici differentia solent esse, qui sollicitantur ab Incubis, & succubis dœmonibus. Sunt aliquæ mulieres, quæ se voluntariè Incubis dœmonibus subijciunt, vt maleficæ. Alij sunt, qui à maleficis cum Incubis, & succubis, contra eorum voluntatem inuoluuntur. Tertiò, alię sunt, & hæ sunt præcipuè quædam Virgines, quæ contra earum omnino voluntatem ab incubis dœmonibus molestantur, de quibus præsumitur sæpe, quod sic à maleficis maleficiantur, quia dœmones ad instantiam maleficarum, sicut immittunt alias infirmitates, ita, & illis personis incubos fieri affectant, quo sic eas ad stulta eius commenta allicere valeant.

His vexationibus diuersimodè solent adhiberi remedia, sed multoties fit, vt quæ conferunt vni, non conferant alteri; quare non sic de facili expelluntur istæ vexationes, siuè sint per maleficia, siuè non: Quinq; igitur modis possunt, & mares, & fœminę liberari. Primo, per Sacramentalem Confessionem, & per signum Sanctæ Crucis. Secundo, recitando salutationem Angelicam. Tertio, per exorcismorum applicationem. Quarto, per certi loci mutationem. Quinto, per Sacerdotum excommunicationem: sed quia de his remedijs exempla in hoc tertio libro reperies alibi, restat solum, vt de excommunicatione vnum afferam.

Fœmina quædam sollicitabatur ab incubo dœmone, & S. Bernardus, post adhibitum prius aliud remedium, antequam à muliere discederet; videns diabolum minas mulieri intentare, post eius discessum: conuocauit, Sanctus, populum illius oppidi. Iussit omnes in manibus tenere accensos cereos, & tunc diabolum, cum omnibus, qui aderant excommunicauit, & ne amplius ad illam accessum haberet, interdixit; Itaq; mulier liberata est.

Quocirca piè credendum est, quod si ægritudines à maleficis, virtute dœmonum inflictæ excommunicarentur cum ipsis maleficis authoribus, & dœmonibus, non adeò in ipsos infirmos sceuirent, sed citius liberarentur adhibitis super hoc alijs exorcismis licitis, & approbatis.

Adde, quod in partibus Athisis, & in alijs quoq; locis, dum Diuina permissione, locustæ volantes turmatim, vineas, segetes, arbores,

bores,& cuncta virentia perderent,huiusmodi excommunicatione,& maledictione fugatæ,& interemptæ fuerunt.

Si verò nullum prædictorum remediorum iuuabit tūc ad exorcismos approbatos est recurrendum; qui si pariter non iuuabunt, ad fugandam diaboli nequitiam;tunc re vera dicendum est,quod talis vexatio diabolica, est pœna pro peccatis satisfactoria (si tamen patienter sustineatur) quia hæc, & alia huiusmodi mala sic præmunt nos, vt ad Deum compellant, iuxta psal. multiplicatæ sunt infirmitates eorum,postea accelleranerunt.

Remedia contra maleficia amatoria, uel odiosa. Cap. IX.

Mor inordinatus vnius sexus ad alterum, potest tripliciter oriri. Vel ex solo inconsiderato oculorum intuitu: Vel ex tentatione dœmonum: Vel tandem ex maleficio,maleficarum,Necromanticorum,& diaboli simul. Iacob 1. vnusquisq; tentatur à concupiscentia sua abstractus, & illectus. Exemplum patet in Sichen, visa Dina Iacobi Patriarchæ filia, quam adamauit, & rapuit, & conglutinata est anima eius cum ea. Gen 34. Hoc autem fit vt plurimum,quando postpositis rebus proprijs, alienarum quis satagit. Oritur etiam ex tentatione diaboli, patet exemplum de Aman, amando Thamar speciosissimam eius sororem,ægrotauit.2.Reg. 14. quare à diabolo tentatus, & stupri oblitus, illam oppressit. Paulus etiam sic tentatus dicebat 2. Corinth. 12. datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus Satanæ,qui me collaphizet. De Tertio, extat exemplum in secundo lib.in cap. de malefic. amoris,& odij de muliere illa, quæ non poterat pati coniugem dum vellet cum ea coire. Remedia autem contra huiusmodi maleficia,optima sunt Christiana,& illa præsertim,quæ contra omnia maleficia vim habent, Ecclesiastica, de quibus infra,in hoc libro. Sunt, & alia quædam moralia, quibus caro maceratur, & concupiscentia domatur qualia sunt,opera pœnitentiæ: humi cubatio:cilicia:flagella:ieiunia. Alia sunt,quæ partim omittendo,partim committendo iuuant.

Omittendo sunt,vt vitare conspectum rei amatæ;ocium,& alia libidinis irritamenta de quibus disseruit Helinandus: vis, ait, extinguere libidinem,amoue ligna de igne,si stridet incendium:hęc ligna plurima sunt,sed potissimum hæc.

Ocia,segnities,somnus,caro,fœmina,uinum:
Prosperitas,ludus,carmina,forma,puer.

De

De ocio, ait ſcriptura ſacra in deſiderijs eſt omnis ocioſus. Et Ouid.

Ocia ſi tollas periere Cupidinis arcus.
Deſpectaq; iacent, & ſine luce faces.

De ſegnitiæ. Martialis.

Quæritur Aegiſthus quare ſit factus adulter,
In promptu cauſa eſt, deſidioſus erat.

De ſomno, ait Dioniſius Cato.

Nam diuturna quies uitijs alimenta miniſtrat.

De carne, ait Apoſtolus. Bonum eſt non manducare carnes.

De fœmina, ait Helinandus. Mulier dicitur à moliendo, vt & malleus, quia ſicut faber per malleum mollit ferrum, ſic diabolus per mulierem mollit, & malleat vniuerſam terram. D. etiam Hieron. ait ferreas mentes libido domat & Claudianus.

Ferrea laſciuis molleſcunt corda ſagittis.

De vino, ait Apoſtolus. Nolite inebriri vino, in quo eſt luxuria. Item Virgilius:

Et Venus in uinis, ignis in igne furit.

De proſperitate. Ouid.

Luxuriant animi rebus plerumque ſecundis.

Item prouerb. proſperitas ſtultorum eos perdet. Et D. Auguſt. ſecundæ res ſapientum animos fatigant: plus obfuerunt Salomoni, quàm profuerit ipſa ſapientia: E contra aduerſitas retrahit aliquando à peccatis.

De ludo, pro quo intelligitur omnis iocus, & mœſtitia repugnat libidini, vt ait, poeta.

Non ſolet in mæſtos illa uenire Thoros.

De carmine, ſub quo nomine, omne melos muſicum comprehenditur. Iſai. Cythara, & Lyra, & Tympanum, & tibia, & vinum in conuiuijs veſtris: hinc, & opus Dei non reſpicitis. Addit Helinan. difficile inuenitur aliquis lenis vocis, & grauis vitæ: quippe cum vocis lenitas cantum deſideret, vitæ grauitas planctum.

De forma, illud legitur. Rara eſt concordia formæ, atq; pudicitiæ. Item lis eſt cum forma magna pudicitiæ.

De puero, ait Helinandus. Quantum enim periculi ſexus adfert in muliere, tantum ætas in puero: periculoſa eſt ætas pueri: periculoſior ſocietas: periculoſiſſima vero familiaritas, vnde legitur in vitis patrum; non habendam familiaritatem cum fœmina, puero, vel heretico. hactenus de omiſſione.

Quæ autem committi debent, pro hoc opportuno remedio, refert Marſilius Ficinus in conuiuium Platonis, videlicet, conſiderare

re diligenter, ac animo reuoluere defectus, & vitia, quæ sunt in amata muliere, quibus consideratis, refrigescit amor. Insuper, animus amantis est applicandus plurimis, varijs, & grauibus negotijs. Item, sæpè minuendus sanguis, ratio est, quia natura non patitur vacuum dari, & minuendo primum sanguinem, alius succedit nouus: nouo succedunt noui spiritus, & nouæ cogitationes, & sic curatur inordinatus amor. hæc Marsilius.

Prodest plurimum mortis memoria, & inferni cogitatio: Lectio bonorum librorum: preces ad Deum fusæ: peregrinatio, & visitatio Ecclesiarum particularium quorundam sanctorum: peccatorũ suorum ibidem confessio facta cum contritione: signi s. Crucis, ac deuotæ alicuius orationis multiplicatio: licita exorcizatio, implorata auxilia Beatorum Angelorum, & præcipuè custodis sui. Inuocatio particularis Beatæ Mariæ Virginis, quæ vt castitatis amantissima, summoperè desiderat, homines hac lue inordinati amoris, liberare.

Vtilissimum est, frequenter meditari, non solum externam illam cito perituram speciem, quæ fragilis, caduca, mendosa, & fucata est: sed etiam cogitare profundiorem corporis constitutionem. Quid illa fuit antequam nasceretur? Stylla spurci, & olidi seminis. Quid nunc est? Saccus stercorum: aufer pelliculam cutis, quid illa tetrius, aut horribilius? quid cadaueri propius? Sterquilinium niue contectum albet; fac vt soluantur niues. hui, pax pax naribus, & oculis omnes dicent, & fugient. Forma est niue fugacior, non liquatur, sed euanescit: illam aqua excipit, hanc nil aliud, nisi deformitas, & formido: cum anima recesserit quid futura est? Esca vermium, cadauer putridum fœtens, tabe dissoluendum, ex cuius spinæ medulla, serpens terribilis nascetur. Hoc igitur amem? hoc deperam? Absit. Exemplum.

Fuit in quodam oppidulo prope Lindaruam Constantiensis Diœcesis Virgo facie pulchra, sed moribus elegantior, hanc adamauit vir mente leuis, qui vulnus amoris vltra celare, nec protrahere potens, conuenit illam, & honestis verbis eius facem aperuit. Ipsa hoc percipiens, cum Dei auxilio, mente pura, & corpore, respondit. Obsecro domine mi, ne iterum ad me accedas huiusmodi verbis, & cogitationibus, quæ honori meo insidias struunt, alioquin necesse erit, emendatus recedere, rubore superueniente. Cui ille, si me modo spernis, dulcibus inuitata verbis, coactè post hac me amabis. Erat hic suspectus de maleficio: Virgo, verba sua nihili fecit, verum, non multo temporis transacto interuallo amoris faces sentire cœpit de viro illo, quod cum animaduertisset Vir-

go, diuinitus afflata spiritu, ad Matrem Misericordię confugit, auxilij gratia. Quare, procurata sibi honesta, ac tuta societate, peregrinari cœpit ad Templum quodam B. Mariæ Virginis in præfata Diœcesi, ibi Sacramentalem confessionem fecit, ne quid iniquitatis reperiret in ea diabolus, & ad pietatis, & misericordiæ Matrem, fusis deuotè precibus, confugit, quo facto protinus omnis cessauit tẽtatio, & liberata est ab illa diabolica machinatione.

Remedia pro domo à spectris uexata. Cap. X.

Emedium pro afflictis, seu à maleficis vexatus, vel à diabolo maleficorum opera, is est, recurrere ad remedia Ecclesiæ consueta, præcipuè ad emendationem malæ vitæ. Duo enim in eorum tribulatione sunt consideranda; Deum scilicet, qui hæc mala permittit, & diabolum, qui mala infert: nihil enim hic inferre posset, nisi Deus permitteret: nec nocere potest, nisi in quem permittit Deus, vt sæuiat: nec plus illi ipsi nocere, quàm, quantum permittit Deus, & longè minus potest diabolus, quam vult, aut iactar se posse; vt alias docui. Hoc probauit S. Antonius dicens discipulis suis. Pertimescit satanas piorum vigilias, orationes, ieiunia, voluntariam paupertatem, misericordiam, & humilitatem, maximè vero ardentem amorem in Christum Dominum, cuius vnico Sanctissimæ Crucis signo debilitatus aufugit. Et alibi etiã ait, hamo Crucis vt Draco inuncatus à Domino est, & capistro ligatus, vt iumentum, & quasi mancipium fugitiuum vinctus circulo, & armilla labia perforatus. Nunc miserabilis, vt passer ad illudendũ irretitus à Christo est, calcaneo Christianorum substratus gemit ille, qui vniuersa maria à se absorpta plaudebat, ille, qui manu sua terrarum orbem teneri gloriabatur; ecce à nobis vincitur, hæc ille. Quare, homo, tibi imputatur, quod in te possit. Ait enim Augustinus serm. 197. de tempore. Alligatus est diabolus cathenis, tamquam innexus canis, & neminem potest mordere nisi, qui se illi mortifera securitate coniunxerit. Iam videte fratres, quia stultus est homo ille, quem canis in cathena positus mordet: Tu, te illi per cupiditates, & voluptates seculi noli coniungere, & ille ad te accedere, non præsumet. hæc Augustinus.

Causæ autem cur Deus permittat diabolum nos vexare, solent esse peccata, vel probitas famulorum eius: propter peccata permittit, vt puniat præterita, vel vt arceat à futuris: probitatis verò gratia permittit, vt magis humilietur, vel vt probetur eius cõstan-

tia,& fides,& his de causis Deus vtitur diabolo tamquam lictore, & carnifice bonorum, quamuis diabolus alium longè finem sibi proponat, & Dei voluntatem ignarus exequitur, non cogitans, hæc ad salutem humanam, & gloriam diuinam à Deo dirigi, sed vim facit exsaturando malitiam suam, & explendo odium suum, dum hominibus nocet.

Si aliqua domus igitur spectris, aut alia diaboli infestatione sit inquieta, statim habitatores conscientiam expurgent, conterantur,& de peccatis confessionem Sacramentalem instituant: omnia de domo auferant, quæ Deo displicere possunt. Deuotè se insuper Deo, B. Virgini Mariæ,& Sanctis commendent,& interea dum durat vexatio, quotidie, mane, & vesperi Sacerdos habitu Sacerdotali indutus, cum stola, cruce,& aqua benedicta accedat,& lustret omnia domus habitacula, deuotè recitans psal. Qui habitat in adiutorio altissimi &c. Euangelium S. Ioannis. In principio erat verbum &c. & alias preces pias, ac exorcismos. Ponantur per angulos domus rami benedicti, palmarum, & candelæ benedictæ: curent missas celebrari à deuotis Religiosis pro pace, & quiete domus illius,vt cesset ira Dei, & mittat Angelum suum custodem, qui de domo illa diabolum excutiat. Interim, caueant domestici, ne cum diabolo sermonem vllum habeant, nec loquenti illo,quidquam respondeant, multoq; magis caueant, ne aliquẽ Magum vocent,nec vllis superstitiosis remedijs,pro vexatione redimenda vtantur.

Remedia contra maleficia Iumentorum. Cap. XI.

Sciendum est,quod quando Maleficæ volunt priuare Vaccas lacte, consueuerunt adire domum illam, cuius sunt Vaccæ, & petunt modicum butiri, vel lactis coagulati, ex illis ipsis, vt per illud conficiant maleficium, illudq; seruiat pro instrumento maleficiali. Quoniam verò Sagæ maleficijs interficiunt etiam iumenta: Aduertendum est,quod illi, quibus talia accidunt, debent studiosè perquirere omnia subtus limina ostiorum, per quæ Iumenta ingrediuntur,& egrediuntur, vel etiam præsepia,vel etiam vbi adaquantur, quia ibi oportet fodere, & auferre terram illam, vel quidquid ibi repertum fuerit, & reponendo aliam terram,aspergere illam aqua benedicta,quia confessæ sunt Maleficæ,ibi aliqua instrumenta maleficialia occultare, ad instantiam diaboli, maleficæ enim fodiunt, & diabolus intromittit maleficium, quod

res, vtiq; villissima, vt puta, lapis, lignum aliquod, mus, aut serpens aliquis; quæ omnia, etsi non inueniantur, terra nihilominus est auferenda, & alia terra reponenda, vt supra dictum est: diabolus per se operatur maleficia, sed quærit consensum à malefica, vt & ipsa cooperetur operi nefario, per quod molitur eius perditionem.

D Remedijs contra maleficia ligaminis. Cap. XII.

DE frequentissimo nostris temporibus maleficio ligaminis, paucula afferam ex Codronchio satis laudato, & docto viro; qui de curatione sterilitatis, & impotentiæ agens, præmittit quoddam spirituale, & sacrum remedium, deinde subdit physica nonnulla. Ait enim, (ex Arabum scola desumptum) quod Isaac Arabs consuluit, vt coniuges, peracta peccatorum suorum confessione; Sacratissimum Christi corpus, diebus solemnioribus potissimum sumant reuerenter, & postea osculentur inuicē in osculo pacis, & Sacerdos illis benedicat, & postquam exemplo Tobiæ triduo se se à venere abstinuerint, debitum coniugale persoluant. Quod si occulto Dei iudicio, vel aliqua coniugum culpa, veneficium non soluatur, orationibus sedulis, ieiunijs, alijsq; operibus pijs vacare debent; ad missam sæpius confugiant, peregrinentur, ac sanctissimæ Virginis, vel aliquorum sanctorum limina visitent, frequenterq; peccata sua confiteantur, ac sacram sumāt Eucharistiam, & Exorcismis ab Ecclesia huic rei specialiter dicatis, religiosè vtantur. Quoad verò naturalia prorsus remedia, sciendum est, quod si aliqua manifesta qualitas in maleficio appareat, medicamentis aduersus eam efficacibus, & benedictione munitis, tutò ac vtiliter vti posse. Idcirco, (ait ille) Cleopatra prodidit fel coruinum cum oleo sesamini mixtum, si ex eo totum corpus liniatur, ligatos iuuare. Isaac scribit, quod si coniuges fel. Zangarini piscis secum habuerint in paropside iuniperi, & antequam somnum capiant eo super carbone posito fumigentur, omnia veneficia euanescere. Nicolaus Florentinus laudat Theriacā cum succo Hypericonis exhibitam, & hypericon ad formam emplastri renibus appositum. Ioannes de Vigo, ait, quod Picus auis assata, vel elixata habet virtutem soluendi maleficiatos. Alij cū Plinio volunt Abrotanum oleo illitum, & cum vino sumptum, non parum prodesse. Denique generalia remedia hic prosunt quoq; ferè omnia, quibus omnibus illud primum Isaaci Christianum

monitum, semper præmittendum censeo, nam quanta sit vis, & vtilitas remediorum Ecclesiasticorum, in eorum descriptione, vt infra, licebit videre.

De Remedijs naturalibus contra Maleficia. Cap. XIII.

Vnt nonnulli, qui omnem omnino efficientiam rebus corporatis in dæmones tollunt: sunt & alij, qui directam vllam vim naturalem in dœmones concedunt, sed assentiri ijs, qui secundariam, & indirectam tantum tribuunt, iustum mihi esse videtur, quæ sententia peritiorum medicorũ, & Theologorum fuit, vt Dionis. Cartusiam. *a* Leuini Lemnij. *b* Baptistæ Codronchi. *c* Cæsalpini, & aliorum. Nulla naturalis rei corporeæ vis est, quæ diabolo possit præualere, aut directè in illum aliquid agere, cui, nulla super terram potestas est, quæ comparetur, qui factus est, vt nullum timeat, vt legitur. Iob 41. Sed concurrente naturali agenti causa supernaturali Deo, vel Angelo, agere potest in diabolum res corporea; eumq; potest expellere, & excruciare. Verum, tum agens primarium, & directum, est supernaturalis illa causa; secundarium verò, & indirectum est, corporeæ rei vis naturalis illi initio creationis à Deo insita. Hoc ergo in sequentibus remedijs, semper ante oculos habendum est, nec eorum vis vlterius extendenda.

a In Tob. c. 8.
b lib. 2. de ocul. nat. mirac.

Plinius dœmonum, ludibrijs arcendis, peoniam commendat, sed nigram. Dioscorides *d* scribit, veneficia depelli Rhamni ramo ad valuas, & fenestras posito. Apuleius *e* valde commendat verbascum; alij rutam agrestem. Dioscorides *f* laudat scillam in limine ianuæ suspensam. Plinius *g* laudat pellem capitis lupini affixam villæ valuis, vel lupi rostrum. Alij commendant plurimas herbas (apud Codronchium) Aristot. *h* rutam. Dioscorides, & Plinius, Hypericon, quod ideo fugam, dœmonum vocant, verbenam, quam veteres dixere, herbam sanctam, alij, artemisiã, alij, Mythridatium, Scordites, Centaurium, Sabinam, Palmam Christi, alij Saluiã, Anetum, Marrubium, Fœniculum, Iuam, Calaminum, Allium, Rutã Caprariam, & Cupressum. Imò, & in humano sanguine vis aliqua naturalis indirecta inesse potest, vt menstruata mulier agros circundante, noxia vermia necari censuerũt Dardani sectatores apud Columellam. Banairolus scribit Ennead. muliebri cap. 2. Si menstruo cruore domus alicuius postes inungantur, dœmoniacis magorum artibus, & insidijs aditum

c lib. 25. c. 4.
d lib. 3. c. 100.
e lib. de virt. herbar. c. 71.
f lib. 2. c. 168.
g lib. 20. c. 9.
h in probl. 34.

omnem

omnem præcludi: alij multa dicunt de lapidibus.

De Adamante. *Et noctis lemures, & somnia vana repellit.*

De Corallio. *Vmbras dæmonicas, & Thessala monstra repellit.*

De Gagate. *Idem dæmonibus contrarius esse putatur.*
Vincit præstigias, & carmina dira resoluit.

De Iaspide. *Et sicut perhibent phantasmata noxia pellit.*

De Onice. *Insomnes lemures, & tristia cuncta figurat.*

De Cammaleonte. *Cammaleontis hepar tostum nicromantica pellit. Appensum collo.*

De Asino. *Infantem cunas pellis villosa defendit.*
Horrificosq; metus pellit, & ista simul.

Theologis placet, & est verissimum, res corporeas in naturam intellectualem, & immortalem, qualis est dœmonum nihil posse, quare, censent cum Angelo in verbo, superstitio, quest. 6. lapides, herbas, particulas animalium, & alias medicinas, directè, & proximè nihil in dœmones operari; indirectè tamen, & medicatè, iuuare contra eius conatus maleficos, eo quod impediunt, vel auferunt dispositiones illas, quibus diabolus vsus fuit, ob naturalem habitum corporis illius, quem vexat, vel saltem inuitatus ratione influxus astrorum, vt de lunatico Euangelico Origenes, & Hieronimus censuerunt, vel ratione complexionis atrabeliariæ, & similium causarum.

Codrōchus, pro Energumenis, quatuor præscribit modos curationi consentaneos, sic dicens. Primo, & si res sensibiles, vt fumus, & herbæ &c. sua virtute nequeant vexationem homini à diabolo illatam, repellere, mitiorem tamen, ac leniorem posse reddere, ita vt, si molestia, quæ à diabolo infertur, sit parua, ac leuis, eam penitus, res exteriores possint auferre, non in diabolum; sed in dœmoniacum agendo, eo ipso quod, ex rebus illis adhibitis, apposita dispositio introducatur illi, quam diabolus expetit, aut indidit.

Secundo, quod quæcunq; fiunt circa corpora obsessa, dœmones accipiunt, vt facta, & vergentia in ipsorum despectum, ac ludibriū, præsertim si sint irrisiua, vel afflictiua, vt sunt flagra: item omnia fœtida, & amara, & similia, quare, cum sint intollerantes iniuriæ, malunt fugere, & â molestia inferenda desistere.

Tertio, quod, cum ista interdum sint signa recordatoria, & penarum, quas luunt, memoriam renouent, ab ijs dæmones valde abhorrent, eaq; vehementer detestantur, & ideò in fugam facilè, per hæc conuertuntur. Exempli gratia. Sulphur cum igne, signum est carceris infernalis. Ruta, amari cruciatus Christi: Thus in

igne

igne positum repræsentat orationes ex charitate accensa nascentes.

Quartus modus, quem iudicat magis veritati consentaneum est, quod res huiusmodi piè, ac religiosè adhibitæ, tamquam instrumentum Diuinæ iustitiæ in diabolum agunt, illumq; ab humanis corporibus expellunt,& eius effectum, eiusq; opera venefica destruunt, & remouent. Quibusdam enim rebus Deus dedit virtutem, vt si piè adhibeantur, tamquam instrumentum diuinæ iustitiæ, dœmonum effectus,& opera, venefica destruant,& remoueant. Quibusdam enim rebus Deus indidit vim, & qualitatem quandam moralem dœmones compellendi, & eijciendi, & energumenos iuuandi, quia consentaneum est iustitiæ diuinæ, pro infligenda malis spiritibus pœna, eos rerum sensibilium actioni subijcere, qua pœna dempta, pœnæ Diuinæ visionis, nulla possit illis acerbior contingere.

Debent tamen res istæ, antequam adhibeantur benedici, & exorcizari, precibus enim impetratur aliquid peculiaris energiæ, ob Christi, sanctorūmq; merita, ne quantum velint, hi spiritus in exitu, ac pulsione sua noceant obsessis Hactenus Codronchius.

Federicus Iametius physicus clarissimus, remedijs naturalibus, quæ deleterijs, & maleficijs obsistunt, addendum censet herbam Paridis, quam nonnulli, Solanum tetraphillum appellant, quod ex eius caule medio quatuor folia erumpant decussatim digesta. Si enim huius herbæ semen in puluerem redactum, viginti continuis, diebus drachmæ pondere ieiuno propinetur, mentis alienationem, & insaniam non solum ex morbi diuturnitate, & sæuitia, sed etiam ex maleficio, veneficioq; contractum discutit, auctore Matthiolo Discoridis interprete. Aristolochiam rotundam cæteris venenis resistere; longam verò aduersus angues, & veneficia drachmæ pondere ex vino bibi,& illini, testis est Dioscor. Recentiores medici tradunt huius siccæ radices, suffitam domum cacodæmonas fugare, & hilares infantes reddere. Idem ferè Dioscorid. asserit de Verbenacæ specie altera, quam sacram herbam nominant, ait enim, si aqua aspergatur per triclinium, in qua sacra herba maduerit, lætiores conuiuias fieri, eamque sacram vocari, quoniam in expiationibus ad amuleta plurimum commendatur, quod à Plinio quoq; refertur. Insuper, recentiorum pleriq; aiūt, Verbenacæ decoctum, peste laborantibus exhibent, ijsq; conferre credūt, quod Dodonæus tamen improbat, existimatq; hanc techam, hoc inuentum esse diaboli, qui falsa, pro veris: insalubria, pro salutaribus; suo more supponat, & obtrudat. Iam verò hypericon,

pericon, quam fugam dæmonum appellant, emplastri modo admota, frigidos, & meleficio deuinctos, soluere dicitur. Pithagoras Scillam in limine ianuę suspensam, mali medicamenti noxam arcere, memoriæ prodidit, teste Plinio, & Dioscoride: sanguis canis nigri parietibus illitus, pellit maleficium. Idem efficit cor Leporis pelli inuolutum, & gestatum, & lupi dexter oculus. Quin etiam radix Bryoniæ siccata, & collo appensa, & Ricinus, seu Palma Christi, à maleficis, & veneficis hominibus securos reddunt. Nec minus efficax est ad id argentum viuum appensum, vel gestatum, vel puluinari subiectum, lapis aquilæ, quem, Actitem, vocant, inclusus, annulo, & gestatus, maleficia tollit. Berillus, & Magnes, vxorem, & virum inter se conciliant. Corallium item, odia domestica, & desidia componit, venenatis poculis medetur, incantamenta, dirasq; depræcationes amouet, cuius rei testis est, Orpheus, siuè quis alius author libelli, de lapidibus, qui sub ipsius nomine circumfertur. Eodem authore, & Galactites lapis collo subnexus, fascinationes prohibet: & Gagates suffitu, ac nidore serpentes abigit. Quod Nicander, & Dioscorid. Nicandrum sequutus confirmant. Hinc Marbodeo fortasse occasio data est, scribendi, Gagatem dæmonibus contrariam esse, quoniam cacodæmon humani generis hostis infestus, serpens, etiam in sacris litteris nūcupatur. Hæc igitur sunt, quæ peculiari, & occulta proprietate maleficis, & occultis affectibus resistunt, quemadmodum, & in manifestis morbis, Pæonia, comitiali morbo: hirundinum vstarum cinis, anginæ: calculo hircinus sanguis: colico dolori cingulum è lupi intestino compactum: Vulpeculæ pulmones, asthmati, siue anhelitui difficili, aduersantur. hæc Federicus.

De remedijs diuinis, & supernaturalibus. Cap. XIV.

Doctrina.

HViusmodi remedia plura esse solent, quibus vti homines debent, quia animæ prosunt semper, & corpori nunquam nocent: sæpe numero à morbis, & alijs maleficiorum noxis liberant, aut præseruant. Hæc Sapientiores Medici, & catholicæ sentientes approbant, vt Ioannes Fernelius, *a* Cornelius Gemma, *b* Baptista Codronchus, *c* Andreas Cæsalpinus. *d* & alij.

a lib. 2. de add. t
b In Cosmocr. t.
c Lib de morbis venef.
d Disquisit. de nat. dem.

Primum remedium est in hoc genere: Vera & viua fides, hoc est, charitate Dei, & proximi vallata, hanc tamquam scutum nobis

præbet D. Paulus; *e* hanc commendat discipulis suis magnus ille Antonius, dicens, magna dilectissimi aduersus dæmonem arma sunt, Vita sincera, & intemerata in Deum fides. Idem affirmat Cornelius Chempensis, *f* in illis verbis. Circa tempora Imperatoris Lotharij erant passim in Frisia &c. mox subdit idem author. Le mandatorum Dei obseruantia,& vitę innocentia,quam sint efficax remedium, docere possunt D. Cyprianus, *g* & Lactantius, *h* & Ambrosius Ansbertus. *i* Et Niderius K ex Petri cuiusdam dictis laudat quinque efficacissima remedia: quæ sunt. Habere fidem integram, & Dei præcepta seruare: Se signo crucis, & oratione munire: Ritus & cæremonias Ecclesiæ colere: Publicam iustitiam bene exequi: Christi passionem verbo, vel memoria ruminare.

e Ad Ephesios 6. & 1. ad Thessal. 5. f Lib. 3. de origine & situ Frisiæ c. 31. g Ad fortunati de exhortat. martyrij. h Lib. 2. c. 16. i Lib. 5. in Apoc c. 11 K In Epicom. Formic. c. 4.

Secundum, est legitimus in Ecclesia Catholica Sacramentorum vsus; vt pro nondum initiatis, Baptismus; nam constat experientia, eos quos scitur nondum baptizatos à maleficijs liberari, per baptismum absolutè collatum: eos quos probabiliter putamus non baptizatos per baptismum sub conditione, idem consequi. dixi probabiliter putamus non baptizatos, quia ex leuibus coniecturis id putare non sufficit, ne ad conditionale quidem lauacrum. *l*

l Vide Socum in 4. dist. 3 art. 6.

Tertium remedium, est recurrere ad sanctos viros, & auxilium ab eis petere, quos constat habere donum miraculorum (quod donum, & si rarius ijs etiam potest competere, qui vitæ sunt non probatæ, vt in Euangelio, *a* dum tamen fidem rectam habeant) hoc remedium, quia vix vlli tales hodie, saltem in Europæ regionibus, vix vsui hic sit, olim frequens fuit: Sunt enim plenæ vtiliter ad sanctos confugientium exemplis omnes sacræ historiæ; neque tum qui Dæmonia eijciebant, erant omnes præditi ordine Ecclesiastico Exorcistarum, vt constat. *b* Sanè olim Sancti viri dæmones fugabant, & vincebant sola interdum præsentia sua, vt legimus de B. *Macha*rio Alexandrino apud Palladium cap. 19. & 20. de Aegyptio apud Sozomenum lib. 6. cap. 20. & Sancto Guthberto apud Bedam, in vita Sācti Guthber. cap. 15. & de Rustico apud Cassianum collat. 14. cap. 7. & de alijs multis, vt passim legitur in scripturis.

a Mat. 7. Marc. 9. Luc. 10. b. Clemēs Rom. l. 8. const. c. 32 Iustinus Martyr dial. cōtra Triph. Tertul. in Apol. c. 22 c. li 6. hist. Eccl. c. 35. d Lib. 4. Epist. 7. e Clemēs Ep. ad Iacob. Anacl. Epist. 3. Caius Ep. ad Felicē Ep. Conc. Rom. sub Siluestro can. 7. Antioch. can. 10. Carth. 4. can. 4. cui interfuit, & subscripsit. Diu. August.

Quartum, est Exorcismus Ecclesiasticus. Circa hoc notandum, hunc ordinem Exorcistarum in Ecclesia iam ante annos 1300. seruatum fuisse, patet ex B. Ignatij Epistol. ad Antioch. Et Epist. Cornelij Papæ ad Fabianum, quam Eusebius conseruauit, *c* & ex Firmilian. ad Cypria. *d* & ex alijs Patribus constat. *e*

Quintum remedium petitur à misericordiæ operibus satisfa-

ctorijs

ctorijs, Ieiunio, Eleemosina, & oratione, Eleemosinas commendat Canonum authoritas. cap. si sortiarias. De ieiunio, inuenio id præcepisse cuidam Comitissæ S. Auxentium Abbatem. vt habet Metaphrast. in eius vita, Februar. 14. Et Sanctus Procopius *Monachus* per Ieiunium sæpius victoriam contra dæmonem obtinuit, accedente insuper Christi testimonio Matth. 17. Marci 29. De oratione, extat versus quidam Annonymi veteris versificatoris, sic dicentis. *Dæmones aduersus magna est oratio virtus.*

Sextum, est inuocatio deuota nominis Saluatoris Iesu Christi, vel Beatæ Virginis Mariæ, vel petita opitulatio ab Angelo custode. De nomine Saluatoris docent vetustissimi quinq; Ecclesiastici scriptores, tam constanter, tam frequenter, vt superfluum sic hic eorum verba coaceruare. *f* De Beata Virgine plura sunt exempla, & præ cæteris illud notum Theophili, de quo præter alios egit. Honorius Augustodunensis in sigillo Mariæ. De Angeli custodis ope Testis est Origen. libro sexto contra Celsum, & Sanctus Golanduc, cuius mentio apud eius coætaneum Euagrium libro sexto cap. 19.

f D. Iust. aduersus Triph. Orig. lib. 1. cōt. Celsū. Tert. de corona mil. ad Scapulam, & in Apol. Cypr. aduers. Demetr. D Ath. de inc. verbi.

Septimum, est signaculum Sanctæ Crucis, de cuius præconijs liber esset solidus contexendus ex Sanctorum Patrum scriptis, & rerum gestarum exemplis. Vide D. Cyprian. serm. de passione Christi. Origenem lib. tertio in Iob. Lactan. libro quarto cap. 24. D. Antonium apud Athanasium. Ipsum D. Athanasium de Incarnatione Verbi. D. Gregor. Nazianz. Oration. 1. in Iulian. & ad Nemesium. D. Chrysostom. homil. octaua in Epist. ad Coloss. & homil. 50. in Matth. D. Cyrill. Cathechesi 4. de Ascension. Nissenum in vita Taumaturgi. Hieronymum in vita S. Hilationis. August, lib. 2. de Symbol. ad Cathecumen. & serm. 81. de tempore Theodoretum in vita Macedonij, & lib. 3. histor. cap. 3. & lib. 5. cap. 21. D. Gregorium lib. 2. dialog. cap. 10. & alios multos.

Octauum, præbent Sanctorum Reliquiæ, de quibus legitur. Nimis honorati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum. Cauendum solum, ne quas in hoc cultu sanctissimo superstitiosas cæremonias misceamus, vt monet Siluester, verbo Reliquiæ: Sanctis enim odiosa superstitio, grata religio, id testata fuit B. Glyceria Martyr, ex cuius corporeis exuuijs vnguentum suauissimum, ac saluberrimum morbis omnibus medicamentum fluere solebat, quadam verò die, cum Episcopus Perinthi inscienter argenteum quoddam vasculum emisset, quod Magicis ministerijs impensum fuerat, continuo desijt sacri fluor vnguenti; quocirca rem diligentius inquirens Antistes, comperit vas il-

lud nefandis rebus seruisse, quo sublato, & altero reposito, protinus vnguentum, vti prius fluere cœpit, narratur à Nicephoro lib. 18. cap. 32.

Nonum, in Ecclesia quoque vetustissimum, & miræ efficacitatis est, aqua benedictione sacra, & solemni ritu ad id instituta; Vna est quæ dicitur baptismalis, in vigilia Paschæ, & Pentecostes consecrari solita. Altera lustralis singulis Dominicis initio primi sacri consecrata, nominatim ad Dæmonis impetum reprimendum, & alia pericula auertenda, iam in vsu ante Alexandri primi tempora, & semper à catholicis omnibus, magno cum fructu retenta, honorataque meminit, in vita Sancti Gregorij Magni, Ioannes Diaconus Monasterij, per eius aspersionem à Dæmonibus liberari, hodie miraculum istud apud Indos sæpe renouatur. *a*

a Lib. 2. Epist. de rebus Iaponicis epist. I.

Decimum, exhibent remedium res aliæ Catholico ritu solitæ benedici ad hunc effectum, vt cereæ formæ orbiculares, quas, Agnos Dei vocamus, propter agnum vna facie impressum, de quorum effectibus liber extat Vincentij Bonardi. Multa quoque Petrus Matthæus in 7. Decretal. cum consecrantur à Pontifice Meximo, postulat ille à Deo, vt deuotè gestantibus Deus tribuat plurima gratiarum genera. Item grana benedicta, cerei benedicti, sal benedictum, & panis benedictus.

Vndecimum, sunt pia scripta, seu amuleta sacra ad collum appensa, vt Symbolum Apostolicum. Initium Euang. sancti Ioannis. In principio erat Verbum. vel Psalmi alicuius particula, quo & olim vsi sunt multi, & scribit Eman. Costa, *b* Hormutij nostris temporibus, hoc pacto Dæmonem ex Energumena pulsum. Sed vt hoc remedium sit licitum, oportet, vt habeat duas conditiones iuxta D. Thom. *c* Prima est, vt pijs verbis nihil superstitiosi admisceatur, vt si fideret quis figuræ colorivè litterarum, vel modo scripturæ, vel materiæ membranæ, vel attramenti. Secunda, vt recta sit gerentis intentio, veluti si pius verborum sensus obseruetur, spes verò figatur in Deum.

b Cōmēt. rerum Indicarum. c. 22. qon. 96. ar. 4.

Duodecimum, est pulsatio campanarum Ecclesiæ Catholicæ (nam hæretici magis delectantur tonitruis bombardarum) quam docet experientia quotidiana, dæmonibus adeò infestam, & inimicam esse, vt ab ijs excitatæ tempestates, vel ingruentes impediantur, vel iam ortæ sedentur, & aliò auertantur, vt rectè docuit Concilium Coloniense cap. 24. iam veniamus ad exempla horum omnium, quæ docuimus.

Obseruandum tamen est prius, non semper Ecclesiastica isthæc

remedia

remedia esse efficacia, neq; semper homines per ea maleficijs liberari, duæ autem huius rei causæ sunt præcipuæ altera est, peccatum maleficio læsi, vel medicina adhibentis, maximè, si ea non vacet superstitione, vel si modicam spem, fidemq; habeat, propter, quæ indignum effectu se præstat: Altera, vt censeo est, maius bonum ægri, seu læti; nam afflictio, & ægritudo solent à multis peccatis homines abstrahere, aut præterita peccata expiare, aut patienti meritum augere, & spectantibus, patientiæ, aliarumque virtutum specimen præbere. Imò, (quod & Gentiles intellexerunt) præstabilius, & fœlicius est, patienter aduersa tollerare, quam illæsum nihil omino aduersæ fortunæ degustare.

Exempla.

DE FIDE.

Efert Ioannes Niderius sequentia. Cum, ait, quidam Maleficus me inuocaret, vt quendam inimicum suum vita priuarem, aut in corpore læderem grauiter fulminis ictu, aut alio modo: Vocaui ego *Magisterulum*, i. dæmonem, qui mihi respondit, quod neutrum facere posset, habet, inquit fidem bonam, & diligenrer se signo crucis munit, idcirco non in corpore, sed in vndecima parte fructuum suorum in campo, si libet, ei nocere possum. Epitom. formica 4.

In Patrem nostrum B. Ambrosium Iustina Augusta Maleficum quendam nomine Innocentium immissit, hic postea palam confessus est, se delegasse Dæmones, qui Ambrosium interficerent, sed ne ad fores quidem domus, vbi manebat Episcopus accedere potuisse, eo quòd ignis insuperabilis omne illud ædificium communiret, à quo adhuc remoti vrerentur, atq; ita victas artes suas; quibus contra Sanctum Dei Sacerdotem, & Episcopum, se aliquid efficere posse arbitrabatur. Nazã. oratione cont. Cypriamũ.

Narrat Cassianus, Duos philosophos Magicis prestigijs, & circumuentione Dæmonum conatos B. Antonium perturbare; sed cum irrito labore nihil penitus præualerent, eò profecerunt tales, tantæq; eorum insidiæ tanta Magica arte quæsitæ, vt per hæc euidentissimè comprobarent, magnam professioni Christianorum inesse virtutem, quibus ille tam sæuæ, tamq; potentes vmbræ, quas existimabant, Solem, Lunamq;, si ad eas directæ fuissent obducere potuisse, hunc non solum nihil lædere, sed ne ad punctum qui- Vide Paulinum in vita Sãcti Ambr.

dem de monasterio suo valuerint perturbare. Vnde Epiphanius in hæresi Ebioneorum scribit, quod non valet incantantis vis, vbi est nomen Christi, & signaculum crucis.

Cornelius ehempen. lib. 3. de origin. & situ Frisię c. 41.

Circa tempora Lotharij Imperatoris erant passim in Frisia multa Laruarum Infernalium spectra, quæ in paruo quodam supereminentis collis supercilio subterraneum habebāt Specum, absq; humana ope, artificio præstigioso extructum, in quo residebant quas antiquo vocabant, Albas Nymphas, quæ solebant nocturnos viatores gregumque, & armentorum intentos excubijs, & puerperas cum infantibus sæpissimè in abdita sua, & subterranea antra clanculum abducere, in quibus subinde subterranei murmuris sonus, atque etiam vagitus infantium auditi sunt, & prætерea etiam ingens fletus, & gemitus hominum, & quandoque musarum concentus, & voces dubia aure colligebantur. Qua de causa magna fiebat custodia prægnantium mulierum, & paruulorum infantiū, ne ab istis Nymphis infernalibus clam abriperentur, quæ omnes Dæmonum illusiones, post susceptum sincerum Dei Euangelium (erant enim tunc Frisij Sabelij, & Arij erroribus dementati) euanuerunt, & ad nihilum redactæ sunt.

DE BAPTISMO.

Exempla.

Ocet historia Ecclesiastica, Tiridatē Armeniæ Regem, cum Christianos Diocletiani tempore varijs cladibus, & damnis affecisset, & Gregorium quidem in lacum, luto, & altitudine molestissimum fame necandū misisset. Ripsimen verò Virginem recusantem illi obsequi, & socias eius sanctimoniales plurimas crudelissimè necari iussisset, mox Dei vindictā consequutā esse. Inuasit enim eum insania, qua planè dæmoniacè furebat, & mutata corporis figura in porcum, mentis emotæ, dentibus suas deuorabat carnes, cæteri quoque, qui eius facta approbarant, milites, Magistratus, & alij in furorem redacti similia designabant, & ipsi in sues conuersi (vt vult Nicephorus) vel mente tantum abalienati (vt censet Metaphrastes) tandem baptismi lauacro abluti, corporis formam, & animæ mentisq; sanitatem receperunt, ipso illos baptizante, & hortante ad penitentiam D. Gregorio Martyre, non quidem Taumanturgo, vt putant aliqui scoliast. Nicephori, sed alio, vt docet Metaphrast. neque hoc malum fuerat illatum vlla arte Magica

(vt

(vt censet eruditus uir) sed Deo uindictam per Angelos malos exequente.

Rex Tartarorum Cassanus, quem vocant alio nomine Magnum Cham, cum ducentis equitum millibus Syriam cepit, & finitimas Regiones; omnibus itaque formidandus petijt sibi vxorem filiam Regis Armeniæ, quòd audisset esse pulcherrimam. Rex Christianus tanti Regis viribus exterritus, dedit. Illa post aliquod tempus è viro suo Cassano edidit in lucem partum tantæ deformitatis, vt Rex maritus nullo modo illum veluti suum voluerit agnoscere, quòd Monstrum videretur. Vocat ad consilium primarios, de ipsorum sententia vxorem veluti adulteram, partum veluti ex adulterio susceptum vltimo supplicio adiudicat. Innocens mulier infęlicitatem suam deplorans, ad preces confugit, ignara cõsilij petijt, vt sibi liceret baptizare, quem pepererat, data illi facultas, ita tamen, vt adessent baptismo aliqui spectatæ fidei viri vnà cum Rege, ne qua fraus fieret. Mira res, vbi baptizatus est puer, adeò venustus, ac formosus apparuit, vt Rex tanta re permotus, cum plurimis nomen Deo dederit, & maximum Christianæ rei factum fuerit incrementum. Idem narrat Fusius D. Antoninus p.2. histor. tit. 20. c. 8. §. 9. Veniamus ad recentiores narrationes æquè certas. Petrus de Chieza. *a* de Leon miraculi plenam de spectris victoriam huic Sacramento baptismi à Deo attributam describit, ex quo fideliter narrabo.

Ioannes Villaneus lib. 8. cap. 35. apud Thom. Bosium li. de notis Ecclesi. c. 16.

a p. 1. historiæ peruanæ c. 118.

Prope Anzermam, loco, cui nomen Pirsa, imperabat regulus, cui frater florenti ætate erat, quem nominabat Tamaracungam. Iuuenis hic mirè baptismum sitiebat, ea causa Christianos adire cupiebat, sed miris eum visis dæmones terrefaciebant: offerebant se soli videndos solidarum auium specie, quas auros nuncupabãt. Cernens iuuenis Dæmones seuire, accensiri Christianum in vicinia degentem iubet, venit ille non segniter, & intellecta reguli voluntate, crucis signum fronti eius impressit, hoc magis irritari hostes illi, & sæuiori specie se inferre videbat solus Indus: Christianus nihil nisi saxa cadentia, & dæmonum sibila sentiebat, aduenit tunc commodè eo loci Pachecus quidam Hispanus, & se socium addidit Christiano alteri in discrimen. His cernentibus Tamaracunga trepidabat vehementius, & exalbescebat metu, quin, & per aerem raptabatur: id omnes videbant, & ipsum quidem quærentem, gementemque, illos vlulantes, sibilantesq; excipiebant auribus; semel cum Indus poculum vino plenum manu teneret, en tibi vas in aera afferri, & vino vacuum reddi, mox vinum in illud ex alto refundi, & formidine plenum Indum, veste vultũ,

faciemq,

faciemq; cooperire tentat, ne horrenda illa spectra in oculos incurrant: sic tecto faciem, non remotis vestibus, nihilominus cretam in os ingerebant, vt obstructo spiritu fauces præfocarent, tandem Christiani, qui continuè interea Deum orarant, statuere in vrbem Anzermam eum deducere, vt ibi salutari lauacro tingeretur. Dedere se comites viæ plures trecentis Indi, sed adeò pauidi, vt ad Principem baptizandum propius accedere non auderēt; venerunt simul omnes, ad iter impeditum, & perfractum, ibi hostes humani generis nitebantur abripere in aerem, vt præcipitarent, sed ille valida voce Christianos orabat, vt illum adiuuarent, accurrerunt, & in medium agmen suum, recedentibus metu Indis, recepere, & cingentes eum funibus, funes cingulis suis alligauerunt, atq; ita medium stipantes simul incedebant, manu tres cruces præferentes, nunquam intermissis pro liberatione, & salute miseri precibus; Ne sic quidem omni molestia liberi processere: sæpius illum terræ afflixere hostes, & in viæ cuiusdam accliui assensu, vix manibus eleuare in aera volentium, & necare nitentium, extorserunt. Vt ventum Anxermam in Pachechi domum Christiani quotquot in oppido erant conuenerunt, ibi omnes cernebāt crebro grandine de tecto lapides deijci, & audiebant sybilantes, clamantesque Dæmones, solemne illud, quo solent indi Martem lacessere, Hu, Hu, Hu, ferociter, & crebro celerrimè ingeminatum. Mortem dæmones intentabant, nisi voluntatem baptismi abijceret, contra Christiani Deum obsecrabant, ne dæmones permitteret, erepta corporis vita Indo animæ vitam impedire. Gliscente deinde Saxeo imbre templum petiere, ibi quia stramineum erat, Eucharistia non asseruabatur, aiebant nonnulli, se ante ingressum, nescio quos inambulantes audiuisse, vbi templum apertum est, & cum Indo ingressi cæteri, cernebat Indus Dæmones terribili specie, sed capite deorsum in terram spectantes, pedibus surrectis. Cumque frater Ioannes ordinis Beatæ Mariæ Virginis pararet eum baptizare, non visi vlli Christianorum dæmones, in omnium oculis Indum eripiunt, sustollunt in altum, & capite deorsum, vt ipsi erant statuunt. Christiani tunc fide freti alta voce. Iesu Christe adiuua nos inclamantes Indum extorquent, retentantibus, & iniecta collo eius sacra stola, aqua lustrali aspergunt, attamen adhuc in templo sybila, fremitusque audiebantur. Tamaracunga Dæmones cernebat, & colaphis frequenter cedebatur, adeò ut, & pileum, quem obtendebat oculis ei excusserint, & in faciem ab ijs conspuebatur saliua fœtida, hæc nocte acciderunt. Orto mane Monachus sacris uestibus induitur, ut incruentum

tum

tum offerat sacrificium, uix missam incæperat, cessarunt sybilla, fremitus, ululatus, strepitus, desijt Indus uexari: Peracto sacrificio Tamaracunga cum uxore, & liberis baptismum flagitat, quo percepto fide robustior, & audacior factus, se iam Christianum asserit, experiri uelle quid hostes possint, solum finerent periculum facere; solum non sunt ausi aggredi: lætus ter, quaterue per Templum ambulans clamabat, gaudium non capiens, Christianus sum, Christianus sum: ut uidit se immunem, & uictorem domum redijt, nec quidquam amplius molestiarum sensit, tanta vis baptismi fuit.

In Bungo Anno 1596. Erat fœmina Gentilis à Dæmone obsessa; huic indicatum est à dæmone liberari non posse, nisi fiat Christiana, cum illa annueret, & iam se ad baptismum pararet, nocte sequenti, Dæmon ei dissuasit, ne fieret Christiana, dicens: hactenus tanta familiaritate tanto tempore mihi es coniuncta, & nunc me deseris? non abibis profecto inulta; dormienti itaque, nec sentienti abscidit capillos, uno tantum capillorum floco relicto; illa uerò cum summo mane deprehenderet sibi ademptos capillos, & arundini lecto oppositæ implexos, calcar ea fraude sibi aditum putauit, ut citius aduolaret ad baptismtm, quod & factum est, atq; eo suscepto, mansit ab omnibus dæmonis molestijs immunis. Hæc refert Ludouicus Frois in litteris Iaponensibus illius anni: addit etiam sequentia.

In Ciazzurana Insula gentili adolescentulo 18. annorum se crebro uisendum offerebat canis ingens, horribilis, ruffus, qui eum alloquebatur, & per montes in loca abditissima deducebat, detinens eum ibi biduo, uel triduo, atque impellens, ut se manibus sublatis adoraret, aliaque scriptione indigna faceret. Adoloscens miser uidens se tantas molestias à capitali generis humani hoste perpeti, tandem profugium habuit ad Ecclesiam, doctrinam Christianam audiuit, & didicit, baptismi Sacramento Christo deuinctus est, ac de cætero nunquam à tartareo illo cane diuexatus est.

Bungi circa annum 1549. quidam Ancillam habebat dæmoni familiarem, nam dæmon ad eam accedens uulpis figura singulis noctibus domo educebat, uerum per baptismum suscepta fide, ab hoc spectro liberata est.

Fuit anno 1583. Monachij in Bauaria quidam adolescens Iudæus uiginti duos annos natus, communi omnium gratulatione in Aula Gymnasij Iesuitarum baptizatus; huic miras sæpe dęmon instruxit insidias, & quo magis urgebat ille baptismum, eò hic

impu-

impugnabat uehementius: Nudum penè de nocte eiecit ex ædibus, interdum etiam fauces illi premere, nonnunquam eum uisis, spectrisq; terrere, vt de mente illa deijceret, consueuit. Vultus dæmonis adeò fœdi, vt negaret adolescens parem sibi vllum videri ijs imaginibus cruciatum. Pridie eius diei, quo baptismate lustrandus erat, quoniam eo demum die de Victoria dæmonis agebatur, multo eum vehementius inuidus hostis exercuit, ita vt is, ne à pluribus quidem contineri loco posset: vt autem vi baptismatis Christi membrum effectus est, continuo fractus, debilitatusque fuit Dæmon.

DE CONFESSIONE.

Exempla.

Beneius litt. prouinc. Mediol. 1591

IN Valle quadam Cisalpina Diœcesis Nouariensis destituebatur puella sensibus, sed vt vmbrarum spectris, quas sibi videre videbatur, reddebatur attonita, ac similis stupenti. Versabatur in vltimis finibus huius de qua loquimur vallis, mulier Veratrix, & Saga, quæ carminibus profitebatur sanare, quæ apud alios insanabilia essent, magni ad eam concursus hominum consilij gratia, & auxilij, & quamquam à Sacerdotibus & scelus ostenderent, tamen illis abeuntibus adolescentulæ genitrix, affectu materno filiam mittit, consulitq; mulierculam de vmbris, & remedium petit laboranti. Tum Maga; adducite puellam ad Sacerddtes, & ab ijs petite opem: Pater, & mater filiam adducunt itinere octo milliarum, idem exponunt, ac responsum Veneficæ, vtramq; adhibita peccatorum confessione, sacro se Christi corpore communiri præcipiuntur, quo facto melius se habuit adolescentula.

Circa annum 1591. Musiponti in Lotharingia puer erat, nobili magis pollens genere, quam domo opulenta compingitur in Aulam parentum iussu à Gymnasio abstractus, sed mobilitate ingenij, cum recusaret, desiderium prioris vitæ, statuit inter calones versari potius in castris, iter ingresso atra viri species occurrit in serica veste, qui interrogans causam tristitiæ, pollicetur remedium. Verum vbi ego te adiuuero, quid mihi erit premij? at puer, si totum, ait, me excusseris, ue teruncium quidem reperies, subijt alter, da te mihi modo: nulla tibi cupiditas frustra erit, existimauit puer se in seruitium expeti, postulat tempus deliberandi, ille

contra

contra onerat promissis ingentibus, vt vel puero tanta iam vaniloquentia mira esset, suspectare cœpit, num in figura hominis latitaret Cacodæmon. Mox cum tacitus totum eius corpus emetitur oculis, sinistrum pedem animaduertit cum biffida vngula, ac deformi, statim corruit, & Iesum ingeminans, crucis signo armat frontem, & eodem tempore sæua species euanuit. Tertio post die ad suos reuertenti eadem se offert imago, & proditur pedis eadẽ nota. Quærenti vtrum captum esset consilium, Respon. puer, sibi Domino opus non esse, rogatus quo iret, Vrbem nominauit, tum dæmon ante eius pedes crumenam iacit sonantem, in qua triginta, quadragintavè flandrici nummi ærei, (sicut ignis probauit) tũ puluerem in linteo pernitialem tradidit, cuicunque subita morte tollendo, addit consilia ad turpes libidines, & admonita, ab vsu aquæ benedictæ, & ab adoratione consecratæ hostiæ (quam contemptu placentulam appellabat) abstinendi. Eam blasphemiã dum auersatur puer animo pio, simulq; veretur, ne obtorto collo strangulетur à Monstro, salutarem crucem imprimit pectori, statimq; magno impetu alliditur ad terram, nec nisi post semihoram exurgit. Mox matri redditus, ac scholæ: & sacra confessione expiatus, è laqueo venantium, metuq; ereptum esse se Diuina ope gratulatur.

Accipe vetustiora exempla. Nauigantibus è Phortea æstuario tempore in Flandriam negotiationis causa, tanta suborta est ventorum vis, vt velis, malo armentisq; ruptis, nauiq; fœdè inter tumentes vndas iactata, certissimam mortem cuncti expectarent. Nauta, tantam, tamque insolitam aeris inclementiam eò temporis demiratus (suberat enim æstiuũ) solstitiũ cum id non syderum, sed malorum dæmonũ, qui hominibus semper sunt infesti, insidijs magnis tribueret, clamoribus reddita est ex ima naui Mulieris se miserè incusantis, quod incubo dæmoni humana sub effigie, qui cum per multos ante annos habuisset consuetudinem, iam tum fuisset commixta, & ab eo subacta. Mari ego celerius se tradendam, vt pereunte ipsa, quæ tanti imminentis mali causam præstitisset, cæteri Dei benignitate permanerent incolumes; Accedẽs ad lachrymantem fœminam, iubente nauiculario Sacerdos, eius atq; cæterorum saluti consulendi causa, crimen iam palam fatentem, horrendum scelus, vehementer alto ex pectore, suspirijs indicibus, pœnitentemque facti, piè est hortatus, ne sibi deesset, cui certo cognosceret numinis fauorem adesse, crimina lachrymis, ac animi pœnitudine deleri. Tam miserentis Dei clementiam esse erga mortales, vt altius, vel in malorum profundum lapsos, resci-

Hector Boethus lib. 8. rerum scoticarum.

piſcentes, nonnunquam ad maiorem longè, quàm ante habuiſſent vnquam gratiam, recipiant. Media pij Sacerdotis adhortatione cum multis ſuſpirijs mulier admiſſum facinus deploraret, cunctis viſa eſt atra nubes è nauis ſentina proſilijſſe, ingentiq; ſono, flamma, fumo, atque fœtore ſe ſe deieciſſe in mare, & inde ſedatum eſt cœlum.

Lib. 1. miracul. c. 6. Petrus Venerabilis Abbas Cluniacenſis cum narraſſet horrendã Monachi cuiuſdam vexationem, neque eam oratione, & aquæ luſtralis aſperſione tolli potuiſſe, grauiter, & verè ſubiungit. Sed ne miretur aliquis benedictæ aquæ aſperſione Dæmonem non fugatum, agnoſcat tabe interius latente, vnguenta exterius exhibita nihil proficere poſſe: tabem autem voco lethale peccatum, quod quandiù in interioribus quibuſlibet latuerit, nullius exterius Sacramenti percepto ei prodeſſe poterit, hortatus illum ad confeſſionem peccatorum Abbas faciendam, poſtquam confeſſus eſt, vexatio prorſus deſijt.

Lib. 3. miracul. cap. 13. Narrat Cæſarius, Bonnæ quendam peſſimæ vitæ Sacerdotem, laqueo diebus ſuis finem impoſuiſſe; eo mortuo Concubinam pænitentiæ deſiderio Monaſterium ingreſſum, ſed Dei permiſſione ab incubo dæmone, ſæpius ad flagitium importunè ſollicitatam, crucis ſigno, & aquæ benedictæ aſperſione repuliſſe, ſed cum redijſſet, Angelica ſalutatione deuotè recitata, longius velut ſagitta ictum fugiſſe, neque adhuc dum finis, donec purè omnibus vitæ maculis confeſſione expurgatis abijt importunus procus, nunquam rediturus.

Niderius in formicar. Epitome Litteræ Auſtriæ 1591. Eadem peracta, Leodienſem quendam moleſtiſſimi ſuccubi dęmonis ludificationibus teſtatur ereptum. Subdamus recentius exemplum. In Auſtria anno 1591. Vir nobilis magno quodam, & furori proximo amore detinebatur, vt nullum eius, neque humanis, neque Diuinis admonitis faceret finem, ita veſano completa igne tota torrebantur præcordia; hac ratione furere deſijt terrore Diuinitus incuſſo. Leuicula correptus febri cum iaceret noctu lecto affixus, ante ſe uidere uiſus eſt Rhedam flammiferam, ſubiectumque equum igne flagrantem; tum Rhedarius informe monſtrum, tetrumque atq; ipſo malo dæmone truculentius, quo nihil terribilius mortalium timori eſt. Quid ceſſas, inquit? quin conſcendis currum meritis tuis dignum? horruit miſer ſubito pauore defixus, tãdem recepto animo, corripuit gladium lecto proximum, vibratq; vt ſubueniatur, interim magna voce domeſticos vocans: trepidi accurrunt famuli, domuſq; tota ſopore diſcuſſo, quin etiam excitati vicini, nonulli quærentes clamoris cauſam,

deide

deinde prætexentes impositum fuisse auribus, oculisq; formidine alleuandæ, verum cum fremeret adhuc esse in conspectu, nec finiretur metus, insinuaret se potius in pectora aliorum, intempesta licet nocte itur ad Sacerdotes, mittuntur duo qui lustrali aqua crucis signo, & in cera consecrata imagine Agni, timorem tantisper leniunt, dum affirmaret æger Dęmonem discessisse in præsens minaci vultu, sæuoque iræ manifestum, detectis deinde peccatis, turpi perinde amore, quam tristi animum terrore liberauit. Iesuitæ.

Eodem tempore in Bauaria Mulier ærumnosa, leuitate naturæ, siue grauitate ærumnæ implorato Dæmone sese illi deuouit, vt opem ferret, & tum quidem non sensit præsentem, verum in potestatem, vt redijt ex mœrore, dedit pœnas iacti verbi, terroribus non tantum pauida, sed & verberibus tunsa, vt etiam ab aditu templi prohiberetur, virgarum, quas sola ipsa conspiciebat intentu, cum rem narrasset Matronæ cuidam, adducta ad Sacerdotem, ab eo confessione purgata, omni molestia liberata est, cerea cælestis agni imagine ad collum appensa.

Idem remedium alteri fuit eodem morbo laboranti. Votum alia virginitatis, & monasticam vitam, cum incæstis nuptijs mutarat propinquorum impulsu non impunè, nempe coniuncta est cum viro nequam, neque deserebatur vnquam ab angore consciētiæ, ita miserè viuebat, cum afflictaretur aliquando his curis, & careret solatio, domo egreditur, mox dæmonem cum ingenti terrore conspicit, fugatq; obiecta cruce, sed confestim tamen, non secus, ac furijs icta, quoduis facinus immane meditatur; intermicabat in his tenebris aliquid lucis confugienti ad preces, vt ad ortum solis nebula, timor abscessit, subito cogitatio confessionis, & recordatio fidei violatæ, nimirum hoc seminarium mali, cum accessisset ad ædem, multo magis cum prorumpere conaretur ad Sacerdotem à confessionibus retrahebatur, quasi manu iniecta, donec tandem aliorum auxilio exemploq;, se ipsam, & malum dæmonem vicit. Litteræ Germaniæ superiores.

DE CONFIRMATIONE.

Exemplum.

Scribit Cantipratensis his verbis. Venerabilis Bonifacius quōdam Lausanensis Episcopus, me audiente tale quid recitauit, Erat in quadam Villa Cæcus quidam, qui Vaccas totius villæ in pa- Libro 2. Apum. c. 57. p. 33.

pascuis custodiebat, repellebat à frugibus, & ad certa loca pascuis vberiora ducebat, & quod maioris erat prodigij, colores, & statū singularum Vaccarum specialiter discernebat. V.g. si vaccam talis, & talis coloris petiuisses ab eo, sine difficultate Vaccam talem tibi apprehensam in cornibus obtulisset. Ad locum cum quidam Episcopus aduenisset, & de Cæco audiuisset talia, & probasset, quæsiuit ab eo, si confirmationis Sacramentum ab Episcopo accepisset, at ille, non, inquit; Nulla facta mora Episcopus Cæcum confirmauit, & mox ab eo Vaccarum discretio, & cognitio particularis est ablata, quoniam Dæmonum operatione, & ministerio hoc fiebat.

DE EVCHARISTIA.

Exempla.

Dedim. 1. temp. c. 6.

BEatus Prosper. Nostris quoque temporibus, inquit, quędam Iuuencula Araba natione, ancillæ Dei habitum gestans, cum in balneo lauans, simulacrum quoddam Veneris impudicè aspiceret, & seipsam. eiq; se consimilans, domicilium se Diabolo præbuit: statim ille leo, qui rugiens circuit, quem quærebat, inuenit, meatus igitur gutturis eius occupans, nullum cibum, nullumq; potum traijciens per septuaginta fermè dies, totidemque noctes ieiunium sibi Diabolus ex capto possessoque vase exhibuit. Hoc monstrum parentes puellæ pòst tot dierum spacia auferri posse sperantes dum iuge malum vlterius tolerare non possent, simul cum filia sese ingesserunt Sacerdoti, quæ acta erāt fideliter intimantes. Hoc tantum puella fatebatur, auem quandam noctis medio apparere, quę sibi in os nescio quid infunderet: Stupor tunc inerat cunctis, videre puellam nullis indicijs diuturni ieiunij fœdatam, nullo pallore, seu tabe, vel debilitate confectam, quinpotius robustam succo viscerum, moleq; membrorum. Cumq; incredibilia viderentur quæ dicebantur, habito consilio in Monasterio puellarum, in quo Reliquiæ Sancti Stephani sitæ sunt: Sacerdos puellam simul cum Præposito commendauit, illic primo tantum die apparuisse illam auem asseruit, sibiq; increpasse, quòd neq; fame, neq; siti compulsa illum appeteret locum, quo sibi accedere non liceret, per duas sanè hebdomadas nihil cibi, vel potus sumens in monasterio mansit. Accidit autem, vt quintus decimus Domini illucesceret dies, ascendente

nobiscum

nobiscum Sacerdote, vt matutinum illic sacrificium solito offerretur, puellam Præpositus ad altare perduxit, eo incessu, & habitu, quo solent rubore perfusæ, ex epulis, poculisq; mulieres aduenire, sed vt se illa prostrauit altari, clamore fletus sui cunctis astantibus gemitus, lachrymasq; induxit, quibus tantum malum auferrendum plebs Dominum exorabat; erat enim iam incedens murmur in populo; peracto itaq; sacrificio, cum eadem inter cęteras, breuem particulam corporis Domini tinctam à sacerdote perciperet semihora mandens, traijcere non valuit, nondum illo fugato, de quo dicit Apostolus: quæ consonantia Christi ad Belial? & iterum. Non potestis calicem Domini bibere, & Dæmoniorum. Manu igitur faciem eius sustentante Sacerdote, ne sanctum proijceret, à quodam Diacono suggestum est, vt calicem salutarem gutturi eius Pontifex applicaret, quod vt factum est, statim vt locum illum, quem diabolus obsederat Saluatoris imperio reliquit, Sacramentum, quod ore gestabat cum laude Redemptoris transglutisse puella clamauit: hinc lætitia, hinc voces in gloriam Dei, quòd post octoginta, & duos dies, diabolo expulso; puella de potestate fuerit eruta inimici.

Mediolani in Ecclesia Sancti Ambrosij, ad D. Bernardum adducta fuit mulier multis annis obsessa, sicq; deformata, vt Monstrum, non fœmina videretur. Conuersus ad populum iussit omnes attentius orare, missamq; iussa prope altare constituta fœmina teneri, auspicatus, quoties de more sacro salutarem hostiam signabat, toties ad mulierem quoque conuersus, eodem signo crucis edito, & spiritum nequam Athleta fortis impugnat. Expleta autem oratione Dominica, efficacius hostem aggreditur, patenę siquidem calicis sacrum Domini corpus imponens, talia loquebatur. Adest ille, qui pro nostra salute passurus, nunc, ait, Princeps mundi eijcietur foras. Hoc illud corpus, quod de corpore Virginis sumptum est, quod in stipite crucis extensum est: quod in tumulo iacuit, quod de morte resurrexit, quod videntibus discipulis ascendit in cœlum. In huius ergo Maiestatis terribili potestate tibi spiritus malignè præcipio, vt ab hac creatura eius egrediens, contingere iam deinceps, non præsumas. Cumq; eam inuitus deserens, & manere vltra non valens attrocius afflictaret, tam magnam iram, quam modicum tempus habens, rediens pater Sanctus ad altare, fractionem hostiæ salutaris ritè compleuit, diffundendamq; populo pacem ministro dedit, & confestim pax, & salus integra reddita mulieri. Hactenus Gulielmus Abbas, loco citato.

Lib. 2. eius vitæ c. 3.

Ioannes

Ioannes Molinetus describit molestissimam multorum annorum vexationem, quam propter vnius, quæ diu dæmonis succuba fuerat, peccatum, in Innocentes virgines socias eius Quercetenses Deus Sathanæ permisserat. Cum enim Decanus Cameracensis, vir doctus, & probus, vnà cum aliis Exorcistis accederet, peracta sacra communione viuificam hostiam non ferens, subito Dæmon exclamabat. Ah satis probè armati acceditis? panem ne illum sumpsistis? quem panem, ais, improbe? inferebat Decanus: si nihil est aliud, quam panis, maneto in hoc corpore obsesso, sed si, vt nos credimus verum est corpus Iesu Christi Saluatoris nostri, iubeo confestim fugere ex hoc corpore, nec vllam ei amplius molestiam exhibeas. Quo dicto (rem miram) Energumena, vt magno leuata fasce molestiæ, confestim respirare, & alta voce Iesum vocare cœpit, quod idem omnes faciebant cæteræ, quando Dæmone expulso liberabantur.

In chron. Belgicis an. 1590

Huic simile nostris temporibus Laoduni in Belgia accidisse, tam norunt Caluinistæ, quorum aderant multa millia quæ fremunt, & rumpuntur. B. Auxentius, Abbas discipulum habebat nomine Basilium, hunc dæmones adeò malè mulctarunt, vt pro exanimi, corpore toto saucius, & confractus ad Auxentium delatus curru fuerit. Abbas iussit eum surgere, & venerandum corpus, & viuificum sanguinem Domini nostri Iesu Christi sumere, & statim reuerti ad locum suum: abijt, nec amplius tentator eum aggressus est.

In Cathal. hæretic. litera G.

Superat omnem admirationem quod de Guidone de Lachia memorat Bernardus Luxemburgus. Hunc in Episcopatu Brixięsi, ita simulasse sanctitatem, vt pro altero Sancto Ioanne Baptista à populo haberetur, sepultus fuit itaq; honorificè. Post mortem certis testimoniis Inquisitores deprehenderunt hæreticum fuisse; quare de consilio Episcopi, & aliorum prudentum assessorum sententiam tulerunt, cadauer exhumandum, & comburendum: Exhumatur astante populo, & ossa proiiciuntur in ignem: sed ecce tibi statim, illa dæmones (qui à nonnullis cernebantur) ex rogo eleuant, & in aere suspensa tenent, inde nata populi indignatio. Exclamant, occidantur Episcopus, & Monachi, qui stimulati liuore sancti viri ossa comburere conati sunt. Quid cessamus? Deus id sibi non placere demonstrat. Extimuit Episcopus, sed Inquisitores eum adhortati sunt, vt ad missam celebrandam se accingeret, Deum potius miraculum facturum, quam fidei causam sinat in periculo versari. Missa fuit de B. Virgine; vbi ventum est ad corporis Dominici eleuationem, dæmones clamare in aera cœperunt.

runt. O Guido de Lacha, nos defendimus te quantum potuimus, sed modo plus non possumus, quia adest maior nobis; confestim ossa in rogum reciderunt, & incendio in cineres redacta fuerunt. Simplic. Metaphr. in vita S. Auxentij 14. Febr.

Petrus Martyr, qui texuit Historiam nauigationis Columbi in Occidentali illo Indiarum tractatu, testatur, commune miraculum fuisse; quòd si Eucharistiæ Sacramentum per Christianos alicubi collocabatur, continuo dæmones obmutescebant.

Ante annos fermè 400. vixit Cæsarius Cisterciensis cuius hæc sunt verba. Tempore illo, quando manifestari cœperunt hæreses Albigenses, quidam maligni virtute diabolica suffulti, quædã signa, atque portenta ostenderunt, quibus, & easdem hæreses roborauerunt, multos fidelium in fide subuerterunt: super aquas ambulauerunt, & non sunt submersi. Cernens hoc sacerdos quidam fide catholicus, & vita Religiosus, sciens vera signa cum falsa doctrina esse non posse, corpus Domini cum pixide ad flumen, vbi illi populis suas ostensuri erant uirtutes, deportauit, dixitq; in audientia omnium: Adiuro te Diabole, per eum quem in manibus porto, ne in hoc flumine ad huius populi subuersionem per hos homines tantas exerceas phantasias: post hæc verba, illis super vndas fluminis ambulantibus, vt prius, sacerdos turbatus, corpus Dominicũ in flumine proiecit. Mira Christi potentia, mox enim, vt elementum tetigit Sacramentum, phantasia cessit veritati, & pseudo illi Sancti, quasi plumbum descendentes in profundum, sunt submersi. Pixis vero cum Sacramento statim ab Angelis sublata est. Videns sacerdos hæc omnia, de miraculo quidem exultauit, sed de iactura sacramenti doluit, totam verò noctem in lachrymis, & gemitu transiens; mane Pixidem cum Sacramento reperit super altare. Lib. 9. miracul. cap. 12.

Thomas Brabantinus vulgo vocatus à Cantipatro eodem seculo vixit anno 1231. Prædicante inquit, in Theutonia Magistro Conrado contra hæreticos, & ab eisdem fælici morte perempto; hæreticus quidam seductus à dæmonibus, fratrem quendam ordinis prædicatorum ad hæresim inuitabat, quem cum vidisset instantissimè renitentem, dixit fratri, pertinax es valde in fide tua, nec tamen de hac, nisi per scripta quædam aliquid certius inspexisti, credere autem si velles dictis meis Christum tibi, & Matrem eius, & sanctos oculata fide monstrarem: Mox ille illusionem Dæmonum suspicatus, volens tamen probare, quid esset, non immerito, inquit, tibi nunc crederem si promissa duceres ad effectum. Gauisus hæreticus, diem fratri statuit, frater verò Pixidem cum Sacramento corporis Christi clam secum sub cappa portauit. Du-

xit ergo fratrem hæreticus in ſpecu cuiuſdam montis in amplum valde palatium, quod claritate mirabili relucebat, nec mora, vbi in inferiorem partem palatij peruenerunt, viderunt Tronos poſitos, quaſi ex auro puriſſimo, in quibus ſedebat Rex fulgore coruſco circundatus, & iuxta eum Regina ſereno vultu pulcherrima, & ex vtraque parte ſedilia, in quibus ſeniores quaſi Patriarchæ, vel velut Apoſtoli aſtante Maxima multitudine Angelorum, & hi omnes luce ſyderea coruſcantes, vt nihil minus, quam dæmones putarentur. Hos mox, vt vidit hæreticus, cadens in faciem adorauit, dictus autem frater immotus ſtetit, ſed tanto ſpectaculo vehementer obſtupuit, & mox ad eum conuerſus hæreticus, quare inquit Dei filium intuens non adoras? pronus accedens adora, quem uides, & ab ore eius fidei noſtræ ſecreta ſuſcipies. Tunc frater accedens propius extraxit Pixidem, & obtulit Reginæ in ſolio ſedenti, dicens; Si Regina es Mater Chriſti, ecce filius tuus, quē ſi ſuſceperis, te uelut Dei Matrem recognoſcam. Cum hac protinus uoce, totum illud phantaſticum euaneſcit, & annihilato fulgore, tantæ tenebræ denſuerunt, ut uix frater cum ductore ſuo ad montis exitum regredi potuerint. Conuerſus ergo hæreticus ad fidem redijt, & miram dæmonis aſtutiam ſtupefactus expauit.

Libro de ſtrigibus. Accipe aliud Pici Mirandulani uerbis narratum. Fuit in Alpibus Rhetijs ſacerdos quidam probus ante annos quindecim, cui cum foret opus ad ægrotum quendam graui oppreſſum morbo Euchariſtiam differre, cum longius ille abeſſet, uideretq; ſe non ita ut oporteret celeriter ad eum pedibus poſſe peruenire, aſcendit equum, colloq; ſanctiſſimum Chriſti corpus pixidi incluſum ſatis honorificè alligauit, iter ſuum quanto citius accelerans, cum nonnihil proceſſiſſet, obuium habuit quendam, qui, ut equo deſcenderet inuitauit, & ſecum pergeret ad ſpectaculum quodam mirabiliſſimum. Imprudens homo, & cupiditate rei tam ſtupendæ ductus paruit, uix equo ſè demiſerat, cum ſenſit ſe per aera unâ cum comite deferri, & breui tempore in altiſſimo montis cacumine ſtatui, ibi ampliſſima, & amæniſſima planicies erat arboribus undiq; excelſiſſimis ſæpta rupibuſq; horrendis circumcincta, in medio choros innumeros, ac uarios ludos cuiuſuis generis, menſas lautis, ac diuerſis ferculis inſtructas erat uidere, audiebantur etiam concentus quilibet omni ſuauitate affluentes, deniq. aderant, quæ animos hominum iucundiſſimis delineamētis tenere poſſent, & dulcedine perfuſos intima demulcere ſolent. Obſtupefactus re improuiſa ſimplex, bonuſq; Sacerdos, neq; eloqui præ admiratione, aut hiſcere audens, penè extra ſe poſitus,

attoni-

attonitusq; hærebat, tum socius, qui eum adduxerat, petijt ab eo uellet ne Reginam, quæ ibi aderat supplex uenerari, & munus ei aliquod offerre. In alto quodam solio Regina sedebat effigie formosissima, Regio, cultu, & ornamentis mirificis ornata, accedebant ad eam prosternentes se humi cuncti, qui aderant bini, quaternivè ordine pulcherrimo, & humi se prosternentes eam colebant, varia munera offerentes. Ad mentionem Reginæ homo cũ videret eam sic fulgentem, & ministris plurimis cinctam putauit esse Matrem Christi, Cœli, Terræque Reginam, neque enim suspicabatur vllas præstigias, dæmonumque spectra esse, alioquin eò non appropinquasset, reputans igitur secum quid illi dono daret, existimauit nihil ei gratius, aut iucundius futurum in munus quã filij corpus, accessit, & ad pedes in modum supplicis, arculam, in qua erat Augustissimum Sacramentum è collo detractam in gremio mulieris illius posuit. Mira res continuo euanuere omnia: perculsus huiusmodi nouitate homo rudis, & præstigijs se irretitum videns, & in horroribus densissimis, & lustris destitutum conspiciens, opem Diuinam tremens implorare cœpit, vt è tantis ipsum amfractibus expediret. Cumque diu per loca inuia, syluasque vastissimas errasset, vix tandem pastorem reperit, à quo in viam ductus didicit, se milliaria centum à loco abesse, quo Eucharistiam deferre cupiebat, ad suas tandem sedes reuersus, rem totam detulit ad Magistratus. Contigit hoc imperante Maximiliano.

Vir Tribunicius Hespericus habebat in territorio Fusalensi fundum Zubedi appellatum, vbi cum afflictione animalium, & seruorum suorum domum suam spirituum malignorum vix noxiam comperisset, rogauit presbyteros nostros me absente, vt aliquis eorum eò pergeret, cuius orationibus cederent. Perrexit vnus, obtulit ibi sacrificium corporis Christi, orans quantum potuit, vt cessaret illa vexatio, Deo protinus miserante cessauit. *August. lib. 22. de ciu. Dei. c. 8. habet huiusmodi verba.*

Idem Augustinus ait, quod fatentur Maleficæ, sese dum missam audiunt, ab omni dęmonis vexatione liberas esse, ideoq; se diutius ad horam vsque meridianam in Catholicorum templis, in quibus plures missæ dicuntur moras trahere. *Lib. 9. collat. c. 5. & alijs eodẽ lib.*

Non est iocandum cum Dæmonibus.

NIderius in formic. refert vidisse se fratrem in Conuentu Coloniensi, verbis satis iocosum, sed in gratia expellendi dæmones valde famosum. Hic cum in terminis Conuentus Colo-

niensis dæmonem in obsesso corpore arctaret, dæmó petiuit à fratre locum recedendi, quo gauisus frater, ait in ioco, in latrinam meam vadas. Exijt igitur dæmon, & nocte cum frater ventrem expurgare vellet, dæmon tam dirè cum torsit propè cloacam, vt vitam cum difficultate saluaret. Quare sancta res est dæmones eijcere sanctè tractando.

Vicuarij anno 1585. Sacerdos quidam, cui nomen erat, Ioannes ægiptius, Energumenam habebat ancillam, quam, vt iuuaret exorcismis diabolum satis solicitè præmebat: Vt autem quodam die ventum est ad terminum, quo diabolus, tum exorcismorum vi, tum etiam virtute Diuina coactus, deberet ab obsessa recedere, dixit Sacerdoti: vis me exire, sed cum recessero, quo vadam? Subiunxit Exorcista. O sus lutulente, qui olim à Christo deturbatus, petisti, saltem vt porcos liceret possidere, ex, (& per contemptum subdidit) & ingredere posteriora mea (mirabile dictu) possedit diabolus ipsum Sacerdotem exorcizantem, ac ita diuexauit furiosè, vt sic Deo permittente, paucis diebus, post multos ei adhibitos exorcismos, vita functus sit, ad omnium doctrinam, & instructronem.

DE ORATIONE.

Exempla.

Anno 1549. quidam confessus cuidam Iesuitæ, media nocte, dum satisfacit pœnitentiæ sibi à Confessore impositæ, repente vidit feles, muresque, & alias bestias colore atras, aspectuq; terribiles tam multas, vt totum occupare cubiculum viderentur, quo ille viso, perterrefactus tremere cœpit, ne à bestijs illis arriperetur viuus; anxius, & trepidus accurrit ad Domini nostri imaginem magna voce opem implorans, quare omnium animalium species, subito euanuerunt, tanto cum impetu, strepitu, & fragore, vt domus ruere videretur.

Bungi in Iapone anno 1555. familia fuit, quam à centum annis dæmones infestabant, & molestia in pastores quasi hæreditaria transibat. Pater familias opes omnes placandis Idolis consumpserat, potius auctum ijs, quam cessauit malum. Triginta annorum filium dæmon occupauit, ita vt nec patrem, nec matrem agnosceret, nec quindecim diebus quidquam cibi sumeret. Sub

horum

horum finem vnus societatis Iesuitarum ad eum accessit, iussitque vt D. Michaelem nominaret, dum Diuum nominat, vehementi tremore cœpit concuti, & varios motus membrorum edere, ita vt circumstantibus terrori fuerit. Inuocante verò Patre, Deum patrem, & filium, & Spiritum sanctum, subito à Dæmone liber extitit. Huius soror paucis post diebus molestijs dæmonis agitata est, qui etiam in ea loquebatur, certis temporibus Iesuitarum concionibus auditis, Christianam fidem suscipere voluit. Cum verò sacro fonti esset admouenda, conareturq; principio se sacro signo crucis munire, tremere vehementer, ac concuti cœpit. Pater preces fundebat sollicitè, ipsa verò sacrum Iesu nomen, & D. Michaelis proferre conabatur, sed magis ipsam tunc dæmon irritauit obstringendo os, & comprimendo. Tandem verò in cantum prorumpens exclamat. Si Idola Xaccam, & Amidam sectarum Iaponensium authores reijcimus, nullus superest, qui adorari debeat, aliaque huc spectantia protulit, nec esse, quod in ijs reprehendere posset quisquam. Quadam die innumeris Christianis præsentibus Sacerdos sacrum fecit, cui quoque intererat dæmoniaca, quo finito rogat, quomodo valeret, optimè, ait, iussa verò D. Michaelis nomen pronunciare, tremere, ac stringere dentes cœpit, & dæmon se velle exire dixit, sed quoniam iam à tot annis ea familia pro hospitio vteretur, non libenter migrare. Iubet iterum pater Sancti Michaelis nomen proferre, resp. illa, id permolestum esse, & lachrymas fundens, & conquerens, quo, inquit, me vertam? Christiani itaque omnes in orationes corrunt, dumq; satis diu orant, dæmon occupatam hactenus prædam deseruit. ipsa verò subito potum petijt, admonita, vt Iesum, & Mariam inuocaret, tanta suauitate vtrumque protulit nomen, vt Angeli vocem sibi viderentur audire.

Anno 1588. Brunæ in Morauia mulier erat in Nosocomio, acerrima diaboli pugna sic oppressa, vt nunc aquis, sibi vitam extinguere, nunc cultro, quem guarus nocendi porrigebat in manus, eripere moliretur, prohibentibus cunctis qui erant in valetudinario, post illam triennij vexationem, Apoplexia corripitur: obligatione linguæ loquendi vsu adempto, mittitur ad sacerdotes, vt concione populi preces efflagitent, & exoratum fuisse Deum, solutus primum linguæ nodus, deinde animæ, post sacram confessionem peractam ostendit.

In litteris Ludouici Frois habetur hæc narratio. Nobilis quidam homo olim magna authoritate in hoc Regno Fingano pollens, habebat filiam matrimonio cum gentili copulatam, cuius

E Iaponia scriptis anno 1596.

cum tota familia quoq; erat gentilis, nullus verò Christianus nisi dictus Nobilis, vir bonus, & Religiosus: accidit filiam ex improuiso infirmari, & quidem intra sex dies vsque ad mortem, quidam dicebat à dæmone esse obsessam, propterea quòd tam furiosos, & insolitos gestus ederet, vt ægrè à duobus vel tribus hominibus teneri posset. Maritus & socer implorarunt opem Bonziorum, sed suis illi ritibus, & nugis superstitiosis ne hillum quidem eam iuuare potuerunt. Verum quia fœminæ impendebat mors, monuerunt patrem eius, octodecim milliaribus inde disiunctum: is celerrimè aduolat, inuenit filiam quidem spirantem, sed mentis impotem, vt patrem suum non agnosceret. Pater illico mandat submoueri Bonzios, aliosque Ethnicos lectum stipantes, ipse verò accepto Rosario, ter Dominicam orationem, & salutationem Angelicam aggreditur pronunciare; fœmina interim nihil mutatur, horribiliores autem potius gestus, quam prius edit, vt à multis teneri vix possit, pater redit ad præsidium Rosarij, eo verberat tergum filiæ, dicens, tu videris mihi dæmon aliquis, recede ab hoc corpore. Et respond. Dæmon, non recedam. Pater, vt erat homo virtute præstans, Rosarium inijcit in eius collum, dicens, velis, nolis, recedes. Tum dæmon, tollite inquit Rosarium, quia abscindit mihi collum, & tunc recedam; Respond. pater, minimè tollam, imò funes quosdam arripiens, minatus est se eum verberaturum, & sic dæmon recessit, & liberam eam reliquit.

DE ANGELO CVSTODE.

Exempla.

4. par. hist. Gener. ordin. Prædicat. li. cap. 72. V ex eo refert Alphons. Villegas Flo. Sanctorũ p. 3. vita 373.

Erdinandus de Castillo Beati Dominici ordinis Historiographus refert. Boncella Municipium esse Coimbricense, ibi nobilibus parentibus natus est quidam Aegidius, hic vix dum adolescens, industria, & fauore, tres canonicatus, & Prioratum vnũ acceptis, omni diffluebat vitio, non indoctus humaniorum studiorum, & Philosophiæ, & Medicinæ, cui quam sibi opportuniorem ad nequitiam rebatur, totum se dare, & Lutetiam eius addiscendæ causa cum cogitaret, iter aggressus dæmonem habuit humana specie obuium. Malus iste viæ comes à noto sibi, sed ignotus, paulatim varia quærere, vt audiuit profectionis consilium; quin tu, inquit, me potius audis? scientiam indicabo, quæ & adeptu facilis, & vsu præcipua ad dignitates, voluptatesque, ipsius etiam quam

scitis,

ſcitis, medicinæ umma perfectio eſt. Necromantiam dico, dixit & perſuaſit. Abducit Aegidium, & adducit in vaſtum ſpecū propè Toletanam Ciuitatem, ibi occurrere læti, & excepere venientem viri Dæmoneſque humana effigie, itur in ſpecum, exigitur, non ſecreti tantum, ſed & ligiæ fidei, ſiue homagij perpetui ſacramentum, volens adigitur, & ſchedula proprio cōſecrata cruore promiſſum confirmat. Septennio illic tetris artibus, & caliginoſa ſcientia imbuitur, poſt Lutetiam profectus, miros breui inter Hypocratis ſectatores progreſſus facit, & doctoratus lauream adeptus gliſcebat enormis magis, magiſque peccata, ruebat de ſcelere in ſcelus: ambiguum erat, fama eruditionis, an nequitiæ infamia maior. Sed, o Dei bonitas, vi quem lenitate nequiuerat ſtatuit trahere. Ecce tibi equitem hoplomacum lanceam vibrantem, & intentantem miſero, irato vultu, minaci voce, clamantem. Vitam hanc, moreſque deſere, ad frugem reuertere. Subitus Aegidium terror occupauit, ſed veloci motu cum terrore inſtitutum priſtinum diſplicere deſijt, ad volutabrum luti reuerſo, poſt triduum idem ille Eques iam terribilior, non ſolum minatur eadem verba, repetens de mutando vitæ inſtituto, ſed lanceam pectori infigit, & vulnus, & ſi non graue imponit: fractus animo noſter. Dedo, inquam, me; faciam Domine quidquid iuſſeris, Saulum diceres in terram deiectum. Statuit ſerio ſe totum Deo dicare, & quo intus impelli ſe ſentiebat (vrgente ſic opinor Angelo cuſtode, qui apparuerat) Religioſæ alicuius inſtituto familiæ ſe addicere. Hoc animo Luſitaniam repetens, dum per Palentiam iter habet, vbi tum Monachi Dominicani Monaſterium ædificabant, ſubit cupido cernendi operis. Vidit viros ſanctitate, & eruditione claros, quoſdam etiam viribus, & ætate defectos, delicate olim nutritos, calcem ſubigere, ligna dolare, lapides parare, & onera humeris portare, ſumma lætitia, & alacritate: optat ſe illis iungere; petit inſtanter admitti, & impetrat. Tirocinio defungitur magna ſpe ſanctitatis futuræ excitata. Poſt aliquot annos miſſus Santarenum in Luſitaniam, ibi creſcebat oratione, & victoria ſui. Vnus angebat ſcrupulus, quod penes dæmonem hæreret ſchedula illa obſcœna, & inteſtabilis. Igitur ardentius Reginæ Cælorum ſe commendabat, mali huius remedium aliquod poſtulabat, non ſine lachrymarum effuſione, & continuo ſuſpiriorum concentu. Quid neget Miſericordiæ Mater ſic poſtulanti? Die quadam, cum in Sacello Templi prolixius oraret apparuit illi dæmon formidabili aſpectu, deteriore vlulatu, conuitium facit, & præſtitam fidem, acceptaq; beneficia petulanter exprobrat, tandem poſt mul

ta minaciter, & proteruè, & impotenter obiecta, faxo, inquit, huius te Monachismi, & violentiæ, quæ me tibi chyrographum hoc cogit restituere, nunquam satis pœniteat, simul abijcit illud ad pedes Aegidij, & videri desijt. Aegidius cartulam accipit, & lacerat minutim, nec vanæ minæ dæmonis fuere, admirandis illum modis plus septennio postea vexauit, mitto vexationes alias, assumebat Monachi cuiusdam, qui in eodem degebat Monasterio, similitudinem, & nihil non quod excogitari inter domesticos posset, molestiæ Aegidio inferebat, patiebatur, hic, sed tandem dolens malitiam illam serpere, & fratrem, vt putabar illum Deum sic semper offendere, rem defert Priori, & petit aliò mitti, causamq; aperit, accersito fratre, deprehensus calumniator, & insolens ab alijs, solitus ab Aegidio vinci desijt victori negotium facescere. Viuus tandem clarus multis, non virtutibus tantum, sed & miraculis varijs, anno 1265. denascitur mundo, vt Cœlo nasceretur. Sepultus Santareni, vt sanctus colitur. Ecce Deiparæ Virginis efficacissimum contra dæmones præsidium, & Angeli custodis attractio ad bonum.

Lib. 2. polier. c. 11. Salisberiensis sequentia tradit his verbis. Dum puer, vt Psalmos addiscerem Sacerdoti traditus essem, qui fortè speculariam magicam exercebat, contigit, vt me, & paulo grandiusculum puerum præmisis quibusdam maleficijs, pro pedibus suis sedentes ad speculariæ sacrilegium applicaret, vt in vnguibus sacro nescio oleo, an chrismate delibutis, vel in exterso, & leuigato corpore peluis, quod quærebat, nostro manifestaretur indicio. Cum itaque prædictis nominibus, quæ ipso horrore licet puerulus essem dæmonum videbantur, & præmissis adiurationibus, quas Deo authore nescio, socius meus, se nescio quas imagines, tenues tamen, & nebulosas videre indicasset, ego quidem ad illud ita cæcus extiti, vt nihil mihi appareret, nisi vnguis, & peluis, & cætera, quæ ante noueram. Exinde ergo ad huiusmodi inutilis adiudicatus sum, & quasi qui sacrilegia hæc impedirem, ne ad talia accederem, condemnatus sum. Et quoties rem hanc exercere decreuerant, ego quasi totius diuinationis impedimentum arcebar, sic mihi in ea ætate propitiatus est Dominus (vtique reor per Angelum custodem. Sed addit, cum verò paululum processissem, & flagitium hoc magis, ac magis exhorrui, & eò fortius confirmatus est horror meus, quòd cum multos tunc nouerim, omnes antequam deficerent, aut defectu naturæ, aut manu hostili, beneficio luminis orbatos vidi, vt cætera incommoda taceam, quibus in conspectu meo à Domino, aut prostrati, aut perturbati sunt, exceptis duobus, Sa-

cerdote,

cerdote, videlicet, quem præmiſſi, & Diacono quodam, qui ſpecu-
lariorum videntes plagam effugerunt, alter ad ſinum Canonicæ, alter ad portum Cellulæ Cluniacenſis, ſacris veſtibus inſigniti: eoſdem tamen præ cæteris in Congregationibus ſuis, aduerſa plurima poſtmodum perpeſſos eſſe miſertus ſum.

Auxilium ſingulare Beatæ Mariæ Virginis.

Exemplum.

PRæter ſuperius alibi adducta exempla, aliam certiſſimam narrationem ſubdam, ad demonſtrandum præſens Deiparæ Virginis auxilium. Horatius Torſelinus hiſtoriæ Lauretanæ ſcriptor, pari elegantia, & fide rem geſtam proponit. Alium porrò Iuuenem Lauretanæ Virginis tutela ſeruauit, quem in præcipitem locum libido inſana prouexerat. Hic vt erat proiectæ cupiditatis, audaciæq; in vetitas ſe effuderat voluptates. Expugnato multarum Matrum familias pudore, immodico cuiuſdam mulieris amore flagrabat, qua, cum nec prece, nec pretio, nec vi, dolovè potiri liceret, vltima experiri ſtatuit. Igitur conciliatum Magicis cantionibus rogitat dæmonem, vt ſe voti compotem faciat, ad omnia ſe deſcendere paratum oſtendens, ſi eo, quod expeteret, frueretur. Diaboli ergo iuſſu à Chriſto deficit, ſeque totum illi dedit, & tradidit, ſuper hæc omnia iurat conceptis ab illo verbis, & chyrographo ſuam pollicetur fidem, vſque eo impuras mentes voluptatis amor excecat. Cœterum, vt potitus eſt quod cupierat, fecit, vt fit, faſtidium copia, & cœleſti luce oborta magnitudinem ſceleris ſui ſera æſtimatione perpendit. Ergo poſtea quam animum curis anxium pęnitentia ſubijt, ad veniæ ſpem erectus, cæleſtem opem ſpectare, Deum, Deiq; Matrem implorare cępit, inter hæc occurrit animo Virgo Lauretana, eiuſque ædis Sacerdotes ampliſſima facinorum expiandorum, authoritate præditi, protinus Deo authore Lauretum petijt, haud dubius, quin ibi non eſſet tantis malis remedium inuenturus, nec ſua illum fruſtrata ſpes. Lauretum, vt venit, Sacerdotem idoneum nactus, re omni expoſita, conſulit, ecqua ſibi ſit ſpes reliqua ſalutis. Ille primo ſceleris atrocitate exterritus, pauliſper hæſit, deinde immunitate facinoris demonſtrata, ita ſpem illi ſalutis oſtendit, ſi precibus, ieiunijs, voluntariaq; corporis caſtigarione Deum placare penitus inſiſtat. Cum ille nihil omnino pœnarum recu-

ſaret,

faret, promisit Sacerdos si imperata fecisset, se faciles aures ei daturum, & tantum piaculum Deo propitio vtique expiaturum. In digressu hominem monet, vt per triduum inedia, cilicio, flagris corpus affligat: Beatæ Mariæ Virginis opem implorans, per eam à Deo veniam exposcat, se eodem triduo rem Diuinam pro ipsius incolumitate facturum, & vtrinque extitit fides, ita triduo exacto Sacerdos optimum ratus est ante absolutionem chyrographũ à dæmone extorqueri, ne quid omnino iuris in illum haberet, proinde hominem ab se dimittit monitum, vt Augustissimum Sacellum ingressus, precibus, lachrymisq; Deiparam vsque eo fatigaret, dum chyrographum à diabolo extortum reciperet. Morem gerit ille, suæ salutis, securitatisq; auidus, haud dubia spe, id se deprecatione Deiparæ Virginis impetrare posse. Ergo prostrato ante Virginem corpore, lachrymans, obnixè eam precatur, vt recepto illo nefario chyrographo, saluti, incolumitatiq; suæ consultum velit, ingenti miraculo compos voti efficitur, versiculos illos ex animo iterabat. MONSTRA TE ESSE MATREM, SVMAT PER TE PRECES; QVI PRO NOBIS NATVS, TVLIT ESSE TVVS.

Talia precatus, subito chyrographum in manus suas delapsũ conspicit. Itaque sibimet vix ex inopinato gaudio credens, integrato fletu, gratias Virgini enixius agit. Inde Sacello egressus, lætitia exultans ad Sacerdotem accurrit, receptum Deiparæ beneficio scriptum ostendit, id erat tot, tantisq; in Christum, atq; in ipsum qui scripserat diris, & execrationibus refertum, vt facilè appareret à sempiterno humani generis hoste dictatum. Veruntamen tantum vinculum omni diabolica fraude potentior vis Diuina dissoluit, ita deuotum illud inferis caput, Deiparæ benignitatè asseritur in libertatem filiorum Dei, ne quisquam omnino, quamuis facinorosus, ac perditus, si modo ipse perire nolit, de sua salute desperet: nec cuiquam in dubium veniat Dei clementia, quæ vltro Matrem suam reis patronam dederit ad salutem.

DE SIGNO SANCTAE CRVCIS.

Exemplum.

[illegible]elius litteris Mediol. anno 1591.

INter cætera exempla plurima, quæ afferre possem, præter ea quæ etiam allata sunt; hoc vno contenti estote, quoniam rarũ, & mirabile. Quidam Sacerdos Aronæ degens pollicitus erat Deo aditurum Societatem Iesuitarum, & id vni eorũ aperuit: indignè

hoc

hoc tulit dæmon, seque ad solita arma conuertit; Impuris cogitationibus hominem aggreditur ita infestis, vt adimerent somnum, surgit è lecto Christi miles, & Lectitandis piorum historijs noctes ducit insomnes, neq; hoc tulit aduersarius, suspensam lucernam ad parietem sic deijcit, vt effuso oleo totum volumen fędè pollueret, neque hoc satis, inter cœnandum inuadit immundo afflatu, hic à mensa statim in cubiculum humiles ad Deum preces effundens humi proiectus, & pro cibo corpori flagra ingerere, cum sic quoque cęco igne carperetur, nudatis pedibus terram insistit binas horas vel ternas, dum importunus calor deferuesceret, deinde conijcit se in cubile fessus; Visus in eodem strato videre mulierem, & attingere eius comam manuum extentu, desilijt repente attonitus, & ad lectum conuersis luminibus nihil videt, donec bis, terue agnouit: timuit ludibria oculorum, idque pluribus noctibus accidisse testatus est, tandem eò res processit, vt miser iturus cubitum brachia sibi, manusque arctè colligaret, inditis vinculis, ne in somno attrectarent quidquam manus errantes frustra: simul enim sopor, & ligabat sensus, breuè ad tempus, & brachia soluebat. Sed mirum quæ est Dei clementia, Diaboli tentatio est infra hominum facultatem, fugauit illum, qui pro castitate pugnabat, cum fortiter obstetisset, redijt tamen victus ad pugnam admirabili arte. Egressus aliquando Sacerdos idem ex oppido leuandi æstus gratia, iuxta lacum inambulat, persoluens horarias preces Virgini Mariæ. Vix ducentos passus processerat, cum assequutus est eum vir quidam rutila barba, & promissa, vesteque magni prętij, insidebat equo pulcherrimo atri coloris, qualis nullus illis regionibus: famuli erant pedestres duo, cum accessisset propius perhumaniter salutauit nunquid ad Iubilate, inquit, peruenisti? recitabat fortè sacerdos Psalmum illum, & quod magis mirum, ita submissa voce, vt audiret tantum se ipse. Tum verò inter equitem, & sacerdotem institutus sermo, hoc ordine. Prior eques speciem simantis, quæ est animo tibi infixa cura? quæ sollicitudo mærentem exedit. at ille dissimulans, mihi benè est, ac bellè, frustra tibi huius rei quæstio fuit, cui eques, mi homo mihi dare verba difficilè est, cui datum olim à Deo, vt introspiciam, quid tacitis cogitationibus volutent homines. Cum stetisset Sacerdos admiratione defixus, & stupens, loquentis habitum, corpusque totum lustraret luminibus, sumpto animo, ait. Si tibi ea est virtus, effare, quæ me angit molestia? si quid fortasse tu plus scis de rebus meis, quàm ego ipse, cui ille. Votum Societatis Iesuitarum, hic stimulus corvellicat, hoc te quietum esse non finit, sed tu alias res agas necesse

est, ad illam tibi aditus non patebit. Suspicatus alter ne aliqua ratione audisset à Iesuitis. Non certum satis votum illud fecerim, necne; sed vt ita sit; si certum est patribus me excludere, non abijciam animum, nec me discruciabo, neque enim vna est tantum piè, ac sanctè Deo inseruiendi via. Rectè istud quidem ait eques, mitte illam de pectore curam; est tibi ea indoles ingenij, is truncus corporis, vt hæc super ea voluntas, vt vel in ista, qua nunc veteris ratione vitæ possis innocentiam tueri, quòd si me audis, aliam terram vide, vbi Deo viuas, & tibi, Arona relicta, iam me sequere, nec temere erit consultum rationibus tuis, optima apud me eris conditione: non lacto inanibus promissis, huc respice: hæc cum diceret crumenam prægrantem manu percutiebat crepantem argẽto. Egit gratias Sacerdos: non possum ad præsens vti liberalitate tua, vt fidem meam præstem Aronensi Ecclesiæ, & subito intersatus eques, quæ isthæc fides sine publica vlla sponsione, aut chyrographo? ante quinquaginta tres libræ æris, (neque enim plures accepisti) addictum habebunt? assentiebatur hæc audiens, non sine admiratione, sed coniectura ducebatur ad suspicandum ad illius aures permanasse omnia ab Aronensi aliquo. Tum paulo fidentior; tu verò quo vadis? vbi habitas? Palantiæ Respond. & qui ad nos appellit linter meus est, ad vicinalem vsum paratus, agebatur ab vno, atque altero remige, vtroque pullato, aspicit Sacerdos, & miratur non antea visum. Nunc si accipis conditionem Pallantiæ mecum eris quantum voles. Si stat Religiosam vitam complecti, vt in vnam admittaris insignem, & sanctitate præstantem curabo. Laudo egregiam humanitatem tuam, qua sponte vteris in hominem ignotum, sed habeo causas remittendi, hac sermonum vice, cum paululum subsistere cogeretur Sacerdos: praei Domine, inquit, paulo post sequar, nec aliter fecit, ac dixit; tum salutare crucis signum in fronte exprimens, atque in loco cordis, & pensilem corollam baccis consertam sacris, cum qua preces numerantur, manu apprehendens, præcedentem subsequitur: Desiere ad Crucem apparere, Eques, famuli, Cymba, remigesque. Ecce tortuosi Colubris fraudes, vno crucis signo ad instar nebulæ dissipatas.

Accipe aliud non spernendum. Virgo quedam in Diœcesi Argentinensi asseruit, quod die quoddam Dominico, dum solitaria in paterna domo esset, vetula quædam illius oppidi, illam conuenit, visitationis gratia, & inter plurima scurilia verba habita, hæc tandem subiunxit. si placet, te, ad locum quendam vbi multi iuuenes pulcherrimi, oppidanis incogniti, tripudiant saltant, deducam.

Am. Assentitur Virgo, & sic vetulam subsequuta, ad præfixum locum, cum ventum esset, ait vetula, (Saga nempè). Ecce per gradus ad superiorem locum est nobis ascensus, vbi sunt Iuuenes, sed vide, ne te signo crucis munias. Virgo annuit se facturam quod præcipit; preeunte malefica, & illa subsequente, se crucis signo occultè muniuit, quo factum est, vt ambæ in summitate graduum positæ, ante assignatum locum, cum nullos ibi inuenissent, vetula illa, toruo intuitu, & stomachabundo animo, se ad illam vertens, ait, maledicaris cum tuo crucis signo, cur te signasti? abi in nomine diaboli, & sic illæsa Virgo ad propria redijt.

De aqua benedicta, siue lustrali.

Exempla.

ANno 1583. Herbipoli ædes erant cuidam Parocho non procul ab vrbe, siue malo dæmone, siue præstigijs infestæ. Narrabat ipse Parochus, domesticique propinqui, quidquid erat in ædibus magno impetu ad terram proijci; ardentes præterea faces, easque plurimas in conclaui, quo nulla aspirabat aura concluso, anhelitu vno restingui: lectos cubantibus, plurimos ceruicibus summa vi subtrahi; plerisq; domesticorum sic præcludi fauces, vt præfocari viderentur. Denique multa, & aspectu, & auditu terra in eadem domo fieri solita. Parochus tristis, consilijque inops adijt alios Sacerdotes, commemoratisque, quas pateretur, iniurijs, Sacerdotem aliquem, cuius præsidio tueri posset se à Rectore quodam poposcit. Datum est uni negotium, qui cum ieiunus sub vesperum eò se contulisset, uix intra limen pedem intulerat, cum ea ipsa, quæ audierat intueretur, ipso cum comite inspectante, parieti est impacta scutella tanta ui, tantoque impetu iaculantis, ut eos, qui aderant metu propemodum exanimarit, Sacerdos ille omnes bono esse animo iussit, hortatusque Parochum, ut ad expiandum animum se præpararet, ipse super pelliceo, stolaq; indutus, in superiori ædium parte, ubi plerunque tumultuari consueuerat dæmon, ascendit. Hic usitatis Ecclesiæ religionibus ad dæmones fugandos adhibitis, cũ responsum daretur nullum, nemoq; sacerdotis uoce prouocatus adesset, redit ad exortandos domesticos, præcipueq; ad hæresim abijciendam, expiandaq; confessione peccata. Tum lustratis ritè

sedibus, ad domum suam, non sine magno animorum fructu reuertitur: constat enim multos ab hæresi restitutos Ecclesiæ, & ædes illas omni superiori molestia, vt testatus est postea Parochus, liberatas.

Epiph. li. 2. Epistol. de rebus Iaponicis ep. 1. Epiph. hæresi 30. Pall. Lausiac. c. 19. Theodor. lib. 5. hist. cap. 21.

Legitur de Iosepho quodam, quòd cum adhuc Iudæus esset, insanum quendam ab eo per aquam cruce signatam sanitati restitutum. Item de fœmina, quæ Magicis præstigiis in equam transformata putabatur, testatur Palladius: cum B. Macharius aquam benedixisset, superq; caput eius precatus fudisset, & fecisse, vt quod erat, omnibus videntibus fœmina videretur.

Apud Theodoretum, Marcellus Episcopus Iouis Apameni Fanum cum dirueret, atrum dæmonis spectrum flammæ vim, ne materiam ligneam depasceretur impedire cernens, aquam signaculo crucis muniuit, & benedixit, & ea iussit flammam aspergi, contactum non ferens improbus ille aufugit, & aqua quasi oleo excitatus ignis, momento temporis Fanum consumpsit.

B. Theodorus Archimandrita noxas omnes aqua benedicta solebat repellere, etiam morbos à dæmonijs illatos, vt à Phentino illo apud Tantendiam, qui obuius dæmoni in forma canis solo illius hiatu in grauissimam ægritudinem inciderat, vt à Theodori cuiusdam Tribani domo, in qua homines, & animantia omnia à dæmonibus cruciabantur, & cum domestici, aut cænarent, lapides super mensam iaciebantur, ex quo magnus omnes terror inuadebat, & mulierum telæ rumpebantur, & tanta serpentum, & murium multitudo domum occupabat, vt præ formidine in eam ingredi nemo auderet. Domum igitur Dei seruus ingressus, totam noctem psallendo, & Deum obsecrando traduxit, & aquas cui benedixerat totam domum aspergés, eam à spiritibus immundis liberauit. Hæc Gregorius Presbyter sæpe citatus.

Idem recenset hoc Illustre miraculum. Apocomensis vici incolæ bouem occiderunt, vt carnibus eius vescerentur, contigit autem, vt omnes, qui ex illis carnibus comederant in morbum inciderent, & iacerent vt mortui, & quidquid carnis reliquum fuit, nigrum euasit, ac fœtidum, qui igitur ex carne illa non gustauerant, id quod acciderat viro sancto nunciauerunt, qui respondit, exitiũ istud à Phalange dæmonum, qui per lebetes pertransierat prouenisse oportet, & cum eo tempore, non posset cum illis discedere, benedixit aquæ, quam per vnum è fratribus misit, vt periclitantes conspegeret, eisq; bibendam propinaret, quo facto, cuncti tanquam è somno surrexerunt, præter vnum, qui mortuus est. Ioannes enim procurator, cuius fratri ea calamitas contigerat, non

expectans viri sancti benedictionem, accurrit ad maleficam mulierem, & dum eius incantationem adhiberet fratri, ille animam egit.

Sancti Vberti Episcopi Leodiensis veri dæmono mastigis habitaculum, multiplices catheruæ dæmonum inuaserant, id animaduertens vir Dei, puero dixit, vade, aqua, quæ Sacerdotali consecratione sale admixto benedicta, & ad effugandam inimici nequitiā orationis virtute imprægnata est, liquorque olei itidem (en chrisma) apostolica authoritate benedictus, huc deferatur, quorum aspergine, atque littura, mox ita effugabuntur hinc inimici virulenta phantasmata, vt amplius sua non audeat inferre machinamenta. Hactenus Annonimus D. Ruberti discipulus, vel familiaris scriptor eius vitæ.

Anno 1583. Rigæ, Ruthenus quidam cum sæpius moneretur, vt cum Ecclesia Romana rediret in gratiam, semper autem obsurdesceret, sine pænitentia decessit; ex eo die varia se in eius domibus spectra domesticis offerrebant, assidentibus auferebantur mensæ, nemine comparente: cubiculorum fores, non modo pesulis, verum etiam sera pensili obfirmatæ, totis cardinibus euertebantur: è summis ædibus lapides ingentes iaciebantur pice fædati quos se tractasse perhibet sacerdos quidam. Quidam autem Pollonus, quem ille Sacerdos se vidisse affirmat, adeò grauiter est vulneratus in vertice, vt dies aliquot iacuerit semiuiuus. In eadem domo, cum multum straminis esset, id totum in minutissimas partes comminutum est: denique hæc, & id genus alia cernebantur plena terroris, quæ non obscurè quantum sibi ius in ijs ædibus sumpsisset Sathanas, indicabant. Ingressus in eas is, quem dixi Sacerdos cum Comite altero, aqua benedicta, thureque adhibitis expiauit, quo exorcismo omnis tumultus dæmonum conquieuit, id quod multis deinde gratijs ædium Domini testati sunt.

S. e litteræ Collegij Iesui. Rigensis illius anni.

In Mexicana Prouincia Sedes Paschuaræ Iesuitæ posuerunt circa annum Domini 1587. Erat Indæ fœminæ puer, quem cunctis noctibus cum dormiret, eripi sibi à latere sentiebat, deinde reponi, quo raperetur ignara, ipse puer interea vitali spiritu in dies egesto, lenta tabe properabat ad finem. Huic puero salutare fuit, in ædem sacram deduci, & lustrali aqua, adhibitis precibus sacris adspergi.

Vt patet ex litteris illius prouinciæ.

Sequenti Anno 1588. Viro cuidam Treueris mulier rustica, nescio quid morum offerrebat, excipit pileo pedisequus, mox pileum ouis expositis imponit capiti, & statim vsque adeo vexari cœpit dolore, vt penè desperet, nescius quid ageret, confugit in

Litteræ Treuirensis anni 1588.

ædem sacram, caput immergit in promptum vas aquæ lustralis, & conualescit. Maga comprehensa in quæstione dixit, oua sic fuisse venenata, vt gustantibus interitum, extuberationem tangentibus essent paritura.

Sic litteræ Prouinc. Franciæ illius anni. Hist. Mexicanæ. c. 235.

Musiponti in Lotharingia anno 1593. Virgo ætate prouectior tot incita furijs, vt obsessa diceretur, recitatis à Sacerdote littanijs, infecta altera Maleficijs, epota salutari aqua, alia vexata à Maligno spiritu, appensa ad collum cera Agni benedicti, ad se rediere, mox & confessæ decessere è vita, cum essent precibus intentæ.

Franciscus Lopezius Gomara quoq; testatur dæmonum ludibria, & apparitiones apud Indos potissimum tribus remedijs discuti, & depelli solita, efficacissimæ Venerabilis Eucharistiæ Sacramenti præsentia: Crucifixi imaginibus illatis: & aquæ benedictæ aspersione, idque non semel ipsos Cacodæmones Indis confessos.

De virtute Salis, Panis, Cerei, Agni Dei benedicti.

Exempla.

Nno 1585. Drepani, fuit Paterfamilias quidam, in cuius ædibus variæ dicebantur aliquot iam menses ex occulto voces existere; familiaris is erat dæmon, qui varijs modis conabatur hominibus illudere: proijciebat saxa prægrandia, nullius tamen capitis detrimento, vasa quoque domestica altè iaculans non frangebat, cumque in his tectis fidibus caneret adolescens, dæmon cunctis audientibus lasciuis cantibus prosequebatur testudinis sonum, aperteque dæmonem se esse iactabat. Cumq; ædium Dominus vnà cum coniuge quodda in oppidum ad sua negotia discederet, comitem se se dæmon adiunxit, cum autem ille madefactus pluuia rediret, nequam spiritus præiuit, sublatisque de via clamoribus, præmonere domesticos cœpit, vt ignem extruerent, herum iam esse in ianuis totum imbribus madefactum. Verum cum ita se illudi ędium Dominus intelligeret, minitatus est dæmoni se adducturum sacerdotem, qui è suis eum sedibus exturbaret: Ille verò ne id faceret exclamare cœpit, minitarique inimicitias, & odium, & quandiu Sacerdos in ijsdem ædibus versaretur, fore, vt se abderet, & occultaret.

Venit tamen herus ad Sacerdotem, & rem illi narrat ex ordine, domum etiam mutat, vt se illis molestijs liberaret, obtestatur Sacerdos, ne imperita multitudo, cupiditate videndi elata, id quod fore videbatur accurreret; ad eum sibi proficiscendum, non censuit. Tantum monuit, vt ipse, & tota eius familia ablutis generali Confessione peccatis, cœlesti pane se confirmarent, caueréntq; ne quis, aut ex domesticis, aut ex externis, sermonem cum hoste miscerent, ne vè ex eo, vt antea fecerant, occulta perquirerent, riderent potius, quæ ab eo dicerentur, & vt orta ex mendacij patre planè contemnerent. Illi cum se facturos recepissent omnia, dedit eis Sacerdos ex consecrata cera Agni Cœlestis simulacrum, quod filiæ ceruicibus, vt quę omnium maximè à dæmone vexabatur, insererent. Hic terrere dæmon cœpit filiam, minitariq; ni ceram illam abijceret, fore, vt ei obtorto collo animam eriperet, sed illi sacerdotis monita, & consilia sequuti, cum loquenti responsa non redderent, sesèque inuicem contra hostem sacramentorum armis munirent, facilè se ab eius insidijs, molestijsq; tutati sunt.

Vide de his remedijs Steph. Durand li. 5. de ritibus Eccle siæ Cath. cap. 58.

In Treuirensi ditione hoc ipso tempore, vt sunt plurimæ illic Sagæ, quædam puerum octo annorum circiter natum suis præstigijs, & carminibus circumuentum in eas sedes solita erat abducere, vbi per licentiam noctis, ac tenebrarum nefarijs lusibus indulgerent, hic suæ quoque partes puero dabantur, vt dum illi choreas consertis manibus inter se ducerent, is earum saltationem tympano prosequeretur, nec modo ludorum erat, chorique spectator, sed sæpe etiam præstigiarum, quibus ille humanis corporibus vitisque nocent. Hunc Archiepiscopus deductum in Aulam custodiri iussit, vt cathechismo, cuius erat planè rudis, imbueretur: cui cum Sacerdos effigiem cœlestis Agni de ceruicibus suspendisset, noctu adfuit dæmon, grauiterque puerum increpãs, quod tam facilè se decipi passus esset, iussit ceram illam, ni vapulare vellet, abijcere. Territus puer imperata fecit, continuoq; dęmon, eo quod iam metuebat amoto, ad muros vrbis eum arripuit, nigroque impositum hirco, ad impurissimas Sagarum regiones momento transfert, qui cum aliquandiu inter Veneficas latitasset, restitui ur iterum in palatium, fracta, implicitaque nodis resticula, vnde cera illa pendebat. Is puer Archiepiscopi, & Ciuitatis petitione inter Iesuitas inclusus, seruatusque donec doceretur, quæ ad disciplinam Christianam necessaria, vt cum postea rediss t in Aulam, sacramentis religiosè munitus à dæmonum laqueis eriperetur, quod & denique factum est, etsi postea relapsum criminis post aliquot annos pœnas dedisse dictum est.

Anno

Anno 1586. in eadem ditione fuit Adolescens rusticus, sed peracri ingenio intra quintum decimum annum. Hic non semel accesserat ad feralem locum, vbi permixti fœminis mares, & ætatis teneræ maioribus dæmone Magistro epulabantur noctis licentia discrimineque pudoris extincto, ipse tamen nondum Deo, Deiparæque renuntiauerat, execrandasq; nondum precationes fecerat dæmone præeunte, felis tantum cerebrum cum sumpsisset in cibum, decrescente Luna, mentem sibi sentiebat imminui. Vbi Treuirensem ingressus est vrbem, quam nunquam antea viderat, eo nimirum ducente ad supplicium, qui duxerat ad maleficium, vt fanaticus deductus est in ædes Principis, vt seorsum ab alijs certa in domus parte curatus dæmonem excuteret, sed cum ei nulla à dæmone nocte daretur quies, coniuratisque à quibus diuerberabatur, vel cerea effigie sacri Agni, quam ad collum habebat, auulsa, Archiepiscopo placuit mitti in Collegium Iesuitarum, nec hic quidem misero fuit pax, nisi solemni ritu cubiculo expiato. Operæ pretium erit quædam ex ijs commemorare, quæ ab ipso narrabantur, ita enim ipsimet Antistiti ille dicebat. Cum exerceretur nostra conuersatio, fuit vnus è tua cohorte, qui gloriatus est quadam nocte (indicabat enim quænam fuisset) dormienti tibi potionem pestiferam ingessisse, reperto ad te aditu, ex occasione Agni Dei, quem iturus cubitum reliqueras imprudenter in mensa, quòd si paulo fuisset capacior calix, mortem non effugisses. Certè ipse Episcopus dixit, se post illam noctem, ita infirma fuisse valetudine, vt per aliquot dies decumbere cogeretur. Cum hec dicens in magna corona nobilium non faceret fidem, ad præfectũ Vrbis inquit, quin & te nostræ Lamiæ bis inuaserunt, sed ab ea pixidula, quam fers continuo, vbi sunt duæ imagines & nescio quid Consecratum (Agnum Dei) intelligebat, sunt à conatu repulsæ. De hac gestatione rerum confessus est Præfectus.

Alius à dæmone obsessus canem magis ringendo, & latrando, quam ratiocinando, & loquendo hominem se esse ostendebat, hic Burgundia, vsque ad nos adductus, vique summa compulsus in templum, non prius desijt canem agere, quam Agnus Dei in collum insertus est, tum demum obmutuit, & humanitati redditus, animum salutari confessione purgauit. Idem Amuletum fuit alteri eodem morbo laboranti.

Ex litteris Germaniæ superioris Collegij Friburg. ana. 1590.

Ex eadem Prouincia in hæc verba Oenipontani; vt grauitate morborum medicamentorum respondet vtilitas, terriculis diaboli opponitur multis in locis sacrarum plagunculariam vsus, ex eo genere nonnulla ponentur. Affirmabat se quidam inferis desti-

destinatum ob scelera commissa, furijsque agitatus inuocabat dæmonem subinde, quem & adesse monstrabat parentibus alijs, indicis intentu, hunc persanauit. Sacerdos mollibus primo delinitum verbis, mox etiam ad confessionem adductum, donata quam piè demitteret in pectus, bulla Agni cœlestis; corpus quidam, animamque diro animarum prædoni deuouerat tempore præstituto, hora ferè instante mæstus, atque anxius adit Sacerdotem, cum dū consulit trementibus labris, deerrantibus oculis repentino pauore opem exclamat, infœlici opem quin tu expedis pater? auxiliare aliquod sacrum. Quærenti Sacerdoti quid nouum? Astat inquit ante ostium hostis operiens abeuntem, & hostili vultu minitans raptum ex condicto; ergo huic quoque simile remedium allatum est, neque hæc sunt fama incognita. Rusticus cum audisset Oenipōti esse viros, qui veneficia, & præstigias certis medicaminibus abigerent, ad illos venit, nempe Iesuitas medicinam petens (hoc enim verbo vtebatur) aduersus diabolum; interrogatus quid intelligeret nomine medicinæ, haud scio respondit; nihil enim præter auditum habeo, sed istud quidquid est, quod diabolum fuget. Data igitur particula cerea, quam salutarem sensit valde paulo post, nunc Iesuitæ per ipsius oppidum iter facienti, cum propterea obsideretur à pluribus septuaginta amplius fuerunt dispartiendæ particulæ.

Sub eodem tempore Auinioni, mulier Maligno vexata spiritu, cui suaserat nescio quis, vt conueniret Sacerdotem (dato interea parentibus cælesti Agno, quem ignaræ insueuerunt in vestem) cum consilium obliuiscitur, aut differtur, à quatuor quasi felibus per fenestram raptata est supra domesticum tectum, mox audiuit humana voce minantem præcipitium, nisi ceream imaginem abijceret, quam in veste habebat, intellexit illa quid esset, & agnouit suasores mali, ergo magno animo negauit facturum, statimq; cōuersa ad preces relicta est de tecto suspensa (sic enim inuenit eam maritus clamoribus excitatus.)

Anno 1590. Treuiris, acceptam Adolescens iniuriam cum insigni rerum iactura à quibus minimè debebat ferebat iniquius, quā Christianum deceret, ita dolore atrox, & mæroris immodicus, cum sub crepusculum solus ambulat, dæmonem haud occasionum ignarum, non segnem obuium habuit, effigie viri nobilis, atro colore, exhorruit primum, sed salus dicta timorem dempsit, quærenti causam tristitiæ, respond. quod erat, tum dæmon præcisam omnem spem recipiendæ pecuniæ, peruualidiorum potentiam interuersæ, proinde se sequatur, comprehensurum se omnia leui nego-

Vanũ remedium. tio. Cui adolescens, à notis mihi, & ab amicis imponitur, & habeo fidem ignoto? & quem nunc primum aspexi? Bone Deus, hoc extremo dicto, velut fulminatum monstrum hominis in auram cessit. Postridie eadem hora, idem agitanti, offert se mulier ameno cultu, orat breue spatium secreti recessus: negat iuuenis, instantem repellit, exin suadet illa, proferat è cubiculo gladium, & in aduersum parietem impingat, recusat principio, demum nescius quid ageret (cura fortè abstulerat mentem) morem gerit, inter feriendum parietem; bene auertat Deus, clamat, hoc quoq; secun-

Alterũ remedium. dum fulmen Dæmonem abegit. Redijt & tertio (hærebat enim adhuc infixa animo sollicitudo, & pellax non deserebat) mulierem simulat pollentem ætate, ac forma, in stuprum illicit lasciua, voce gestuq; nec se continet intra verba, vim adfert renitenti, vo-

Remediũ tertium. ciferatur iuuenis opem implorans, accurrentibus subito domesticis improba facies euanuit, & ipse confectus lassitudine, liquente animo repertus, rogatus timoris causam, & clamoris, ne hiscere quidem, adeò iacebat rigentibus oculis exanimatus, per metum etiam voce amissa, igitur collocatur in lecto, ac fouetur, simulque reuocatur animus, aspersione aquæ benedictæ, postridiè rem omnem exponit, & sacerdotum suasione sacris mysterijs consecrata cera, cæterisque armis diabolo formidatis, instructus, ita perterrefecit inimicum aduersarium, vt apparere desierit. Fit tamen aliquando Dei permissu, vt hoc remedium non iuuet, maximè, quando per aliud gloriosius vincere decreuit Deus, ut per nudum nomen Iesu, vel Mariæ, vt euentu comprobatum est.

Benc. litteris Rhenanis dicti anni.

Augustæ Vindelicorum anno 1591. vbi adeptio consecratæ ceræ cum imagine Agni multis præsens remediũ in horrificis à diabolo monstris, & terroribus nocturnis fuit, alicui, tamen, quasi contemneret dæmon, palam apparens, & magna oblata vi argenti ad flagitia impellens, retinaculo perrupto, abiectoque inuolucro, Iesu, & Mariæ inuocata nomina saluti fuere.

Idem in litteris German. superioris

Anno 1589 Mulier quædam, quæ chyrographo, quod proprio sanguine conscripserat, se dæmoni deuouerat, cum resipiscenti illud dæmon sæpius ostentaret, freta diuini Agni præsidio, cuius imagine pectus muniuerat, cum reddi chyrographum sibi iussisset, tandem vidit illud, in cinerem, & fauillam conuersum ad pedes sibi deijci.

Idem in lit. Colon. & Treuirensibus.

DE SONITV CAMPANARVM.

Exemplum.

Ampanarum sonum valere contra Dæmones alibi exemplis demonstrauimus. hoc etiam docuit Concil. Coloniense. cap. 24. & idem confirmat exemplo Venerabilis Abbas Petrus Cluniacensis, cum inquit. Frater quidam Ioannes nomine, natione Italus, regularis disciplinæ seueritatem fastidiens, etiam fugere de monasterio cogitabat. ipse ei diabolus Abbatis assumpta specie se obtulit, nam duobus dæmonibus in specie Monachorum se comitantibus, fratri in quodam monasterij loco secreto soli residenti, multaque secum voluenti opportunum fallendi tempus se inuenisse credens apparuit, eique assidens dixit. Ego frater modo huc hospitandi causa diuerti, sed casu te conspiciens, agnoui multa te sollicitudine laborare, multosq; in corde tuo cogitationum æstus versare, quorum causa licet quibusdam referentibus mihi ex parte nota sit, si tamen eam plenius indicaueris, potero forsitan vtile tibi dare consilium, vnde quis sis, & quare mæstus, amico quærenti expone. Cumque frater ille ignoto, vt putabat homini, secreta cordis sui aperire formidaret, vt se tantummodo natione Italicum esse respondisset, dæmon, qui Monachus videbatur adiunxit, & ego ipsius Regionis Abbas sum, & tibi benè in omnibus auxiliari possum, noui enim licet tu reticeas, quòd Abbas monasterij huius, & cæteri malè te tractent, neque vt dignum esset honorant, insuper multis sæpe iniurijs vexant, vnde admoneo te, vt tibi cõsulas, & locum hunc omnimodè perniciosum relinquas, & mecum recedas, paratus enim sum te ab his malis eripere, & Abbatiam meam, quæ Cripta ferrata dicitur, perductum, omni te ibi honore sublimare. Ad hæc frater respondit. Ego hinc exire nullo modo possum, quia & clausura monasterij prohibet, & fratrum me multitudo circundat. Tum diabolus, nec ego inquit quandiu hic fueris te in aliquo iuuare possum: sed fac qualibet arte, vt sæpta monasterij transgrediaris, quod postea quàm feceris, ego statim adero, teque ad locum meum, vt dixi, perducam. Sed misericors Deus, qui non permittit nos tentari supra id quod possumus, non vltra passus est hostem procedere sed sicut scriptum est, (qui fecit illum applicauit gladium eius) quando namque hoc agebatur, fratrum conuentus in refectorio ex consuetudine hora

Lib. 1. de miraculi cap. 13.

cænandi residebat, qua expleta à Priore secundum morem vno ictu campanula percussa est, quo sono audito, mox dæmon qui se Abbatem fingebat, actus Diuina virtute à fratre, qui loquebatur, se abripuit, & præcipiti cursu, ac maximo impetu ad latrinas, quę proximæ erant tendens, vidente fratre iam dicto, in earum se inferiora demersit. Hoc idem quotidiè fatentur maleficæ, si quando à dæmone ad Conuentus feruntur, vel inde domum referuntur, signum campanæ audiatur, confestim dæmones ipsarum baiulos, spurcum onus in solum deijciunt, & fuga trepidos dilabuntur, vt suo loco iam docui.

Da quæsumus Domine Populo tuo diabolica vitare contagia, & te solum Deum pura mente sectari. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum &c.

EXOR-

EXORCISMVS

Virtutis eximię contra dæmoniacos,& ad soluendum omne opus diabolicum,& quoscunq; morbos corpora humana vexantes,siuè sint per facturas:maleficia, & incantationes à Maleficis factos, siue à Dæmonibus introductos.

Per eundem authorem compilatum, & ad infirmorum salutem accommodatum.

EXORCISMVS.

Deus in adiutorium meum intende. Domine ad adiuuandum me festina. Gloria Patri,& Filio,& Spiritui Sancto. Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in secula seculorum. Amen.

Oratio.

MNipotens,& clementissime Deus à quo omne bonum sumit initium, & semper ad potiora progrediens percipit incrementum, intercedente gloriosa Virgine Maria, totaq; cœlesti curia:concede quæsumus,vt quod ad gloriam tuam,& dæmonum confusionem inchoare aggredimur, æterno tuæ paternæ sapientiæ munere ad desideratum portum perducamur. Per Christum Dominum.

In Nomine Sanctissime Trinitatis, Patris † Et filij † Et spiritus † sancti. Amen. Ego minister Exorcista Sanctæ Ecclesiæ Apostolicæ Romanæ seruus licet indignus, per authoritatem fundatam in

passione,

paſſione,& Cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti, mihi conceſſam ſuper Serpẽtes,& Scorpiones:ſuper Aſpides,& Baſiliſcos: ſuper Leonem,& Draconem,& in virtute Beatæ Mariæ Virginis:Archangeli Michaelis,& Angeli cuſtodis,ac Sanctorum omnium. In Diuinæ Maieſtatis terribili poteſtate, ac auctoritate mihi ab ea tradita, ſtrictè præcipio, & mando omnibus malis ſpiritibus, de cœlorum habitaculo detruſis, cuiuſcunq; generis,gradus, conditionis, naturæ, officij,ſuperioritatis, ordinis, ac præeminentiæ ſint, quatenus ſub pœna excommunicationis, anathematis, maledictioniſq; Omnipotentis Dei,Indignationis Beatæ Mariæ Virg ac Sanctorum Apoſtolorum Petri,& Pauli ſtatim incurrenda,vt poſtpoſita omni mora non præſumant, nec audeant per ſe, nec per ſuppoſitam creaturam quamcunq; peruerſam, moleſtare, perturbare, inquietare,nocereq; per Magos,Sortilegos, Sortiarios,Necromanticos, Lamias, præſtigiatores, Sagas, Veneficos, Laruas, & cuiuſcunq; generis diabolicas perſonas, quæ diabolo innituntur pacto, ſiuè tacito, ſiuè expreſſo: per inuocationes, adorationes, incantationes, præcepta expreſſa, ſiuè tacita; ire, mittere,appropinquare, per viſum auditum, guſtum, tactum, & odoratum: nec per ſomnia, nec per vigilias, vmbras, malas, figuras,phantaſmata, ſtrepitus, maleficia, incantationes, ſignaturas, ligaturas, facturas, dolores, tumores, infeſtationes, inquietudines, perturbationes,ſuperſtitiones, moleſtias, vexationes, paſſiones,& quoduis tormentum diaboli,ſeu malorum viuentium: nec per maleficium expreſſum,vel tacitum: internum, vel externum: perpetuum, vel temporale à quouis dæmone cuſtoditum, oblatum, & ablatum: nec habeant poteſtatem vexandi, ſeu perturbandi ſenſus eius interiores, vel exteriores à planta pedis, vſq; ad verticem, neq; humores commouendi: neq; in diſſecationem inducendi, vel quacunq; imbecilitate. vexandi: nec horis diurnis, vel nocturnis eius quietem impediendi:nec dum ipſe in loco aliquo opaco, vel ſolitario ſolus, vel comitatus ierit,vel tranſierit,ille terrorem,vel nocumentum incurrere,vel ei aliquam illuſionem,tam fantaſticam, quam realem facere,vel mittere, ſed ſemper ab eo,& ab omnibus eius rebus procul pellantur,& fugiant, quia ſic imperat Ieſus Mariæ filius,quia verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis,& vidimus gloriam eius, gloriam quaſi vnigeniti à patre plenum gratiæ & veritatis. Hic enim iuſtificatus eſt in ſpiritu: prædicatus gentibus: in cruce † ſuſpenſus, & aſſumptus in gloria, ſedet ad dexteram Dei patris,vt credentium exaudiat præces, & vota. Per nomen ergo Ieſu,cui omne genu flectitur,cæleſtium,Terreſtrium,

& infernorum, & per merita Beatæ Mariæ Virginis, & preces Sancti Angeli custodis: omnium Sanctorum, & Sanctarum Dei, præcipue Apostolorum, & Euangelistarum Mattei, Marci, Lucæ, & Ioannis; Sancti Antonij, Benedicti, Francisci, Bernardi, Mariæ Magdalenæ, & Sanctæ Catharinæ Virg. & mar. te præseruare, custodire, & liberare dignetur ab omnibus incantationibus, maleficijs, signaturis, facturis, molestijs, infestationibus, passionibus, doloribus, & quibuscunq; vexationibus, & operationibus Sathanæ, ac ministrorum eius. Qui viuit, & regnat &c.

Ecce Crucem † Domini nostri Iesu Christi fugite partes aduersæ, cuiuscunq; generis, grandus, ordinis, conditionis, natura, officij, præeminentiæ, ac superioritatis sitis, ita præsentes, sicut absentes, siuè sitis ad extra, siuè ad intra, siuè ignei, aerei, terrestres, aquatiles, subterranei, siuè lucifugi, quomodocunq; & sub quouis prætextu vocati: sponte misi, per incantationes, præstigia, sortilegia, vel quouis modo, & arte facinorosorum hominum, vel mulierum. Nam Ego coniuro vos, exorcizo, maledico, excommunico, & anathematizo, vt ab hac Dei creatura nullis relictis reliquijs maledictionis vestræ, sed semota omni diabolica fraude, statim dicto verbo recedatis, per Deum viuum † verum † Sanctum † fortem immortalem † Patrem † filium † Et spiritum sanctum; nec possitis sub quouis prætextu molestare creaturam istam, sanguine Domini nostri Iesu Christi regeneratam, nec in corpore, nec extra corpus: corporalia, seu spiritualia exercendo, siue per vmbras, figuras, siue per alia phantasmata: sed auferre omnem dolorem, lesionem, infirmitatem, timorem, pauorem, furorem, & passionem quamcunq; aliter inuoco super vos omnes maledictiones omnipotentis Dei, excommunicationes, iras, furores tormenta, & pœnas, ac immissiones in stagnum ignis, & sulphuris, per manus inimicorum vestrorum, sintq; super vos cunctæ confusiones: dolorum asperitates, & culmen omnium iniquitatum tormétorum inundationes: impetus: calamitates: sagittæ: angustiæ: laquei ignei: incendia æterna ignis: sulphuris, furoris ire Dei, ac indignationis B. Mariæ Virg. & omnium ciuium supernorum, & trado vos lucifero dæmoniorum principi, omnibusque inimicis vestris dæmonibus casu inobedientię, vt vos torqueant, excruciét, affligant, & dilapident, ac si realiter essetis in inferno, per virtutem incarnationis Domini nostri Iesu Christi, qui venturus est iudicare viuo, & mortuos seculum per ignem.

Si diabolus ligauit, vel tentauit te suo effectu, creatura Dei, vel per opera sua, vel alius aliquis per sua maleficia, incantationes,

fascina-

fascinationes, signaturas, facturas, vel ligaturas, verbo, nutu, visu, tactu, sufflatu, laude, maledictione, vel facto arte diabolica, aut alio quouis maleficio facto, Dominus noster Iesus Christus Dei filius, per suam pijssimã misericordiam liberet te ab omnibus spiritibus malignis, & ab eorum operationibus, qui descendit de cælo, & incarnatus est de Spiritu Sancto in vtero B. Mariæ Virg. vt saluum faceret hominem, & eijceret diabolum, & omnem spiritum malignum in profundum abyssi. Benedicat te † Deus, & ego in nomine sancto suo termino omnia maleficia, & benedico te, vt sis nunc, & semper benedictus, sicut Deus benedixit diei septimo, & sanctificauit eum. Sicut benedixit † Noë, & filijs suis. Sicut † benedixit Abraam, & magnificauit nomen suum inter sanctos. Sicut † benedixit Melchisedech offerenti panem, & vinum. Benedicat † te Deus, & corroboret te benedictione sancta sua contra infestationes diabolicas, prout termino omnia maleficia, & commendo te Deo excelso, quo protegente, hostes in manibus tuis sint. Conuertat Dominus vultum suum ad te, & osculetur te osculo sanctæ pacis. Auferat omnipotens malas has bestias à te, & gladius maleficij, non transeat terminos hos, sed per has benedictiones cælestes cadant inimici tui gladio in conspectu nostro, & eradicentur à te cum omnibus maleficijs, incantationibus, signaturis, & facturis.

Pone Deus omnipotens dexteram tuam plenam larga benedictione super famulum tuum, & reple eum æternis benedictionibus. Sancta Maria admitte nostras preces intra sacrarium exauditionis, & reporta nobis antidotum reconciliationis: sit per te excusabile quod per te ingerimus: fiat impetrabile quod fida mente poscimus: accipe quod offerimus: redona quod rogamus. excusa quod timemus, quia tu es spes vnica peccatorum: per te speramus à vexatione malignorum spirituum liberari. *Aue* sine veh. *Maria* tota mitis, dulcis, tota pia. *Gratia plena*. cuius memoria suauis est ac peramena. *Dominus tecum*. tua gratia sit mecum. *Benedicta tu in mulieribus*. excelsior facta syderibus, *Et benedictus fructus ventris tui*. cuius prætioso sanguine redemptus fui. *Iesus Christus*. sit in æternum laudatus, & benedictus. *Sancta Maria* omnium errantium tutissima via. *Mater Dei*. rogo te miserere mei. *Ora pro nobis peccatoribus* ne nouis implicemur erroribus. *Nunc & semper*. vt puri te laudemus frequenter. *Amen*. O Maria gaudium nostrum virtus, & solamen. Maria mater gratiæ, mater misericordiæ, tu nos ab hoste protege, & hora mortis suscipe. Monstra te esse matrem, sumat per te preces, qui pro nobis natus,

tulit

tulit esse tuus. Sancta Maria succurre miseris iuua pusillanimes, refoue debiles, te precamur per vnigenitum filium tuum Dominum nostrum Iesum Christum, cum quo viuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Oratio.

Domine Deus omnium Creator, terribilis, & Omnipotens, benignus, & misericors, qui solus es bonus, præstans auxilium, & liberans tribulantes de omnibus, angustijs, exaudi preces nostras pro hac creatura tua, & respice eam à diabolo vexatam, cótemptam, & abominatam: afflige quæsumus opprimentes eam, & in superbia contumeliam facientes. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

O maledicti, & excommunicati spiritus cuiuscunq; conditionis sitis, districtius, & fortius in nomine Sanctissimæ Trinitatis adiuro vos, & exorcizo, ut si ingressi, vel ingressuri estis, vel tenemini quocunq; modo, forma, ordine, via, conditione, incantatione, detentione, ligatione, interdictione, vel per malitiam dæmonibus seruientium, vel aliquo præcepti vinculo adorationis, innodationis, artis, & facturæ vestrorum maiorum, vel minorum, vel malorum hominum, seu Lamiarum quouis modo facta, vel nuncupata ad quoduis malum finé compilato, fabricato, vel fabricaturo per vittutes, & potentias vestras, siue per locutionem internam, vel externam, vel per dęmonomaniam, & quamcunq; malam artem, scientiam, viam, & cogitationem, vel per maleficium taciturnitatis professionis, vel non perpetuum, vel terminatum, ad tempus, vel momentum, vel per diabolum, aut aliam creaturam delatũ, vel immissum, siue per coniecturas, reuelationes, & prædictiones dœmonum: siue per maleficium ad amorem, vel odium, vel consuetudine: vel in contemptum alicuius diei festi, vel ferialis, siue per curiositates, superstitiones, & saltationes; siue per obliuionem, vel memoriam, febrem pestilentem, præfocationem spiritus, & cerebri: siue per oppressionem, somnum, vel vigiliam, phegmonem cum rubore, & dolore, siue per extensionem duritiam, vastitatem, apoplesiam, spasmum, cephaleam, cum omni dolore, & passione capitis; telum, ilcos, & apostemam cum dolore, & febribus, epilepsiam, melancoliam, & insaniam, paralisim, hydropisiam, inflationem, turgentem, & anelitum fætidum, podagram, chiragram, lepram, cancrum saniem, ac aerem corruptum, pruriginem, scabiem, pestilentiam, cæcitatem, surditatem, mutitaté,

& omnem interitum, dirum dolorem viſcerum, & amara inteſtinorum torméta, vlceras peſſimas, & plagas inſanabiles; maniam, freneſim, opilationem, iteritiam, iliacam, diſſenteriam, vniuerſos langores, & diluuium cunctorum dolorum, & pœnarum inducentium: ſiue ſit in aere, plumbo, argento, auro, aut in filato aliquo bombicino, ſerico, lineo, vel laneo, vel in oſſibus hominum viuentium, vel mortuorum, animalium terreſtrium, volatilium, vel aqueorum, vel in gummis, in libro, & carta, etiam virginea, vel in aliquo ligno, vel in aliquibus verbis, herbis, vel lapidibus, vel in elementalibus, in capilis, plumis, lanis, paleis, vel in quibuſuis creaturis: & ſi eſt in ſepulcro hebreorum, paganorum, *hæ*reticorum, vel Chriſtianorum: & ſi eſt in agro, vinea, pratis, nemoribus, montibus, vallibus, cauernis, fontibus, vel extra: & ſi eſt ab oriente, occidente, ſeptentrione, vel meridie; & ſi eſt in veſtimentis, centuris, in triuio, vel in domo, in pariete, in thoro, deſuper, aut deſuptè in rebus domus, vel domorum: & ſi eſt in arbore, in folijs, in fouea, puteo, ciſterna, in profundo, vel in abyſſo: & ſi eſt in ſilua, uel ſpelunca ſolitaria in deſerto, in diuiſionibus marium, uel fluminum: & ſi eſt in ſtatua, in clauſura ferrea, uel lignea in cõiunctura membrorum, uel conſumpta per ignem, aquam, uel terram, potatione, commixtione, tactu, uiſu, odoratu, auditu, uel quocunq; loco ſit, & quomodocunq; factum, uel fiendum etiam vſq; ad mortem, & ſub quibuſuis uerbis, & rebus, tàm ſacris, quam non ſacris: ſiue in quauis re cognita, uel incognita, ſiue naturalia ſint, ſiue ſimplicia, aut mixta, temporalia, aut ſpiritualia: aut in nominibus magni Dei, aut Angelorum: ſiue in characteribus punctis, ſignis, figuris, formis, numeris, horis, minutis, diebus, noctibus, anno menſe ſuperſtitioſe obſeruato, cum pacto expreſſo, aut tacito: ſiue in planetis, Sole, Luna, Marte, Mercurio, Ioue, Venere, & Saturno: ſiue in cęleſtibus ſignis, Ariete. Tauro, Gemini, Cancro, Leone, Virgine, Libra, Scorpione, Sagittario, Capricorno, Aquario, Piſce; ſiue in augmento, uel diminutione Lunæ, diebus feſtiuis uel ferialibus: ſiue ſub quouis, & in quouis sydere ſub cælo, ſiue per homagium à magis præſtitum, ſiue per proceſſum factum, etiam non completum uſq; ad definitiuam ſententiam æternæ maledictionis, quæ uobis iure debetur, etiam iuramento firmato: omnia illa, & alia extermino, deſtruo, extirpo, euello, expello, confringo, euacuo, eradico, diſſipo, irrito, annullo cum omnibus, circũſtantijs, clauſulis, & conditionibus annexis, & connexis, & dependentibus, appoſitis, & nõ appoſitis per potentiã Patris † per Sapientiam *filij* † per bonitatem Spiritus † Sancti. Extinguatur

ergo

ergo in creatura ista, dissipetur, destruatur, & fugetur omnis uirtus diaboli per signum Sancte † Crucis, & per inuocationem omnium Sanctorum Angelorum, Archangelorum, Patriacharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, & Dei electorum, quos humiliter præcor, ut dignentur orare pro nobis Deum, ut per suam pijssimam misericordiam te adiuuet, liberet, conseruet, & custodiat ab omnibus inimicis tuis, & à spiritibus immundis. Dominus noster Jesus Christus apud te sit, ut te defendat † Intra te sit, ut te conseruet. † Ante te sit, ut te deducat. † Post te sit, ut te custodiat. † Super te sit, ut te benedicat. † & sanet ab omni molestia, uexatione & dolore. Qui cum Patre, & Spiritu Sancto uiuit, & regnat &c.

Oratio.

DEus, qui per unigenitum filium tuum exclusa diaboli dominatione populum tuum fide roborasti: expelle quæsumus ab hac creatura tua cunctas diabolicas insidias, nec patiaris eam oppressione, uel uexatione eius fatigari, quam eiusdem Domini nostri Iesu Christi filij tui prætioso sanguine redemisti. Per Christum Dominum &c.

Iterum coniuro vos abhominabiles spiritus per vnum solum, verum, æternum, immensum, incommutabilem, incompræhensibilem, omnipotentem, & ineffabilem Deum, Patrem † Filium † Et Spiritum † Sanctum: Deum in personis trinum: & in subsistantia, & essentia vnum: consubstantiales, coæquales, omnipotentes, & coæternæ personæ: vnum vniuersorum principium omnium visibilium, & inuisibilium, spiritualium, & corporalium Creatorem, vt festinanter, & absq; mora fugiatis ab hoc plasmate Dei, destructis cunctis ligaminibus iniquitatis, quibus hic tenemini. Quomodocunq; ergo spiritus damnati & reprobati, quicunq; estis, siue vnus, siue plures, ad hunc famulum Dei omnipotentis in baptismo recreatum, vel in cibo, vel in potu, vel quacunq; alia malefica superstitione, vel tua malignitate nequissima, aut exigentibus culpis, & peccatis suis, accessum habere præsumpsistis, vbicunq; latitatis in hoc famulo Dei à planta pedis vsq; ad verticem vel in vestibus, siue aliquibus sibi adherentibus, vbicunq; sitis, vos requiro, & cito, temerariamq; hanc, & præsumptuosam inuasionem, agitationem, & perturbationem huius famuli Dei iniustissimam ex parte, & nequissima voluntate vestra, interdico, non meis viribus, sed fortiori potestate omnipotentis Dei, & Domini

nostri Iesu Christi filij eius, qui superueniens in atrium huius mundi, principem vestrum cum omnibus immundis, & miserrimis satellitibus infernalibus vicit, eiecit, & eorum vasa disrupit. Cedite ergo nefandissimi in nomine Iesu, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, seculũ per ignẽ. Cedite creaturæ maledictę, quia vobis interdico, ac definitiuè prohibeo, vt operationes vestræ, vel aliorum operata maleficia, quomodocunq;, & qualiacunq; facta, dissoluatis, & amoueatis, & nunquam de cætero, nec per vos, nec per alios aliquam vexationem causetis, vel sensus eius, tam interiores, quam exteriores, perturbetis, per Patrem † per Filium † & per Spiritum † Sanctum.

Absoluo te creatura Dei ab omnibus maleficijs, incantationibus, ligationibus, signaturis, & facturis tibi arte diabolica factis, quæ omnia diabolica, destruo, annichilo, extirpo, & eradico ab omnibus membris tuis, vna cum omnibus infestationibus, molestijs, perturbationibus, doloribus, passionibus, & vexationibus quomodocunq; & qualitercunq; tibi factis, & recedat maledictus ipse confusus sine læsione animæ tuæ, nec corporis, vel alterius cuiusuis, per sanguinem Domini nostri Iesu Christi, qui effusus fuit in redemptionem animarum nostrarum. Per nomen Dei, qui est, Deus Abraam † Deus Isaac † Deus Iacob † Rex magnus glorificatus, & adoratus, terminentur, dissoluãtur, & annichilentur ab isto famulo Dei omnes facturæ, & omnia opera sathanæ, vt non habeatis potestatem super famulum istum nocendi, nec in die, nec in nocte, neq; orando, nec vigilando, nec dormiendo, nec sedendo, nec stando, comedendo, aut bibendo, nec sua naturalia exercendo, nec in noua, nec in veteri, nec in vlla hora diei, neq; noctis, neq; habeatis potestatem intrandi domum suæ habitationis, nec in vlla figura appareatis per laudes Angelorum glorificatorum, per virtutes atq; dominationes celorum, & per orationes omnium Sanctorum, & Sanctarum Dei. Aperiat Dominus huic creaturæ suæ ianuas misericordiæ suæ, & det ei sanitatem animæ, & corporis, & dilectionem cum omnibus sanctis suis, & discedant omnes maligni spiritus cum maleficijs, incantationibus, ligationibus, signaturis, & facturis, nec habeant potestatem maligni nocendi, neq; contradicendi, aut contristandi famulum Dei, per absolutionem, qua ego hodie eum absolui. In nomine Patris † & Filij † & Spiritus † Sancti. Amen.

Iterum coniuro vos abhominabiles Spiritus per potentissimum Deũ fortem, admirabilem, excelsum, ineffabilem, & inuisibilem: & per virtutem omnium coniurationum, alligationum, vinculorum,

rum,

rum, & mandatorum, cuiuscunq; conditionis, & virtutis existant quibus aliquo modo in nomine Iesu Christi potestis coniurari, constringi, ligari, fugari, vel de loco ad locum mitti, vel cruciari, torqueri, vel ad pœnas aliquas damnari: sit vobis ipso facto omnis locus, & omnis situs interdictus præter centrum mundi, & ego vt minister Christi in stagnum ignis & sulphuris præcipito, & æternaliter condemno, & ibidem virtute omnium supradictorum, vos maledico, excommunico, & condemno, & vsq; in profundum abyssi, ad diem iudicij futurum proijcio, & relego, vt sitis subiecti omnibus pænis infernalibus acrius, & durius lucifero, quia fuistis, & estis spiritus deiecti de societate beatorum de loco inenarrabili, de consortio Angelorum, de fœlicitate æterna, de Sanctorum communione, de charitate Iesu Christi de bono incommutabili, de pace perpetua, & de sempiterna Dei visione. spiritus inurbani, in furca infernali suspensi: spiritus deformes, leprosi, stercorati, incantatores, Magi, & malefici: Spiritus excommunicati, maledicti, præcipitati de cælo, immundi, sine gratia Dei: Spiritus spurcissimi: rustici tartarei, superbi, adulatores, & ambitiosi: spiritus præsumptuosi, incantatores, desperati, detractores, & contumeliosi: Spiritus blasphemi, hæretici, petulantes, idolatræ, & irreuerentes: Spiritus iracundi, iniurij, homicidæ, infideles, & apostatæ: Spiritus crudeles, contentiosi, discordes, curiosi, derisorij, & vituperosi: Spiritus odiosi, scismatici, seditiosi, litigiosi, maledictorij, & iniusti: Spiritus auari, fraudulenti, raptores, hypocritæ, ebriosi, & inobedientes: Spiritus mendaces, ingrati, negligentes, incontinentes, sacrilegi, incestuosi, sodomitæ, bestiales, adulteri, & fornicarij: Spiritus obstinati, inuidi, impji, scandalosi, inquieti: Spiritus susurratorij, detractores, infames, simoniaci, simulatores, & stulti: Spiritus verbosi, murmuratores, malitiosi, vani, pertinaces, & vagi: Spiritus tentationis, elationis, pompæ, otij, pigritiæ, & somnolentiæ: Spiritus iniuriæ, rumoris, loquacitatis, rapacitatis, fraudulentiæ, inquietudinis, desperationis, contemptus, & impietatis: Spiritus mendatij, cupiditatis, periurij, & perseuerantiæ in peccato. Fugite ergo euanescite, confundimini, dissipamini, & conterimini in potentia Patris † in sapientia Filij in bonitate Spiritus † Sancti. Amen.

Oratio.

RESpice Domine Deus hanc creaturam tuam, & ab ea cunctā inimici repelle nequitiam: vt lumine tuæ claritatis, & misericordiæ illustrata, atq; liberata, dignas tibi referat gratias. Per Domi-

Dominum nostrum Iesum Christum &c.

Coniuro vox dæmones, adiuro, contestor, & exorcizo, vt statim dicto verbo fugiatis, per Diuinitatem, increationem, immensitatem, æternitatem, gloriam, maiestatem, immortalitatem, impassibilitatem, immutabilitatem, incomprehensibilitatem, potentiam, iustitiam, sapientiam, pulchritudinem, misericordiam, benignitatem, bonitatem, sanctitatem, gratiam, & influentiam, potentissimi Dei viui omnipotentis, cui omnes obediunt creaturæ, & per admirabilem præordinationem Dei, quam habuit ab æterno, vt mitteret filium suum Iesum Christum Dominum nostrum, qui dixit Apostolis suis, petite, & accipietis, quærite, & inuenietis: pulsate, & aperietur vobis, & qui eosdem Apostolos docuit orare patrem cœlestem dicens; cum autem oraueritis dicite. *Pater.* in creatione excelsus in amore suauis, in hæreditate diues. *Noster.* Christi per naturam, nostri per gratiam inceptam, sed beatorum per gratiam consummatam. *Qui es.* duratione æternus, substantia infinitus, bonitate suauis. *In cælis.* speculum æternitatis corona iucunditatis, Thesaurum fœlicitatis. *Sanctificetur.* per fidẽ viuam, per spem fortem, per charitatem ardentem. *Nomen tuum.* vt sit dulcedo in ore, melos in auribus iubilum in corde. *Tuum etiam.* vt tu solus glorificeris, tu solus desidereris, tu solus tamquam vltimus finis ameris. *Adueniat.* desuper à patre luminum, intus in animo, foris à gratia, & non à naturam. *Regnum* iustitiæ, pacis, & gaudij in spiritu sancto. *Tuum.* non huius mundi fallacis, non huius carnis mortalis, non diaboli deceptoris. *Sed tuum.* iucundum sine mœstitia, tranquillum, sine perturbatione securum sine perditione. *Fiat* mandato tuo, consilio tuo, auxilio tuo. *Voluntas tua.* bona in creatione, beneplacens in redemptione, perfecta in iustificatione. *Sicut in cælo.* ad imitationem beatorum, ad similitudinem Virginum, ad modum Christi. *Et in terra.* vt spernamus quidquid tibi non placet, vt amemus quod amas, ut faciamus quod iubes. *Panem nostrum.* panem lachrimarum, panem verbi Dei, panem Sacramentorum. *Quotidianum.* quia sine illo morimur, sine illo nihil scimus, sine illo peccamus. *Da.* quia tuum est proprium dare, quia beatius est magis dare, quam accipere, quia nostrum est accipere. *Da etiam.* non Angelum, sed filium, non hominem, sed creatorem, non datum, sed datorem. *Da Domine.* in incarnatione verbum tuum, in iustificatione spiritum sanctum in glorificatione te ipsum. *Nobis,* indignis, inutilibus, ingratis seruis tuis. *Hodie.* in hac die pugnæ, in hac die tenebrarũ, in hac die miseriæ. *Et dimitte.* tu, qui es fons misericordiæ, fons

gratiæ,

gratiæ, tu qui in cruce fudisti sanguinem. *Nobis.* conceptis, enutritis, & qui viuimus semper in peccatis. *Debita.* commissa contra maiestatem tuam, contra proximi charitatem, contra salutem nostram. *Nostra,* quia corde, ore, & opere illa commisimus. *Sicut & nos dimittimus.* quia si dimittimus debitoribus, tu dimittis nobis, si dimittimus illis, efficimur filij tui per imitationem: si dimittimus, obseruamus præcepta tua. *Debitoribus nostris.* qui in nos leuiter, ignoranter, & iustè peccauerunt, cum simus digni mortis. *Et ne nos inducas.* auferendo gratiam tuam, arcendo à via salutis, recedente tua dulci præsentia, permittendo occasionem peccandi. *In tentationem.* carnis, mundi, & diaboli, inimicorum nostrorum. *Sed libera.* tu qui es liberator, saluator, & redemptor. *Nos,* filios mortis, diaboli mancipia, peccati seruos. *A malo,* præterito, præsenti, & futuro: culpæ, & pœnæ. *Amen.* sic fiat per te vltimum finem nostrum. Euanescite, ergo vos omnes immundi spiritus satanici in huius terribili maiestate, & potẽtia, quia Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat, Christus ab omni malo, & suggestione vestra hunc seruum Dei liberet, & defendat.

O maledicti canes infernales confundimini iam, in virtute Sanctissimæ Trinitatis, Patris † Et filij † Et Spiritus † Sancti, cedite iam vulpes fraudulentæ, dissipamini iam aspides tortuosi, & virulenti: comminuimini lupi rapaces, qui laceratis gregem Domini: fugamini cloacæ iniquitatis: obscuramini nebulæ superbiæ à vento agitatæ, & abhominamini omnes vos Dei rebelles, creaturæ damnatæ, & reprobatæ, quia contaminastis viam Domini, ideo contriti sunt dentes vestri; defecistis à facie Dei, quia confregit Deus capita vestra superba, & effudit super vos iram, furorem, indignationem, & addit dolorem vulneribus vestris, sed vos apponitis iniquitatem super iniquitatem. O excommunicati vos malignatis super nos consilium, more aspidis insidiamini animabus hominum: vos persequimini nos in ira, & tempestate inflammatis in circuitu animas credentium: loquimini superbiam, & infertis malum, semper operantes iniquitatem, sed disperdet vos Dominus in iniquitate vestra: inflammabit vos in circuitu vestro, quia facti estis sicut fœnum tectorũ, quod arefit, priusquam euellatur. fugite igitur damnati, & à Deo in æternum maledicti, quia Dominus terras vestras euertit, & à fundamentis euulsit habitationes vestras.

O miseria miseriarum, quia cessauit memoria vestra in cælo, & in terra: hæreditas vestra perijt, cecidistis in maledictione propter peccatum vestrum: nomen vestrum deletum est de libro vitæ,

&

& luctus vester in spiritu vestro in æternum est. Idcirco dabit Dominus super vos lapides prægrandes in consumationem afflictionem, & perditionem, quia conturbati sunt montes præ deformitate vestra: vt stercus in medio platearum facti estis: sagittæ domini super vos acutæ, & in maledictione pax vestra erit in æternum. O creaturæ stultæ quid prosunt vobis Tesauri impietatis vestræ? inter vos semper erunt iurgia: extinguemini inuicem, quia estis lucernæ plenæ oleo maledictionis Dei: in fructibus vestris conturbatio solum, & perditio est, propterea non poteritis lætari in alterius ruina. O miseri vos seminastis iniquitatem, sed metetis mala: fouea profunda facta est via vestra, gladijs plena, sed in eam præcipitabit vos Dominus. O latrones infernales, dum insidiamini in via, operiunt vos vrtice, & spinæ, vt in opere vestro malo cruciemini in æternum fauilla stupæ est fortitudo vestra, & ideo succendetur, & non erit, qui extinguat, quia dilatabit infernus animam suam: aperiet os suum in momento, vos autem fortes, & sequaces vestri sublimes, & gloriosi, descendetis damnabiliter in eum, ad æternos horrores, ærumnas, & dolores, sine numero, sine pondere, sine mensura duraturos.

Oratio.

OMnipotens æternæ Deus, qui facturę tuæ semper pio dominaris affectu: inclina quæsumus aurem tuam supplicationibus nostris, & creaturam tuam diabolica infirmitate laborantem placatus respice, & visita in salutari tuo, cælestisque gratiæ præsta medicinam. Per Christum Dominum nostrum.

Coniuro, adiuro, & exorcizo vos spiritus rebelles per Sanctissima Dei omnipotentis nomina, scilicet, Tetagramaton † Heloym † Adonay † Emanuel † Messias † Agios † Otheos † Athanatos † Sabaoth † Rex † Lux † Dux † Iudex † Pater † Magister † Principium & finis † Alpha, & Omega † Via † Veritas † Vita † Sapientia † Ostiū † Imago † Propheta † Petra angularis † Vitis † Clauis † Primogenitus † Altissimus † Agnus † Ouis † Petra † Sponsus † Creator † Redemptor † Pastor † Splendor † Præceptor † Sol † Flos † Sacerdos † Pontifex † Charitas † Vnigenitus † Fons † Paraclitus † Mediator † Omnipotens † Aeternus † Deus † Iesus † & per virtutem sanctissimi nominis, Ieoua, & aliorum nominum eius. Item adiuro vos per sanguinem, qui de latere Christi in Cruce pendentis exiuit, & per beatam Virginem Mariā matrem eiusdem Domini nostri Iesu Christi, & per millia millium Angelorum Deo ministrantium:

strãtium: per collegium Apostolorum: per quatuor Euangelistas, Marcum, Matteum, Lucam, & Ioannem: & per viginti quattuor seniores: per septem spiritus stantes ante Tronum Dei: per Tremendum diem iudicij: per septem cœlos: per sanctos Patriarchas Abraam, Isaac, & Iacob: per incarnationem, & natiuitatem Iesu Christi filij Dei viui: per Angelos, Archangelos, Tronos, Dominationes, Principatus, Potestates, Virtutes, Cherubim, & Seraphim, per omnes Sanctos Innocentes, Martyres, Confessores, Virgines, Viduas, & per omnes sanctos, & sanctas Dei, vt statim detis gloriam Deo, & fugiatis ab hac creatura Dei, & relinquatis eã liberam, & sanam, nullis relictis reliquijs maledictionis vestræ. Per Christum Dominum nostrum, verbum caro factum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, seculum per ignem.

Item, in nomine, & ex parte Sanctissimæ Trinitatis, totiusque curiæ cælestis, præcipio vobis dæmonibus, qui datis, vel daturi estis auxilium his spiritibus vexãtibus hanc Dei creaturam, quatenus nullum fauorem, auxilium, vel succursum eis detis, sub quouis, quæsito, colore, & prætextu, sed statim tamquam stipula, quæ à vento rapitur, fugiatis, & eatis ad loca vobis à Deo deputata, sub pœna detrusionis in omnibus cruciatibus inferni illico incurrenda. Ecce signum Sanctæ Crucis † æternæ confusionis, & maledictionis vestræ, in fugam abite præcipites, sicut exercitus Holofernis, & eo modo, quo de cælo cecidistis, nam vicit leo de tribu Iuda, radix Dauid, Alleluia, alleluia, alleluia.

O maledictæ creaturæ, quæ in superbia, & obstinatione vestra confiditis, vt Deo resistatis: eijciat vos Deus, sicut eiecit, Cain à facie sua: Diuidat vos Deus à creatura ista, sicut vos per Michaelem Archangelum diuisit à spiritibus cælestibus: Pluat super vos ignem, & sulphurem dominus, sicut super Sodomam, & Gomorram, & finitimas ciuitates eius. Flagellet vos plagis maximis, sicut Pharaonem, & domum eius propter Sarram vxorem Abrahę. Deuoret vos ignis infernalis, sicut virga Moysi deuorauit serpentes Magorum Aegipti. Impleat vos Deus cunctis generibus tormentorum, vlcerum, & dolorum, sicut domos ægiptiorum plagis grauissimis, ita vt corrumperetur terra. Demergat te superbum Dominus in profundum inferni, sicut flante vento vehementi inuoluit currus cunctos, & exercitum Pharaonis in fluctibus maris. Irruat super te gladius Domini in furore suo, sicut filij Leui irruerunt in populum idolatrum, & ex eo ceciderunt triginta ferè millia hominum. Mittat in te Dominus accensum ignem ardentem, & deuoret te, sicut percussit populum deuorantem carnes, & mur

murantem. Aperiat terra os suum, & deglutiat vos omnes, & fautores vestros, sicut absorbuit Datan, & Abiron cum tabernaculis suis, & tota eorum substantia. Egrediatur ignis à Domino vos consumens, sicut interfecit ducentos quinquaginta viros offerentes incensum. Percutiat vos in ore gladij sui, sicut percussit Regem Amorrheorum, & Regem Basan cum populis suis. Destruat vos Deus, sicut destruxit murum Geth, & Cananei, & Azot. Percutiat vos Deus cæcitate, sicut percusit populum Regis Syriæ persequentem Heliseum. Infigat Deus clauum cerebro vestro, ac malleo percutiat, sicut Iael clauo interfecit Sisaram, & mortuus est. Tradat vos omnes Deus lucifeto, sicut Saulem Regem spiritui immundo. Suspendat vos Deus in patibulo inferni, sicut suspensi fuerunt septem de filijs Saul. Deuoret vos ignis de cælo, sicut deuorauit quinquagenarios illos Ochoziæ. Præcipitet vos deorsum in baratrum Deus, sicut Iehu præcipitare fecit Iezabel de fenestra, & comedant vos canes infernales, sicut comederunt illam canes in agro. Euaginet Dominus gladium vltionis suæ, & percutiat vos, sicut Iudith percussit Holofernem, & abstulit caput eius. Deuorent vos leones infernales, sicut leones deuorauerunt viros accusantes Danielem. Eijciat vos Deus flagello à creatura ista, sicut eiecit de templo vendentes, & ementes, & mensas numulariorum subuertit. Eijciat te Christus de corpore isto, sicut eiecit spiritum mutum, surdum, & lunaticum de obsesso. Tradat vos Deus seruos rebelles tortoribus infernalibus, donec reddatis obedientiam Sacerdoti eius ministro. Percutiat vos Dominus ægestate, lepra, febre, frigore, ardore, æstu, aere, corrupto, & rubigine, donec exieritis de hoc plasmate Dei. Humiliamini ergo superbi spiritus sub potenti manu Dei, cuius statuta transgressi estis: Humiliamini Iesu Christo filio eius, quem temerarie ausi estis tentare, & crucifigere præsumpsistis. Ah excommunicata creatura confundere iam, quia, ecce premunt te mala tua, nunc, nunc prodigia de cælo dabit Dominus, & pluet super te ignem, & sulphurem, sanguinem, & vaporem fumi: sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem, lugebit terra, mærebunt cæli desuper, & creaturæ omnes dabunt voces formidabiles, propter nimium terrorem.

O Hereticæ abhominandæ ecce dies iræ, in quo acuet Dominus, vt fulgur gladium suum, vt reddat vltionem tibi inimico suo inebriabit sagittas suas sanguine tuo, & gladius iustitiæ suæ deuorabit te, Iam, iam adesse festinant tempora, & dies perditionis, in quo non erit, qui de mauu Dei te possit eruere, sed eris sicut palea

ante

ante faciem venti, sicut fauilla, quæ turbine dispergitur.

O excommunicate, adest in ianuis dies caliginis, in quo interficiet leuiathan serpentem tortuosum, & præcipitabit in locum plenum miseriæ, & tenebrarum, vbi nullus ordo, sed confusio, & sempiternus horror inhabitat. Baratrum te expectat, quasi sepulcrum patens, & deuorabit te, & sequaces tuos, gregem tuum, & armenta tua caprina, in quibus habes fiduciam, ibi flebilis audietur planctus plorantium, & resonabit horribilis damnatorum vox, ibi conscientia tua pessima vigilabit, & mordebit te; tunc reuelabunt cæli iniquitates tuas, & facinora tua in conspectu vniuersi manifestabit terra: Abyssus aperiet os suum, & in puncto cunctis videntibus præcipitaberis. O damnatæ, ecce hora amara valde, nam gladius bis acutus, & limatus occisionis magnæ iam eductus est de Vagina Domini, & in manu interficientis est, ut in amaritudine interficiat te, & in baratrum detrudat: omnia prætereunt, omnia consumuntur, sed tormenta tua in æternum manent, & in dies augentur.

O miser tu docuisti Euan planctum, sed super te volutus est, nã mandauit Dominus, vt in paradisum nunquam tibi regressus sit permissus, imo, vt excrucieris sine fine, sine ordine, sine numero, sine pondere, sine mẽsura, vbi est fletus, mugitus, vlulatus, stridor dentium, omnis miseria; tenebræ, nullus ordo, nulla spes boni, nulla desperatio mali: vbi continuæ flammæ, terrores pœnarum omne malum, acerrima tormenta, & horror æternus est. O districtum Dei iudicium, in quo non solum de factis, sed etiam de omni verbo otioso, & homines, & dæmones redituri sunt rationẽ, & vsq; ad minimum quadrantem exigetur ab eis debitum cum vsuris: ibi flebunt, ibi plangent omnes Reges terræ, quia ibi solum cruciatus, stridor, labor, ardor, clamor, timor, tremor, fœtor, obscuritas, anxietas, acerbitas, calamitas, egestas, angustia, tristitia, oblinio, confusio, torsiones, punctiones, amaritudines, terrores, fames, sitis, frigus, calor, sulphur, ignis ardens in secula seculorum. Hęc omnia venient super te, quia Deum, qui te genuit dereliquisti, & oblitus es Domini creatoris tui: quia eleuatum est cor tuum, quia in multitudine iniquitatum tuarum polluisti sanctificationẽ tuam; propterea Dominus producet ignẽ de medio tui, qui comedet te, & dabit te in cinerem super terram, in conspectu omnium videntium te. Tu Domine Deus omnipotens da terrorem super hanc bestiam, quæ exterminauit vineam tuam: Da Domine fiduciam seruis tuis, contra nequissimum draconem fortissimè stare. Non contemnat Domine sperantes in te, & de tua misericordia

confidentes, & præsumentes. Vrgeat illum Domine dextera tua potens, discedere à creatura tua ne diutius præsumat captiuum tenere hominem, quem tu ad imaginem tuam facere dignatus es. Repelle Domine virtutes diaboli, fallacesq; eius insidi , amoue: procul impius tentator aufugiat: sit nominis tui signo † famulus tuus, & anima tutus, & corpore. Tu pectoris huius interna custodi: tu viscera rege; tu cor confirma in anima aduersatricis potestatis tentamenta euanescant. Da ad inuocationem nominis tui gloriam, vt hic superbus territus fugiat, & victus abscedat, tibiq; possit hæc creatura tua, & corde firma, & mente sincera debitum præbere famulatum. Discede ergo nequissime satana, sit tibi terror corpus hominis: sit tibi terror imago Dei. Adiuro te, non per meam infirmitatem, sed per virtutem Spiritus Sancti. Imperet tibi Deus. Imperet tibi maiestas Christi. Imperet tibi Spiritus Sanctus. Imperet tibi fides Apostolorum omnium. Imperet tibi sanguis martyrum. Imperet tibi candor Confessorum. Imperet tibi puritas Virginum. Imperet tibi Iesus Nazarenus. Imperet tibi verbum caro factum. Exi ergo transgressor: exi seductor, plenæ omni dolo, & falacia, veritatis inimicæ. Tibi Eremus sedes est, tibi habitatio serpens est. Ah damnatæ confundant te Seraphini. Conculcent te Cherubini. Opprimant te Dominationes. Irruant in te potestates. Dirripiant te Virtutes. Concutiant te Troni. Euertant te Principatus. Obruant te Archangeli. Contorqueant te Angeli. Exterminent te omnes cæli. Concutiat te terra. Absorbeant te Maria.

Item fortius, & districtius coniuro, adiuro † contestor exorcizo cogo, & constringo vos omnes nefandissimos Dei rebelles spiritus immundissimos, dignos vestrorum immensorum nefandissimorũ scelerum, æterniq; ignis infernalis optime meritos, & vobis plenis superbia, rebelione, falsitate, abusione, spurcitia, & dolo, strictissimè mando, impero, & præcipio, per potentissimum nomen Dei Tetagramaton, per eum qui dixit, & facta sunt omnia, vt destructis omnibus signis nequitię vestrę fugiatis, & recedatis ab ista creatura Dei, absq; læsione animæ, & corporis. Fuge ergo immunde spiritus, miserrimæ, tentator, fallax, mendacij pater, hæreticæ, fatuæ, bestialis, pediculosæ, lendinosæ, furiose, luxuriose, insipiens, crudelis, inique, prædo, bestia macra, famelic , rugi-nosa, scabiosa, truculentissima, omnium bestiarum bestialissima, serpens tortuosæ, sus lutulente scelerate, nefande, maledicte, excommunicate, blasphemе, damnate, atq; damnandæ, eiecte de paradiso, de gratia Dei, de loco inennarrabili, de consortio, & societate

tietate Angelorum, vt fugias precipio validissime, destructis cunctis operibus tuis satanicis, non obstantibus quibuscunque pactis cum maleficis initis.

Item coniuro te fortiori modo, quo valeo, & possum, per Mariam matrem Domini nostri Iesu Christi. Per Mariam humilitatis magistram, candidissimum lilium: speculum sine macula. Per Mariam Virginem prudentissimam, matrem Diuinæ gratiæ, dæmonum terrorem, inferni pauorem, & omnium vestrorum exterminium. Per Mariam cordis signaculum, Turrim Dauid, ex qua pendent mille clipei ex vestris debellati. Per Mariam Christianorum auxilium, omnium beatorum imperatricem, vitæ lignum: vitem fæcundissimam, ciuitatem refugij, voluptatis paradisum, & clipeum pugnantium. Per Mariam Dei Sanctuarium, altissimi propitiatorium, fœderis tabernaculum, rubum ardentem, & incombustum. Per Mariam regnum tuum dissipantem. Per Mariam sole amictam, gloriæ Dei solium, auroram rutilantem, & omnium Sanctorum decus. Et per eius nomina sanctissima, videlicet. Mater † Arca † Paradisus † Cedrus † Cupressus † Palma † Rosa † Oliua † Platanus † Balsamum † Myrrha † Vitis † Galbanus † Lilium † Scala Cęli † Porta Paradisi † Mare † Ros † Luna † Sol † Terra † Arcus cælestis † Collum † Columba † Elephas † Ouis † Ebur † Dies † Fons omnium gratiarum † Nauis securissima † Nubes † Mõs synai † Thronus † Vellus † Lux † Vas Dei † Rota Dei † Sedes Dei † Ciuitas Dei † Castellum † Stella matutina † Lignum vitæ † Speculum perfectionis † Puteus aquarum viuentium † Regula morum † Auriga virtutum † Sponsa Dei † Mater Christi † Spiritus Sancti tẽplum † Hospicium Deitatis † Dominatrix dæmoniorum † Debellatrix Spirituum inferorum † Virga dæmonum † Pauor inferni † Mediatrix † Medicina † Auxiliatrix † Consolatrix † Sanitas † liberatrix † Defensio † Portus † Omnium Christianorum gloria † per hæc, & omnia alia eius nomina coniuro vos, vt fugiatis ab hac creaturæ. In nomine Patris † Et filij † Et Spiritus † Sancti. Amen.

O musca obstinata, vermis vilissimæ adhuc audes Deo resistere? præcipio tibi, ò terra Dei creatura, vt aperias os tuum, & absorbeas diabolum istum Dei rebellem statim, & festinanter audito verbo, sicut absorbuisti Datan, & Abiron per potentiam Dei creatoris tui, qui in te habitare dignatus est, & sicut Cete eiecit Ionam de ventre suo, & non retinuit, ita nec retinere valeas hunc malignum spiritum, nec sibi fauentes, cuiuscunq; conditionis, & virtutis existant, nisi in loco turpissimo tui, videlicet in inferno, & ibi sine fine permaneant, cũ omnibus sibi fauentibus. Audi, audi

spiritus

spiritus à Deo maledictæ, præcipitate æternaliter, plene omni malo, vacue omni bono derisio totius angelicæ naturæ, ignorasti vt insipiens, & dixisti in corde tuo, non est Deus: recognosce igitur sententiam tuam horribilem, & pœnam terribilem, amaram, fortem, & multis flagellis, & angustijs plenam. O spiritus nequissime, authoritate, & potentia magni Dei, & totius curiæ cælestis, maledictus, & blasphematus sis perpetualiter, & nulla sit tibi requies, si statim non recesseris à creatura ista. Pereant ergo omnes cogitationes tuę in tuum detrimentum, & confusionem ad laudem Dei, & pænam tuam terribilem, maledictionem æternalem, & expulsionem subitaneam ab hac creatura Dei. Exurge Domine in ira tua, iraq; tua deuoret eum; egrediatur diabolus iste ante pedes nostros, & corruat in terram; in furore tuo Domine exeat spiritus iste. Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me: Da mihi auxilium Domine, & adiuua me Domine Deus meus: fiant aures tuæ intendentes, in vocem deprecationis meæ. In Domino confido non confundar in æternum. Cede iam vafer maledictæ, & nisi recesseris, irruant in te cunctæ maledictiones.

Maledicat te Iob, qui in patientia sua te prostrauit. Maledicat te, Tobias, qui in misericordia sua, meruit à Deo tentari, & sanari. Maledicat te Iudith, quæ armata ieiunio reportauit victoriam de inimicis suis. Maledicat te Dauid, qui in misericordia consecutus est sedem Regni in secula. Maledicat te potentia Patris. Maledicat te Sapientia filij. Maledicat te bonitas spiritus sancti. Maledicat te cęlum. Maledicat te Virgo Maria. Maledicant te Patriarchæ Prophetæ, Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines, & omnes Sancti, & Beati. Maledicat te terra, maria, flumina, fontes, & riui. Maledicant te cuncta elementa, & cunctæ creaturæ in cælo, in terra, & subtus terram. Maledictus sis in oriente, & occidente; in septentrione, & meridie: in Imperijs, & Regnis: in statibus, & potentatibus: in Prouincijs, & Insulis; in ciuitatibus, & castris; in omnibus villis, & oppidis. Maledictus sis in omnibus ædificijs, & habitaculis; in vallibus, & collibus; in montibus, & planitijs; in campis, & vineis, in pratis, & hortis, ac disertis: in cauernis, ruinis, & abyssis; in sepulcris, & statuis: Maledictus sis in siluis, & nemoribus, in speluncis, & solitudinibus: in lapidibus, & mineralibus: in arboribus, & herbis, in fructibus, & floribus: in gemmis, & gummis: in puluere, & cinere: Maledictus sis in aere, & nube; in tonitruis, & fulminibus; in Austro, & Zefiro, in Africo, & Aquilone; in Borea, & in omnib. ventis. Maledictus sis in maribus, & lacis:

cis: in ſtagnis,& torrentibus: in fluminibus, & riuulis; in nauilijs, & puteis; in fontibus,& ciſternis ac balneis; in fluctibus,vndis,pluuijs,imbribus, guttis,& ſpumis.

Maledictus ſis in grandine,& gelu: in niue,& glacie; in rore, & pruina: in turbine, & procella: in omnibus aquis, & eorum finibus,& effectibus. Maledictus ſis in portu, & litore: in vijs,& itineribus: in igne, & calore; in luce,& ſcintilla: in frigiditate,& humiditate, in ſiccitate, & combuſtione, in auibus, & piſcibus, in vermibus,& ſerpentibus, in cunctis beſtijs,& animalibus. Maledictus ſis in horis, & momentis, in diebus, & noctibus, in hebdomadibus,menſibus,& annis, in Vere,& æſtate: in autumno,& hyeme; in omnibus ætatibus,ſeculis,& temporibus. Maledictus ſis in cibo,& potu,& in omnibus eorum vaſis,& ornamentis,in bello,& armis, in triumphis,& ſpectaculis,in pondere,& menſura,in omnibus ſignis, & veſtigijs. Maledictus ſis in litteris, proſis, & metris, in ſtatutis, & conſtitutionibus, in præceptis, & ordinationibus, in ſententijs,& legibus,in edictis,& hiſtorijs, in fabulis,& libris; in ſcriptis quibuſcunq; & vbicunq; inuentis. Maledictus ſis in cantu,& ſono, in tripudio,& ludo,in picturis,& colore, in omni materia,& forma, in locutione, & taciturnitate,in celeritate,& pigritia,in mora,& motu, in ſtrepitu, & quiete, in differentia, & arte, in vmbra,& tenebris, in finibus, & terminis. Maledictus ſis in dulcedine,& amaritudine, in guſtu, & odoratu, in mœrore, & lætitia, in confuſione, & procella, in captiuitate, & abhominatione, in laqueo, & formidine, in altitudine, & profunditate, in longitudine,& latitudine, in ſubſtantia veſtra, & ratione. Maledictus ſis in intelligentia,& voluntate peruerſa,in ſuggeſtione peccandi,& cogitatione,in affectione,& delectatione, in conſenſu, & operatione, in conſuetudine, & deſperatione, in defenſione peccati,& gloriatione in damnatione,& omni operatione veſtra maledicta. Et tandem maledictus ſis in qualibet parte huius,corporis,& extra corpus,& vbicunq; futurus ſis,& omnes pœnæ,& afflictiones amaræ valde, quæ dici aut excogitari poſſunt, aut haberi, in nomine Ieſu Chriſti, ſuper te irruant, & te excrucient donec exieris. Et quia potens es, potentiſſima tormenta patieris, tibi fortiori, fortior inſtat cruciatio, eo magis, quia nemine ſuggerente peccaſti, ſed ex propria ſuperbia, & iniquitate tua in vinea Sabaoth feciſti ingratæ labruſcas, idcirco ſublata ſepe,trado te in nomine Ieſu cunctis dæmonibus in conculcationem, & conſumationem.

Coniuro te culex ſtercorate,per virtutem omnipotentis Dei,& per

per lac dulcissimum, & sacrosancta vbera Mariæ Virginis, quæ lactauerunt Iesum Christum Dominum nostrum, vt exeas, & recedas ab hac creatura Dei. Nec te lateat maledictæ Satana, creatura damnata, reprobata, & â Deo maledicta in æternum. Nec te lateat spiritus immundæ vbicunq; latitas, imminere tibi diem iudicij sempiterni, diem miseriæ, iræ; calamitatis, & furoris Domini, qui venturus est velut clibanus ardens, in quo tibi, & angelis tuis apostaticis æternus superueniet interitus, quia Deum, qui te genuit dereliquisti, & oblitus es Domini Creatoris tui. O superbæ, verum est, quod flebis irremediabillibus lacrymis, verum est, quòd in perpetuam lamentationem, & luctum, direptionem, fabulam, improperium, & æternam mortem conuersus est dies creationis tuæ, quia thesaurizasti tibi iram Dei, quia impleta sunt ossa tua vitijs ab adolescentia tua, quia impletus est venter tuus ira furoris Domini, quia panis tuus, tamquam fel draconum intrinsecus est; propterea, damnatæ, cum satiatus fueris iniquitate, arctaberis; pluet super te ignis infernalis, & non effugies arma ferrea, dedit te Dominus in reprobum sensum, vt ea facias, quæ non conueniunt, ideo fabricas nisi mala, & non desinis subuertere vias Domini erectas. Condis leges iniquas, & iniustitiam scribis, vt opprimas in iudicio pauperes; & pupilli, ac viduæ sint præda tibi; sed clamor iniquitatum tuarum introiuit in aures Domini Sabaoth, & peccata tua sunt scripta stillo ferreo in tabula adamantina, exarata super latitudinem cordis tui, ex quo exit putredo, sanies, & venenum, de quo nascuntur vermes mendaciorum.

O miseria miseriarum, quia non inueneris scriptus in libro vitæ, super caput tuum volant noctuæ, in derisum, oculi tui operiuntur stercore, facies tua nigra est fumo infernali.

O vitis infructuosa, quæ pro vua dedisti labruscas. O terra spinis obsita, sterilis, maledicta, & excommunicata, ad nihil aliud vales, nisi ad comburendum, iam appropinquant cuncta mala, & dolores non tardabunt, imo in dolore, mœrore, & amaritudine botros tuos colliges. Cede ergo maledictæ, cede apostata, cede excommunicate, da honorem Deo, & fuge ab hac creatura, quam Dominus noster Iesus Christus prætioso sanguine suo redemit. Cede per ignem Laurentij, per paupertatem Francisci, per exilium Atanasij, per tormenta Vincentij, per silentium Arsenij, per lachrimas Ephremij, per labores Pacomij, per ieiunia Euagrij, per solitudinem Honorij, per nuditatem Antonij, per cæcitatem Tobiæ, per vlcera Iob, per pacientiam Moysi, per persecutionem Dauid, per lapides Stephani, per crucem Petri, per gladiũ Pauli,

per

per vincula, & carceres Ioannis Baptistæ, & per alia innumera Martyrum, Confessorum, & Virginum tormentorum genera. Cede ergo, & fuge victus, & prostratus abscede. Cede Deo, qui te in humiliato Iob, in seruitutem redegit. Cede Deo, qui te per Danielem puerum suum perdidit, & draconem prostrauit. Cede Deo, qui te per seruum suum Dauid de Rege Saule spiritualibus canticis pulsum fugauit. Cede Deo, qui te per malitiam tuam in Faraone, & eius exercitu, per Moysem seruum suum in abyssum demersit. Cede Deo, qui te in Iuda Iscarioth proditore damnauit. Quid resistis adhuc bestia fraudulenta? quid retractas obstinatæ in malitia? Confundant te omnes furores, deformitates, nauseæ, perfidiæ, imbecilitates, insolentiæ, derisiones, susurationes, obscuritates, iurgia, rixæ, perturbationes, ructus, perditiones, rusticitates, profanationes, & scelera cuncta.

O excommunicatæ superueniat in te persecutio, rapina, confusio asperitas, dolorum renouatio, ignominia, rebelio, immunditia, infælicitas, contaminatio, impietas, gemitus, fœtor, [illegible], inurbanitas, repugnantia, caligo, & cunctæ iniquitates. O superbe disperdat te calamitas, angustia, conquassatio, præssura, conflictus, consumatio, mœror, impietas, crudelitas, omniumq; scelerum inundatio. Aperiat terra os suum in nomine Iesu, & deglutiat te in inferno deorsum, descendant super te cunctæ maledictiones, nisi recesseris ab hac creatura Dei. In nomine Sanctissimæ Trinitatis, Patris † Et filij † Et Spiritus † Sancti. Amen.

Oratio.

O Bone Iesu, corona certantium, & omnium in te sperantium salus, qui, vt nos ab infestationibus dæmonum liberares; in contractione neruorum, compressione ossium, & spinarum punctione, pœnas acerbissimas sustinuisti, & in cruce instar latronis affigi elegisti: exaudi quæsumus vocem nostri clamoris, qui eruisti nos de lacu miseriæ: libera bonæ Iesu hanc creaturam, ne lupi rapaces opprimentes ouem tuam, quam prætioso redemisti sanguine, deuorent, vel diu excrucient. Qui cum Patre, & Spiritu Sancto viuis, & regnas &c.

O obstinata musca maledicta, venenorum sibilator, vermis mẽdaciorum, & generator viperarum, inimice fidei, adductor mortis, vitæ raptor, iustitiæ declinator, malorum omnium radix, fomes vitiorum, seductor hominum, proditor gentium, incitator inuidiæ, origo auaritiæ, causa discordiæ, excitator dolorum, & in-

uêtor cunctorum malorum, quid resistis, cum scias Christum tuas perdere vires? fuge, fuge cum cæteris consortijs tuis, per nomen tremendum Iesu, qui te præcipitauit de cœlo, coluber tortuosæ. Hic enim præcipit soli, & non oritur, hic stellas claudit, quasi sub signaculo. Hic subuertit vos in furore suo. Hic aufert prædam de dentibus vestris. Hic conterit molas iniquorum. Hic fortis, alligauit vos fortes. Hic vincula vestra disrupit. Hic vos expoliauit. Hic regnum vestrum destruxit. Hic vos victos ligauit. Hic victoriam reportauit de vobis inimicis suis. Hic principem omnium vitiorum præcipitauit. Hic portas ereas vestras confregit, & vectes ferreos contriuit. Hic percussit vos superbos, & vulnerauit vos dracones. Hic fecit prædam in Inferno. Hic inferni captiuos liberauit. Hic mortem calcauit occisus. Hic posuit signum victoriæ in Tartaro. Hic superbis vobis resistit. Hic mortis, & diaboli est victor. Hic in natiuitate teruit Herodem, & moriens vicit diabolum. Hic posuit circulum in naribus tuis maledictæ apostata. Hic vobis peccatoribus non pepercit, sed damnabiliter in Tartaro in æternum excruciabit. Hic, in quem desiderant Angeli prospicere, illustrat paradisum. Hic posuit titulum gloriæ in seculo. Hic vocat peregrinos ad patriam. Hic est petra, & robur nostrum. Hic est Saluator noster, & refugium. Hic saluat, & liberat nos ab omnibus vobis persequentibus. Hic Iesus, verbum Dei, est dilectus noster, electus ex millibus, vere Deus absconditus, spiritus suauis, qui ingreditur ad animas deuotas; Dominus vniuersorum, qui nullius habet indigentiam; munus nobile: singulare solatium animarum; charitas perfecta; sanctificatio nostra, & redemptio, consolatio viatorum, & sanctorum æterna fruitio: medicus infirmorum, fons sitientium; consolator desolatorum: fons bonitatis, pietatis, & diuinæ misericordiæ: lux animæ nostræ: cibus, & potus noster: amor, gaudium, & dulcedo nostra, qui graditur cum simplicibus: qui se reuelat humilibus, qui paruulis dat intellectum: qui puris mentibus aperit sensum: in huius ergo nominis potenti virtute euanescite omnes vos maledicti diaboli, & abite præcipites ad loca vobis à Deo deputata, absq; læsione cuiusuis. In nomine Patris † Et filij † Spiritus † Sancti. Amen.

BENEDICTIO

Quorumcunque comestibilium.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

Resp. Qui fecit cœlum, & terram.

EXorcizo vos creaturæ panis, vini, & cuiuscunq; comestibilis in nomine † illius, qui panes in deserto benedixit, & multiplicauit, qui aquam in vinum conuertit, & manna in deserto patribus dedit, omne delectamentum in se habens, vt sitis fortitudo, sanitas, & purificatio, huic, & omnibus Dei creaturis ex vobis sumentibus, ad effugandos omnes spiritus immundos, omnemq; nefariam vim diaboli, & omnes figuras, & minas satanæ exterminandas. Per Christum Dominum.

Oratio.

OMnipotens æternæ Deus Angelorum panis viuus, qui Eliam in fortitudine subcinericij panis vsq; ad mõtem Dei Oreb ambulare fecisti, & quinq; panes in deserto tua sancta benedictione multiplicasti, aquam in vinum optimum transubstantiasti, Moysenq; & populum tuum in deserto cibis suauissimis cibasti: purificare † benedicere † & sanctificare † digneris has creaturas cibi, & potus, quas in nomine tuo sancto purifico † benedico † & sanctifico † vt quicunq; ex eis comederint, & biberint, per dilectionẽ beatæ Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum, bibant, & comedant coram Domino cum omni lætitia, & sint contra maleficia, insidias, & callidi hostis morbos præsidium, & tutamen, & comedentium corda, viscera, & cuncta corporis membra, per Spiritus Sancti gratiam sanctificentur: quę omnia maleficia, incantationes, ligationes, signaturas, & facturas per hæc comestibilia, & potabilia † destruo † anichilo † & à corporibus † humanis eradico. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Aspergantur aqua benedicta.

BENEDICTIO

Ignis ad comburenda instrumenta maleficialia.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

Resp. Qui fecit cœlum, & terram.

EXorcizo te creatura ignis, per Deum totius vniuersi Creatorẽ, qui pluit super Sodomam, & Gomorram sulphurem, & ignẽ, subuertitq; eorum Ciuitates, & omnes habitatores: per † eum à

quo egresso igne, Nadab, & Abiu, & iterum extremam partem castrorum populi murmurantis, deuorauit, per † eum qui te in inferno statuit ad cruciandum, & torquendum peccatores, super quos pluit laqueos ignem sulphurem, & spiritum procellarum: vt fias creatura ab omni labe inimici purgata, & benedicta † Et in te retineas omnem vim, & virtutem comburendi. Et sicut hęc instrumenta hæreticalia, & maleficialia, creaturas Dei vexantia in fumũ nunc es, conuersurus, & ad nihilum redactur us, sic in virtute Domini exercituum, eorum operationes, & diabolicæ vexationes euanescant, & cuncta maleficia incantationes, fascinationes, ligaturæ, signaturæ, facturæ à cunctis membris maleficiatorum eradicentur, confringãtur, & annichilentur, sine tamen spirituali, vel corporali eorum læsione. Per Christum Dominum nostrum.

Aspergatur aqua benedicta.

Et in ipsa combustione recitetur ps. Exurgat Deus &c.

BENEDICTIO

Medicinalium, vnctionum, & cæterorum mutandis mutatis.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.

Resp. Qui fecit cœlum, & terram.

EXorcizo te creatura medicinę † per medicum æternæ salutis, qui à morte æterna genus humanum proprio sanguine sanitati restituit: per eum, qui ad curationem hominum virtutem medicinalem, herbis, lapidibus, ac diuersis creaturis contulit, vt nulla sit tibi communicatio cum angelis apostatis, sed in virtute Domini nostri Iesu Christi cunctas inimici fallacias à te expelle, &, vt ex diuersis rebus facta es compositio medicinalis ad sanãdas Dei creaturas, & præcipue à diabolo vexatas, sic virtutem tuam naturalem retineas, supernaturalemque recipias, adiurata in virtute Dei Patris † & Filij † & Spiritus † Sancti cuncta maleficia destruentis, ac regnantis in secula seculorum. Amen.

Oratio.

OMnipotens æternæ Deus, qui es vera salus, & medicina, & à quo omnis sanitas, & medicamentum venit: quæsumus clementiam tuam, & pietatem, vt hanc medicinam, quam ad expellendas omnes ægritudines, & quascunq; virtutes diabolicas, & infestationes maleficiales: imo, & ipsos dęmones à corporibus, & visceribus hominum in nomine sancto tuo benedico † sanctifico † & consecro. † Sic clementissime Domine benedicere † sanctificare † & consecrare † digneris: & in homine, qui eam sumpserit, extin-

gue

gue febrium infestationes, viscerum tormenta cura: cordis, & capitis dolores, & passiones cunctas dissolue, grauitates pectoris remoue, infestationesq; cunctas à quibusuis partibus corporis resolue: phantasmaticis adesto periculis, tumoreiq; compesce. Fiat etiam illi hæc medicina sancta, morbi præsentis expulsio, & peccatorum omnium optata remissio: vt dum gloriatur aduersarius de habitatione percepta, ab hac creatura tua, cum omnibus maleficijs, incantationibus, ligationibus, signaturis, & facturis, ipse confusus recedat. Per Dominum nostrum &c.

Aspergantur aqua benedicta.

BENEDICTIO OLEI.

Vers. Adiutorium nostrum in nomine Domini.
Resp. Qui fecit cœlum, & terram.

EXorcizo te creatura olei † per Deum patrem † omnipotentem, qui creauit cælum, & terram, & omnia, quæ in eis sunt: per sapientissimum filium † eius Iesum Christum, per quem omnia in sapientia ordinata sunt: per Spiritum † Sanctum, per quem, bonitatem, & clementiam consequimur: per Mariam † Virginem debellatricem dæmoniorum: per Sanctos Angelos, castra summi Regis: per Patriarchas † tentoria Israel: per † Prophetas, oracula spiritus sancti: per † Sanctos Apostolos, iudices seculi: per Euangelistas † Cancellarios Christi fideles: per Innocentes † flores Martyrum: per Sanctos † Martyres charitate feruidos: per Sanctos † Confessores lumina mundi: per Sanctos Doctores † tubas Spiritus Sancti: per Monacos † semina benedictionis: per Sãctos † Eremitas mundi contemptores: per Sanctos † Sacerdotes, sacra Christi dantes: per Sanctos † Leuitas præceptorum seruatores: per Sanctas † Virgines Christi sponsas: per Sanctas † Viduas specula morum; vt omnis virtus diaboli, omnis exercitus aduersarij, omnis incursus, omnis tumor, dolor, & phantasma Satanæ, ministrorumq; eius eradicetur, & effugiat ab his, qui ex te biberint, vel se vnxerint, maleficia cuncta diabolica destruas, & ad nihilum redigas, & medicina optima, & sancta efficiaris menti, & corpori sanitatem restituas: nec valeant dæmones se latitare in corporibus ipsis, sed in virtute potentissimi nominis Iesu se manifestent, & obedientiam ministris Iesu Christi præstent, & exeant cum omnibus maleficijs. In nomine Patris † Et filij † Et Spiritus † Sancti. Amen.

Lectio S. Euangelij secundum Lucam.

SVspiciens Iesus, dixit. Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Hierico, & incidit in latrones, qui etiam despoliauerunt eum, & plagis impositis abierunt, semiuiuo relicto. Accidit autē, vt Sacerdos quidam descenderet eadem via, & viso illo præterijt. Similiter & leuita. Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum, & videns eum, misericordia motus est, & appropians, alligauit vulnera eius, infundens oleum, & vinum, & imponens illum in iumentum suum, duxit in stabulum, & curam eius egit, & altera die protulit duos denarios, & dedit stabulario, & ait, curam illius habe, & quodcunq; super erogaueris, ego cum rediero, reddam tibi. Resp. Laus tibi Christe.

Oratio.

OMnipotens æternæ Deus, qui oliuas creasti habentes amaritudinem in radice; fortitudinem in ligno: pulchritudinem in folijs: latitudinem in ramis: durationem in longitudine: celsitudinem in erectione, & plenitudinem in fructificatione ex quibus ad condimentum vniuersi, liquorem suauissimum emanare fecisti, quo Iacob titulum lapideum in Bethel vnxit ad consecrationem Sacerdotum; & in sacrosanctis Sacramentis oleo vti iussisti, super Reges fundi, & eo infirmos vngi ordinasti, tabernaculumq; & altare cum omnibus vasis eorum, vt essent Sancta Sanctorum, consecrari: sacrificia, & primitias oleo consperssas offerri, præcepisti, sic Domine, per hæc, & alia mirabilia, quæ in sancto oleo operatus es, dignare hoc oleum † benedicere † sanctificare † & consecrare; vt quicunq; ex eo biberit, vel se vnxerit, vnctus sit dolore penitentiæ, soliditate conscientiæ, sanctarum virtutum diuersitate, charitatis amplitudine, perseuerantia in omni bono opere, æternorum contemplatione; & æternæ consecutione, & ab eo eradicantur omnes facturæ, maleficia, incantationes, phantasmata, tumores, dolores, & ligationes quomodolibet contra creaturas tuas factæ. Sit omnium operum Satanæ, & ministrorum eius destructio expulsio, & exterminatio. Et sicut oleum benedixisti, & per Samuelem, Saulem, & Dauid in Reges, & prophetas vnxisti; per Moysen, Aaron, in Sacerdotem, per Sadoch Salomonem, per vnum de filijs prophetarum, Iehu; per Eliseū Reges super Syriam, & Israel, & prophetam pro se oleo vnxisti sancto; Sic in nomine sancto tuo,

hoc

hoc oleum benedico † sanctifico † & consecro † & omnibus benedictionibus Dei repleo, & sit benedictum † sanctificatum † & cōsecratum † creaturis à diabolo vexatis in vnctionem, vsum, & potum trado, ad extirpandum, & eradicandum omne nephas diaboli. Sit omnium operum satanæ destructio, & exterminatio, & quisquis hoc oleo vsus fuerit, non possit in eo diabolus latitare, imo se manifestare vrgeatur. Hoc oleum benedico † sanctifico & consecro † ad restituendum obsessis visum, auditum, loquellam & gressum: febricitantibus valetudinem: ægrotantibus sanitaté: ad extinguendum venena, tumores, & dolores: ad comprimendum noxia: ad depellendum aduersa: ad restituendum Coniugū amorem, & odium expellendum, & quisquis ex eo vsus fuerit, ab omni pariter langore anxio, & ab omni infirmitate sanetur: à cunctis, operationibus, & insidijs inimici liberetur: à morsu antiqui serpentis nunquam lædatur, & cunctæ aduersitates separentur à plasmate tuo, sanguine filij tui redempto. Sit Oleum Iudith: sit oleum gaudij: oleum exultationis præ participibus tuis in visceribus creaturarum Dei: oleum misericordiæ in ossibus eorum: oleum fructificationis fidei, charitatis, & pacis. Multiplica benedictiones † tuas æternæ Deus super hoc oleum, sicut stellas cæli, & super arenam, quæ est in littore maris. Quia ego, per eum, cuius nomen est oleum effusum, benedico † sanctifico † & consecro †. Fūdat petra riuos olei sacri super vexatos à diabolo, & vngat eos Deus, oleo lætitiæ in habitaculis iustorum, & proficiat in salutem sempiternam. Per eundem Christum Dominum nostrum, qui vnxit mundum oleo misericordiæ suæ. Amen.

Oratio.

OMnipotens æternæ Deus, qui per potentiam tuam cuncta creasti, & per mirabilem bonitatem curationem morborum oleo dedisti: sic misericordiam tuam, & virtutem super hoc oleum inuocamus, vt benedicendo † benedicas, sanctificādo † sanctifices, & consecrando † consecres; quatenus, quicunque hoc oleo vsus fuerit, benedictionis tuæ gratia † opulenta repleantur corda, viscera, capita, & cuncta membra, per gratiam spiritus sancti à turpitudine callidi hostis purificentur & sanctificentur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Aspergatur aqua benedicta.

VNgantur, aures, oculi, nares, pulsus, capitis, & manuum infirmi, labia cætereq; partes vexatę, dum honestè fieri possit, & vngendo dicat.

Extin-

Extinguatur in te N. creatura Dei omnis virtus diaboli, & per hoc signum crucis, quod tibi dò, absoluo te ab omnibus maleficijs, incantationibus, ligationibus, signaturis, facturis, doloribus, passionibus, & vexationibus, quomodocunque arte diabolica tibi factis, ac per istam sanctam vnctionem det tibi Dominus corporis sanitatem, & animæ benedictionem. In nomine Patris † & Filij † & Spiritus Sancti † Amen.

Post vnctionem dicat.

V. Dominum vobis. R. Et cum Spir. &c.

Oratio.

DOmine Iesu Christe, qui es salus, & medicina vera, à quo omnis sanitas, qui instituisti, vt languidos olei liquore tangentes vngamus: quæsumus clementiam tuam, vt creaturam hanc tuã diabolica vexatione laborantem sanare digneris. Qui cum patre, & spiritu sancto viuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

MODVS CVRANDI FEBRICITANTES.

PRIMA DIE.

Sacerdos superpelliceo, & Stola indutus ante Altare, vel alio condecenti loco: dicat.

✠ IN nominæ Sanctissimæ Trinitatis, Patris † & Filij † & Spiritus Sancti. Amen. Super Aegros manus imponent, & benè habebunt, dicit Dominus.

Deus in adiutorum meum intende. Domine ad adiuuandũ me festina. Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in secula seculorum. Amen.

Infirmorum propitiator, abiectorum protector, desperandorũ Saluator, Deus patris mei, & Deus hæreditatis Israel, Dominator cœlorum, & terræ. Creator aquarum, Rex totius creaturæ tuæ, exaudi preces serui tui.

Domine non secundum peccata nostra, quæ fecimus nos, neq; secundum iniquitates nostras retribuas nobis. Cito anticipent nos misericordiæ tuæ, quia pauperes facti sumus nimis.

Oratio.

OMnipotens sempiternæ Deus salus ęterna credentium, exaudi nos pro infirmo famulo tuo. N. pro quo misericordię tuę imploramus auxilium: vt reddita sibi sanitate gratiarum, tibi in Ecclesia tua refferat actiones. Per Dominum &c.

Lectio

Lectio Hieremiæ Prophetæ. Cap. 24.

IN diebus illis. Accesserunt omnes principes bellatorum, dixeruntq; ad Hieremiam prophetam. Ora pro nobis ad Dominum Deum tuum. Et factum est verbum Domini ad Hieremiam. Vocauitq; Iohanan filium Careæ,& omnes principes bellatorum, & vniuersum populum à minimo vsq; ad magnum, & dixit ad eos. Hæc dicit Dominus Deus Israel, ad quem misistis me, vt prosternerem preces vestras in conspectu eius. Si quiescentes manseritis in terra hac, ædificabo vos,& non destruam: plantabo, & non euellam. Iam enim placatus sum super malo, quod feci vobis. Nolite timere à facie Regis Babylonis, quem vos pauidi formidatis. Nolite metuere eum dicit Dominus, quia vobiscum sum ego, vt saluos vos faciam,& eruam de manu eius. Et dabo vobis misericordias,& miserebor vestri, & habitare vos faciam in terra vestra. Dicit Dominus omnipotens. Resp. Deo gratias.

Tu es Deus, qui facis mirabilia solus: ego autem cantabo fortitudinem tuam, & exaltabo mane misericordiam tuam. Adiuua nos Deus salutaris noster,& propter gloriam nominis tui Domine libera nos, & propitius esto peccatis nostris, propter nomen tuũ.

Oratio.

DEus, qui non mortem, sed pœnitentiam desideras peccatorum, populum tuum ad te reuertentem propitius respice, vt dum tibi deuotus existit, iracundiæ tuæ flagella ab eo amoueas. Per Dominum &c.

Lectio libri Regum. 2. Regum 24.

IN diebus illis. Immisit Dominus pestilentiam in Israel de mane, vsq; ad tempus constitutũ,& mortui sunt ex populo à Dan, vsq; Bersabeæ septuaginta millia virorum. Cumq; extendisset manum suam Angelus Domini super Hierusalem, vt disperderet eam; misertus est Dominus super afflictionem populi sui, & ait Angelo percutienti. Sufficit nunc. Contine manum tuam. Erat autem Angelus Domini iuxta aream Areuna Iebusei. Dixitque Dauid ad Dominum, cum vidisset Angelum cædentem populum. Ego sum, qui peccaui: ego, qui inique egi: isti, qui oues sunt, quid fecerunt? Vertatur obsecro manus tua contra me, & contra domũ patris mei. Venit autem Gad propheta ad Dauid in die illa,& dixit ei. Ascende,& constitue altare Domino in area Areuna Iebusei. Et ascendit Dauid iuxta sermonem Gad, quem præceperat ei Dominus. Et propitiatus est Dominus terræ,& cohibita est plaga ab Israel. Resp. Deo gratias.

Misit verbum suum,& sanauit eos,& eripuit eos de morte eorũ.

Miſerere mei Domine quoniam infirmus ſum, ſana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea, & anima mea turbata eſt valde, ſed tu Domine ſuccurre ei.

Oratio.

RESpice Domine famulum tuum. N. in infirmitate corporis ſui laborantem, & animam refoue, quam creaſti, vt caſtigationibus emendatus, cótinuo ſe ſentiat tua medicina ſaluatũ. Per Dominum noſtrum &c. V. Dominus vobiſcum. Reſp. Et cum Spiritu tuo.

Lectio Sancti Euangelij ſecundum Mattheum.

IN illo tempore. Cum introiſſet Ieſus Capharnaum, acceſſit ad eum Centurio rogans eum, & dicens. Domine puer meus iacet in domo paraliticus, & malè torquetur, & ait illi Ieſus. Ego veniam, & curabo eum, & reſpondens Centurio, ait, Domine non ſum dignus, vt in tres ſub tectum meum, ſed tantum dic, verbo, & ſanabitur puer meus, nam & ego homo ſum ſub poteſtate conſtitutus habens ſub me milites, & dico huic, vade; & vadit. Et alio, veni, & venit. Et ſeruo meo, fac hoc, & facit. Audiens autem Ieſus miratus eſt, & ſequentibus ſe dixit. Amen, dico vobis, non inueni tantam fidem in Iſrael. Dico autem vobis; quod multi ab oriente, & occidente venient, & recumbent cum Abraam, Iſaac, & Iacob in Regno cœlorum, filij autem Regni eijcientur in tenebras exteriores, ibi erit fletus, & ſtridor dentium, & dixit Ieſus Centurioni. Vade, & ſicut credidiſti fiat tibi; Et ſanatus eſt puer in illa hora. Reſp. Laus tibi Chriſte.

REſpice Domine ad fragilitam generis humani, & require vulnera, quæ curaſti, quia, quantum circa nos pietatem impenderis, amplius, quibus miſerearis inuenies: extende quęſumus medicas manus, & quod infirmum eſt cura, quod dubium eſt repara, quod integrum fide perſeuerante conſerua.

Oratio.

INeffabilem miſericordiam tuam Domine nobis clementer oſtende, vt ſimul nos, & à peccatis omnibus exuas, & à pœnis, quas pro his meremur eripias. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtũ.

Verſ. Dominus vobiſcum. Reſp. Et cum ſpiritu tuo.

Verſ. Benedicamus Domino. Reſp. Deo gratias.

Pax, & benedictio Dei omnipotentis Patris, & filij, & Spiritus Sancti deſcendat ſuper te, & maneat ſemper. Amen.

SECVNDA DIE.

IN nomine Sanctissimæ Trinitatis Patris,& filij,& Spiritus Sancti . Amen .

Salus populi . Ego sum dicit Dominus;de quacunq; tribulatione clamauerint ad me, exaudiam eos , & ero illorum Dominus in perpetuum .

Deus in adiutorium meum intende . Domine ad adiuuandum me festina . Gloria patri , & filio, et Spiritui Sancto . Sicut erat in principio,et nunc,et semper etc.

Per eum,qui peccata nostra portauit in corpore suo, cuius vulnere plagarum sanati sumus , cuius tactu vis febrium mox recessit, cuius sermone confestim surdus audiuit, cuius iussu mutus fari non distulit,claudus cucurrit, cæcus vidit , ægrotus præualuit, surrexit de sepulcro quatriduanus . Per ipsum ergo te Pater pijssime postulamus, vt peccantibus nobis veniam , et languenti fratri nostro conferas salutem,et veram medicinam.

Si ambulauero in medio tribulationis viuificabis me Domine , et super iram inimicorum meorum extendes manum tuam,et saluum me fecit dextera tua .

Oratio .

DEus, sub cuius nutibus vitæ nostræ momenta decurrunt ; suscipe preces famuli tui,pro quo misericordiam tuam egrotanti imploramus ; vt de cuius periculo metuimus, de eius salute lætemur . Per Dominum etc.

Lectio Hieremiæ Prophetæ . Cap. 14.

SI iniquitates nostrę contenderint contra nos Domine fac propter nomen tuum,quoniam multæ sunt auersiones nostræ.Tibi peccauimus expectatio Israel , Saluator eius in tempore tribulationis . Tu autem in nobis es Domine, et nomen tuum inuocatum est super nos, ne derelinquas nos Domine Deus noster. Resp. Deo gratias .

Fac mecum Domine signum in bonum,vt videant,qui oderunt me, et confundantur,quoniam tu Domine adiuuisti me,et consolatus es me . In Deo sperauit , cor meum , et adiutus sum, et refloruit caro mea, et ex voluntate mea cófitebor,illi;Domine Deus ne sileas,et ne discedas à me .

Oratio .

DEus infirmitatis humanæ singulare præsidium , auxilij tui super infirmum famulum tuum ostende virtutem , vt ope

misericordiæ tuæ adiutus Ecclesiæ tuę sanctę incolumis repręsentari mereatur. Per Dominum etc.

Lectio Epistolæ B. Iacobi Apostoli. cap. 5.

FRatres, Tristatur aliquis vestrum? Oret. Aequo animo est? psallat. Infirmatur quis in vobis? inducat præsbiteros Ecclesiæ, et orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini; et oratio fidei saluabit infirmum, et alleuiabit eum Dominus, etsi in peccatis fuerit, dimittentur ei. Confitemini ergo alterutrum peccata vestra, et orate pro inuicem, vt saluemini. Resp. Deo gratias.

Illumina faciem tuam super seruum tuum, et saluum me fac in tua misericordia Domine non confundar quoniam inuocaui te. Non est aliud refugium nisi in te sperare Christe, precibus sanctorum tuorum libera nos Domine.

Oratio.

PRotector noster aspicè Deus, vt qui malorum nostrorum pondere præmimur, percepta misericordia tua, libera tibi mente famulemur. Per Dominum etc. Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Lectio Sancti Euangelij secundum Lucam.

IN illo tempore. Surgens Iesus de sinagoga introiuit in domũ Symonis. Socrus autem Symonis tenebatur magnis febribus, et rogauerunt illum pro ea. Et stans super illam imperauit febri, et dimissit illam; et continuo surgens, ministrabat illis. Cum sol autem occidisset omnes, qui habebant infirmos varijs langoribus ducebant illos ad Iesum. At ille singulis manus imponens curabat eos. Laus tibi Christe.

Clamaui ad Dominum, et exaudiuit me, et non despexit orationem meam, propitiare Domine iniquitatibus nostris, et redime de interitu vitam nostram. Tribulationes cordis mei dilatatæ sunt, de necessitatibus meis eripe me Domine. Intellige clamorem meum intende voci orationis meæ, rex meus, et Deus meus.

Oratio.

INuocamus clementiam tuam omnipotens æternæ Deus, qui quos diligis corripis, et quos corripis piè ad emendationem coerces. Te inuocamus Domine, vt medelam tuam conferre digneris in anima famuli tui, qui corpore atteritur, membrorum patitur debilitatem, vt mente proficiat. Da ergo ei Domine gratiam tuam, qui per Sanctos Apostolos, et Martyres tuos diuersa sanitatum dona largiri dignatus es. Ideo intentis præcibus deprę camur, vt famulo tuo, qui febrium quassatione fatigatur, intercedentibus sanctis tuis clementer subuenias, et ad sanitatem pristi-

nam

nam eum reuocare digneris. Per Dominum etc.

Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum Spiritu tuo.

Vers. Benedicamus Domino. Resp. Deo gratias.

Pax, & benedictio Dei omnipotentis Patris, & filij, & spiritus sancti descendat super te, & maneat semper. Amen.

TERTIA DIE.

IN nomine Sanctissimæ Trinitatis Patris, & filij, & spiritus sancti. Amen.

Ne derelinquas me Domine, Deus meus ne discedas à me, intẽde in adiutorium meum Domine virtus salutis meæ.

Deus in adiutorium meum intende. Domine ad adiuuandum me festina Gloria patri, & filio &c.

Saluum fac seruum tuum Deus meus sperãte in te, auribus percipe Domine orationem meam. Domine ne longe facias auxilium tuum à me, ad defensionem meam aspice. Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum sana me Domine.

Oratio.

DOmine Sanctæ Pater omnipotens æterne Deus, qui fragilitatem conditionis nostræ, infusa virtutis tuæ dignatione confirmas; vt salutaribus remedijs pietatis tuæ corpora nostra, & membra vegetentur: quæsumus super famulum tuum propitiatus intende, vt omni necessitate corporeæ infirmitatis, exclusa, gratia in eo pristinæ sanitatis perfecta reparetur. Per Dominum nostrum &c.

Lectio Isaiæ Prophetæ. Cap. 38.

IN diebus illis. Aegrotauit Ezechias vsq; ad mortem, & introiuit ad eum Isaias, filius Amos propheta, & dixit ei. Hæc dicit Dominus. Dispone domui tuæ, quia morieris tu, & non viues. Et conuertit Ezechias faciem suam ad parietem, & orauit ad Dominum, & dixit. Obsecro Domine, memento quæso quomodo ambulauerim coram te in veritate, & in corde perfecto, & quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et fleuit Ezechias fletu magno. Et factum est verbum Domini ad Isaiam dicens. Vade, & dic Ezechiæ. Hæc dicit Dominus Deus Dauid patris tui. Audiui orationem tuam, & vidi lachrymas tuas. Ecce, ego adijciam super dies tuos quindecim annos, & de manu Regis Assyriorum eruam te, & Ciuitatem istam, & protegam eam. Ait Dominus omnipotens. Resp. Deo gratias.

Iacta cogitatum tuum in Domino, & ipse te enutriet. Domine

viuifica me secundum eloquium tuum, vt sciam testimonia tua. In te speraui Domine, dixi, tu es Deus meus, in manibus tuis tempora mea.

Oratio.

DEus, qui famulum tuum ideo corporaliter verberas, vt mente proficiat; patenter ostendis, quod sit pietatis tuæ præclara saluatio, dum præstas, vt operetur nobis etiam ipsa infirmitas medicinam. Per Dominum &c.

Lectio Ezechielis prophetæ. *Cap.* 18.

HAEc dicit Dominus Deus. Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit vniuersa pręcepta mea, & fecerit iudicium, & iustitiam; vita viuet, & non morietur: omnium iniquitatum eius, quas operatus est, nō recordabor. In iustitia sua, quam operatus est viuet. Nunquid voluntatis meę est mors impij dicit Dominus Deus, & non vt conuertatur à vijs suis, & viuat? Cum auerterit se impius ab impietate sua, quam operatus est, & fecerit iudicium, & iustitiam, ipse animam suam viuificabit: vita viuet, & non morietur, ait Dominus omnipotens. Resp. Deo gratias.

Benedic anima mea Domino, & noli obliuisci omnes retributiones eius, & renouabitur sicut aquilæ iuuentus tua.

Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum spiritu tuo.

Lectio Sancti Euangelij secundum Ioannem.

IN illo tempore. Erat dies festus iudeorum, & ascendit Iesus Hierosolimam. Est autem Hierosolimis probatica piscina quæ cognominatur hebraice, Bethsaida, quinq; porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, & aridorum expectantium aquę motum. Angelus autem Domini secundum tempus descendebat in piscinam, & mouebatur aqua, & qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ sanus fiebat à quacunq; detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta, & octo annos habens in infirmitate sua; Hunc cum vidisset Iesus iacentem, & cognouisset, quia iam multū tempus haberet, dixit ei. Vis sanus fieri? Respondit ei languidus. Domine hominem non habeo, vt cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam; dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus. Surge, tolle grabatum tuum, & ambula, & statim sanus factus est homo ille, & sustulit grabatum suum, & ambulabat. Laus tibi Christe.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me Domine,

ne, quoniam conturbata sunt ossa mea, & anima mea turbata est valde, sed tu Domine succurre ei.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui facturæ tuę pio semper dominaris affectu; inclina aurem tuam supplicationibus nostris, & famulum tuum ex aduersa valetudine corporis laborantem placatus respice, & visita eum in salutari tuo, & cœlestis gratiæ præsta medicinam. Exaudi nos misericors Deus, & mentibus nostris gratiæ tuæ lumen ostende. Per Dominum &c.

Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et cum Spiritu tuo.

Vers. Benedicamus Domino. Resp. Deo gratias.

Pax, & Benedictio Dei omnipotentis. Patris, & Filij, & Spiritus Sancti descendat super te, & maneat semper. Amen.

FINIS.

1624. *Die 3. Februarij.*

Imprimatur.

Fr. Franciscus Carenus Lector Theol. Vic. Sanctæ Inquisitionis Mediol.

Fr. Al. Bariola Augustinianus, Consultor S. Offitij pro Illustriß. D. Card. Archiep.

Vidit Saccus pro Excellentiß. Senatu.